

TOMVS NONVS
RERŪ POLONAR
ANNORVM

1 5 3 3

1 5 3 4

71237

Rkp. 6553.

Caisse XVI.
N. 1

217
217

Tomus Nonus Legati: onum responsionum literarum rerum que Polonicarum

Sub dno Sigismundo primo: rege Poloniæ:
per sapientiss. Senatorem Petrum Tomiecki
Episcopum Cracoviensem. Regni Poloniæ Vicecancell
artium. didarum. scriptarum. consultarum.

Per me Stanislaum Gorski Canonicum Crac
et plocensem. eius in Cancell^a scriptorem collectarum
Et in Tomos tredecim digestarum.

onfinet annos 1533
1534.

Tomus II. omnes Legati
omni responsum
litterarum. Item duc
Poloniarum

Sub anno Sigismundi primo. Regi Poloniarum
per legatos. Sententiam. Item legatos
Episcopum. Carolum. Regem. Poloniarum. Venerabilem
venerabilem. Legatos. Legatos. Legatos.
Per me. Stanislaus. Presbiter. Canonici. Cuius
et. Proce. Cuius. Cuius. Cuius. Cuius.
Et. in. Tomos. Cuius. Cuius. Cuius. Cuius.

1233
1234

2

Annus Domini
1533

Inicio anni Domini 1533: indidus fuit
Comentus in Petrkow. ad diem Sanctoz
Trim Regum.

Ad quem Senatus conuocatus fuit lris
sequentibus.

5
3

Actus est Conuentus Petriconie ad diem Epiphaniæ .1533.

Littere ad Consiliarios hoc
exemplo scripte

Slgisimmdus dei gra Rex Poloniæ magnus Dux

Lithuanie Russiæ Prussie Masoniæ etc. Dms o hō.

M^{ag}re sincere nobis dilecte. Et si minime obliuimus q in prefato
gnali Conuentu cum nostro, tum omnium Consiliariorum nostrorum
consilio et assensu decretum fuerit ut ad sequentem proxime annum
vetus defensionis modus teneretur, et bellice expeditionis ratio com-
munibus domesticis viribus sustineretur. Id preterea suadente
Rone, q subditi Regni mei quererentur, se suosq oppidorum ac
villarum suarum miseros et calamitosos Incolas contributione pecuni-
aria que anteactis annis in publicam defendende reipublice omnis
imponeretur minimū affligi et gravari. Tamen cum ex rerum permi-
tatione intra id tempus facta, consideremus alius nunc consilium Rem-
publicam regni mei gere q que nobis illo tempore placuerunt in melio-
rem id partem quod preter expectationem evenit vertendum duximus
Ut enim preter id quod cum Voievoda Valachie et Tartaris mil-
lū foedus habuimus, illorumq contra dolos et hostilitatem assidue
experiamur, non parum nos hoc tempore terret, et in metum adducit
q divina humanaq miseri vobis gentium audiamus, huc acci-
dit q veremur, ne Turcorum Imperator ex depopulatis recens Gri-

6
amis Pro inimicis timore sublati, et insolentior facti, nobis inter
ceteros negotium aliquod facere, et hostilia inferre contendat. Quare
cum ad providendum his impendentibus periculis, tum et ad statuta
ac Iura Regni nostri cum grandi expensu impendio corrigi cepta,
hocq[ue] anno iam opera nostra plene recognita ad veram rectitudinē in se
consonantiam reducere deniq[ue] et ad alia domestici ordinis negotia
explicanda commune omnium consilium sumi et mature necessarium no-
bis indicat. Comitem Regni gnalem in oppido nostro Pictetum ad
festum Sancto[rum] Petri et Pauli proxime futurum indicendum Invimus
Judiciumq[ue] et dimittimus p[re]sibus s. tuam hortari. Ut primum
ad particularem Comitem in

et communem terrestrem in

qui gnalem de more procedent proficisci.

tunc, ibiq[ue] de eligendis idoneis et cum plena facultate munitis opera
suam faciat. Deum Pictetum ad tempus designatum venire non
morietur nobiscum et cum aliis consiliariis nostris pro fide p[re]sencia
sua de omnibus que regno sunt opus consultura, que bene valeat.

1840-1841

1840-1841

1
Sigismundus primus Rex Polonie
Capitaneis Castrorum regionum.

Cenerose fidelis dilecte. Remoti multis arduis et gravibus pe-
riculis, que hoc turbulento tempore impendent Regno nro. Inim-
icis et Statutorum absolvendorum, que opera nra ad veram re-
ctamq. consonantiam impex sunt redacta, necessitate adducti. Con-
venimus Regni Gnalem pro festo sanctorum tunc regni proximo in
oppido nro Piotrgow indiximus quem particularis in
feria et communis
ferreis in feria

de more procedunt Itaq. mandavimus F. tua
ut eos Comentus proclamari ac publicari faciat, in omnibus foris
et congregationibus populi, Civitatum et Oppidorum Capit. sui, lre-
rasq. nostras, quas ad Officiales et nonnullos Nobiles scripsimus, ad
eodem perferri impium et diligentissime faciat, sic ut ad omnes
deferantur, que autem subscripcom non habent, eas his quos insignis
et norit intitulatas transmittat Pro officio suo et gra nra. Datum
Cracovie, feria sexta proxima ante festum sanctorum Geronis
et Jude Apolorum. Anno domini M. D. xxxii.
Regni nri anno. xvi.

Ad mandatum Regis
Suis proprium

Legatio a Sigismundo primo Rege Pol
ad Conuentus particulares

P OST dictam et innotatam salutem et gratiam Altis Regis, et oblationis
fidei gratias dicendum.

S ACRA Regia Altas, superiore anno, Comentum Cracovie agens,
cum cognovisset ex Subditorum Regni sui querelis, miseros Opidorum
et Villarum Incolas, non tolerando sepe contribuendi onere premi,
perspicere, tam pecuniam quam soli ipsi plebei et rustici in publicum
subsidium preberent, male ac non integri solvi et exigi, maioremque eius
partem in primarios usus distrahi, quam in necessarium deferri, ac quibus
dam antiquas continue mutari, Statuerat tunc ista oppressionem misere-
rorum et male solvendi et exigendi ipsarum contributionum modo per-
motam, cum omnium Consiliariorum suorum voto et assensu, ut ad
annos sequentes, contribuendo pecuniaria intermissa, utis militum
discipline condicio in ordinem revocata capessatur, et defendendi
Regni vario communibus Incolarum Regni viribus, sustineatur.

I n qua deliberatio, cum dei Altas sua constantem animum tenuis-
set, adimplere id quod statuerat cupiens, supervenit nova multarum
rerum mutatio, quae simul cum tempore, prima consilia, tunc sua
reddidit perplexa.

Vojewoda enim Valachiae, ad primam declaratam hostilitatem, anget
insolentiam suam, et pergit tunc sui nimis esse molestus, qui tam in
Inducibus comprobandis, quam in federibus reintegrandis de quibus ipse

11
6
Iponte sua, medio Serpim domini Joannis Hungarice Regis. qui et
solicite, suo more. Item indifatus est, cum neq. lras Induciam
cum Ore Serpim Regis Joannis per illum prius conductam et dem
per Item suam approbatam suscipere, neq. in Hungariam quo lras
sua Magnum dominum Laurencium Myskowsky Castellam
Bucen miserat ad tractandum de federibus sicut receperat, mittere
voluerit.

Ceterum Turcorum et Tartarorum potentiam suspectam tunc ma-
gis q. ante reddunt lris sue res illorum prospere geste. Cum enim
et Turcorum Imperator vastatis vicinis Christianis promittens glo-
ria multa sit clatus. Et Islam Soltanus homo in illis Syris sedi-
bus acer, bellicosus et cupidus, in copis Præcopæ Cæsaris insignio-
rum videtur gratitudinem defectioni propinquam sit consecutus.
Verum lras sua, ne et a Thureo, et a Tartaro per aliquam
insolentiam, difficultas reipublice Regni sui contingat. quod si id
dens per gratiam suam auerterit, nihilominus hostilitatem ipsi-
us Præcopæ Cæsaris, cum quo nullum fœdus habet
lras sua formidet et canet, presertim cum Cæsar Thureum
reduxerit illum in gratiam. cum Islamo Soltano a quo sibi
metuens Tartarus non ausus fuit. ducere gentes suas ex Rege-
copp ad vastanda dominia lris sue.

In quo dubio et perturbato rerum externarum statu cupiens lras
sua Regnum suum omnibus subditorum consiliis periculo liberare
Volensq. etiam Jura et Statuta Regni imper opera sua recogni-
ta, quorum exemplum Ego D. vestris in lris sue offerre et
reddo omnium Incolarum Regni sui suffragio, absolvi et ad
perpetuitatem ab omnibus confirmari:

Commentum Regni qualem in Opido Piotzcow pro fests Sanctorum
lris Regni indicere dignata est. Hortaturq. in Universum

10
D. vestras, et monet ut tam super defensione recte constituenda
q̄ super recensitis iuribus per me oblatis inter se colloquantur
et in medium id quod expediret conferant, atq; iunctos viros gra-
ues prudentes, ac rerum peritos cum plenissima et non limitata
p̄tate et medio omnium electos, ad qualem Commentum mittant,
qui una cum Aite sua Vniuersoq; Senatu, id providere, consulere
statueriq; possint, quos ad seruandam in tantis discriminibus rei
rempub. pertinere videbitur.

Et quoniam sequentes quales Commentus, qui ob statuendam defen-
sionem regni, que omni anno, omni tempore est necessaria, potissimum
indici solent, multum fatigant Aitem Regiam, ad magnaq; in p̄-
dia illam et dominos Consiliarios regni inducunt, ac fiscum pub-
licum ex quo Munici terrarum expensis providentur, non medio-
critex exhaerent et diminunt. Hortatur Aitas sua D. vestras
consulant inter se, et damna atq; incommoda, que ex tam fre-
quentibus Commentibus enervi solent, diligenter expendant. Mun-
iciq; suis p̄tatem faciant, plenamq; instructionem et facultate
dent ut de defensione regni, in qualem Commentu consulere aut
statuere una cum Aite sua et consiliariis regni possint, non ad
unum tantum, prout hactenus fieri solebat, sed ad tres, aut quos
amores quo Aitas sua aliis negociis suis et dominiorum suorum
libere intendere et providere valeat, et non cogatur in hac sua
etate, cum magna sua incommoditate et non parvo dispen-
dio quotannis Commentus agere. Utq; Subditi Magni Ducatus Lit-
tanice, ad omnis defensionis simul cum regno sustinendi como-
dus adduci possint, qui omnimodo sciant, qui numerus militum
et ad q̄ longum tempus servabunt in Regno, ad arcendos hostiles
incursus, ipsi quoq; eodem numero imbutos se promittunt. Co-
muni defensionem Nam cum apud nos varietur modus defensio-
nis qui in singulos annos alius et alius statim solet, illi q̄ hoc
hactenus adduci non potuerunt, ad seruandos in finibus milites

suos, quos et immo, quo et nos servare vellent, Ex-
pedit itaqz Aitas sua existimat, Ut nec ob hanc causam ad plu-
res annos q ad unum defensio statnatur.

Quare saluti et tranquillitati recipiend. optime consulent D. Vestra
et bona valetudini Aitis sui, cum ab omnibus debita ratio ha-
benda sit, non parum commodabunt, Aitas vero sua offi-
cium hoc Vestrarum Do^{mm}, cum lata gratia sua referre
illis curabit.

Hac ita summatim scripta, Numquid copiosis explicare poterit, oronem
suam non ad verba, sed ad sententia^m explanationi accommodans.

Petrus Tomiczki Ep's Crac. Vicecancell
Bone Regine Polonie.

Sacra Mtas et domina
domina mea clement^{ia} ma.

Humillimam mei commendationem. Nos adhuc in his incipimus, ex-
pectamus reliquos dominos et Nuntios, neque scimus an venturi
sint, Nuntii etiam Cracovienses, quorum aliqui heri venerunt,
dicunt pro palam, se abqz nuntius maior^{is} Polonie nullam ali-
quis agendi^{habere} facultatem. Unde conjicimus, de compacto et multa
intelligentia rem agi, Tres tantum palatini adsunt. Castellani tra-
pani, et hi non de alio, quia de vacante solliciti. Sacra Mtas Regia
partim hac indigna expectatio, partim istorum ambicio magna, ut
video, molestia afficitur. Rogavi Quatenus Mtem suam ut rem serio
agredere, et vel decerneret quicquid illi oportum videretur,
facereqz exequi: Vel si alius esse non posset, nisi bellum prius
decretum, quo isti nescio quid machinantur; fieret potius vima
et incolum Sute sua, cum omnibus malis facilis provideri possit.
quam ut postea vltis istud quod intercus latet, erumpere deberet,
cum ad meliendum esset difficilissimum. Mtas sua audit omnia stritus
humilis, et nihil adhuc, nisi expectat. Quid demorps fuit, Ego pro-
sus non intelligo. Utinam Mtas sua vel non venisset huc, vel
venisset cum Mte vna. Habebam initio spem bonam nos aliquid
effecturos, nunc quid spem non video. Adhuc tamen non de-
spero, modo aliquid ageremus. Commendo mi humiliter grante
Vre Sane Mte. Piotrgromi. XV. Januarii. Anno
M. D. XXXII

2

Fragmentum Epistolæ Petri
Tomicii Epi Crac. Vicecancell.

Die hunc præterito tametsi nondum domini Consiliarii et aliqui terrarum Nuntii qui erant in itinere, huc conuenerant, propositæ fuerant per me de mandato Altis Regiæ causæ, propter quas indictus sit is Conuentus: et cum Altas Regia, quæ in Conuentu Cracouiensi præterito decreuerat generalem bellicam expeditionem ad annum præteritum, suam priorem deliberationem et sententiam mutauerit. Cum autem quesitum fuisset à Nuntiis omnibus, ut dicerent cum qua quisque eorum facultate huc missus sit, secesserunt ad locum suum, in quo conuenire solent, et non multo tempore inuicem collocuti, venientes responderunt se esse inter se inuicem discordes, rogaueruntque Altam Regiam ut eos sua auctoritate ad concordiam reduceret, Altas sua scire cupiens quæ in re essent discordes fecit interrogari eos, quæ causæ essent eorum discordiæ? Qui responderunt quod aliqui eorum, ut Nuntii terre Crac., Siyadien., terrarum Russiæ, Podoliæ, terre Bessen., terrarum Masoniæ, terre Rauen., missi sint huc cum plena facultate ad consulendum simul cum dominis Consiliariis, et Nuntiis aliarum terrarum defensione regni, et rebus aliis bono communis necessariis, alii vero ut Nuntii terre Sandomiriæ, Lanciæ, terrarum Cuiamici, Lubliniæ, terre Plocen., dixerunt se missos esse ad hunc Conuentum, ut satisfacerent mandato Altis Regiæ. id tamen sibi speciale commissum esse, ut si non adessent hii Nuntii terre Posnaniæ, et Calissien., sine illis nihil agerent, nec quicquam de Contributione pecuniaria consulerent, sed perstarent in Decretis Cracouiensi Conuentus, hoc est, ut generalis bellica expeditione regnum ab insultibus hostium de-

defenderetur. Atas Regia audiens hanc tantam illorum
fissionem, mandavit dominis Consiliariis ut illos suis
persuasiombus ad concordiam reducere curarent. Qui se-
cerunt quidem diligenter omnem operam suam: nec verba
nomine omnium faciente, sed nihil proficere potuerunt. Illi
enim Nunctii qui cum limitata platea hinc venerunt, et
sine Nunctiis Palatinatus Posni, et Calissien' nihil consen-
lere voluerunt de defensione communis, dicebant se non posse,
excedere fines mandati sibi dati. rogabantqz ut domini Co-
siliarii non cogerent eos ad ea, que prestare saluo honore
suo non possent. dictum eis fuit postea, ut soli simul conue-
nissent, et unionem mutuam inter se facerent, cum essent
membra vnius corporis. Qui conuenerunt quidem hester-
no die simul, sed non solum coire non potuerunt in vna
sententiam, verum etiam in longe maiorem fissionem et
differentiam inter se venerunt. Itaqz in tanta diuisione
in tanta temeritate hominum ac inobedientia sperare no-
possum, ut quid aliud statui possit in hoc Conuentu, qz ge-
neralis omnium nobilium ad bellum motio, que tametsi
sit omnium damnosissima, et hoc tempore periculosissima, in ta-
ta hominum et ordinum erga se inuicem exacerbatione. Si
tamen aliter provideri non poterit tranquillitati et securi-
tati regni, forte hoc quod maius malum est, postulante id
factiosorum hominum invidia, erit nobis amplectendum.
Cum autem ad eos terminos respública regni deducta est
ut, plus valere debeat audacia et importunitas paucorum
factiosorum, qz rectum omnium bonorum iudicium, verem-
dum est ne in eas difficultates et pericula nos Poloni inci-
damus, in quas domini Hungari cum suo Regno propter
odia et simultates intestinas delapsi sunt. Que postea hic
agentur et concludentur scribam. Dat^o Piotrkowie die
XXij^a Ianuarii Anno domini M^o. D^o. XXXij^o

Andreas Cricius Ep's Plocen
Bone Regime Polonie.

Sacra M^{tas} et d^{na}. d^{na}
mea clementissimo.

Humillimam mei commendationem. Jam tandem, ni fallor, con:
venerunt omnes Nuntii, preter illas terras que nuntios non ele:
gerunt. Sic nos comparamus et accingimus, ut in cotumacia
illozum, et contra illos et de repta que opus sunt consulamus.
In ea re magnam michi spem et obsequium prestat filius domini
Jarant palatini Lancien'. Tantum abest ut ex ea domo semp
fida et quieta seditionis aliquid ortum fuerit unq. Est autem
is, nuntius terre Siradien', instatq. propalam, ut et rebelles
corriganter, et sine illis consulatur. Hec, cum alia no sunt,
scribere vix Sacre M^{ti} volui. Quidquid demereps natu fuerit
scribere non negligam. Me etiam atq. Etiam comendo in gratia
vix Sacre M^{ti} Petronis xvij Januarij. 1533.

Terra Posnaniensis, et Calisiensis, nuntios in Commentibus parti-
cularibus non elegerunt, nec miserunt ad regem Piotekoniā ad
Commentum generalem. Terre etiam, Sandomiriensis. Lan-
riciensis, Brestensis. Jumioladiensis, Plocensis, elegerunt quidem
in Commentibus suis particularibus nuntios, et eos miserunt Piotekoniā
ad Commentum. Sed hī earundem terrarum nuntii, ad Contributionem
perennariam, quam rex cum reliquarum terrarum nuntiis et Consiliariis
decebat, non consenserunt. quia eis rectum erat, ut sine
nuntiis terrarum Posnaniensis et Calisiensis, nil facere auderent.
Et sic Commentus perplexus artus fuit. Ideo regis Litas, indicit
deinde eisdem terris Commentus particularis in eorum palatinatibus:
generalem autem terrestrem, terris Maioris polae in Colo: Terra
vero Sandomiriensi instituit Commentum in Opatow. et ad Contribu-
tionem per regem et Consiliarios, et reliquarum terrarum nuntios
institutam, consenserunt. De qua re sunt sequentes litterae
ad Consiliarios, ad Nobiles et ad Capitaneos scriptae.

71
11

Sigs mundus primus Rex Polonie
 Consiliariis Terrarum Posnamiensis
 Calissien. Lancicien. Bresten. Juniwla.
 dislawien. Sandomirien. Plocensis

Uno eod. exemplo. lre sunt scriptae.

Mag^{re} sincere nobis dilecte. Non ignorat tua s^{tas} qua pplexitate
 actus est Comentus modernus Petronius, et in quibus tandem ter:
 minis res consisterit: sic ut in tanta necessitate et periculo regni
 nunq^{am} videtur respa magis in anticipi, et in incerta defensione
 fuerit constituta. Itaq^{ue} cum eo ventum est, ut in ipso generali
 Comentu id efficere non potuerimus, quod necessarium respub^{licae}
 cognovimus: ne quid pretermitti videretur, quod ad faciendam modo
 debito, et subditis nris ferendo, defensionem opportunum esset: Statimq^{ue}
 Comentum particularem in Szoda ad feriam secundam post domi:
 nicam inuocauit: generalem vero Comentum institimus: in
 Colo ad feriam tertiam post dominica^m Reminiscere. Itaq^{ue} hortamur
 .b. tuam, ut tam ad Comentum particularem in Szoda q^{ue} etia^m ad ge:
 neralem foresterem in Colo proficiatur. et illis id agat, quod
 expedire videbit^{ur} ad inducend^{um} hominu^m animos in id consentiend^{um}
 quod per nos cum vniuerso consilio, et maiore parte iunctioru^m terre:
 strum est hic constitutum. ne ubi impedimentu^m aliquod interue:
 niret, et fines regni nri presidiiis opportunis destitueretur, aliquod
 grave pericul^{um} et casus quem dominus deus avertat accidat.
 Itaq^{ue} tua .s. sit factura pro off^o suo et salute recip^{ere} ac q^{ue} nra.
 Dat Petronie in Comentu generali die .s. Dorotec. Anno d^{omi}nⁱ .1533.
 Regni vero nri anno .xxvij.

"Lancia
Brestie etc."
↑

Sigismundus primus Rex Polonie.
 Nobilitati terrarum Posn. Calissien.
 Sandomirien. Lancicen. Bresten. Plocen.
 Jumioladisslauen.

Genciose fidelis dilecte. Licet in p[re]senti generali Comento Petrkow
 d[omi]ni multumq[ue] laborauerimus, in consulendo de salute reip[ub]lic[ae] n[ost]re
 in summis discrimini[bus] constitute, decreuerimus q[uod] nonnulla et fieri
 potuit que oportuna videbantur ad faciendam quomodocumq[ue] defen-
 sionem regni: quia tamen Nuntii in aliquibus palatinibus q[ui] non
 fuerunt ad hunc generalem Comentum electi neq[ue] missi, aliquar[um]
 vero terrarum Nuntij qui hic venerant, testabantur se facultatem
 non habere ad omnia consentiend[um], si non adessent hic nuntii terre
 Posnaniensis et Calissiensis: nos ne in aliquo deesse videremur
 tantis periculis et necessitatibus reip[ub]lic[ae]: nolentes q[uod] preter nuntio[rum]
 terrestrium, qui fidem obsequiantia et obedientia erga nos suam
 declaravimus obandire: Statuimus Comentum particularem in
 Szoda feria secunda proxima post dominica Innocentii. hora:
 n[ost]ra tua. F. et ad eundem Comentum particularem Szodensem
 proficiscatur, et in eo existens, curet et ea q[uod] hic per nos et
 Consiliarios n[ost]ros ac terrarum nuntios sunt acta et decreta, illis
 ab omnibus non gravatim suscipiantur. Pro salute patrie et
 gratia n[ost]ra factura. Petrkow in Comento generali die sancte
 Dorotie. Anno domini 1533. Regni n[ost]ri XXVj

Rex Capitaneis suprascriptaru
 Terrarum.

Mag[ist]re sincere nobis dilecte. Licet in presenti Comento Piotrkow
 vicensi generali decreuerimus nonnulla que oportuna videbantur
 ad faciendam quomodocumq[ue] defensionem regni: quia tamen

munici terrarum testabantur se facultatem non habere ad omnia
consuetudini, et aliquarum terrarum iuribus ad eundem Comentum
non sunt missi: Statuimus Comentum generalem in Colo,
ad feriam tertiam post dominica Reminiscere proximam, quoniam
particularis in Szodo feria secunda proxime futura post Dominica
Innocentii precedet. Et illis consilia et constitutiones nre in ipso
Piotrkowensi Comentu facte nobilitati exponantur, et appbentur.
Quare mandamus tuis St^{is} et istos Comentus proclamari q^{uod} p^{ri}m^o
faciat in omnibus foris et congregacionibus populi opidorum et
aliorum locorum publicorum Capitaneatus sui, lras q^{ue} nras
quas ad officiales et nonnullos Nobiles scripsimus, ad eosdem
incontinenti mittat. et que eorum intitulata non sunt, ad eos
quos noverit precipuos intuluri faciat. pro off^{icio} suo et gr^{atia} nra
Dat^{um} in Comentu quali Piotrkowensi die 5. Dorotec. 1533
Regni nri 27.

Sigismundus primus Rex Polonie
Joanni de Tarnow Palatino Russie
Exercituum regni nri Duci generali

Mag^{ister} sincere nobis dilecte. Cum adhuc Piotrkowice ageremus videre:
mus q^{ue} recipere nre nego^{rum} in ea pplexitate et in incertitudine suspensio
esse: Et nisi prudentium consilio aliquo dirigatur, nram nos et consili:
ariorum ac miorum terrestrium operam et impensam qua in prete:
rito Comentu fecimus, amittere oporteret: decreveramus tunc
St^{is} tuis id muneri imponere ut pro industria et solite sua ali:
quibus modis et mediis inter Nobilitatem istius terre Sandomirien
operaretur: quo Decreta Comentus Piotrkowien^{sis} preteriti ab
illis suscipiantur et appbentur. Quod quoniam ppter occupationes
in tumultuosis discessu nro oblitus sumus St^{is} tuis declarare, pre:
sentibus illi declaramus. et hortamur illam studiose, ut et int^{er}it
istis dum agitur Opatomius^{is} Comentus, et hominum animos
Persuasionibus suis, ad id suscipiend^{um} et approbandum adducat, quod
nobis et universo Senatui ad bene constituendam regni rem p^{ro}p^{ri}am
comodum et vtile sit visum. Factura id tua S. pro suo erga nos
off^{icio} et fide, nra q^{ue} vltim^{um} erga se gr^{atia} singulari. que bene
valeat et sit felix. Piotrkowice die 5. Dorotec 1533 Regni
nri anno 27

Articuli seu decreta ex Conuentu Colensi
ad Regem missa.

Nuncii Terrarum Posnaniens. Calissiens. Lanciciens. Inimoladstaniens
Breslens. Ploren supplices orant, ut articulos infra scriptos in
Conuentu Colensi Landatos suscipere dignetur.

Ut Exactiones publicæ in terris et Palatinatibus dispensentur, et
militibus stipendiariis pro defensione regni suscipiendis distribuatur.
+ eo adiuncto qd Contributio dominorum Spiritualium, in omnibus
Palatinatibus pro defensione regni una cum pecuniis publicis ex:
ponantur et dispensentur addito spirituali Dispensatore ad dis:
pensatores terrestres.

Ut in Conuentu generali sequenti, nulla mentio sit de defensione
pecuniaria, prius qd omnia privilegia et statuta regni perlegatur.
et omnia observata reformentur omnium privilegiorum, et in
pristinum suum statum restituantur.

Si motus bellici in futurum contigerit et domini Spiritualis bonæ
terrestria possidentes: una cum nobilitate ad bellum pfrsantur.

Ut cursio monete omnis generis pecunie obis, etiam in prussia
et apud Ducem prussie a modo cesset.

Ut Theloneatores in omnibus terris et palatinatibus sint posses:
sionati, et ut pecora propriæ domesticæ suæ educationis obis a
solutione Theloneorum sint libera iuxta privilegium.

Loci etiam et Camere Theloneorum ut sint in locis solitis
secundum antiquam consuetudinem. Et ut Mercatores nouis et
inopetatis exactionibus non grauentur.

Ut in omnibus Cameris et Salinis regijs, etiam in terra Ploren,

13
esset Salis copia, et Sal precio solito vendatur, et Tronne
ar vasa salis. plena sint iuxta constitutionem.

Conventio Colensis ut antecedit Comentum generalium
regni.

Ut Regia Mitas, ex imata sua benignitate et clemencia regio-
nem dare dignetur, et in cor summi regium, indignationem no
admittere contra Nobilitatem Palatinatum Posnaniensem et Calissiam
q. nuntios suos ad Comentum pteritum generalem Petkoniensem
non elegerint, neq. miserint.

Ut Nuntius Terrarum Sandomiriensis. Lanciceni. Brestensis.
Jumoladislavici Plocensis, regia Mitas ex sua benignitate igno-
scere dignetur, q. existentes in Comentu pterito Petkoniensi
de defensione pecuniaria absq. nuntiis Maioris Polonis consu-
lere noluerint. quia tale Mandatum a tota communitate in
Comentibus particularibus congregato habebant. ut sine
nuntiis Terre Posnaniensis et Calissiensis nil facere auderent.

Supplicandum regi Mte, quo Mitas sua dignaretur de Tesauvo suo
Nuntios Terrarum Sandomiriensis. Lanciceni. Plocensis. qui in
Comentibus particularibus, et terrestribus, etiam in generali
Petkoniensi pterito, etiam in duobus Comentibus in Colo existentibus,
nil penitus acceperunt. neq. pro expensis promissi sunt, sed suo
proprio sumptu ipsos Comentus expederunt.

Brestenses vero et Jumoladislavici nuntii, licet de mandato
dominorum Palatinorum sunt promissi de permiis publicis ab
Exactoribus scriptis, Mitas tamen regia, ab Exactoribus suscipere id
in ratione noluit. Neq. ad Comentum etiam modicum Colensem
promissi sunt.

Ute a regia Mte expediente, et hec Contributio in Comentu petko-
niensi pterito instituta, non trahatur in Sequelam, precipue. q.
absentibus Nuntiis foris palatinatum sit Laudato.

Andreas Cricius Ep's Ploen
Sigismundo Regi Polonie

Sacra Regia M^{tas} Domine dñe clement me. Humilem mei
comendationem. quemadmodum Sacra M^{tas} v^{ra} mandare
michi dignata est, ire ad Comentum Rariogncensem, iui non
granatim. quo et Nobilitas comenerat plurima. Et quā
audita Legatione S. M^{ts} v^{re} cum res ad cōmē cōsultatōy
peruenerat, subito fuerant preter spem nōmille alterationes
super conditionibus quibusdam quę publicis decretis officere
potuissent, quę nobis vniuersum diem ad vespēram vsq;
cōtrixerunt. ad extremum tamen rem eo perduximus. ut
et voluntati M^{ts} v^{re} et decreto generalis Comentus satis
fieret. Ad quod simpl^r consentiendum, et ea quę opus sunt
concludendum, mittimus cum plena facultate ad Comentū
Colensem tres ex nobis insigniores nuncios, ut efficacior eorū
esset persuasio. quibus precepimus ut et alias illuc omnes
pro virili sua inducant ad concludenda Contributionem
pub^{co} consilio iam decretam. Ego vero ad ipsū Comentū
Colensem molestissimo reumate affectus ire non possum.
neq; ut ei intersim necesse videbam. quandoquidem sublato
omni contradictione, ad omnia consensimus. et ad decla-
randam eam voluntatem nostram nuncios illuc misimus.
Proinde supplico M^{ti} v^{re} ut hanc veniam dare michi
dignetur Dominus meus clementissimus. Cuius gratie
me etiam atq; etiam humil^r commendo. Ex Comentu
Rariogncensi, diē quarta Marcij. Anno domini 1533.

Humill^r Dñor Ep's Ploen

14

Andreas Cricius Ep's Ploen
Bonae Regine Polonie

Carra Reginalis Matas. dno
Domina clementissimo

H. mill. mei commendationem. Veni ad hunc Comentum
in Bariaß, subodorans nonnullas in eo difficultates futuras.
quo et plurima Nobilitas convenerat. prout iste puer regis
omnia vidit, cum gladiis et fustibus omnes. Post legatum
regiam et sententias meas, cum ad consultationem Nobilitis
ventum esset ad cimiterium. prius ut audio clamatum fuit
ad bellum, et quod magis mirum, a vilioribus. Deinde
incedi nonnulli articuli, qui totum negotium inspicere vi-
debantur. nempe de securitate a motione bellica, data
Contributione: de q. dispensatione ipsius Contributionis,
et impensa munerum. in quibus altercando, totum usq.
nocturnam stellam diem consumpsimus. Audio etiam
incedam fuisse a nonnullis conditionem, ne idem sit palat.
et Capitaneus in vno palatinatu: sed reclamante maiore
parte, nulla coram vobis de hoc mentio est a communitate
facta. Post alterationes tandem eorum perduximus,
ut simplr susciperetur decretum Comentus generalis.
et ad id cum aliis concludendum, designavimus ad Con-
ventum Colen, tres nuncios insigniores, ut efficacior esset
eorum persuasio, si alii reluctarentur. nempe Castell.
Dobrenensem. Castelland Siepreu, et Sutamcrarum.
quibus iunximus ut omnem operam adhibeant de su-
scripiendo ab omnibus ipso Decreto generalis Comentus.
Ego et reumate afflictus, et non videns opus esse, illuc
non eo. Clementia Domina. ego videns her
et alia multa mala in hac Terra Ploen, potissimum ex
factionibus multis et inueteratis, manare: q. ubiq.
et privatis et publicis rebus semper obsunt: et propter
quas ego hic, mansionem abhorrebam semper, condixi

magna difficultate diem Concordiæ inter omnes dissidentes
in Plogko post festa Pasce. Nam ad excellendum radi:
citns Zisania tam inueterata et ulcerosa hic angustum
tempus videbatur. nescio quo modo res succedet. Veru
Et promiserunt omnes stare mee sentent: et modesto
comitas qd ad Mensam meam omnium, spem michi bona
prebet. Comendo mea humillima scemina in gratia Vre
Sacre Mtis. Ex Comentu Raciborsensi 4 Martij
1533.

Clausula ex lris domini Tompy Epi
ad Joannem de Tarnowo comite palat' Russie.

Nuncij Terrarum qui ex Comentu Colensi huc missi fuerant
ad domum Mtis regie, prudens amicusum et recte regium
responsum, conditionibus et articulis illius allatis resserunt,
et solis lris de non tragendis in exemplum et sequela
contributionibus publicis, acceptis, domum sunt reversi.

29
10
Petrus Ep's Cracc. Vicecancell
Sebastiano Opalenicki Custodi Posn
Secretario regio.

Molesto animo accepimus fuisse quosdam in Comentu Szegeden
qui Constitutionibus generalis regni Comentus veniti, et
illas arbitrato suo invertere conati sunt. Audacia enim
et temeritas cuiusmodi hominum, noxia esse solet recipere.
hec tamen nos deo et fati committimus. credimus tamen
in Comentu Colen: ubi dominorum autoritas et prudentia
adexerit, omnia tranquille transactura iri. Nos q
misistis nuntium vrum ad regiam Seleny, cum hiis qui in
Szoda adha sunt consulti fuisse: et q idem ex Comentu
Colen facere et Gestare possitis. Has poduodorum vobis
mittimus. Quare curabitis ut absolutis consiliis Comentus
nuntius vester, et mox in viam se det, et magnis itineribus
curret. ne significatio vra posterior sit. que prior esse
debet. Vale.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
1857-1858

16

Petrus Tomiczki Ep^s Cracc. Vicecancell^l
Stanisław de Cosielec Palat^o Posnani^e
Marienburg^e Tucholien^e Stumen^e Capit^o

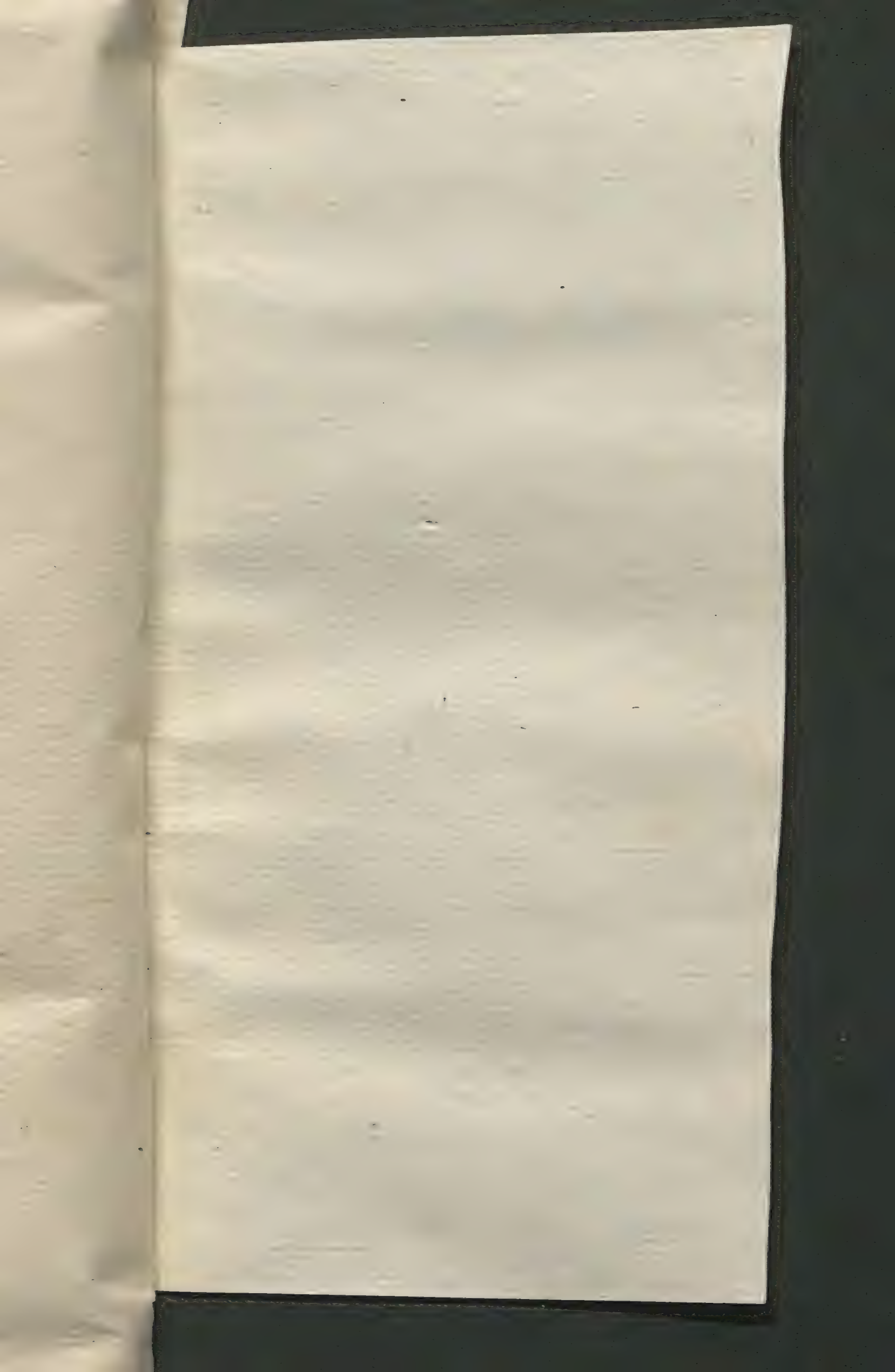
Mag^{re} domino amice charme ac honoram. Accepi lras v^{re} Mag^{re}
quibus mihi declarat lamentabile filium suum dominum Castellam
Lauricensem delatum et accusatum esse apud Antem regiam, tanq^{uam}
ipse autor fueriturbationis et dissensionis que facta fuit in Con:
ventu S^zzedensi: ante generalem Comentum acto et habito,
et q^{uod} eo instigante, nunciu illuc non fuerint tunc electi, postulans
a me ut v^{re} Mag^{re} ea in re consilio et auxilio meo non desim.
Ego de hac re antea parum aut nil cognoscens, detuli illam
ad Antem regiam, narransq^{ue} ordine omnia, que mihi n^{unc} v^{re}stra
Mag^{re} in hoc suo summo dolore perscripsit. Antas sua respondit
se edoctam fuisse, q^{uod} is ipse filius v^{re} Mag^{re}, autor fuerit
cum aliis illius dissensionis Comentus S^zzedensis. mirataq^{ue}
fuisse, ac etiam n^{unc} mirari suam Antem, si hoc fieri deberent
per filium v^{re} Mag^{re}. cum ea re nemini in^{con}modaret alteri
q^{uam} sibi ipsi et recipere. Quando vero excusat eum v^{re} Mag^{re}
Antas sua excusationem hanc v^{re} Mag^{re} in eam parte accipit.
et nullam erga illum indignationem habituram se dixit.
modo se ita gerat, ut deest fidelis subditum et Consiliarium.
erga se et erga rem p^{ro}ram. Comemoravit Antas sua multa
argumenta, ex quibus multi homines conjiciebant filium v^{re}
Mag^{re} causam prebuisse, q^{uod} nunciu non fuerint electi, et in
S^zroda, et in Cuiavia. sed tamen eiusmodi delationibus fidem
non adhibuisse neq^{ue} adhibere.

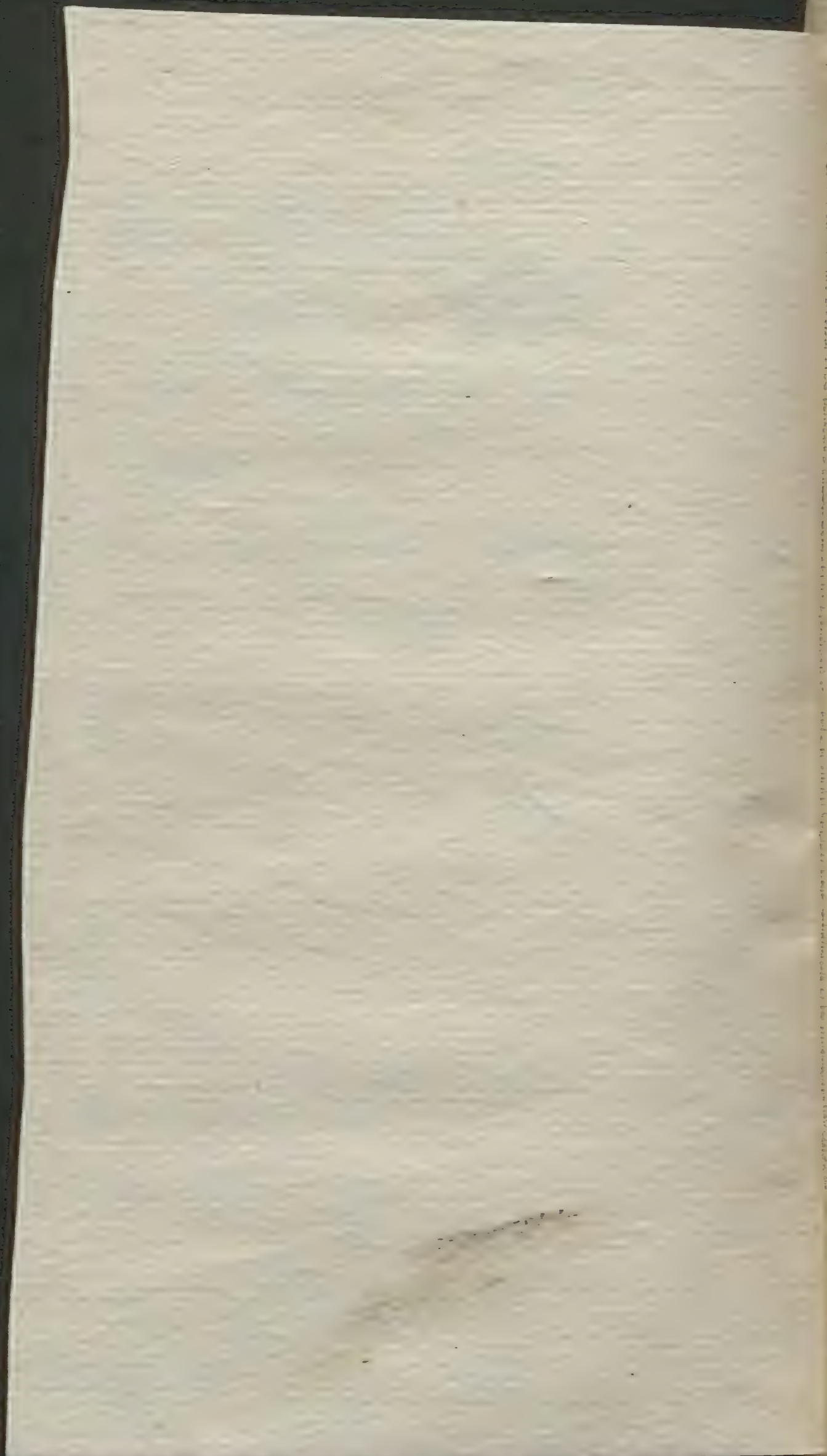
De Tenuta vero Tuchola n^{unc} ad presens dixit Antas sua
aditum fuisse. quare Mag^{re} v^{re} bona animo esse velit
et non se perturbet in animo suo. sed valetudinem suam
curare velit diligenter. Nemo enim est qui ab eiusmodi dan:
destinis accusationibus liber esse possit. Conscientia tamen,
et recta vivendi ratio, salvabit omnemq^{ue} ab omni malo
et periculo.

In Comento Opatoniensi qui die Lunę q̄terito est celebratus
 int̄ est conclusum, de hys propter que fuit inditus. Nobili:
 tas enim Terre Sandomiriensis fuit inter se diuisa, aliqui cla:
 mabant ad bellum: aliqui vero consentiebant in Contributioes
 in q̄terito generali Comento decretas. Post longos tandem
 tractatus reiecerunt omnem suam deliberationem in Comento
 Szcedensem. ita ut quidquid illis decreveretur, ipsi etiam suscipere
 id totum vellent. Miratur itas regia, q̄ ita respublica
 regni sui scinditur in multas partes. cognoscat q̄ id non esse ex
 utilitate et bono communi. Comendo me amori et solite bene:
 volens Magnę vřę. quam dō Deus seruet q̄d int̄ssime
 sospitem et felicem. Cracovię V. Marij .1533.

Petrus Tomiczki ep̄s Crac. Vicecancell.
 Joanni de Coscielec Castell^o Lanciciensi

Magnę Inę. amice charę. Dolemus plurimum Magnam vřam
 delatam esse et accusatam apud Mat̄m regiam. tanquā ipsa
 fuisset autor eius dissensionis et nove inobedię, que commiss
 fuit in Comento Szcedensi, q̄ ipsa vřa Magna egerit et ru:
 rauerit cum suis amicis et necessariis, q̄ nunci non fuerint
 tum electi. Et fatetur quidem regia Mat̄s hec de vřa Mag^{na}
 ad se significata et delata fuisse. cum tamen vřa Magna
 excusat et negat se id fecisse. Mat̄s sua excusationem illius
 arripit in eam partem. Puto autem q̄ si vřa Magna no
 fuisset in Comento Szcedensi, si q̄ gener illius dō Grodziensti
 inuiroz cum suis complicibus adeo manifeste electioni inuicior
 advocatus non fuisset, inquam in tam grāuē suspicionem
 coniecta fuisset vřa Magna. Quando autem Deo sit gratia, Mat̄s
 regia ut benignissimus princeps non omni spiritui, neq̄ ei de:
 lationi de vřa Magna factę fidem adhibet, vřa Magna int̄
 molesta sit de hac sua iniusta accusatione. que cum nulla veritate
 et testimonio subnixā sit, nocere illi nullo vñq̄ tempore poterit.

modo v^{ra} Magna dicit in posterum eiusmodi orationes, quibus
illam eius emuli atque inimici criminari possent.

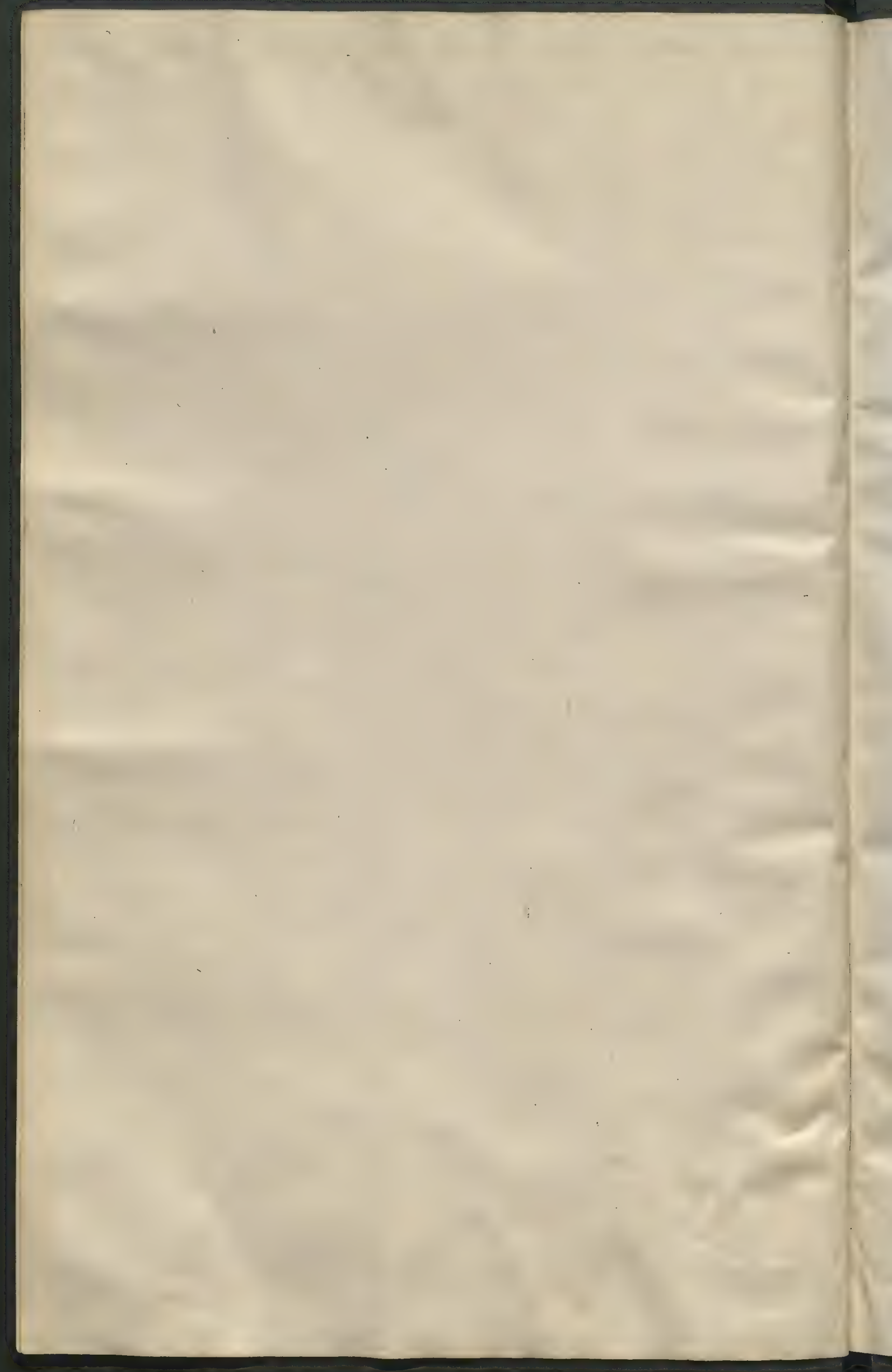
De Temta Castri Turghola, ut sit sollicita v^{ra} Magna.
Nam de illo nichil est nunc cum h^{ic} regio advenit. Metas
etiam sua non facile mutare solet Capitaneos Arrium suarum
praesertim sibi fidos et obsequentes. Foliosissime valeat
v^{ra} Magna, et nos diligat. Dat Cracovic. die V. Martij.
Anno domini M. D. LXXIIII.

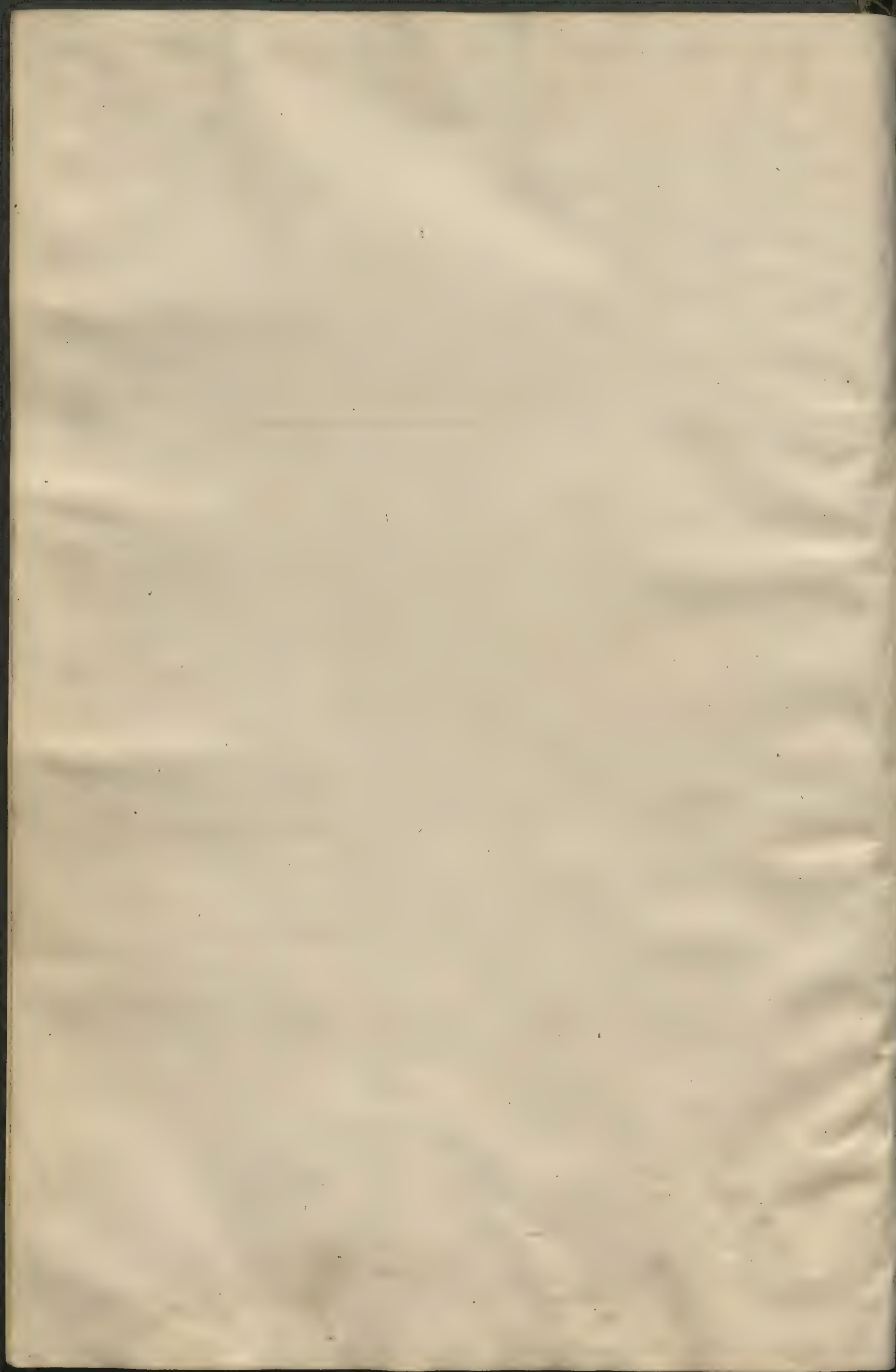
1. The first thing I noticed when I stepped
out of the plane was the fresh air. It was
so different from the stale air of the city.
The sun was shining brightly, and the birds
were singing. It felt like I had entered a
new world. I took a deep breath and
smiled. This was my chance to start
over. I was going to make something
out of this. I was going to be happy.

51

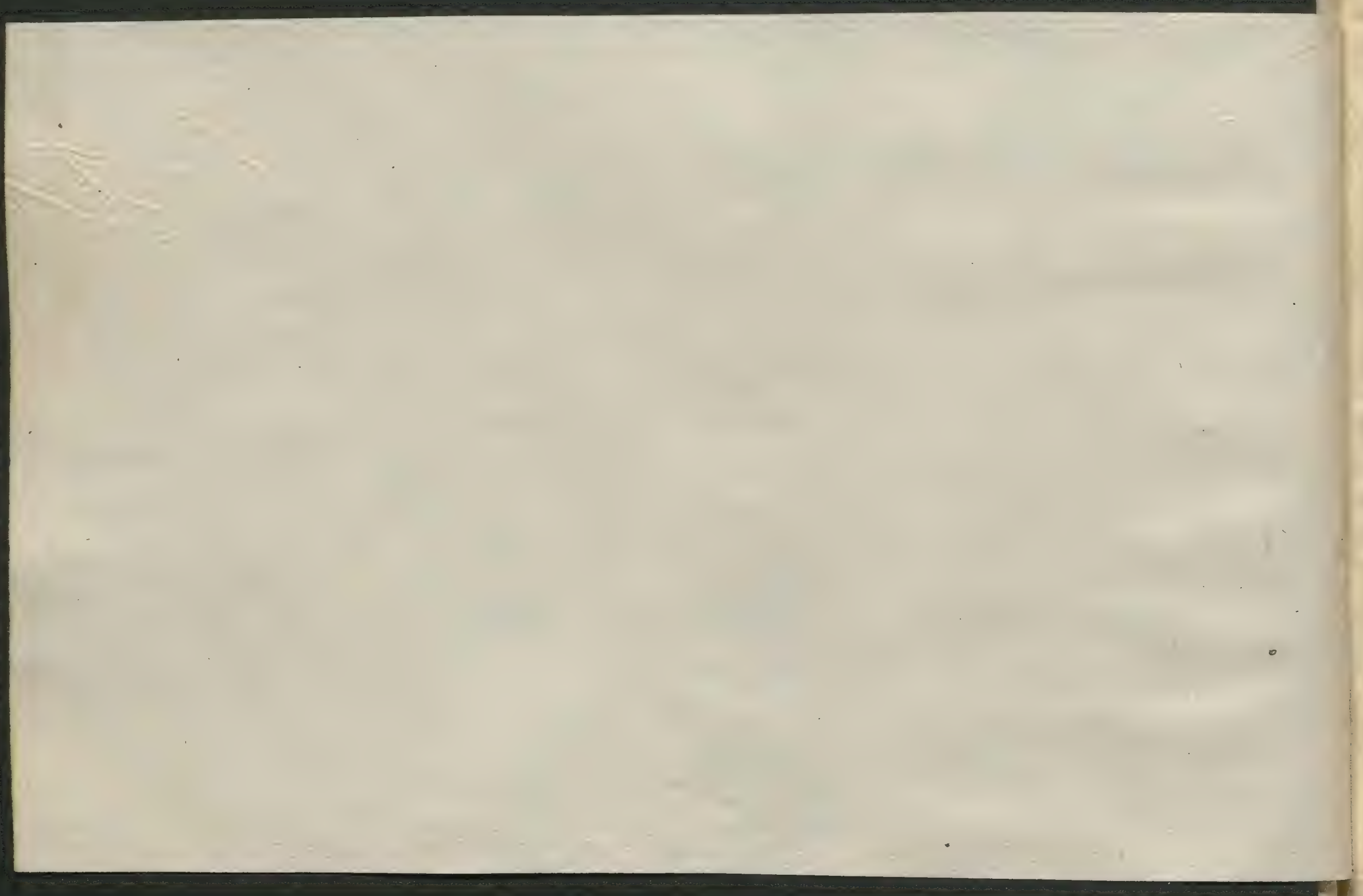
21

Hic ponantur Lre Contributionum
Anno 1533 instituta

petantur ex vestris Cancellariis.

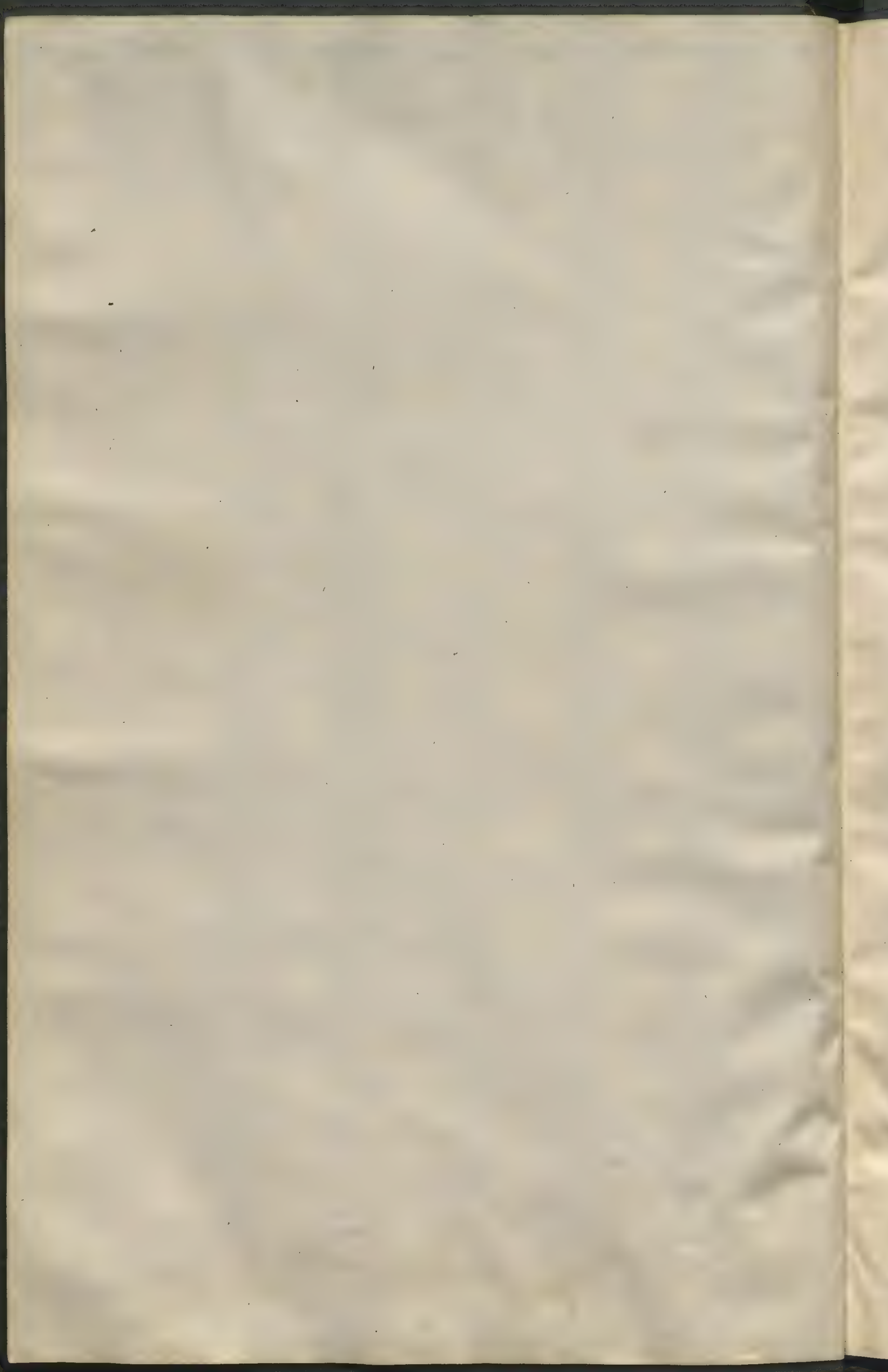
et ordinatio dispensationis permissis
et militum prebendis

16

Comicius Bone regine.

53

28

Sacra Regalis Matas et domina, domina mea clementissima. Ante
quinque ferme dies dominus Ludovicus Alpinus Secretarius Vre
Sacre Matis profectus est hinc ad revidendos et ordinandos
proventus et redditus Ducatus Pimenfis. moratus est hic
Vilne bonam temporis partem, negotiis Vre Sacre Matis
sic exposcentibus, que (mea etiam quantulacumque opera ac-
cedente) ita transiit, ut nichil eorum, que in mandatis
a Sacra Matre Vra habuit non obtinuerit. Dux olim Pimen
defunctus, nonnihil alieni exis dum viveret contraxerat
Regia Matas censet ut idipsum as alienum, ex redditibus
eiusdem Ducatus dissolveretur, quod vniuersum ego vnius
anni redditibus existimo dissolui posse, sed hoc atque cetera
dominus Ludovicus illuc veniens considerabit, a quo, cum
ad Vram Sacram Matem redibit etiam de ceteris rebus
omnibus, plenius edocebitur. Vra Sacra Matas, cui me cum
promptissimis seruitiis et orationibus meis humillime co-
mendo, quamque ut omnipotens deus, una cum prole deside-
ratissima nobis quod diutissime incolumem seruet omnes
oramus

Petrus Tomiczki Ep's Crac' Vicecancell.
Andree de Valentinis Medico Bone regime.

Accepi litteras vras quibus modum et viam procedendi in
cura Chronice Egritudinis, Mga domini Palatini Crac:
conueni, simul et rationem totam, eius valetudinis, atq; cau:
sas, cur eo et non alio modo, ei Egritudini, mederi vos ne:
cesse esset, erudite simul et copiose descripsistis, videmini
etiam in eisdem litteris vris, nonnihil eiusmodi de me opi:
nari, quasi ego leniter correperere viderer, desudationes et
alia quedam quibus ad lenandam eandem egritudinem
utrimus. Primum omnium scire velitis mi domine Doctz,
Mga domino Palatino Crac' propterea egregias eius viciu:
tes, et in rempublicam fidem, atq; in me maxima benefi:
cia me adeo esse deuinctum et affectum, vt eius valetu:
dini aduersus non aliter indoleam, ac si ipse paxi aduer:
sitate laborarem, itaq; quicquid id est, quod ad eum feri:
psi, id eo pertinet, vt quantum et in me, et in ceteris ami:
cis aliquando experientia didici, id sue Mga manifestu
facerem, non quo id pertinaciter ita esse affirmarem,
qui neq; medicum artem profiteor, nec ei vnq; aliquid
operis impendi sed etiam meam qualem qualem smam in me:
dium attuli et varietate consiliorum, atq; sententiarum, aliquid
tale elucescere posset, quo homini non salute modo, sed mor:
talitate dignissimo ad lenandam eam qua premitur mole:
stiam, cuius subueniri possit, tantum autem abest, vt id qd
vos sue Mga salubre censetis, ego correperere debeam
vt si ex malis potiora optanda sunt vel si hec egritudo
Mga domini Palatini fatali quadam necessitate ab eo eni:
tari non potuit, ego eam potissimum ei tunc accidisse cu
vos ei curando maiebitis maluerim, neq; n. dubitari
potest, pro sumo vro in ea arte studio, et acumine ingem
vri quim. M. d. me Palatinus quem in propinquissimo sa:
nitatis articulo iam esse scribitis, breui perfecte et mihi
desideratissime valetudini restituatur cui rei vos ita vt
cepistis, etiam vt admittamini rogo et oro valete 1522

29

Petrus Tomiczki Ep̄s Cracouiē
Regni Poloniē Vicecancell
Palat° Sandomiriē

Hesterno die post horam xxii Agens dominus Castellanus
Cracouiē clarissimus ac longo tuo memorandus Senator
excessit ab humanis non sine omnium hominum, praesertim
vero, Regiē M̄is graui mēore et luctu, cuius animam
chr̄us dominus recipiat in suas Sedes et bēreas. Is tamen si
omnium hominum conciliare studuerit sibi amicitiam et fa-
uorem, singulari tamen quodam amore ac benenolentia me
et vram. M. prosequēbatur, atqz ^{ita} amissimū optimū ac in-
tegrū amicum. Ego mortem illius satis deflere non possum.
Vixit enim mecum concordissime et honestissime, in officio
Cancellariē, et vereor q̄ tam bonum et concordem Colle-
gam post hac non sim habiturus, aliter enim res in Curia
Regia aguntur q̄ prius, nihil proorsus valent nunc pre-
ces meē et merita in omnibzqz ferme petitionibz meis
iustis atqz honestis patimur repulsam, utamqz tamen est
ego officium amici vacationibz dignitatum et sumorum
officiorum, virtutis et meritorum vra Agē, cuius
debita ratio apud nos haberebatur commendo me. Dat
Cracouiē vltima Decembris Anno M. D. xxxiii

*

Otte de Chodecz Palatino Sandomiriens
Petrus Tomiczki Ep^s Crac^e Et Regni Poloe
Vicecancellarius

M^{ag^{re}} domine amice charissime ac bonor^{um}. Prinsq^{ue} accer:
risset ad nos is nunctius v^{ra} Mg^{re}, accerxit autem et
litteras reddidit hestern^o die mane quo discessimus cum
Regia M^{te} ex Cracovia. Nepos v^{re} Mg^{re} dominus
Castellanus Halicien^s rogavit M^{tem} Regiam, vt habita
ratione seruiciorum suorum conseruare illum ad vitam
in tenuta ville Zadworze dignaretur. M^{tas} autem sua
putans q^{uod} eandem villam frater eius defunctus tenuisset
oppignoratam in aliqua pecuniarum summa et nesciens
q^{uod} iam nunc deuoluta esset absq^{ue} solutione cuiusq^{ue} summe
pecuniarie ad M^{tem} suam, amuit non grauatim illius
precibus, pro quo etiam ego intercessi cum igitur ita factu
est non licuit M^{ti} sue donationem suam reuocare aut
infirmitate. habito presertim respectu ad seruicia domini
Halicien^s. Nam quod in eius commodum fecit M^{tas} sua
nihil dubitauit et ego cum illa quoniam id foret gratum
v^{ra} Mg^{re}

Doleo vehementer mortem optimi et strenui Nepotis
v^{ra} M^{ti} domini Cola, verum expendens apud me q^{uod}
eiusmodi casibus tota mortalitas fluctuat tempero do:
lori meo id quod et v^{ra} q^{ue} M^{ti} facere velit et de
sua conualescentia ac bona valetudine bene speret.

Multi ambiunt dignitates et officia que vacant nunc per
mortem Mg^{re} domini Christofforis de Schidlowicz Cas:
tellani et Capitanei Cracouiens ac Regni Polonie Can:
cellarii, venient pleriq^{ue} ad hunc fulcrum Conuentu

30
 qui alioqui non erant venturi. ego tamen curro et ago ut v^{re}
 q^o. Mg^{ae} debita ratio habeatur et ut nullus illam impediatur in
 eius ascensu, neq^{ue} transcendat) Oratorem Imperatoris Thureca:
 rum dum Kierdei vult utas sua honorifice excepi et tra:
 dare. Quare v^{ra} Mg^{ae} ita^{ut} est mens et voluntas utis
 sue illum excipiat et omnibus necessariis provideat ac ali:
 quem servitorem suum discretum cum illo ad Mtem suam
 expediat et expensis necessariis provideri faciat quo ad utas
 sua suum hominem ad illum excipiendum et providendum mit:
 tat, id quod utas sua facere vult cum primum erit apud
 illam dominus Regni Thesaurarius qui propter commoditate
 hospitiorum et suam profectus est in Piotrkow felicissime va:
 leat v^{ra}. M. et me diligat Dat^o in K^o xi^o die v^o.
 Januarii Anno domini M^o. D. XXXIII°.

Petrus Tomieski Ep^s Craccⁱ Vicecancell.
 Bone Sphortie Regine Polonie

S Acra Relis utas Et domina domina clementissima. post bu:
 milem servitutis et oracionum mearum commendacionem. Co:
 ventum quem hic cum Regia Mte egimus concedente domino.
 ferme iam absolvimus nam contribucionis negocium quod ma:
 ioris momenti fuerat, determinatum est, ita tamen si Palati:
 natus quorumm^oti vel non fuerunt, vel a consilio aliorum sunt
 segregati, consenserint quibus non sine indignitate utis Regie
 Conventus denuo particulares et terrestres statui ad hoc debet
 ut que hic acta sunt aprobent et acceptent, que illorum ap:
 probacio etsi dubia est multis, ego tamen de illa bene spero
 multis ex causis quas coram utis v^{ra} Ser^{me} exponam.
 Quod ad domum Capitularem attinet de qua ad me scripsit
 utas v^{ra} Ser^{ma}, vehementer doleo q^{od} Prelati et Canonici

Ecclesie mee in illius concessione desiderio, M^{ris} v^{ra} S^{er}^{me}
non satisfecerunt cum quibus ego prout M^{ri} v^{ra} receperam
pro domino Czurilo, prinatim egi, cauens ne si palam egisse
Capitularis ^{statuti}, aduersum illum sententiam commouerem quod
ita habet, vt qui intercessionem cuiusvis in Capitulo v^latur
carere debeat impetratis v^latq; tamen hoc vel in
pendentia meorum Canonico^{rum} vel fato accidit M^{ri} v^{re}
ego supplico vt id boni sicut prudentissima Princeps et domi:
na consilare dignetur nam id ego illi et cum ipsis omnibus
mereri in aliis curabo

Petrus Tomiczki Ep^s Crae Vicecancell^r
Nicolao Bedlenski scolastico et Vicario Crae
in spiritualibus.

Venerabilis domine fr^r in Chro char^{me}. Scripsit nobis R^{lis}
M^{tas} molestissimo se ferre animo q^d vos P^{re}lati et Canonici
Ecclesie mee obaudiueritis preces et intercessionem M^{ris}
sue pro seruitore suo domino Czurilo apud vos factam, in:
simulans etiam nos, quod nos plus fauere velle visi esse:
mus domino Lastki P^{re}posito Aⁿeznen vt domum Capi:
tulare^m per mortem M^{ga} olim domini Castellani Craconien
vacantem obtineret q^d seruitori eius M^{ris} domino Czurilo.
Nos rescripsimus quidem M^{ri} sue R^{li} id quod in excusa:
cionem meam et v^{ram} pertinere arbitrati sumus, dolemus
tamen plurimum, q^d tam indigno animo fert M^{tas} sua q^d de:
siderio illius non feceritis satis. dabimusq; operam, vt
iram M^{ris} sue contra vos conceptam placemus, vosq; et v^{ri}:
nexum clexum meum in gratiam M^{ris} sue restituamus. De:
recti sunt in hoc Conuentu fextones de singulis mansis seu la:
neis agrorum secundum antiquas quitancias, p^{re}terea exactio
Ciui^lis que Schos dicitur, et contributio Czoporce, sed ea lege

si septem Palatimatus viget Posnamien' Calissien' quorum nu:
cti huc non fuerunt missi et Sandomirien', Lanaciaen', Byzes:
ten', Iunivladislavien' et Plocen' quorum nuncti Limitatam
et prescriptam potestatem habuerunt et nihil hic de Contribu:
tione pecuniaria consulere et consentire voluerunt, in eas ipsas
Contribuciones hic decretas consenserunt, easq; susceperunt
Itaq; omnes labores vigilię impense et consultationes nre vi:
dentur abire in veritum quoniam constitucio que hic facta
est pro commun regni defensione manebit in suspensio quoad
sciamus quid Palatimatus predicti in Conuentibus parthen:
taxibus qui illis in locis consuetis ad fexiam secundam post
Dominicam Innocentii proximam statuentur suscipere volu:
erint an videlicet Contribuciones hic decretas an vero
generalem potius bellicam expeditionem que hic in casu quo
illi non consentirent ad ea que hic commun consilio et
consensu constituta sunt est etiam decreta ne regnum
vacuum penitus presidii militaribus et necessariis defen:
sione remaneret

Dominus Ioannes Gorski Archidiaconus Posnamien' et Ca:
nonicus Ecclesie nre ut domino deo placuit fexia tertia
proxima excessit hic e vita cuius animam dominus deus
recipiat in suas Sedes ethereas. nos etsi deliberamus adhuc
cui Canonatum Ecclesie nre quem ille obtinebat conse:
ramus. curabimus tamen ei homini illum conferre quem
putabimus magis utilem et necessarium nobis et Ecclesie
nre hoc periculosissimo tempore futurum. Certe nobis
persuademus quod nos intra octo dies hinc euoluemus et
recta istuc ad vos cum ate Regia proficissemus. vos mi:
terem rogetis dominum deum pro nobis et foeliciter va:
lete Dat in Piotrkow die Sancte Dorothee Anno
domini M^o D^o XXXij^o

Venerabilis domine frater in Christo char^{me} Relulimus oia
uti Regie que nuper nobis de mandato Relis utis
scripsistis dabimusqz operam ut satisfiat in omnibus pos-
tulatis et votis sue Relis utis est magna scissio in-
ter nuncios Nobilitatis aliqui enim consulere volunt
paratosqz se offerunt cum aliis nunciis qui presentes sunt
de communi defensione alii vero ut Nuncii terre San-
domiriensis Nuncii terre Lublincensis terrarum Cuiavie
terre Lanciacensis dicunt sibi prohibitum est ne quid
pam tractarent aut consulerent absqz nunciis terre
Posnamensis et Calissiensis qui cum hic non adsint nihil agere
volunt sine ipsis que res facit magnum impedimentum
publicis consultationibus Queruntur tamen modi quibus
illorum pertinacia cohiberi et ipsi cum aliis bene sentie-
tibus reduci ad concordiam possint ubi vero perstiterint
in sua temeritate non speramus quod aliquid in hoc
Conventu statui possit quod sit utile reipublice et sa-
lutare bene valete ex Proteoma die xxiii^o Janu-
arii Anno domini M^o D^o xxxiii^o

Petrus Ep^s Crac Vicecancell
Bone Regne Polonie

S^{er}ma Princeps D^e Absoluto Conuentu iam ferme omnes
 hinc euolarunt in me solum negotiorum publicorum et su-
 orum quisq^{ue} cura reiecta quibus ego die noctuq^{ue} dilige-
 tissime propterea incumbo vt et Aitem Regiam onere
 expeditionum leuem et vniuersq^{ue} pro equitate desiderio:
 rum suorum compotem faciam. cras est statutus dies
 exitus hinc Regie Aitis que alacriter se itinere accin-
 git vt cito salua ad Aitem vram Serma reuereti
 et illam incolumem cum S^{er}mo filio et reliquis liberis
 conspiciere ac complecti possit quod Aitis sue desideriu
 deus omnipotens omni felicitate muniet et animi per-
 petua voluptate cumulare dignabitur.
 Castellaneatum Cracouien^{se} Aitas sua Serma domino Pala-
 tino Crac conferre hic dignata est reliquorum vero om-
 nium officiorum et dignitatum distributionem Crac differt
 et illam ad felicem cum Aite v^{ra} Serma congressum
 suspendere decreuit alia que Ait^{is} v^{re} scribere debeat
 seruo Crac vbi coram de omnibus verbis cum Aite v^{ra}
 S^{er}ma ipse conferam intexim me et seruientem meam
 illius bone gracie commendo et precor ex animo vt deus
 omnipotens in excellenti fortuna longam vitam et recta
 valetudinem Ait^{is} v^{re} S^{er}me concedere dignetur Dat^o
 Piotreconie die Xij Februarii Anno M^o. D^o. XXXij

Petrus Tomiecki Ep's Cracc. Vicerancell
Otte de Chodecz Palatino Sandomiriensi

M² Agge domine amice charissime ac honoran. Non libenter au-
dio q^d v^{ra} Mg^a nondum plene confirmata et pristina vale-
tudini restituta itineri se et profectioⁿi ad Conuentum pare-
ticularum Opatbouien^u commiserit: sacius enim erat expecta-
re in loco medicum qui ad v^{ram} Mg^{am} non pridem est
missus: et curare valetudinem suam q^z frigori et vento se
exponere presertim cum in h^{oc} offendisset animum utis
Regie si v^{ra} Mg^a ad Conuentum Opatbouien^u se non
contulisset nam egritudo qua laborat v^{ra} Mg^a facile
illam apud utem suam excusasset verum cum preter omne
spem meam v^{ra} Mg^a se ex loco mouerit et ad Conuen-
tum Opatbouien^u ire decreuerit dominum deum oro. vt for-
tix et faustum hoc iter v^{ra} M. faciat et vt in eo ob-
mutacionem loci et exercitium veniat v^{ra} M. ad ple-
nam et perfectam sanitatem prout autem senserit se va-
lere v^{ra} Mg^a cum venerit in Opatbow ita consti-
tuat de suo huc aduentu si enim senserit se v^{ra} M^a
esse satis firmum in viribus et valetudine sua potest huc
descendere ad visendam Regiam et R^{em} utis in pare-
no comitatu vbi vero aliter cum v^{ra} Mg^a ageretur
snadeo vt v^{ra} Mg^a redeat ad quietem et valetudine
suam et nihil dubitet de sua prouectione ad altiore^m dig-
nitatis gradum Nam utas Regia habitura est procul-
dubio benignam v^{ir}tutum et meritorum eiusdem v^{re}
Mg^{ae} rationem cuius benenolencie ego me ex corde com-
mendo et quam Ch^{ris}us dominus seruet q^z am^{is}sissime sospite

Et foelicem Dat Craconie feria quarta Cinerum Anno
domini M^o D^o XXXIII°

Sigismundus primus Rex Polonie
Mauricio Ep^o Varmiensi.

R^{EX} ME in Chro^o Pr^e sincere nobis dilecte. Certo edocti sumus
omnes ferme omnium ordinum istarum terrarum Prussie ho:
mines contributionem pro defensione earundem terrarum com:
muni omnium consilio et consensu decretam edidisse et persoluisse
solos subditos v^{ra}e. Pr^e his scab illa soluenda subtrahere, eo q^d
Cines Gedanen^o illam non soluerint, quae res cum sit mali ex:
pli et nequaqu^o nobis ferenda. Mandamus v^{ra}e Pr^e cogat
subditos suos contumaces et rebelles vt soluant q^{uod} primum Con:
tributionem decretam et querere illos diffugia quominus publi:
co decreto satisfaciant non permittat, nam quod attinet ad
Cines Gedanenses quia illi onerati sunt adhuc decemalis
cise prestacione Contributionem recens institutam alio tempore
per eos soluendam distulimus, non tamen eam illis remisimus,
factura id v^{ra}e Pr^etas pro officio ac debito suo et gratia mea
Dat Craconie feria quinta proxima ante dominicam Reminis:
cere Anno domini M^o D^o XXXIII°
Regni nostri anno XXXVII°

Petrus Tomicius Ep^s Crac. Vicecancell^r
Carolo Duci Münsterbergen. Capit^o Slesiae

Iff^{me} Princeps et domine domine honoran^{me} Quē ad me
Joannes Antbssaller nomine Ill^{me}. D. v^{ra} restitit et si.
quidem in officium meum et curam receperam, satisfacere tamen
illis aliter q³ necessitas et occasio permittēbat non potui. Nam
quē difficultates obstant quominus ego mea opera Ill^{me}. D.
v^{ra} inferuire potuerim, ipse Antbssaller verbis Ill^{me}
D. v^{ra} coram declarabit, hoc tamen affirmare audeo me
et apud Regiam item et apud Consiliarios Ill^{tr}is Amē
Masonie Ducis diligentem operam fecisse ut desiderio Ill^{me}
D. v^{ra} satisfieri potuisset, quod quoniam mihi non suc-
cessit dabo operam ut in aliis quē mihi ad prestandum fa-
ciliōra erunt meum officium Ill^{me}. D. v^{ra} faciam gra-
tum quod illi ad omnem occasionem et voluntatem hic in
Aula Ser^{mi} Regis mei presto futurum pollicor, illiusq³
benivolencie me et observanciam meam diligentissime com-
mendo et deum precor ut Ill^{tr}as. D. v^{ra} diutissime sa-
nam et semper felicissimam servare dignetur. Dat^r
Cracovie die Xi^a Mensis Martii Anno Domini
M^o D. XXXij

34

Sigmundus primus Rex Poloe
Carolus Duci Minsterburgen: Slesiae
Capit° generali

Illtris Princeps et domine affinis nr char^{me}. In his que
ad nos scripsit et per Joannem Antbssaller nuntianit
Illas vra ipse idem Antbssaller verbis de responsione
coram faciet Illtem vram certiore. illi enim omnia que
ad hoc negotium pertinent exposuimus et que sunt de me
mea dicenda Illti vra commisimus, quam rogamus velit
ea vti erunt boni aqumqz consilere et de nobis omnia si
hi eadem ratione sicut antea consuevit persuadere. Quod
reliquum est Illtem vram et bene valere et felicem esse,
optamus Dat Cracovie die xi^a Marcij Anno dñi
M^o D^o XXXij Regni nrⁱ anno XXvij

Petrus Tomiczki Ep^s Cracc. Vicecancell
Jacobus Ep^o Vratislaviensi.

ME in Chro^o Pater D domine frater et amice honoran.
Nunc primum intellexi eos qui nuper prope Sandecz ex insi:
diis quosdam subditos Illmⁱ domini Georgii Marchionis
Brandeburgenⁱ de Alivicz adorti despoliarunt Re me
D. vra hostilitatem denunctiasse et in Regnum Alis
domini mei ad predandum excurrere ausos fuisse in quo
operam meam diligentem apud Altem Regiam interposui
vt pro conservanda bona vicinitate et D. vra Re ma
ab eiusmodi vi et hostilitate tutanda consilium caperetur
quo his malefactoribus publicis occasio tam ex regno Alis
sue qz etiam ex vicinis Hungariz locis interceptaret et

ipsi si intercipi possint iusta animaduersione puniantur esse;
atq; id et facile obtinui q; Uta's sua literis scribit et nu-
tium in Kiezmark eius rei causa mittet, qui omnia que
ad penam malefactorum et communem omnium tranquilla-
tem spectabunt diligenter curabit sicut hec ex literis Uta's
sue ad se et filios Principes ac Statum Slesie scriptis. D.
vra Roma copiosius cognoscat. Demceps autem quod ex
meo officio in commodum. D. vra Rome prestari potest
illi offero, et ut semper presto fiat curabo. Cuius me
amori et beneuolencie fraterne commendo et illam foeli-
cissimam atq; semper incolumem esse vehementer desi-
dero. Dato Cracouie die Xij Marcii Anno domini
M^o D^o XXXij^o

Petrus Tomiczki Ep's Crac. Vicecancell
Mathie Drzewicki Archiepo Gnesnensi.

R^{ME} in Chro' Pr' et domine maior honoran^{me}. Nuntii
ex Conuentu Colensi huc missi consensu ad Contributiones
in Conuentu Piotrkouien' decretas allato, et condicionibus
atq; articulis indignis a se propositis, in Conuentum ge-
neralem futurum reiectis, cum hoc tantum discesserunt,
quod Uta's Regalis^{Uta's} literis illis datis, declarauit has
contributiones nunc constitutas, in exemplum et sequelam
trahi non debere.

Commissionem de qua ad me scripsit. D. vra Roma d's
Maczuiowski illi mittit nam ille ex prescripto. D. vra
Rome illam scribi curauit.

Ex Hungaria nihil certi adhuc affertur, sed hoc tñ est m-
ciatum q; a Coesare Thurecarum imperator ad Regem
Romanorum Viennam venerit cum huiusmodi mandatis, q;

Cesar Thurearum vult inter illius autem et Joannem Regem trac:
tare et conficere concordiam et pacem multis temporibus dura:
tiam cuius rei eventum nos spe bona expectabimus et inter:
deum precabimur, ut commodo Christianorum omnia illic co:
fiant et transigantur.

Nepoti. D. vrea. De me cum hac venerit facultatem obtundi ab
Aula cum gra. utis Regie impetrabo. Cui meum etiam Ne:
potem Sviduam natu maiorem adiungam et Comitem itineris
faciam, sed non dimittam illos nisi in principio mensis May
futuri et sereno coelo pratisq. virescere incipientibus ut quod
euntes naturae beneficio in terra augeri aduextent, in suis etia
ingeniis amplificare laborent. / De dignitatibus et officiis ita
factum est, contulit utas Regia Palatinum Cracovien
domino Olle de Chodecz, Capitaneatui vero Crac. prefecit do:
minum Petrum Kmitla Regni sui Marschallum / Capita:
neatui Syradien contulit utas sua domino Aruszejski,
Capitaneatu Novae Civitatis Corozin dominum Stanislaum,
Stadmiejski ornavit, Palatinum Sandomirien cum illum. D.
Tharnowski Palatinus Russie accipere renuit ac Capitane:
atu Exercituum Regni se abdicavit, duxerit utas sua co:
ferre domino Stanislae Lanczkowunski, Palatinum Podolie
domino Joanni de Thangin Palatino Belzen, Capitaneatum
Sochaczonien dno Martino Zborowski Pincerne suo, et Schidlow
Stanislae Borek Vicecapitaneo quondam Sochaczonien, De Pa:
latinatu Belzen adhuc sub Indice lis est / preter hec nihil
est in presens quod scribam Commendo me amori et benevo:
lencie. D. vrea. De me quam et firma et diuturna vale:
tudine in summa foelicitate frui ex animo opto. Dat. Cra:
conie die ultima Martii Anno dñi M. . D. XXXIII.

Petrus Tomiczki Ep's Cracc Vicecancell
Andree de Gorca

Mag^{ce} domine Nepos charissime priusq^{ue} huc ad me Romie:
iostu cum his que mihi nomine Mag^{ce} v^{re} exposuit
venisset, ego memor coniunctionis v^{re} mutue et egregie
Mag^{ce} v^{re} virtutis crebro apud Mtem Regiam inter:
cessi ut illius meritorum rationem habere et sub hac
multarum dignitatum atq^{ue} officiorum vacantium occasi:
one, illam honestate et fortunas eius adaugere dignaretur
quod tamen audito nunctio Mag^{ce} v^{re} qui mihi deside:
ria illius exposuit, diligentius et maiore sollicitudine pres:
titi, utcumq^{ue} frustra omnia utasemur sua aliter omnia
distribuere et in alias personas collocare quam Mag^{ca}
v^{ra} vel quispian alius fortasse opinabatur sicuti hec sin:
gillatim ipse Romiostu Mag^{ce} v^{re} coram presens ex:
ponet. Id tamen quod hoc tempore non evenit posthac brevi
pro desiderio Mag^{ce} v^{re} contingere poterit. Nam cum
illa sit iuvenis et excellenti ingenio Nobilitata dubium
non est quin maximorum quorumcumq^{ue} bonorum et digni:
tatum ornamenta sponte illi obveniant Saltem id quod
temporum inconstancia accidit moderate^{erat} et equi boniq^{ue} con:
sulat Quantum vero ad me attinet nunq^{ue} deo studio et
opera mea Mag^{ce} v^{re} cuius amori me commendo et
opto illam felicem et diu sanam et incolumem esse Dat^o
Cracovie die secunda Aprilis Anno M. D. XXXIII°

Petrus Tomiczki Ep^s Cracc. Vicecancell
 Ioanni de Tarnow Palatino Russie: Et
 Exercituum regni Polo^e Capit^o generali

Mag^{re} domine frater et consanguine^e charissime ac honoran^d
 Nicolans Pawlorowski servitor olim Magⁱ Palatini Cra:
 conuen^t et nunc mihi addictus tametsi nihil desiderat Mag^{iam}
 vram fore ei in extradendis legatis equam et gratiosam
 ut tamen aliquid amplius adiumenti et Mag^{ie} v^{re} be:
 neuolenciam consequatur istuc ad illam mitens daret sibi
 in comedacionem a me literas, efflagitavit, cuius desiderio
 honesto ne videar desuisse Mag^{iam} vram rogo velit pie
 et clementer de legatis sibi factis agere et gratia insuper
 illum prosequi quod ille emereri perpetuo M^{re} v^{re} stu:
 debet et ego gratificatione ampla referre curabo Co:
 mendo me amori et beneuolencie fraterne Mag^{ie} v^{re}
 quam in multa felicitate sanam et recte incolumem
 ex animo opto Dat^o

Petrus Tomiczki Ep^s Crac Vicecancell^l
Ioanni de Tarnow Palat^o Russi^e exercitui
Regni Pol. Capitaneo generali.

M Ag^{ce} domine fr^e et consanguine^e char^{me} ac honoran^t. Czaren:
korski adolescens seruator olim Mg^a domini Castellani Crac
et gentilis meus ignorans preteritus an scriptus in Tes:
tamento ad aliquod legatu^m sit. vadit isthuc ad Mg^aaz
vram sciscitatum ab illa si mencio sui a domino suo facta
sit. si minus rogatum utiqz quo v^{ra} Mg^a sui sicut
ceterorum seruatorum rationem habere velit et non
permittere vt ipse quem per obliuionem domini pre:
terit et indignior coeteris seruatoribus reputari debeat
quem ego et cum hoc illius negotio Mg^a v^{ra} com:
mendo et rogo vt mea et amicorum illius causa noⁿ
dimittat illum in consolatium quod et ego benivolencia
et gratificatione fraterna et ille seruitute sua bene:
mereri semper curabimus. Commendo me amori et be:
nivolencie fraterne Mg^a v^{ra} quam cum suis om:
nibus recte sanam et felicissimam esse ex animo opto
Dat

21

Sigismundus primus Rex Poloniae
Magistro Cruciferorum
in Liuania.

Reverendabilis & Mag^a Domine, sincere nobis dilecte. Decla-
ratum est nobis Illustri et R^m do. Vilhelmo Mar-
chionem Brandenburg^e, et Eccl^e Rigenfis Coadiutorem.
nepotem nr^m char^m: nuper ab Eccl^e Osiliensis Capitulo
postulatum esse Episcopum. ob quod et letati nos, et illi
per lras nr^{as} gratulati sumus. quippe q^d accessio quavis
dignitatis Illis sue, est nobis incunda & grata.
Quoniam autem ad hanc quesitam dignitatem plurimum
nobis expedire, et conducere Illi sue videtur ut in istis
locis habeat sibi commendam. Vram D: illam impense ro-
gamus, velit nra causa et Illustri D. nepotem nostrum
predictum, et negotia, resq^{ue} omnes sue Illis benevolentia
sua prosequi: et pro auctoritate sua curare, ut omnium istius
promittit procerum et vasallorum amorem et propensum
Illas sua consequi et illa semper perfici valeat.
Quidquid enim officii hac in parte D^o Vra in Illum
suam contulerit, id nos mutua gratificatione illi referre
semper curabimus. quam et felicem esse, et recte solua-
re incolumem optamus. Dat^o Cracovie 4 Januarij

1533.

Sigismundus primus Rex Poloniae
Ottoni Henrico Philipo ducibus Bauariae
Palatinis Rheni fratribus.

Illustri Principes et domini, consanguinei nrⁱ char^m. Me-
minimus probe quae superioribus diebus Orator Ill^l t^u
vestrarum de negotio dotali nobiscum egit, et quae nos

illi tunc de suspendendo ipso negotio ad Comentum generale regni
 nri responderamus: ea ratione q̄ futurum sperabamus aliquem ex
 Senatoribus nris, qui nos de eo ipso negotio ut se haberet plane edo-
 cere posset. Verum cum in p̄ti Comentu res ad Senatū nostrū
 per nos relata ac diligent me examinata esset: non solum nemo
 extitit qui ullam eius rei haberet cognitionem, sed etia omnes
 sibi persuadent, dotem ipsam dudum exolutam: q̄ et tanti temporis
 immemorabilis diuturnitas, et nulla in exigendo eo debito facta,
 Legatio, quę enī constaret satis esse argumento. Quare plurimum
 rogamus Illtes vras, uti amicos & consanguineos nros char. nos
 animum non inducant ad exigendam rem tanto tempore et silentio
 antiquatam et incognitam. boni q̄ consulant, q̄ neq̄ debitum
 ipsum recognoscere possimus, cuius apud nos nullū extet vestigiū,
 neq̄ si maxime esset liquidum. p̄ter tamen ingentia bella q̄bus
 assidue distinemur in reprimendis infidelibus non solum a regno
 nro, sed etiam a tota rep̄a Chiana sufficere ad tot diversa im-
 pendia facienda nequaquam possemus. ut interim non attingamus,
 nos & Regnum nrm pro eo q̄ non hereditario nomine, sed libera
 electione in liberum regnum successimus, ad exolucenda antecessorū
 nrorum debita presertim adeo vetusta m̄re non teneri. Speram⁹
 autem Illtes vras has nras rationes boni eq̄q̄ facturas
 neq̄ aliter interpretaturas esse nrm in se animum q̄ uti est inte-
 gerimus, quibus non secus q̄ filiis nris, omnibus in rebus co-
 modare et gratificari semp̄ optamus. idq̄ per omniū occasiōē
 re ipsa pro virili nra prestare curabimus. Felicissimū valeat
 Illtes vre, et nos diligant. Dat. Cracoviz 8. Januarij
 Anno dñi 1533

27

Sigismundus Rex Polonie
Ottoni Henrico Philipo ducibus
Bauarie Palatinis Rheni

Illustrres principes et dñi consanguinei dñi chari mi, Miramur
plurimum. Illres vras responsionem nrām quam de nego
dotis a nobis petite illis fecimus non suscepisse, et iterum
dotem ipsam a nobis per lras exigere. Respondimus si
quidem nos Ill. bus vris neminem hic in regno esse adeo
senem, qui nobis de non soluta dote certum facere possit
testimonium. Esse autem plurimos qui illam ipsa dotem
ex certis verisimilibus argumentis multo ante tempore per
soluta esse credant. et nos ipsi facile adducimur ut cre
damus, aut Ill. bus vrarum vel solutione vel accepti
latione, vel alio quouis Transactionis genere satisfactu
fuisse. cum per tantum temporis intervallum, quod a
desponsata sorore nra in hunc diem intercessit petite vel
postulate dotis nullum hic ex tet vestigium. Quare cum
cuiusmodi longi temporis prescriptio que memoria hominum
non habet. soleat quascunqz obligationes perimere, et nos
de ipso dotis debito nullam certitudinem reperire possumus.
rogamus Ill. tes vras, ne demiceps nobis ea de re negotium
farciant. neqz nos ad id quod non tenemur. postulationibz
suis adigant. In hoc enim illarum desiderio satisfacere nō
possumus. In aliis autem honestis et amicis officiis gratifi
cari illis plane libenter cupimus, et ad omnem occasionem
pollicemur. quas bene valere et felices esse optamus.
Craconie die Xi Marij. 1533. Regni nri 27.

[Faint, illegible handwriting at the top of the page, possibly a title or header.]

[A large block of extremely faint, illegible handwriting occupies the middle section of the page. The text appears to be organized into several paragraphs.]

[The bottom section of the page contains more faint, illegible handwriting, continuing the text from the middle section.]

75 38

Responsum a Sigismundo primo rege
Polonie: datum oratoribus Alberti
Ducis Prussie in Conuentu Petricouien
X. Januarii 1533.

Secra Regia *Mitis* audiuit et expendit diligenter Legatione
Illmi Domini Ducis Prussie. rogat q̄ ante omnia *Mitis* sua
regia eius Ill^{tem} nepotem suum char^m et expensis virissi
mationibus *Mitis* sue animum inducat ad conquiescendum
in hiis que iusta et honesta vnicuiq̄ videri debent, et que
ad conseruandam spem conceptam et amorem *Mitis* sue
erga eius Ill^{tem} omniumq̄ regnicolarum existimacōem
et obseruantiam qua illius Ill^{tem} complectuntur, apprie
conducunt.

At imprimis quod ad appellationes ab eius Ill^{te} ad eius
Mitem regiam interpositas et interponendas attinet, nemo
vel mediocriter in Jure versatus, ignorare potest proprium
esse Jus vniuersisq̄ superioris Domini, et ad ipsum, a
quouis subdito et vasallo appelletur. neq̄ aliunde magis,
Dominium et subiectio dignoscitur. Cum itaq̄ privilegium
eius Ill^{ti} concessum clare testetur, eius Ill^{tem}, se in
omnibus conseruare debere ergo *Mitem* suam voti fidelem
subditum et vasallum de iure decet, et articuli Transactois
satis declarent. *Mitem* suam ea duntaxat privilegia et im
munitates eius Ill^{ti} confirmasse: qui hinc Transactiōi
et superioritati *Mitis* sue non repugnarent. neq̄ de ap
pellationibus que de iure et consequē a proprie ad supe
rioritatem pertinent quidquam est exceptum, nemini du
bium esse debet, ad *Mitem* suam Jus appellandi pertinere.
quemadmodum et alia omnia superioritatis iura pertinent.
que non sunt in privilegio nominatim exempta et excepta

immo sublatis appellationibus nullum extaret vere superioritatis vestigium.

Similiter et de dandis Salvis conductibus intelligi debet. Que res non modo comenicus est et iusta, sed etiam pro conservando boni status et tranquillitate summe necessaria. Ex denegatis enim appellationibus et Salvis conductibus ad superiorem dominum, oriri solent diffidationes et depredationes communium subditorum. ex quibus et ad bellum plerumque pervenitur. *M*tas vero regia neque debet, neque vellet ulla in re adversa, eius *Ill*ti ac subditis eius unquam deesse. Quare hortatur *M*tas sua eius *Ill*tem, ut que propria sunt *M*tis sue, et Juris eius superioris, hiis eius *Ill*tas non intatur. *M*tem suam privare: et Transactione factam que satis clara est istis disceptationibus in alium sensum torquere, et labefactare, in preiudicium *M*tis sue et boni status detrimentum. Quod si utique molestum esse deberet eius *Ill*ti quod merito esse non debet: neque illam iuste rationes *M*tis sue permoverent: licet esset cum dispendio iuris et autoritatis *M*tis sue regie, tamen potius quam eius *Ill*ti *M*tas sua displicere in hoc deberet, ita se conservare dignabitur in causis tam appellationum, quam etiam qui sub Salvis conductibus iusticiam querunt, ut est in causis, si que inter *M*tem suam et eius *Ill*tem inciderent. expressum in privilegio Transactionis: articulo *XVII*º. qui incipit: Quod ad Jurisdictionem inter *M*tem regiam et principem attinet. etc: deputare videlicet dignabitur Consiliarios suos, et illos quo ad eiusmodi actus a iuramento sibi obnoxio absolvet, et iusticiam ministrari precipiet. Eos vero Iudices cum in causis propriis eius *Ill*tas suscipere non recusavit, in alienis merito refutare non debet.

Quod vero ad Paulum Fassoldt subditum eius *Ill*tis attinet *M*tas non libenter concessit illi hunc salum conductum intelligens id futurum non ex animo eius *Ill*tis. Sed expensum secum *M*tas sua et ius et debitum suum: expendens

etiam et hominis animum et confidentia, qui nisi iusticiam apud Matrem suam consequi posset, se illam alibi quesiturum profitebatur. maluit Matas eius regia id quod ei iure competere facere, q̄ ut inde difficultas aliqua eius Ill^h evenire deberet. nichil dubitans Matas sua, q̄ eius Ill^{tas} optimi cōsultura esset, quiddam M^{ti} suę utile et oportunum in hac re videretur. Consulit q̄ et hortatur Matas sua eius Ill^{tem} et cum ipso Paulo Fassoldt ita transigere dignetur, et ille nulla iustā rāsam querendi deinceps et agendi etiam aduersus eius Ill^{tem} habeat. Alioquin ubi ille neq̄ apud suam Matrem, neq̄ apud eius Ill^{tem} iusticiam consequi posset, cōsiderare potest eius Ill^{tas} ad quas difficultates rem deuenire oporteret.

Ceterum q̄ eius Ill^{tas} de Theloneis in finibus Masonie et Samogitię colloratis queritur, Licet in articulis Transactionis nichil contineatur aliud q̄ de Theloneis in Prussia non collorandis. in aliis vero Dominis Thelonea ipsa collorandi Matas sua sibi manum non clausit. proinde q̄ ea in re nichil aduersus pacta Transactionis cōmisi, tamen hec Thelonea, in hoc tantum in Masonia instituta sunt, a M^{te} sua, ut a Bobus et ceteris aliis q̄ rebus dntaxat a quibus novum Theloneum soluitur, quę aliis oīs q̄ solitis vehuntur e regno, illis qua elabi consueverunt, debitum solvatur Theloneum. Verum Ill^h D^{us} Dux Prussię mere aduersus Transactionis articulos Thelonea insolite exigit in Prussia, quibus subditi Matas sue spoliantur et arestantur, nulla habita Matas sue et pactorum Transactionis ratione. quare hortatur Matas sua, eius Ill^{tem} et ab inferendis miris et granaminibus insolitis et indebitis^{que} Matas sue subditis illis in ditione eius Ill^{tis} inferuntur, officiales suos continere et coercere dignetur. Nam et Matas rē mandabit officialibus suis ut in aliis rebus omnibus se iuxta morem veterem conseruent, et ultra illum nichil excedant.

Postremo quod ad facultatem eligendi regis attinet: iam aliquoties *Mtas* sua declaravit eius *Jll^{ti}* hoc esse adversus iura et instituta regni usu perpetuo roborata, que *Mtas* suo iure iurando mantenere et conservare promisit. Verum et in Privilegio eius *Jll^{ti}* concessio quod allegat, cum satis expressum sit suam *Jll^{tem}* primum et propiorum locum habere debere apud *Mtem* regiam in publicis Convitiis et Comitibus. In electionibus vero regum non solent adesse reges, sed hi tantum ad quos *Ius* eligendi pertinet. Vnde: ^{date} *enig* constare potest vel ipsius privilegii vigore, neq; locum habere eius *Jll^{tem}* absq; *Mte* regia, neq; electionis facultatem et suffragium, de quo in privilegio nulla est mentio. Cum et Duxes Masonie, et antecessores eius *Jll^{ti}* Magistri Prussie, qui similiter loca in publicis Convitiis et Comitibus regni habebant: facultatem tamen eligendi regis nunqua habuerunt. Sed et exemplo aliorum regnum, et primarium Germanie, satis constat loca in Convitiis et Comitibus publicis absq; facultate eligendi regis habere posse. Hec cum ita sint, et eius *Jll^{ti}* iam satis declarata et cognita, miratur vehementer *Mtas* sua eius *Jll^{tem}*, hiis iustis et honestis rationibus suis, non *p* movere, et perspicere illam in hiis exigendis a *Mte* sua, que non adeo ad *Mtem* suam q; ad omnes regnicolas p;tiunt. et que non nisi violatis regni Iuribus et Institutis usq; huc immutabiliter observatis *Mtas* sua concedere posset. Rogatq; etiam atq; etiam *Mtas* sua eius *Jll^{tem}* nepotem suum *Chaz^m* ut pro suo singulari ingenio et virtute, expensis recte hiis rationibus *Mtis* sue, expenso deniq; bene Privilegio suo, ita se conservare dignetur ergo *Mtem* suam, et amor necessitudo et communitio mutua eius *Jll^{ti}* cum *Mte* sua, ac officium debitumq; eius *Jll^{ti}* postulant. neq; aliorum veritat eius *Jll^{tas}* id quod ad eius postulata *Mtas* sua prestare non potest: q; ut res est. cum eius *Jll^{tas}* non ignoret ab amicis iusta et honesta petenda

40

esse. Iustum autem et honestum esse nequit, quod est ad:
veritas Iura fidem q̄ et iurandū amici nedū Domini
Superioris. et quod violatis publicis iuribus et institutis
vergeri posset in gravem rei p̄e perturbationem.

Nuncti Domini Ducis Prussie accepto hoc responso, prote:
stati sunt palam et solemniter, q̄ cum videatur illis re:
sponsum quo ad tres articulos esse durissimum, nisi o
Principe suo, suscipere illud non possent. Nam et princeps
ipse eorum conquirere in hijs non posset, q̄q̄ ei denegatur.
absq̄ consilio et consensu Principum agnatorum et sub:
ditorum suorum. Requisierunt etiam hīdē nūc
omnem coronam astantium et presentium ordinū regni
et sunt inter illorum protestationis Notarij et testes.

Petrus Tomiczki eps. Duci Prussie

Perperi ex lris Ill^{ms} Dⁿⁱ v^{re}, q̄ contra mentē eius fiat. q̄ p^a n^{tas} et
apellatioes ad se a iudiciis et decretis Ill^{ms} Dⁿⁱ v^{re} interponi p^{mittat}, et
subditorum illius securitate pub^{ca} fidei lris tūctur. Quē cū ad Ill^{ms} Dⁿⁱ v^{re}
Dⁿⁱ v^{re} o^zibus copiose sunt in p^{ntia} regie n^{tas} et cōra ordinibus regni ex:
posita, ad illa q̄ v^{re} ill^{ms} ex totius Senatus cōsilio et assensu responsum
fuerit, omnibus Ill^{ms} Dⁿⁱ v^{re} datum, non arbitror expedire. Et h^{ic} de reb^{us}
ultra id quod in responso cōfuitur aliud a me scribatur. hoc solum q̄d
ad officium meū pertinere arbitror, impense rogo, ut Ill^{ms} Dⁿⁱ v^{re} v^{stra}
collatis privilegiis suis cum iuribus dⁿⁱ superioritatis regie, expensaq̄
et recte considerata senten^a Capitulorum in Transartoe descriptorum
ita se pro sua excellenti p^{ntate} et singulari prudentia erga n^{tem} suam
gerere velit, sicut amor et necessitudo q̄ illi cum n^{te} sua mutuo inter:
cedit postulare videntur. In neg^o Ill^{ms} Dⁿⁱ Wilhelmi Coadi:
toris in Ec^{cl}a Rigen^{si} fr^{is} Ill^{ms} Dⁿⁱ v^{re}, designatus est o^z per n^{tem} regiam
dominus Dzialiscki, qui absq̄ mora, q̄ ad do. Magistrum ordinis S^{ct}e
Marię Theutonicorum in Linonia cum cūsmodi mandatis et instructoe
proficiscetur. quorum sententia Ill^{ms} Dⁿⁱ v^{re} in lris quas ad n^{tem}
regiam scripsit explicavit. De reliquis que h^{ic} acta sunt d^{nos}
Ill^{ms} Dⁿⁱ v^{re}am rectiorem facient. Ego autē me et obseq̄a mea, simul cū animi
mei integritate Ill^{ms} Dⁿⁱ v^{re} comen^o.

30

Sigismundus primus Rex Polonie
Alberto Duci Prussie.

Acceptimus lras Ill^{ris} v^{re}, qbus iterum responsu^m n^{ost}ru^m oribus suis, in
Petrone, in ijs q^e dudum J. v^{ra} postulabat, datu^m, cōfutare, et iustas
rōnes n^{ost}ras suis argumentis de n^{ost}ro cōvincere cōtendit. Quē res, q^e
acerba et molesta sit nobis, explicare satis non possum^{us}. Fit enim
cōtra dignitatē n^{ost}ram, q^{uod} J. v^{ra}, nepotē se n^{ost}ru^m sciens: et feudali
iure nobis obligatū conficiens, plus tribuit sensui et affectibus
suis, q^{uam} iudicio et sententiē n^{ost}re, amicali et domini superioris sui,
et omnium consiliariorum et ordinum regni n^{ost}ri. Quā sententiā
et si facile fuerit nobis equitatis et iusticiē rationibus cōprobare,
quia tamen alienum a dignitatē n^{ost}ra regia esse existimamus, de
Iuribus n^{ost}ris cum v^{ra} Ill^{te} principe vasallo n^{ost}ro disputare: pre:
sertim cum illa vel prudentissimas, et iure ac iusticia fundatas
rationes n^{ost}ras, p^{re} suis qualibuscūq^{ue} nichil facit: abstinere
propterea ab oī disputatione volumus, et J. v^{ram} serio hortamur,
ut demēps istiusmodi non necessariis efflagitationibus nos im:
petere et molestare desinat. et in hīs quiescere velit, q^{uod} bino
iam generali Conventu regni n^{ost}ri, disputata, et certo fine sunt
constituta. nos enim sicuti iure debemus, superioritatē n^{ost}ram
in Ill^{te} v^{ra}, et eius subditis mantenere et tueri volumus.
presertim cu^m aperte cognoscamus Ill^{tem} v^{ram} aliter q^{uam} nobis ex:
peditet Ius n^{ost}ru^m interpretari. cui tamen id neq^{ue} nos, neq^{ue}
Inuestiturę ac Transactionis privilegium v^{llo} modo concedit
et admittit. quod cum Ill^{te} v^{re} expressis privilegii et Trans:
actionis verbis non concessimus, hoc nobis et superioritatis
n^{ost}re iuri et authoritatē reservamus. quorum dū ita facilis est
cognitio, ut disputatione v^{lla} non eget, cum ad nos solos
et ad neminem alium lras et privilegia n^{ost}ra interpretari p^{er}tineat.
Bene valeat v^{ra} Ill^{tas}, et sit semper flex ac micolumis.

Dat Cracovie xx^o Aprilis. Anno d^{omi}nⁱ 1530. Regni
n^{ost}ri anno xxvj.

Sigismundus primus Rex Polonie
Clementi PP^a. vii.

Sanc^{te} me: Rex D^{ns} D^{ns} Joannes electus Ecc^e Metropolit^{us}
in Suetia Vpsalensis. cum per seditionem in illo regno tam
de religione q^{ue} de potestate imperandi exortam in exilium
actus esset: admissu q^{ue} meo in Civitate subiectionis mee Adanen,
per non modicum tempus ea spe esset frustra comoratus, ut
dissensione ad concordiam redacta, et paratis rebus ex pro:
pinquo in patriam reverti posset, peritus tam diuturne moris
et incommoditatis sue, in animum suum induxit isthuc ad Sanct^{um}
vram proficisci, ut ex illius consiliis et auctoritate miserabile
ordinis sui statum tandem sublevaré, et in certa aliqua con:
ditione constituere valeat. Quia in re tametsi ego nesciam
quod illi adimentum a Sanct^o v^{ra} postulare nominati
debeam. ut tamen propensionem erga illum meam et erga
religionem aliqua ratione declararem, ipsum et negotia q^{ue}
isthic acturus et habiturus est, Sancti v^{re} comendo, et illi
supplico, ut quantum in se est, prepositos et Pastores Regis
fidelium opprimi, et tam extreme periclitari non patiantur.
Id factur^{us} stas v^{ra} ad laudem dei p^{ri}mi, deinde ad glo:
riam suam, postremo ad omnium bonorum et oppressorum conso:
lationem. Comendo rursus et officia mea simul cum regno et
Dominis meis protectioni et pietati Sanctis v^{re}. Cui diu:
tuznam vitam et summam felicitatem a Deo assidue et ex
amino precor et opto. P^{et}ronie Xⁱ. Januarij 1533.
Reg^{is} mei XXVI

Sigismundus primus Rex Poloe
Antonio Cardinali Pistorien.
Protectori.

R^{ex} mi in Chr^o p^{ri}. ch. Comendamus per lras meas Sancto mo
Domino v^{ro} nego^{que} isthic apud Sancta Sedem habiturus

est R^{ex} in Chr^o pater electus Ec^c Metropolitane
 Vpsalensis. qui Seditionis in Regno Suet^e indum exorte
 periculum fugiens: in Cimitate nra Adancu^m hactenus exulat
 que eadem illius negotia et ipsum quoq^{ue} solui Dⁿⁱ v^{ri} R^{ex} me
 comendamus, et ab illa rogamus, ut quantum equitas &
 honestas suaderet videbimur, nro et suo nomine patrocinari
 illi, et postulata promoveret velit. Rem in hoc sua pietate
 dignam, et nobis summe gratam D^o v^{ro} R^{ex} ma^{gi} facturo
 Cuius benevolenti^e nos comendamus, et optamus illa esse
 recte saluam et semp^{per} felic^{em}. Petrovici xi Januarij. 1533.

Sigismundo primo Regi Polonie
 Cornelius Duplicius Scæpperus
 Cesaris Secretarius.

Premissa humillima oblatione obsequiorum meorum. Calendis
 Januarijs perlato sunt Sacre Aulis v^{re} tunc tum ad Magn^u
 D^o Nirolaum Nipssiu^m oratorem eiusdem, tunc ad me. Feci
 itaq^{ue} quod eadem Sacra Aulas v^{ra} mihi misserat. et utraq^{ue}
 lras tum ad Cesaream Aule^m, tum ad R^{ex} m^{ag} Cardinale^m
 de Medicis per Cursorem transmissi. De quibus interim nil
 novi huc perlatum est. Si quid aliud est in quo Sacre A^u
 d^{is} inservire possim: hominem habet cui tuto potest imperare.

R^{ex} enim que in Italia geruntur hec fere summa est. Couri
 lium apud bonos pro deplorato habetur. iactant enim
 Pontifici, eo ipso Concilio minime opus esse, q^{ui} quæcumq^{ue}
 nunc introducta sunt a novarum rerum excitatoribus, ab
 olim multis in Synodis condemnata. mirari se aiunt Q^{ui}.

manorum stulticiam, neque decere ob unius furiosae gentis
tumultus, statim verum imitari. Pontifex tamen ipso
non abicit: neque mirum, cum satis compertum habeat
neque Francie neque Anglie reges unquam unquam in id consensuros.
Id enim consilio faciant nemini est in obscuro. Atque ut
maxime et hic et ille consentiat, resque sine dolo malo
transigatur, quod nequaquam futurum est, non desunt tamen
non pauci, qui de Consilio futuro plane desperant. Dum
enim locus indicatur: mittunturque hinc inde Nuntii ad Re:
ges et Principes, annus est. Dum se parant, labitur alter.
priusque convenire possunt labitur tertius. interim novum
bellum suboritur. Locus designatus, vel peste vel anone
inopia fit infamis. consultatur de transferendo. Aut id
evenit quod rusticum proverbium habet: Dominus scilicet, aut
asinus moritur. et sic finis Consilii. Neque vero hoc me:
tuenda esset, si eo quo decet animo intenderemus in rem Chri:
stianam. sed quotusquisque non cum prece priuatis cupidita:
tibus vili facit? reliqua que transacta sunt, et adhuc tran:
siguntur, fere videntur tendere ad dilacerationem patrimo:
nii Sancti Petri. Nam cum omni studio Sancti nostri domus
noster nitatur, ut matrimonium ab olim tractari ceptum
inter Alexandrum de Medicis Duce Duce et Margarita
filiam illegittimam Cesaree matris quam idem Alexander
biennio ab hinc inuenerat: neque satis bona fama apud no:
stratos a mulieribus esset recesserat, qua de causa
nonnulli opinabantur id matrimonium minime successurum.
nunc tandem vel postliminio fiat, traditurus est idem
Sancti nostri Dux noster Civitatem Anthoniam cum Marchia
Anthonitana ut vocant, ducatus titulo prefato Alexandro
de Medicis. sic ut Civitas ipsa Anthonia futura sit usque
quo modo libera. eoque nomine ad quinquies Centena Du:
catorum millia sit persolutura Cesari. regionem ipsam
hereditario nomine possidebit Alexander. Et haec una
pluma est adempta ex ala patrimonii domini Petri.

Preterea cedit Pontifex Venetis Ravennam et Cerrinam.
Ipsi vicissim dabunt Cesari tercenta millia. Denique
restituunt Parmam et Placentiam Duri Mediolani, cum con-
ditione ut idem statim tempore persoluat Cesari quinquies
centena millia. Ista sunt in tractatu, nondum tamen
conclusa. Sponsa interim deducitur ex Flandria.
quis futurus sit huius Comedie finis nondum scimus.

Florentini frustra missant ad libertatem. preest illis
Pontificis nomine ex Sodalitio Dominicano frater Nicolaus
de Schonenberghe natione Myssnensis, dignitate nunc
Cardinalis. Alia sunt tranquilla et quies in Italia
Cum non satis gratus esset Ferrarie Dux apud Pontificem,
ob Regium et Mantuam, prius occupata, post per senten-
tiam datam: hactenus possessam, iterum se Bononię om-
niducant in gratiam, Cesaris quoque intuitu, nihil illi de iure
suo quod in Ferrariam habet pontifex decessit. Proinde
annus iste aliis quidem felix, at Beato Petro mirum quod
fuerit calamitosus.

In Germania nunc est dignum scriptu. Nostrates Belgę
preter ingentia et inenarrabilia damna, que ab oceano
passi sunt hactenus Novembri proximo clapsis, maxima sunt
cladem perpassi, exundatione aliquot fluminum. inter
quos insigniores sunt Scaldis, et Sabis, et Tabula.
multos mortales in vigilia Nativitatis domini subita illa
et inopinata inundatio, que ex resolutis subito niubus
arripit, in mediterraneis locis absumpsit. Armenta &
pecora multa interiere. Tantus impetus fuit ut in opidis
Valentiana. Bergis. Sancto Odomaro. Attrebatibus. Arvia.
que omnia sunt finitima Francie natura et arte munificia
neque exigua neque ignobilia propugnacula lapidea maxi-
mo precio, et ingenti robore constructa resserunt rapidissimis
fluctibus. multa edificia funditus eversa. Non pauci ho-
mines qui ad superiores contignationes domorum confugerat
quod magis mirum est fame enecti, dum nemo victum
: illis

illis deferre. Summa calamitatum nondum satis nobis
innotuit ob temporis exiguitatem.

Quod ad res Ungaricas attinet, magna spes nobis fuit,
eandem componi posse, praesertim cum illas ora inter:
posituram se partes suas obtulerit per hominem ^{non} industrium
et diligentem minus q̄ fidem. et non abhorruerit ab eo
Cesaree latis animus. qui ad eam rem perficiendam me
destinaverat ad Scythum Romanorum regem cum mandato
ulteriore si opus esset. Verum cum per alios ea res repto
sit tractari, non video quid in praesentiarum aliud possit
q̄ Deum precari ut repta secundet. Et orator q̄dē
latis vix rediturus est ad eandem. miri vero innotuit q̄
hic procolari rediturum Cursoris. qui cum novis Ungaricis
nudius tertius hinc missus est ad Cesarem. Agorini istud
otrigz nostrum oratori dico latis vix et miri satis attulit
tedii. neq̄ forte quidq̄ in nobis desiderari potest quod ad
partes meas attinet. ceterum parvi ea facienda erunt
que nos exhaupimus, si modo bonis finis sequeretur
In quo non dubito quin Sacra latis ora pro veteri suo
more admittetur. Cui aut humillime commendo, eandē
prosperrime valere opto. Ex Aemiponte die xya
mensis Januarij. Anno domini .1533.

Sigismundus primus Rex Poloniæ
Alberto duci Prussie Marchioni
Brandeburgen.

Intell eximus ex Illis v're lris queri illius subditum Jacobum
Grolok de officiali nro vertigalium in Samogitia prefecto
q Theloneum insolitum ab illo vi et iniuria exegerit. In
qua re etsi nos hactenus ab officiali nro predicto edocti
non sumus: credimus tamen hoc, quod insolitum videtur
Illis v're subdito, illum ratione nomi per nos illi instituti
Thelonei exegisse. Quod si ita fecerit, neqz iniuria neqz
illicite fecisse videri debet. Verum cum nos rem ut se habeat
ignoremus: dabimus ad officialem usum, et ad Thesaurum
Magni Ducatus nri Lituanie, lras, ut, quod ultra forma
et institutionem nomi Thelonei exegerit, sine mora Illis
v're subdito restituat: et de damnis ac interesse cu illo tran:
sigat. quod illum indubie facturum scimus. Et si non fe:
cerit, nos ipsi iusticiam Illis v're subdito iustare alio
ratione curabimus. Cracov. 4. Martii 1533.
Regni nri 27.

Vilhelmo Marchioni Brandeburgen
fri duci prussie. Caduntori Epatus
Rigensis.

Idem Rex Duci Prussie.

Illustr' Princeps et domine. nepos charme. Summe nobis
grati extiterunt successus Illis v're quos rebus suis pro:
speros contigisse nobis scripsit. Et hoc enim q ab Osi:
liensis Ecce Capitulo Illas ora postulata est ni Ep'm
et illud quod in favore et benivolentia procerum et
Vasallorum Ecce se esse declarat, cum nos id rationibz
Illis sue conducere credimus: non possumus id nisi

44
plurima animi mei gratitudine et voluptate prosequi
quare gratulamur ob id Illi v're, et simul nobis gan-
demus. precamur qz her que obtigerunt ita illi fausto
fore, ut et ipsa diu in eadem fortuna permaneat, et
ad reliquas autiones viam et facultatem prebeant.
Illi v're amplissimam. Las commendaticias
de quibus nobis scripsit ad do. Magistrum ordinis Theo-
tonicorum in Livonia, Illi v're cum presentibus mitti
et illam felicem atqz recte incolumem esse optamus.

Legatio a Sigismundo primo Rege Polonie
ad Ducem Prussie: data Nicolao Dzialinski
Castell° Culmen: Capit° Brodmicensi
24 febr 1533.

Nunciatus regius ad Ill. do. Ducem Prussie veniens, primu de-
clarabit qz M^{tas} regia ad postulationem eius Ill^{is}, se ad
Magistrum Livonie et ordines illius Provincie tam spiritualis
qz secularis professionis, cum hac amica persuasione et postu-
latione designare ac mittere dignata sit, ne Mag^{us} dominus
Magister et ceteri ordines Livonicus, Provincie Illustri Prin-
cipi dno Vilhelmo, Marchioni Brandenburgensi, nepoti M^{tis}
sue in hoc adversari et contravenire vellent, qz Ill^{tas} eius
ad Ecc^{am} Osiliensem vocata postulata ve fuerit, quin poti⁹
illius Mag^{ia} cum ordinibus dicte Provincie Livonicus,
eius Ill^{tem} in acquisita et sine contraversia assignata pos-
sessione teneantur et defendant. neqz permittant a quibusvis
temerariis et audacibus hominibus Ill^{tem} suam ob hoc
impeti et turbari. Nam ubi id aliter fiat, M^{tas} sua
in omnem eventum variomibus Illustri domini Nepotis sui
deesse neqz vellet, neqz posset

Deinde nuncius exponet Illi Dno Duci fuisse iterum
Petrone apud Matrem suam Paulum Fassoldt, et im-
pense Matrem suam obsecrasse, ut se ab iniuria, qua a
iudicio Illis viæ illatam sibi pretendit et queritur, tueri
dignaretur, si nolle, ut apud illos externos principes opem
et auxilium pro assequenda iusticia querat et mendicet.
Qua de re tametsi iam aliquoties cum ante per lras, tum
nuper per oratores Matris sua eius Illtem certior fecerit
et id quod facto opus esse censeat, Illi sue indignerit.
nunc denuo tamen id Illi sue Matris eius regia repetit.
illamq; rogat et hortatur, ut cum homine hoc, aliqua
ratione transigere velit, ipsumq; ad liberam possessionem
bonorum omnium, quibus se queritur esse spoliatum, ad-
mittat, aut saltem per Iudices Commissarios neutri parti
suspectos causam hanc et controuersiam inter se et illum
diffiniri patiatur: et non pluvius faciat suam priuatam in
vincendo Fassoldt comoditatem, q; communes et regni Matris
sue regie et ducatus sui, tranquillitatis rationes. que ut
ab vno facile perturbari possunt. ita vix a multis in
dissidium conitate sibi et sedari solent.

Hoc autem Matris sua Germania ideo eius Illi repetitis
viris suadet, ut a periculis que evenire posse, si
Fassoldt non habuerit iusticia sibi debitam prospiciat,
se et regnum suum, item etiam ducatum Illis sue liberet
et conservet.

Sigismundus primus Rex Poloe
Valtero Magistro Cruciferorum
in Lituonia.

Reverendabilis et Mag^{re}. amice sincere nobis dilecte.
Mittimus ad vram Mag^{riam}, Mag^{rum} Nicolau
de Dzialin. Consiliarium nostrum, cui remisimus nro
nomine referre nonnulla vre Mag^{rie} ad bonum et
tranquillum statum, eius ordinis et domini p^{er}tinentia
quare postulamus ab illa ut ei in hys que refert
fidem indubiam adhibeat, et postulatis nris animam
et voluntatem suam accomodet. Craco 24 Febr.

Legatio a Sigismundo primo rege Polonie
ad Valterum Magistrum Lituonia: data
Nicolao Dzialinski Castell^o Culmensi.

Referet Nunciarius regius. Mag^{ro} dno Magistro Lituoniensi
N^{ost}ram suam intellexisse, quemadmodum fuit Princeps
Wilhelmus Marchio Brandenburgensis, nepos N^{ost}ris sue^{mg} h^{oc}
unanimi voluntate et consensu Capituli totius q^{ue} Nobili:
tatis Osiliensis in Lituonia vocatus et postulatus fuerit
in Ep^{iscopu}m Osiliensem: et q^{ui} in bonis omnibus Eccl^{esi}e ipsius pos:
sessio omnis q^{ue} iurisdicio et auctoritas. omagia et Insuranda
uti fieri consuevit eius Ill^{ust}ri a suis subditis sunt prestita
Postea vero conitatos fuisse quosdam perturbatores, qui mul:
tas et non necessarias, neq^{ue} ipsi ordini Lituoniensi utiles et
honestas, difficultates stant et parant, cum ipsam Ill^{ust}ris sue
vocationem impedire nitentes. quod regie Maie^{stati} pro

debito et sanguinis Vinculo, quo Illi sue est inunda non
potest esse non molestum.

Proinde suam regiam Matrem, more amici suadere et postu-
lare a Mag^{co} D^{no} Magistro Linomensi eiusq^z ordinis
preceptoribus et Statibus, ne huius ipsi vocationi tam roror:
diter facite contravenire vellent. ne ve Illustris sue Matris
nepotem, in possessione per legitimam electionem et postu-
lationem acquisita turbare. neq^z aliquid aduersus Illam
suam iuribus sepositis fieri aut intentari permetterent.
sed ut potius pro tranquillitate sua, et bono recipere sua,
enim in possessione conseruent, et ab omnibus tueantur.
Causam esse Ecclesiasticam, proinde q^z ab Eccl^{as} iudicijs
eam tractari et transigi debere. quorum arbitrio sua Illam
stare et se permittere velle. Quod si secus actum foret,
quod tamen regia Matris minime vellent, Matrem suam pro de-
bito necessitudinis, nepoti suo char^{mo} consilio et auxilio
suo neq^z debere neq^z posse deesse. Vbi vero amicis suasio-
nibus et postulatis sue Matris ipse D^{ns} Magister cum Prece-
ptoribus et subditis ordinis sui obsequi volent: Matrem suam
omnia officia amicitie illis prestituram, nulla q^z in re eis
defuturam certo sibi persuadeant.

91/46

Instructio eorum que nuncius regius
apud ordines Linomien Prouinciæ
agere debet.

Principio referet Nuntius Autem suam edoctam esse, qd in possessione iurium et bonorum per legitimam et concordem vocationem ac postulationem in Osiliensi Ecc^{te} quesitam fuit principem do. Vilhelmu Marchionem Brandeburgen et nepotem ex sorore Matris sue char^m, nonnulli audaces et temerarii homines perturbare ac impedire nitantur et contendunt. ob quam rem Matrem suam magnopere molesta et sollicitam esse. Pro enim sanguinis vinculo, quo Ill^{tas} sua Mat^r eius coniuncta est, cuperet Mat^r sua vehementer ut fuit do. Vilhelmus Marchio f^oditus tuto et tranquille Ep^oalem dignitatem, bona qz et possessiones ad illam pertinentes possideat. sicut illa ex vnanimi voluntate et consensu Capituli, totius qz Nobilitatis Osiliensis in Linomia approbatione conseruta est.

Ad quam rem recte constituendam cum sciat Mat^r regia Ordinum Prouinciæ Linomien^{sis} auctoritatem, nuntius illarum Dominationes nomine Matris sue rogabit, suadens illis amice et fauore suo fuit do. Vilhelmu Marchione Matris sue nepotem adiunare velint: quo Ill^{tas} sua, hac Ep^oatus Osiliensis dignitate, et bonis omnibus ad illam pertinentibus, sine vlla controuersia et difficultate libere frui possit. et ut contra eos qui Ill^{tem} suam impedire, et in possessione turbare nituntur, non rogatur se preter omnem necessitatem aliter q^{uam} Prouinciæ istius comoda suaderent, defendere et tueri. Nam et Mat^r regia Ill^{is} sue honori in omnem eventum deesse neqz vellet neqz posset. Vbi vero Dominationes illorum, amice suasio in cuius Matris

90
obsequi voluerint, item suam illorum hoc officium per:
petua gratitudine prosequi velle, et in omnibus quo
poterit vicissim illarum Dominationibus et bono ac
tranquillo statui illarum gratificari.

Responsum a rege polonie Sigismundo primo datum nuntiis Liuoniensium

Vilnae 24. Marcii 1534.

Accipit nuxer Sacra M. tas regia Legationem qua
D. nes vestra nomine ordinu Liuonia ta spirituali
qua seculari attulerunt cuius haec ferme erant capita.

Primo dicta salutatione, retulerunt D. nes vestra
qua ratione quoue consilio antea diebus annis aliquot, ipsi
ordines Liuonia adducti sunt Principem do. Vilhelmum
Marchionem Brandeburgensem, Regia sua M. tas e sorore
nepotem, coadiutorem Regem Archiepiscopatus designa:
uerunt, nimirum ob id precipue, quod regia sua M. tas san:
guinis necessitudine coniunctus esset.

Deinde dixerunt D. nes vestra ipsi do. Marchionem
fidem ad sedandos multitudinis animos aliquantisper
commotos a se datam et litteris confirmata, suasu quo:
runda temerasse, et in Osiliensis Dioceseos possessio:
nes nullo iure inuasisse: exturbato Episcopo legitimo
non solum electo, sed etiam a summo Christianae Ecclē:
siae praeside confirmato unde non nichil dissidii atque
seditionis per ipsos in terra Liuonia excitatum
sit, huic malo gliscenti ne latius grassaretur ipsos
ordines M. tas Regia ea in re gratificaturos sum:
ma cura atque diligentia accurisse.

Postremo petierunt D. nes vestra a Regia M. tas ut
M. tas sua dominum Vilhelmum Marchionem ut pote
auunculus nepotem, benigne commonefaciat, ut
ipse omnino se ab huius ceptis, multum in commodorum
difficultatum, offensionum atque seditionum in comune
terra Liuonia allaturis, abstineat, ut iure potius
apud Ro. mu patrem suum Archiepiscopum Rigen
de hac re disceptet quia armis, huius interserue
runt D. nes vestra nonnulla quae cum maioribus amicis
dicta quae scripta erant. Et haec fere summa Le:
gationis vestrae erat.

Ad hac itaqz Sacra M. tas Regia ita vobis responderi
mandavit. Primum quidem M. tas Regia gratissimo accipit animo
ordinem Luomiae tam propensum erga se fuisse: q. Att. Dominum
Wilhelmum Marchionem, nepotem M. tis sua in coadiutorem Ar.
chiepiscopalis Solii assumpserunt: q. q. enatum de Episcopatu
Osiliensium negotium ad seditionem et factionem turbas pervenire
non permiserunt. Illud item non minori gratia dignum repu.
tat M. tas sua, q. vniuersum hoc negotium ordines Luomiae ad M. tem
suam referre non pratermiserunt. quae beneuolentia M. tas
Regia apud se memoria perpetua asseruare et cu per occasio:
nem licebit, Regia gratificatione referre non negliget.

Quod autem ad Ill. mu. do. Wilhelmum Marchionem pertinet
simul atqz audiret M. tas Regia magno omnium ordinum con:
sensu coadministrationem Archiepatus Rigenum ad eum dela:
tata esse: non potuit non rebelementer illi, q. ad tantum dignitatis
et honoris fastigium euectus esset gratulari: et sibi gaudere
q. isthic in Luomia habitura esset qui dignitate et autoritate
sua amicitia et bona vicinitatem quae inter Luomienum et
sua M. tis subditos iam a multis annis in hunc vsqz diem
sanctissime culta et seruata est custodiret.

Denique vero cum intellexisset M. tas sua ex ipsius domi:
ni Marchionis Nepotis sui litteris (nuncius ab illo
nullus hic visus est) controuersias quasdam et turbas atqz
dissensiones exortas esse inter ipsum, et alterum illud dominum
Electum Osiliensem, non mediocriter indoluit. tamen si ipse
dominus Marchio nullam se ei prebuisse hostilitatis an:
sam scribit. se enim ea de re nichil sollicitum, neqz quidquam
cogitantem a Capitulo et nobilitate ad eum Episcopatum
suscipiendum postulatum esse, quem cum videret ab alio, si ipse
noluisset susceptum iri, non visum sibi conditionem tam lucu:
centam reijcere, et fide quidem se se obstinuisse ne quidqz
quam amplius preter ea quae adeptus esset peteret. verum
id duntaxat ab R. mo Archiepiscopo patre suo, atqz tanto
quidem magis agere id tulit M. tas sua Regia. q. id omnibus
ordinibus Luomiae displicere ex Legatione do. vestrarum
cognouit, multo vero maxime, q. omni iure et iusticia ad:
uersante quem admodum exposuistis, res huiusmodi nepos
sua M. tis inceptare dicitur.

Et cum hac ita se habere dicantur recepit M. tas sua
Regia se ipsum dominum Marchionem admonitum esse ut is
talem se hac in re vixum prebet, qualem et virtus eius
et dignitas Ecclesiastica postulat, minime ut remoto omni
armorum strepitu, totum se Ecclesiasticorum iudicio permit:
tat, speratqz illud se se facilem sua M. tis hac in re pre

statum. Verum illud vicissim optat M^{tas} Regia ut ipsi ordi-
nes Liunoniae cum aduersa parte agant et efficiant, ne in-
terim quo ad lis haec vniuersa aut per arbitros aut alios
iudices Ecclesiasticos semel decisa fuerit aliquid aggredi-
ature, quod vel ipsi nepoti suo toleratu difficile et M^{ti}
suae auditu acerbum esset vel turbas aliquas Liunoniae
Incolis excitare posset. M^{tas} sua Regia vicissim quacumq;
ordinibus Liunoniae grata fore existimauerit facere non in-
termitteret.

Sigismundus primus Rex Polonie,
Wilhelmo Marchioni Brandeburgen
Coadiutori Rigensi: S. P. D.

Non dubitamus Ill^{tem} vestra scire fuisse hic apud nos ordi-
nem Liunoniae legationem de negotio Ossiliens Episcopatus ut ante
vestra Ill^{tas} non ignoret quid huius Legati egerint: quidue peti-
erint mittimus ad Ill^{tem} vestram responsum ex quo Ill^{tas}
vestra et quid illi orauerint, et quid nos illis vicissim polli-
citi de vestra Ill^{te} sumus adamussum intelliget. Speramus
q^d Ill^{tas} vestra talem se hac in re praestatura est qualem
illi cupiunt, hoc est non armis neq; vi vlla, sed aut ami-
ca compositione, aut iudicio ius suum prosequatur. Erit
hoc nobis gratum et dignitati vestrae Ill^{tis} consentaneum.
Quam felicem esse cupimus.

Legatio a Sigismundo primo, rege Polo^e: ad Archiepm
Rigensem: ad Magistrum Liunoniae: ac ad reliquos
ordines Liunoniae.

Dilecta Regiae M^{tis} nomine salute, et litteris fides exhibi-
bitis. Nunctum in hanc sententiam verba facient.
Postularunt D^{nes} vestrae a Regia M^{te} per nunctios
qui paucis elapsis Mensibus apud ipsius M^{tem} fue-
runt, ut M^{tas} sua Ill^{mu} et R^{mu} dominum Wilhelmum
Marchionem Brandeburgen et Coadiutorem Rigensem
Archiepiscopatus nepotem suum obarissimum admoneret
hortaretur, consilioq; et auctoritate sua adduceret
ut is vi et armis repositis iudicio Ecclesiasticorum ad-
uersario suo, de Ossiliens Episcopatu disceptaret id quod
M^{tas} Regia se facturum esse recepit, sed ea quidem
lege, ut D^{nes} vestrae idem apud aduersarium eius R^{du}
dominum Rainoldum postulat Episcopum Ossiliens obti-
nerent: ne ius suum si quod habet armis prosequi pergeret.

95. 48

Et egit quidem quam potuit enixissime M.^{tas} regia cum dicto domino Marchione nepote suo omnemqz navavit operam, et perfecit partim hortatu atqz suasu, partim auctoritate, ut se is consilio et iudicio ipsius M.^{tas} statutum et bellandi se non satis digna cupiditate abiecta se religionis capitulo nimirum sanctissimi domini domini nostri Romani Pontificis aut eius vicariorum et officialium et Cesarearum M.^{tas} atqz eius consiliariorum iudicio permissurum se offeret.

Quibus suis pollicitis confestim re ipsa fidem fecit. Cum enim speraret D.^{nes} vestras quarum rogatu M.^{tas} regia permota hoc apud ipsum non gravatim obtinisset, idem hoc apud adversarium eius perfecisse, dimisso satellicio, quod presidii causa alere solitus erat, securus esse cepit, et soli iuri suo legitimo proseguendo, intentus Ecclesiae, subito adversarius coacta manu militum, ipsum inopinantem non in dicto bello agreditur et in arce quadam oppugnat et postremo cum primo impetu expugnare non posset ad iniqua quaedam pacta et pacis conditiones longa obsidione id quod M.^{tas} regia pro certo didicit. adegit, non sine insigni eius ignominia contumeliarqz. Namqz dominus Marchio miserorum hominum qui fidem ipsius secuti erant. saluti incolumitatqz consultum cupiens, cessit in praesens omnibus arcebus quas a capitulo osiliens una cum Episcopatu oblatas ultro receperisset et possedisset, ea lege ut ne cui damno malone esset, qd se ad partes ipsius adiunxisset quae conditiones per adversarium diu firmas et stabiles esse non potuerunt. Nam is post, miseros homines maiorem in modum affligere, atqz ducere, fortunis et facultatibus atqz adeo vita etiam indigne cepit exuere. sed neqz sic ad suam expleta libidine maiora in dies minatur moliturqz quem admodum Regia M.^{tas} relatu est.

Qua res non parva anxietate et dolore regis M.^{tas} animu percussit. fert enim ut merito debet egerime, primum nepotis sui oppugnationem, et contumeliam. Demqz is quasi M.^{tas} sua consilio et persuasione in hunc laqueum pellectus, et in hoc periculum comectus sit, cum nihil expectasset minus, sperabat enim demiceps id omnia pacata per D.^{nes} vestras et tranquilla fore.

Monet igitur. hortatur. ut si aequu est, rogat D.^{nes} vestras M.^{tas} Regia, renocent ad animu quid quamqz diligenter egerint D.^{nes} vestras cum sua M.^{tas} ut ipsius consilio et auctoritate firmentur, haec detestanda dissidia et certamina hominibus religioni et pietati deditis minime congrua, cogitent, qd ipsius M.^{tas} nunqua turbis et diffi-

diffidiis excitandis, sed componendis semper et extrinuen-
dis auctor esse studet non solum christianis Principibus
et Regibus inter se verum etiam et gentibus et a fide
Christi alienis, atq; id quidem ita quoad fieri potest ma-
xime, ut neminem in eius consilio acquiescere permittat,
nemini ea res fraudi sit aut incommodo, quod si nunc
denum usu veniat, ut Nepoti suae M^{ti} consilio volun-
tatiq; obtemperasse in ponendis armis et inimicitias
damno sit atq; periculo, et D^{nes} vestrae non perfecerunt
apud alteram partem id quod ab ipsius M^{te} apud altera
perfici magnopere contenderunt. quid potuit accidere M^{ti}
eius gravius et acerbius?

Jam vero cum universae harum terrarum Ecclesiae ipsius M^{ti}
protectioni a sede Apostolica, et a Caesarea M^{te} a mul-
tis retro annis commissae et commendatae sint: semper qui-
dem cura fuit M^{ti} suae: ut ista ipsa Ecclesia in optimo
statu essent. Sed nunc tamen hoc turbulento tempore
cum primis ea de re sollicita est, q; perspicit quae quanta-
q; mala hisce terris et religioni Christianae oriri possint
ex isto incendio quod temere excitatum a quibusda ali-
tux magno sed improbo studio. nisi in tempore promissu
et extrinseco exit. Id quod et D^{nes} vestras quae sunt pru-
dentia si non plinius certe non deterius perpendere
et providere non est dubium suae M^{ti}.

Misit nos itaq; hoc M^{tas} sua ut cum D^{nes} vestris ageremus
primum ut dominus Marchio Vilhelmus nepos suae M^{ti}
in bonorum possessionem quibus inuitus et coactus cessit
restituatur: Deinde ut illi pro his damnis et pro tam
insigni contumelia ad adversarios cumulate satisfiat, et
ut illi honor et dignitas sua ad amissum ita ut par est
sarta tecta sit: Postremo ut permittosa ista diffidia
inter ipsum et iam dictum adversarium eius summa cura et
diligentia componantur tollanturq; ut pax denique
tranquilitas et concordia hisce terris restituatur.

Quae si confecta et composita non exit, etiam atq; etiam
considerent D^{nes} vestrae, quid mali quidve incommodi
atq; periculi hisce ditionibus ingruiturum est, nemo enim
non videt amicos, affines, propinquos et necessarios
ipsius domini Vilhelmi Marchionis non commissuros
esse, ut ipsi tanta vi, iniuria contumeliarq; oppresso
indignissime deesse velint, ac non potius summa vi ad-
mittantur, omnes eius adversarios cumulate oleant
non sine malo fortassis etiam eorum qui sunt alieni
ab his factionibus, uti fere contagio mali quid

109
quid inuasit longius et latius serpere solet. Verum
id periculum D. vestra prudentia sua remouere
a se et suis poterunt, si ipsum do: Marobionem cum
aduersario suo sublati inimicitias in gratia redu:
xerint quod non adeo difficile fuerit si ad eam
rem D. nes vestra tantum voluntatis adhibebunt
quantum velle semper hactenus pra se tulerunt.
atque id nunc precipue in maxima ista procerum
ordinum omnium frequentia congregata, quorum ut
voluntas optima ita summa debet esse aucto:
ritas. Cui id ex officio et dignitate D. vestrarum,
et ex usu atque commodo harum terrarum, et Chri:
stiana Reipub. ca, Regia vero M^{ti} domino nostro
clementissimo vehementer gratur. Qua porro vi:
cissim D. vestrarum et harum terrarum tranquilli:
tatem et prosperitatem omni studio pro virili
sua semper promouere perget.

Secrete agendum cum Archiepo Rigen:
et cum Magistro Liuoniae.

Hec, nuntius Regia M^{ti} domino Archiepiscopo
et Magistro salutem plurimam et omnia prospera
precari, secrete, aut simul ambobus aut utriusque
priuatim referent.

Mement M^{tas} Regia D. vestras diligenter se:
cum egisse per nuntios ut B^{mu} et J^{ls} do:
Vilhelmus Marobionem Brandeburgensem, et coad:
iutorem Rigen Archiepiscopatus, nepotem oba:
rissimum, a bellandi et ius suum de Episcopatu ofi:
cien armis prosequendi voluntate, quantum posset
abduceret: qua in re non difficilem se prebuit
dominus Marobio ipse M^{ti}, memor dignita:
tis suae et vestrarum D. auctoritate adductum
quicturum esse et secundum voluntatem eorum:
dem D. vestrarum iure secum apud Ecclesiasticos sive
alios quoscumque competens iudices de tota
hac causa atque controuersia acturum.

Quid consecutus sit, non est opere pretium D. vestris mul-
tis explicare. Nouerunt enim melius quam aut nos ipsi
aut M. tas regia quiduerant ipsius domini Marchio-
nis electus. Officium coactis non exiguus militum co-
pulis ipsum nihil tale trimentum non denunciato bello
aggressus in loco quodam cum paucis conclusum diu-
turna et graui obsidione iniquis conditionibus pacem
facere et arcibus quas pariter cum Episcopatu
et Capitulo officium ultro oblatas possederet dimitti-
tendis suam et eorum qui fidem ipsius secuti essent
salutem et incolumitatem et indignissime depacisci
coegit. quae tamen pacta ipse dominus Rainoldus
si verum est quod homines passim loquuntur non ita mul-
to post non ex flagritate sua temeravit. Soluta enim
obsidione in miserorum hominum qui ex pactis incolu-
mes esse debebant, bona et facultates et vitam
denique grassari cepit, et maiora quidem indices
contra eundem dominum Marchionem molitur.

Cui quid iam reliquum esse potest, bonis suis per vim spo-
liato, atque ut quos in fidem suam receperat, contra
pacta violatis, nisi ut vim vi repellat, seque et suos
pro virili sua vindicet ipse met D. vestra indicent.

Sed tamen esto quod ipse stet pactis (quaque in to-
lerabilibus) semel initis, id quod M. tas regia ve-
sementer contendit, quid faciant propinqui et neces-
sarii eius, quos ille et plurimos, et opibus, gratia,
dignitate et auctoritate in Germanica natione
nemini secundos habet, atque in vicissim magno ani-
morum cum sanguinis et affinitatis vinculo tum be-
nevolentia coniunctissimorum numero firmi et po-
tentissimi sunt quos non verisimile est equo et leni
animo hanc tam insignem iniuriam atque contumeliam
domini Marchionis laturos esse, atque compertum ha-
bet M. tas regia eos consilia inter se capere, quo
pacto inimicos eius omnes pro rei dignitate satis
vlescantur unde posset magna rerum perturbatio
in hisce terris excitari.

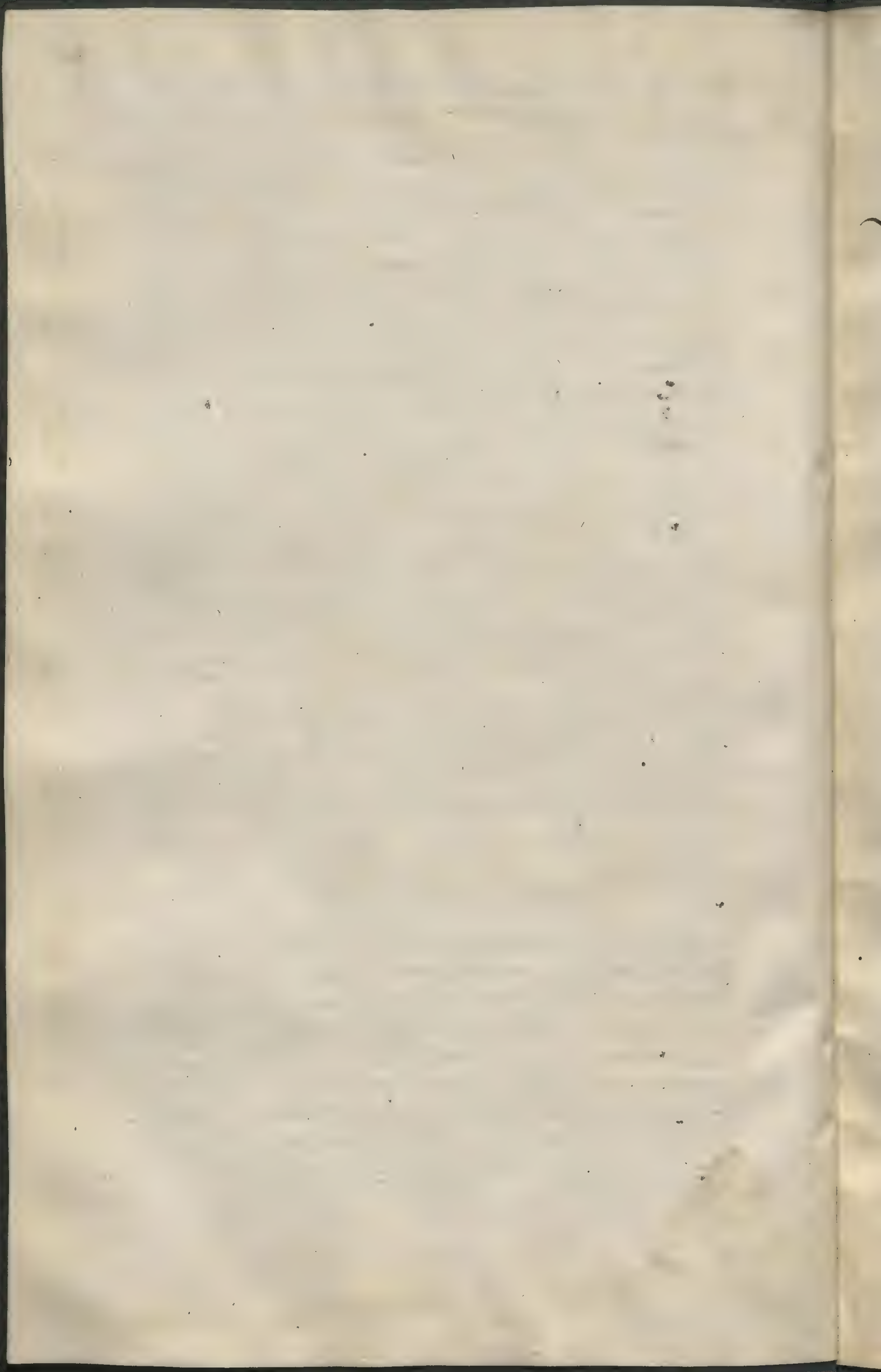
In qua sententia fortasse regia M. tem pertrahere et
ut nepoti suo pro necessitudine quae est ardentissima fi-
dem et opem suam imploranti deesse nolit etiam relucta-
tem incitare conabuntur. Quos nihil accideret sua
M. li acerbius. Nam pro sua in D. vestras ac in omnes
ordines propensione omnia semper prospere sistere

67
terris euenire cupit id quod D. vestras ab eo tempore
quo regnare ipsius M.^{tas} cepit, et his terris vicina
esse, bene constat.

Ita non intermittit eius M.^{tas} cogitare et prospicere
si quo modo turba ista quas his terris permiko:
sas oriri animaduertit, mitigari et sedari possint,
ne post multa quae nollet audire, videre, aut etiam
facere cogatur. In hanc eandem cogitationem ut
et D. vestra quippe ditionum istarum praesides quibus
ista non minus ob oculos esse debent incumbant,
Regia M.^{tas} vehementer non solum suadet achorta:
tur, verum etiam postulat. si modo D. vestris cordi
est dominorum et subditorum suorum pax et tran:
quillitas id quod ipsius M.^{tas} non dubitat, dent
opera ut dominus Reinoldus deinceps ab istis
inceptis suis desistat, et ut dominus Marcio in
possessionem bonorum suorum quibus vi coactus
cessit, restituatur, honoremque et dignitatem suam
quam sibi contumelia ista lesam esse iudicat, sa:
tam tecta ab adversario et damna sua suorumque
quod fieri potest restaurata habeat, vel certe acqui:
oribus conditionibus cum dicto adversario in
gracia redeat.

¶ Verit hoc ex dignitate D. vestrarum et usu regionum
istarum atque adeo Christiana reipub.^{ca} quae nunc
ubique fere miserabiliter vexatur labe factatque.
M.^{tas} vero regia domino nostro clementissimo nihil
poterit accidere gratius neque incunius, quae
porro huius nationis si de propensione sua M.^{tas}
grata esse volet, curam habere non intermitteret.

¶ Atque his permota causis voluit haec M.^{tas} sua re:
gia D. vestre quarum maxime interest per nos
verbosius etiam declarare, et memores quod spe:
rat monere. Confisa D. vestras hanc suam admo:
nitionem ab optima voluntate profecta aequo
animo ut par est, et omni opera atque diligentia
admixuras ut sedatis istis nascentibus tempe:
statibus, ditionibus istis firma atque diuturna
pax, tranquillitas et felicitas constituatur, et
domino Marcioni cumulate satisfiat.

124
51

Sigismundus primus Rex Polonie
Capitulo Plocei.

Ventes deuoti nobis dilecti. Tametsi satis expresse cautum
sit Statutis regni nri, ne qui preter Doctores designatos ad
Eccas Cathedrales reciperentur. nisi Nobiles indigene. quoru
nobilitas more regni nri esset probabilis. et quorum patres
more regni nri et more nobilium vixerunt: ad petitionem
tamen nuntiorum istius terre plocei, ne per contrarias nras
interpretationes et mandata. hijs Statutis derogaretur. hoc
tamur vos et districte mandamus, ne quem deinceps ad Eccl^{iam}
viam, ad Canonatus et Prelaturas recipere audeatis, nisi is
toties quoties recipiendus sit, se ita nobilem et indigenam
probanerit, ut in Statutis nouis et veteribus est cautum et
declaratum. non obstantibus ullis alijs Mandatis nris et in-
terpretationibus in contrarium. que si quando a nobis
quomodocumq; emanarent obtente, pro non concessis, nulliusq;
momenti et roboris a vobis reputentur. a liter sub grami
indignatione nra, et penis in Statutis regni contentis noua-
bitur. Dat Petrkonie in Comentu generali feria quarta
anti festum Purificationis Marie. Anno domini 1533.
Regni vero nri anno 27.

Sigismundus primus Rex Polonie
Joanni Regi Vngarie. Croatiae.

Scripsimus primis anni huius mensibus. M^{ti} v^{re} Ser^{me}, rogantes,
ut nuntium et seruitorem flet. dni Georgii Marchionis Brande-
burgensis nepotis ex sorore nri chari, per M^{tem} vram istu,
cum ad curanda negotia principis sui proficisceretur, detentum,
liberum ob intercessionem nram dimittere dignaretur. ad quas
lras. quoniam M^{tas} v^{ra} noluit tum nobis aliud rescribere
nisi q; per Oratorem suum, quem breui se ad nos missuram af:

firmabat, nobis super hac re respondere vellet. quod cum
multo iam tempore *M^{tas} v^{ra}* hactenus non fecit: et *d^{ns}*
Marchio nos crebris ista de re interpellat. *M^{tem} v^{ram}*
iterum presentibus rogamus, ut dictum nuncium cum filio,
famulo et rebus sacris q³ suis libere ad principem et d^{nm}
suum reuerti permittere velit. in quo vobis rem plurimum
gratam *M^{tas} v^{ra}* faciet. quam vicissim illi omni grati:
d^{ne} et benedict^{is} off^o referre curabimus. Dominus
Deus seruet *M^{tem} v^{ram}* recte sanam et semper felix.

Sigismundus primus Rex Polonie
Ferdinando Romanorum. Vngarie
Bohemie regi: Archiduci Austrie

Cum aliquoties iam ante a nobis postulasset *R^{mus} in Ch²^o*
pater do. Paulus Archiep^{us} Treuicensis, ut se fortun:
nas q³ suas commendatione n^{ra} apud *M^{tem} v^{ram} Ser^{ma}*
innuauerimus. illius tum meritis permoti que ab illo tam
n^{ri} Ser^m fratrem n^{rm} sancte memorie do. *Wladislaw*
q³ etiam Ser^m do. Lodouicum nepotem n^{rm} olim Hungar^e
et Bohemie reges magna fide prestita memoria tenebamus.
postulamus a *M^{te} v^{ra} Ser^{ma}* ut illum simul grege suoz
Garcidotum in gr^a sua afferuare, et protectione regia
quantum illius rationes exigent retinere dignaretur.
Cum postulacionis fructum nos retulisse vel ex eo con:
yrimus, q³ predictus dominus Archiep^{us} ex n^{ra} intercessioe
non parum se auxilii perceperisse nobis fateatur. Quia com:
moditate rei fretus, n^{re} iterum ad nos de hysdem rationib⁹
suis confugit, et se etiam q³ suam rursus apud *M^{tem} v^{ram}*
Ser^{man} commendari postulauit. Nos igit^r deesse illi no:
lentes, Rogamus plurimum a *v^{ra} M^{te} Ser^{ma}*, ut sub

52

occasione ad stabilendum in pace Ungarie regnum / hoc tpe
 data, efficere pro auctoritate sua et in Christianam religionem
 pietate dignetur: ne predictus dominus Archieps in dignitate
 sua et illius Ecclesie in iuribus et privilegiis usu longo
 approbatis detrimentum aliquot patiatur. Factura idem
 vestra scilicet ad laudem omnipotentis dei, et singulare boni
 nozorum omnium consolatorum. Cuius nos solito fraterno amore
 et mutuo benivolentia commendamus. Optantes ex animo
 ut vestra scilicet, in summa sua verumque suarum fortunarum
 longam vivendo exeat etatem. Dat Cracovie
 Februarij. .1533. Regni nostri anno 27.

Sigismundus Rex Polonie
 Paulo Archiepo Strigoniensi.

Si quem fructum attulit rationibus vestris vestra prior com-
 mendatio, quam pro illa apud Scz. do. Ferdinandum Ro-
 regem fecimus, esset id nobis apprime gratum. Nam et vestri
 vestre, et eius Ecclesie tam nos tranquilla et felicia omnia faciemus
 quam quisquam maxime. Nunc iterum sicut vestra postulavit
 scribi ad eius regiam litteram fecimus, illam et fortunas eius,
 Ecclesie denique illius rationes litteris sue patrocinio et protectioni
 commendantes. cuius litteram nil dubitamus in omnibus quod
 equa et honesta videbuntur vestri vestre et Ecclesie sue non defu-
 turam. Nos etiam quantum in nobis erit per omnem occasionem
 ad omnem bonam fortunam operam ferre vestri vestre curabimus.
 quam bene valere et felicem esse optamus. Cracovie
 Februarij .1533. Regni nostri anno 27

Sigismundus primus Rex Polonie
Alberto Duci in Prussia.

Ill. Princeps & dñe nepos nr char me. Bine sub idem tempus lre
Illis v're sunt nobis reddeite. quarum vna de ratione Banni Impe:
rialis contra se promulgati, alteris de postulatis Illtris dñi Caroli
Ducis Munsterbergen' ad nos scribit, vt scilicet et de Banno hoc cum
Comissariis Ser mi domini Romanorum regis ex postulare, et
comoda in rem Illis v're agere oratoribus nr's quos in Slesiam
nos missuros, et illis cum dictis Comissariis congressuros Illas v're
edocta est mandauimus: et Ill. dom' ducem Carolum partim in
matrimo inter Illas sue filium, et do. Annam ducem Masonie con:
trahendo, partim in constituendo aliquo ex filiis Illis sue in Coad:
iutorem cum spe successionis apud do. Magistrum Linonie, et
illius ordinem ope et intercessionem nra iuuauimus. Ad quas
vtrasq; lras, presentibus Illis v're respondemus. Et primo qdem
quod de ratione Banni Illas v're postulat, licet incertum adhuc
habeamus conuenturi necne sint sicut dudum optauimus nri oz^{ro}
cum Ser mi do. Ro² regis oratoribus, nobis q; persuadeam⁹
non posse cum illis de Banni negotio, ad quod nullum speramus
illos mandatum habituros, quidq; utiliter in rem Illis v're agi et
componi: vt tamen desiderio et postulatis Illis v're satisficiamus.
Mandabimus oribus nr's, cum illos in Slesiam mitteremus vt hac
rem pro tempore et occasione sint commodissime videre curae habeat:
cum Comissariis q; predictis communicent, tractent, et isto consilio
quod Illas v're scripsit promoucant. Deinde quod ad
alteram postulationem Illtris dñi Ducis Caroli de Coadiutoria
Linoniensi attinet vtrumq; non libenter nos illis negotiis et actio:
nibus Linoniensibus implicamus. cum Magister ille non utatur
in suis et ordinis sui negotiis consilio nro, causa tamen Illis v're
et domini Ducis Caroli faciemus intercessionem nram, apud do.
Magistrum Linonie, et eius ordinem, sive per lras sive per oz^{um}
nostrem, quandoquibz a Summo pontifice, et ab Imperiali uti
ar a Sermo do. Ferdinando regi Romano ad id curandum
oratores nr'i cognoscemus. Alteri autem Illis sue de

matrim^o postulationi, plane satisfacere non possumus. Non pu:
 tamus enim cum dignitate nra nos facere debere ut apud do:
 Duce[m] Annam id mat[er]on[em] promoueamus, ad quod illa animu[m]
 indurere se non posse aperte nobis declarauit. obsecrans nos etia[m]
 ne amplius ea de re ei negotium habeamus. quandoquidem ob:
 firmari animu[m] suu[m], inquam extra regnu[m] suu[m] maritu[m] du:
 cere. quare necessarium est. ut et nos illius arbitrio hoc relin:
 quamus. et illi h[ic] do. dux Carolus id boni consulat.
 optamus. Illu[m] h[ic] recte valere et sing[ul]is off[ic]iis plurimam.
 D[omi]n[u]s Crac 4. Mar[ti] 1533. Regn[um] n[ost]r[u]m 27.

Stefan Broderic. Ep[iscopu]s Sirmien
 Petro Tomicio Ep[iscopu]o Crac Vicecancello

R[ex] in Ch[rist]o p[ater] et d[omi]n[u]s, d[omi]n[u]s Benefactor uti pater mihi obsequi
 salutem et seruiciorum meorum comendatorem. Non miratur
 v[est]ra d[omi]n[u]s. R[ex] ma[gn]a, q[uod] in l[et]ris ad eam dandis tanta fecerim inter:
 capedinem. contigit id non oblivione beneficiorum D[omi]n[u]s v[est]re
 in me, quae deleri ex animo meo nullo unq[ue] tempore poterunt,
 non solum viventis, sed ne mortui quid[em]. Sed q[uod] fui absens
 longo tempore a Curia, id q[uod] in querenda salute peruenitis na:
 talis Soli mei Slanonic[ae] pannonice: et in avertendo p[er] illa[m]
 transitu potuit m[ag]n[u]m Turearum Imperatoris si fieri potuisset:
 et eodem itinere conservanda altera patria mea C[on]stanti
 cum Ep[iscopatu] illo olim nobilissimo Quinque[sc]l[en]siensi. unde
 etiam non meorum, neq[ue] Slanorum, neq[ue] Ungarorum ope ex
 maximis periculis sum exceptus, sed Polonorum. Affuit enim
 mihi periclitanti, et opem omnium imploranti, cum omnes
 fere preter fratrem germanum mihi defuissent, singularis
 Et nunquam e memoria mea obliterandus favor polonorum
 dux, Illu[st]ri d[omi]n[u]o meo, d[omi]n[u]o Hieronymo de Lasco: Palatino
 Syradien[si] et Vojevoda Transilvanensi. H[ic] igitur verbis

legationibus q^{ue} occupatus, dum non datur facultas in Polonia
scribendi, ereptus est michi interea temporis singularis et
amant^{issimus} patronus meus ac dominus, Illustris et Magnus
Do^s Christoferus Schidlovicius Collega Vre R^{me} D^{nis}
in Cancellariatu. cuius mortem amaro corde defleui, con:
servata michi v^{ra} R^{ma} D^{ne} altero patrono, d^{no} et bene:
factore meo. de quo Deo opt^o Max^o immortales gratias egi.
Itaq^{ue} Do^s v^{ra} R^{ma} dignab^r id boni consulere, q^{uo}d a tanto
tempore nullas a me l^{it}as accepit. Quo autem in
statu nego^{rum} n^{ra} existant, Do^s v^{ram} non puto latere
Constitutus est dies in Ormaz ad commeniendum tam nostris
q^{uam} Germani Romanorum regis oratoribus et Commissariis. Nostris
adiunctus sum et ego, tanq^{uam} partus abortivus. Ut intelligo
omnia referentur ad Seren^{issim}u^m Do^s regem pol^{on}e. Me et
mea servicia Vre R^{me} D^o comendo. quam Deus p^{ro}flig^{enda}
conseruet. Bude 7 Febr 1533.

Vre R^{me} D^{nis}

Stor dedit. S. Brodaryth
Giemienfis

54

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell
Joanni de Tarnow Palat^o Russie. Sando:
mirien Et Chmelnicen Capitano.

Mag^{re} dñe. fr^s et consanguinee char^{me} ac honoran. Summo
equidem a me adhibebatur cura et diligen^a, ut Mag^{re} v^{re}
desiderio undequaq^{ue} fieret satis, et tantum iam a me pro
Mag^{ria} v^{ra} elaborabatur putabatur, ut pleriq^{ue} et ego rem
ex voto n^{ro} confiri cum dignitate illius posse non diffideremus.
Nunc quoniam ita accidit, ut neq^{ue} illa petendo: neq^{ue} ego
promouendo quidq^{ue} proficere possimus: est omnino difficile
non graviter id ferre: sed tamen animos n^{ros} frangi ac de:
bilitari molestia non comenit. Hec cum ego presenti
Mag^{re} v^{re} coram declarabam, adverti illam dolore nimio
victam complecti animo non potuisse, neq^{ue} voluisse consiliis
meis ad moderandum animum obtemperare. At nunc
prioris illius animi motus sedatioribus confidens: scribendum
ad illam de tota re et deliberatione n^{ra} censeui. quam
rogo ut ne id quod sentio, aliosum q^{uam} a me scribitur vertere
velit. neq^{ue} opinari me cuiuspiam alterius rei magis q^{uam} Mag^{re}
v^{re}, et recte causa q^{ue} considero optare.

Inspecta dudum veluti per transennam Mag^{re} v^{re} cogita:
tione, quam in querenda externa laude et gloria inten:
dere nimis cupide michi videbatur, magno pere fui pertur:
batus, plurimumq^{ue} metuebam, ne hec bona q^{ue} foris
ab illa expectabantur, domesticis eius rationibus nocumēta
afferrent. quam obrem scripsi Mag^{re} v^{re} aliquoties rogās
et illam pro mutua illius et mea necessitudine monens,
ne ea pluris faceret, quę dubia et in incerto eventu posita

essent, q̄ ea quę iam quesita in sua haberet potestate.
minori siquidem cura et labore antiqua laus retinetur, q̄
queritur nova. Hęc autem scribens non mihi psuadebam
in administrandis bellis domesticis nichil illam negotii susti-
nere. intelligebam enim per magnum esse negotium et ma-
ximi consilii imperare militibus. sed indicabam cuiusmodi
imperandi negotium si in patria fieret, consilio, si alibi
fortune magis subiacere. quam rem cum Mag^{re} vestre
persuasam a me crederem, et de illa in patria retenta gau-
derem: ecce novum repentinum et admodum periculosum
illius institutum me percellit: et incredibile animi dolore
atq; molestia afficit. non enim iam tantum illam externas
res incomodas et periculosas expetere adverto: sed domesticos
honores suos negligere et mittere sponte sua velle agnosco.
Quorsum enim hoc attinet, q̄ Mag^{ria} v^{ra} cum augere
secundum desiderium suum fortunas ad presens non posset,
eas etiam quas virtute sua quesitas habet insignes a se
abŷriat? Fateor esse homini cuiq; rigore et liberali
educato durum et molestum, ubi meritorum suorum non
habetur ratio. sed si id fieri aliter nequit, prudens sume
esse iudico: ut hec eatenus doleat, quoad rationem consen-
taneum videatur. offensa autem in animum inducitur
et admissa ob non asseritum petitiuū honorem, habita etia
prius dignitate voluntarie se exuere, nemo est qui non
tenseat hoc ad illos pertinere, qui per imprudentiam re-
rumq; exignam cognitionem, affectus ratione gubernare
vel nesciunt vel non possunt. Mag^{re} autem vestre na-
tura talis est ut etiam sine doctrina videatur moderata
esse potuisse. ea autem adhibita est doctrina, quę vel vitio:
sissimam naturam excolere possit. quid est per Deum
immortalem qđ tantopere animus Mag^{re} v^{re} exaret:
hauit, ut fortune iniuriam suis inimicis amittendis com-
modis vindicare velit? Ferrem profecto et igne corpori
admotum tollerare me facilius posse existimo, q̄ tanto.

55

dolori, quem ex facto Mag^{re} v^{re} concepi resistere.
 Grave est quidem mihi Mag^{riam} v^{ram}, ex gratia Princ^{ipis}
 non satis pro merito consolatam esse. sed hoc multo
 gravius et molestius existit, illam se ultro exauthorare de:
 crevisse. Officium imperii et Prefecturae militaris, quo se
 Mag^{ria} v^{ra} abdicat, multorum iudicio ad auctoritatem
 sustinendam, et favorem hominum comparandum, ceteris oib⁹
 videtur in hoc regno prestant^{ius}. ad quod cum vel
 Sandomiriensis Palatinatus adderetur, posset multum et
 honore et utilitate et perpetua gloria Mag^{riam} v^{stram}
 cumulare: presertim cum ex Contributione n^{ra} Eccl^{ia} ca
 Capitaneatus emolumento auferri, et Palatinatus Sando:
 miriensis ad Cracoviensem Palatinatum gradum facere
 debeant. quibus omnibus carere debere Mag^{nam} v^{ram}
 non possum non acerbè dolere. Nam cum illa h^{ec} amittit
 perturbabit amicos. uxori, liberis. et domesticis charisq^{ue}
 suis grave doloris vulnus infliget. demq^{ue} malevolos
 in consolationem eriget, et ad se persequendum excitabit.
 rem p^{ro}ram autem sua virtute defensam, hostilibus insidiis
 lacerandam exponet. Quare cum in eam rationem tem:
 porum non ulla alia res, q^{uam} fortuna nos induxit, ut
 ut vehementiores animi commutationes nos gerere et experiri
 min^{us} oporteat: hoc iam loco ego non hortatione, neq^{ue}
 consiliis tantum dandis, sed precibus cum Mag^{ria} v^{estra}
 fraternis ago, ut nullos incommodos et inuites affectus
 in mentem admittat: qui cum abhorrent a l^{ib}ris et hu:
 manitate, t^{amen} vero contrarij sunt magno animo, et
 cuius dignitati. rogo q^{ui} illam, et per omne Ius c^{iv}ium:
 ditionis et benevolent^{ie} n^{re} mutue obstatoz, inducere in
 animum suum velit ut si daretur illi rursus per regia
 Int^{er} officium Capitaneatus militaris, et Palatinatus
 Sandomiriensis, cum aliqua promissione ap^{er}ioris futurae
 gratie offeratur, illum suscipere non grauetur. Id enim

ego hic ago et contendo, cum aliud impetrare nō potui.
ut hac ratione animum Mag^{ae} ^{orae} M^{tas} regia con:
tentum ad presens efficiat. quod non despero me posse
impetrare, si facilem et obtemperantem mihi animum
Mag^{ae} ^{orae} presenti petitione effecero. Scio equidem ar:
dum hoc nunc mihi ad persuadendum ^{et} Mag^{ae} ^{orae} vestre
ad prestandum futurum. Sed tamen sapiens et humanitas
Mag^{ae} ^{orae} esse existimo curare et perficere, et hoc quod
minus deliberate est a se prouisum, nouo et salubri con:
silio corrigatur. Repugnabit fortasse rationi affectus,
at illos vehementius ad omnes bene audiendi partes, exi:
tata Mag^{ae} ^{orae} virtus et magnanimitas emollixi et
comprimere poterit. meis tantummodo et aliorum pluri:
morum amicorum consiliis acquiescere non contemnat.
Hac re enim promittere et affirmare auiam sibi et for:
tunis suis Magna ^{orae} egregie consulat. amicos per:
turbatos solabitur. inuidis terrorem iniecit. totiq;
regno declarabit omnium salutem. Ubicos. famam. for:
tunas deniq; suas esse sibi charas. Ad hec optatu
expecto responsum. Et quod reliquum est me amori et
benivolenti ^{fratris} Mag^{ae} ^{orae} comendo. illamq; fe:
licissimam et q^{uod} diutissime cum suis omnibus sanam ac
incolumem esse ex animo opto. Dat Cracouie die
XX^a Marij. Anno domini. M. D. XXXIij

Quod pene preterieram. Magna ^{orae} in super xogo, et
de statuto quod Capitaneatum cum eiusdem terre
Palatinatu obtinere vetat, aliter sibi persuadere voluit
q^{uod} mecum est, et cum aliis amicis colloca. M^{tas}
enim regia que condere leges solet, illas et interpretari
ac moderari pro euidenti comodo et utilitate publico
semper potest. Quare et in hac parte ut Capitaneatum

6
cum Palatinatu Magna ora obtineat ad tempus, fa:
cile M^{tas} sua illeſo Statuto, et approbationibus omnibus
providere auctoritate ſua poterit. Nam ſimile etiam facere
ſolet contra diſpoſitionem Statuti, quo cavetur ne Bono
ſua regia extra generalem Conventum hypotherare
et ſine conditione extinctionis obligare enipia poſſit.
Nam ubi aliqua neceſſitas occurrat, M^{tas} ſua adverſus
hanc Statuti diſpoſitionem, plenitudine poſtatis ſue
utitur. ſic et in aliis plerique caſibus fieri ſolet, ut ad temp^{us}
ex aliqua legitima cauſa privilegio et poſtate M^{tis}
ſue ſtatuti vis et poſtatis modetur. Niſi, autem
minus contra Statutum fieret, q^{uo}d et Magna ora primi:
legio M^{tis} ſue et Capitaneatum et palatinatum Sando:
miricuſem obtineat. que et merita eſt plurimum poſtate
ſua de rep^{re}, et brevi ad altiorum dignitatis gradum
evehⁱ et extolli proculdubio poterit.

110
Responsum dñi Tarnouien ad Tomicii Eplam

Hanc responsinam Eplam dñs Tarnouienſis
miſit Craconiam ad manus Pauli Crasowski
Can^o Cracouien^o. qui deinde Tomicio hoc ipſu
reſponſum obtulit et exhibuit.

Miłoſciwi kxiąze Biſkopie. Ti roſſiſtki rzęzi, ctoze
waſſa M^o barſo mądrze, prziańielskie, a żiglinwie, piſar wa:
rził: Pan woiewoda Ruſſki doſtatecznie wroſomier warził.
gdzie mi na to waſſey M^o porządził odpowiedzier. przodkiem
waſſey M^o dziękuję s tey wielkey Laſki y żiglinwoſci,
ctozę y ten raſ, y zawſze ſnał. czo to waſſey M^o od:
ſługować rad chre. Tak iako w. m. warził piſar, per:
ſwaduję m^o, ab i Woiewodztwo Sandomirſkie poſpolo
s Heytmanſtwem ſaſia prziać. dawagię temu mądrze a
ſłuſſne rąci, ctoze waſſa M^o obarzować warził, prze ctoze
bi to ſłuſſnie Pan Woiewoda wzimic miał. Waſſey miłoſci
radzie ctozę ſna barſo mądrze, y ſobie żiglinwoſci ſawſſe Pan
gotow mięćſce dar: y wiaćcy ołim roſomie, y magis tri:
buit waſſey M^o roſomowi a barznoſci, niſſ teſt ſwey głowie
dofa. a roſſatoff iſſ to ieſt dawne przysłowie, a prawdywie,
ſe nikt lepiey niewie gdzie kogo trzewik rziſnie. iedno
ten kto w nym chodzi. tedi ti przigini prze ctoze tak wzimic
miał, ze Heytmanſtwo ſpuſcił, ctoze waſſa M^o ſam, dobyć
wie y ſna, abich gie przet waſſey M^o przeloſił, ieſt mi
połcerk.

Bi tak bilo miłoſciwi kxiąże iako neprzianieć iego M^o
roſomier chęć y wkladać: ſe bi to ſpuſcił w ten obigay

113
17
prze to, iſſ mu tyſh Vrzadom niedano o ktore ſtall: Sam
to Pan obarzogie, iſſ bi to inconsiderate et indiscrete v:
rziuil. Bo voſomie temu dobrze, ſze ni kt na panie ſwem
niſt newignera. ani on teſſ tego przed ſiſ bierze, ani tim
omniſtem dziala, abi prze to, tak to vziuil iako ſiſ ſtalo,
jedno majaur tego ſluſſne przizini.

Waprzot tajna negeſt waſſey Mr Wielika melaska Cro:
lewey ycy Mr przeſ wſſego przewinema, ktora wſiolo
przeroy panu Vogewodzie. ktora ponemaff icy Mr wſſitkim
yoff razi wladnar iako ſama chre w Coronie Poſſkej:
tedi vebus ſit ſtantibus, geſy Mr mexpiorzka, geſt ita no:
rima et periculosa, meginat iedno iako ſamogo Crola ycy Mr
a ſnar y wiarey: Bo ge Mr iako mædzi Pan, raził
bi w ſiebie mieyſce dar, y mædzy to obazir, a porazir
kaſzdego niewinnosc, abo teſſ ſaſlugi, gdi bi ſiſ teſſ rzelovek
czego Panie Boze vchoway, meyalego czego, s przigodi,
iakoſſ to na Ludzie przichodzi mroſy: dopuſſit. O le Cro:
leva geſy Mr ſadney vimowie ſprawiedliwocy: ſadnim
proſbam naipokorneyſſim, ktorich ſiſ ioff niewſtidzil Pan
Vogewoda ku geſy krolewſkej miłoſci rzinir: mieyſza dar
nierazi. gdzie teſſ y vinnij laſka naydugia gdi ycy ſſo:
kagior. ty vgar chorias niewinen: proſ iako chzeſſ:
vidavay ſiſ na wſſitko: niſt niepomocze. a gdiſſ ſiſ to
ten ras dziegie ſa ſwieſzimi, novemi, a dali Bog dobreſi,
a vſiterznemi poſlugami: czegoſſ ſiſ nadziemar, gdi ſiſ
yoff ti rzerzi neyalo oſtarzegior: O bo gdi bi, czego panie
Boze vchoway niefortuna przifflo: a fortuna geſt odmienna,
y naywiactſſim Ceſarzom, Crolom, y na ſlawnieyſſim heyt:
amanom nieyednało ſtoyy: a weli ſiſ vaſow otmienia:
poniemaff geſy zadni rzelowiek wſſey mori niema: gedno
Bogh: rzoſſ bi ſiſ wten raz dzialo! a ſnar bi geſy Mr
chziala ſa toſ ſwa melaskoſ ita perſyni, y contenderet ultra
chiam Tartaro detrudere. O tak gdzie to yoff na kogo

Bog dopuſtył nelaskę Pańską: nichil ſalubrius, niſi conſultare
niſi cautius: gędno temo na stronę oſtampir. tak iako
teſt to Pan wzimie omiſlił. chęze ſia alienovat ab
omnibus curis publicis, chęze teſko curare res ſuas dome:
ſtiras. Seceſſit in angulum, gędzie magiar na pierzi rzerzi
ſwe, wolt pro parte quieti indulgere. qđm deus vult.

Prziyę Vogewodſtwo Gandomiſkę, roſomie gie ſobie bi
nullo oſui. y owoſtem wiarey ko przeſtędzie rzerzam ſwim.
a bociem tak omiſlił, ponere omnem ambitionem, ze metilko
abi miał orzo ſtar: ale teſt yuſt natim contentus eſſe vult,
ſine iſtis officiis etore ſpuſil: y bi contentus ſorte ſua.
Bo miłoſtvi kęzię: ſam to waſſa m^r ſnar rzergiſ: ze ti
Vrędi ſkroziem ręlowiek doma ſiedzier moſy: a na ſwego
Pana nierzaſto patyir: parum et fere niſi autoritatis in ſe con:
tinent. y przeto ſtall o Staroſtwo Cracowiſkie, abi bił
na Krola pana ſwego rzaſto patyill, ge^o miłoſti laſka
ſnaję. będar preſens pilnię ja ſaſługoval: s waſſimi
miłoſtiami s prziacioli ſwemi poſpolo bił: a waſſey miłoſti
iako panu a prziaciolowi ſwemu ſtarſſemmo ſluſil, gę ſarho:
wal ſia tak iako bi naięlepiey omiall: y deſerowall na
woſſitkim iako panu ſtarſſemmo. Ale iſt wola Boga
niebula, ani pańka, ze ktemo ſtaroſtwo nepręſſedł, nemini
invidet komo gie Pan Bog a laſka Cracowiſka dar rzerzi.
A tak poniewaſt waſſa m^r ſam znae rzergiſ: ze Hejt:
mauſtwo v nas Polſze. niſi niegeſt gędno omus, a prziſluga
zadna: poniewaſt teſt kę przęſſlo ze rę wladat: qui niſi
durmit res et fortunas ſuas: tedi niemaaſt przęcz ſkrozi
tęrgar: ſtaroſtę mier ktora wotim Vrędzię biđ moſy:
naſlad rzerzi, a wboſzic ſia, res ſuas negligere, aliogę modo
non laborare, de augendis fortune ſuis.

Teſt Vogewodſtwo, bi teſt y Cracowiſkie dano tim poſobie
kile pan waſſi, aniſi wiarey iędno iako to ktore dzierſzi.

12
a bo wiem titull jussu: myysze malo wissze: Paxum refert
ialimkolwiek cto Vogevoda baxdzie: gdi osobna przitini
Pauska Laska niebiva. abo gdi ot takich rzeczi na stronie
gest, ktorzeni moze sobie o pana przisluga wzimic, y auto:
ritatem et opinionem vixtssor o ludzi. a tak s iakimsze:
kdmick Voievodstwem mial bi doma siedziec, a mier na
sobie officium istud laboris et plexituli plennu, voli tak bcs
tego to wzimic: scedere ad partem: iakoss to ioss wzimill:
poniewast mu ten vyzad heitmauski, a slusbi ge^o, przislugi
neniesie. iakoss sia to ten ras rzetelnie okazalo.

A tak waszey mri prosy iako brata a pana swego Laskawc^o
abi wassa m^r, o Crola ge^o mri pana naszego, pro sua
autoritate et prudencia qua pollet, razil sia oto przizimiar.
a pam Voievodzie ta prziasu a Laskar braxta okazat wotim,
ktora on chre mier loco beneficii, abi Croll ge^o milost
snagiar tego bi slusne a spraviedliwe przizini: pamia:
tagiar tess na slusbi gego, ctore czimyl smolodig Latt, ass
do tego czasu: mieraizil tego s nelaska przijmowat:
ale ti wimowi prawdzine a spraviedliwe powaszir y przij:
jacz milostiwie razil. wosbatssc ginemu postugami wktu:
rebi sia godzil, bi gedno Pamie Boze bili wdziaczneyssze,
myss ti riterckie posluge trudne, wktozig Pan slusill,
chre ge^o milost sluszir na woszelike woskasanie. A dla
trudnosci ge^o Crolowskei mri, abi ge^o Crolowska milost
wotim zadney trudnosci niemiall, do slusnego czasu. gestli bi
tzo takowego na Corona przisslo, poki Croll ge^o milost
tego Vyzadu komu gynemu dar mieraiz, tedi tile y le
badzie mogl, chre ge^o Crolowskei milost gardla mielito:
jacz sluszir: wedle naiwisszy moznosci a wmietytnosci swej.
nieprze szadna yna rzecz, ani prze szadne pramia: iedno
mere dla lasky jcz Crolowskei milost.

Tess prosy, abi wassa m^r razil to o siebie Laskawie prziaz

a na Pana oto żadney miłości niemieli, że pan na
ten czas po radzie waszey Mr nepostępowie. stowey
samże rad chęci słuchał, i meysce gey wewszitkim dar.
Gedno że ti przigini Pana kć przisnueli a przypadzieli
ze to tak wginie musiał. Tęś snar Crolewa yey
miłość, tim się badzie niczako placować, a w ciessie ra:
czila. ponieważ icy Mr przerim mieli było. a chiała
przekazać: abe Pan ný k gemo, a ný ko żadnemu
tałowć wżadzowć przestampić nieprzissedł: wotorem
bardac, pilnicy bi bil laske ych miłości salsugowall.

A snar gey miłość badzie contenta, wotess pana spraviono,
ze rada widzi gey miłość, ze ten wżad Pan spsól. Bo
gdi icy Mr powiedziano o tim: Tanto melius rzekla.
A tak badzie to podobno rada widzala, ze ponieważ nie:
chiała, abe wotess wżadi miał, ze y tich otstempil
ktore miał.

D przitim, osoba swa: i ti sprawi swe wssitki salsugow
w Laske waszey Mr: a ma ta nadziegia: o waszey
miłości: że wasza Mr, i wotim, y w ginich ico Mr
potrzebach a sprawach łaskawim Panem a bratem biż.
a okasować się raziss. A on to waszey Mr powolnemi
prziacielskimi posługami badzie rad salsugowall.

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell
 Ioanni de Tarnow Palatino Russie. exer:
 cituum Regni Polonie duci generali. Sando:
 miriensi et Chmielniceſi prefec to.

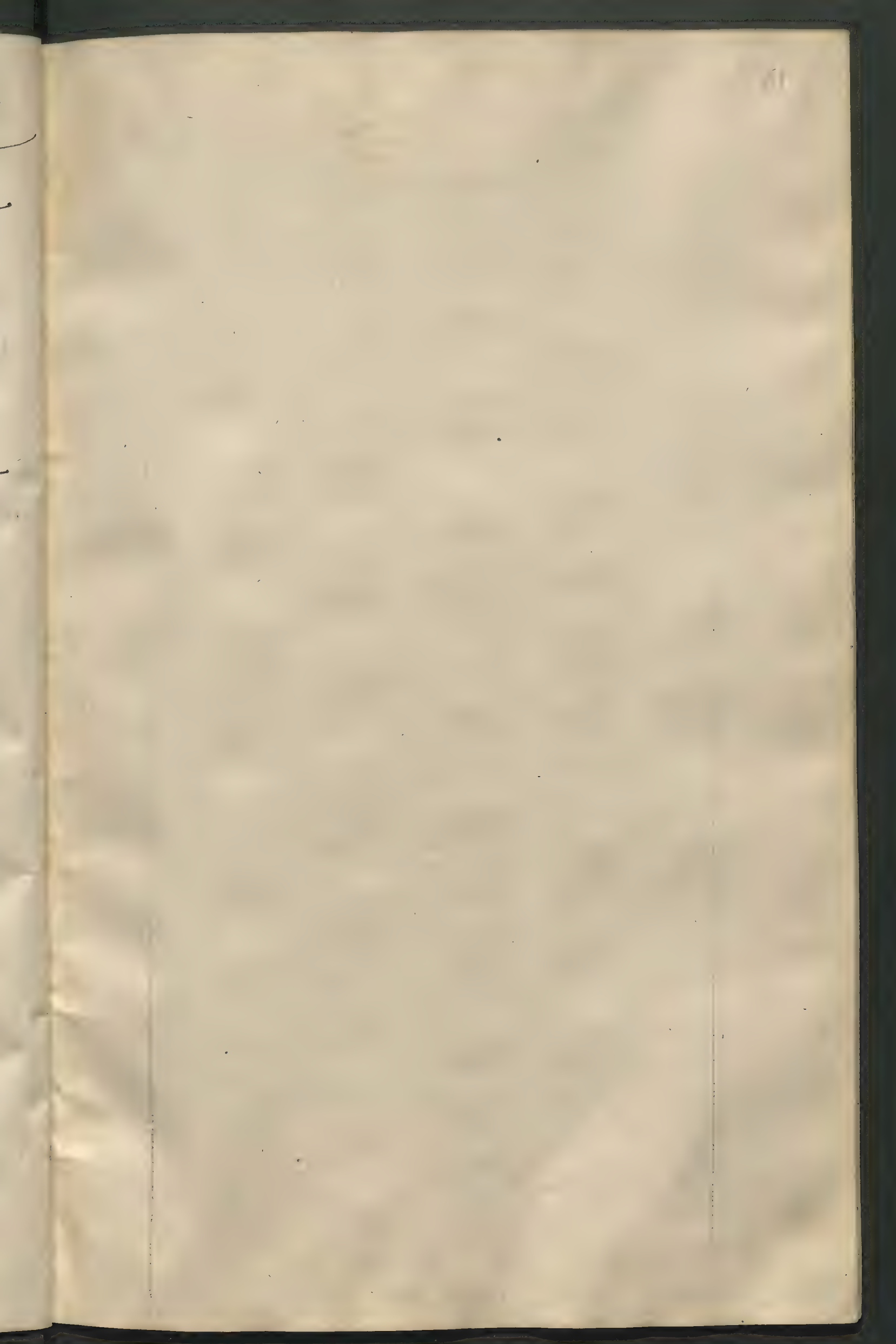
Mag^a dñe. fr' et consanguine' eha' me et honoran. Ad ea
 que Mag^a ric v're scripseram, respondit mihi imper illius
 nomine Ven^{lis} Do^s paulus Crassowski Ecce mee Carnotus,
 et ita respondit, q' non modo non lenatum ex hoc sed
 audem' mihi dolorem sentiam. Cum enim mea et amicor'
 v're Mag^a ric consilia non suscipi ab illa cognosco: et meam
 et illorum operam amissam magnopere doleo. Quid igitur
 denique faciam aliud, non reperio: q' ut dolorem meum
 intra me comprimam, et Mag^a ric v're mea persuasione, qua
 in consiliis suis nimium obfirmata ex perior, molestiam
 denique non afferam. Ego edisserui omnia singillatim
 Atⁱ regie que Magna v'ra mihi significavit. que me
 recitantem attente audiens, int' respondit, sed aliquoties tunc
 profunde animo demisso suspiravit. Deus Omnipotens
 faciat, ut et Atas sua vram Magnam bonu' consiliaru'
 et utilem servitorem: et virissim illa, Atⁱ suam mitem
 et clementem principem ac dominum, ita ut utriq' expediat
 experiatur: et mutuo gratie atq' officii genere rekurat
 et coſervet. Nondum Atas sua respondit mihi ad
 plenum in his que ad Magnam vram pertinent.
 Officiorum tamen et Dignitatum distributionem iam fecit.
 Conuulit namq' Atas sua Palatinatum Cracoviensem Dño
 Otte de Chodery. Capitaneatum Cracoviensem Dño Petro
 Kunite de Woissmze Marscalco regni. Capitaneatu' Nove
 Cmitatis Corvin Dño Otamslao Stadnickij Castello Sandern.
 Capitaneatum Siradien: Dño Gruszyński. Palatinatu'

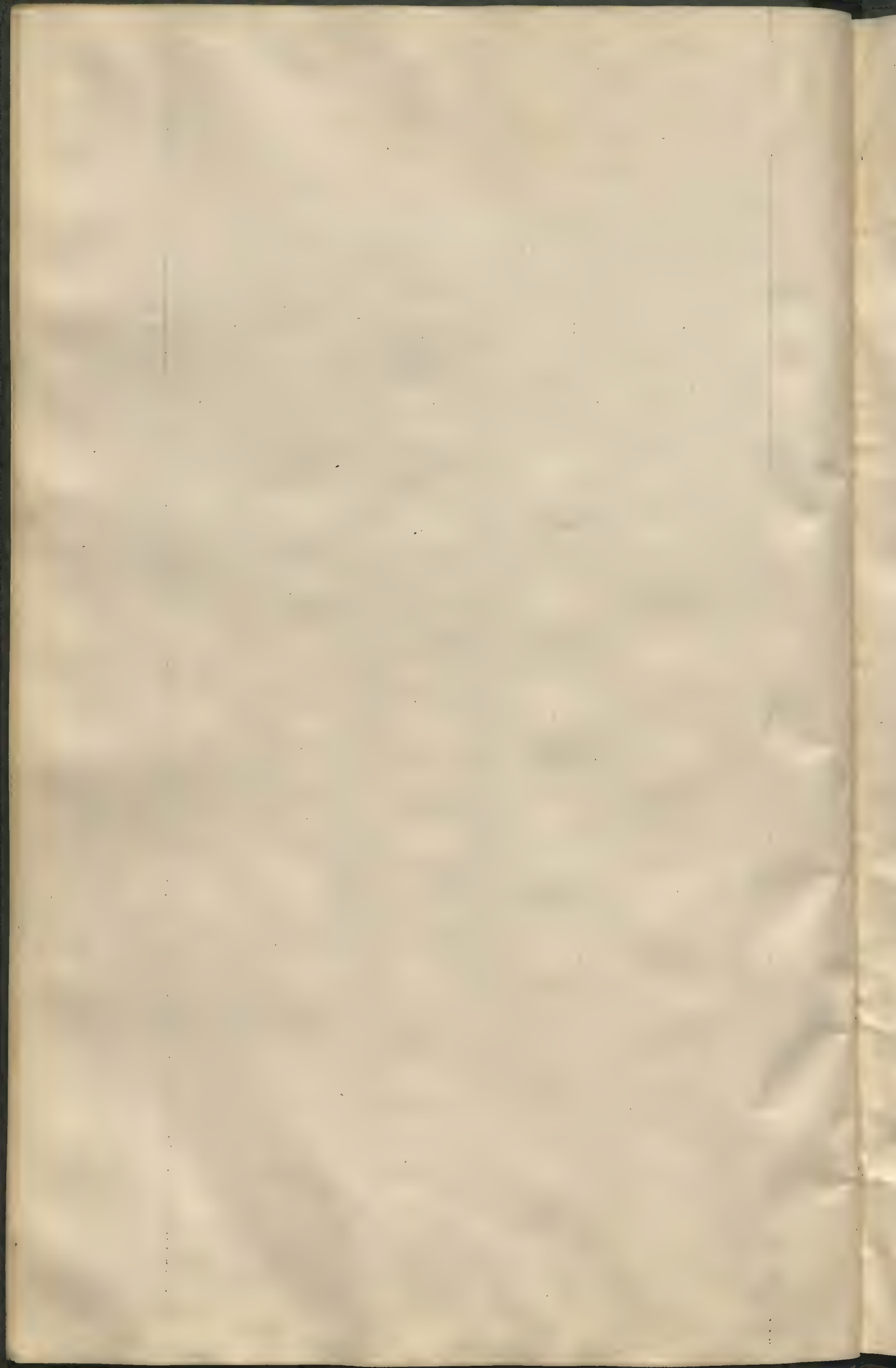
Petrus Thomiczki Ep's Cracc. Vicecancell
Ioanni de Tarnow Palat° Russiæ: Sandomirien
Et Chmelniceñ Capit°

Mag^{re} dñe etc. Cum crebrius Atē regiam sollicitatione
mea urgerem: ut in petitionibus Mag^{re} nre vix finem faceret,
et illi responderet, tandem obtinui q^d Atlas sua in hec v^{er}ba
ordine respondit. primum inquit q^d de Capitaneatu Crac^{ie}
a dñō Palat° Russiæ rogati sumus, vos scitis, q^{uam} totu:
lemus illum dñō Marsaleo regni nri, volentes in ipso vetera
predecessorum suorum merita et officia, que post mortem
sermⁱ parentis nris et domini Casimiri summa fide et di:
ligentia nobis exhibuerunt, et ipse etiam nūc exhibet et
prestat, hac gr^a compensare. Deceueramus tamen et Do^{us}
Palatinum Russiæ amplioris gradus dignitate honestare,
sed quoniam edocti sumus illum palam amicis declarasse
se non suscepturum esse dignitatem si a nobis daretur,
illam alteri conferre in animo statuimus.

De pecunia vero Contributionis Ecclesiæ, non est inquit
nobis integrum aliud constituere q^{uam} est a Synodo dominor^{um}
Ecclesiæ eorum constitutum. Constitutum est autem ut eap^{er}sa
pecunia is utatur qui Exercituum regni Capitaneus pro
tempore generalis fuerit. Cum autem hoc officio Capita:
neatus do. palatinus Russiæ se abdicauit. simul et nobis
potestatem in hac pecunia sibi gratificandi ademit. et
alteri qui officio preerit, illius petende facultatem attri:
buit. Ceterum ut profecti alieni et a regno
abesse do^{us} palatinus possit, tamen nescimus inquit quo
desiderio vel comodo suo id sit facturus: concedimus
tamen illi facultatem abeundi, et lras dari faciemus
quandocumq^{ue} abire decreuerit.

Postremo q̄ admitti sibi postulat et mundum cum muneribz
ad Imbrahim Bassam mittere posset, tametsi nobis non
probetur studium hoc conciliande cum Infidelibus amicitia
quod etiam in do. Christophoro Schidlowiczki Castell^o Crac
defuncto, nunqua landauimus: super hoc tamen melius de-
liberati alio tempore illi respondimus, et presertim cum ab
oratore nro, cuius reditum ab Imperatore Turcorum expecta-
quo loco illis res nre sunt, cognoscimus, quantum sine dis-
pendio rerum nostrarum prestari poterit, desiderio domini
Palatini concedemus. Hec sunt q̄ Atlas sua respon-
dit: et que mihi ad Magiam Saram scribere mandauit.
Cum suo amor et beneuolentia me ex animo comendo.
Et quam Christus dominus cum suis omnibus saluam ac felicem
in multa tempora seruare dignetur. Cracoui ultimo
Mazij. Anno domini M D XXXIIII°.

Petrus Tomiczki Ep̄s Crac Vicecancell
cum nonnullis Consiliariis Regni

Duci

Illustri Princeps et Dñe, amice honoran. Salutem cum sui
commendatione. Non incognitum esse existimamus vñ Illi
ex hiis querelis, quas subditi regie M̄tis domini nostri
cives Cracovienses apud illam fecerant, quantum infidelium
inimiciarum ve pati et expectare a Jacobo Missza sub:
dito Illi vñ rogantur. Finxit enim homo nequa detineri
sibi a Leonardo Fogelroeder tunc Cracoviensi pecuniam ut
haberet causam et pretextum libidinem audaciam q̄ liberius
exerendi, grassandi q̄ in fortunas civium omni culpa varian:
tium. et quemadmodum finxit ita detulit ad Illum vñam.
questus q̄ est illi de hac simulata sua iniuria. Ad cuius:
quidem conquestionem cum Illas vñ cum civibus Cracoviensibz
scripsisset, ut ei iustitiam ministrarent. cives se id libenter
facturos receperunt: modo quispiam foret, qui rem ad illos
deferret, et sollicitaret negotium. Cum autem nemo id
attentare visus esset, neq̄ ille comparuisset: cives tandem
silentio pretermiserunt. expectabantq̄ tempus, quo ille per se
vel per procuratorem venisset questum. at ille inris or:
dine pretermisso, illis et Civitati Cracoviensi inimicitias de:
municavit, conurbationeq̄ cum predomibus facta quos ex
duratu Illi vñ eduxit, in via publica ante annum quosda
Cives Cracovienses despoliavit, et fortunis illos non medio:
ribus exuit. quę fortasse centuplo maioris estimationis esse
poterant. q̄ hec mercedis sue pecunia, de qua falso et iniq̄
est apud Illum vñam questus. Verum huius adhuc non
contentus homo ad iniuriam hominum natus, imper iterum

et Civitati Cracovien, et toti regno inimicitias et hostili-
tatem denunciant. declarans se cum affectis et conspe-
ratoribus suis igne et ferro utriusq; ordini in hoc inlyto
regno nocere velle. quare nobis visum est in absentia
sermi regis domini nri hanc rem ad Illtm vram deferre
quam rogamus, ut se huius negotio interponere velit dili-
genter: et puominatum Wyssla a vi et hostilitate retinere.
Nam si quid illi debetur, dabitur opera per nos ut ei a
Cmibus Crac dissolvatur. Et si forte ille venire hic
metuit, det ei Illtas vra nostro nomine Salum conductu
sub cuius securitate, tuto ac libere venire, et negotia sua
disponere, ac contra quocumq; voluerit, iudiciali queri,
postulare et agere possit. A nobis dabitur opera ut iusti-
tiam suam a cmibus consequatur. nolumus enim et ppter
culpam alterius eorum inter quos est contentio, regie M^{tes}
et v^{re} Illtis subditorum pax et securitas turbari debeat.
Quare hanc rem iterum atq; iterum Illtis v^{re} prudens et
cure committimus. Nam si ad id Illtas v^{re} operam suam
non accommodabit, et damnum aliquod subditis M^{tes} regie
continget. rem ad Mtem illius deferre cogeremur. quam
satisficimus pro iniuria subditorum contra quocumq; aditura
esse, et ex inde repetituram penas unde damnum et iniuria
subditis suis erit Illata. Comendamus nos amori et be-
volens Ill^{tes} v^{re}. quam felicissima esse et inolumen opte⁹

Sigismundus primus Rex Polo
Carolo Duci Monsterbergen Capit^o
Slesie generali

Acceperimus lras vras Ill^{tes} quibus nobis declarat se cupere ex
Comissione Ser^{mi} do. Ferdinandi Romanoru Ungarie
et Bohemie regis, ut differentia que est subditis nris cum
Myssla et Berlio predomibus, sisti ac distrahi possit.
cuius negotium quia reobro tentatum hucusq non successit,
scribit nobis vras Ill^{tas} se illi tandem conficiendo extrema manu
appondere velle: et diem Dominicum qui erit post festum
sancti Valentini proximum, hunc actui destinasse, si modo
hec eadem dies nobis quoq placeat: si q Consiliarios nros
cum vras Ill^{te} conventuros, mittere comode pro ea die possit.
Nos ab initio quo suscitata est heripsa differentia sopitam
iri optavimus, prout et nunc optamus. et quia curę nob
sunt mutue pacis rationes inter nros et Ser^{mi} dñi regis Fer:
dinandi subditos conservande, libenter mittemus Commissarios
nros, ad eam ipsam differentiam componendam. Verum quia
ad presens cum vniuersis subditis nris Comicia hic agimus,
in quo tractare nos oportet negotia ad bonu publicu et
regni nri pertinencia: designare et mittere illos ad diem
per Ill^{tem} vram designatam non possumus. sed colligentes
temporis sparium^{quo}, et pubra hec regni nego^o absolui, et
Comissarii mitti a nobis possint: non incomoda videtur nobis
dies Dominica Letare proxima, ad quam Commissarios nros
cum vras Ill^{te}. et cum Ser^{mi} regis Ferdinandi Comissarijs con:
uenturos deliberavimus. qui se recta in Civitatem nram
Woschouensem, ad diem pdictam cōferent: vras vero Ill^{tas}
tunc temporis in Maiore Glogonia constituatur. ubi demum
tractari mutuo inter vos poterit, de loco in quo fieri debeat
conuentio. que, ne in cassum abeat, que madmodum et
antea iam audit: significare nobis vras Ill^{tas}, si ipse

pro predicta Dominica Letare varare ei negotio
commode poterit. Dabimus autem Commissariis nostris
eiusmodi instructionem, iuxta quam prouidebunt, ne quid
in nobis requiri ac desiderari possit. Volumus enim ut
pax et amicitia inter regna et subditos nostros ac Serenissimi
Dni Ferdinandi regis conseruetur. Petronie 31
January. M. D. XXXIII. Regni nri anno 27.

Sigismundus primus Rex Polonie
Luce de Gorra Castell^o Posnⁱ maioris
Poloe capitaneo generali

Mag^{re} sincere nobis Dilecte. Credimus non esse iam inco-
gnitum tue Stⁱ: de damnis et granaminibus subditis nostris
a Messka et Berka predonibus illatis. qui regno nostro
publicam hostilitatem indixerunt. de quibus satisfaciendis
simul q^d de hysce predonibus coercendis, cum nos apud
Ser^m Principem dominum Ferdinandum Romanorum.
Vngarie et Bohemie regem egissemus: efferimus, q^d illius Ill^{tas}
deputauerit Ill^{do}. Carolum Ducem Ministerburgen^{is}, et Capite^m
utrisq^{ue} Slesie cum nonnullis aliis, qui una cum nostris quos
ad id quoq^{ue} deputaremus conuenturi essent: ac de predictis
damnis et granaminibus subditorum nrorum cognoscerent.
et decernerent. Hoc conuentiois negotium cum aliquoties
antea tentatum succedere non potuisset: nouissime cum in
preterito Conuentu regni nri generali Petroniensi accepisset
lras ab Illustri Principe Carolo, quibus nos eius Ill^{tas}
comouefarit eiusdem negotii: rescripsimus illi, nos libeter
mittere velle Consiliarios nros, qui cum sua Ill^{te} ceterisq^{ue}
collegis suis conueniant. et ministrande subditis nostris pro predictis
damnis iusticie operas suas admovent. hac tamen conditione

Handwritten text, likely a letter or document, written in cursive script. The text is extremely faded and illegible due to the quality of the scan. It appears to be a single paragraph of text, possibly a letter, with some lines that might be salutations or closings. The ink is very light, and the paper shows signs of age and wear.

121 68
Sigismundus primus Rex Polonie

Jacobo Episcopo Wratislaviensi
Carolo Duci Minsterbergensi
Georgio Marchioni Brandeburgen.
Proconsulibus Wratislaviensibus.

Intelleximus ex lris Dominationum et Ill^lrum^l vestrarum
esse quosdam predones, qui denunciatis iam pridem inimi-
ci et hostilitate R^odo in Chr^o patri dno Ep^o Wratislaviensi
ad regnum nostrum, grassandi in alios quoque causa excurvat.
et pro libidine audacia q^{ue} sua quos nati fuerint despolient.
Quod antea nunquam audivimus: nunc tamen cognitum ha-
bentes, molesto admodum ferimus animo. Hec enim
per scelestos et nunquam hominibus paris turbatio et iniuria
violenta, semper, a nobis incommoda, adversa, et o^mnⁱ supplicio
digna, habita est et vindicata. . Ut cum nos recto nobis
persuadeamus: istos malefactores, a subditis nris scienter
hospicio ^{non} recipi: neq^{ue} illis ullam hinc occasionem vel auxilium
ad malefaciendum dari: pro alienis et externis facinoribus
culpam subditos nros integrum nobis non putamus. Verum
ut officio nro, in retinenda bona vicinitate non desimus:
munio nro in Kiessmargk misso, ubi predones isti foueri
et delitescere dicuntur, efficere curabimus, ut vel p^{re}dores
interphi puniantur: vel si interphi non possint, in posterum
custodia, et sedula prefectorum et inhabitantium prohi-
bitione a maleficio arceantur. Vre autem Dues et
Ill^ltes pro sua parte idem curabunt. Nam inter hos
Vngaricos motus et factionum tumultus nobis solis po-
estas non est omnium bonorum ab oibus malis tranquillum

et facultatis tueri. Bene valeant vire dñes et illi
 sint q̄ semper felices. Dat Cracovię 13 Martij 1533
 Regni nri anno 27.

Sigismundus primus Rex Polonię
 Joanni Dantisco Ep̄o Culmensi

Cum plebanus Eccl̄e parvorchialis in oppido nro Grandine
 heresi Luterana infectus et contaminatus sit uxore q̄
 contra instituta et Traditiones Sanctorum patrum duxerit.
 atq̄ ita hoc nefario facinore suo a p̄dicta Eccl̄a dirigenda
 et administranda iure exiderit, concedimus facultatem v̄re
 P̄ti per p̄ntes, et alii in alio Sacerdoti, cuius consensum
 et mores cognitos habuerit, et quem ad hoc munus habile
 et idoneum censuerit, de eadem Eccl̄a pro hac vice p̄dicat.
 et nūq̄ ad illam non expectatis lris presentationis n̄re, nisi
 tual et ministiat, curam regiminis et administrationem spiri
 tualium et temporalium rerum in illa sibi committendo.
 prout id ad v̄re P̄tis officium dignoscitur p̄tinere pastorale.
 Bene valeat v̄ra P. Craco fea v̄ra post dominica
 Reminiscere. Anno domini 1533. Regni nri 27

6
Sigismundus primus Rex Polonie.
Luce de Gorca Castell^o Posn.
Andree eius filio Castell^o Calissien.
Janussio Latafski castel. Gnesnensi.

Magⁱ sincere nobis dilecti. Dolemus multum q^d tot itinera
Sinceritatum v^{ra}rum et aliorum quos ad cognoscendas &
transigendas cum Slesitis inivias designaveramus, nullu
desideriis n^{ost}ris, comodis publicis fructum afferre potuerit.
sed cum hoc non n^{ost}ra culpa, nec v^{ost}ra qui designati fuistis,
a cedit: illi sibi imputent, qui q^d suorum inivias non sit sa:
tisfactum causam voluntariam et impedimentum prestiterunt.
Nos id facimus paulisper adhuc. interim vero agemus apud
Ser^m do Ferdinandum Romanoru. Vugarie et Bohe^e regem
et demiceps ita non duramur. rogabimus q^d illius Aitem
ut Vicesgerentibus suis et Slesie Administratores plenu
mandatum et comissionem dari faciat. quo possint cum
n^{ost}ris Commissariis quando convenient, certam et definitam
suoditis utriusq^e administrare iusticiam. De quo vti erit
posthac. S. v^{ost}ras certiores faciemus. Crat. vi aplis
Anno domini M. D. XXXII. Regni n^{ost}ri 27.

Sigismundus Rex Polonie
Duci Munsterburgen Henrico.

I Illustris Princeps et domine, affinis noster charme. Acci:
pinus v^{ost}ras v^{ost}re Ill^{is} quibus nobis significat Consili:
arios Illustrum Principum Dno^{rum}: Caroli Munsterburgen,

patris sui, et Friderici Legnicensis Ducem, non posse com:
mode pro feria quinta proxima interesse et intendere
una cum Consiliariis nostris negotio componendarum differen:
tiarum inter nostros et illorum subditos limitancos exortari.
nosque utrimque miscrimus iam Consiliarios nostros ad com:
planandas et submonendas quodatas differentias: ut prius
tamen ex literis vestris Illustres cognovimus negotium istud
impresens confiri non posse, scripsimus nunc tandem ad
eos literas: per quas illis hoc quod scripsit ad nos vestra Illustas
declaramus. Comissimusque eis ut simul cum Consiliariis
prefatorum dominorum Ducum, saltem hoc in presens
conferant et constituent: quo nam alio tempore hunc ne:
gotio conficiendo vacare debeant, quod nos fieri et ter:
minari cupimus: priusquam ad Lituaniam hinc discedamus.
DE Martino Jdzieski certo nobis persuademus quod ille
nunc contra Subditos Serenissimi domini regis Ferdinandi, quid:
piam hostile non debeat attentare. quandoquidem cer:
tiores illum fecimus de Induriis a Consiliariis nostris
et prefati Serenissimi domini Ferdinandi regis constitutis.
intra quas diffidatores utrimque in pace et tranquillitate
permanere debeant. Bene valeat vestra Illustas. Dat.
Cracoviae XX Aprilis. 1533. Regni nostri anno 27.

Sigismundus primus Rex Polonie
Henrico Duci Minsterburgensi.

Illustris Princeps: Accipimus literas vestras Illustres, quibus
declarat se, et Illustre domini Fridericum Ducem Legnicensem
velle Comissarios pro festo proximo Sanctorum Petri et
Pauli apostolorum, ad loca in quibus est differentia

pro limibz niter Bona nra Boleslawer : et Bona
Krewoburgk et Pitssegin mittere. si et nos quoqz nros
mitteremus. et simul congressi, finium controversias et
iniuriarum actiones et querimonias videant et audiant,
de illisqz utriusqz cognoscat et transigant. Quiaⁱⁿ licet
nos iam antea Commissarios nros frustra descendisse me-
minimus, et nunc in Lituaniam profecturus paravimus,
ne tamen ullam occasionem stabiliende in vicinia sub-
ditorum nrorum pacis et quietis pretermittere velle vi-
deamur, contenti sumus designare Commissarios nros
qui ad tempus designatum se in locis ab Illte vra de-
scriptis statuent. et pro off^o suo id quod communiter oibz
expedit tractabunt. id enim nos illis in mandatis
dabimus. Bene valeat Ill^{tas} vra. Dat Crac^{ie}
xxx Mar^{ti}. Anno domini 1533. Regni nri 27.

Handwritten text, likely a letter or document, written in a cursive script. The text is faint and mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side. It appears to be organized into several paragraphs.

69

Sigismundus Primus Rex Poloe
Georgio Duci Saxonie

I Illustris princeps et domine affinis noster chaz^{me}. Scripse:
ramus pluries ad vram Ill^{tem} postulantes ut Generoso
Georgio Conarski subdito nro, de quodam homine subdito
suo, de certa summa pecunie quam pro bobus venditis
illi tenetur, iusticiam ministraret. In qua rescripsit quide
nobis Ill^{tas} v^{ra}: sed quoniam illius responsum cum queri:
monia subditi nri non conuenit, necessarium fore duximus,
ut ipse subditus noster ad Ill^{tem} vram proficeretur,
aut procuratorem mittat, qui totius iniurie et debiti rationem
Ill^{ti} v^{re} exponat. Quare Ill^{tem} vram rogamus, ut cum
isthuc ad illam is ipse subditus n^r venerit, vel procuratorem
miserit, et audire illum conuenientem, et ministrare ei iusti:
ciam velit. Nam tot querelis eius fatigati, sustinere non
possumus: quin illi hoc quod propter non administrata
iusticiam de iure conceditur, admittamus. Facienda id
Ill^{tas} v^{ra} pro bono nuntius pacis subditorum nostrorum, et
pro nra veteri inter nos coniunctione. quod nos pari vi:
rissimi gratificatione, referre v^{re} Ill^{te} curabimus. Quam
esse felicissima et recte inuoluntem ex am^o opta. Cracovie
prima aprilis 1533. Regni nri 27

In eandem sententia scripsit rex ad Henricum Ducem Saxonie
pro eod^{em} Georgio Conarski, ut ei iusticia faceret de duobus
subditis quorum alter Dresdam, alter Friburgum incolunt, pro
bobus eis venditis: qui pretium partium eid^{em} Conarski no soluerat.

Sigismundus primus Rex Polonie
Wratislaviensibus

F Amati grate nobis dilecti. Questus est nobis iterum ge:
nerosus Georgius Conarski: q̄ ab homine illo quem vos
Carcere tēntum ad lras Ill. Domini Ducis Saxonie libeū
fecistis, pecuniam pro bobus ei venditis, sibi debitam con:
sequi non posset, Cui iniurie, cum vos liberatione et dimissi:
one debitoris sui, occasionem dedisse censeamini: vos hortamur,
ut apud Ill. Do. Ducem agatis, ut de liberato per vos ho:
mine, subdito nro iusticiam ministrare velit: ne non consecuta
iusticia, et contra vestros et contra dñi Ducis subditos, idem
subditus noster quidpiam quod non placeret, vel moliri, vel
facere rogatur. Facturi pro suo erga iusticiā offō, et pro con:
iunctis tranquillitate.

Idem Rex Wratislaviensibus

A accepimus lras vras quibus partim de negotio generosi Georgij
Conarski nobis respondetis, partim de Nobili Martino
Gydzelski, quem Mercatores vros gravi damno affecisse
questi estis, a predatione rohibendo, nobis supplicatis. Nos
quod attinet ad Georgium Conarski excusationem vestram
admittimus, cum ita ut scribitis causa iudiciali terminata
est, de cuius ratione tum cum ad vos scripsimus, aliter fuit
nobis declaratum. De Martino vero Gydzelski re:
perire non possumus quid agi nunc contra illum possit, cum
ex decreto tam Serenissimi dñi Ferdinandi Romanorum Hungarie
et Bohemie regis, q̄ nostrorum commissariorum qui non ita

79
pridem non longe a Glogomia inuicem comenerant, publica
illi. et ceteris diffidatoribus fides quem saluum conductum
vorant data sit. Et tunc tamen est: curabimus nos. et disse:
rentie que inter eum ipsum Cjdelstij et Berka et Missko
subditos Ser^{mi} dñi regis Ferdinandi breni componantur.
damnaq; hinc inde illata mutuo sactiantur. quo incole
et subditi nri rones ex oī parte tuti, et a depredationibus de:
inceps liberi utrimq; esse possint.

Ceterum in Theloneo exigendo tametsi nos non dubitamus
nros exactores a prescripto et instructione nra non discedere,
mandabimus illis tamen demum, ut Thelonei nri talem custo:
diam habeant. ne et nobis depercat quidq; ex nouis mercatorum
inuentis: quibus Thelonea nra plerumq; fraudare consuevit.
Et mercatores ipsi damnis et inuomoditatibus eiusmodi. de
quibus quesi estis non afficiantur. Dat Cracoui die
secunda Junij. Anno dñi M. D. XXXij. Regni nri 27

Sigismundus Rex Polonie
Wratislaniensibus.

Declarant nobis Melcher Schachtman civis nri Qdancensis q
a vobis in iudicium editis vris iuridicis ppter uxorin quoddam
matrimonialis Contractus trahatur. de quo uxor in iudicio
competenti, apud Rem do. Archiepm nrm Quisquē est absolutq
et cum parte etiam transiit. que res si tu habet, et ipse
retulit non posset nobis nisi molesta esse. quare vos hortamur
et subdito nro, in iure vro ad quod non pertinet uxorin nro
faccessatis, neq; illum ad parendum iuri vro ad cuiuscunq;
actoris instantiam astringatis. Nos enim vti dominus eius,
vniemq; de se querenti iusticia administrare parati sumus.
Fasteri pro off^o vro. et pro ea que inter vos et regni nostri
incolas dudum seruata est. bona uirinitate. Dat

Statibus et ordinibus Moravie
Sigismundus primus Rex Poloe

Reverendi in Christo patres: spectabiles et Magni, sincere nobis di-
lecti. pervenit ad aures nostras quod Magnus Joannes Sopp
de Fulstein subditis Serenissimo do. Ferdinandi Ro. Ung. et Bo-
hemie regis, constituerit in animo decretum nostrum, quod, cum
adhuc Ducatus Opavicus presideremus, inter Magistros Jo-
annem et Venceslavam Belovskii fratres de Fulstein, et
inter Herbortum et Ogirys de Fulstin, ac Voladinirum
patruos et gentiles de consilio Procerum et Consiliariorum
Curie nostre tulimus, impugnare et illi se opponere. Quia in re
cum advertamus et dignitatem et auctoritatem nostram ledi
posse, postulamus a vobis, D. ut pro sua equitate et prudentia
provideant, ne predictum decretum nostrum, quod iam pridem ma-
tura deliberatione nostra nos fecisse meminimus, et presentibus te-
stificamur, ad cuiusvis hominis instantiam vel conatus, in-
fringatur seu abrogetur. Tanti enim nos in hac re dignitatem
et estimationem nostram facimus, ut si de integritate D.
vstrarum satis non confideremus, oratorem seu nuntium nostrum
pro tuendo in Iudicio D. vstrarum decreto nostro, mittere nihil
moraremur. quem etiam mittere parati sumus, si id vel
D. vris necessarium videbit, vel vobis ipse postulabit. Facite
in hoc D. vris rem se et Serenissimo regi suo dignam, nobisque plurimam
gratiam. que bene valiant et sint plures. Craco 17 May 1533.

71

Inquisicio contra Latrocinia

Sigismundus primus Rex Poloe

Vincens & singulis Dignitariis. officialibus. et Nobilibus in Capitaneatu Cracovicensi ubilibet constitutis. sincere nobis dilectis: gratiam vestram. Fideles vestri. sincere nobis dilecti. Cognovimus ex querelis quorundam Nobilium multa Latrocinia, invasionesque et depredationes domorum tam Nobilium quam etiam aliorum hominum per Milites et Rusticos ex Ungaria erumpentes vestris hominibus permixtos. sub pretextu et occasione presentis belli Ungarici committi. quod facinus. uti perniciosum et indignum. ita nullo modo est nobis ferendum. Et proinde nos cum audaciam et licentiam eorumdem rusticorum prohibere volentes. Commisimus Magnis et generosis. Otto de Chodcz Cracovicensi. Nicolao Langformyski Sandomiricensi Palatinis. Stanislaw Tassigki Judici. Mazek subuidi. Crac. et Achatio Jordano de Zakligin Theloucatori Sandomiricensi. omnes duorum aut trium absentia non obstante ut de eisdem rusticis predonibus. et domorum invasoribus diligenter inquirant per inquisitionem que vulgo Rok dicitur. et damnificatis spoliatisque per illos iniuriam debitam misceant. omnesque illos qui ex eis de tanto excessu convicti fuerint. merita et condigna ammiratione puniant. Quare mandamus vobis severe precipiens et ita omnino habere volumus. ut postquam per predictos Commissarios vestros vocati fueritis. coram illis compareatis. et subditos etiam vestros coram eis statuatis. quo commodius hi ipsi Commissarii vestri et censuram de illis facere et facti veritatem deprehendere. illosque qui culpabiles essent atque etiam qui se propter conscientiam delicti absentaverint facilius perrestringere et punire possint. Volumus autem

et mandamus ut vos Capitanei hoc mandatum nostrum
per publicas proclamationes ad omnium Nobilium in
loris quibus fuerit opportunum per publicas proclamationes
deduci faciatis pro fide v^{ra} et gl^{ria} nostra non aliter facturi
D^{adi} Cracov^{ie} feria secunda post festum sancte Trinitatis
Anno domini M. D. XXXIII. Regni vero n^{ostri} 27.

SIgismundus primus Rex Polonie

Andree de Tanczin Comiti Castello Cracovien^{si}
Otte de Choderz Palatino Cracovien^{si}
Nicolao Langkorunski Palat^o Sandomirien^{si}
Nicolao Tassizki Judici Cracovien^{si}
Maxsik subindiri Cracovien^{si}
Achatio Jordan de Zakluzim Theloneatori
Sandomirien^{si}

Magi et generosi sincere nobis dilecti. Delatum est ad nos per
quosdam Nobiles et officiales n^{ostros} q^{ui} sub hac occasione et pre:
textu belli ungarici, multa furta et hostrocinia, ac domum
Nobilium et aliorum subditorum nostrorum invasiones, a
nonnullis militibus et rusticis Ungaris, subditis ac rusticis
ipsorum Nobilium nostrorum comixtis, in terra Cracovien^{si}
et districtibus eius Sandecen^{si} et Biecten^{si} committerentur. ita
q^{ui} ipsi Nobiles, et pleriq^{ue} alii homines n^{ostri}, qui aliquibus
facultatibus rei sue familiaris predicti esse noscuntur, non
sunt in domibus suis securi. Quare nos eorum securitati et
quieti prospicere, et audaciam ditorum invasorum et pre:
donum^{um} cohibere, et predonum^{um} debita animadversione puniri
volentes, committimus vobis tenore p^{re}sentium mandantes, ut
habita inter vos mutua intelligentia, simul in aliquo loco
opportuno convenientes q^{ui} primum comode poteritis. res omni
hec, moram longam non patitur, vocatis q^{ui} ad se successive
terrarum p^{re}dictarum Nobilibus, in quorum ditione et pos:
sessionibus predicti rustici, insultus et predoniam exercentes

143
70
esse feruntur seu suspiciantur: ut coram vobis suos subditos
statuant, et cum illis compareant, de ipsis eorum subditis
qui nam videlicet ex eis ex ipsorum predonum et iurastorum nu-
mero essent: diligenter inquiratis, et censuram debitam que
Regis vobis de ipsis faciatis: et qui per vestigati, et suffi-
ciuntibus testimonijs et delationibus convicti fuerint, illos debita
amendatione prout iustitia et ius violatę publice securitatis
et pacis postulaverit puniatis, et alia que ad conservandam
communem pacem expedire videbuntur, auctoritate nostra qua vobis
fungi volumus in hac parte faciatis et determinatis. Unius. duorum.
aut trium vrum absentia non obstante. Pro offi^o v^{ro} commissario
gr^a q^{ue} nostra non aliter facturi. Datus Craconie feria secunda
proxima post festum Sanctę Trinitatis. 1533. Regni n^{ostri} 27.

Sigismundus primus Rex Polo^e

Mathie de Drzewicz Archiepo Quisq^{ue} Primati.

Ioanni de Latalice Episcopo Posnaniensi.

Luce de Gorra Castell^o Posn^o. Capit^o maioris polo^e.

Andree de Gorra eius filio Castell^o Califfiensi

Stanislaw Misskowskⁱ Castell^o et Capit^o Medgiercen

Redi in Ch^o patres et Mag^{ri} sincere nobis dilecti. Acci-
piamus lras vras quibus consulitis et suadetis nobis. ut
De Mysszka et Berta Predonibus aliqua ratione provida-
re sub absen^a a regno nra, licenter in subditos nros gras-
sari, in finibus q^{ue} regni aliquid turbarum seu contentionis
excitare possint. Qua in re tametsi nos sponte nra attenti
et diligentes semper fuerimus, neq^{ue} ullam occasionem sub-
ditos nros a predictis grassatoribus protegendi et liberandi
quantum in nobis fuit p^{ro}termisimus: officium tamen v^{ost}rum
quod in dandis ^{nobis} et regno nro utilibus consiliis prebetis: est
nobis gratum et acceptum. Ac ut vobis, et ceteris subdit^{is}
nris, in prospicienda securitate satisficiamus, misimus
nuntium nrm ad Ser^m do. Ferdinandum Romanor^{um}. Un-
garie et Bohemie regem, postulatum, ut sua fides ad
concom Subditorum nrorum pacem ac quietem serio inten-
dere: atq^{ue} Illustri dno Carolo Duci Munsterbergensi, et
generali vtriusq^{ue} Slesie Capit^o. aliisq^{ue} Consiliariis suis
committere velit. et simul cum nris commissariis quos illuc
denuo designare et mittere volumus auctoritate lris sue
et nra interposita, de differentiis inter nros et illius subditos
exortis transigant. partibusq^{ue} utriusq^{ue} mandent ut q^{uo}e

73
sibi equa et iusta videbuntur suscipiant. quod cum ^{Matias}
sua sicut confidimus faciet, proculdubio tranquillitati et
quieti subditorum vestrorum satis ita consulatur.
Nam quod de servandis contra predones in finibus istis
ex publica pecunia militibus scribitis, factum integrum nobis
non videtur, partim quod in similes milites anno superiore non
parva pecunia est impensa: qui vobis militaverint, quid com:
modi regno et vobis attulerint, adhuc ignoramus: partim
etiam quod id quod in universum contribuitur, nominatim ad
defensionem tantum terrarum Russie in Comenta generali
est designatum, et id ipsum pro illa necessitate non sit
sufficiens.

Ceterum quod scribitis ut Consiliarios vestros ad Limes inter
regnum et Marochiam ac Pomeraniam faciendos sumptibus
providemus: respondere aliquid certi mihi profens vobis non
possumus. Adhuc enim nescimus an ex proventus publicis
tantum colligi poterit, ut ex illis sumptus huiusmodi privati
suppeditari queant. Bene valeant .S. V. Cracoe
Die 10 Junij. Anno domini 1533. Regni vestri 27

Handwritten text in a cursive script, likely from a 17th or 18th-century manuscript. The text is arranged in several lines, with some words appearing to be underlined or written in a larger hand. The ink is dark, and the paper shows signs of age and wear.

Handwritten text in a cursive script, continuing from the previous block. The text is arranged in several lines, with some words appearing to be underlined or written in a larger hand. The ink is dark, and the paper shows signs of age and wear.

71

Regis illustrissimi Sigismundi primi Polonie

Sigismundus primus Rex Polonie

Mag^{co} et generoso Petro kmite de Voissinge castello sando:
miriensi, Marsalco regni nri: ac Cracoviensi generali,
Strepusensi. Premislieu. et Colensi Capitaneo. et Severino
Bonner castello Zarnoviensi, Zuppaxio. Burgrabio. Et
Magno procuri nro Cracoviensi. Biccensi Zatorvienti. et
Osswichimensi Capito: sincere nobis dilectis gratiam regia
Mag^{ce} et generose sincere nobis dilecti. Cum conspici:
amus Civitatem Cracoviensem inter alias omes civitates
Maioris et Minoris Polonie precipuam et primariam esse,
illam q^{ue} in plevis q^{ue} locis eius, et fere plateis omnibus
sic negligenter ac fide provideri et gubernari, ut nedum
nos, verum etiam hospites, sordibus in ipsis plateis collectis
quarum magno ~~vis~~ prima et ultima quag noctis vigilia
ex fenestris funditur, plurimum offendantur: ex perimetis q^{ue}
edorti mundiciem civitatum et fluminum, cum ad aeris
sinceritatem non infirmandam, tum maxime ad hominum
salubritatem maxime conducibilem esse: Committendum
vobis duximus, et committimus per pntes, ut capta temporis
oportunitate, una convenientes: accersitis q^{ue} ad se Famatis
Proconsule et Consulibus Civitatis nre Cracoviensis presi:
dentibus et antiquis, una cum illis Aquarum defluia in
plateis q^{ue} Rinstoki vulgo nuncupantur ad purgationes vias
reddendas aptata: preterea sentinas et Lintres communes
q^{ue} ex fluminis Platearum aquas et sordes demissas, alio
extra Civitatem diffundunt: insuper Canalia seu Ag^{ue} ducta

et fluminum Rodawa, intra et extra ipsam Cimitate Crac
et presertim in illis locis ubi idem fluminis sordibus la:
trinatum: Cerdonum, et aliorum gomium viciatur et in:
finitur, et ad Canalia nra sub Arce Cracovien' sita sic
imundus influit: diligenter colluspectis: et horum omnium
preditorum situm, defectus, et vitia, debite consideretis.
qualiterq; ea ipsa vitia et imundicie tam platearum q
prefati fluminis Rodawa prohiberi, quibus ve locis et
modis commodius abduci: et quibus etiam locis sentine
ipse et lintres aptius collocari subtus fluminis Rodawa
qua ve ratione astrui debeant dissipari. et id quod vob
in premissis expedire, et necessarium fore videbitur ad usus,
opportunitatem et omnem commoditatem que private pre:
ferri debet: auctoritate nra constituatis, ac omni cura et
diligentia absolui, et ad debitum relexem q; effectum de:
ducti a Consulibus et civibus Cracoviensibus precipiatis.
pro prudentia et iustitio vtro gratia q; nra. Dat
in Radom feria secunda prima intra octavas Corporis
Christi. 1533. Regni nri 27.

Commissio pro
S. Regio litis.

75

Andreas Cricius Ep's Ploen
Bone regine polonie

Sacra Reginalis M^{tas} et d^{na} d^{na} mea clement^{ma}. Humile
mei commendationem. Ex multorum l^{ris} intellexi dominum Pet^{rum} Opalenizky
oratorem M^{tas} v^{ra}rum pacem cum Turco egregie conferisse.
Vnde sumam cepi consolationem. Hanc enim vnam super omnia
pro virili mea semper et hic et in Ungaria inculcavi. quam
si olim Scz mus Ludonius Rex amplexus fuisset, non fidens
eorum promissis qui nunc pacem ipsam indigne mendicant;
etiam num vinceret; et hanc fmestissimam tragediam in virinia
non spectaremus. Iam itaq^{ue} M^{tes} v^{re} possunt in aurem v^{traz}
dormire, et nos omnes sub alis M^{tas} v^{strarum}. Restat
solum domesticus ordo reficiendus. quod etiam est sume neces-
sarium, interea dum regia M^{tas} princeps sanctissimus et fe-
licissimus gratia Dei v^{get} et valet. Non dubito vero, q^{uo}d v^{re}
Sacre M^{tes} pro sua benignitate et p^{re}nd^{en}a dignam rationem
habiture sint tam utilis sermⁱⁿⁱ ipsius do. Oratoris, ut alii
ad similia prestanda sint alacriores. quod ut facere dignetur
ego pro mea paritate humiliter supplico. osculorq^{ue} manus
v^{re} M^{tas}. Poltonie 21 Aprilis. M. D. XXXIII.

Cricius Ep's Regi Sigismundo

Et si via Sacra M^{tas} iuste et clementer gerere se dignetur erga oes
subditos suos in causis ipsorum, quia me tamen hic Nobilis roga^t
ut eius nescio quam causam comendarem v^{re}. S. M^{tas}. humiliter
illi supplico, ut ei benignam aurem prebere, et iustas eius p^{re}s
admittere dignetur, uti Princeps clement^{mus}. cui me et
humillima mea serm^{ina} etiam atq^{ue} etiam humiliter comendo.
Poltonie xxv. Aprilis 1533.

Andreas Cricius Ep's Plocen,
Petro Tomiczki Ep'o Craccouien
J. R. Pol. Vicecancellario

R^{me} in Chr'o p^r et dñe, benefactor colen^{me}. Mirandula Ca:
pellanus A^{ntis} regie, decrevit se iam Dei sermicio totu man:
cipare: et hic vnacum eius diuinam benignitatem pro salute
illius A^{ntis}, tum etiam v^{re} R^{me} Dⁿⁱ precari. quare com:
mendo ex corde v^{re} R^{me} Dⁿⁱ hoc eius institutum, et sup:
plico, dignetur illum suo benigno patrocinio adiuuare, ut et
elementem a A^{ntis} regia absolutionem, et pro suo sermicio con:
solationem aliquam vel ad minus expectationem alicuius hic
Sacerdoti regii obtinere possit. tametsi haud scio an illum hic
sit beneficium regium, quod sum non habeat expectantem.
Id totum situm sit in gra v^{re} R^{me} Dⁿⁱ. Cui me vnic
comendo. Ex Poltorosko. xxv. aprilis. 1533.

Stor. Ep's Plocen

Cricius Ep's Tomicio Ep'o

R^{me} in Chr'o p^r et domine, benefactor colen^{me}. Iste meus
Canonius plux^m me rogauit ut negotium eius D. v^{re} R^{me}
comendarem. que tametsi iuste et benigne gerere se cōsuevit
erga omnes citra ullius commendatōy. obsecro tamen illam,
ut in postulatis eius, que iusta et honesta fuerint, sentiat
meam quoq; commendationem sibi non obfuisse. Et comendo me etc.

Cricius Ep's Plocen
Tomicio Vicecancell'o.

R^{me} etc. Presbiter iste Stanislaus de kiemofia Artm

76

liberalium Barralazius: Domini Adami Kiernoski Castella
 Gostinensis, mei non vulgaris amicus, et vñ R^{me} D^{nis}
 boni servitoris subditus, eidemq; familiariter devinctus, edu-
 catus olim apud bonum illum virum Concionatorem Germanum
 Cracoviensem apud .S. Mariam, moribus et virtute eundem
 ipse referens, initiatus est sacris ad promotionem Consulum
 Cracoviensium: quam vñ R^{ma} D^o auctoritate sua approbare est
 dignata: Qui quidem Consules habent in manibus quo illi
 provideri possit, cum non pauca benef^a conferant. sed impe-
 dimentis sunt Expectantibus magnis intercessionibus extor-
 quarum cum posterior ratio haberi deberet, q^{uod} promotionum
 fauores tamen magnorum fautorum perveniunt, ut Expecta-
 tiuarum prima habeatur: promotionis vero illius que nullius
 adiuvatur intercessione, nullus sit respectus. Itaq; ad beni-
 gnitatem et patrocinium vñ R^{me} D^{nis} confugit, satis
 superq; sibi esse confidens, si solius vñ R^{me} D^{nis} fauor
 et patrocinium sibi non desit. Quam et ego oro, ut eum
 auctoritate sua tueundum et promovendum, quo ad aliquam con-
 ditionem se dignam pervenire possit suscipere dignetur.
 Faciet vñ R^{ma} D^o. rem suam ex vñ virtute dignam. qua
 et ipse Presbiter orationibus suis, et ego vñ dñs Castell^e
 Gostinensi eius patrono, omnibus quibus poterimus obsequio de-
 mirari curabimus. Comendo me q^{ue} vñ R^{me} D^{nis}. Ex
 Plogho Xⁱⁱ May. 1533.

Cricius Tomicio

D^o Lasozki bonus amicus meus implicatus diffinitatibus, et et
 alii pleriq; Economicis huius Masoviensium, non vulgari q; si ita
 res habet ut michi narravit iniuria et violentia affectus, mittit
 istuc ad regiam int^{er}. comen^{to} horipsum eius uxorum Dⁿⁱ R^{me}
 et rogo illam pluri, ut quod in reb^{us} iustis et honestis facere con-
 suevit. patroc^o ex suo non desisse dignetur. quod et ipse dñs
 Lasozky et ego cum illo demereri curabi⁹. Ex plogho 17 May 1533.

Cricius Ep's Bone regina

Sacra Reginalis Aulas
mea domina clementia

Humillimam mei commendationem. Monasterium Arcis
Plocensis redigitur in Virgillum. dotatio est insignis, mo-
nachi tantum sex. et ex his alii capti, alii celi, alii fuga
meditantur, cultus q̄ diuinus quem antecessores nostri viderunt
illuc fundarunt verus est in abominationem dei. Ego
debitum meum exequar. modo non impediar hic et Rome
De his dicit Latinus vix S. Mr Carolus Antonius Italus
verum opus est ut nunc vix cogitent de ipsius Monasterii
Metamorphosi aliqua, collapsa iam penitus ordine et cultu
diuino, ppter quem est fundatum. nec inra sententia restaurari
potest. sed et bona illius in dies magis destruntur.
Ex Poltonosko iij Aprilis 1533

Andreas Cricius Ep's Plocen
Petro Tomicio Ep'o Prae vicecancell

Hesterno die accepi summi ternas lras v're R^{me} D^{nis}, inter
quas hee quoque relationes Monachorum Plocen continebant,
tanta me admiratione de tam impudentibus commentis affecerunt,
ut proptus quid et v're R^{me} Dⁿⁱ et M^{ti} regie respondeam ne-
sciam. Verum rogam Dominum Misskowskii Archidiaconum v're R^{me}
D^{nis} ut virissim ille ostenderet iam non meum, pudet enim iam
de his neniis scribere, sed Capituli mei in hoc negotio testimonium
id si adhuc parum visum fuerit adversus tantam Abbatis fidem,
mittam testimonia Inquisitionis tam in Monasterio q̄ in bonis factis
que vbi v'ra R^{ma} D^o videret, non dubito quin viscerum
eius commoverentur, cognitis tantis sceleribus atq̄ depredatio-
nibus hominum patratiss; necnon contumeliis que michi illate
sunt, et inferuntur quotidie. supplico q̄ R^{me} Dⁿⁱ v're

182
77
ut saltem omnis aetuis Capitularis notam, quam ipse do^s
Misskowsky ostendet, perlegere non graveretur. Cum autem me
hec molestie Abbatiæ paululum remiserint, et rescriba
Erasmio Roterodano ut via Roma d^o. iubet, et Epita:
phia Nepotis eius expendam, de meo q^z addam aliquid. Na
nunc proorsus animum ad hec intendere non possum.

Febris tertiana R^e me d^{nis} v^{re}, contremisset me vehementer
nisi succurrisset proverbium Italicum, qd ex tertiana non
sonat Campana. Vnde n^{it} dubitari illam non solum,
non diu duraturam, sed et loco medicine illi hoc tempore
futuram. quod ita successisse gaudeo plurimum. et precor
do. Vtem, ut vram R^e mam. D. seruet nobis et reip^{re}
sospitem et incolumem. cunctis gratie me ex corde comendo.
Ex Plogho die 18 Maij. M. D. XXXIII°.

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Petrus Tomiecki Ep's Cracc. Vicecancell
Luce de gorca Castell posnaniens: Capitaneo
maioris polonie generali.

Ag^{ce} domine domine et frater honoran^{me} Mirum est profecto
et non satis dignum q^d nihil confici tot impendiis factis cum
dominis Slesitis de iniuriis communium subditorum hactenus
potuerit sed cum hoc sit ap^{ri}me necessarium ut de illis qua:
documq^z transigatur, utas Regia cessare ab incepto suo
non vult sed prout consuluit v^{ra} M^{cia} agere serio apud
Seremissimum dominum Romanorum Regem decrevit ut
tandem pro absolvendis his plenam presidentibus in Slesia
suis facultatem faciat quo cum dominis Commissariis suis
possint de omnibus finem facere / officia et dignitates iam
sunt distribute omnes ita ut ex secula p^{ri}ntibus inclusa
cognoscat v^{ra} M. preter sigillum, quod cum non fuit in
preterito Generali Conventu datum dari nisi in alio ge:
nerali Conventu non poterit.

Noua optata sunt heri allata que ut plene cognita fiant M^{cia}
v^{ra} exemplum literarum domini Opalienski illi cum pre:
sentibus mitto et me illius amori benivolencieq^z fraternae
commendo quam foelicissimam et recte incolumem cum suis
omnibus semper esse ex animo opto Dat^o Craconie die
sexta Aprilis Anno domini M^o D^o XXXIII°

f. de par
ticulari m
v. m.

Petrus Tomicius Ep^s Vicercancell
Alberto Duci Prussie

Ill^{me} Princeps et domine D^e. Ut volebat Illma. D^o.
Vra et Commissionum literas et ipsos Commissarios inu:
tari apud A^{tem} Regiam dominum meum clementissimu
obtinui, quas cum presentibus Ill^{me}. D^e. Vra mitto, quod
vero in Commissionibus predictis additi sunt nonnulli de
quibus Illma. D^o. Vra mencionem ad me non fecerat, factu
est inssu A^{tis} Regie que pro more veteri expedire putavit
ut p^{ri}mi Consiliarii limitibus qui inter Dominia statuuntur
interessent, de reliquis autem rebus quas huc ad A^{tem}
Regiam Illma. D^o. Vra scripsit ex literis sue A^{tis}
omnia cognoscat que et ego pro meo officio perscripserim si
per egritudinem qua ex insperato correptus sum mihi li:
cuisset Commendo me et officia mea obsequentissima
Ill^{me}. Dⁿⁱ Vra Quam felicissimam esse et in multos
annos recte sanam et incolumem ex animo opto. Dat^r
Craconie die xxii^a Aprilis Anno domini
M^o D^o XXXiii^o

79

Sigismundus Rex Pol
Gdanensibus

F Amati fideles dilecti. Accepimus literas vras, quibus pri-
mum de receptis vobis per confederatos vros Cines Lubicen
cum frumento apud Oppidum Hela Navibus, ac de facto per
eos Hollandinis bello scribitis, petitisque à nobis opem et co-
siliū, quo freti, et Naves receptas recuperare et Naviga-
onem tutam ac liberam habere possitis. Nos miramur de
vobis q̄ de bello isto quod impossibile est quin antea ^{fulmen} presae-
ratis cerciores nos hucusq̄ non feceritis cum enim hoc ipsū
bellum fieri nequeat sine damno et iactura vniuersorum
subditorum nrorum, bene potueratis perpendere q̄ expe-
diebat nobis de illo iam pridem cognoscere. Miramur et de
Lubecen qui non solum Hollandinis hoc bellum forte parū
consulto susceptam mouerint, sed etiam alios confederatos suos
laccessere in animum suum induxerint. Non dubitamus
autem Coesarem item non defuturam esse Hollandinis suis
subditis sed neq̄ nos vobis decrimus si quidem Lubi-
cen ipi hostilitatem suam contra vos q̄ praeserere perre-
xerint. nunc vero de receptis vobis cum frumento Navi-
bus non intelligimus quod aliud consiliū dare vobis de-
beamus q̄ vt vos pro his foederibus que vobis cum illis
intercedunt expectatis ab eis vt à bello desistant et de in-
iuriis suis vel iure coram Iudice Hollandiarum compe-
tente agant, vel per viam concordie cum eis transigant.
Magnam em̄ multorum malorum lernam trahit secum sp̄
bellum quod quisq̄ prudens quoad fieri potest vitare so-
let et debet. Expectatis praeterea ab ipsis Lubicen Na-
ues praedictas cum frumento contra q̄ p̄bas est, receptas

ad quos scribimus et nos q^o mittimusq³ vobis cum presenti:
bus literas per quas cohortamur eos et Navium vobis res:
tituendarum et sarcindi damni à vobis in hoc perpeffi utq³
imta vobiscum foedera firmiter ac illibate observent et nil
hostile aduersum vos tentare aut preferre audeant. Pre:
terea vero declaramus illis nos vobis auxilio nro pro de:
bito nro non esse defuturos prout hoc ipsum ex eamde
literarum nostrarum exemplo quod vobis nunc q^o mitti
mandauimus copiosius intelligere poteritis Vos quoq³ ad
vra multum referat ut navigatio q³ hoc bello iam
videtis impeditam libere esse possit. interponatis opera
et consilium vrm quo hec procella belli sedaretur Nos
vero quicquid consilii nostri vobis prestare in hoc pote:
rimus id libenter faciemus dummodo vos significetis no:
bis quid demum facere nos in ea re expediat. Quod dem:
de scribitis de Axisa istis annis necessario diminuta,
forte officiales nostri ex hoc arguunt negligenter illam exi:
gi quod moderno tempore minor summa illius thesauro nro
infertur q³ antea inferebatur. Nos vero cum presertim edo:
cti nunc sumus à vobis de causa propter quam diminue illa
opporteat non dubitamus vos diligenter ac fideliter exigen:
de illi intendere et excusationem vram quam affertis in ea
partem suscipimus verum tamen hortamur vos superinte:
datis pro vro officio ut id totum pecunie quod de Axisa
ipsa isthic prouenerit ad fiscum nrm tandem proueniat et
nihil eius in partem subducatur id quod fidei ac dilige:
cie vre committimus.

De theloneo in Masouia per nos à bobus Cera et Cutibus
que ex Russia ac Podolia proueniunt instituto dicte sunt
hic iam satis copiose Agro Jacobo nuncio vro cause qm:
bus nos adducti hoc ipsum theloneum ibi instituerimus

30

fecimus namq; id propter deuittandas fraudes que in Thelo:
neis meis nouis in finibus Regni solui solitis committeba:
tur atq; ita in aliam sententiam saluis commodis et proue:
tibus meis concedere nullo pacto possumus. Jam quod me:
ministis in literis vris quarundam literarum generalium
quas nos Ciuibus meis Varschouien et aliis dare debue:
rimus per quas relaxate sint cautiones soluendorum The:
loncorum a mercibus peruenos prestate. Nos eiusmodi lite:
ras illis nunq; dedimus satis namq; Thelonatores mei
a nobis instructi sunt quo pacto Thelonea mea exigere
debeant quibus inter alia id precipuum in mandatis
dedimus ut nihil preter solitum et debitum a quopiam
exigant in quo mandato meo obseruando ipsi procul du:
bio officium suum prestare student. Itaq; literas rela:
xacionis prefatarum a Ciuibus vris cautionum dari a
nobis non expedit.

De usu pascuorum per Lamos vros in Districtibus Gneuen T
Stumen ad certos annos ut scribitis conductorum scribi:
mus ad Aenerosum Stanislaum Costka Thesaurarium
terrarum istarum et Castri mei Mariemburgen ut illos
ab eis ipsis pascuis ad condictum tempus non dimoueat
literasq; de hoc meas mitti vobis iussimus cum presen:
tibus Dat Craconie XXVIII^a Aprilis Anno
domini M^o CCC^o LXXIII° Regni
mei XXXIII°

Sigismundus primus Rex Polonie
Lubucensibus.

F Amati grate nobis dilecti, declaratum est nobis, qd no
ita multo ante tempore, iussu et opera v^{ra} Ciuium nos:
trorum Adanen⁷ septem Naues mercibus onuste vi et
manu armata sint in Mari prebense et recepte cuius
violenti spoliū tametsi nesciamus quam causam vos daturi
sitis arbitramur tamen nihil eiusmodi rationis vel
cause subesse posse, qua hoc factum violentum v^{rum} ex:
cusare possitis, presertim cum de Adanensium aduersu
vos promeritis nihil vnqz ad nos illorum dominum re:
tulertis quare cum hec iniuria non tantum incomodo
subditos n^{os} afficiat, quantum dignitatem et authorita:
tem n^{ram} Regiam plurimum offendat, decreuimus ap^d
Cesarem n^{ost}rem suo tempore vobiscum super hac au:
dacia v^{ra} exposulare, Interim tamen vos hortamur
vt Naues cum mercibus receptas Adanensibus Ci:
uib^{us} n^{ost}ris integre restituatis et nauigationem illis per
mare quod liberum omnibus debet esse, non impediatis,
nec impedire audeatis cum id nequaqz a vobis ferre po:
terimus vt illos aperte sine causa spoliare et incommo:
do atqz damno afficere debeatis. D^{at} Cracouiē
Maij Anno domini M^o. D. XXXIII°
Regni n^{ost}ri anno XXXVII°

Sigismundus primus Rex Polonie
Clementi Pape septimo.

Sancissime et Beatissime Pater et domine domine clementis me
post humilem mei regniq[ue] et Dominiorum meorum comendacio:
nem et oscula pedum beatorum. Decessit non pridem Rex
dominus Nicolaus Ep[iscopu]s Mednicen[sis] in Ducatu meo Lithuania:
me, ad cuius Ep[iscopatu]m sufficiens putavi Rex indum do:
minum Georgium Ep[iscopu]m R[ati]bonien[sem], quem offero et pre:
sento v[ost]r[ae] Sanctitati persuasum habens cum cum illi Eccle[si]e,
tum etiam reipublice conducibilem futurum. Supplico em[en]te
v[ost]r[ae] Sanctitati dignetur eundem dominum Georgium
ad Ep[iscopatu]m ipsum Mednicen[sem] promovere et transferre, et Sa:
cerdotia omnia que habet pariter illi reservare, propter exi:
les prouentus ipsius Ep[iscopatus] et statum talem qualem locus
ille requirit commodius et decentius sustinendum, committereq[ue]
velit v[ost]ra Sanctitas ne in armatis et expeditionibus plus equo
emungantur, satis enim superq[ue] gravitatis et impensarum
ferunt subditi mei in continuis bellis que gero cum infi:
delibus. faciet v[ost]ra Sanctitas rem sua erga me benignitate
dignam et mihi longe gratissimam. Quam illi vicissim volo
perpetua mea observancia et deuotione refferre et deme:
reri. felicissime valeat v[ost]ra Sanctitas, et me ac Regnu[m]
ac Domina mea, resq[ue] omnes et negocia mea sua clemen:
tia et fauore complecti dignetur. Cui me etiam atq[ue] etiam q[ui] di:
ligentissime commendo Dat[um]

Sigismundus primus Rex Polonie
Antonio Car^{li} Historien. Protectori

R^E ME in Cbro Pater, et domine. amice char^{me} ac honoran
Vacat in presens Ep^{us}us Mednicen^{us} in Ducatu nro Lith:
uanie. ad quem promotum ire cupientes R^{ex}ndum domini
Georgium Ep^{um} Kiouien^{em} nobis sua virtute et meritis
acceptum commendamus cum Sanctissimo domino nro. Vra^z
cciam R^{em}am. D. ex animo rogamus, agere velit apud
eius Sanctitatem quo ipsum dominum Ep^{um} Kiouien^{em} ad eund^{em}
Ep^{atum} qui vacat, prouehere, transferre, et confirmare
digne. Reseruatis tamen ei omnibus Sacerdotiis que ha:
bet, sine quibus Ep^{atum} Mednicen^{em} vt exilem et in finibus
Lutheranorum situm, cum dignitate debita sustinere no
posset. Refeximus hanc operam vram R^{em} me. D^m omni
officio et gratificatione nra quacumq^{ue} poterimus. Cui
nos et negocia nra commendamus et cupimus vt fo:
licissime valeat Dat^{us} Cracouie die octaua Apr:
lis Anno domini M^o D^o XXXIII°
Regni nostri anno vigesimo septimo

163
82

Sigismundus primus Rex Polonie
Clementi septimo Maximo pontifici

S^{me} Auctis ac beatissime Pater et domine, domine clementissime.
Sublato ex humanis Rendo olim domino Nicolao Visgal
Epo Medmiceⁿ, commendavi et nominavi ad eius Epatum v^{ra}
Sanctitati per alias meas literas Rendum dominum Aeor:
gium Epm Knionienⁿ virum virtute et meritis nobis gratu
Ad eius vero Epatum Knionienⁿ qui situs est in extremis fi
nibus mei Ducatus Lithuanie et confinis Thartarorum
et Moscorum proindeq^{ue} lacer et denastatus offero et p^{ro}to
v^{ra} Sanctitati Venerabilem Secretarium meum virum dig
num et idoneum. Supplicooq^{ue} illi, dignetur ipsum ad eundem
Epatum Knionienⁿ prouehere ac promouere cum reservatio
ne tamen suor^{um} sacerdotiorum que nunc habet, sine quibus
nullo pacto sustinere hanc dignitatem posset, digneturq^{ue} San^{tas}
v^{ra} de sua benignitate et habita ratione tam exilis et penitus
destructi Epatus facere illi expeditionem gratuito per breue
cuius vigore consecrationis munus, et Epatus possessionem
accipere posset ac vt dispensaretur cum illo vt et alia sacer
dotia que illi successive conferrentur in posterum obtinere ad
ipso Epatu possit, exigit eni locus ille miserrimissimus et se:
per prediis et exemptionibus expositus, vt qui illic agere
deberet, possit sibi commodum de victu et vita prouidere,
faciet v^{ra} Sanctitas rem iuxta piam ac mihi gratissimam
quam Christus dominus pro incolumitate rei Christiane et optatis
meis, seruet diutissime sanam, sospitem et foelicem, et cui me
iterum et mea omnia vbi Patri clementissimo ex corde com
mendo. Dat^o

Sigismundus primus Rex Polonie
Antonio Cardinali pistorien. protectori

R^{ME} in Christo Rex etc. Commendamus Sanctis^{mo} domino
nrō ad Epātum Mednicē in Magno Ducatu nrō Lituanie
vacantem. Rndum dominum Georgium Epū Kūionien.
ad Kūionien vero. Venerabilem Venceslaum Secreta:
rium nrū virum probum et rei Ecclesiasticę ac Regno
et Dominis nrīs conducibilem, et supplicamus eius San^{ti}
ut quoniam alter horum Epātum hereticis Lutheranis et
Scismaticis alter Scismaticis et infidelibus vicinus est, ut
illius Sanctitas ipsos presentatos nrōs q̄ celerrim confirmare
ac prouidere ac Sacerdotiū quē obtinent illis reseruare
dignaretur, vram etiam R. mam. D. plurimum rogamus
ut hīs nrīs postulatis solitum patrocinium apud illius San:
ctitatem impendere velit, et diligenter agere, ut illius San:
ctitas Venerabilem Venceslaum Secretarium nrū non
solum sufficere ad Ecclesiam Kūionien, sed etiam Sacerdo:
ciū ipsius quē pauca admodum obtinet, queq̄ obtinere in fu:
turum possit vna sibi ad vitam reseruare dignetur, siquid
adeo tenues et attriti sunt prouentus eiusdem Epātus Kūio:
nien per continuam, illius infidelium incursionem ut absq̄
illis nec onera Epalia cum debita dignitate sustinere, nec
ipsi Ecclesię cum sua ac Ducatus nrī Lituanie honestate
preesse possit, nec etiam in aliquo sinistro casu qui locis illis
• sp impendat, haberet quo se conferret. Rogamus item vram
R. mam. D. facere velit operam suam apud sanctis^{mu} dnm.
nrū, ut illius Sanctitas, habita ratione desolationis ipsius
Epātus Kūionien, gram suam huic nouo Electro facere et

expeditionem illi gratuito per breue concedere velit Cuius vi:
gore munus consecrationis et possessionem Epatus accipere
valeat speramus q^d v^{ra} R^{ma} . D^o . pro sua erga nos bene:
uolencia et affectu operam in ea re talem qualem cupimus
et speramus impendet . Quam illi vicissim pari benivolencia
et gratificatione n^{ra} referemus valeat felicissime in lon:
gum eum v^{ra} . R^{ma} . D^o . et Sanctissimo d^{no} nos fre:
quenter commendet Dat^o Cracovie die viij^a Aprilis
Anno domini . M^o . D^o XXXij^o
Regni vero nostri anno . XXvij^o

Sigismundus primus Rex Polonie
Clementi septimo . Pontifici Maximo

S Anctissime ac beatissime in Ch^{ro} Patex et domine domine
clementissime . post humilem mei Regniq^{ue} et Dominiorum
commendacionem et oscula pedum beatorum . Scripsi iam
aliquoties et supplicavi diligentissime v^{re} Sanctitati vt Primi:
legium , quod in gratiam meam ordinariis huius Regni , de li:
beris collationibus in ipsorum mensibus concessit , in huius resi:
cere et clarius interpretari dignaretur , in quibus claudicare ,
et ansam rabulis et turbatoribus hominum adhuc Sacerdotia
indignis modis aucupandi prebere videatur , nempe vt reser:
uaciones , regressus , Coadiutorie , et alia id genus Sacerdotio:
rum reiaacula , non valerent tam in mensibus v^{re} Sancti^{tas} ,
q^{uod} etiam in mensibus ordinariorum , nisi quibus , meos , ordi:
narij q^{uod} et Capituli , quibus persone gentis n^{re} cognitio:
res sunt , consensus accederet , indignum siquidem videtur ,
vt hec rei Ecclesiastice debonestamenta , vnde potissimum
hominum detestacio manat , preterita in mensibus ordinario:
rum , in mensibus vero v^{re} Sanctitatis vnicuiq^{ue} libera

esse deberent) supplicavi præterea vræ Stⁱ vt Sacerdotia in Kiel:
cen et Visticen Collegiatis Ecclesiis ascribere dignaretur
Inq^{ue} patronatus perpetuo duobus Economis seu Capitaneis
Bendi domini Epi Cracomiensis pro tempore existentibus, qd
expediret non solum huic Sedi, quæ in loco locius regni mei
principe sita est, sed etiam omnibus aliis Sedibus Pontifica:
libus habere seculares officiales talibus Præuilegiis dota:
tos, quibus et amicis suis viciis dignis commodare possent,
et ipsi rebus Ecclesiasticis cum ipsis amicis suis essent
deuictiores, has et alias eiusmodi meas preces non pri:
uate mee alicuius rei causa, sed certa pro bono rei Ec:
clesiasticæ ratione, lociens factas alias cum magna difficul:
tate et impendio impetratas, alias neq^{ue} dum à vræ San^{te}
susceptas et concessas, mirarer vehementer planeq^{ue} desperare
de vræ Stⁱs cura et animo in reficiendo bono statu
Ecclesiastico, et abusibus, qui omnibus offendiculo sunt,
rescandis, nisi alias exploratam haberem virtutem et pru:
denciam singularemq^{ue} exga me benivolenciam vræ San^{ctis}
vnde potius interpretor meas istas preces vel non perlatas
omnes ad vræ Sanctitatem vel inter alias summas illius
occupationes excidisse proinde repetendas illas denno non du:
bitari, supplicoq^{ue} vræ Sanctitati etiam atq^{ue} etiam, vt ipsas
meas preces quæ merito apud illam magis impetrabiles esse
debent, quæ magis est rei Ecclesiasticæ benegerende obnoxia
tandem admittere et illis annuere dignaretur, neq^{ue} rogo
vræ Sanctitas paciatur me amplius hæc supplicando repetere
re præsertim tam exigua, tamq^{ue} iusta et honesta ne fauorem
et animum vræ Sanctitatis non solum in me sed etiam in
rem Ecclesiasticam remissionem arbitrari cogare Commendo
me rursus regnumq^{ue} et Dominia mea in gratiam vræ San^{ctis}
Quam dominus deus seruet semper sospitem et foelicem Dat^{us}
Crac^{ie} vici^{is} . M^o . D^o . XXXIII Regni mei anno XXVII

Sigismundo primo regi Polonie
Cardinali protectori.

RME in Christo Pater D^r. Miramur vehementer, q^d cum iam
antea scripserimus aliquociens Sanctissimo domino nro, mag:
nopere Sti sue supplicantes de Privilegio ordinariis regni
nri concesso, in commodiorem formam redigendo et ita re:
formando, vt nulla perversa interpretatione labefactari possit.
hactenus tamen preces nre non inste solum, sed etiam neces:
sarie, et rei Ecclesiastice valde utiles, effectum non sint for:
tite, presertim cum non priuatam rem nostram agamus, nam
hic nobis nihil seritur, neq^z melitur, sed rei Ecclesiastice,
eiusq^z tranquillitati in regno nro cuperemus ex animo q^d
optime esse consultum, maxime q^d videamus eam ob hoc pas:
sim male audire, et ad gravissimas perturbaciones devenisse
quod hominibus indignis per artes indignissimas ad Eccle:
siasticas dignitates aditus pateat, bonis viris, qui illarum
Arcium ignari sunt, exclusis, nam vt nunc sunt mores et
ingenia hominum, per regressus istos Coadiutorias, et alias
id genus technas, non solum illaqueant et retineant Sacer:
dotia, sed multis quibusdam inuentis nonnulli veluti suc:
cessionem hereditariam in eis sibi parant et struunt, neq^z
alia q^d hec commodior via est perueniendi hominibus in:
dignis ad capeffendas functiones Ecclesiasticas que cu
in mensibus ordinariorum sit preclusa magna cum vti:
litate et honestate Ecclesiastica, minime nobis dignum,
videretur, vt in mensibus Pontificiis, cui in primis Ecclesie
dignitas curae esse^{de}bet, in eumq^z fere solum inclinata reu:
bit, patere debeat, proinde nos rebus istis obuiantes suppli:
cavimus

uimus iam alias, et nunc q^o supplicationem nrām repetendam
duximus Sanctissimo domino nrō, vt Privilegium istud ita emē:
dare, et commoda interpretatione in locis necessariis sua San^{tas}
illustrare dignaretur, vt iam in posterum ab Inuexorum inter:
pretatione sit exemptum, vtq^{ue} nullo debine fucce, nulla arte
inuentozq^{ue} etiam si forte aliqua in illo contineantur quē in
supplicatione originali non videantur esse expressa depravari
possit, abrogatis regressibus et coadiutorijs ac reservationi:
bus quibuscunq^{ue} tam in mensibus Pontificijs q^{ue} ordinariis,
quē nrō ordinarij et Capituli consensu non essent approbate.

) Scribimus item Sanctitati suē petentes ab illa, vt dignitates
ac Canonicatus et prēbendas apud Ecclesias Collegiatas vi:
delicet Kielcen et Vistlicen duobus aconomis seu Capi:
taneis pro tempore existentibus Rendi Prīs domini Epī Cra:
comien perpetuo Incepatoratus ascribere dignaretur, existima:
tes et rem esse impetrabilem, et ex usu rei Ecclesiasticē, vt
huiusmodi Privilegijs et donationibus homines seculares Ec:
clesiē deuotioniores reddantur, quod cum omnibus alijs Ca:
thedralibus Ecclesijs, tum huic Sedi principe in loco regni
nrī site, multum expedire censemus. Itaq^{ue} rogamus pluri:
mum Rmam .D. Vram, vt apud eius Sanctitatem prē:
ces nostras sententia nrā iustissimas opera sua adiuvare di:
gnetur, quo tandem à sua Sanctitate benigne illis annu:
atur felicissime valeat Rma .D. Vra et nos, quod
facit, diligat, habeatq^{ue} commendatas Dat^o Craconie vi^o
May Anno domini M^o. D^o. XXXij^o

RME D. Etsi nulla inter nos noticia, vel amicitie officia
hactenus intercesserint, tamen cum audiamus de Roma D^{ne}
vra bona omnia predicari, multisq; illam ob egregias eius do:
tes ab omnibus commendari, animum induximus vltro illam ad
amiciciam nostram inuitandam, sperantes Rme D. vram ami:
ciciam nostram ingratham futuram, nobisq; vicissim in amore
responsuram, nam quod ad nos attinet, curabimus vt omnibus
in rebus, amicis officiis et benemeritis ei placeamus, quod cu
aliqua idonea occasio data fuerit, re ipsa potius q; verbis decla:
rabimus. Coeterum scripsimus et supplicauimus Sanctissimo
domino nro diligentissime vt Privilegium ordinarius Regni
mei concessum, de libera in mensibus eorum collatione, ita S^{tas}
sua reficere et interpretari in locis vbi claudicaret, dignaretur,
vt rabulis et Ecclesiastice tranquillitatis turbatoribus omnis
ansa illud inuertiendi, et Sacerdotia indignis modis aucupa:
di in posterum sit adempta, et vt regressus, Coadiutorie, re:
seruaciones et alia id genus inuenta, quibus beneficia inuolui
solent, tam in mensibus S^{tas} sue, q; ordinariorum, nihil va:
lerent nisi quibus noster, Epi. et Capituli, consensus acce:
deret, maxime enim e re Ecclesiastica esse censemus omnem
viam indignis precludi intercipiendorum Sacerdotiorum, quod
non alia ratione moderna Ecclesie pestis magis orbem contur:
bat, ea uero fenestra qua indigni homines sese ad Ecclesias
ingerunt, cum in mensibus ordinariorum sit preclusa, band
quaq; dignum videretur, vt in mensibus Pontificis Summi
Ecclesie Dei Principis patere debeat.) supplicauimus preterea

eius S^h vt dignitates Canonicatus et prebendas Ecclesiarum
Collegiatarum Kielcen' et Vislicen' perpetuo Inrepatronatus
ascribere dignaretur duobus Aconomis seu Capitaneis R^{di}
domini Epi Cracouien', quam rem tanto facilius impetrabile
credidimus, quanto magis expedit non huic solum sedi que
Principem in Regno nro locum obtinet, sed aliis omnibus
Ecclesiis Cathedralibus homines seculares huiusmodi Primi:
legius esse dotatos, quo et amias suis viris bonis et idoneis
commodare possint, et ipsi vna cum ipsis amias suis rei Ec:
clesiastice eam ob rem reddantur obstrictiores. Atqz hec
cum non priuate rei nre causa, sed studio commoditatis
et tranquillitatis Ecclesiastice a Sanctitate sua petamus,
miramur vehementer, quam ob rem ea in re eius Sanctitate
non perinde, vti sperabamus, facilem experimur, tametsi de
Sanctitatis sue erga nos animo multis aliis argumentis no:
bis compertissimo nihil aduersi suspicari possumus. Proinde
rogamus plurimum. Reman. D. Vram vt pro sua qua
apud Sanctitatem suam multum valet gracia, nras istas
preces eius Sanctitati commendatas efficere, et quo tandem
illis annuat, auctoritate sua adiuvare dignetur. Quod
illam pro virtute sua speramus facturam, ostensuramqz qz
et amicitiam nram, nostramqz hanc primam petitionem ac:
ceptam habeat. Cui nos ex animo commendamus. Rogamusqz
vt nos mutuo diligat valeatqz felicissime. Dat Crac
vi^a May Anno domini M^o. D^o. XXXIII°

70

Sigismundus primus Rex Polonie
Clementi septimo pontifici Maximo

Sanctissime Deo Supplicavi antea Sanctitati vestre pro Rendo Patre domino Hieronimo Episcopo Vigornensi Camere Sanctitatis vestre auditore, non privata aliqua affectione, sed amore virtutis eius et celebri fama adductus, et quod intelligebam Sanctitati vestre hominem gratum esse et benemeritum. Nunc vero quia dignitas illius valde mihi est cordi iterum commendatum Sanctitati vestre efficere volui, oroque ut quem ego, quem alii omnes, ordine Cardinalicio dignum arbitrantur vestra Sanctitas, cui preterea addictus est et meritis illum hoc honore non dedignaretur quod Sanctitatem vestram pro sua prudentia, et solita erga me benignitate facturam non dubito. Cuius gratie me Regnumque et Dominia mea etiam atque etiam commendo, cupiens ut sit diutissime sospes incolumis et foelix Dat

Sigismundus Rex Polonie
Cardinali protectori

Rex ME Deo Quamvis iam antea commendavimus Sanctissimo domino nostro Rendum patrem dominum Hieronimum Episcopum Vigornensem Camere Sanctitatis sue auditorem, supplicantes ut eius sua Sanctitas sacro Cardinalium numero ascribere dignaretur nec dubitamus quin preces nostre locum et pondus apud Sanctitatem suam sint habituræ, ut qui hominem optimum, et comuni omnium commendacione hoc honore dignissimum, eundemque Sanctitati sue benemeritum ei commendaverimus, tamen et nunc iterum apud Sanctitatem suam ut vel inde intelligat dignitatem viri illius.

nobis curae esse supplicationem nrā repetimus, non ducti priuato aliquo affectu qui nobis fortasse imponere posset, sed constanti fama homines, quam sibi vix ille egregiam apud omnes comparauit, permoti, persuasum habentes illum et Sacro vxo ordini, et nobis amicis suis dedecori non futurum, cuiq;
 Re me .D. vra ex animo commendamus, et rogamus plurimum, vt hanc ipsam supplicationem nrā patrocinio et suffragiis suis apud ipsum Sanctissimum dominum nrū adiuuare dignetur. Deinceps sibi perpetuo Re ma .D.
 vra vnum, vti persuasum habemus optimum, et nos qz magno benivolentiae nexu obstringet que valeat felicissime
 Dat

SIgismundo Primus Rex Polonie
 Georgio Marchioni Brandenburgensi
 Opoliensi & Ratiborien Duci.

It Princeps et domine Nepos char^{me} Ab memorabili et multo retroacto tempore soluitur Sancte Sedi Apostolicę in Regno nrō et tota prouincia Auesnen denarius Sancti Petri ab omnibus bona quadam ratione sic cognominatus, quod exiguum et piū tributum in Ducatu quoq; Opolien colligi sine vlla controuersia ab antiquo consueuerat. At nunc quando
 Iustas vra possessionem eiusdem Ducatus adeptus est, et quando nos a summo Pontifice in subsidium extruendorum et reparandorum in finibus infidelium Castrorum denarium predictum a Sede Apostolica impetrauimus, homines presertim vero Nobiles prestationi huic contraveniunt, ab illiusq; solutione longu vsu approbata subditos suos vi eripere contendunt, prohibentes sub interminatione grauium poenarum Parochis et Plebanis suis, ne illos pro eo ipso denario Sancti Petri mouere

173

aut illum ab eis exigere audeant. Quequidem res cum et mali
 sit exempli et plurimum à religione Christiana et mea etiam et
 Illis, vix necessitudine abhorreat postulamus ab eadem Illis
 vix ut que maiores mei. nobis pro Inve et debito quodam
 pioqz officio reliquerunt ea abrogare et ab usu atqz obser-
 vatione Christianissimum tollere non permittat. quoniam potius pro
 boni et Christiani Principis officio mandare velit ut ab omni-
 bus integre sicuti solitum est denarius predictus extradatur
 et ut illum Parrochi ex usu veteri citra vllum impedimen-
 tum et prohibitionem dominorum et patronorum suorum exi-
 gere possint in quo rem nobis gratam et sua professione no-
 mineqz dignam faciet Illas vix hominibusqz pietate Chris-
 tiana devinctis non vulgariter factum suum commendabit
 bene valeat Illas vix et sit semper felix. Dat Craco.
 die xij May Anno domini M. D. XXXij^o
 Regni nostri anno XXVII°

Petrus Tomiczki Ep^s Cracc. Vicecancell
 Ioanni Dantisco Ep^o Culmensi.

RME in Christo Pax et domine frater et amice honoran^{me}
 Laudeo plurimum consummatam esse iam ad plenum in D.
 vix Roma divinam promissionem et gratulor illi qz tra-
 ctationi divinatorum manus admoverit. It grās ago qz post
 Reges, mei etiam, in commemoratione sua, ad deum non sit
 oblita.
 Domini Crema Castellani Cedanen^o negotio cum tractabre
 adero libenter quantum iusticia et equitas paciēte, et tanto
 id libentius quanto illi in rebus omnibus gratificari soleo
 et ut D. vix desiderio et commendationi satisficiam

In negotio Oppidanorum A randmicer^{us} qui contra .D. vras
excesserunt mandata Regia dedi ad Conuentum istarum
terrarum proxime futurum vt istic de hoc cognoscatur
et nexi pena debita puniantur :

Magnopere sum consolatus q^d de successione in Episcopatum
Varmien^{sem} inter .D. vram Remam et illius amicos co:
ditiones proponuntur spes enim bona est vbi condicionibus
agitur rem esse pro voto successuram, in quo negotio
et tractando et contractu certo transigendo et confir:
mando .D. vram Rema primum sibi non desit postea
etiam ego que reliqua erunt cum ille Regia con:
ficere curabo.

Lazarus blasphemus si penitet, remia dignus videtur, sin:
imus .D. vram Rema ad arbitria submitto, vt illi
adhuc in carcere teneat quoad resipiscat et redeat ad
penitentiam, adhuc me domi contineo, valeo tamen deo
sit gra^{ti} meliuscule, Commendo me benignitatis et amoris
fraterno vram Rema .D.^m quam felicissimam esse
atq^{ue} semper nichilum ex animo opto. Dato Cracovie
die v^a. Maij Anno M^o. D^o. XXXIII°

IOANNES Episcopus Viennensis .
Sigismundo primo regi Polonie .

S. D. Licet sane potentissime Rex paulo remotius à
Germanie tractu Regia vxa Celsitudo absit, tamen in:
terea nulla penitus ratione fieri potest, quin quęcumq;
inibi aut gerantur, aut eveniant, cum literis tum nnn:
cuis multorum, subinde certior reddatur, hęc quum ita
habeant iam inde in eiusmodi persuasionem adducor, ut faci:
le credam Regiam celsitudinem vram etiam libros meos
quos abhinc annis non paucis, partim in infinitarum seclaru
deploratissimi mei sæculi confusionem, partim in fidei meę
orthodoxę asserctionem adidi: lectitasse aut scire ne id qđ
at saltim de titulis audivisse. Porro quum ipse inter cęte:
ros errores, etiam hunc multo impiissimū, quo plexiq; Sa:
cro sanctum Eucharistię Sacramentum ē medio tollere
molirintur, paulatim instar callidissimi illius serpentis rē:
reperere animaduxerem inde hoc quicquid operis existit,
non sine labore scribere, non item citra sudorem prædi:
care, ac tandem quod foelix faustumq; sit Christiano orbi
in publicum dare institui, in scriptum vero ac dedicatū
Regię Celsitudinis. vrx filio vngemito Sigismundo Au:
gusto, heredi, nemo est profecto omnium, qui non recte iuxta
ac sapienter factum esse hodie clamaret. Siquidem solus
ille ex omnibus (quorum nomina teneo) Principibus, Du:
cibus, Regibusq; vere christianissimi Regis Titulum pro
hac ætate vni præpare debebit, audireq; condigne meretur,
utpote qui ab iuente ætate selectissimis sub præceptoribus
hactenus militans, non nisi ea imbibere, quę simul et ami:
ma

mam beent, animum perpoliant, ingenium excolant, uni:
uersè demqz vite curriculum ex innocentissimis moribus,
cui pulcherimo Coronide imposito exornent, suisqz numeris
egregiè absoluant. Quantum itaqz ad pietatem attinet, quid
illi plane nihil desit, nolui tamen et ego sponte currenti cal:
caria subdere, vt qui semel iter sit recte ingressus, nūqz
non caute ambulet in via domini, nec aliquando sinistro:
rum aberrat. Quare à Regia vrà Mte, si quid vnqz hoc
certe impetratum iri cupiam, vt hunc animum meū, sicuti
est vere candidus: pro sua ingenerata clementia ac bo:
nitate, gratiosè amplecti, ac in sim (quod aiunt) mi:
mo constanter fouere dignetur, ita fiet, vt in posterum
modo iuuam illis ipsis tum plura, tum potiora sim in me:
dium forsitan daturus. Et quancqz Epātus mei fortunas
impressio Thurecorum vsqz adeo attenuatas, vel rectius
deploratas effecerit, vt agere tantillum superfit, vnde
me meosqz amannenses scriptores alere queam. Nichi:
lominus tamen, quod erat facultatis meæ, cum vidua
illa Evangelica, non potui non duo aera minuta in Ca:
zophilatium Poloniæ mittere, vnde si non exaratio aliqd
adcreuit, at certe ingemina legentium, cognitione scriptu:
rarum consequuta cumulatiſſime locupletabuntur. His
me vrà Regiæ Serenitati, et eiusdem optime spei filio
humilime comendo. quem vtrinqz deus optimus max.
qzdmittiſſime sospitet atqz conseruet. Dat^o Viennæ Au:
striæ 18 Aprilis Anno à nato Chrō a. d. xxxij^o

Ioannes Episcopus Viennen
Petro Tomicio Epō Craccouiensi
& Regni Polo Vicecancell.

Salutem et omne gratificandi studium. *R^{me}* in Chro^o Pr^o
domine, domine observa^{re} me. In mediis horum temporum
tumultibus, quibus haereticum Coryp^hum sacra propham^{is}, coe:
lumq^{ue} terre, pro sua defaltoria, non tam leuitate, q^{uam} temeri:
tate commiscuerunt, quos labores exantlarim, quas molesti:
as denotarim cuiusmodi inuidiam apud plerosq^{ue} mihi confla:
rim, quas vigilias obierim quoties rerum mearum iactura
perpeffus sim, q^{uod} presenti animo caput meum mille periculis
obiccerim, in summa, dum nefarios eorum conatus infrenigo,
qualem me herulem semper prestitierim, hominem qui igno:
ret, arbitror esse neminem. Siquidem palestram disputaci:
onum nunq^{ue} detrectavi. Pradican^{do} dei verbum dei, omni
viciniū contencione incubui, libros scribendo, adendoq^{ue}, ve:
luti murum abeneum pro Hierusalem fortissime me opposui.
Et quum tanta diligencia his malis, hucusq^{ue} occurrem sit
tamen hodie non desunt quidam Ibilistei, qui non per rectu
ostium, sed aliunde in sancta sanctorum surrepentes, hoc ac:
curate student, vt non modo mamma superceleste, sed et tota
Archeam dei subuertant, ad quorum abominabilem impiē:
tatem, diutius cominuendum, indignum ego, imo conscientie
mee intollerabile ratus, opus presens pro sacrosancta Eu:
charistia scripsi, ac multis de causis Sigismundo Augusto
Regi Polonie tanq^{ue} Christianissimo Principi dedici. Quonia
vero et Roman^o. P. vix in Orthodoxam fidem pro zelo af:
fectam, iam pridem cognoui, Hinc est, quod eidem munus hoc
eucharisticum candidē et liberaliter imparetice volui, hoc solu

orans, quatenus istud aq̃ui boniq̃z facere, ac pro sua auctori-
tate, tum reuerencia, vndeunq̃z ornare velit. Ita fiet dñs
benivolentibus vt propediem alia, quę in praesentiarum par-
turo, reipublice Christiane aq̃ue profuturā sibi publicatū-
rus. his me totum commendo R me. Ex^{ta} ora quam
bene valere precor Dat^o Viennę Xviij^o Aprilis
Anno domini M^o CC^o LXXXIII°

22
Sigismundus primus Rex Polonie
Ferdinando Romanoru' Vngarie Bohemie
Regi Archiduci Austriae

Ex^{me} Princeps et domine D^e. Nobilis et strenuus Franciscus
de Horn eques auratus, Aulicus n^re, p^ret^rectus diuturne co:
trouersie quam cum Conciniibus Norembergen' nomine suo
habuit, ut se litibus exsoluere potuisset, compromisit simul
cum ipsis Norembergen' de tota lite et actione sua in Consu:
latum Ciuitatis Vratislanien' illorumq^{ue} sentencie se et acti:
onem suam submisit. Confidens illos ex iuris et equitatis
rationibus negotium expensuros et diiudicatu^{ros} qui quonia^m
nunc lata contra illum et pro Norembergen' sententia vide:
t^{ur} sibi contra equitatem et consilia sentenciasq^{ue} magnorum
Iurisperitorum quas ipse habet iudicium fecisse, vellet ipsos
Iure de male iudicato in Iudicio M^{aj}est^{atis} v^{re} domini supe:
rioris conuenire quod ut facilius et maiori tam sua quam
Ciuium Vratislanien' commoditate facere queat. Item
v^{ram} rogamus committere eius negotii et cause cognitione
et iudicium velit Ill^{ust}ri Principi domino Carolo Duci M^{aj}est^{atis}
Norembergen' et vtriusq^{ue} Slesie Capitaneo generali, affini n^{ro}
charissimo, ut Ill^{ust}as sua vocatibus partibus quod iustum
et equum videbit^{ur} decernat et aulico n^{ro} p^redicto ex
Iuris rationibus cum Vratislanien' M^{aj}est^{atis} v^{re} serm^e sub:
ditis iusticia ministret. Insuper rogamus ut M^{aj}est^{atis} v^{re}
litteras suas ad Valerium Luppinum qui
Vratislanien' scriba illo tempore cum hec causa tracta:
bat^{ur} fuerat dare velit, mandareq^{ue} illi ut istuc ad Ma:
iestatem v^{ram} veniat et illam de progressu cause Aulici
n^{ri} et simul de Vratislanien' ipsorum Iudicio certiore

faciat. Cum enim ipsa M^{tas} v^{ra} cognoscere poterit quam
equum et iustum decretum contra Aulicum meum pro Ci-
uitatibus Norimbergensium promulgauerint. quo rem nobis gra-
tam, se dignam, et Aulico meo necessariam M^{tas} v^{ra}
Serma faciet, quam vicissim mea mutua gratificatione
referre illi semper curabimus quod reliquum est Nos
amori et benivolentiae fraternae M^{tis} v^{rae} Serme co-
mmendamus illamque recte sanam et semper felicissimam
ex animo semper optamus. D^{at} Cracouie die xxv^o
May Anno domini M^o. D. XXXIII°.

Sigismundus primus Rex Pol.
Ferdinando Romanor. vng. Bohem. regi

S^{er}me Princeps et Multociens et litteris et nunciis apud
vram Serenissimam intercessimus pro Nobili Venceslao
Procze Aulico meo ut de hoc quod sibi in regno Bohe-
mie debere asserit et literis probat, iusticiam ei ministra-
ri facere. voluisset, qua in re cum per longum tempus
nichil efficere intercessionem meam videremus, decreuera-
mus quidem M^{ti} v^{rae} negotium deinceps hanc ob rem
non facere, verum cum nuper M^{tas} v^{ra} Serma per
Aulicum nostrum Nicolaum Nipozic ad nos scripserit
prioribus scriptis meis respondens, quod velit dicti ven-
ceslai Procze Aulici mei negotium consiliariis Indi-
cis Regni Bohemie presidentibus cognoscendum et de-
finiendum committere, nos ut eius responsionis M^{tis}
v^{rae} grati esse agnoscamus pro illa ei agimus gratias
et simul rogamus, ut quemadmodum M^{tas} v^{ra} litteri-
is nobis significare voluit, facto etiam adimplere dig-
netur.

189
gnetur ut predictus, Quilibet me intelligat meam interces-
sionem apud Matrem Vram non fuisse vulgarem quo Matas
vra Serenissima rem nobis gratam faciet quam illi vicis-
sim mutuis gratificandi officiis refferre curabimus comen-
damus amori et benevolentiae fraternae Matris Vrae Ser-
et ex animo optamus ut deus omnipotens illam servet sp-
foelicissimam et in multos annos sanam et incolumem Dat^o
Cracovie die xxvi May Anno domini M^o. D^o. xxxij^o
Regni mei xxvij^o

Petrus Tomiczki Ep^s Cracc. Vicecancell^l
Luce de Gorca Castell. Posnamienⁱ Capit^o
Maiores Polonie generalij.

M Ag^{re} domine domine et frater honorandissime. Egi quod
voluit Ag^{ra} vra diligenter apud Matrem Regiam ut Pri-
vilegium conservacionis ad vitam in possessione villarum re-
galium Igierz et Rataie illi concedere dignaretur, et ut pre-
dicto Privilegio tam Ag^{re} vra q^z filio eius domino Cas-
tellano Calissienⁱ ita provideret, ne et aliis quibuscumq^z
hominibus et ipsi Mat^r Regie liceat Ag^{ra} vram et domi-
num Castellamm Calissienⁱ vita illarum durante de villis
predictis eximere, et facile quidem hoc impetravi ut nulli
Ag^{ra} vram et domino Calissienⁱ eximere relinqueretur
potestas.

Sed quod ad solam Matrem Regiam attinet impetrare non
potui, vult enim hoc sibi et successoribus suis liberum fore
ut pro mensa sua redimi ville predictae et quolibet alia bo-
na sua possint Quod cum ita sit Ag^{ra} vra me faciet cer-
tiorum an literas in hanc sententiam concessas pro se et Ag^{ro}
domino Calissienⁱ confici velit cum enim cognita erit mihi illius

voluntas et scribi et ad Mgriam vram transmitti literas
ipsas curabo/adducor ego facile vt credam Mtem Regia
solam ad eximendas villas predictas animum non adiectu:
ram cum multa alia bona sua oppignorata habeat ex qui:
bus annui redditus multi proueniunt. hec enim si posset
meo iudicio libentius redimeret, quam villas predictas
que absqz bonis aliis exiguum commodum Mti sue fa:
cere istis possent.

Mtem suam a profectione quam ante festa Pentecostes in Lit:
uaniam instituerat remoratus est dolor quidam pedis
sinistri, qui vt subito et ex insperato Mti sue obligit
ita rursus speratne qd breui euanescere debeat, iam
enim ex vniuerso pede ad vertebam inferiorem ma:
teria peccans defluxit et locum illum modice exulce:
rauit quam ulcerationem medici emplastris cureant et
solidant, et pollicentur Mtem suam mox post festa Pe:
tecostes posse hinc sanam versus Lithuaniam discedere
quod foelix sit et faustum Mti sue Commendo me
amori et benivolentiae fraternae Mgrie vre quam
cum suis omnibus sanam saluam et semper foelici:
sinam esse ex animo opto Dns Cracouie die xxvij
May Anno domini M. D. XXXij

96

Petrus Tomiczki Ep̄s Cracc. Vicecancell
Hieronymo Auditori Camerae Apostolicæ

Gratissime mihi fuerunt R^e me. D. v^{ra} literæ iii^a Mensis
Martii datæ ex eo potissimum q^d per eas inter eius amicos
me. D. v^{ram} amumerasse cognoui. Quod autem R^e D.
Stamslaus Basilicæ Sancti Petri de vrbe penitentiarius mi
frater amantissimus, ex sua humanitate R^e me. D. v^{re}
significauerit, libenti animo me Ser^{mo} mi istius Regis com
munis domini et R^e me. D. v^{ra} negotia amplecti, du
mi hoc animum meum declarare conatus est, verum certe
attestatum fuisse non abnego, sed si hoc ad opera referre
voluerit id eius benignitati tribuo qua voluit mihi Re
gie istius Art^{is} et R^e me. D. v^{ra} gratiam iam diu,
(ut ipse nouit) desideratam conciliare. Q^{uo}d vero. D. v^{ra}
R^e me ab ista Ser^{mo}ia Art^{is} tum ad Coesaream Art^{em}
et R^e meum dominum Cardinalem de Medicis, tum ad
Sanctissimum. D. mem^{or} in mei commendationem literas
impetrare dignata sit, et prefato domino Stamslao eius
rei primo vt R^e me. D. v^{ra} attestare promotori et
D. v^{ra} R^e me que id ad effectum perduxit multum
debere certe fateor et attestor, vt quantum propterea Re
gis istius Art^{is} sim obnoxius ommitam, qui non vt pro amico
aut seruo sed certe vt pro filio scripserit prout sue Art^{is}
literæ attestantur. Cum autem non paciat^{ur} paternitas mea
vt non solum Regie Art^{is} sed p^{ro} me etiam. D. v^{re} R^e me
aut. D. Stamslao valeam gr^{ati}as referre statui saltem eas
habere et agere eo animo et intentione vt de Coesaro nō
solum inter ipsius Regie Art^{is} et R^e me. D. v^{ra} ac

prefati domini Stanislai negocia sed etiam omnium Polonorum
 et mea discrimen aliquod modo aliquo non sum facturus
 immo ea pro vere meis omnino sum habiturus et tracta-
 turus. Quod ut ad effectum perducere valeam et D. Sta-
 nislai hic coram et item Regiam per organum D.
 vram R me et ipsa D. v per has literas rogo, obsecro
 et obtestor ut occasionem mihi ad id dare dignetur eis
 significans qd beneficiorum in me collatorum numerum
 per maxime ex hoc auctum censebo, bene et foeliciter
 valeat. D. vram R ma quam et supplex exoro ut qd
 mihi pre absentia non licet ipsa dignetur facere sacra-
 tissimas Sacra Regie vris manus meo nomine
 osculari, ego autem omnipotentem deum rogo ut suam
 item et D. vram R ma nobis diu incolumem et
 foelicem seruet pro totius Christiane reipublice com-
 modo et ornamento Ex Vrbe die xviii May
 Anno domini M^o . D^o . XXXij

Cricius Tomicio.

R ME in Chro Patex et domine benefactor colen^{me} Prose-
 cturus isthuc Cracoviam dominus Castellanus Ripnensis,
 rogavit me, ut eum cum quodam negotio suo, vram R
 D. commendarem. et si ita est ut narravit, videtur mihi
 iustum, et non indignum patrocinio R me. D. vram, cui plu-
 rimis supplicis intercedere dignetur, ut apud item Re-
 giam benignam expeditionem habere posset, et comendo me
 etiam atq; etiam grae vram R me D^{ms} quam dominus
 deus seruet semper sospite letam et foelicem Ex Plozha
 xxvi May Anno domini M^o . D^o . XXXij

189
95

Sigismundus Rex Polonie
Ferdinando Roman. Vnga. regi

Ex^{me} Princeps et domine De Mitimus isthuc per pntem Au:
licum nostrum ad Mtem vram Serenissimam adolescentem
Nobilem filium Mgⁱ Martini Mischkowski Castellani Vieln;
nepⁱ et Consiliarii mei sincere nobis dilecti quem Mti v^{ra}
Ser^{me} commendamus et ab illa postulamus vt illum in nume:
rum seruatorum et Cubiculariorum suorum v^{ra} causa reci:
pere et gracia sua complecti velit vt et Consiliarius predictus
et filius eius cognoscant intercessionem apud Mtem vram
non vulgarem fore Nos vero vicissim pari officio Mti v^{re}
in similibus respondere et satisfacere per omnem occasionem
creabimus commendamus nos amori et benivolentiae fidei
Mti v^{ra} Ser^{me} cui precumur omne bonum et optamus
ex animo vt sit recte sana et semper felicissima Dat^o Crac.
prima Junij Anno domini M. D. XXXIII°

Sigismundus Rex Polonie
Regi Ferdinando

Ex^{me} Princeps De Mitimus in presens ad Mtem vram
Ser^{ma} Nobilem Venceslaum Proczek Aulicum v^{re}
cui nonnulla vt Mti v^{ra} nomine v^{ro} refferat dedimus
in mandatis quare Mtem vram Ser^{mam} rogamus vt in
his que nomine v^{ro} dixerit fidem illi adhibere velit nihil
enim dicturus est nisi quod de mente et expressa voluntate
v^{ra} accepit hoc enim quod in exaudiendo illo attentionis et
benivolentiae presterit nos vicissim Mti v^{ra} Ser^{me} pari

gratificandi officio refferre credebimus cuius amori et be:
nivolencie nos commendamus ex animoq; optamus vt illam
deus omnipotens sanam et foelicissimam in multa tempora
conseruet Dat^o Craconi^e m^o Junij Anno domini
M^o D^o XXX m^o Regni nu.
Anno XXVII

Soleman Soltan Turcorum Imperator
Sigismundo primo Regi Polonie

VM gracia et auxilio excelsi et summi dei, et cum autho:
ritate et ductu Prophetarum, deniq; cum adiumento Mach:
meth Mustassa, et cum gracia quatuor Consiliariorum Pro:
phete mei Ebubekex, Omex, Ossman, Ali, Quibus omni:
bus deus sit propicius, supra omnia tamen Sanctis suis
et Prophetis. Ego sum Imperator Imperatorum, et dator
Coronarum et Statuum Principibus per me super terra
constitutis, et amplius sum ego umbra dei super terra et
dominus Albi Maris et Nigri, Arecie, Ethologie, Ca:
ramanie et provincie Rum, Durgadie, et Dyarbek,
Iorgiane, Edinbaissan, Adziamia, Allepi, Damasci, Al:
chaixi, Meche, Medie, et Hierusalem et relique totius
Arabie, et provincie Aeme, et amplius omnium provin:
ciarum a maioribus antecessoribusq; meis, quesitarum et
a me lucenti ense subuigatarum. Ego Sultan, Baiaxit
filius, qui fuit Sultani Selimi filius, sum Suleyman Sach
Imperator. Tu qui inter Principes Christiane fidei maior es
Rex Polonie

Impresens vt dilectus et fidelis Or^e quem huc ad excessum me^e
porte Solium misistis cui loco coeterni magnates et Principes

152

deserunt et vos q³ hominem vrm et filius vr' misistis qui
filiis omnibus est Principibus Chriams fortunacior, quem
vos in Regnum locum vrm suffecistis et eius causa egistis
vt ad amicitiam quam cum excelsa porta nra longo tem:
pore tenuistis, inter filios etiam nros descenden' obseruan:
dam et firmandam Capitula vobis inscripta doremus Qua:
obrem propter vos qui estis persona et multae experientiae
et prouectae aetatis et propter obseruatam longo tempore in:
ter nos amicitiam et benivolentiam mutuam sunt preterito
tempore fecimus retinebimus. Quod vero attinet ad filios
et descenden' quorum meministis, si ipsi filii erunt boni et
sequentur vestigia patrum, etiam sibi ipsis bene consulent,
Quod vero postulastis, vt inter nos et filium vrm presentem
amicitia et benivolentia recipiatur ob amorem vrm sumus
contenti hoc facere.

Preterea potentissimus Imperator Thaxarorum ex nomine Sa:
cheptiereikan qui in foelicissima Aula mea creuit, in mili:
ciisq³ et operationibus nris asuenit, est hic nobis loco filii, ei,
diximus, vt cum contracta inter nos et vos sit amicitia, ipse
etiam prestet se vobis amicum, necesse tamen erit, vt vos vi:
cissim in amicitia ei respondeatis, et in hunc modum vos ex:
bibeatis ne Thaxari seu cognati qui predicto Imperatori
non obediunt ab illo fugien' receptum apud vos habeant
Neq³ auxilium quod apud vos petierint obtineant. Cum
etiam et aduenien' illos, a Regno vro arceatis et persequa:
mini.

DE Chara Bogdano et Valachis, qui sunt serui et Tributarii nri
si illorum aliquis ex timore provinciam et Domiciliu deserat
ad vosq³ pro receptu confugiat vobis dicimus ne illos recipere
nec ad vosmittere velitis, imo presiden' illis eiusmodi spe

et occasionem asperum vos exga illos exhibebitis ut non habeat
 causam istiusmodi consilia amplectendi. Insuper si quis sua:
 dente Diabolo in animum sibi inducat aduersum nos ini:
 micie agere ad vosq; pro conducendis gentibus et compa:
 rando armorum apparatu vel sollicitandis consiliis inimici:
 cias aduersum nos preferrentibus eam vos et similes
 emulos meos a Consiliis vris et omni eorum conatu probi:
 bebitis, et habent charam amicitiam meam, eritis semper
 amicus amico et inimico inimicus. Quoniam ex parte mea
 amicitia erit semper custodita et obseruata pax cum solu
 verumq; deum qui coelum et terram creauit et pax anima
 patrum et antecessorum meorum affirmamus qd ex parte
 nra erit semper et firmiter obseruata amicitia, et bona
 pax Orator vr' finita legatione sua cum nra licencia
 discessit

Soleiman Soltan Imperator Turchoru
 Sigismundus primo regi Polonie

cijski attulit
 os tras

J a iestb Cressacz wielki wschithim ludziem drogez vkhazu:
 aczi a vmnie iestb K ostrzenona Corona i Stolicz iego,
 pod mebem i naziemi iesthem dzien bozi Bratego Morza
 czarnego Morza Rumelskiej, Anatolskiej, Caramanskiej
 Rumskiej, Dulcadieskiej, Dyarbekierskiej, K riedistan:
 skiej, Vahadiebadianskiej; Adzamskiej, Schamskiej
 Habeskiej Missmeskiej, Mekkierskiej Medzinskiej, Kos:
 thij, i wschistskiej Arabskiej i Niemiecckiej itich wschis:
 tich ziem ktore mogi przotkorwie wziali glodem y po:
 tgem mora wielkox schablox ognistox iam wzial tych
 wschistskich ziem pan Sultban iego sin Sultban
 Selma iego sin ia Sultban Suleiman cham

Thi iestes Polskiei ziemie itych ziem ktore sie ko polsce tobie
poddali pan Womestiasowei wieze starszi Crol Zigmunt
Oznamniemi wam iako niedawno przed tchim poslaliscie
do mogich wielkich drzewi posla swego z listem y sprziazczel:
stym pozdrowienie naktozem listcie zadaliscie abi miedzi
namy y miedzi wami prziasn i przimierzze bilo, ale wi
wieze dobrze zesmi mi dawno zwami prziasn zachowali
ktora prziasn i teras tesch miecz i zachowac swami chce:
mi, a poki zwaschei stromi ta prziasn niebadzie naruss:
na, od naschei stromi tesch narussona niebadzie i starzecz
waszego pierwskiego Posla i z listem naschim do waszmi bili
tak odprawili, isch ieslibisic wam listh nasch y pisanie
nasche o przimierzze i o prziazni podobalo iz bisac wi tesch
them obyczajem listh swoi okolo tej prziazni do nas poslaly
wiaz w znamienithem panem sinu waszego ochmistrze
panem opalenskim poslaliscie listh sktozmi listem godi
do nas prziazchal i przistim listcie niektore rzeczy dobre
sprawial, mi tchim wschistbkim rzeczam ktore miedzi
nami a miedzi wami on uednal dobrzezmi wiozumieli
bo tak iesth isch poki wy a my bedziemi zywij a zwaschei
stromi ta prziazni niebadzie porusschona isch u na boga
wschschmogaczego ktorei zywich macthwe czini i ktorei
zmiszego swiatu stworzil y na ugo Wielmoznośc przia:
siegami i na naschego Proroka Machmetba Mustapha
ktorei iesth dwu swiatu slonczu i na ugo dusch i na ugo
czterech thowarzissow i na ich dussch tesch przisiegami, the:
zesmi listh nasch bili poslaly, okolo tego przimierza i przia:
zni naschei, w ktorim listcie co kolwie iesth zwaschei i zwa:
schei stromi napissano abisic themu wierzili, a iz bi znak
prziazni naschei iaki bil potrzeb iest abi Kupcziz:
budwu stron naschi i waschi dobrowolnie pozumiac na:
schich i waschich iedzili i swe rzeczy bezpiecznie sprawniali

bez każdego ich dusze i ciała obrazem, a co było natymże
 liście pierwszej spominano, iżby między nimi takasch prziazn
 i przimierz było jeśli Sionowi bendera dobrzy, a bendera ojców
 swoich nastadować tak są też między sobą bendera za co:
 winąć i dobrze mieć iako y mi mamy, a wschakze co
 się stanie albo iako się będzie w tych rzeczach nim potem
 wiedło to pan bog sam a nigd jinshi wiedzieć baxter
 alie jeśli baxter ojców słuchacz nadzieia jest iść się ba:
 da dobrze mieć iako y mi mamy, bo ta prziazn która
 jest między nami a między wami pokisni żywi nigd
 się nieporuszy, a stwiesni waszego posła który jest pisanym
 waszem wielkim żywego y zdrowego otprawił, oczym
 abisze wi tak wiedzieli pisan po Machometowej smie:
 czy Mieszca Czerwca Liatha po Machometowej
 smierci dzień wiatłstnego czterdziestnego a pisan
 jest ten list w mieście Constantimopolim

Imbrahim Bassa
 Sigismundo regi Polonie

*orisi attulit
bas tras*
 Pan bog jest wielki który wielkość swoją wziął Proroka
 między innymi Prorokaj starszym tak wibram iako ka:
 mien drugi Zimroth między innymi kamienmi, którego
 zowie Machmetb Mustapha iego czudem i tych czterech
 iego prziazniow które zowie Abubakier, Omex, Oss:
 man, Ali którzy dussam pamięć boze bacz miłoszciw, y
 spomogaj wszystkim światom, Czesarz wielki bogutfi y
 mądri białego Morza czarnego Morza

Jam jest iego sluga któremu jest wschitko od niego poruczone
 i nadewschitkiem iego slugami jestem pierwschi przelozoni

191
5
Imbraimbascba à wi iestescie Polskiej ziemi itich ziem kto sa
ku Polsce poddane Crol starosci między wschitkami Chrzest-
czianскими Crolmi w Mesiaschowej wierze najmiej Sigmunt
Crol mi znaschei stromi klaniami sie waschei m^a i czolem
biemi. A potom naschim czolem biezim, biesie raczili wiedziec
isch nasch Czessarz iesth bogatbi, ktorogo pan bog wezmil
na swiecie wielkim, do ktorogo wielkoosci possel od was
obismistrz opalenski bit poslan i listh wasch sprziagmiz izdo-
brem slowem przimiosl ktori possel od naschego tesch Czess-
sareza takiegosc listhn y prziazni zardal y prosil, a nasch
Czessarz naiego prozba iem listh przimierz y prziazni
i wschitkich dobrich rzeczy napisac kazal, y do was ta
przezen poslal a isch w waschem listzie napisano tesch bilo
do Czessareza naschego abi przimierz y prziazni nasch
tesch sux na Czessareza Przekopskiego Sabebkierichom scia-
gala Czessarz aczkolwie natogo Czareza Przekopskiego iesth
Laskam y mago sobie za sina Ale ysch nadnim rozkazo-
wania mima, bo on ma oslobniz ziem y panstwo w:
ktorim rozkaznie miechzial tego w listzie swogim napisac
am sux zan obwiazacz bonno sie to megodzilo, wschahze god-
wie Przekopski Czareza isch między wami y między Czessareza
naschem iesth prziazni y przimierz, miechdzie sux wami za: // 36 i
chowal, amitech do niego othni listh napisem y, bo on na-
schego Czessareza dla tego iesth smiem izgo na Czarestwie
posadzil, a isch Czessarz nasch miwatpi isch on zwami da-
libog bedzie sux wprziazni zachowinal, radbi widzial
abiszie wi tesch smim sux wprziazni y wzgodzie zarbo-
wały, wiazezi waschei m^a pissac miamoziem yeno. v. m^a
czolem biemi

Petrus Opalenizki Castell Landen. legatus
Sigismundo primo Regi Polonie.

POST multa pericula redeo tandem confectis ex gratia dei opti-
me rebus omnibus v^{ra} m^{is}, quibus labore fide, operaq^{ue}
omni quod meum fuit non defui.

Pax est imprimis inter v^{ram} et Coesarem, ad tempora
v^{re} Coesaris, ad tempora v^{re} filii sui, futuriq^{ue} Coesaris
ad tempora v^{re} m^{is}, ad tempora v^{re} filii v^{re}
m^{is}, domini et Regis mei S^{er}mⁱ

In eam pacem adiunctus est Tharclaxorum Coesar Sadakierey
tang^{ue} Coesaris subditus, qui hic p^{re}sens existens, ad omnia
consensit.

In eam pacem Ducatus Baren^{is}, et omnia quaecumq^{ue} v^{ra} m^{is}
Dominia inclusa sunt ubicumq^{ue} existencia.

Valachie Palatino autem, tang^{ue} suo subdito, literis et m^{en}tio
Coesar significavit pacem inter se et v^{ram} m^{em}. Man-
davitq^{ue} ne ille tang^{ue} subditus, contravenire audeat paci
huic, atq^{ue} ut caveat ne quid hostile demceps p^{er} eum fiat
contra Polonie Regnum sub colli et bonorum amissione
si secus egerit.

Apud Palatinum Multam^e etiam fui, cum quo p^{er} honestas
occasiones egi, et cum Consiliariis suis conclusi, q^{ui} demceps
non solum non adesse debent Valacho, ita ut ipse se iⁿ-
stitat, sed Palatinus v^{ra} m^{is}, atq^{ue} eius filio S^{er}m^o
servitoris et filii loco se futurum pollicetur. Domini aut^{em}
eius omni obsequio v^{ra} m^{is} se non defuturos polliciti
sunt atq^{ue} ad v^{ram} m^{em} o^{mn}es suos mittent q^{ui} hoc co-
firmant

12
Nunctius. Mercatoribus, liber erit ubiq; per Dominia quaecumq;
transitus, Theloneis tamen utrimq; saluis

Insuper Coesare. in quacumq; v^{ra} Mtis necessitate contra que-
cumq; hostem, omni ope adesse debebit v^{ra} Mtis. Sed me quod
de facto iam Imbraimbascbe, ut id fiat, ubi opus sit, comisit
Coesar, hoc propter Valachos ex re mihi fieri visum est, effeciq;
mox q; nunctii illius id scirent, atq; propterea sibi caveant.

Vicissim vero v^{ra} Mtis, nulla ope, nulla assistentia, nullo pre-
sidio erit obligata adesse Coesari, contra quemcuq; eius hostem.
Hoc tantum expresso, q; demiceps contra Coesarem v^{ra} Mtis
innare non debet illius hostes, nec secrete, nec publice, vel sub-
ditis, vel milite, vel pecuniis suis, quod hostile est penitus

De incursionibus Cosacorum Bialogrodensium, cum Thartaris
simul, atq; de pascuis ovium in regno Mtis v^{ra}, ne temere
depasquantur per Thurecos, iam Coesar l^{ras}, ad loca illa d^{are}, et illuc
officialibus mitti iussit, ne id demiceps fiat, nisi ex composito et
assensu subditorum v^{ra} Mtis.

Litterae v^{re} Arabicæ, aliæ Italicæ sunt datæ, quas ego videre nō
potui, quia more veteri obsignatas mihi reddiderunt, sed Bassa
verbo pollicitus est, non aliter esse scriptas.

Iuramentum quod ego præter morem, importune, et magisq; opor-
tuit exegi, effeciq; utiq; q; l^{re} Iuramentum continentis secundū
legem eorum, diu repugnante Coesare et Bassa datæ sunt, verba
enim ipsa Coesaris tanq; oracula, et iuramenti loco apud se re-
putant.

Legationem etiam non coram Bassis, sed coram Coesare ipso, Coe-
sarq; orio proprio, quod nūq; fecit antea, mihi respondit ad

multa, et de Rege meo Ser^{mo} iuvene me interrogavit, et multa foelicissima vris Mitibus precat^{us} est.

Iam diu me absolvisset Coesare, sed ubi intellexit ad se venire Ser^{mi} Ferdinandi Regis nuntium, de pace tractaturum, voluit omnino ne abirem, atqz illi agenti ibi adessem.

Inter Coesarem Thurecorum et Ser^{um} Ferdinandum iam fere conclusa sunt omnia, et arma utrimqz sublata.

Inter Coesarem Christianum et Imperatorem Thurecorum, de pace etiam tentatum, nondum tamen conclusum, cuius illi est nuntius secretus, de Morcia, Coron, Haxlona reddenda auditur.

Isti tractatus de pace fiunt per Oratorem Ser^{mi} Regis Ferdinandi ad quos ego per Imbabimbassam, Coesare, ita volente male lubens vocatus sum tanqz Or^{is} v^{rae} Mitis. hoc ipsum etiam de pace hac agens, atqz aliquando illis dissidentibus impiterqz contendentibus, et Iudicis, et interpretis fui loco. Vassilo Thurece, me Germanice rursus verba interpre-
tante.

Summus Pontifex presensit fortasse ista, in tempore sibi cunct, et rem suam apud Coesarem secreto cunct.

Paulo ante etiam Ser^{mi} Regis Francie Orator, cum Imperatore Thurecorum, iterum pacem antea factam, ad longissima tempora confirmavit.

De Lutheranis taceo, qui si apud Coesarem res Christianas inficiunt, non Catholice agunt, hec ad me non attinent.

Hac ego v^{rae} Mitⁱ scribo propterea, ut perpendere dignetur, quid spei forte sit, debellandi nunc Coesarem, ita dissidentibus Christianis, et omnibus rem suam apud eum agentibus. Nihil est

certe quod vram uti iuste infringere possint, quod in faucibus
ferme est hostium, si tam remoti, potentes, et Christianissimi Reges
sibi atq; suis cauent in tempore.

Hac et alia, quod scire mihi ex re videbantur, ego didici, maxime
ex Venetorum, Florentinorum, Januensium, Suiorum Oratoribus,
cum quibus per secretos internuntios mihi fuit commercium. Qui
omnes vram uti optime esse cupiunt, atq; de illa singularissime,
sunt persuasi, nihil illis est spei q; contra Thurecum aliquid nunc
fieri possit, postq; ista occasio pretermissa est, nunc in Almania,
vbi parua manu facile debellari potuit Ccesar.

Coeternum Ser^{me} Rex. Scire utas vram dignetur, q; in Aula Cae:
saris certo restui, q; anteq; ex Cracovia abiissem, iam Palatinus
Valachie presenserat meam profectionem ad Thurecum, qui volens
pacem istam impedire, ducentos equos ex Castris Transsilvania,
quod illic habet, misit, qui me vel caperent, vel perderent in ali:
quo loco subdito Regi Ferdinando, ut sibi excusatio non defuis:
set apud Ccesarem, cedem non in sua ditione esse factam, hec
res et Ccesari et Basse cognita est.

In reditu, vbi apud dominum Palatinum Multanie essem, hora ter:
cia noctis, me secreto ad se vocavit, et in secreto mihi dixit ut mihi
canerem, dixitq; q; Palatinus Valachie misit ad eum ternas lite:
ras, et tres nuntios, multis modis persuadens, et rogans, ut me
reduntem ad vram utem, inberet vel capere, vel ad se mit:
tere, vel occidere, et res omnes auferre. promittens si id faceret
se illi cum benignitatem eam operam relatum: Si enim ego (mihi)
istum Oratorem habebam, qui est Agre Curie, sit Regis secreta:
et à Basseha scit, quid de te! et de me futurum est? omnia sciemus.
et ego quando sciam regis secreta, et captivos, et Tormenta bel:
lica restituet rex, et ad concordiam facile perueniam. Voluit

autem ut hoc fieret in Montibus Braschaniensibus Transilua:
niæ, Multaniæ, Valachicæ, Ceculiæ contiguis, hisq; admodum
duriſſimis transitu.

Postq; in Braschouiam veni, iam à Multanis liber factus domi:
nus Iudex et Prefectus Braschouienſis, cum dominis Consiliariis
mibi etiam secreto dixerunt, Ceculienses per Palatinum Vala:
chicæ instructos et ordnatos, ut me redeuntem ad vram
utem depredarentur et ad se mitterent, vel si aliter esse neq;
saltem quocumq; modo me perderent. Promittens unicuiq;
ex illis cuiuscumq; sit ordinis nominatam summam pecuniæ,
eamq; plurimam: si me vel vinum, vel mortuum illi afferrent.
Hec passim publica hic sunt omnibus, audio illum agere de
pace cum vra^{eius} utē, sed incepta ista, quæ audit, hostilitatem
non concordiam præferunt. hactenus Serenissime Rex consului
securitati meæ, atq; vra^{eius} utis indignitati. Quid postea
erit mecum in dei est manibus.

Veni postea in Megesch, vbi reperi aliquot millia Valachorum
instructorum, ex Castris Petri Vainode per vias montes om:
nes, qua mibi iter erat ut me caperent, atq; ad illum dedu:
cerent: Habet enim hic tria Castra optima. Kikellervax, Czi:
czul et Balvami, et Bistriciam Civitatem, ex eis locis omnes
congressit contra me. Ego vbi vidi absentes esse et Palatinum
et Vicepalatinum terre, neq; esset qui tuto me conduceret,
mansi hic in Megesch sexce in obsidione octo dies, itaq; minus
tuti et muros et Civitatem observabant et sibi et mihi consu:
lentes. Postea vero Agens dominus Emeribalaſch, Capita:
neus Illi domini gubernatoris et Agens dominus Michael
Kesseriſ Comes in Polkornax olim condiscipulus meus
Bonomienſis, accurrerunt numeroſo equitatu, iuncti cum Megeschē:
sibus, comitati sunt me vsq; ad Aclum cum quinque centis eqs

201

Qui volentes parare sibi gratiam v^{ra} M^{ti}, neq^z labori, neq^z
impensis pepercerunt ut indignitati v^{ra} M^{ti} et meo periculo
prouiderent. Et merito certe Sacra v^{ra} M^{ti} gratia sua q^z
illis non deesse dignabitur.

Iⁿterim aliud est quod magis mihi terrori est, quoniam Palatinus
Seruus Rex Ioannes, atq^z eius M^{ti} Consiliarii, ubi intel-
lexerunt me cum Serui Ferdinandi Regis Oratore apud Coe-
sarem vna fuisse, suspicantur me illuc missum ut res Regis
Ioannis inficiam: et rebus Regis Ferdinandi nomine M^{ti}
v^{ra} opitularer. Inde ego mihi ne aliquid id genus arte mihi
accidat, quod ego minime sum promeritus, sed deus et iusticia
v^{ra} M^{ti} me adiunabunt.

Cetera Sacra M^{ti} v^{ra} refferet Aulicus v^{ra} M^{ti} dominus
Palatinus Radziuonien^{is}, non ignarus omnium, supplico di-
gnetur Serua v^{ra} M^{ti} tanq^z clementissimus dominus eius
seruicia humillima in gratia sua Regia commendata habere
Ego autem antiqua et inueterata iam seruicia mea etiam co-
mendo Seru^o v^{ra} M^{ti} tanq^z domino meo clementissimo. que
et diu et foelix foelicissime valeat Dat^z in Aulu XX. Marc:
cui Anno domini M^o. D^o. XXXIII°

Petrus Opalemiczki Castell. Landen. legatus
Sigismundo primo Regi Polonie

Ex^{me} Rex re. Non dubito mirari vram Sacram Mtem
detam longo et tardo meo ad se reditu, qui aliter esse nequit
volente ita domino Palatino Valachie hoste vram Mtis ab
octo enim fere Septimanis, per Thurecorum Imperatorem ex
Constantinopoli expeditus sum. Jamqz dui Craconie essem nisi
me impedissent insidie maxime, quas mihi et eunti et rede:
unti Palatins Valachie et in Moldania, et in Vngaria, et
in Transsilvania, per se, et per submissas personas sollicitissime
parauerat, et parant nunc maxime, vt me vel viuum, vel
mortuum apud se habere possit.

Sane imprimis dignetur vram Sacra Mtas, q Thurecorum Im:
perator et Imbrahimbascha certissimo edocti sunt, atqz ego si:
mul, q contra me euntem ad Coesarem Voenoda in certis
locis ex Castris suis, que in Transsilvania habet, aliquot ce:
tum equites instruxerat, vt me euntem vel caperent, vel
occiderent, idqz curarent maxime, vt me viuum ad se de:
ducerent, volens hoc pacto negocia vram Mtis cum Coesare
interrompere: has insidias ego ex dei gratia commode
mimis effugi, saluusqz ad Constantinopolim veni.

Iterum in Constantinopoli denuo precanerunt me et certo ret:
tulere mihi iterum redeunti, et in Multania, et in Vn:
garia easdem et maiores insidias esse structas, maximeqz in
Montibus Thureis Balcbani Valachie contiguis, per quos me
conduxerunt Thurei vsqz ad Nicopolim, Ex Nicopoli recta
profectus sum ad Palatium Multanie Vladinoienoda,
cum quo multa negocia egi quibus peractis, misit ad me postea

cupiens, ut mecum nocte conuenire possit, vel apud se, vel in hospicio meo, ego me ad illum iterum obtuli, et in secreta tertia hora noctis, significauerat mihi, quod rem secretam, et maximi momenti mecum esset dicturus, veni sine candela ad stabam inueni me secundum tantum sedentem cum Bulawa et Zabla coram eo iacente cum duobus camiculis. Incepit dicere video vos esse Regis Polonie Nuntium tractantem pacem communem, et hominem bonum, volo ad fidem vestram secretum vobis dicere quod nemo sciat: quia tangit vitam vestram: postquam iam debeo vivere in bona vicinitate cum Rege vestro, sicut volo, iam volo incipere recte et fideliter me gerere erga illum, et providere vestro periculo et Regis leuitati.

Palatinus Bogdan Valachie, misit ad me cum sexmis literis tres munitos multis modis mihi persuadens, et me petens ut ego vos per viam euntem meis subditis committerem perdere et occidere, offerens se mihi id omni amicitia referre, dicens, quod hoc mihi etiam esset necessarium, scienti sibi, dicens hoc posse esse ita secreta, quod nullus sciet quorsum venit. Dixitque ego hoc vobis reuelo in secreto et confessione, in meo Dominio estis tutus, sed alibi sitis de vestra securitate sollicitus, quam ego minabo vbi possum. Voluit ut perlegerem literas Valachie, sed nesciui legere, quia fuerunt ruthenice. Ego dum Palatino egi gratias nomine vestrae Matris: dixique cum hoc propterea persuasisse sue dominationi, ut quod ipse facere non fuit ausus propter Ccesarem, ut istum dominum Palatinum in hoc periculum induceret, atque ad odium Ccesaris, ad hostilitatem Regie Matris induceret, quam solus timet: et reliqua id genus de perfidia hominis presidio itaque Augusti domini Vladimirovode securus pertransiit Multamiam usque ad fines Hungarie.

Veni postea in Transilvaniam ubi inveni Czakloss Valachos,
et omnes subditos Palatini Moldaviae ex Castris, quae in Tra:
silvania habet paratos et instructos et armatos esse per om:
nes quasumq; vias, ubicumq; me diuertere deberem, ut me
vel caperent, vel occiderent, et negotia v^{ra} Altis Regis
impedirent, quas ego insidias fugiendo, veni usq; ad Me:
gesch Civitatem, in qua ubi me ipse intellexit, aliquot millia
hominum mox misit, ut me circumacta Civitate ubi me
sum diligenter observarent, et mox ubi exirem ut me
vel caperent vel occiderent. Insuper omnibus et suis et ali:
enis subditis pollicitus est munera maxima quicumq; me
vel vivum vel mortuum ad eum deferret itaq; circumdatus
istis hominibus sum hic in ista Civitate Megesch ab octo
iam diebus per modum obsidionis quod usq; tunc egredi pos:
sim et nec Cives propter me, vellent quidem mihi liben:
tissime adesse domini Megeschenses sed non sufficiunt tot
hominibus resistere quos instructos et paratos esse vident et
maxime timent insidias etiam maiores ex parte Colossuar
sciunt enim per omnia loca istas insidias mihi esse paratas
Cives autem non modo mihi, sed et ipsismet timent in om:
nem eventum itaq; volui eam rem significare v^{ra} Altis
Serme sine perveniant littere, sine non de quibus mihi scri:
benti dubium est, si autem pervenient in manus v^{ra} Altis
Serme, humillime supplico, retinere apud se velit Nun:
tios Palatini Moldaviae quos istuc audio, usq; ad meum ad
se reditum. Audio apud Serimum Regem Joannem alios
etiam eius esse nuntios pro quibus agam etiam apud suos
Utum ut retineantur quod si forte minus prospere mecum
cederet, ut hic et illic mei in loco recompensa non desit v^{ra}
Altis dabo tamen ego operam, ne quid ex dei gra et v^{ra}
Altis indignum accidit et vite mee periculo tunc providere
possit

De negociis que apud Thurecum egi in istis literis nihil audeo scri-
bere que nescio si in manus v're M^{ti} vel Petri Voionode
denement qui me et minimos euntes observat, hoc tu M^{ti} v're
significare volui confectam esse pacem inter Thurecorum Impera-
torem et vram M^{tem} ad tempora vite Cesaris, ad tempora M^{ti}
v're vite, ad tempora vite filii v're M^{ti} domini et Re-
gis mei Sermi. In eandem pacem vrarum M^{tum} inclusus
et adiunctus est Thartarorum Imperator qui presencialiter
ad omnia consensit.

De pace inter Sermos Ferdinandum et Joannem Reges quid
apud Thurecum factum sit si veniam aliquando ex mesiet M^{tas}
vra fuit apud Cesarem Sermi Regis Ferdinandi Ora-
tor de pace tractans quibus aliquando tractantibus et luxpi-
ter contendentibus aliquando Oratoris, aliquando interpretis
fui loco et Cesare et Bascha^{ita} volente valeat felicissime v're
Sacra M^{tas} et me sermicia commendata habeat Dat^o
in Megeſch X^m Marcii Anno M^o. D^o. XXX^m

R^{eddit^{unt} ^{Indultor^{ibus}}} Regie M^{ti} Sabato ante Palmarum die v^a Aprilis eod^{em}
die nuntii Cesaris Thartarorum. Aslam Soltani, venientes ad Re-
gem gr^{as} Regi egerunt nomine Aslami, q^{od} illum ex orda per
Patrum pulsum, in suis Dominiis habitare permisit, q^{od} illum victu
et amictu et eius Comites providit, q^{od} nudum illum vestivit, esnei-
entem pavit, et q^{od} illum in recuperanda Sede et dominio suis vici-
bus inuenerit, et in Sede eius collocavit et hoc nomine multum Re-
gi vt Patri suo debere, velleg^{et} se fore et amicum Regi et filium
obsequentem nulla hostilitate aduersus Regem, et eius Domina vti-
quin semper se paratum ad debellandos hostes, Regis quandoq^{ue}
et quocumq^{ue} et ubicumq^{ue} Rex iussisset &

Sigismundus primus Rex Polonie
Solimano Soltano Cæsari Turcorum

Consiliariis regni

M^{ag^{ce}} sincere nobis dilecte. Ante aliquot dies rediit Orator n^re
Generosus Petrus Opalenigski Castellanus Landenⁱ et Ag^re Cu:
rie Sermi filii n^ri quem in negotio ad pacem et tranquillitatem rei:
publice Regni et Dominiorum n^rorum necessario ad Imperatore
Thurcorum miseramus. Is attulit nobis responsum et literas Impe:
ratoris humanitatis et beniuolencie plenas cercioresq^{ue} nos fecit
omnia que ad commodum n^rum et pro temporum necessitate de:
siderabamus, recte et ex animi n^ri sententia cum Imperatore
ipso Thurcorum constituta, transacta et firmata esse. Quarum
rerum agnitionem cum ad Ag^riam v^ram tanq^{ue} Consiliarium
n^rum pertinere sciamus exemplum literarum ex Arabica in
Polonica primum deinde in latina verba translatum Ag^rie v^re
mittimus. Cui nihil dubitamus grata et incunda ea omnia que
littere continent esse futura. Declaravit etiam nobis idem Orator
n^re, multa alia Imperatoris nomine amicitiam singularem et affe:
ctum illius erga nos pre^{re}ferencia ex quibus hec sunt pre^{re}cipua
q^{ue} Valacho hosti n^ro quem servum et Tributarium suum vocat,
mandasse se sub ammissione capitis et bonorum omnium declara:
vit, ne quid hostile contra nos et Dominia n^ra vel agat vel molia:
tur. It^{em} q^{ue} promittat ipse Imperator nobis contra quemcuq^{ue}
hostem n^rum auxilia facere concedens, ut vicissim nos contra illius
hostes auxilia ipsi prestare non sumus obligati, sed tantummodo
ne hostibus eius, palam vel occulte subsidium pre^{re}beamus, sub:
ditosq^{ue} n^ros contra illum nec non permittamus. Adduxit etiam
secum Orator n^re Nuncium Vainode Transalpinen^{tem} homine
militarem et discretum, qui declaravit ipsum Vainodam cupere
beniuolenciam n^ram petiitq^{ue} a nobis ut et loco pri^{us} illi esse et illud

102
illum in filium recipere nobis non grauariemur, promittens se omni
genere obsequii et officiorum ubiqz et ad omnem occasionem bene
mereri de nobis, nullaqz auxilia hosti nro Vainode Moldanien
et quibuscumqz aliis hostibus nris aduersum nos prestare velle, hęc
sunt quę ad presens Agie vřa significare volumus quam bene
valere et foelicem esse optamus Dat Cracouie

Sigismundus primus Rex Polonie
Solimanno Soltan Cesari Turcorum

Sigismundus dei gra Rex Polonie Magnus Dux Lituanie
Russie, Prussie, Masonie etc dominus et haeres. Ser^{mo} ac
potentissimo Principi domino Sultan Suleiman Sacb, eadem gratia
Imperatori maximo Constantinopolitano: Asiae et Europe: Rex:
sacrum. Arabum. Sirieqz ac Egypti domino etc fratri amico et
vicino nro charmo. Salutem et omnis foelicitatis continuum in:
crementum. Ser^{me} ac potentissime Princeps et domine frater,
amice, et vicine nre charme. Mittimus in presens hunc No:
bilem Joannem Orzieski Aulicum nrm isthuc in Aulam Atis
vřa Ser^{me}. Cui cum nonnulla dedimus in mandatis, quę Ati
vřa Ser^{me} referre nomine nro debeat, illam rogamus, vt in
omnibus fidem illi indubiam doce: et pro mutua amicitia et
beneuolencia nra attente audire et exaudire illum velit. Quod
reliquum est, ex animo optamus, vt et valeat recte Atas vřa
Ser^{ma} et nos diligat. Dat Cracouie die sexta mensis Maij
Anno domini M^o. D^o. XXXij^o Regni nri anno
XXvij^o

Sigismundus primus Rex Polonie
Imbrahim Bassæ.

Sigismundus dei grâ Rex Polonie Magnus Dux Lithuanie,
Russie, Prussie, Masovie etc dominus et hæres Illyrie et Mg^{ce}
domine amice. sincere nobis dilectè. Mittimus ad Serenum et po:
tentissimum Imperatorem Thurecorum presentium Nunctum No:
bilem Joannem Ocziecki Aulicum nostrum cui commisimus eti:
am nonnulla cum Ille v^{ra} conferre et tractare Quam
plurimum rogamus, ut in omnibus que ei relulerit et cum
illa nostro nomine egerit et tractauerit, illi non secus ac no:
bis ipsis plenam et indubiam fidem adhibere velit valeatq;
foelicissime Dat Cracovie die sexta Mensis Maij
Anno domini M^o D^o XXXij^o Re:
gni nostri anno XXvij^o

100

Sigismundus primus Rex Polonie
Luce de gorca Castell^o Posnani^e Capite^o
Maioris polonie generali.

M^{ag^{re}} sincere nobis dilecte. Accepimus literas S^{ris} tue quibus
de sale externo prohibendo diligenciam et officium suum nobis testa-
tore. Cuius nos grati sumus, et hortamur. S. tuam ut salem pre-
dictum in posterum ne in Regnum nostrum inuehatur per hos qui-
bus nos ista sola causa stipendium quotannis soluimus prohiberi
curet, quod vero ad salem ex Zuppis nris Russie a nobis sup-
peditandum attinet, dabimus operam ut per omnem datam demitte-
di potestatem copia illius subministretur.

Exemplum litterarum Serenissimi domini Regis Ferdinandi quas exi-
psit domino Ioachimo Malczan mittimus per primum nuntium
ad Illustrem dominum Ducem in Prussia, cuius refert scire quid
de Banno Imperiali contra se decreto sperare debeat, bene va-
leat tua. S. Dat^o Cracovie die ij^a Junii. Anno domini
M^o D^o XXXIII° Regni nri
anno XXVII°

Spectabiles et famati domini amici charissimi. Ad postulacione
D. Vraxum operam fecimus diligentem ut in his rebus quas
ad Item Regiam scripserunt, illorum desiderius satisfiat, quod
quo pacto effecerimus ex litteris utis sue cognoscent, nihil enim
est quod pro bono communi D. Vraxum et sue Civitatis comodo
prestare possit quod nos non libenter pro facultate mea facere
mus quod quidem studium nrm retinere et D. vris in omni

genere gratificandi satisfacere pro virili nostra demceps etiam
curabimus quos bene valere et felices esse omnes optamus
Dat^o Cracovie die 7^a Junii Anno M^o. D^o. XXXIII°

Sigismundus primus Rex Polonie
Statibus ac ordinibus Moravie

SPECTABILES et Mg^{re} sincere nobis dilecti. Retulit ad nos Ignatius
Morski Aniciens et subditus n^{ost}r^{us} fidelis dilectus mortua
esse Caterinam Zabzka uxoris sue sororem istic in Marchi-
onatu Moravie post cuius mortem cum uxorem suam pro
medietate in hereditatem demortue succedere sciat eius nomine
repetitum hanc ipsam hereditatis partem legitimam suam et
uxoris sue Procuratorem Joannem Trwardani de Lhota consti-
tuit et ordinavit qua in re ut auctori et iusticiam celerius obti-
nere possit nostram intercessionem ad Sinceritates Vras postu-
lavit Quod quoniam equum nobis videbatur concedendum illi
duximus Et proinde a Sinceritatibus Vris postulamus ut sub-
dito n^{ost}ro predicto favere et quantum ius et equitas suadent
de iudicio suo illi tribuere velint ut et consequi qd suum
est et sine magno negotio in istis iudiciis rem transigere
possit Quo Sinceritates Vra rem nobis gratam et suo officio
convenientem facient quas bene valere et felices esse opta-
mus Dat^o Cracovie die 19^a Junii Anno domini
M^o. D^o. XXXIII° Regni nostri anno XXVII°

Sigismundus primus Rex Polo &
Joanni Cola de Daleioff, Castell^o Halicien
Mercenario & militu in Russia Capitaneo.

Enerose fidelis dilecte. Habentes cognitam virtutem et dexteritate
tue. F. quam exhibuit et declaravit hoc transacto tempore
in Prefectura Militum nostrorum Mercenariorum in terris nostris
Russie nobis ac reipublice Regni nostri militancium eandem
tuam. F. in ea ipsa Prefectura relinquimus eamque illi comitti-
mus ad annum pntem sperantes q. tua. F. se in ea Prefectura
ita geret prout se hactenus gessit et prout rationes nostra et ne-
cessitates reipublice Regni nostri postulare videbuntur nos,
verò omnem curam et diligenciam quam tua. F. in hoc comisso
sibi per nos prefectura officio presterit gratia et liberalitate
nostra illi referamus. Dat. in Radom feria tertia intra
octavam festi Corporis Christi anno a Nativitate eiusdem
M^o . . . D^o . . . XXXIII°

Sigismundus primus Rex Polonie
Rotmagistris et militibus mercenariis
in Russia.

Enerosi strenui ac Nobiles fideles dilecti. Haben^t cognitam
virtutem et dexteritatem Enerosi Joannis Cola de
Daleioff Castellani Halicienⁱ quam exhibuit et declaravit hoc
transacto tempore quo gessit Prefecturam v^{re} sibi per nos com-
missam ipsum in eadem Prefectura ad annum q^o pntem relin-
quendum censuimus et relinquimus non dubitan^t q. se in ea ita
geret prout hactenus gessit et prout rationes nostra ac reipub-
lice regni nostri postulare videbuntur. Quare mandamus vobis
ut illi pareatis ac obediatis et una cum eo hostes a finibus regni

nostri arceatis pro debito vxo et gracia mea facti mei Dato

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell' &
Ottoni de Chodecz Palat° Cracouiensi.

M Ag^{ce} domine amice charissime ac honoran. Doleo ex animo ea
+ differenciam que suborta est propter Iudeos inter vram Mgria
ac dominum ^{Petrus Skwita} Marschalcum Regni Capitaneum Cracouiensem Co:
sulatumqz Ciuitatis Cracouiensem cupio enim vt vra Mgria tamqz
dominus in terra ista Cracouiensi Primarius ab omnibus dili:
gatur, nihilqz auctoritati eius a quopiam detrahatur ex altera
autem parte expedire existimo vt homines malefactores coer:
ceantur et quominus scelerum suorum poenas luant legitimas
freti suffragio cuiuspiam non elabantur, vtrumqz autem sit
scripsi Mti Regie ita vt postulauit vra Mgria rogans
vt sua Mtas ad quam relatum est totum eius differencie
negocium Iurisdictionem vram Mgrie ac Prinilegium Iudeoru
in suo robore conseruare dignaretur, nihilqz dubito facturam
esse suam Mtem in eo ipso negotio id quod Equitatis ratio pos:
tulare videbitur / contra Consules vero Cracouiensem non videtur
mibi quod aliquid facere nunc debeat vra Mgria absente pre:
sertim a Regno Regia Mte qui vti homines cauti forte ra:
cionem facti sui legitimam refferent / non scripserunt michi qzqz
de hac sua et vram Mgrie differencia verum si scribent pos:
tea, sciam quo pacto et quatenus scriptis illorum fidem dare de:
beam. Coeterum gratissimum est michi id quod significauit michi
vra Mgria scriptum sibi a Vicecapitaneo suo Leopoliensi per:
tinebatur enim me hic plurimum huc veniens dominus Su:
chodolski qui relulerat dominum Iazlowiecki per Tharaxos
esse ad intermicionem vsqz profligatum, cum autem secus nunc

de hac re intelligam ex v^{ra} Mg^aia sum plurimum consolatus.
agoq^{ue} et habeo v^{ra} Mg^aie pro hac inuindiore significatione gras-
scatulam cum literis Sororis v^{ra} Mg^aie reliqui isthic Craconie
scribo v^{ro} nunc domino Doctori Bork Canonico istius Ecclesie
me^e Craconieⁿ vt illam tradat in manus v^{re} Mg^aie locumq^{ue}
in quo inuenire eam debeat illi descripsi valeat felix et sospes
v^{ra} Mg^aia meq^{ue} solito amore suo prosequatur Dat^{us} in Sando:
miria XX Iulii Anno domini M^o D. XXXIII°

Petrus Tomicius Eps Crac.
Rafaeli Abbati in Vachoczko

Venerabilis domine fr^{ater} in Chro^{no} charissime. Fuit apud nos Alisma
Mineratrix v^{ra} que exposuit nobis q^{uod} Minorator qm^{ui} habet Ne-
plem ipsius, vxorem, et quem vti accepimus vos etiam a Minera
alienastis, est adeo magnus bonorum profusus et dilapidator vt
omnia que habuit turpiter iam absumpserit, vxoremq^{ue} suam pre-
ter causam et rationem vllam verberaret ac pessime tractaret.
Quoniam v^{ro} vti didicimus poni ei debet pecunia pro die Domi-
nico dedicationis Ecclesie in Vachoczko. hortamur vos posteaq^{ue}
ponet^{ur} ei ea ipsa pecunia, provideatis q^{uod} illi ad manus non tra-
datis, si enim illa potuisset facile eam absumeret quemadmodum
et alia que habuit iam absumpsit, atq^{ue} ita non esset quo se cum
vxore sua sustentaret, consulans igitur est vt ea ipsa pecunia po-
natur in bona aliqua, de quibus se ambo sustentare possent, Inbe-
atis etiam eidem Minoratori vt vestes vxoris sue quas habet
eidem vxori sine omni dilatione restituat, si enim illas diuicias
retineret proculdubio turpiter eas absumeret, preterea vt isipse
Minorator ad officium et meliorem frugem reduci aliquando possit
precludatis ei prohibitione v^{ra} in oppido v^{ro} et alias in bonis
vestris potestatem versandi, potationeq^{ue} ac ocio tempus absumendi.

quod cum feceritis speramus fore qd se ad ipsam Cossina vna cum
uxore conferet illiqz in Miera laborem vna cum aliis exerceat
immo vt illuc vadat vos illi persuadeatis et mandetis bene va:
lete. Dat. Anno domini M^o D^o XXXIII°

Rex ex Cracovia X^a Junii discessit

Rex ex Radom XVII^a Junii discessit in Lituaniam
cum Regina

32

Cricius Eps
Bone reginae

Sacra. Matas et domina, domina mea clementissima humillimam
mei commendacionem. Erat meum institutum discedentibus ex
Regno vris milibus alicubi occurrere, illasq; munifere et ma:
nus osculari, sed quia vrae Sacrae Matas celerius q3 fama fuit
Cracovia discesserunt, et ego in Plozha existens Ecclesie causa,
tam cito huc accurrere non potui, coactus sum officium hoc negli:
gere. Proinde humiliter supplico vrae Sacrae Mti, vt hanc
meam negligenciam boni consulere, et me humilem Capellanium
suum, meamq; Ecclesiam in gratia sua retinere dignetur. Ego
vero interim cum vniuerso Clero meo dominum deum iugiter
precabor, vt vrae Sacrae Matas cito ad nos incolumes et rebus
omnibus ex sententia sua confectis redeant etiam atq; etiam
commendo meam debita seruitutem vrae Sacrae Mti Pol:
tonie *xxi Junij Anno domini M^o. D^o. *xxxiii^o**

Supplicationes ad Deum pro Rege.

PETRVS Deigra Epus Cracouien, et Regni Polonie Vicecan:
cellarius. Vniuersis et singulis dominis Abbatibus et tam nrae
Cathedralis Cracouien, q3 Collegiatarum, Conuentualiumq; Ec:
clesiarum Prelatis Canonicis, Prioribus, Ministris, Guardi:
anis, et Parrochialium Ecclesiarum Rectoribus, eorumq; vices
gerentibus. Altaristis, Vicariis, Prebendaris, Mansionariis
coeterisq; presbiteris beneficiatis, et non beneficiatis, et personis
Ecclesiasticis ac quorumvis ordinum regularibus Prelatis fratribusq;

religiosis, exemptis et non exemptis per et infra Diocesim meam
Cracoviensem et praesertim in Archidiaconatu et Decanatu
ubilibet constitutis, nobis in Christo dilectis. Salutem in domino
Cum Regia Matris, dominus noster clementissimus discesserit e
Regno non satis firme validudinis existens, et salus, prospe:
raque et diuturna valetudo Matris suae, sit salus et felicitas rei:
publicae nostrae, et omnium nostrum, equum esse censemus, ut funda:
mus omnes preces nostras ad deum ingiter et devote, pro incolu:
mitate et felicitate Matris suae, et vniuersae domus suae Regiae
Et promde vobis omnibus et singulis praedictis non exemptis
in virtute sanctae obedienciae, et sub excommunicationis poena
mandamus, vos vero exemptos requirimus in domino et hortamur
ut in omnibus praecationibus, orationibus, et concionibus vestris
faciatis memoriam Matris suae, oretisque, omnes: et singulos Christi:
fideles orare faciat diligenter, pro salute proque bono et
tranquillo statu, ac felici regimine Matris suae, et reipublicae re:
gni sui, et in omnibus missis vestris, collectas infra scriptas mi:
ponatis, videlicet. Quaesumus omnipotens deus, ut famulus
tuus Rex noster et deus qui conteris bella, et impugnat o:
res inter speranciam potentiam tuam defensionis expugnas etc.
usque ad felicem Matris suae in hoc Regnum eius reditum.
De quo mandato nostro, ne aliquis vestrum suam ignorantiam pre:
tendat, volumus et mandamus, sub praedicta excommunicationis
poena, quod quilibet Plebanus, presentem processum nostrum ad alium
Plebannum sibi vicinorem, quam primum transmittere curet et tras:
mittat, ultimus vero illum officiali nostro representet. Datus in
Arae nostra Bodzanczinen, die lune, ultima mensis Junij Anno
domini M^o. D^o. XXXIII° Nostro sub sigillo

108

Petrus Tomiczki Eps Crac. Vicerancell
Abbatibus infrascriptis.

Venerabiles et religiosi fratres in Chrō dilecti. Nosse vos ex multis argumentis putamus quā hominum invidia quoue odio nunc flagret passim ordo nre Ecclesiasticus, et qđ iniquis frequenter oppugnetur conatibus, non casu certe ad hoc aliquo vel errore hominum deductus, sed qđ gravissimis reatibus et offensionibus nris. hanc nunc deus optimus maximus punitionem et vindictam iudicet esse convenientem, non puniens nos scilicet pro delicti magnitudine, sed ut misericors Pater et dominus istiusmodi persecutionis terroribus mīe: dis, p̄monens nos atq; interpellans ne ita officii et pietatis nre oblitī, p̄cipites dilabamur in perniciem. In qua regi cum nos Ep̄ale officium, usq; adeo haberet sollicitos ne forte silencio nro insolentior hec nrorum efficiatur vita, visum nobis est utile et necessarium, ut vos paterne exhortemur atq; monemus ut diligenti studio et cura munus vrm obeatis divini cultus primam et potissimā rationem habeatis vivatis ex p̄scripto vro ac in officio honestatis et charitatis fraternae vos continetis, ne soluti et vagi, dei nobis omnipotentis indignacionem patiamini, et ad obtrectandum nobis occasionem hominibus ex vobis p̄beatis. Quare iterum atq; iterum hortamur vos et monemus, ut invigiletis sedulo circa officium vrm et sollicitam in exorando placandoq; nobis dno deo curam habeatis. Imprimis autem pro incolumitate Serenissimi D. Regis nri diuturna et felicissimis ipsius quibsq; successibus divinam clemenciam imploretis, et ut in consultationibus coeterisq; publice habendis actionibus in futuro generali Conventu concordēs et fraterna benivolencia coniuncte fiant omnium ordinum regni voluntates, neq; status ab impiis quibsq; conatibus servetur integer atq; incolumis valete in dno

foelicitex et nos in vestris orationibus habeatis commendatos
Dat[us] etc

Venerabilibus et religiosis Patribus Priori et fratribus Conuentus
Sanctae Trinitatis Cracouien[is] ordinis Sancti domimici fratribus
in Christo dilectis

Venerabilibus et Religiosis Patribus Ministro, A wardiano et
fratribus Conuentus Sancti Bernardini Cracouien[is] ordinis be:
ati Francisci de obseruancia. fratribus in Christo dilectis.

Venerabilibus et religiosis patribus Priori, et fratribus Con:
uentus Sanctae Catharinae ordinis Beati Augustini Heremita:
tis in Carimixia fratribus in Christo dilectis

Venerabilibus et Religiosis Patribus Priori et fratribus Conue:
tus Sancti Stanislai in Rupella ordinis beati Pauli primi He:
remite fratribus in Christo dilectis.

Venerabilibus et religiosis Patribus fratri Marco à Thmeri
Veneto prouinciali et Commissario necnon A wardiano et fratribus
Conuentus Sancti Francisci Crac[oe] ordinis fratrum minorum Co:
uentualium. fratribus in Christo dilectis

Venerabilibus et religiosis Patribus, Priori et fratribus Conuen:
tus Sancti Martini Crac[oe] ordinis beati Augustini de penite:
cia fratribus in Christo dilectis

Venerabilibus et religiosis Patribus, Priori et fratribus Con:
uentus Sanctae Mariae in Arena Cracouien[is] ordinis fratrum
Carmelitarum fratribus in Christo dilectis

Venerabilibus et Religiosis Patribus, A wardiano et fratri:
bus Conuentus Radomien[is] ordinis Beati Francisci de obseruan:
ciis fratribus in Christo dilectis

Venerabilibus et religiosis Patribus Priori et fratribus Conuen-
tus Sancti Jacobi Sandomirien' ordinis Beati Dominici fratribus
in Christo dilectis.

Venerabilibus et religiosis Patribus Priori prouinciali et fratribus
Conuentus Crastochonien' in clauo monte ordinis Beati Pauli
primi heremite fratribus in Christo dilectis

Rendo Patri domino Rappachi Abbati Monasterii Warbo-
ren' ordinis fratri in Christo charo^{mo}

Rendo Patri domino Stanislawo Abbati Monasterii Andree
ionien' ordinis fratri in Christo charissimo

Rendo Patri domino Clementi Abbati Monasterii Sancte Cru-
cis in caluo monte ordinis beati Benedicti fri in Christo charo^{mo}

Sigismundus Rex Polo &
Georgio Marchioni Brandeburgen

Illis Princeps et domine Nepos charo^{mo}. Questi sunt nobis
quidam subditi mei, q' Prefectus Illis v'ra in Castro Tho-
scheke certum annuum censum ex Villa seu pago Wisnicze
ab antiquo solui solitum dare et pendere illis recuset, quare
cum subditi mei et incommodo et preiudicio afficiuntur. Illam
vram rogamus mandare velit Prefecto suo, ut quod veteri
Iure vel possessione ad subditos meos et Ecclesiarum ministros
pertinet illis sine vlla difficultate et impedimento dissoluat, et in
posterum pendere curet rem in hoc equam et nobis gratam Illas
vra factura quam bene valere et foelicem esse optamus Dat^o
in Radom feria tertia infra octaua Corporis Christi 1.5.3.3

Tomicius
Petro Dluski Capit° Slawkouien

Panie Dluski isch Zamek nasz Siemierski ktori poiednei stro:
mie barzo sia nachilil potrzebuie oprawi ktorei wi doszcz wzi:
miez niemozecie dla gimich spraw waschich, a uednak tess ta
rzatko biwacie ku sprawom Ziemskim, ktorich tam biwa
doszcz poruczilsmi Zamek ten tam i kxastwo ono Siemierskie
ku sprawom Wlodarzowi naszemu Crakovskiemu, bo on
bedzie tam mogl i budowacz i sprawom a sadom ziemie onei
ktorech iestb dobrze swiadam doszcz wziemcz, amj was iusch
wypuszczami thim naszym listem sprzysiazi ktora szcie w Ca:
pitulie naszej Crakovskiej wzimili, gdism wam Starostb:
wo Siemierskie poruczali i dawali } gdi sia wam traphi
ktora Saxna, posilaczie ie do Cracowa Crakowuie sadni:
dze iei milosci, Zona tessch wascha Siostza nascha niechaj
posila kiedi moze Caplumi tluste i Curci mlode iey milosci
bo iei miloscj wschistko Curci thargowe a chude iada, wzi:
miecie nam wotim rzecz wdziaczna, sami sia thess Crakowuie
iei m^a zachowacie, tak iachosczie sia pierwci Crakowuie
Halszczie iei milosci takowa posluga i thim spossobem zachow:
winali Dat ex Arce Szrensi XXXij Iunij Anno
domini M^o D^o XXXij

Petrus Tomiecki Ep's Crac Vicecancell
Stanislaw Borek D.D. Cantori Crac.

Venerabilis domine fr' in Chr'o charissime. Rogamus vos signifi-
catis nobis quo animo et vultu exceperit dominus Dluski suam
à Capitaneatu Siemierien' alienationem à quo nos amonimus
illum non alia certe causa q' quod sciebamus illum actionibus
et oneribus illi incumben'tibus satisfacere non posse. accedit quod
dudum constituimus in animo nro instancare Castrum nostru
Siemior propter futuros eventus ad cuius instancacionem D' Dlus:
hi nempe aliis curis districtus suam presenciam et diligenciam
adhibere non potuit. Quare si forte expostulaverit vobiscum de
hac sua amocione à Capitaneatu illo excusetis factum nrm et
dicatis ei quibus rationibus nos impuls' id fecerimus et bene
valete Dat' XXij Junij Anno M. D. XXXij.

PETRVS Dei gra Epus Cracoviensis Regni
Polonie Vicecancellarius, et Dux Siemieriensis.

Vniuersis et singulis Officialibus Militaribus, Nobilibus, coeterisque
subditis Ducatus nostri Siemierien' fidelibus dilectis, Salute
et gratiam nostram Generosi, Nobiles, Famati, et Promidi fi-
deles dilecti. Mittimus ad vos Venerabilem dominum Stanislaw
Borek Decretorum Doctorem et Canonicum Lancien' Custode
Sandomirien' et Canonicum Ecclesie nre Crac' Cui commisimus
declarare vobis sentenciam et voluntatem nram de preficiendo vobis
alio Capitaneo videlicet Generoso Iacobo Sliathowski Wladario

230
nrō Craconien' hortamurq; nos ut eidem domino Doctori Borek
in omnibus quę retulerit nomine nrō plenam fidem adhibeatis
ut nobis ipsis coram loquentibus et Capitaneo nrō quem ille
vobis designaverit et prefecerit pareatis et obediat pro fide
et debito vrō Dat^o in Arce nrā Illren xxij Junij
Anno domini M^o D^o xxxiii^o

Tomicius Doctori Borek

Venerabilis domine fr' in Chrō char^{me}. Hesternō die rediit ad
nos Slupski sexuitor noster et integre reddidit literas vrās
et res per eum missas. Imprimis autem gratum est nobis, q;
gravati non fuistis ire in Siemior, et constituere illic Capita-
neum nomine nrō Wladarium mem. Craconien' quem nichil
dubitamus Arceem et Ducatum illum cum nrā dignitate et
utilitate esse administraturum, expecti iam pridem eius fidem,
et in rebus nrīs curandis et providendis singularem diligen-
ciam. Est et id q; nobis gratum q; Ioannes Maria Padwannus
constituerit in animo suo ire in Hungariam et eligere pulcherr
Marmor pro Sacrario fabricando, cui nos literas Regias mit-
timus cum presentibus ut citra ullum impedimentum Marmor
quod sibi delegerit excidere, et abducere illinc possit. Si dñs
Bohmeynski nichil conclusit cum Rli. Mte de agro suo quę
habet liberum in Villa nrā Zabikow, et vobis, ac Wladario
nrō Craconien' visum fuerit, ut nos eundem agrum ab illo
aliquo censu annuo ad eius vitam constituendo et inscribendo re-
dimamus permittimus id arbitrio vrō et eiusdem Wladarii nrī
ut cum eo fiat de hoc tractatus, sed ea lege si ille non fecit certam
promissionem Rli. Mte de resignando illi eodem agro suo alio:
qui nollemus inire hoc certamen cum Mte sua Rli, nolle:
mus etiam hamo aureo piscari, hoc est plus dare, accipere,

verum equam condicionem suscipere non abnuimus. ut grauem
nobis et subditis nostris vicinum in bonis nostris non habeamus.

Legimus literas Ioannis Fisser Norebergen. quas vobis remit-
timus. volumusq; ut illi mittatis Arma et insigne domus nostrae
quod create ut depingat frater Stamslaus de mogila. Nam ille ea
melius et pulchrius q; quicunq; alter pictor depingere solet. Tex-
tum qui intra Cormices. Cratibus sculpi deberet mitteremus ad vos
postea. cuperemus tamen scire quot littere et verba sculpi et co-
prebendi possint intra eosdem cormices. Quod autem attinet
ad mittendos illi Centum florenos. quos dari sibi nunc postulat
de hoc consulatis cum domino Zuppario. et id quod illi et
vobis videbitur in ea re faciat.

De Crati ad
Capitulum
Taurin

Secessimus huc in Zlotham paulisper. ut videamus regimen et
hospitalitatem huius Capitanei. quem cognoscimus nimis graue
subditis nostris. et similiter Petrum Bilina Capitaneum Bis-
cupicem. die vero crastina redibimus in Sandomiriam et ibi
vitam et mores cleri illius dissolutissimi emendare aliisque
Ecclesie illius defectibus providere pro vicili nostra curabimus

Apparet iterum nouus Cometes. consulatis Astrologos Gymnasii
Cracouien. quid mali nobis. et Regno huic nostro portendat.
Sisannus iam Galeacius Barbitonsor noster faciat ut veniat ad
nos in Kieleze ad primam diem Mensis Augusti.

Mandauimus Capitaneo nostro Kielcen. ut mittat ad vos aliquot
libras Lazuri electi Chaczmien. ceterosq; nobis persuademus q;
iam illud ad vos miserit. vos igitur create. ut illo ac etiam
auro Cappi nostra sufficienter et non parce exornet. Et be-
ne valete Dat. in Zlotham feria quinta post diuisionis Apo-
stolorum Proxima Anno domini M. . D. XXXIII

Petrus Tomic. Eps. Vicecancell
Sta^o Borek Doctori Cantori Crac

Venerabilis domine fr^r in Chro^o charissime. Stanislaus Dambro:
wa qui fuit quondam Viceadvocatus Civitatis Cracⁱ vno
aut duobus diebus ante nrm isthic discessum. non quidem
in presencia nra sed in domo nra coram multis hominibus
dominum Iosum Ludonicum multis probrosis ac contumeliosis
verbis affecit, qui cum tanta lingue sue petulancia nobis q^o
non parum sit iniuriatus, eo q^o ausus est Consulem Cracⁱ Se:
cretarium et officialem Regium in domo nra verbis inho:
nestis infamare, dignus est vt bene castigetur. Quare cum
idem dominus Iosus Ludonicus querelam contra illum de:
ponere coram Consulatu Cracⁱ et pro sua iniuria cum illo age:
re voluerit vos comitatis Vladario nro Cracⁱ vt cum illo
vadat ad pretorium ei^q assistat et agat diligenter nomine
nro, vt nimia hominis illius audacia seneca animaduersi:
one puniatur et coherceatur. Delulisse nos ipsi hanc re
ad nram Regiam sed propter celerem nris sue isthic
discessum facere id commode non potuimus bene valete
Dat^o etc

112

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell
Josto Ludouico Decio Consuli Cracc.

Nobilis domine amice charissime. Cum nobis grauis et molesta
esset iniuria qua vos contumeliose et incontinenter Stanislaus
Dambrowa in domo nra affecit pro tanto illius excessu et simul
pro nra erga vos beneuolencia non potuimus animo ante qui-
escere qz ex illius petulancia poena sumeretur, sicut hoc iam
vobis cognitum est quaquidem poena etsi nos vindicatum
esse satis in illo domus nra contemptum putamus, vobis tñ
liberum erit pro nra qz iniuria aduersus eum iure agere
vt utriusqz coheratus et castigatus sciat in posterum meliorem
honestatis cuiusqz rationem habere. Coeterum mittimus de-
nno mandatum Regie M'tis ad Cines de nouo foro, ita vt
dominus Georgius Hegel et vos optastis Quod reliquum est
optamus vt felicissime valeatis Dat ex Bodzanczm die
viij Julij Anno domini M^o D^o XXXIII°

Petrus Tomicius Ep's Cracc. Vicecancell
ottoni de Chodecz Palat^o Cracc. Leopoliē
Haliciē. Colomiē. Statiniē. Lubaczouien Capit^o

Mag^e domine amice char^{me} ac honoran^t. Ita est vt scripsit ad
me nra Magia qz Stanislaus Dambrowa Procurator in do-
mo mea ad iniuriam lingue sue petulanciam pro more suo
resolutus dominum Jostum Ludouicum conuiciis et turpibus
verbis affecit non habita ratione et domus mee in qua fa-
cere id ausus est et persone domini Josti Secretarii officialisqz
Regie M'tis nemo vero debet nec potest factum hoc Consulu
Cracouiē reprehendere opus est enim vt homines isti vanissimi

qui ad illatrandum bonorum famam et honorem proiecti et fa:
ciles coerceantur, et ab hac tanta licencia retrahantur dignaq;
animaduersione puniantur. Cum vero Vra Mgca pro eodem
Dambrowa ad me intercedat, scripsi ad dominos Consules
Craconien' vt illum ad cautionem fideiussoriam dimittant, id
quod facio ad intercessionem Vrae Mgcae, cui alias semper
morem gerere et gratificari soleo et semper volo, foelicissima
sit Vra Mgca, meq; solito amore et benenolencia sua
prosequatur. Dat^o in Arce nra Bodzanczin^a xxij^a
Junij Anno domini M^o. D^o. XXXIII.

Petrus Tomczki Ep^s Crac. Vicecancell
Consulibus Craconien'

T Amati domini amici char^{mi}. Ratum est nobis, q; Stanislaw
Dambrowa Procreatorem, qui ausus est dominum Iostum Ludo:
uicum Secretarium Regium consiliq; nri Collegam in do:
mo nra verbis asperis et contumeliis, afficere et infamare,
in correctionem et animaduersionem vram recepistis, expedit
namq; vt homines isti, qui lingue sue libertatem concedunt
et bonorum famam petulantia sua proscindunt coerceantur.
quo et ipsi ad officium redigantur et coeteri eorum exeplo
rationes rectius exhibende vite sue ineant. Quoniam
autem Mgus domini Palatinus Craconien' et nonnulli
alii domini pro eodem Dambrowa ad nos intercessionem
faciunt rogantq; nos vt dimitti illum faciamus: postula:
mus a vobis vt cum in eum pro excessu ipsius poena car:
ceris per vos tam animaduersum sit, illum ex eo ipso car:
cere dimitti inbeatis ea tamen lege vt ipse fideiussores
homines isthic possessionatos de sistendo se coram nobis pos:
teaq; deo dante isthuc Craconiam reueniemus. prius sta:
tuat

tuat hoc vero q̄ domini Iositi College vri famam et bonam exis:
 timacionem impibis verbis insectari ausus est, eo modo qui
 nobis et ipsi domino Iosito conueniens ac sufficiens videbitur
 cum primum dimissus erit expiet et deprecetur Bene valete
 Dat^{us} in Arce mea Bodzanczin^{en} XX^{ij} Junij Anno
 domini M^o D^o XXX^{ij}

Petrus Tomiczki Ep^s: Vicecancell^{us}
 Joanni regi Vngarie.

Ex^{me} Princeps et domine domine clementissime post humilem ser:
 tutis et oracionum mearum commendacionem. Tamen si sciam
 utem Regiam et alios eius Regni Consiliarios non parue autho:
 ritatis apud vram utem pro Nicolao Seczigmierski inter:
 cedere quorum singulorum intercessio ad impetrandum id quod
 iustum est sufficere posset ego tamen pietate erga adolescente
 predictum per motus volui meam intercessionem cum aliorum
 intercessionibus coniungere. Quare uti^{us} v^{ra} Seren^e suplico
 ut adolescenti predicto Nicolao Seczigmierski benignam et cle:
 mentem se in soluenda pecunia patri eius pro stipendio mi:
 litari debita prestare velit, et in hoc declarare quantum et
 utis Regie domini mei clementissimi intercessio et nostrum
 reliquorum supplices petitiones apud se ea in re valeant fa:
 ctura in hoc utas^{us} v^{ra} rem et piam et se suaq^{ue} equitate
 dignam quam ego cum Nicolao predicto benemereri semper
 uti^{us} v^{ra} Seren^e curabo cuius gratie me et seruitutem
 meam diligenter commendo et dominum deum precor ut
 illam in multa felicitate diutissime sanam et incolumem
 seruare dignetur Dat^{us} ex Arce mea Istren^{en} die XX^{ij}
 Junij Anno domini M^o D^o XXX^{ij}

Petrus Tomiecki Ep^s Crac. Vicecancell
Sigismundo primo Regi Polonie

S Acra Regia utas domine et domine clementissime. Post perpetue
servitutis et orationum mearum humilem commendacionem.
Revidexunt iam Commissarii utis v^{re} locum prope Civitatem
Leopoliē in quo Rex mus dominus Archiep^s Leopoliē sⁿ:
p^ris suo Pontem edificare vellet, qui cum ad sui edificacionem et
conseruacionem non modica impensa indigeat supplicat ipse d^s
Archiep^s Leopoliē et ego cum eo dignetur utas v^{ra} Sex^{ma}
et Pontem in eo ipso loco qui iam reuissus est edificari permit
tere, et tale Theloneum Pontale in eo statuere, quo et Mercatores
ac vectores per illum transeuntes non minimum grauantur, et
dominus Archiep^s seu Sacerdotes ad quorum sustentacione
et vsum eundem Pontem ille edificare decreuit sustinere illu
ne destruat^r et instaurare semper possit, faciet in hoc utas
v^{ra} Sex^{ma} rem sua benignitate suaq^{ue} in augendum et con
seruandum cultum diuinum propensione dignam et domino
Archiep^s ac eius Ecclesie ap^rime vtilem et necessariam Co
mendo me iterum atq^{ue} iterum gratie utis v^{re} Sex^{me},
quam Ch^rus dominus seruet cum suis omnibus q^{ui} diuissie
sanam sospitem et foelicem Dat^o in s^{ca} feria quarta intra
octauam corporis Ch^ri Anno M^o. D^o. XXXij

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell^r
Bernardino Archiepo Leopoliensi

R^e ME in Chr^o R^e et domine amice charissime ac honoran. Quā:
do venit huc is servitor et Nepos. D. vr^a R^e me cum literis
eius et dominoz Commissarioz quos M^{ta}s Regia ad
conspiciendum locum Palustrem in quo Pons fextine esse nece:
sarius deputaverat, tametsi non ex am tum iam simul cum sua
M^{te}, miseram tamen ad dominu Maczicowski Canonicu Ecc^e
me^e et sue Mis Secretarium quem adhuc M^{tem} suam sequi vl:
tra mandaveram, literas ipsorum dominoz Commissarioz de
necessitate extruendi Pontis predicti, M^{tem} suam informan:
cium, commiseramq^z illi vt negotium hoc concedende faculta:
tis. D. vr^a R^e me de extruendo eo ipso Ponte simul et de
Theloneo instituendo apud suam M^{tem} conficiendu curaret,
quod dum ille fecisset, M^{ta}s sua per eum significare mihi
dignata est se facultatem edificandi dicti pontis. D. vr^a
R^e me concessisse, et ab vno q^o equo curruum Mercibus oner:
ratu trahente Theloneum sex denarioz instituisse comitens
vt eius rei literas scribi mandarem easq^z traderem D.
vr^a R^e me, quas dum iam scribi mandaveram, declaravit
mihi is servitor et Nepos. D. vr^a R^e me sibi ab illa id q^o,
in commissis datum esse vt nisi tantum Theloneu institue:
retur quantum. D. vr^a R^e ma optabat et miseciam condiciones
per dominationem vr^am R^e mam in Secdula adnotate et postu:
late admitterentur literas scribi non facerem, asserens q^z frustra
scriberentur vr^am enim. D. R^e mam illas secus q^z vt optaret
habere nolle Quare diuerti a proposito scribendarum ipsar^{um}
litterarum quas libenter scripsissem et misissem. D. vr^a R^e
et consularem ei vt hoc institutum Theloneum quod meo et

aliorum iudicio non exile esse videtur suscipere non remue:
ret non dubito eum qui suscipiat ab aliquo alio ubi D.
vra Rma illud abiecerit, id tamen repono in voluntate
et arbitrio. D. vra Rme. / De domino Cmath Mecher
efficere potui in presens, propterea qd vt dixi non eram iam
simul cum Regia Mte quando mihi littere D. vra Rme
sunt redditae, et dominus Lubranski consensum Mts Regie
iam obtinuerat literasqz desuper editas receperat consulo
tamen vt dominus Cmath posteaqz citabitur ad tollendas
pecuniarum summas quas habet in bonis Regalibus inscrip:
tas appellet Regiam Mtem a qua habet literas conserva:
tionis ad vite sue tempora spero namqz qd sua Mtas illu
iuxta eas ipsas literas conservare dignabitur quandoquid
non ipsa pecuniis suis eum de bonis suis redimat foelias:
sima sit. D. vra Rma meqz solito amore suo prose:
quatur Dat

Petrus Tomiecki Ep's Crac. Vicecancell.
Georgio de Baisen Palatino Marienburg

M^{ag^{ce}} domine amice charissime ac honoran. Priusqz accu:
ret huc servitor domini Aebaczi Czeme Castellani Ada:
nen miseramus iam illi per dominum Castellani Culmen bras
decreti quod sua Mtas ferre et promulgare dignata est ex
depositionibus testium ad se missis super bonis Rehoff et
feno in pratis Vuservicz per dominum Stanislaum Costka
recepto mandavitqz ipsi domino Costka vt se demceps de pre:
dictis bonis Reoff vt pote que ad Castrum Schtumen per:
tinent non intromittat ac damnum receptione feni in pratis
Vuservic illarum domino Czeme debito modo sacciat

Quod vero attinet aliam differentiam inter eos super bonis Kul:
 born recens exortam commendavimus uti sue negotium dñi
 Czeme per nras litteras eo qd ipsi iam à sua Mte absimus
 et non dubitamus qd sua Mtas declarare dignabitur bona
 Kulborn predicta ad Christbergk pertinere qd qd in literis
 de super editis errore Notarii Kilenbergk scriptum fue:
 rat De Navigatione preclusa et impedita per Cives Lu:
 bucen' fuit iam ante perlatum ad suam Mtem que sevi:
 pferat ad ipsos Lubucen' in ea re suas litteras quid vero
 posthac sit consecutum hactenus et sua Mtas et nos hic
 omnes ignoramus scimus autem illam omnia libenter esse
 facturam quecumqz vobis dominus terrarum istarum Con:
 siliarius et Civibus Gedanen' factu necessaria ac oppor:
 tuna fore videbuntur, foelicissime valeat vrea Mgria
 meqz solita benivolencia sua prosequatur Dat^m in Arce
 nra Iren' ix^a Junij Anno M^o. D^o. *xxxij^o*

Petrus Tomiecki eps
 Sigismundo regi Poloe.

S Acra Regia Mtas I domine domine clementissime post bu:
 milem servitutis et orationum mearum commendacionem.
 Nunctius quem istuc ad Mtem vream dominus Nebaczins
 Czema Castellanus Gedanen' mittit iussu domini sui ex
 itinere ad me diuertit, et litteras ab illo mihi reddidit, qui:
 bus ad me scribit quod dominus Costka Thezanensis
 Margemborgen' ultra illa que dudum ab illius Capitane:
 atu Stumensi abstulerat nunc denno villam quandam ad
 Christbergk ab antiquo pertinentem auferre et ex eius pos:
 sessione illum eicere nitatur subinde petens vt ad Mtem
 vream intercedam quo his de rebus quas dominus Costka

non ut Aiti v^{ra} commodo aliquo prodesset, sed ut illi,
 irritatione et molestia obesset suscitatur. Aitas v^{ra} Serma
 illi consulat, et laceffere illum inimicia demceps non per-
 mittat. Quorum etsi illud quod in priori controuersia
 de Reoff inter illum et dominum Costkam fuerat, est
 per Aitem v^{ram} absolutum et decisum, ego q³ iam lras
 pro mandato et voluntate Aitis v^{ra} Serme ea de re
 ad illos dedi, hoc tamen quod recens in disceptacionem et conten-
 tionem dominus Costka cum ipso domino Crema prouocat, fa-
 cile inter illos similitatem et odium quo se inuicem prosequantur,
 accendere et nisi auctoritate Aitis v^{ra} componatur, aliquē
 pessimi exempli quod deus auerstat casum inducere, posset. Qua-
 re ego pro meo officio id negligere nolens quod Aiti v^{ra}
 et reipublice incommodare posset, illi supplico dignetur suo
 prudentissimo consilio nouam istam controuersiam absq³ mora
 inter illos componere et desimere, mandareq³ ut absente Aite
 v^{ra} nichil controuersiarum inter se exatere presumant et
 dominus Crema libere ea villa que ab antiquo ad Cristburg
 pertinet vlatue.

Coeterum etiam supplico ut Aitas v^{ra} Serma capiat aliquod
 consilium quo Navigationis libertas, que nunc per Cines Lu-
 bican non sine magno incommodo subditorum Aitis v^{ra}
 interclusa est, in priorem integrum vsum et statum restitu-
 atue. Nam domini Consiliarii terrarum Prussie id à Aite
 v^{ra} plurimis contendunt prelabns et ipsi quantum in se est dat
 operam ne hęc negotiationis impedimenta ac infirmitas, Navi-
 gationis diuturna illis ^{fiat} faciat in hoc Aitas v^{ra} Serma rem
 prudentia et pietate sua dignam et tam Regno q³ terris suis
 Prussie magnopere commodam et utilem. Commendo me v^{re}
 sus et seruitutem meam in gram Aitis v^{ra} Serme et à deo
 precor v^{re} illam cū suis oibns diutissime sanam et sp³ foelicissima
 nobis seruet Dat⁹ ix^a Junii Anno M^o. D^o. XXXij

116

Petrus Tomiczki Ep's Crac' Vicerancell.
Seuerino Boner Castell' Zarnouien Suppario.

Q UERO domine amice charissime. Agimus et habemus. D. Vra magnas gras pro ea cura et diligencia quam facit et fecit in ne: gociis meis cum alias sepius tum nouissime conueniens Ioanne Mariam Lapidam Paduanum ad Sacrarium faciendum ex Marmore rubro Hungarico in Ecclesia nra Cathedrali Cracoui: ensi, ac etiam Pictorem ad Sacellum nostrum deprimendum ut: cumqz. autem dominus Doctor Borgk censeat magnum esse ni: mis precium quod postulat Lapidam, nos tamen cupientes Sa: crarium fieri pulchrum firmum ac solidum, malumus ediffi: cari illud ex Marmore Hungarico, suscipereqz. hoc quicquid est maius impendii qz. ut sit extractum ex aliquo alio lapide aut metallo interuallo infirmo ac frugali. Quare. D. Vra non dubitet iam promittere prefato Lapide nro nomine eam summa pecunie quam postulat hoc est florenos quingentos et quinquaginta in moneta quos daturus nos illi recipimus ita tamen ut nos de nullo alio impendio preter hanc summam illi promissam iam sciamus, ipseqz. reliqua omnia impense onera subeat, et faciat opus egregium ac spectandum et quod. D. Vra ac dno Doctori Borgk placuerit id enim nos vtriusqz. vestrum prudentie et in hisce rebus eminenti industrie committimus, eam aute operam et diligenciam. D. Vra gratificatione nra per omne occasionem refferre eidem semper studebimus Cui pro rebus novis de quibus ad nos scripsit rigentes gras agimus et habemus et illam felicissime valere optamus, rogamusqz. ut nos solita beneuolencia sua prosequatur. Dat. xvii^a Junii Ano domini M^o D^o XXXⁱⁱⁱ

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell
Sigismundo primo Regi Polonie

S Acra Regia M^{tas} et domine domine clementissime. post humile
servitutis et oracionum mearum comendacionem. Tamen si
nihil habeam quod necessario nunc scribam M^{ti} V^{rae} Serme ne
tamen dominum & regiam qui se opportunum nuntium mihi ob-
tulit vacuum meis ad illam literis dimitterem. presentes scribe-
re et illi ferendas dare volui. quibus viso et saluto M^{tem} V.
Serme, pro qua hic indignus cum vniuerso Clero mihi sub-
iecto supplicationes precesq; assiduas ad deum omnipotentem
facio. vt illam cum tota angustissima domo longo aⁿno in recta
valetudine et summa quamvis optata foelicitate seruare nobis
et Regno huic suo digne^{tur}. In nouis nihil est hic post disces-
sum M^{tis} V^{rae} Serme immonatum. nisi quod Tbactaros ad
predam instructos prope fines Regni M^{tis} V^{rae} Serme Castra
posuisse multi nobis nuntiant. quod ipsum Astrologi ex appa-
ritione Cometis ita esse affirmant et de damnis aliquibus
suscepiendis metum nobis faciunt. Que res tametsi sollicitos
et pauore perculsos animos meos reddat. foelicitas t^u M^{tis}
V^{rae} Serme et presidia in terras Russie missa. in spem nos
exigunt. q; cum auxilio dei et damna euitabunt homines et
hostes nullius rei potiti in fugam conuertentur. Commendo
me rursus et perpetuam servitutem meam in gratiam M^{tis}
V^{rae} Serme. et tota mente cupio et opto. deumq; seruatozem
meum precor. vt multis adhuc annis nobis impexans incun-
dissima vita cum summa foelicitate coniuncta M^{tas} V^{rae}
seruetur. Dat^{us} in Sandomiria xij^{to} Julii Anno d^{omi}nⁱ.
M^o . . . D^o . . . xxxiii

Petrus Tomiczki Ep's cracc.

Bona Regina Polonia

S Aera R^{lis} M^{as} J. domina, domina clementissima Post humi:
lem servitutis et orationum mearum commendacionem. Mirifice
me consolarentur Mis v^{ra} S^{er} me littere ex quibus intellexi
S^{er} mos R^{es} et ipsam M^{tem} v^{ram} longinquo itinere perfe:
do saluos et incolumes in istam insignem Urbem suam perve:
nisse, de qua re quod me certiore facere M^{as} v^{ra} dignata
est immensas illi ago et habeo gr^{as}, ac sane quidem ego cum
omni c^{etu} mibi subiectorum sacerdotum continuis precationi:
bus diuinam implozo clementiam, vt S^{er}im^{us} R^{es} vna cu
M^{te} v^{ra} S^{er}ma quamdiu isthic erunt optata valetudine
seruatim, et rebus istius Ducatus recte constitutis incolumes
cito ad nos reuertantur. Venit huc ad me status natione
Neapolitanus, is cum dixisset mibi se habere litteras ad M^{tem},
v^{ram} S^{er}mam ab illius quodam Ag^{ato} Principe, modum aut
quo illas perferret non habere, equum illi et pecuniam pro vi:
atico dedi in hoc et illius miopie et mei erga M^{tem} v^{ram} offi:
tii et obseruac^{is} rationem habens quod existimo Mis v^{re} S^{er}me
non ingratum fulmen cuius me gracie et seruitutem meam
rursus commendo et eam foelicissimam esse semper atq^{ue} in mul:
tos annos cum suis omnibus perq^{ue} optime sanam et incolumem
ex animo desidero Dat

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell
Paulo Crasowski Can^{co} Cracouiensi

Venerabilis domine fr^s in Chr^o charissime. Post vestrum à nobis
discessum ternas à vobis accepimus literas, quibus quod nobis
publica simul et privata accurate perscripsistis agimus et ha-
bemus vobis magnas gratias, et commendamus in hoc vrm
exga nos officium et obsequium. Quodsi et demceps idem feceri-
tis gratitudo mea id vobis refferret acceptum, scribatis ante
nobis copiose de rebus omnibus et à præceptione heri vri in hoc
non discedatis, habent enim suam et hæc quæ humilia sunt,
sicuti et quæ maxima in legendo atqz cognoscendo voluptate
et nos qui desiderio dominorum et amicorum meorum in sil-
vis habitantes distinemur, recreare non modice solent. Cupi-
mus autem vos bene et feliciter valere. Dat^o in Kielece

Thomas Lubbranski
Bone Regime Polonie.

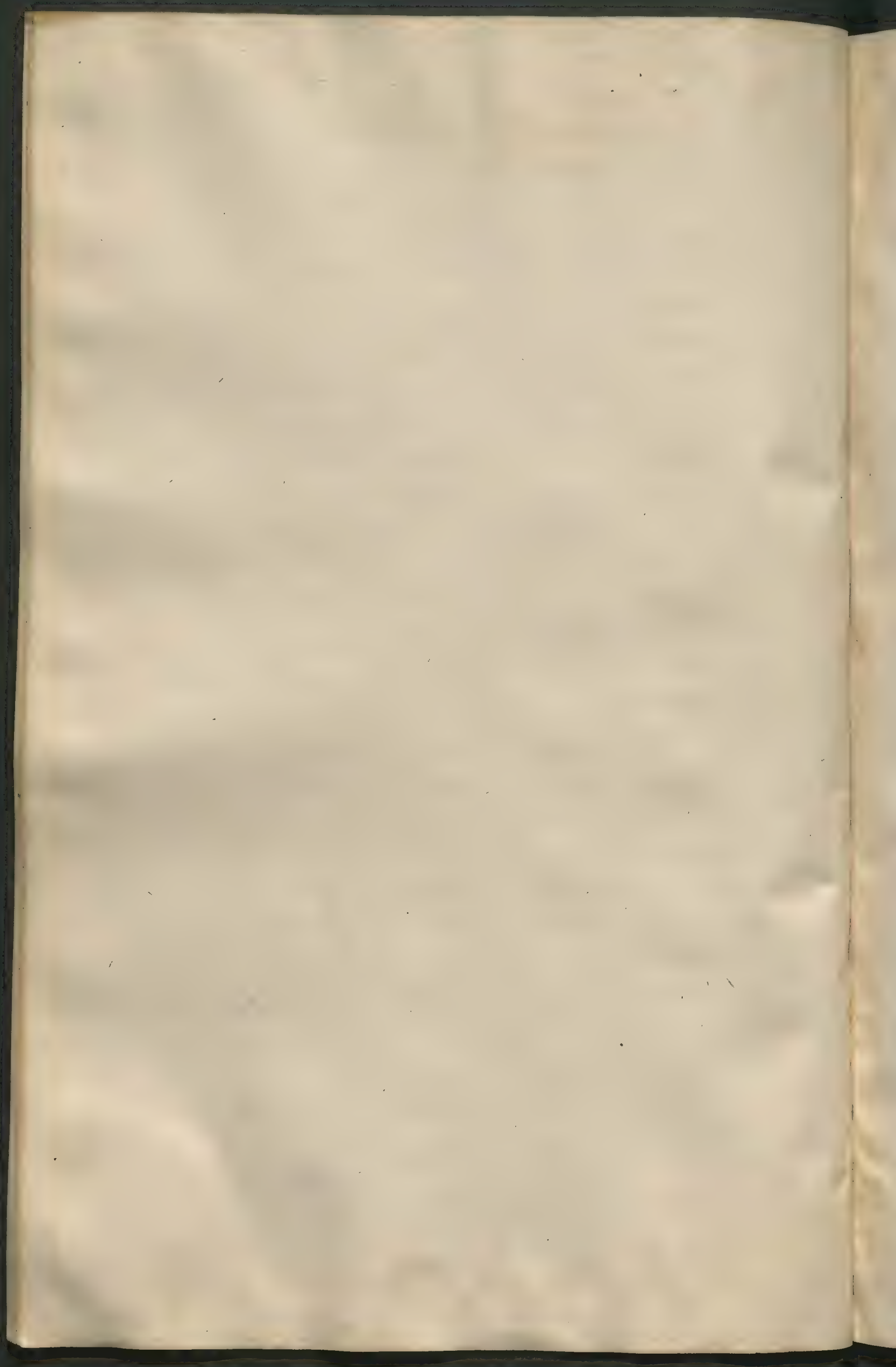
Sacra et Ser^{ma} Relis Altas domina mea clementissima. Post
meorum seruicio^{rum} humillimam commendacionem. Sciat v^{ra}
Sacra Relis Altas q^d locutus sum vt mibi v^{ra} Sacra Altas
mandauit cum domino Ep^o Plocen^{si} vt concordaret cum vxore
dominum Pallatinum Plocen^{sem} qui mibi respondit, se, cum esset in
Ploczko ad preces amicorum domine Palatine iam id egisse.
sed q^d dominus Palatinus respondit se vxori sue nullam hostili-
tatem nullamq^{ue} iniuriam exhibere, cum maneat cum illa, et sex-
uel illam ita honeste vt prius, prout ita est, et ego ipse vidi, re-
rum quantum cognoui non libenter se in hoc negotium d^{omi}nus
Ep^{us} intromittit, nam hoc factum maxime ei displicet et do-
let vicem domini Palatini quem diligit, quem dixit esse in ma-
xima animi angustia ob istud factum ex domo sua, quod et
ego ipse cognoui ex domino Palatino, tamen pro voto v^{re} Altis
exiit omnia, et domina Palatina vsq^{ue} ad sydera gr^{as} agit
v^{ra} Altⁱ pro tanta clemencia in eam, optaretq^{ue} valde domi-
nus Ep^{us}, vt tam crudele facinus in mulierculam Nobilem
patratum, non transiret impunitum. Nam si iste clandestine ce-
des tolerabuntur, nemo erit etiam ex summis hominibus se-
curens, talesq^{ue} carmifices impunitate multiplicabuntur.

Dominus Nicolaus Russoczki Castellanus Biechoniensis multas
mibi difficultates facit, et dicit se omnia facere ex consilio Mgⁱ ^{hominis in iure versatissim^{us} et turbulent^{us}}
domini Andree de Thanzin Castellani Cracouien^{sis}. Supplico itaq^{ue}
vt v^{ra} Sacra Altas Relis dignaretur ei scribere, ne me impe-
diret in mea clara iusticia, vel etiam loqui^{er} domino Petro Kmity

de Vismieze Marschaleo Curie vt cum admoneret per literas,
quia dominus Castellanus Cracouien' plns mibi est obligatus, et
tota domus de Thanczin, qz domino Biechouien'si.

Mens frater Gregorius non procreauit filium, sed pro re certa
dictum est mibi qz habuit vtriusqz sexus genitale, sed foemine:
um magis erat notorium qz masculinum, et vxorem eius vi:
duam esse adhuc virginem. Me recomendo ala vra mta, e
asemior regionene, e asemiora mia bella Isabella infanta, I
degra preco non me lassale de gra sua, et me adiuuate in
che hosa potita per che io sum bon seruitore de vra mta assai
chosche deuerie scruer ala vra mta ma non ho adesse tepo
essex pago / Dato in Lultosko quarta die mensis Iulij Anno
domini M^o . . . D^o . . . XXX^{ij}.

200

Sigismundus primus Rex Poloniæ
Civibus Lublinen⁶⁹

F Amati domini amici nobis dilecti. Fuit hic apud nos Prepositus
Sanctimonialium Monasterii istius Sancte Brigittæ Lublinen⁶⁹ et
exposuit nobis suo sororumq^{ue} suarum nominibus, q^{od} non paruo da-
no et iactura affecti sint per concordiam super aque ductu per bona
eorum ad Civitatem istam dirigendo vobiscum mitam, ortos namq^{ue}
et prata ipsorum ex quibus utilitates suas habuerunt, adempta et
occupata eis per vos esse, hoc vero amplius vos domunculæ eia^m
ipsorum ex quibus eis census annui dependuntur submovere
velle, asserens idem Prepositus se dictasq^{ue} Sorores suas favere
quidem commoda queq^{ue} isti Civitati, sed quatenus id citra dispen-
dium et iacturam utilitatum suarum fieret, quibus multum acci-
sum esset per eam ipsam concordiam quam ait ab ipsis Sororibus
parum considerate pertractatam esse, utpote que conclusæ servitu-
tiq^{ue} divine addictæ ac eiusmodi rerum agendarum proæsus mi-
perite essent, Quare cum salvis conscienciis vris nihil ab isto
ipso Monasterio cum eius damno et iactura per vos alienari pos-
se existimemus. hortamur vos ut vos saltem à predictis domun-
culis dimouendiq^{ue} contineatis neq^{ue} illas attingatis vsq^{ue} ad reditu-
m istius Regis ex Lithuania, præsertim cum aliqui stantibus eisq^{ue}
domunculis aque ductum iam habeatis, ita ut non videatur neces-
sarium illas dimoveri. Cum vero deo dante redibit istas sua
ex Lithuania curabitur à nobis q^{od} mittere dignabitur Commis-
sarios suos, nosq^{ue} etiam cum illis mitemus nros, qui simul re-
omnem oculis subiciant et quod citra incommodum vestrum ac
Monasterii predicti fore videbitur in utramq^{ue} partem constitu-
ant, bene valete ex Bodzanczin x^a octava Julii Anno
domini M^o D^o XXXIII°

*Sacra M^{as} et domina, domina mea clementissima. humillima
mei commendacionem. Ad mandatum vr^a Sacre Mis,
quo apud me nihil maioris est ponderis curavi vt aulicus
iste vrarum Mis et cito probeq^{ue} curaretur et omnem in domo
mea commoditatem in omnibus haberet supplicoq^{ue} vr^a Sacra Mis
vt semper mihi mandare dignetur quicquid intelligit seruicij me
eidem vr^a Sacre Mis vnq^{ue} prestare posse nihil mihi erit gra-
tius cui me etiam atq^{ue} etiam humiliter commendo Poltonie
Xij Julij Anno domini M^o D^o XXXij^a*

*Sacra M^{as} petit nonnullam rem exiguam meo nomine D^s
Matthias Notarius Mis vr^a que quidem res non adeo in
meum aut meorum quam in seruitoris Mis vr^a comodum
spectat supplico humiliter dignetur id facere quod eius erit
arbitrii et gratie contra quam nihil nedum in istis leniori-
bus sed ne in maximis quibusvis hiscere vellem*

111

S Acra Regia Altas T. domine domine clementissime Post hu-
mitem servitutis et orationum mearum commendationem. Cum
proxime Oppidum Skerzin infelicis incendii casus absumpsisset,
scripsit ad me dominus Abbas Suleionien' cuius idipsum erat
Oppidum et ad utem' vram Serma' intercederem quo mise-
ris loci illius Oppidanis quibus vniuersa rerum substantia et
domestica suppellex conflagratione dispersit a soluendis pub-
licis contributionibus immunitatem concedere dignaretur. Cu-
ius ego iusto et honesto desiderio annuens et calamitati dam-
na passorum compaciens supplico humiliter vram Serme
Mti dignetur pro sua clemencia Regia angustie et egestati mi-
seriarum succurrere libertatemqz illis a soluendis coeteris
publicis contributionibus plurimum annorum a Contributione
vero Czopowe et Podmodarum prestacione quibus precepsue
gravantur ad aliquot nominatim annos concedere namqz et
ipsi propter longinquitatem aduehendorum comparandorumqz
voborum longi temporis intervallo edificia sua instaurare
non poterunt quo rem piam et liberalitate sua Regia digna
faciet Altas vram Serma' quam miseri et afflicti Cives cu
domino Abbate et fratribus Monasterii Suleionien' per-
petua servitute et deuotis ad deum oracionibus Mti vram
Serme mereri curabimus. Commendo me rursus et servitute
meam in gram Mti vram Serme quam dominus deus in
optata felicitate rerumqz omnium affluentia servare nobis
et Regno huic viculumem multo tempore dignetur Dat
ex Sandomiria XX Julii Anno M. D. XXXIII°

Petrus Tomiczki Ep^s Cracouien Vicecancell^l
Ioanni Choienski Ep^o Præmissiensi

RME in Chro. Pr^e et domine, frater et amice charissime et honoran-
Dedi ad autem Regiam literas quibus intercedo et supplico apud
autem suam ut Incolis Oppidi Skrzim quod nupex cum vniuersa
illozum suppellectili conflagrauit, immunitatem à publicis Con-
tribucionibus concedere dignetur. In qua petitione ut ego et dñs
Abbas Suleonienⁱ cuius hoc est oppidum, et qui etiam ad autem
suam scribit commodius exandiamur. D. vram rogo operam
suam facere velit, et ita miseris oppidanis prædictis patrocinari
curet, ut longiorem q^u dari oppidis non annexatis consue-
uit, immunitatem consequantur factura in hoc. D. v^{ra} R^{ma} re
officio suo et pietate Chriana dignam et mihi apprime gratam
Cuius me amor et benivolentiæ fraternæ commendo et opto illam
esse incolumem et semper felicem Dat^o Sandomiriæ die
XX Julii Anno domini M^o. D. XXXIII°

Tomicius Ep^s: Bonæ Regina

SACRA R^{lis} M^{as} et domina, domina clementissima Post humile
mei et oracionum mearum commendacionem. Declaratum est mi
Citatos esse filios olim Nobilis Olanczki ut de ad-
ministratis per parentem bonis rationem faciant et Priuilegia
que ad bona hereditaria haberent exhiberent. Qua in re tametsi
non dubito coactos fratres mandato et citacioni parituros, quia
tamen vnus qui apud me est, et quem ad R^{um} .D. Epum Plo-
cenⁱ in certis meis negociis non pridem misi ad præfinitum tēpus

comparere non poterit. Ut v^{ra} primum supplico ut illum excu:
satum habere, deinde ut de omnibus negociis cum fratribus illius
gratiose et secundum aequitatem transigi mandare dignetur quod
ego cum servitore meo ut v^{ra} officiose mereri semper cura:
bo. Cuius gratia me et servitutem meam iterum atq; iterum
commendo et à deo Optimo Maximo precor ut Altas v^{ra} cu
Serenis Coninge et filio ac filia dominis meis clementissimis va:
leat, et ad nos cito incolumis reuertatur. Dat^o in Bodza:
ezm die XXIX^a Julii Anno M^o D^o XXXIII°

Sigismundus Rex
Consiliarius regni

M^{ag^{re}} sincere nobis dilecte. Venerunt huc ad nos novi istius
Imperatoris Præcop^o Nuntii, qui exposita Principis sui in ami:
ciciam nobiscum inendam propensione veterem Cantilenam antribus
nostris occinunt eaq; munera, quæ olim magno dominorum nos:
trorum detrimento Thaxtaxis dabantur ex poscunt et pene exi:
gunt, ponent ob oculos, quantis conatibus et promissis hostes nri
Valachus et Moschus, eos sibi adiuungere satagant, ad quo:
rum partes ubi inconsolatos absq; subsidio dimitteremus conce:
dere cogentur. Simo itaq; cum Senatoribus huius Ducatus nri
consilio, Cum imminens periculum, quod ex gentium istarum con:
iunctione Dominis meis evenire posset, aliter avertere non
possemus, visum est nobis salubrius consilium, ut necessitati po:
tius aliquid in præsens concedamus, q; postea, contra tot hostiu
agmina, in unum coacta armis decertare deberemus. Statuimus
itaq; cum Imperatore Præcop^o, misso ad eum nuntio nro tra:
ctare, ut acceptis pannis et aliis rebus, quæ hic mille sexagenis
emi et apud eos tribus millibus et amplius estimari possent, atq;

trecentis florenis in auro in singulos annos pro stipendio, hunc
Ducatum nem ab incursionibus hominum Campestrinum quos
Kozaki vocant, securum faciat, et insuper si necessitate aliqua
(quod deus auertat) compulsi indiguerimus Thaxlarico sub:
sidio, teneatur ex pactis presentibus Imperator ipse tot millia
hominum contra hostes quoscumqz, meos quotquot postulaueri:
mus, nobis ad medium annum militatura mittere quorum
stipendium pro qualibet persona ultra unum aureum ascendere
non deberet, et quot homines nobis militarent, tot florenos
in auro pro stipendiis illis numeraremus. Eadem qz vaci:
one Polonie Regnum ab incursionibus Thaxlarorum libera:
re vellemus, oblato illis simili stipendio, ex Regno quodam
in panno soluen, ubi et illi, que oblaturi sumus acceptarent,
et hec vacatio constituende cum illis pacis probaretur Regimini
Primoribus, et S. tue cuius in hac re consilium expectamus,
quod per hunc Tabellarium nobis perscribere pro fide et
officio suo non negligat.

Palatinus Valachie misso vno et altero ad nos Nuntio mode:
stioribus quidem verbis de pace agit, et obsequia offert veru
Polucie a nobis petit, et Nuntios ex consilio suo ad nos mittere
promittit, pro quibus Saluum Conductum a nobis postulauit,
et obtinuit. Proinde S. tua significabit etiam nobis, quemad:
modum ^{agendum} gerendum censuerit, cum homine isto, ubi missis ora:
toribus, reiectisqz solitis suis petitionibus pacis foedera vel
simpliciter vel iuxta priora pacta nobiscum inire voluerit
Cum fides, ut non potest non esse semper suspecta, ita aperta
hostilitas non omnino sit contemnenda, quia vero Saluum Co:
ductum Oratoribus ipsis eo ita postulante hac condicione de:
stinus ut infra tres menses ad eum redire possent, Et promi:
de necessarium putauimus anteqz veniant Nuntii ipsi capere
consilium a S. tua que bene valeat Dato Vlnie xxv^a Iulij
Anno M^o D^o XXX

125

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. vicecancell
Mathie de Drzewicza Archiep'o Gnesnensi

R ME in Chro' Pater et domine maior honoran^{me}. Magnas ago
et habeo. D. Vra' R me grās q' et litteris suis humanissimis et
honesto nunctio domi mee me visere dignata est. que illius singu-
laris erga me beneuolencia est mihi summopere grata et illam
omni studio opera et facultate mea exga. D. Vram R mam
referre semper curabo.

In finibus Russie tranquilla esse omnia nunciantur. Atas etiam
Regia dominus me deo sit gra' cum suis omnibus bene valeat
prout hoc et alia scitu digna ex exemplo literarum. D. Crasow:
Ihij quod cum presentibus mitto. D. Vra' R ma intelliget.
Dominus Iacobus Erczieschowski Canonicus et officialis Ecclē:
sue mee homo pius ac religiosus feria secunda post festum Sacti
Iacobi sicut domino placuit mortuus est morte quidem qua
coeteri mortales vitam suam finire solent sed ex causa mortis
eiusmodi quam antebac alicui apud nos obtigisse hucusq' nemo
legit vel audiuit/paucis ante diebus habuit ventrem valde stri-
ctum et cupiens illum fieri paulo solutionem nemine in consilia
adhibito inferuit sibi stipulam seu potius calamum Arthemese
in anum sed id saluo honore sit dictum cum is nihil promouisset
imposuit et secundum calamum volens educere priorem que res
illi infeliciissime cessit calamus enim calamum tanq' clauus cla-
uum pepulit et uterq' in corpore hesit alter tandem egre extractus
est alter peruenit ad intestina, quæ ut dicitur lesit, et ex ea lesi-
one extinctus est, post cuius mortem cum altere collationis. D.
Vra' R me in Ecclesia mea vacet pro quo. D. Vra' R me
D. Macziciowski gentilis illius per literas supplicat nihil dubi-
to illud. D. Vram R mam collat mea hoc enim tempore suphu

edificiorum exhaustus subsidio eget et de D. v^{ra} R^{me} grā
multum sibi pollicetur.

Domini Doctoris R^{re}verēda negocia. D. v^{ra} R^{me} singu:
lariter comendo et rogo illam plurimum ut in Sacerdotiis Dio:
cesis sue que nuper in Vrbe impetrauit, tueri et defendere
illum dignetur, nam et ille dignus est qui adiunctus et ad libe:
ralitatem. D. v^{ra} R^{me} pertinet ut eius officia que in
Vrbe ferme omnibus nobis summa diligentia et fide prestat
vel hoc protectionis genere remunerentur.

Preterea commendo. D. v^{ra} R^{me} Ecclesiam meam Col:
legiatam Sandomiriē et ab illa rogo quod aliis literis per
dominum Strambosch datis rogavi, dignetur litteras et pro:
cessus conservatoris à Sede Aplica ipsi Ecclesie concessi in
sua Diocesi suscipi et exequi mandare ut ille Clerus commo:
dius prouentus suos quorum maiorem partem in ista D.
v^{ra} Diocesi habet exigens eum nunc esse Archiep^m gra:
tuletur, quem antea apud se cantorem fuisse gaudebat. Coc:
tera is. D. v^{ra} R^{me} nunctius verbis illi declarabit
commendo me amoris et beneuolencie. D. v^{ra} R^{me} qua
diutissime sanam atq; semper foelicissimam esse ex animo
opto Datus in K ielze prima die Augusti Anno
domini M^o D^o XXXIII°

Petrus Tomiczki Ep̄s Crac̄ Vicecancell
Luce de Gorca Castellano Posn̄: Capitano
Maioris polonie generali.

Mag^{re} domine domine et frater honoran^{me} Cum non pridem
ante Mg^{re} v^{ra} ad me scripserat postulatum à se esse vt filia
olim domini Palatini Posnamien^{is} de Lubraniec^{is} filio domini An-
dree Oparowski Palatini Lancien^{is} despondere vellet, ego
ignorans conditionem ignorans facultatem eorum à quibus
longo intervallo disinctus essem, arbitrio Mg^{re} v^{ra} id
detuleram, vt illa faceret et concluderet quē puellē mē^{ae} cura-
tioni commisse et eius domui atq^{ue} familiē magis expedire
iudicaret. Quod tametsi nunc q^z ^{non} muto, quia tamen Mg^{re} v^{ra}
aliam hoc tempore pro puella p^{re}dicta conditionem oblatam ēē
scribit quē illi probatur ego q^z de hoc meam sententia cum il-
lius convingo iudicio, ita tamen ^{vt} sine voluntate et consensu puel-
lē et eius matris Palatini quē de priore filia p^{re}ter volunta-
tem suam nupta queritur, nihil in Matrimonio constitutur
spero tamen q^z mē^{ae} et Mg^{re} voluntati non repugnabit,
Hec accepi ex Cracovia literas domini Prepositi Quesnen qm:
bus declarat et scribit mibi, fuisse apud se imp^{er} m^{un}ctiu
dominoru Ducu Banarie qm ante paucos dies Budam reli-
quit, et retulisse sibi q^z p^{re}dictē q^z illinc discessisset, remisset
Budam filius domini Gritti nomine Oratoris à Coesare,
Thurecaru ad Regem Joannem, publicēq^{ue} Regi illi sub
longa oratione se p^{re}sente et audiente retulisset pacem in
p^{er} Thurecarum Coesarem inter suam Mtem et Seruum
Ferdinandum Regem confectam esse, ac p^{re}sentibus illis et
Coesaris mei Romani q^z etiam ipsius Serui Ferdinandi Re-
gis Oratoribus atq^{ue} assensentibus etiam, in eum modum publica-
tam, vt totum Regnum Hungarie quantum est, maneat apud Joanez

Regem id actum esse in fine Iunij modum tamen sarcinendorum su:
ptuum Sermo Ferdinando Regi suspensum esse Budam ad aduen:
tum illuc aliorum Orationum Thurei hęc ut ad me scripta sunt
volui significare vřa Mgac. Cuius ego me amori et benevole
cie fraterne commendo et foelicissimam cum suis omnibus esse
atq; recte et qđ longissimo tempore sanam et incolumem ex animo
opto Dat^o in Kieleze m^o Augusti Anno domini
M^o D^o XXX m^o

Tomicius Eps. Vicecancell.
Andree de gorca Castell. posnan.

M^o Ag^{re} domine frater char^{me}. In negotio de quo Pater Mgac
vřa mihi scripsit respondi, per literas Mgac sue ex quibus
litteris vřa qđ ipsa Mgac intelligere sententiam meam pote
rit et cognoscere quod non aliud hac in re arcem vel proni
deam qđ ut curationis offitium quod mihi cum parente Mgac
vřa commune est ad bone administrationis laudem et effectum
perducatur utq; in eo necessariis et gentilibus meis comendemus
Quod restat opto ex animo ut Mgac vřa cum parente et reli
quis charis amicis suis diu et foelicissima vivat sitq; recte
sana ac incolumis Dat^o in Kieleze die m^o Augusti
Anno domini M^o D^o XXX m^o

114

Petrus Tomiczki eps. Crac. Vicecancell.
proconsulibus et consulibus Wratislaviensibus.

T Amati domini amici mei dilecti. Accepimus litteras vras quibus
studium et diligenciam vram nobis declaratis, quam in pacifica-
do ad offitiumq; reuocando Jacobo Mischka prestistis pro quo
communi nomine publice pacis et tranquillitatis conservandae
agimus vobis grās. Quod vero ad institutum ipsius Jacobi
Mischka attinet quod nobis in secunda perscriptum misistis ta-
met si nobis inquam petitionis et desiderii sui rationem ha-
bere videtur, reijcere tamen vel accipere conditionem hanc ad
presens non potuimus, cum dominus Leonardus Fogelweder
aduersarius illius nunc a regno absit sitq; in Lithuaniam
ad Serenissimum dominum nostrum in certis suis negociis profe-
ctus Quare auferendam hanc rem ad reditum illius censui-
mus vos autem rogamus, ut mora mea aliquantisper in-
dulgeatis, ut primum enim redierit tractabimus cum illo
de tota hac negocij ratione et quidquid vel ille suscepit
vel nobis ex re publica videbitur, ad vos perscribere cura-
bimus Interea damus vobis facultatem temporis longioris
preenominato Mischke publica fide prorogandi, quo vel age-
re apud nos contra aduersarium vel cum illo transigere
commode possit Cupimus vos foelices esse omnes et bene
saluos ac incolumes. Datus Cracoviae XIII^a Augusti
Anno domini M^o D^o XXXIII°

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell
Seuerino Bonero Castell. Zarnouensi &
Zuppario ac Magno procuratori Cracouien

Generose domine amice charissime. Declarauit mihi Wlada:
rius meus Cracouien' magnam se sustinere incommoditatem
in conuehendis lignis alijsq; rebus ad Curiam Epalem mea
comportandis, ob deiectum Pontem super flumio Rudawka
ante portam Ciuitatis qua itur ad foerale et Vistam qua
re rogo plurimum. d. vram ut Pontem preter necessitate
deiectum iterum extreni faciat, vel ut cum meus Wlada:
rius pro mea et multorum hominum commoditate extrenat
permittat, communis enim multorum utilitas vel incomodu
pluris est faciendum quam parua in lignis (Regis iactura
que alia ratione quam meo et popularium damno atq; in:
comodo vitari potest hoc est si pro suo officio. D. vram custo:
diam potius adhibere quam libertatem et vsum Pontis lon:
go tempore sine querela ad communem utilitatem obseruatu
miter capere creauerit). Preterea a. D. vram rogo quemad:
modum et prius rogavi ut me certiore facere velit qua
summam census annui ex Salinis habitui sunt sacerdotes
in Sacello. Regie utis diuinis procurandis instituendi
ut scire possim quo pacto littere erectionis sint conficiende
quas confectas et scriptas utas Regia ad se Vilnam
mitti mandauit. Quod reliquum est. D. vram magnopere
rogo si quid reru nouarum habet vnde cuq; perscribere ad
me non grauetur et valeat felicissima vram. O. meq;
habeat charu et commendatu Dat' in oppido meo Kiel:
re die xxi^a Augusti Anno M. D. XXXij^o

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell
Jostio Decio Consuli Cracouiensi

Nobilis domine amice charissime. Mittimus cum presentibus in manus vras litteras quibus nos et dominus Epus Plocen' Ne-
pos nre Erasmo Rotherodamo respondemus, quas vt ad ipsum
Erasmum certo alicui et fido homini perferendas tradatis à
vobis magnopere rogamus. Coctexum opus habemus papieo
peregrina bona solida et candida, minoris communis, et maio-
ris quod rogale vocant folii, Quare rogamus plurimum à vobis
vt vtriusq; aduehi nobis duas Resas vndeunq; faciatis.
Nam ad litteras que Regio et nro nomine ad Reges et Pri-
cipes scribi solent Crac papieus plane non valet, hanc enim
cum aduecta fuerit libenter soluemus, et operam vram bene-
uolencia et gratificatione nra refferemus, bene valeatis et
foelix semper sitis Dat^m in Kieleze die XXI^a Augusti
Anno domini M^o D^o XXXIII^j

CRICIUS Regine.

Sacra Alas et domina domina mea clementissima. humillimam
mei comendacionem. Pretereuntem hac patrem Commissarium
diligenter rogavi vt et manum oscularetur meo nomine vram Sacra-
menti et me illius gratie commendaret, quod illum spero factu-
rum, spero item vram Sacram Alam fore mihi semper domi-
nam clementissimam qui ei et fui semper et ero dum vitam fi-
delis seruitore. quod aliud scribam ex hoc loco non habeo, nisi
me iterum gratie vre Sacra Alas humiliter commendo
Polthouie. XXVII^a Augusti Anno domini M^o D^o XXXIII^j

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell.
Ioanni Choienski Ep^o Premisliensi

R^E ME in Christo Rex et domine frater et amice charissime ac honoran^t
Mitto cum presentibus alias quas in urbem conscripsi in manus
D. v^{ra} Rex me litteras, quam rogo plurimum ut illas manu Re:
gie^{is} autis subscribi curet, et subscriptas huc ad me vel Crac^{ie}
in manus domini Zupparii seu Doctoris Borek per primum
qui occurreret nuntium transmittat. In quibus litteris cum sine
ulla Commissione Regie^{is} autis de prorogatione Jubilei ad
istam Vilnen^{sem} Ecclesiam adscripsi D. v^{ra} Rex mea explo:
rari a me sua poterit, velit necne, simul cum Jubilei ad
Ecclesiam Plocen^{sem} prorogatione quam dominus Ep^{us} Plocen^{sis} sol:
licitat peti adhuc et expediri hac enim in re arbitrio autis sue
meam submitto sententiam valeat et sit felix v^{ra} Rex mea
D. et me diligat Datus in Kieleze XXVII^a Augusti
Anno domini M^o D. XXXIII°

Petrus Tomiczki Ep^s Cracouien^{sis} Vicecancell.
Petro Kmite de Vissnize Marsalco regni

M^{ag}^{is} domine amice et affinis charissime ac honoran^t. Fuit hic
apud me dominus Andreas de Thanczin Castellanus Crac^{ie}
cum iter hac via faceret ad dominam Thesaurariam sorore^m
suam in Rithuam egrotantem declaravitq^{ue} mihi cum magna
animi amaritudine et acerbitate Angiam vram violentia^m
domini sue quam habet in Castro Crac^{ie} et nescio cui sexuitori
suo fecisse pro qua hactenus sibi non esset satisfactum et pre:
terea obstaculum in flumine Rudawa seu Nieczeczka ad in:

iniriam suam deieciſſe aut deici mandaſſe cum id facere neq; bo:
neſtas ſuaderet neq; decretum quod nuper Maſ Regia tulit
inter Nomiales de Swierzymicz et alios qui aquam illius flu:
minis ad ſe et uſum ſuum derivarunt et deduxerunt admit:
tebat, ſimul poſtulans ut Mgria v^{ra} perſuaderem, ne abſq;
cauſa iſtiusmodi non amicis factis ſecum in contencionem ve:
nire velit, quæ res quomodo ſe habeat. tametiſi eſt mihi incog:
nitum Cum tamen ſine hoc ſine alio modo fiat mihi tanti mo:
menti eſſe non videatur ut per illam Mgria v^{ra} cum domino
Caſtellano in diffidium animorum venire debeat, plurimum
rogo vram Mgriam, ut nihil præter equitatem et decreti diſ:
poſicionem contra ipſum dominum Caſtellanum hac in re facere
velit, ne putet ſibi iſta in contumeliam à Mgria v^{ra} adox:
nari et fieri, nunc non neceſſaria litigia inter ſe et Mgriam
vram ſuſcitari ex compoſito exiſtimet, faciet in hoc Mgria
v^{ra} rem prudentia ſua dignam et mihi admodum gratam,
cuius benivolentia et amori fraterno me comendo illaq; ſe:
per foeliſſimam et recte cum domina Comige ſua ſanam
et incolumem eſſe ex animo opto. Dat

Petrus Tomiczki Ep^s Crac Vicecancell
Bernardinis in Capitulo Radomienⁱ cōgatis.

Venerandi ac Religioſi Patres, fratres in Chroⁱ chariſſimi. Religi:
oſa Roſa Strzeſchowſka in tertia regula ſpiritualis Soror v^{ra}
iam ab aliquo retro tempore ſummis præcibus à nobis flagita:
uit, ut interceſſione n^{ra} impetraremus à vobis quo poſſet do:
micinium circa clauſtrum Sanctæ Catharine ordinis v^{ri} in
Heremo ſibi conſtituere et ibi ſolitariam vitam complexa, vi:
tam in orationibus et ocio ſancto tranſigere. Cuius, pro deſide:
rio et voluntati nos deeſſe nolentes rogamus. P. v^{ras}, ut illius

precum in hac parte rationem habere velint. Verum cum nos
ignoramus à quo illi victus illic subministrari debeat id illa:
rum considerationi et iudicio expendendum committimus et si
consultum hoc factu videri debeat arbitrio relinquimus. Nos
enim parati sumus domuncula illi in qua habitat extrui fa:
cere. Quod reliquum est commendamus nos orationibus
P. vrarum et ut bene feliciterq; valeant omnes ex
amino optamus. Dat

Petrus Tomiczki Ep's Crace Vicecancell.
Georgio Marchioni Brandenburgensi.

Illme Princeps et domine colendissime. post mei et officiorum me:
orum commendacionem. Martinus Bascheat subditus meus de
Oppido Illra qui presentes Illme. D. vra reddere per se vel
per alium curabit. Questus est mihi de quodam in Ducatu Opo:
lien' ferrariæ fabricæ Agro, quod illi certam pecunie sumaz
debeat eamq; dissolvere illi minime curet. Qui cum sit subdi:
tus Illme. D. vra ab illa pluximum rogo ut solutionem illi
precipere et meo subdito iusticiam ministrari mandare dig:
netur. Quo rem mihi gratam et sua equitate dignam Illma
D. vra prestare dignabitur. quam ego in similibus paxi
officiis illi et subditis illius referre curabo. Cuius benenole:
cie me et officium omne meum commendo illamq; felicissima
semper esse. et recte nicolumem ex animo opto et à deo pre:
cor. Dat in Kielge die vi^a Septembris Anno dñi
M^o D^o XXXIII

139

Sigismundus Rex Polonie
Ferdinando Regi Ro. vno Bohem.

S^{me} Princeps etc. Nunciatur per sepe ad nos q^d non equa sex:
netur vicinitas a subditis utris v^{ra} Serme in finibus qui Sle:
siam a Regno n^{ro} dirimunt. Non solum enim in illis locis que
non sunt per Commissarios utris v^{ra} Serme et n^{ros} reuifa
et dispersita, queruntur subditi n^{ri}, se iniuriis affici, sed in
h^{is} etiam in quibus communes Commissarii proxime certos fi:
nium terminos declararunt et positis signis confirmarunt. Que
res est nobis vt debet non mediocriter molesta et grauis, pretere:
tim cum id preter voluntatem utris v^{ra} Serme ex sola domini:
rum de Rachenberg curiositate et subornatione accidere per:
spiciamus. Quare utem v^{ram} Sermam plurimum rogamus
vt illi domino Carolo Duci Munsterbergensi Capitaneo Du:
catus Silesie committere dignetur ne finium iura et consti:
tuciones proxime factas violare permittat: sed ita illos conser:
uari et tueri nomine utris v^{ra} precipiat vt et bonos vtriusq^e
n^{ri} et bone vicinitatis leges postulare videntur, de his autem
locis que reuisione adhuc indigent constituere idem quod de
prioribus utas v^{ra} dignabitur ne diutius in ista incerti:
tudine subditi n^{ri} hereant et se contumeliis et iniuriis no:
necessariis lacerent in quo utas v^{ra} non minus nobis rem
gratam q^d illius confinibus locis et populis necessariam et vtilem
faciet. quam nos vicissim fealerno amore et amicis officiis refer:
re semper uti v^{ra} curabimus cuius nos benenolentissimo
animo sicut solemus diligenter commendamus et foelicissimam
esse semper atq^{ue} diu saluam et incolumem esse optamus Dat^{us}
Craconie xxi Septembris Anno domini M.D. xxxij
Regni vero nostri anno xxij

Sigismundus primus Rex Polonie
Vlado Voieuode Multanie.

SPECTABILIS et Mg^{ce} domine, sincere nobis dilecte. Is Orator
Vrae Mgae Exposuit nobis singula prudenter et modeste
que a Mgaa Vra in mandatis de amicitiae et propensionis
oblacione acceperat, cuius quidem propensionis et amicitiae qz
nos grati sumus, ipse coram vobis exponet. Nam illi ad sin:
gula que locutus est vobis vicissim responderi fecimus, et a
Mgaa Vra postulamus vt que nomine nro refferret grata
et accepta habere velit. Quam bene valere et foelicem esse op:
tamus semper. Dat

271
Legatio a Voieuoda Valachie: ad Joannem
ex Ducibus Litua^e Ep^m Vilnen: quam nūctius
Voienoda in scripto: Ep^o obtulit.

Litteris ac rebus omnibus, quas vrā D^o domino meo scripsit per
seruitorem suum Stamslauum Conarzewski dominus meus suffi-
cienter intellexit.

Primum quod scripsit vrā D^o domino meo, quomodo sollicitare et
interponere non pretermittit D^o vrā partes suas vt inter Sacra^m
Regiam n^{te}m et dominum meum concordiam componere posset.
dominus meus pro hoc D^o vrā magnas agit grās, et grato id ab
ea suscipit animo, vt ab amico bono et vicino suo propinquo

Id scripsit vrā D^o quomodo miratur exinde plurimum, q^d ex pri-
ori Legatione domini mei nihil D^o vrā intelligere potuit, quod
tendere posset ad concordiam inuendam vel Inducias pacis suscipi-
endas cum Sacra Regia n^{te} unde habere voluit vrā D^o vt
dominus meus id vrā D^o quod ante intimaueat aperius si
gnificaret.

Dominus meus postpositis ad presens rebus maioribus breuiter id
vrā D^o perscribit et intimat.

Quod petit D^o vrā concordiam et Inducias ad decursum vnus
anni vt interea inter Sacram Regiam n^{te}m et dominum meum
Oratores in vtramq^{ue} partem venire possint. Ad hoc ita dignetur
scire D^o vrā / preteritis hīs temporibus venerat ad dominum
meum vnus Nuncius à Bielograd à terra Hungarie cum rebus
ac litteris Ser^{mi} domini Regis Sigismundi, similiterq^{ue} petiit
Inducias ad vnum annum vt Regno Regie n^{te} ex dominio
domini mei ita tandem^{non} essent offendicula et quod ex vtraq^{ue} parte
inter se nuncios mittere liceat, Dominus meus tamen si tunc lras

illas litas sue ab eo Nuncio non acceptauerat nec acceptauit ut
ad tenendum cum litis sua Inducias aliquas teneretur Tamen
vsq3 ad hoc tempus dominus meus Regno litis sue nullam
perturbationem fecit, et in omnibus se exga dominum litis
sue continentem gessit Nunc qua de re opus esset ad annum
vel ad aliquod aliud tempus Inducias ipsas accipere. Siquid
apud nos suscipiendi huiusmodi terminos Induciarum consue-
tudo non est, Verum si vult Regia litas cum domino meo
uti pace et concordia, utatur litas sua prout liti sue
melius videtur, siue ad annum, siue ultra, siue ut liti sue
visum fuerit dominus meus ad id consentit, nec vllum offen-
diculum Regno litis sue facere vult imò in omnibus pa-
cem seruabit tandem donec forte liti sue Regie meliore
deliberatio superuenerit componere potius cum domino meo
pacem perpetuam ne sanguis Christianorum amplius effun-
deretur

Deinde scripsit. D. Vra ut dominus meus ad Sacram Re-
giam litem Nuncios suos mitteret. sciat. D. Vra q3 eos do-
minus meus nequa3 mittere vult nec misset, donec prius
Sacra Regia litas ita ut dominus meus ante scripsit, nò
miserit suos Nuncios ad Camienicz, et dominus meus
suos Nuncios ad Chorzim, hoc donec factum non fuerit, do-
minus meus Consiliarios suos ad Regiam litem mittere
in Legatione non potest, scit enim. D. Vra q3 anteq3 inter
quosq3 Principes maiores Oratores veniunt, seniores pre-
mittuntur ut maioribus securitatem obtineant

Neq3 etiam conuenit R^{me} domine q3 dominus meus prius
nuncios suos ad Regiam litem mittere incipere debeat. Si-
quidem ipse à Regia liti profligatus, spoliatus, et damni-
ficatus est hacq3 iniuria accepta quod Inducias adhuc ipse

querere debeat hoc illi facere non licet. Verum dignum et bone:
stum q^d M^{as} Regia ^{prior} p^resens nuncios suos ad dominum meum
transmittat et cum reconciliet quod cum profligauerit.

Non superbiat Sacra M^{as} Regia q^d dominum meum profligaue:
rit, id enim non potencia Mis sue verum fortuna Mis sue fa:
ctum est. que etiam vices suas sepius mutat. non sua M^{as}, veru^m
deus. is dominum meum castigare voluit eo q^d etiam superbus fuit.
M^{as} sua si se ex hoc iactauerit idem illi accidere poterit. Ta:
men quia et M^{as} sua et dominus meus domini Catholici sunt.
satius est vt pacem perpetuam inean^t, ne sanguis Christianus
de cetero effundatur ad quod. D^o. v^{ra} singularem operam
suam quum etiam dominus Christianus est interponere digne:
tur.

Si sacra Regia M^{as} R^{me} domine misset Nuncios suos ad do:
minum meum propter concordiam et pacem si cum quinquaginta
aut centum et plus equitibus venerint dominus meus vult
bos nuncios Mis sue grato animo suscipere honorificare
in Legacionibus exaudire et tractare cum omniq^{ue} quo decet
honore iterum liberos ad Sacram Regiam M^{tem} remittere
hec dominus ^{meus} intimauit Dⁿⁱ v^{ra} Dat^{us} ex Curia ipsius
Pallatini dicta Gussii die xvii Martii Anno domini
m^o 1533. D^o 1533. XXXiii

Responsum a rege Sigismundo primo datum
nuncio Petri Voieuode Valachorum.

Posselstwo ktoreś przed Czołem iego M^a od pana swego Vo:
ienodi Valaskiego powieǳiał y napismies ię dal, ten sku:
tek w sobie zamikało.

Przodkiem żądałes małego podarżka to iesth Pokuczia panu
swemu, przithim abi Czol iego M^a opissal listhem swim, kto:
rim s^{ia} obietziem iędnacz chce spanem thwogim, Zanda:
les thesch o glicith wielkim losom abi daciei tzech miefian:
czy dzierzem niebili. Powieǳiałes przithim isch s^{ia} pan
twoi niemore iędnacz ginaczei ięno izbi mo Pokuczie dano
bilo.

A tak nati rzeczi Czol iego M^a kazalezi powieǳieć, isch bil tei
nadzieie izesch miał sginakschim Posselstwem przniechat,
gdiss natakowe prozbi i poselstwa, ktore pan Voienoda ku
Czoliowi iego M^a czy przeszezi pierwey, y przez grmsche Po:
sli y listi czimil bilo powieǳiano, isch Czoliowi iego M^a nie:
iesth rzecz mozna abi miał od Coromj oddalicz Pokuczie
ktore od wiekow ku Coronie przislusche. A pan Voienoda
žadnei sprawiedliwoszei kniemu niema, abes slusznei prz:
czim s^{ia} go napiera, skand s^{ia} okaznie isch pan Voienoda
wprziagni w dobrem s^{ia} sicerstwie skroliem iego M^a m^{ie}s:
kacz wolei niema poniewasch podthim obietziem, Posli
swe chce poslat, iestli mo Pokuczie będnzie dano, czego
amj Czoliowi iego M^a wzimicz amj panu Voienodzie s^{ia}
napieracz nieprzistogi.

A wschakosch Czol iego M^a iako pan Chrzesczianiski ktorei vchra:
ma

185
rozbić hramy Chrzesczianskie i racy dawacz gleib wielkim
Poslom pana Voiewodzinem. aby mogli wolnie a przespiecznie
ku Crolowi iego M^{ci} przynachacz i zasia odiechacz a ku panu
Voiewodzie wlezy mieszczce abo rieblici sua przynachacz

Ktorzy Poslowie benda mogli iednacz s Crolim iego M^{ci}
o dobrim a Chrzesczianskim pokoin i sasieczthwie tak iakobi
bes tego napierania Pokuczia dawona prziazni miedzi tmi
panstwom odnowiona a ^{na} wiekszyste czassi dobrze wzmiaredzo:
na bila

A to bendzie perowi a czali obiczai zgodi a wiecznei prziazni
gdi sie kordi wedle stara dawonego obiczai w graniczach
swich sprawiedliwie zachowowacz bendzie tak iako za przod:
kow zmarlich bilo. A to iesth odkas Crolia iego M^{ci} na
Poselstwo twoie

Ioannes Chogenski Ep^s Præmissien
Petro Tomicio Ep^o Crac. Vicecancell^o.

R^{ME} in Chr^o Pat^{er} ac domine domine sanctor^{um} colen^{te}. Post
obsequiorum meorum commendacionem. Ab eo die quo Lith:
uanie Ducatum ingressi sumus nemo occurrebat per quem
potuiss^{et} scribere. P. vr^æ R^{me} nactus itaqz hunc Tabel:
laxum de omnibus eam quæ hactenus contigerunt certiore
facere volui. Sex^{mi} Principes nrⁱ per dei gram^{am} commode
et prospere iter ceptum peregerunt, et nisi pulvis qui ob nimia
siccitatem in arenosis locis istis multus erat et molestiam mi:
tulisset, profectio foelicius cedere non potuisset, multi ex Pri:
moribus huius Ducatus splendido comitatu ornati non pro:
cul a limitibus exceperunt Principes et Comitatus vsqz

huc / adeo numerosus equitatus exat et splendidus q̄ nemo di-
cat se prius hic vidisse similem / estimabatne namq̄ ad tria
millia hominum cum ingressi sumus Vilnam / quod fuit x^a
die huius mensis pene in meridie / Sacra Aitas Regia in
Quodno primum ingressa est balneum / vlcere pedis optime
sanato / et in presens Aitas sua cum tota domo perbelle valet
vtinam ita ad nestoreos annos / Negotia istius hic Ducatus
negligentius curantur / forsitan ideo / q̄ dominus Palatinus
et Castellanus Vilnen' male sint affecti / ob redemptionem
bonorum Ducalium de manibus eorum / quam parant do-
mū / et iam dictus est dies ad ponendas literas super Quo-
dno / que res tenebant non mediocriter dominum Castellanu
Vilnen' qui videtur nunc esse coniunctissimus cum domino Pal-
latino cum quo ridies consultat quid tandem emerget breui
apparebit / sed ominari bonum difficile est adeo enim ab eo
tempore quo hic prius ego fui omnia in penis mutata vi-
deo / vt vix alteri referenti daturussum fidem / nisi ipse
oculis vidissem propriis et manibus palparem / summam rei
tres oculos apparent / hii et qui illis sunt addictissimi crude-
lem tyrannidem in alios exercent / clamor et vlulatus vsq̄
ad coelum nulla tamen fit iusticie administratio / que etia
sine effusione sanguinis / fame et bonorum prinatione in
quibusdam fieri non posset / a quibus quoniam abhorreat
clementia Principis mei optime nouit .P. vxa R. ma
missus est nuncius in Moscouiam pro Saluo Conductu / de
quo variabant sentencie Consiliariorum / quibusdam magis
probantibus bellum quam pacem cum Mosco / sed aliud sua-
dente Ate .R. cesserunt et ipsi / Cum Thartaris suadet
inuenda foedera et constituendum illis stipendium vt mite-
get vxa .R. ma .P. ex litteris Regis / ego tamen adduci
non possum vt credam q̄ Thartari tam exili stipendio debeant

esse contenti sed dominus Palatinus Vilnen' hoc suavit et ita
confici pacem sperat) Duo Nuntii à Valacho fuerunt huius die:
bus apud Mtem Regiam primus fuit ille Petrus qui à Wlodek
captus erat quo hic existente aduenit ille Abraam qui Cracoui:
am cum Nuntio Thurei venerat et cum quo dominus Iskryzki
habet intelligentiam effectum legationis utriusq; intelliget Vra
Re ma. P. ex tenore responsi Regii quod mitto, mitto et exem:
plum litterarum quibus respondimus ad ea que scripserunt Con:
siliarii Valachie primoribus Regni et nihil aliud habeo quod
scribam solum ut me iterum commendem in gram Vre Re,
Pr' cui precor felices annos et dies Dat' Vilne penultima
Julii Anno domini M^o D^o XXXIII°
Cometes iterum nobis hic visus, nonnihilq; generavit formidi:
nis, presertim quod iam perpetuus videatur continuus tribus
annis exorians

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell.
Iohanni Chotenski Ep'o Præmislensi.

RME in Chro' Pr' et domine frater et amice char' me ac
honoran. Ago et habeo. D. Vra Re me magnas grās,
quod me de omnibus que isthic aguntur certiore fecerit, ex
quibus id mihi precipue fuit incundum q' Seren' Principes nri
cum. D. Vra Re ma et reliquis ante sue officialibus ac ser:
uitoribus, sani ac incolumes istuc peruenierunt, illud autem
apprime molestiam quod aliquorum dominorum Consiliarioꝝ
istius Ducatus animi, male sunt affecti ad res bene et ex vti:
litate reipublice gerendas verum cum hec sit felicitas mei
Principis quod difficultates, quecumq; suie a subditis suis sine
aliunde exoriantur diuturne esse non soleant, spem optimam
concepio suam Mtem et istas istorum dominorum cristas et altos

spiritus sua prudentia, sine cede et sanguine moderaturam, et
et in optima demum omnium concordia res istius Ducatus
pro honore et commodo suo constituturam pro quo ego hic
et pro optata utis sue, et omnium suorum incolumitate in to-
ta mea Diocesi, supplicationes ad deum omnipotentem impetra-
ui et indixi.

Dominus Czwikowski Castellanus Sandecen' paucis ante diebus
misit ad me litteras longe et acerbe querelas contra dominum
Cofzichiecki Succamerarium Cracoviensem' plenas quem dicit
assumere sibi incepisse auctoritatem eligendi Consules in Ci-
uitate Bochnen' iurisdictionemq; in eos exercendi contra Pri-
uilegia sua. De qua re tametsi dominum Succamerarium
ad presens arte et ingenio depulerit, quia tamen metuit ne
sub absentia utis Regie à Regno aliquid illi iterum
negocii facessatur, rogauit à me, ut eius causam R. me. D.
vra commendarum quare plurimum rogo vram R. ma-
D. ut inconsideratione habeat et obseruet eius aduersarios
ne quid impetrent à utis Regia quod vergeret ad iniu-
riam illius, vel quod posset aliquam concertationem non neces-
sariam inter ipsum illum et dominum Cofzichiecki commu-
nesq; utriusq; amicos parere, hec enim tota de Privilegiis
et iure eligendi Consulatus Bochnen' controuersia, immo-
diis in Regnum suspendetur q; quod de illa quicquam is-
thuc in absentia partium ac non visis illarum Iuribus
decerni debeat.

Aque, pluuie, et fluminum ingens inundatio magnum pas-
sim in Regno damnum hominibus intulit que noxia
labes, auram pestiferam post se, in hominum alteram pernici-
em trahere portendit, Cometes etiam qui ubiq; magnitudie
et pallore horridus est visus si quid boni vel mali ommine
adhuc mihi est incertum, reluli tamen negotium ad Astrolo-
gos, super quo quicquid ab illis responsi habueram. D. m. v. r.

125
Re me per alium Nuntium declarabo. Mitto ad vram Remam
D. litteras domini Abbatis Andreeionien' super Theloneo Pon:
tali quod dari sibi petit in loco quodam quem iam Commissarii
Regie' Mis viderunt et lustraverunt, et rogo vram Remam
D. curet illas subscribi manu Mis sue et ad me per primum
Nuntium remitto.

Doctor Erczieschow Canonicus et Officialis meus Cracovien' vir
probus et religiosus excessit e vita die XXVII^a Mensis pre:
teriti hora noctis secunda qui die Sancti Jacobi tercio scilicet
die ante suum obitum bene sanus, missam celebrauit, et ves:
peris interfuit, dominus deus suscipiat animam illius ad se:
des suas ethereas. Commendo me amori et benivolencie frue:
vra Re me D. quam felicissimam isthic esse atqz optime sa:
nam ac incolumem ex animo opto. Dat^o et Anno domini
M^o D^o XXXIII°

Consilarii ac Proceres regni Polonia.
Consiliarius Valachie

Rendi, Magni Generosi, et Nobiles domini fratres et vicini hono:
ran. Ex litteris vris quas per Arcam Nuntium domini
vri ad nos dedistis intelleximus desiderium vestrum iam tand^e
eo tendere ut pax et concordia inter Sacram Mtem Regiam
domini nri clementissimi, et Magni dominum Pallatinum Mol:
davi^e dominum vestrum conficiatur, optatisqz ut Sermo Regi
nro et concordiam persuadeamus et terram Pokucie domino
vro donet impetremus.

Verum honoran domini non putamus vos ignorare quod vniuersus
serme orbis novit Sermonem Regem nrm pium et vere Chris:
tianum Principem cum omnibus vicis suis amicitiam pacem

foedera et pacta semper in integritate et debita firmitate conser-
 uasse, neq; ulli vnq; occasionem belli aut alicuius hostilitatis
 prebuisse, abhorret namq; nedum à Christiano, sed ab omni
 humano sanguine effundendo vbi tamen per aduersarium
 aliquem iniuriam vindicare vel bellum repellere cogitue fa-
 cit quidem hoc cum dei auxilio non minus fortiter q; foeli-
 citer, verum cauet vt victoria cedat cum quanto minori po-
 test effusione sanguinis humani. Cuius rei iudicium credimus
 D. Vris esse in recenti memoria, dum enim nuper exer-
 citus Atis sue post partem aduersus dominum vrm victo-
 riam nomis gentibus auctiore et foelici victoria animosior fa-
 ctus, hostem persequi et Moldaniam igne ferroq; vastari anhe-
 lasset, vetitus est iussu Sacrae Atis Regie apud quam
 sedule preces nre vt tum ita et nunc necessanter fiunt, ne
 iniuriam per dominum Palatium sibi irrogatam vlasci per-
 gat, sed terram Moldanie nobis vicinam et olim amica)
 pro cuius salute et statu conseruando iampridem antecesso-
 res nri non reformidarunt proprium effundere sanguinem
 aduersus eius hostes nunc per pietatem suam ab incursio-
 nibus et depopulationibus suorū liberam faciat. Et effe-
 cimus apud Atem Regiam precibus nris q; gentes et
 milites Atis Regie ab vlacione iniuriarum et damnorū
 receptorū hactenus quieuerunt. Et quemadmodū nos pace
 concordia et bona amicitia inter nos mutua renouanda et
 constituenda, quod honestum est Sermo Regi nro et consuli-
 mus et ab eius Atē impetramus, ita conuenit vt vre, q; D.
 apud dominum suum eadem impetrent cumq; Consiliis sit persua-
 sionibus suis abducant à postulandis hīs que concedere neq; ra-
 ciones Regni et Dominiorū, neq; authoritas Atis Regie per-
 mittit. Potuerit namq; optimo Iure et vetustissima Regum
 Polonie possessione adeo Regno annexū et incorporatum est, vt ab

co nulla honesta et utili ratione auelli possit. Quod occupatum ut
equum et iustum fuit vi et armis recuperare ita indecens et in:
fame esset tot seculis iuste possessum a regno alienare. Promi:
de v^{re} .D. aliam instant rationem sacciende amicitie et
conficiende mutue concordie et ^{rem} non permittant incedere
via patrum suorum qui cum nris Sanctissime pacem foedera
pacta et vicinie amicitiam coluerunt ad quam nos q^o sumus
propensi optamus ut .V. .D. bene valeant et nobiscum con:
corditer vivant

Accurrit Cubicularius Regie M^{te} ex Lithuania cum lris
ad dominos Consiliarios regni missus, a quibus petit consili:
um M^{te} sua quibus condicionibus et modis suadeant
reintegrari concordiam et pacem cum Valeroda Moldaviem
ad quam tractandam et conficiendam missurum se illi promit:
tit magnos Oratores suos. Querit etiam M^{te} sua an co:
sentire debeat in soluendum aliquod non magnum aliquod
stipendium Thaxlaris qui nisi certo mto foedere et munere:
ribus in amicitia retineantur, timendum ne cum Mosco et
Valacho a quibus magnis promissis continue sollicitatone
nona inean^t foedera et societatem aduersus. Item suam
et eius dominia Dat^o in Kieles die vij^a Augusti
Anno domini M^o .D. .LXXIX

Rex tunc erat Vilne

Petrus Tomiczki Ep's Crac. Vicecancell
Sigismundo primo regi Polonie

S Aera Regia Altas et domine domine clementissime. Post hu-
mitem re. Accepi litteras Altis vra Serma, quibus de-
clarare mihi dignata est q post foelicem suum Vilnam in-
gressum, Oratores seu Nuntios tam a Voievoda Valachie
hoste suo, qz ab Imperatore Trecepen, recens Orde illi pre-
fecto apud se habuerit, quorum cum alter propter amicitia
pecuniam et munera, alter propter foedus renouandum,
Oratoribus granioribus publice fidei litteras postulent. Altas
vra Serma quid his in rebus factu consultum esse censem
ex me cupit cognoscere, ad que vt ordine respondeam, in primis
gratulor magna q animi afficioz leticia at voluptate q Altas
vra Serma longo itinere sine magna molestia confecto ad
Vrbem istam suam insignem bonis auspiciis et firma corporis
valetudine peruenierit. Cui vt reliquum omne tempus in rebus
istis agendis et valetudine retinenda prosperum obligat ad
meorum grege Sacerdotum continuis ad deum precationibus
instituis, sedulo precor et omnibus implozo votis nam ex Altis
vra foelicitate nobis summa pax, summa tranquillitas proue-
nit, In qua nullas insidias hostium, nullam preliorum pericu-
losam dimicationem, sedicionem deinqz et fortune impetum nul-
lum pertimesimus. Deinde ad Thartaros consilium meum re-
ferens silencio preterire nolo me gauisum magnopere fuisse
quod ab instituta munere in illos distributione quam repenti-
na quedam reipublice Regni et Magni Ducatus Lithuanie
necessitas, propter aliorum hostium formidinem introduxerat
in vniuersum iam pluribus annis cessaret et q concordia-
bus hic in Regno omnium sententiis id ne demceps vnqz fiat

137
fuerit conclamatum. Quærebam enim pecuniaria redemptione
Thartarorum impetum retinere, neq[ue] uti v[ost]ræ Serenitatis honestum,
neq[ue] Regno et isti magno Ducatui utile esse posse. Nam ut
decorum non est parci inimico vel hosti dignitate cedere, ita uti
v[ost]ræ potenti magnamq[ue] Regi nequaq[ue] honestum fuerit, à
Thartaris iniuriis et laceris hominibus bellum pecunia re-
dimere quorum temeritas magis q[uam] potentia sola uti v[ost]ræ
angusta magnitudine facile comprimi posset, et quibus si aliud
non esset, uti v[ost]ræ senectas, longa in rebus experientia
atq[ue] magnarum opum opinio metum et terrorem moueret.
Verum adest Thartarum Imperatoris, in cuius illos esse sci-
mus officio, Interdictum, quo ex foedere illos à bello prohibet.
Notum deniq[ue] et perspicuum est nobis illorum iam imbecille et
imminutum robore, ferociaq[ue] cultioribus moribus immutata,
in quibus ferme tota spes pacis et defensionis collocari potuisset
utile v[ost]ræ id Regno non esse, nemo est qui ambigat. Nepe
cum exploratum sit omnibus, Thartaros tum insolentiores no-
bisq[ue] solere esse magis noxios cum pecunia v[ost]ra ditarentur, na-
illi semper perfidiam cum permittit magis q[uam] obsequium cum
emolumento complecti malunt, considerans tamen uti v[ost]ræ
Serene, et dominorum Consiliariorum istius Ducatus animus
ad id quod p[er] necessitatem quandam aliquociens receperat,
propterea iterum flexum esse ut si quid ab hostibus finitimis
subitum ingruat, isto de Thartaris consilij auxilio suble-
uetur, et ipse assentior, et ad uti v[ost]ræ deliberationem in
hoc accedo, ut Thartari donatio hoc (quod mihi perscrip-
tum est, paruo, hoc est mille sexagemis in panno et trecen-
tis florenis in auro uti v[ost]ræ retineantur officio et serui-
cio adiuvando et accommodando me ijs qui tali egregio co-
silio publica sua mala effugiunt. Alii enim Eluctis stipe-
diu pendentes, Alii pecunia Regibus data, bellum à se di-
uertentes pacem sibi conciliant, et in florentissimis reipublice

sue temporibus incundam vitam transigunt .
Postremo de Voienoda Moldanien, quid sentiam paucis expli-
co, hic hostis utis v^{rae} Serme cum neminem infidelitate
et callidis ac dolosis moribus parem habeat. videtur mihi
summopere cauendus, ne vel fraude virtutem, vel importu-
ritate, summam utis v^{rae} Serme bonitatem intexuerat
Cum enim omnibus auxiliis quae dolo malo ubiq; quesiuit
desperatis, atq; ab Imperatore Thmcorum obnixatus, non
cessat esse in repetendis hiis quae sua non sunt peritiam et
molestus esse, minime existimandus est in foederibus fidus
futurus. Attamen ne videamur occasioni et tempore in con-
stituendis cum illo rebus deesse utrumq; Imperator Thme-
corum vetuerit cum illo et aliis suis subditis, foedera pa-
cis inire, admitti magnos. Oratores illius non repugno et
ut tractetur cum eis de foedere firmitus q; ante observando
suadeo. Cuius rationem et modum utis v^{rae} Serme pru-
dencia, et cum nemine conferendum ^{iudicium} reperiet, in eo autem
foedere suscipiendo, si cum utis v^{rae} voluntate consensiet
arbitraretur multum ad dignitatem utis v^{rae} Serme et ad
ipsius rei equitatem pertinere, ut saltem ille condiciones ad-
mittantur quae ad communem pacem et subditorum iusticiam
Commerciorumq; necessitatem pertinerent, illis prorsus
quas in priori foedere liberalitas et munificencia utis
v^{rae}, et predecessorum illius concesserat renovatis et ob-
missis ut perfidus hostis aliquando mala merita, mala re-
fexi gratitudine et q; victorem iustum, iniusta victo le-
ges praescribere conveniat, haec tamen ego et cetera quae
bono et commodo reipublice expediunt utis v^{rae} pru-
dentia et excellenciori consilio committo.

Ceterum ut voluntati utis v^{rae} Serme de Privilegiis ad
Praeposituram Bistritziensem apud religiosos Sancti Marci

153
Crac' inquirendis satisfaciā memoria mandatum M^{ris} v^{re}
Serme retinebo, et cum primum Cracoviam descendero, ab Mo:
nachis Privilegia predicta consequi et illorum transsumpta
ad M^{tem} v^{ram} Serma^m mittere curabo. Nam nunc mihi ad
illis longo intervallo disuncto integrum non est in hoc opera
facere.

Quod reliquum est commendo me rursus et humilem servitu:
tem meam in grām M^{ris} v^{re} Serme. Quam Christus domi:
nus, cum Serms Coniuge et filio Rege alijsq^{ue} suis liberis,
pro tranquillo regni et Dominiorum suorum statu servet q^{ui}
diutissime sanam, florentem, incolumem et felicem Ex Kiel:
re XVII^a Augusti Anno M^o. D^o. XXXIII°

Petrus Tomicski Ep^s Crac' Vicecancell,
Ioanni de Tarnow comiti Palat^o Russice

M^{ag}ce domine, domine frater et consanguine charissime ac ho:
noran'. Accepi lras M^{gr}ie v^{re} simul cum Legatione qua
Voievoda Moldavien' ad illam et responso quod illa vicissim
ad Voievodam nuntiare decrevit et confecit pro quibus ad
me missis, proq^{ue} delato mihi in addendis vel minuendis res:
ponsionis verbis honore M^{gr}ie v^{re} plurimas ago et ha:
beo grās. Et sane ut quesitus in his que sentio nihil reticere
videor mihi iudicio meo assequi M^{gr}iam v^{ram} deliberare
et accommode legationi facte respondisse, importunam tamen
proterviam et stolidam nuntiacionem modestia et humanitate
responsionis sue longo intervallo vicisse, quod mihi propterea
non displicet cum id Regie M^{ti} ad animum facere debere
non dubitem. Quare neque quicq^{ue} addens neq^{ue} minuens id
quod M^{gr}ia v^{ra} scripsit probo et renunciamdum hosti sua:
deo, eiusmodi enim argumento omnia continent quod procul:
dubio

omnibus est placitum. Coeterum quod ad me attinet venia
Sandomiriam plane lubens ut adsim amico et fratri meo, et
veniam ad tempus, in vigilia enim Divi Stanislai in flota
constituatur.

Interim tamen quod illuc venio me agere vix amoris et be-
nivolentiae fraternae commendo illamque felicissimam et recte
ac diu micolumem esse ex animo opto. Dat

Collocutio inter Iskrzicki Capitaneum Camenecen
Et petrum Jon Voienodam Valachorum.

Idim kniemu prziechab a kniemu przypuszczon, tedim rzehl
tak, iako T. M. raczil zandacz abich kn. T. M. iechal iam
prziniachal na zandanie a za gleithem. T. M. a tak czo iesth
za potrzeba tego ze T. M. zandal prziazdu mego ksobie,
racz mi T. M. powiedziecz, Odpowiedzial, przetom poczina
stal ze stoba checz rozmowicz iako ssluga Crolia iego M^a
a iako szanfiadem.

I an wasch zbivshi mnie, y ziemie moie zmoioravshi, avo:
zdi sie semna mierzicz niechce, liepiei bi y przistoinici abi
mie bil thim iakom zandal karsen ziemie za moie wielkie
schkodi pocziessil a opatrzil, amnie sobie thim porovnim vzi:
nil, nisti svoje nadzieie vschitkie polozil wpoganinie. Bom
tego nigdi nie sluchal, abi mial kiedi pyes czo miedzi smia:
thimi dzialacz abo czo dobrego ziednacz, Thakiesch tesch
poganin miedzi Chrzesczianskimi pam, abowiem to iesth gich
nainviantbscha pocziecha i ffortel, abi Chrzesczianskie pam
wadzili. Crol iego M^a pan thvoi zlamavshi mi przisia gax

uczyniwszy mi wielkie szkody, niechże baczyć na moją cierpliwosć
którą mam nadzieję czego gnieć iedno aby się kreć Chrzescijańska
nieprzelewała

Am mu nato odpowiedział, bich to bil wiedział aby mię ta rze:
za. T. M. potkacz miał, a miał tak wspominać Cxola iego M^c
pana mego miłoszinnego, kłózi cnotami pańskimi a sprawiedli:
woscia, jeśli ieden Chrzescijański pan, tedy iego Cxo: M. tim sli:
nie porośchitkim swięcie, i gdy bich na glectwie niebil, vmiał
bich nato słuschno odpowiedzieć dać, i wnięst to każdemu, że
Cxol iego M^c nieczcił niecz uczinicz, to czoby niemialo przisłu:
szyć na pana Chrzescijańskiego.

Potim mi rzekł, przelom pocię postać, abich stobax wolić rzeczach
rozmaiał, atak niemacz mię glectowi szkodzić mowę co ro:
zumiech. Spitałem go potim, gdiss. T. M. na państwo wziętch,
jesli. T. M. poczwiedził przysięgę spanem mogim i ziemiami
iego Cxo: M^c przimierzę dawno uczinione chowacz adzier:
żecz, czyli nie, odpowiedział mi i krol iego M^c i ia poczwier:
dziłsmi to między sobą.

Am rzekł, a przez którą przyczynę T. M. targował się i wziętch
tx kraginkę Pokuczkę ziemie panu memu i^o Cxo: Mc Ma:
iestatu ku lekkosći, a poddamim ku szkodzić i dzierzał iax. T. M.
pół roka, y niekielko niedziel, Cxol iego. M. czekał T. M.
vpamiętania, czupiał tego przez tak długie czasy, potim widząc
i^o Cxo: M^c ta a takowa kuzinca a lekkosć swą zaczął
nieiaki poczetb ludzi postać, to co się wiancz potim działo
pokulko kroczyć około tego nieczceba wspominać, nie jest rzecz
dawna może być każdemu swięci a dobrei pamięci.

Thesb jest rzecz iawna że pan Hetbman stimi ludźmi na ten czas
niez gnieć niepoczniał iedno własnei a sprawiedliwei ziemie
Cxola iego M^c dobinał i dostawał, tak iakosch i dostal, atak to

przepuszcza rozumowi .T. M. kto twierdzi ięśli ten co pojmie,
czy ten co ięsch za czigim początkiem czm

Nato mi odpowiedział zem ia Cxoliu ięgo .Mⁿ nieprzysiągal o
Pokucie iędno o Coronę Polska, a o Ruskę a o Podolską ziemię
i przeschędlem za Nięstbę ktori mnie dzieli s Polska, alie Cxoliu
ięgo .Mⁿ ludzie, wojowali mnie za Nięstrem a wlin się mnie
widzi zem ięgo .Mⁿ przysiąga złamał.

Natom rzekł, ięgo przyczina powiem czemu się tak stało po onci
szczęśliwej bitwie v Oberthma, niebilo żadnego wtargnięcia
wziemix .T. M. gdzie to na ten czas mogło być wzięiono, aliech
zasia początek wzięli sprawę .T. M. najmiał Oxis, ktori
na Kxiarę na wieś Cxola ięgo .Mⁿ, .S. T. M. Stataxi naciachal
gdzie wisieki wielie ludzi, drugie ktore wten czas wibrali,
przedali ię w Białogrodzie wniemola i zaczęli walkę obczę:
ięm Boganskięm gdzie wiać to napierwie pan Hethman
kazał czimcz iędzi do ziemi .T. M. a wscbakosch niepię:
wiei asch zaim początkiem iakom pięrwie powiedział.

Nato mi rzekł, wscbitko mowięch iako strona, alak mia naten czas
opuszczał do gospodi, Potm niewezwał mia ksobie asch czwartego
dnia, gdm wezwan potm nięnkazał mi się sam iędno czliżei
panowie ktorzi mnie wiego pokoiu czekali, powiedzieli mi ze
hospodare niemożen, niemożę się stoba widzięć, gdm chęział
do gospodi gids tedni rzekł, dobreżbi bilo panie Iskuzięzki
abiezie pana swęgo nato więdli abi się mierził, amibis mi
tesch pana swęgo nato więdli, iam powiedział zem nięięstb
zadni Possel, abiech czo iędnal, albo oco staręjac a prziczimac
sui miał, atesch to nięięst moięi ossobi rzec tak wielkie pami
iędnac, alie iędnak bięch to rad widział abi pokoi bil a Chrzęs:
czianka się krew nieprzelewała

Panowie rzekli, przez pana Hethmana i pani ktorebis ti rozumial,
 abi sia o to prziczimili, abi ziednali naschego pana sCzolem iego Ma
 abi Czol iego Me Posla swego postacz raczil, gdy bi possel prziz:
 ial snadnei bichmi ta rzecz ustanowili, i ku koncu przimiedli,
 abowiem pan nasch beda cz panem naschim, niezawsze po naschich
 radach postampuie, a tak iako sam teraz znasz, nieda na to slo:
 wa rzecz polki possel niebandzie abi mial inak przimierz
 wzimierz, iedno ze walcierz bendzie.

I am gim odpowiedzial ze sia manderzi lundzie przeslemi rzeczami
 karcz i sprawnia, kto bacz ze naktoeci rzeczy niezisknie, asch
 mu to skodzi i niepozitek miece, nieradzi tego czimiam sia o to po:
 kussaraz, a sthniem odschadl.

Pothniem wzewan przed Voiwode nazaintu i zandal mnie zato
 i prossil tak iako i przedthim panowie iego, zebich pana Hethmana
 prossil i panow ktorich bich wiedzial, abi sia ku ie^o Czol: M^ezi
 prziczimili abimi Czol ie^o M^e, te czesz ziemie dacz raczil to Po:
 kuczie ktore iesth wielkiem nieprziaznieliem Coronie Polskiej
 i ziemie Moldawskiej, i am niestaci pan, iusch czterzi kroc pom:
 mia walka o to Pokucie, gdzie zato wiecznie niestogi, co
 nakladu onie czimiaz, i ego krowie zobu stron onie przelano,
 gdzie bi ie^o M^e tego niechcial wzimie, zebi mi iaka summa
 nagrodzil schkodi moie raczim bich ia chocz za moie niestogi
 przimierzze wzimierz mogl, abowiem tak iakom tu Possel Ta:
 tarskiego Czarcza, ktori vmnie iesth powieda, ze Czol iego
 M. kazdi rok Czarczowi piethnasze Thissiacz wzlozie y
 zapiauc thissiaczi gimich darow dawacz ma, gdzie gdy bi
 iusch ie^o Czol: M. semna przimierzze wzimil, amnie tesch po:
 winnego krowei sluzbie wdzialal tedi bi tego niekreba Ta:
 tarom dawacz, abowiem gdzie bi ie^o M. Czol wzziagnal
 sia rok gim dawac tego, prziczimil bich sia ia ze wschithox

wiara i pilnoscia ieslibi sebli wzienie ie^o Cxo: M. zebismie
 ziego Cxolenskiei uci ludzmi porazili, zebi sia nathim iego
 Cxolenskiei uci czesz i poziecha stala. Teshch ie^o M oba:
 gziez more more powolne zekanie ktore czimaz za sebkodami
 swogimi czekaianez tego abi sia iego nie vpamiantal, tedi
 chocz stamia ziego ucia niemam, bo iusch rok i dluzei dnie:
 ze swoici dobrei wolei nad to ktorebil Cxol Janusch przez
 Biskupa Siedmigroczkiego vdzialal

X tak iesli z iusch Cxol ie^o M. niebendzie chczial semnaz kon:
 ga vezimiez widziss ten obras nademnaz swiatego skrze:
 schemia naktozm iusch przedthm przisiagal i Texas przisi:
 gam ze tego nieprestanaz asch sia tego do gardla swego mlezic
 benda. Aten wktorem Cxol ie^o M. nadzieia ma, mnie
 wthm niezawadzi. A borwem ia bandaz wiedzial czim
 a iako bandaz mu vsta zatkat mial a tego niepomiecham
 bi sia teshch namiaz wshistek swiath obaliez mial.

I am nato odpowiedzial, zem nie nato prziechial, abich sia wla:
 kowc rzeci wdawacz mial iedno maimaiane ze okolo ia:
 kich sasieczkich a granicznich rzeczach T. M. semnam
 co spravowacz a iednatz mial, pomienvasch polbi czassi zu:
 xrandu swego strzeglem tego, abi prziczina niepokojv nie:
 bila odpoddanich Cxolia iego uci zgranitze. Atak i Texas
 dla tegom przial chczane sia okolo dobrego sasieczthwa
 rozmowicz i zachowacz. Ale thi rzeci ktore slischa niemiem
 bich mial co pam Voiemodzie Ruskiemu gi gnischem pa:
 nom oznaimicz a powiedziecz, a stinem sia odprawil vmiego

Bil teshch vmiego przimnie Rossel Tatarski i Moskiewski, ktori:
 chem tam iescheze odiechal, spravowali mnie y ini od ktorich

thesh sia mizego dowiaduiemij ze koniecznie natbem iestb ze
walke zafie pogancz obze

Petrus Tomiczki Ep^s Cracc Vicecancell^l
Joann de Tarnow comiti Palat^o Russie
Sandomiriensⁱ Capit^o

Mag^{ce} domine domine frater et consanguine char^{me} ac honoran
Araui et molesto accepi animo ea que de Thartarorum copiis
Micia v^{ra} ad me scripsit, qui nunciantur Boristhem traicere
cepisse, quiq^{ue} Mg^{ce} v^{re} certis coniecturis videntur huic
magis Regno q^{uam} Valachis vel Lithuanis incursionem et pre
dationem adornare, id enim non mediocriter et M^{ti}s Regie
rationes et foedera cum Thurecarum Imperatore inita pertine
baret quibus pactum receptumq^{ue} est vt a Thartaris tuta fuit
omnia. At equidem ego rem in dubio adhuc esse aduertens
non male nobis ominor quippe et Imperatoris Thurecarum
promissa minime vana esse sum expectus, et paulo ante ex re
gie M^{ti}s litteris didici a Thartaris nuntios de pace in Lit^u
uaniam esse missos.

Vt cumq^{ue} tamen sorte vel casu de aduentu hostium accidat spem
indubiam concipio Mg^{ce}iam v^{ram} virtute industria et celeri
tate sua fines regni defensuram esse, a qua id etiam atq^{ue} cial
rogo vt quemadmodum cepit, curare non desistat vt hostium
incurfus reprimi et regnum a predatione liberari possit, na
hoc quod sub Regie M^{ti}s absentia in commodum et vtilitate
regni Mg^{ce}ia v^{ra} de suo excellenti militari officio prestabit,
id et regni Incolarum gratitudo, et M^{ti}s Regie duplicata
gra^{ti} acceptum illi vicissim refferet, et illa se insuper laude
et gloria cumulata augebit.

De domini Castellani Bessenⁱ cum d^{no} Odnowski in gratiam re
ditu

ditu et mutua illorum reconciliatione quod Agcia v^{ra} curam
habeat est mihi admodum gratum, ego etiam quantum in me
erit ei rei deesse nolo, Verum cum Agcia v^{ra} abesse nunc
cogitnr, receptum pro concordia tempus deferri oportere existimo
nam absente illa neq; commode tractari possit, quandoq; tñ
id futurum erit ego nihil in opera et officio meo desiderari pa-
tiar dominoq; Belzen^o pro ea qua mihi attinet necessitudine
ac libens assistam.

De eo qui se fratrem domini Epi^o Plocen^o iactitat, admirari satis
non possum, fratres enim domini Plocen^o ego bene novi, in quibus
nullum esse scio qui tanto tempore à patria absens ab amicis ex-
pectaretur, nisi forte is sit supernumerarius vel imaginarius
me infans frater illi quesitus.

Declararunt mihi per suum Nuntium et litteras Doctores et Agri^o
Collegiati domus maioris studii Crac^o, q^{uod} trecentos florenos in mo-
neta quos illis Agcis olim dominus Castellanus Crac^o dari iussit
et legati erant et designati ad pias causas per dominam olim Cas-
tellanam Voimicen^{em} de Jaroslaw habere hactenus non possunt re-
cusante Sebastiano Sobek eos illis dare aut recipi permittere et
referente rem ad vram Agciam et alios Executores, et quo-
niam illi statuerunt ducentos florenos ex his trecentis conuer-
tere in structuram librariæ suæ, et pro centum florenis re-
siduis emere censum in vim recuperationis assignandam alicui
sacerdoti qui legat singulis septimanis duas missas, rogo plu-
rimum vram Agciam, ut cum hec fuerit ^{voluntas} domini Castellani
Crac^o defuncti, ut dicti trecenti floreni dentur dominis Docto-
ribus et Agri^o, mandare velit Sebastiano Sobek ut quominus
illos recipere possint ulterius eos non impediat, sed in usus,
per eos destinatos convertere permittat, quo faciet v^{ra} Agcia
rem se et christiana mansuetudine dignam et mihi singula-
riter gratam. Commendo me amori et benevolentiae fr^{atris}

142
Mag^{ae} v^{rae} quam in preliis et coeteris rebus fortunatam esse
vitamq; diuturnam et incolumem vivere ex animo opto Dat^{us}
in Kieles die v^a Septembris Anno M^o. D^o. XXXIII

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell
Andree de Tanczin Castell^o Cracouiensi

Mag^{ae} domine domine frater et amice honoran^{te} me Accepi
litteras Mag^{ae} v^{rae} quibus consensum preberi a me postulat,
ut pecunia mansionariorum in templo beate Virginis in Circu-
culo Crac^o fundatorum apud Consules Crac^o tanq; patronos
collatione deposita super bona Mag^{ae} v^{rae} in vim exemptionis
tradatur. In qua re tametsi audiam diffensionem inter Cives
et Consules excitatam esse, ad quos potissimum pertinet de
hac pecunia recte collocanda disponere ut tamen Mag^{ae} v^{rae}
voluntati satisficiam quantum mea interest assentior liben-
ter ut pecunia predicta sub cautione sufficienti Mag^{ae} v^{rae}
a Consulibus detur quibus et per nuntium et per litteras
voluntatem meam super hac declaravimus. Mansionarios
vero hortatus sum ne Consulum et me in hac re voluntati ad-
versentur verum id plurimum rogo a Mag^{ia} v^{ra} ita rem de
soluendo censu et non amittenda pecunia, inscriptione providere
et cautione firmare velit, ne successu temporis vel Mansio-
narii vel Consules occasionem de me et de Mag^{ia} v^{ra} conque-
rendi habeant. Quod vero ad ^{quod} consensum M^{ag}is Regis at-
tinet cum res de pecunia danda finietur non granatim que
Mag^{ia} v^{ra} postulat, et que ad negotium pertinere videbuntur
providere curabo in maioribus etiam meum officium Mag^{ae}
v^{rae} commendare non pretermittens, cuius benevolentiae et
amori fraterno me ex animo comendo et illam semper felicem
esse in multos annos recte incolumem vehementer opto Dat^{us}

in K ieleze die xi^a Septembris Anno domini
M^o D^o CCCC^o LXXXIII°

Petrus Tomiczki Eps Cracouien. Vicecancell
Stanislao Borek Cantori Cracc

Venerabilis domine, frater in Chro char^{me}. Fuit hic apud nos dominus Jeronimus Spiczinski, missus a Proconsule et Consulibus Civitatis Cracⁱ presidentibus, qui questus est gra- uiter de Consulibus antiquis, quod eos omnes ac eorum offi- cium per contemptum authoritatis Proconsularis magna in- iuria et contumelia affecissent in eo, quod vocati pluries per Proconsulem per secedas iuxta morem eorum veterem ad con- sulendum de negotiis Civitatis nunq^{uam} venire voluerint quo factum esse ut sint inter se nunc in magna discordia et diui- sione, quod nemo probare potest. Retulit etiam a maiore pte Consulium decretum esse ut pro pecunia Mansionariorum Ec- clesie beate Marie emeretur census in vim recuperacionis in bonis domini Castellani Cracⁱ, ei tamen decreto et Consules antiquos et ipsos Mansionarios aduersari, petens in hiis et tantis eorum difficultatibus et controuersiis consilium et auxilium meum idem dominus Jeronimus. Nos id quod in presens prestare potuimus, scripsimus Consulibus an- tiquis, ut deponerent antiquas similitates ex eorum animis et toto studio bono reipublice Civitatis omnes in bona con- cordia et amore inuicem haberent, ubi enim aliter facerent plurimum id displicentum esse Regi^{ae} M^{ajestatis}, que istis eorum dissensionibus multum offenditur.

Quod vero attinet ad pecuniam Mansionariorum nolentes ne decretum Consulium fieret irritum, et ne maior in Civitate oriretur dissensio, subscripsimus decreto Consulium presidentium

et tam Consules antiquos q³ etiam Mansionarios l^{ris} m^{is} admo:
nuimus. ut propter bonum Civitatis. et ne propter hoc suscita:
retur maior et pernicioſa inter Cines discordia, ipsi q³ eant
pedibus in eam sententiam, et Decreto Consulum presidentium
non contraeant. Quod fecimus propter multos bonos respe:
ctus.

Quod scripsistis de vitreo Gallico ex Hedano nobis adueto,
an fenestree ex illo in Sacello m^o d^{no} Thome Cantuarien
dicato fieri debeant permittimus id arbitrio v^{ro}. Est quidem
vitrum illud multum lucidum et transparens, nescimus tamen
an dⁿⁱ durare possit. Verum vos de hoc ab eo Agre^o qui sene:
stras domino olim Castellano Crac^o ex simili vitreo Gallico
laboravit inquirere potestis et facere demum id quod vobis
melius videbitur. Rogamus autem vos, facite operam v^{ram}
ut iam hoc anno Sacello m^o extrema manus imponatur. Cuius q³
resq³ in eo ita ut in Capella Regia fiant, ut illud cum istuc
deo bene iuvante veniemus consecrare, et rem diuinam^m eo fa:
cere possimus. Attulit nobis Volſki puer m^o. Capsulas plu:
beas pro reliquijs Sanctorum ad Altaria imponendis. Cum
primum Pictor finiet laborem suum in Sacello m^o curate ut
Pavimentum in eodem Sacello sternatur marmore quod dudum
est paratum sic ut supra ostium Sepulchri lapis q³ de Mar:
more rubro Hungarico ponatur, ut tandem Stalla et forme
ibi ponantur per mensatorem de Nissa qui isthuc proculdu:
bio ad Nundinas S. Michaelis veniet, ille enim melius lo:
care et aptare illas poterit. foelicissime valete. Dat^o in Kiel:
die die xi^a Septembris Anno m^o. D. XXXij^o

Petrus Tomiczki Eps Crac. Vicecancell.
Antiquis Consulibus Civitatis Crac

F Amati domini amici mei charissimi, Proconsul et Consules officio Civitatis istius Crac nunc praesidentes, miserunt huc ad nos de medio sui Famatum dominum Jeronimum Spiczynski declarantes nobis q' gravi iniuria et contumelia per contemptum auctoritatis Proconsularis sint a vobis affecti, ita videlicet q' ad consulendum de pecunia Mansionariorum in templo beate virginis in Circulo Crac' fundatorum in quibus potissimum sit inscribenda bonis, et ad alia magni momenti reipublice Civitatis negotia tractanda scripto mandato Proconsulis secundum morem ab antiquo servatum, vocati aliquoties essetis, nunq' veneritis ea in re neq' mandatorum Proconsulis, neq' officii v'ri, neq' honestatis publice, deniq' nec voluntatis Regie v'ris que decreto v'ris sue continetur, ullam rationem habentes. Unde fieri et evenire, q' et Civilia munera negligantur et inter v'ros Consulares odium atq' simulas, res admodum noxia, suscitetur. Quod equidem gravi et molesto animus amio, nempe qui pacis concordie et tranquillitatis istius Civitatis semper cupidi et studiosi fuimus quiq' colligamus utem Regiam placidissimum Principem, istiusmodi Civilibus controuersis plurimum offendi. Et equidem si praesentes isthic essemus nihil gravaremur partes meas interponere, ut quae inter vos animorum contencio suscepta esset, benivolentiae persuasione componeretur. At cum longe absumus, id munus curandum istis v'ris dominis Regni Consiliariis qui apud vos sunt praesentes et prudentiae v'rae relinquere et committere dignum duximus. Verum ne et hoc quod in absentia praestari ad communem utilitatem istius Civitatis a nobis possit desideretur, praesentibus litteris

217
211
à vobis rogamus et pro nostra in vos beneuolentia confidenter vos
et hortamur et monemus, ut communem inter vos colatis concordiam
et publicorum negotiorum curam pro officio vestro diligenter sustine-
atis, à qua non vos remoueat alicuius persone odium, non affectus,
non inimicitie, non commoda preinata auocent et disrumpant animos
vestros, qui id quod iuratus auctoritati debetis, sine ulla remissione
preestetis. Sic enim et reipublice vestre Civili commodabitur, et
occasionem futuri alicuius mali et scandali submouebitis, vrea
enim crebra diffidia que inter vos excitantur, in tantum iam
animum Regis vestri exacerbarent, ut lenissima ex causa fieri
possit, quod ad retinendum in bona administratione Civitatis sta-
tum, aliquid novi constituat, ut sua quod plurimum postmodum
ex vobis dolere et lugere possent.

Coetereum cum predictus dominus Jeronimus Spiczinski nunctius
ab isto Consulatui presidente ad nos missus declaravit nobis à
maiori parte Consulum qui ad hoc vocati et congregati fuerunt
decretum esse ut pecunia Mansionariorum supernominatorum,
qui ad hoc dudum assensum prebuisent, iurco domino Castella
Creac' detine, nos qd ne id quod à maiori parte Consulum fa-
ctum est et decretum, fiat irritum neque amplius de hac re dis-
sensiendi inter vos occasio relinquatur, quantum in nobis est
cum illorum decreto voluntatem vestram coniunximus et inhibi-
tionem à domino Vicario nostro de non extradenda pecunia
datam, tolli et reuocari fecimus. Rogamusq; vos ut vos qd
in eam sententiam cati et accedatis propterea multos respectus
quos foelices omnes esse ac in bona concordia et tranquillita-
te Civitatis nichilominus vivere et valere optamus. Dat^o
in Kieles die xi^a Septembris Anno M^o. D^o. XXXIII°

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell
Proconsuli et Consalib. nouis Ciuitatis
Cracouiensis.

F

Amati domini, amici mei charissimi. Qualissimum et plane ac-
ceptum nobis extitit quod nobis declarastis meas litteras quas
nupex ad Collegas vros consulto et necessario scripsimus ta-
tum profecisse vt spes optima sit concordiam et animorum
coniunctionem inter vos non difficulter persuaderi et recipi
depositis odiis quandoqz vrbis nocitmeis posse communem enim
nobis vobiscum magna in parte vtraqz fortunam esse in
ista vrbe nunqz contempsimus, et non minus quam aliquis
vnus ex vobis pro illius commodis et omni bono successu
laboramus hoc idem et demceps dum vos studii et opere
mea gratos esse cognoscimus facturi
Coetereum quod a nobis postulastis litteras ad Mgros dominos
Sandomiriens et Zarnouien Castellanos ^{scripsimus} vt operam faciat
quo domus in Zwiierzyniecz ad impedimentum tubutoru sine
aque ductus Ciuitatis per dominum Castellannum Viel-
nen edificari cepta in alium locum transfferatur quod il-
los facturum esse confidimus, et si forte non proficerent nos
ipsi cum isthuc deo bene volente veniemus, quod breui
futurum est nrām ad hoc operam interponemus. Interim
vos omnes bene valere et foelices esse optamus Dat
Cracouie die XXIII^a Septembris M^o. D^o. XXXIII°

Petrus Tomiecki Ep^s Cracc. Vicecancell.
Petro kmite de Vissnicze Marsalco regni.
Capit^o Cracc.

Mag^{ce} domine amice et affinis char^{me} ac honoran¹. Scripserunt
nuper ad me Consules Civitatis Crac^{ae} dominum Castellani Vic:
lunen¹ forte ex Privilegio Regie donationis edificium et stru:
cturam domus molici in loco quodam foecalis operi Canalicum
aquam in Civitatem derivantium propinquo per quod edifi:
cium si continuaretur cum ipsi aduертant intercludi et pre:
pediri debere vias aque ductus premoncantq³ exinde non
parum incommodi afferri posse et sue Civitati et Castro Re:
gio, tum deniq³ orto mris R^{elis}, et postremo Curie mee que
omnia loca per illas vias mundam aquam recipere, et copia
illius habere possent. Magiam vram rogo plurimum opera
suam facere et precipere velit cum domino Castellano Sando:
miciem¹ ut edificium hoc in loco Canalicibus Civitatis noxio,
non statuatur alioqui enim domini Consules hanc rem, ad Re:
giam item¹ referre cogerebuntur faciet in hoc Magia v^{ra}
rem mihi gratam et comuni omnium commoditati necessaria
quam vicissim illi ego et Consules acceptum referre curabi:
mus. Commendo me amori et benevolentie fraternae Magie
v^{re} quam sanam et semper felicissimam esse ex animo opto.
Dat^{us} in Dobrowoda die xxiii^a Septembris Anno dⁿⁱ
M^o ccc^o lxxviii^o Dⁿⁱ xxxiii^o

Andreas Cricius Ep^s Plocen
 Petro Tomiczko Ep^o Craccouien
 Regni Polonie Vicecancell.

RME mi domine, domine et benefactor colen^{me}. Littere^{vrae},
 R^{me}. D. quas eius seruitor adolescens Nobilissimus attulit meo
 domino Ep^o Culmen, non illi solum, sed et mihi magno fuerunt
 solatio, illi propter exhibitam in se liberalitatem mihi propter
 tria hec verba, Nepotem meum charissimum, illic audita, pro
 qua gratia et precabimur omnes dominum deum inter sacra
 mea exastina, et ut verbo meritorio vltax R^{mi} mei domini
 Posnamien, etiam bibemus inter prandium.

Ea vero que R^{ma}. D^o. vra^a adhuc Romam scribi iubet, mit:
 tere nunc non potui propter occupationem cum ipso domino Cul:
 men et aliis amicis, quibus absolutis mittam euestigio per meum
 nuntium, quod ut vra^a R^{ma}. D^o boni consulat humiliter rogo.
 Quamprimum venit ad me Nicolaus Worski mox illum ad Ele:
 banatum in Ploczko fr^{is} nomine institui, accurrexit post triduum
 famulus domini Bramiczki Referendarii cum presentatione
 Regia referens autem R^{lem} nolle ut alius habeat q^z ipse
 respondi breuibus me meo functum officio, abiit ad possessio:
 nem vi occupandam cum mandatis Regiis, dehortatus sum
 ne quid faceret aduersus gram^{am} R^{me}. D. vra^a quam erga
 dominum eius non vulgarem exhibet, nescio quid tandem
 faciet, si quid tamen metuendum est, non est nisi a Smolikow:
 ski qui concessionem iurispatronatus habet omnibus priorem
 que quidem a me confirmata non est, sed audio apud Regiam Ma:
 iestatem nihil aliud respici nisi datas concessionum, vltiq^z est cura:
 bo ego et hunc obicem hic modis omnibus continere. Commendo
 me gratie^{vrae} R^{me} dominationis, qua ut me complecti non
 desinat ac valeat semper felicissime dominum deum iugiter precor
 Datus ex Ploczka pridie Exaltationis S. Crucis M^o D^o XXX iij

331

Andreas Cricius Ep's Plocen
Sebastia^o Braniczki Cancell. Gnesnen
Referendario regio

Venerabilis domine amice charissime. Obtulit nobis Nunctius
vrae .D. presentationem Regiam ad Plebanatum in Ploczko, ad
quem nos iam antea institueramus Stanislaus Aorski servitor
Remi .D. Cracouiensis vigore donationis Insuper patronatus per Re-
giam item Remi eius .D. concessit, nihil diminantes de aliis
vel presentationibus vel donationibus Regiis. Habemus enim
veterem instructionem Regie^{ae} utis de ipsis Insuper patronatus do-
nationibus, mandavitq; nobis sua utas de illis ut quaecumq;
non expiraverint admitteremus et meo officio fungeremur promi-
de imitantes mandatis et instructioni ipsius Regie^{ae} utis in-
stitimus cum qui primus nobis presentatus est vigore huiusmodi
donationis, et posteaq; perfuncti sumus officio meo, iam presenta-
tionem vram que sero nobis oblata est admittere non posuimus
verumtamen non ignoramus quoniam charam habeat vram .D. Remus
D^s noster Cracouiensis qui proculdubio vram .D. causa omnia fa-
ciat, neq; illam cum servitore suo litibus conflictari permittet
Itaq; ad Remam .D. suam totam hanc causam remittendam pu-
tamus, et vram .D. plurimum rogamus ut hac in parte apud
illam simus excusati, libentissime alioqui in aliis rebus omni-
bus ubicumq; poterimus ei gratificatui Valeat feliciter vram
.D. et nos diligat Ex Ploczka die xvii Septembris Anno
domini M^o . . . D^o . . . XXXXIII

Andreas Cricius Eps Plocen
Bone Regine Polome.

Sacra Altas, et domina, domina mea clementissima. Humillima
mei commen'. Veniens ad me dominus Eps Culmen' consecra:
tionis sue causa, postulavit à me ut negotium eius pro quo istuc
mittit vrea Sacra Altis commendarem, licet vero sciam et illu
esse optimum servitorem vrea Sacra Altis et vicissim Altis
vram illi esse dominam clementissimam, non potui tamen amico
non vulgari hoc officium negare, humillimeq; ipsum et me vna
vrea Sacra Altis commendo. In ea vero ipsius domini Epi con:
secratione cum multi interessent Procures et vicini mei, recede:
gi in concordiam et dominum ^{Filipsey de S. exensto} Palladium Plocen cum domino
Castellano ^{N. rex de n. p. g. g. g.} Siepreen et nonnullos alios dudum dissidentes unde
spero tranquillius et officiosius omnia hic negotia successura
et quia ipse dominus Castellanus Siepreen multa coram me
promittit de fide et servitute sua in rebus omnibus ad mi:
nimum nutum vrea Sacra Altis, humilliter illi supplico, ut
ipsum ea gratia quam desiderat complecti, et per occasionem
etiam illam declarare dignetur faciet vrea Sacra Altas rem
sua excelsa prudencia et benignitate dignam quam ego vna
illo fideli servitute demereri studebo. Deosculor manum vrea
Altis Dato Plocen xviij^a Septembris Anno domini
m^o . D.

113

Petrus Tomiczki Ep's Crac. Vicecancell
Andree Criczki Ep'o Plocensi nepoti.

RME in Chro' P'e et domine Nepos charissime. Quando huc
ad me venit Dambrowski cum litteris .D. v'rae R'me quibus
comendabat mibi negotium Capituli Ecc'e sue, non permisi vt
quidpiam in ope vel opera mea desideraret, iuni enim et sub-
lenavi causam pro ea que se obtulerat necessitate, sicuti ip'e
verebis, plamius .D. v'rae R'me declarabit. Nonit credo
.D. v'rae R'ma cum qui apud me a pluribus annis est. Stanis-
laus Goxski. Is habet litteras Apostolicas et Privilegium re-
servacionis ad Canonicatum et prebendam Ecc'e .D. v'rae R'me ^{Notarius}
quam primo in Mense summi Pontificis vacare contigerat, ^{Courthaze}
Vexum quia vacationis tempore solent isthic litigiosorum ma-
gni concensus fieri, quibus iuxta quantumlibet firma impediri
solent, rogo plurimum .D. v'ram R'mam vt ad omnem va-
cationis alienius occasionem auctoritate sua preesto esse meo
Goxski velit, adolescenti plane recto et tranquillitate atqz mo-
destia non illiberali preedito. Faciet hoc .D. v'rae R'ma
rem mibi gratissimam et quam ille perpetuo illi bene mereri
curabit Comendo me amori et benevolencie fraterne .D.
v'rae R'me quam diu saluam et incolumem esse vehementer
opto
Dato Crac XXI^a Maij Anno .M. D. XXXIII°

Tomiczki Ep's. Cricio Nepoti

RME in Christo Patre et domine Nepos char^{me} obtinueram
superiori tempore apud sedem Apostolicam grās reserua:
tionum ad vacatura beneficia Ecclesiastica in nonnullis Ca:
thedralibus Ecclesiis pro servitoribus meis volens fortunas
illozum relevare ad Ecclesiam vero .D. vrā R^{me} obti:
nui similem gratiam Stanislaus Goxski qui mihi multis an:
nis servit diligenter estq; de me sua fide et virtute bene
meritus. Quia vero intellexi vacare in praesens in ea ipsa Ec:
clesia .D. vrā R^{me} Scholastriam Nobile sacerdotium post
obitum domini olim Doctoris Strzelga, neq; video obstarē
aliquid aliud quominus eadem Scholastria vigore gratie
ipsius Goxski mei acceptari et retineri possit preterq; suis
regressus quod sibi dominus Epus Camenecen' ad eam
ipsam Scholastriam reliquisse dicitur tamen dubito q;
illius expeditionem in Urbe Roma confecerit, res enim
est quam constare oporteret magno impendio utrumq; est
quia certo mihi persuadeo q; .D. vrā R^{ma} cuperet
promissum iri alicui ex suis consanguineis de hoc tam insi:
gni beneficio id non alia via confici posse existimo, q; ut
D^o. vrā R^{ma} suscipiat patrocinium Iuris mei Goxski
eoz prelatam Scholastriam eumcat. Quod ut facere velit
et suadeo et summo perere rogo, cum domino enim Ep^o Camene:
cen' si quide' ille aliquid Iuris de quo ego dubito ad eandem
Scholastriam habuerit et promittere suo venerit facile .D. vrā
R^{ma} componere poterit ille etiam utpote qui in resignata sibi
per .D. vram R^{mam} propterea Sancti Floriani Cracovien'
Drapsitura

expertus est ab illa collatum in se non paruum beneficium procul
 dubio non grauatum acquiescet persuasionibus et postulatis. D. v^{re}
 & me, quæ tandem eliberata dicta Scholastica Ecclesiæ sue po-
 terit de illa domino Zebzidowski Nepoti suo prouidere ipse vero
 Canonicatum Plocen quem obtinet Gorski meo resignat. Quo
 D. v^{ra} Rema et honori et desiderio suo et Nepotis sui et mihi
 rem gratissimam faciet ipse vero Gorski pauper Scholaris co-
 solabitur pro seruitute sua quam ut dixi michi multos annos
 fideliter impendit. felicissima sit. D. v^{ra} Rema cum suis
 omnibus et me solito amore suo prosequatur. Dato ni Dobro-
 woda xxi^a Septembris Anno M^o D. XXXIII^m

Tomicius Cricio Nepoti

RME in Christo Pater et domine Nepos charissime. Accepimus
 in proximo dominum Milinski qui in Villa Regia Plores
 Ecclesiam Parrochiale obtinuit, vita functum esse. Ad quam
 quidem Parrochiale Ecclesiam cum ego Juspatronatus pro
 vna prima vice conferendi à Regia M^{te} pro Stanislaw Gor-
 ski seruitore meo impetraxim et illud Piotrkowie v^{ra} Rema
 D. confirmavit auctoritate sua ordinaria, rogo illam plurimum
 cum ex hinc hoc sibi per me impetrato per patronos presen-
 tabitur illum instituere citra moram et quamuis dilacionem
 velit, et non permittere ut isthuc in Ep^{atu} suo impetracioni-
 bus meis à quopiam difficultates et impedimenta pretendan-
 tur vel subornentur. satis enim superq^{ue} mihi molestie
 Scholasticæ negocium attulit, ob quod pro iusticia non defensum
 assidue querimoniam lacrimas et lamenta seruitoris mei Gor-
 ski non sine dolore et comiseratione dissimulans tñ animi mei
 affectionem sustineo. vadit autem isthuc frater eius natu minor

qui rem hanc fratris nomine est curatuus, cum ego .D. v^{ra}
B^{me} commendo et ab illa rogo ut opera consilio patrocinio et
auctoritate sua illi contra quouis impedimenta adesse, et mea
impetrationem in suo robore et firmitate conservare, et lueri
velit factura in hoc .D^o. v^{ra} B^{ma} rem suo officio digna
et mihi supra modum gratam quam vicissim illi omni studio
et gratificatione mea refferre curabo Coeterum me amoris et
benevolentiae fraternelle .D. v^{ra} B^{me} commendo quam in
longa vita et optata felicitate a deo sanam et recte mco:
lumem servare ex animo opto Datus in Kieleze die v^o
septembris Anno domini M^o .D^o. xxxiii^o

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. R^p. Vicecancell^r
Andree Cricio Ep^o Ploensi Nepoti suo.

R^eME in Chro^o P^r et domine Nepos charissime. Exempla lite:
rarum conscripta quae mihi a B^{ma} .D. v^{ra}, puer meus at:
tulit, multum mihi placent, sunt enim ex rei necessitate et Re:
gie^{ae} M^{ajest}atis dignitate apposite satis et commode confecta.

Coeterum quia negotium interpretandi et declarandi Privilegii n^{ost}ri
male nobis succedit apud summum Pontificem, et Procures ac
Officiales Romanos, ut ex exemplis brevis Apostolici et littera:
rum B^{emi} .D. Cardinalis Protectoris ad Regiam M^{ajest}atem et me
scriptarum .D^o. v^{ra} B^{ma} cognoscat. Iterumq^{ue} nobis aliud
est movendus lapis verborumq^{ue} contentio cum illis suscipien:
da quine de suis lucris deperdant quicq^{ue}, Regie^{ae} M^{ajest}atis et om:
nibus nobis dant solum verba, istud enim breve quo Pontifex
Regie^{ae} postulacioni satisfacere voluit, neq^{ue} ad interpretationem
Privilegii quam nos plenam ad omnia quae sunt concessa non ad
solos coadiutoriarum et regressuum consensus esse optamus, quicq^{ue}

127
189
valet, neq; ad firmitatem vel temporis diuturnitatem aliquo pacto
est utile, quippe quod non aliud nisi coadiutoriarum et regressuum
consensus commemorat nec diuturniorem quam ad vitam Ponti-
ficiis pollicetur securitatem. Quare rogo plurimum. D. vram. R.
conficiat iterum de ingenii sui copia literas tam ad summum
Pontificem q; ad Rmum dominum Cardinalem quibus declaret
illis gratum quidem esse uti sue q; Sanctitas sua paterna se
prosequatur benivolentia, et q; item dominus Cardinalis officio-
sum et diligentem se in literis que utas sua ab illa Sancta Sede
postulat impetrandis prestat. Verum quia hoc breue manu est,
et non ad omnia que in Privilegio propter ambiguitatem declara-
tione et interpretatione egent est accommodatum, demq; q; non ita
est perpetuitate firmatum ut a successoribus renocari non possit,
a quibus dubium est an utas sua vel futuri Polonie Reges
tanta prosequente benivolentia, quanta nunc ab ipsius Sanctita-
te se utas sua complecti cognoscit, rogare utem suam, ut in-
terpretari et ampliare ita hoc ipsum Privilegium dignetur prout
a Vilamowski ad hoc misso et Doctore Reginza expedire no-
bis et regno meo cognoscat.

Quod D. vram Roma Plebanatum in Plozko vacantem ex inre
impetrationis mee Stanislaw Gorzski se delatorem pollicetur,
magnopere est mihi gratum id enim si aliter contigisset quod
non sperabam unq; me et illum magnopere perturbasset. Pre-
terea et illud est mihi acceptissimum, quod pro Ince quod ipse Gor-
zski clarum et apertum se habere dicit ad Scholastriam Plocen,
vult Roma. D. vram arbitratu suo, et ut suadebit equitas fa-
cere quicquid poterit, pro quo illi amplissimas ago et habeo gratias
et nomine Gorzski promitto quicquid gratie et fauoris illi presti-
terit id sua servitute. D. vram Rome mereri semper curabit
Illud quod scribit: D. vram Roma Capitulum suum improbare in
Privilegio et Indulto nobis concesso et meos quosdam etiam offen-
dere adnexo quo fit ut me ad hanc rem opere et impense facte

peniteat prefertim quod hoc beneficium quod mee tantum Eccle:
sie debebam cum coeteris Prelatis qui illo abutantur communi:
cavi. Verum cum à cepto iam desistere minime sit decorum
pro virili mea admittare, ut hac ratione prout maxime expedire
videbitur Privilegium iam impetratum, interpretetur et ad
perpetuitatem confirmetur et declaretur. Et cum lras Regie
Matris nomine ad summum Pontificem et R^{mum} dominum
Cardinalem. D^o. Vra^a R^{ma} scribet, non obliuiscatur rogo
excusare famiam meam de turpi venditione consensum ad Co:
adiutorias et regressus insimulatam. Nam multum ad honore
et dignitatem meam pertinet id quod iam est in aperto, non
preterire silencio, hec tamen prudentiae et iudicio. D. Vra^a R^{me}
committo. Cuius etiam benivolentiae et amori fraternis me co:
mendo optans ex animo ut et diutissime vivat et sit semper
incolumis et foelicissima. Datus in R^{ma} iulie die viij Sep:
tembris Anno dⁿⁱ 1544. D^o. XXXij

R^{ME} in Christo P^r et domine Nepos charissime. Ago et ha:
beo magnas gr^{as}. D. Vra^a R^{me} quod exempla littera:
rum que ab illa optabam confecerit, quorum id quod nunc ac:
cepi, plane mihi satisfacit, reliqua etiam duo que cum puero
meo filio domini Castellani Visnenⁱ adhuc expecto, non mi:
nus satisfactura esse certo mihi persuadeo, nihil enim fit hoc
in genere à D. Vra^a R^{ma}, quod non magnopere mihi
placeat.

Sentencia. D. Vra^a R^{me} de Privilegio meo iure et potestate.
statuti secularis Regni huius tuendo, bene cum animo meo
conuenit, semper enim et ipse id ad rem meam maxime ne:
cessarium

189
necessarium iudicavi ut Statuto magis q̄ Pontificis concessio:
nibus à nobis et successoribus nostris Privilegium de libera colla:
tione Sacerdotiorum in sex mensibus nobis concessum defendenda:
tine confidens tamen maiorem ad defensionem haberi semper
posse facultatem si Privilegium ipsum et interpretetur et ampli:
etur ut visum est mihi expedire, laboravi hucusq̄ ut auctori:
tas Summi Pontificis que in illo desiderantur adiciat extendat
interpretetur et ita obviem omnia, ne deinceps vlla maleno:
lis et ~~Scriolis~~ ^{matibus} ~~matibus~~ ^{cabulis} impugnandi illud occasio
relinquatur. Inventa enim neq̄ homines post mortem Remi
domini Sanctorum quatuor Cardinalis originali Privilegii sup:
plicatione, hoc sibi magnum ad irritandum illud sumpserunt
argumentum, quod in quibusdam locis variet et nescio quid plus
littere et Privilegium continere videatur q̄ fuerit in suppli:
catione petita, addiderat siquidem nonnulla mortuus. D. Car:
dinalis ex auctoritate sua que in rem meam faciebant. Qua
spe irritandi Privilegii animati quidam negotiosi homines, acti:
onem instituerunt possessoribus Sacerdotiorum qui post mortem
domini olim Mielschinski vacarunt preterito isto adornantes ut
appareat ordinariis non esse concessam facultatem disponendi
de Sacerdotiis Sedi Apostolice reservatis etiam in mensibus
eorum vacantibus.

Intellexi que D. v. r. a. Roma de Jure domini Corzbok Nepo:
tis sui in Scholastria Plocen' scribit idq̄ Corzski servitori meo
declaravi, qui dicit se edoctum per suos amicos quos in Ploczka ha:
bet non paucos admodum infirmum et antiquatum ius dñi An:
gelli, Capellani quondam R. h. i. utis esse etenim dicunt preben:
dis aliquot Ecclesie Plocensis illius iure acceptis, illud ipsum
iampridem extrinctum et annihilatum esse eundemq̄ dominum
Angelum ad ipsam Ecclesiam Plocen' nunq̄ admitti vel recipi.
obstante de ^{statuto} ~~exterioris~~ hominibus potuisse atq̄ adeo et transfusio:
nem iuris ipsius in alterum invalidam esse, que omnia Corzski

perspicuens. tametsi censeat dominum Corzboh^h securum in Scholastia
esse non posse submitit tamen se et fortunas^{suas} gratie Reme .D. vix
ad cuius iudicium ego q³ totum hoc negotium reffero illa enim et co:
tractum quem cum domino Cameracen^{is} Ep^o fecit, tenet quem ego
ut erat in scripto ad me allatus, comprobaueram et melius quā
ego cognoscit quid iuris domino Angelo post tot priores vaca:
tiones et sacerdotiorum iure ipsius receptiones competere possit.

Id quod in nouis à domino Broderico Ep^o Siermien^{is} proxime ac:
cepi ex seceda presentibus inclusa .D^o. v^{ra} Reme cognoscat
De Lithuania enim rebus puto illam ex Regis et amicorū
litteris abunde cognoscere potuisse. Inducetur nec ne Conuentus
Regni generalis scire adhuc non possum / arbitror tñ quā
uitas Regia an iudici debeat, à nobis breui requirere co:
silium, quo tempore et ego et .D. v^{ra} Reme aliquid de
Conuentu futuro conijcere poterimus.) De Iubilco cum fue:
rit iam semel prorogatus nescio an honestum sit alteram
illius prorogationem petere adscribam tñ in litteris regis
de illo in tempus longius concedendo. Comendo me amori
et beneuolencie v^{ra} Reme .D. et opto illam esse
semper recte incolumem et foelicem Dat^o in Kieleze
xij^o Augusti Anno .M^o. .D^o. xxxij^o

151
Andreas Cricius Ep's Plocen
Petro Tomicio Ep'o Craccouien
Et Regni Polo^e Vicecancell^o.

RME mi domine domine et benefactor colendissime. Jefeellit me
quidam qui se aiebat seruitorem R^e me. D. v^{re} referens se pos:
tridie discessus domini Caroli ad illam profecturum et litteras à
me accepturum non tamen posthac apparuit itaqz per meum mitto
R^e me. D. v^{ra} bimas litteras ad summum Pontificem et vnās
ad Protectorem prout mihi mandare dignata est, si quid in mit:
tendo neglexi supplico condonare dignetur, multis enim et mo:
lestissimis negociis hic obruor.

Difficultas quæ in reficiendo Præuilegio nrō Rome nigeritur
more suo fit, proinde id domi emendandum censeo de quo prius scri:
psi sed et fama de vendito per quendam ex nobis ^{Ep's} consensu hic
dicitur esse verissima. verum si is et prouisiones suas et sacra
omnia haberet venalia vt faciunt ipsi ^{Præuilegi} et vulgo qui nunc cul:
pant, non ideo tamen à nobis omnibus facultas nrā prouide:
di et consecrandi auferri deberet, sed hic pretextus est ne quid
clari fr̄m qz nobis concedant.

Absoluimus actum Consecrationis domini Ep'i Culmensis cum quo
totos octo dies occupatus fui cum vixit apud me litteras Melan:
chtonis, quibus spem dat aduentus sui ad nos, et miratus est et
gausus vehementer, tamen si non ignorabat illum cupidum esse
abdicandi se factionibus istis ait Alexandrum Legatum Po:
tificis mris modis magnisqz promissis apud illum egisse
vt vel ad Pontificem vel ad aliquod Gymnasium Italie illu:
pellicere potuisset, sed ad Italiam nequaquā sibi persuaderi pas:
sum esse, rogauit me valde cum Campense suo vt à cepto non
desisterem, affirmans nihil vtilius laudabilisqz nobis conti:
gere posse quod faciam sedulo modo ne heretici dissuadeant ait

idem quod et Alogowski, homunculum esse placidi mansuetiqz
ingenii, ac omni scienciarum genere absolutissimum, et quod miru
est, in utraqz parte magnam habere existimacionem et gracia
si venerit quod dubito, nihil de constituendo illo inconsulta
Roma. D. Vra faciam, quod scribo non impendii ^{aliamys} causa, habet
enim illa plus satis, ad que honestissime sumptus facit modicos
sed ne illis qui aliorum benefacta male interpretari solent, an-
sam aliquam me culpandi preberem, prout iam nonnihil olfecit
quod tamen contemno cum ratio mea deo constet exitusqz de-
clarabit

Alogowski servitorem D. Vre R me institui, et ne quis illi ob-
sisteret modis omnibus curavi, arbitrorqz iam illum esse vnde:
quaqz tutum et securum. Commendo me gracia Vra R me
D. Dat. ex Plocha xx Septembris M. D. xxxij

Andreas Cricius Eps Plocen
Petro Tomcio Eps Vicecancell.

R. ME in Chro' P' et domine benefactor colen^{me}. Redenti ad
Romam. D. Vram domino Kilowski et commisi referre si
qua essent scribenda et cum meo Capitulo pecuniam Contri-
bucionis misi, cuius calculum et summam Vra Roma. D.
ex eiusdem Capituli Chirographo abunde cognosceat, quem illi
vnacum obligatione debiti mei mitto, hoc autem reliquum qd
ipsi scribunt me accepisse adhuc, vt verum fatear, est ma-
iori ex parte exigendum neqz scio quando exigetur, plurimis
neqz censuras, neqz moniciones aliquas curantibus, vtrumqz
est, ego iam id residui pro solutione mea recepi, quod autem
parati erat Vra R me. D. mitto Cui supplico, vt eam negli-
genciam que in hac re commissa est, non dignetur mihi ascri-
bere, quandoquidem ego in monendo et excommunicando nihil.

313

hactenus pretermisi, et partem meam priusq; alter, adhuc in quadra:
gesima reposui, fecerunt autem ipsi calculum tam perceptorum, qz
etiam percipiendorum ad summam Contributionis huius Diocesis co:
suetam, unde ego adhuc in dubium adducor, an corradere id totu
potero quod illi designarunt, necne illi tamen polliciti sunt exi:
gere. Expecto litteras Conventuales magna cupiditate non alia
causa, nisi videndi hac occasione Remam .D. vram Cuius gra:
tie me, et hunc ipsum .D. Kilowski vnicui commendo, compexio
enim illum esse fidissimum eius servitorem, neq; eius singulari
gratia indignum Polthouie die XXIII^m Octobris Anno do:
m^o .D. XXXIII^m

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell^r
Praelatis et Canonicis Ecc^e Plocensis.

Venerabiles domini fratres in Christo charissimi. Dominus Stanis:
laus Kilowski Ecclesie Gnesnenⁱ et Polthouienⁱ Canonicus
servitor me^s, his diebus ad nos rediens quadringentos florenos in
Moneta contributionis, quam ex ista Diocesi attulit, Capitulo Ecc^e
nre^e integre numeravit et reddidit, que pecunie summa ex
opinio isto Ep^{atu} et pringibus Diocesis Plocenⁱ Sacerdotibus, licet
nobis exigua videantur illam tamen cum coetera reliquarum
Diocesum Contributione asseruari et coniungi fecimus de ipaq;
dominationes vras litteris Capituli Ecclesie nre^e quas cum pre:
sentibus mittimus quietari fecimus. Coeterum quia nob^e est de:
claratum plurimos esse in ista Ecc^a Praelatos et Canonicos qui
Denarium Sancti Petri multis iam annis de Ecclesiis suis Par:
ochialibus retinuerunt, soluentibus illam omnibus agrorum
Colomis, qui longe sunt alieni ab hoc officio quod in amplu facul:
tate ad exemplum totius Ecclesiastici ordinis gerunt Canonici

et Prelati Quare. D. vras rogamus operam suam faciant ut
ab iis quod retentum est citra ulteriorem moram solvantur,
et deinceps non tentetur ab illis ea in re et Apostolice Sedis et
Majestatis Regie, cui predicti Denarii proveniunt ad ^{certum} ~~meum~~ ^{tempus}
concessit Summus Pontifex, alioquin enim nos auctoritate
Sedis Apostolice omnes negligentes et contumaces excommunicari
faciemus. Qui autem sint isti qui solutionem sunt remorati
a Magistro Costen Polthomien Canonico succollectore meo D.
vra intelligunt, quas bene valere et felices esse omnes opor-
tamus. Datus Cracovie die xii^a Novembris Anno do-
m^o . . . D^o . . . XXXiii^o

Petrus Tomiczki Eps Cracoviensis Vicecancell.
Sigismundus primo Regi Poloniae

S Aera Regia Majestas et domine domine clementissime Post humi-
lem servitutis et orationum mearum commendationem. Cognitum
esse scio Majestati vras Serenissime dominum Nicolaum Ikszeński in
terris Russie sub absentia domini Capitanei Exercituum
et domini Capitanei Cameracen^{is} omnes munus suscipiendorum
Oratorum et Nuntiorum expediendorum sustinere in quo
cum ille non taceat plus oneris sibi impositum quam commodi
oblatum egoque satis sciam illum et virum egregium in milita-
ribus officiis esse et custodem administratoremque finium rei-
gni non minus bonum quam necessarium opere precium me factu-
rum putavi si causam illius apud Majestatem vram promoverem,
que nihil aliud habet quam ut Majestas vras Serenissima illius offi-
cii et meritorum clementem habeat rationem de Regia libe-
ralitate sua dignetur. Quare ego supplico Majestati vras ut si
aliud esse non possit quo in praesens boni hominis servitus re-
muneretur, saltem dari litteras ad Exactorem terre Podolie

153
mandare dignetur ut ex Contributionibus publicis vel centum flo:
remis illum consolatum faciat/qua re et illum sibi et reipublice regni
sui utas vrea Serma deumiet et plurimorum qui ad id in Russia
intendunt animos exhilarabit atq; ad emulationem virtutis
pronecabit Commendo me rmesus et servitutem meam in gram
uti vrea Serme cui longam vitam summam felicitatem cum
recta valetudine coniunctam a deo optimo Maximo assidue pre:
cor Dat Sandomirie die 7^a Octobris M. D. XXXIII

Petrus Tomiczki Ep's Cracc Vicecancell
Joanni Choienski Ep'o Premisliensi

RME in Chro Pr' et domine fr' et amice charissime et honoran
Scripsi ad Atem Regiam literas supplicans illi ut domino ss:
krzyczki pro his serviciis que in Russia loco Capitanei Ca:
menecen sustinet ex pecunia Contributionum publicarum centu
florems munerare dignaretur quod tametsi Atem suam fa:
cturam non dubito vream tamen D. Remam rogo ut ea in
re opera et intercessione sua illum iuvare velit et re perfecta
ad Magnificum dominum Palatinum Russie Quietanciam late
pecunie transmittere hoc enim ille D vrea R me benemereri
et ego mutua gratificatione referre curabimus cuius amori et
fraternae benivolencie me commendo illamq; felicem et recte
sanam esse ex animo opto Dat

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell
Joanni de Tarnow Palat° Russiæ Capit°
Sandomiriensi

M Ag^{ce} domine domine fr^e et consanguine^e char^{me} ac honoram.
Nactus hunc Nuntium ad Agiam Vram euntem committere
nolui quin illi literas ad eam de rebus que hic habentur dare
Ex Lithuania nudi^{us} terc^{ius} Cubicularius Regis advenit per
quem scribitur mihi q^d Dux Mosconie pro Oratoribus Regie
M^{aj}est^{atis} pet^{itum} Saluum Conductum concedere aliter noluerit nisi
ut dominus Palatinus et alii aliquot ex principibus Consiliariis
Oratores ad se designentur. Que res quid boni maline con:
tineat, augere nescio, hoc tamen scio quod exinde M^{aj}est^{atis} Re:
gie ad nos reditus diutius q^{uam} sperabamus impedietur et pro:
trahetur. Ex Thurecia etiam Oczi^{ski} est reversus, bene
confectis omnibus negociis in quibus erat missus, habet secum
Nuntium Voienode Transalpinum quem Vilnam vsq^{ue} ad
M^{aj}est^{atis} Regiam conducere debet et is nulla alia mandata ha:
bet nisi ut nomine sui Principis de commendatione quam apud
Imperatorem Thurecarum pro eo fecit M^{aj}est^{atis} Regia gr^{atias}
ageat multas. Ex Hungaria nihil auditur sed si quid certi
nuntiabitur, Agie Vra nihil gravabor perscribere, Inte:
rim vero me illius amori et benevolencie fraterne comendo
et ex animo opto ut in optima valetudine dies bonos annosq^{ue}
felices vita traducat diuturna. Dat^{us} Cracovie die xvi^o
octobris. Amis domini M^o. D^o. LXXXIII°

Sigismundus primus Rex Polonie
Palatino Multavia

Magice Dne: filii loco nobis chari. Fuit iterum apud nos primum
exhibitor generosus Petrus Pirbar, Secretarius et nuncius v're Magi-
carius nomine post dicta salutationem egit grās nobis pro intercessionem
qua promouimus causā v're Magie apud potentem Casarem Turcorum
et petit ut vram Magiam loco filii nobis accipere, et deinceps
eam p'no amore et fauore complecti non granauerimur. Cum itaq;
tam ex hoc famulo v're Magie q' ex multis alijs, qui in Turciam
emittis et inde redeuntis, dicerent v're Magie transierunt, intelli-
ximus animi v'ri erga nos propensionem, et affectum constantem
et sincerum, libenter annuimus votis et desiderio v're Magie
quam deinceps loco filii charissimi in pectore nro habentes, pa-
terno amore et fauore prosequemur. modo v'ra Magia eandem
animi puritatem, sinceram q' amorem erga nos p'petuo conservare
pergat. Reliqua per hunc nuntium v're Magie significauimus.
et optamus ut v'ra Magia feli' valeat. nos q'ch patrem
amem. Vilno, sub anno nro. X octobr. 1533.
Regni nri 27

Sigismundus primus Rex Polonie
Magistro Cruciferorum in Livonia.

Magice Dne. sincere nobis dilecte. Superioribus diebus quibus per
nuntium nrm, quem in hoc ad Magiam vram allegaueramus,
quo Ill. princeps do. Vilhelmus Marchio Brandenburgensis, et
Coadiutor in Archiep'atu Rigensi, nepos n'ri, in negotio electionis
et postulationis ad Ep'atum Oselle, cum aduersario suo opere
et ante M. v're, finem desideratum citra tumultus et seditiones
assequutus fuisset. verum uti non vanis hominum rumoribus acce-
pit, prior ille electus do. Reinaldus nil non hostile molitur
atq; perpetrat in subditos ac beniuolos p'fat' Ill. Dni Coadiutoris
incendijs redibusq; communem pacem atq; concordiam, qua etiam
ex professione sua cum p'nis promoueri debent perturbando. et p'ter
eadem imensam qua ei nepoti nro attulisse fertur, multi immoderati
et probi viri sub hac differe'cia ab auxiliatoribus dni Reinaldi
crudeliter obnecati sunt. Unde mirum nobis videtur, q' impune
taliam liceant sub presentia ac pene sub oculis v're Magie.
cum omnino persuadeamus nobis nil horum pat'ari Magie v're
et ordinis iussu aut voluntate. Proinde iterum atq; iterum hoc
tamur atq; rogamus Magiam vram, velit tand' auctor sua inter-
ponere, quo hoc totum quicquid est controuersie bonis modis ad tran-
quillitatem reducat. et vel in transactione priori atq; partis
inter ipsos initis utraq; pars contenta deinceps permaneat.

Luc z 8628 1533.

Clementi Pape septimo.

Value 7x Octobr. Anno Domini 1533. Regni mei 27

Sigismundus primus Rex Poloniæ
Ottoni Henrico, Et Philippo Comitibus
Palatinis Rheni

Illustræ principes Principes nri Chaz^m. Lre quas ad nos Ill^{tes}
v^{re} prima Septemb^{ris} dederunt, quarta demum Novemb^{ris} nobis
redidit sunt. quibus Ill^{tes} v^{re} nos de solutione dotis Ill^{is} olim Hedvigis
germanæ nre Chaz^m et auis v^{re}arum Ill^{um} comouerunt, et ubi
a dotis in hac re responsis discedere nollemus, cupimus sibi diem et
locum a nobis constitui, quo se ad nos, lris tamen fidei provisi a nobis,
conferre, et tam negotium dotis, q^{uod} alia quæ in rem utrimq^{ue} sint, per-
amice tractare vellent. Ad quæ ex animi sententia transigenda censet
peroppo^zitum, et Illustræ quoq^{ue} Principem Albertum Margionem
Brandenburg^{ensem} Ducem Prussie, nepotem nrum Chaz^m ad eam rem acri-
samus. et hæc ferme in summa lre continent. Ut autem ad singula
parcis responderemus. primum quod ad dotis solutionem attinet, nihil
hinc aliud respondere possumus, q^{uod} quod superioribus annis, fracti
consiliis Senatorum regni nri, qui in presens Lateri nro non adsunt
responderemus. Res namq^{ue} tanti momenti sine illorum suffragiis tractare
non solemus. Locum autem et diem ad quem nos Ill^{tes} v^{re} comode
convenire possent, vehementer quidem cuperemus nobis esse in facultate
et certum dare possemus: Vt enim adeo nobis in votis est, q^{uod} et pro-
sapient^{er} nre tam insignes ramos his oculis aliquando intueri, et in hac
etate ingranescere cu^m vris Ill^{is}. colloqui possumus de multis, quæ non
nobis solum v^{re}u^m universo orbi Christiano commo^d afferre possent.
et nedum sola mutua necessitudine coniungi, sed etiam in mundis colloquiis
et omnibus sinceris amoris officiis, animos Ill^{um} v^{re}arum, nobis et
sec^{undo} filio nro conciliare et perpetuum obfirmare vellemus. V^{erum}
negotiorum quorum maxima pars est nobis cum hoste nro nostrorum
Duce Magni huius Ducatus nostri Lituanie pernicioso vicino magnitudo,
tam ardenti desiderio nro pluri^m obstat officitq^{ue}. Voudum enim scire
possumus, pacem an bellum mavolet hostis ipse n^{ost}r^{us}. Deinde nolle^{re}
vras Ill^{tes} tantu^m subire molestiarum in tam longinquo et parum
comodo extris itinere in Lithuania preschm in hieme conficiendo.
Neq^{ue} etiam scimus utrum nos in regna, an sub pellibus et in castris
invenirent Ill^{tes} v^{re}. Vnde et illud quoq^{ue} scire adhuc nō possum^{us}
q^{uod} diu hic nos detinebunt necessitates Ducatus huius nostri. Dabim^{us}
tamen opera ut celsissime transactis et paratis hic rebus, ad regnum
nrum redire, et illis Ill^{tes} vras tam dilectos nobis principes expe-
ctare, ac hilariter simul et comode exripere possimus. et illuc q^{uod}
Ill^{tes} vras tunc reddemus certiores de tempore et loco, ad quem

10
minore negotio venire poterunt Ill^{tes} v^{re}. Quibus etiam l^{ras}
publice fidei quas postulant mittere non gravabimur. quominus
preter morem et necessitatem id futurum arbitremur. quandoquid
tuto ad nos venire solent externi quique etiam perfidaru gentu
homines. Tantum abest ut Ill^{tes} v^{re} sanguinis v^{ri} dilectissimo
portio aliquid sibi vel metuant vel suspicentur. Si quid autem
tam ardui tamque pregnantis negotii esset quod mora hanc exigua
ferre non posset, satius forte v^{ris} intermedium hoc nobis com-
municarent Ill^{tes} v^{re} q^{uod} tantum itineris hoc brevi tempore
perficere ipse debeant. nisi talia sint que per se q^{uod} per fidissimos
quosque mallet nobiscum tractare. De quo vbi rectores facti
fuimus, etiam libenter subscribimus desiderio Ill^{trum} v^{rarum},
una et Ill^{trorum} principem Albertum Margionem ducem Prusse nobis
ad modum regum tunc temporis adesse curabimus. Nos etenim
quantum in nobis erit nulla in re deferendi sumus Ill^{trorum} v^{ris}
quibus omnia fausta et felicia facimus. et precamur.
Dat^{us} Vilna Odava Novemb^{ris}. 1533. Regni 27.

116

Petrus Tomicius Eps Cracc. Vicecancell
Georgio Radvulo Castell^o Vlnensi. et
Exercituum Magni ducatus Litual^e Duci.

M^ag^e domine amice charissime ac honoran. Accepi litteras vr^e
M^ag^e quibus quod me visere et suam erga me benivolentiam de-
clarare dignata est magnas illi ago et habeo gr^{as} et vicissim
v^{ro} et saluto vram M^agiam hisce meis literis. Que scire velit
M^agiam dominum Castellannum Cracⁱ iam conualuisse et esse extra
omne periculum adhuc tamen domi se continere ita suadentibus
medicis et debilitate vicinⁱ illius id postulante. post solutos exer-
citus Thurecos et Christianorum ex Austria nihil est immona-
tum. Utas autem Regia interponit operam suam vt Reges
de Regno Hungarie dissidentes componere et ad concordiam re-
ducere possit. Qua in re prosperet utemⁱ suam dominus deus.
foelicissime valeat v^{ra} M^agia et me diligat Dat^o

Petrus Tomiczki Eps Cracc. Vicecancell
Andree Zebridowski Can^{co} Cracouien
Secretario.

Venerabilis domine Nepos et fr^e in Chro^o charissime. Accepimus
litteras vras quibus declarastis quo pacto in domum domini Schlic-
mowski migrare institueratis vt illic apud fr^{em} comodius et ho-
nestius quam in conducta domo maneatis ab eo vero instituto v^{ro}
nihil nos aliud retrahat nisi quod ex domino Doctore Borgh^e au-
distis commissum a nobis esse vt Doctor Hieronimus Stalus quem
nos huc vocauimus domum illam inhabitet Qua in re vtrinq^{ue}
vehementer miramur q^{uod} scilicet vos et domum alienam que in
v^{ra} potestate est inrequisitis nobis occupare iam ante institui-
stis et v^{rem} hoc institutum deliberacioni vr^e q^{uod} ex domino Do-
ctore

Borgh cognovistis prefere adhuc contendatis postulantes à nobis
et pro v^{ro} desiderio et commoditate meam et plurimorum com:
ditatem tu' deniqz deliberacionem priorem inultemus. At nos
vobis quidem fauimus ut domum et habitationem inter Canonicos
confratres habeatis sed de domo ista aliud qz semel decrevimus
constituere et vobis concedere non possumus expedire enim
videmus ut Doctor Hieronimus quem erudiende inuentum in
Iure Civili proponere volumus et ad hoc stipendium meo condu:
ximus et prope domum meam ubi comedat, et prope Collegium
Iuristarum ubi legat mansionem suam habeat. Vos autem
ut indigena et amicos et facultates amplas hic habentes, que:
ratis vobis et familie v^{re} commodam aliam mansionem,
domus si quidem domini Seblumowski duorum Canonicorum
et familie eorum que plerumqz disparium moru esse solet ca:
pax esse non posset deniqz non persuadeatis vobis quod plus
v^{re} persone de domo Canonicali qz coeteris confratribus
debeat. sunt enim priores vobis dominus Oleschmicki D.
Czucilo, Conarski duo dominus Sobek et alii qui cum do:
mos Canonicales assequuti non sunt hereditarias vel condu:
ctas domos inhabitare non putant sibi indignum, et in
illis qui volunt honestiorem vitam qz plerumqz in Canonicali:
bus amplectuntur, preterea cum certo nobis persuadeamus
quod vos recte confirmata valetudine v^{ra} ibitis in Lit:
uaniam non videmus cur tantopere de domo et habitatione
inter Canonicos habenda solliciti esse mune debeatis bene
valete Dat^o in Dobrowoda die xviij^a Septembris
Anno domini M^o D^o XXXIII°

Petro Tomiczki Ep^o Crace Vicecancell.
Sigismundo primo Regi Polonie.

S Acra Regia M^{as} et domine domine clementissime. Post humi-
lem servitutis et orationum mearum in gram Mis v^{re} Serme
comendationem. Cum huc nuper Craconiam veni adierunt
me multi homines plane humilis conditionis, et declaraverunt
mibi se ad instanciam adversariarum partium suarum edicto
et litteris Mis v^{re} ad comparandum Vilnam vsqz citatos
esse, simul petentes vt ^{apud} Sacram vram M^{tem} intercederem quo
illos a tam longinquo iudicio et difficili se sistendi necessitate
liberos facere et per commissionem hic in Regno vt ante so-
lita est de illis et illorum causa iudicium expedire mandare
dignetur. Qua in re cum intelligam clementie Mis v^{re} co-
nemere, vt illorum satisficiat desiderio illi supplico vt preces
egentium subditorum suorum exaudire, concessaqz illis huc
ad Regnum iudiciali nunc et postea semper commissione, illo-
rum sumptibus parcere dignetur, factura M^{as} v^{ra} in hoc
rem et sua pietate dignam, et illis summe oportunam et neces-
sariam. Coeterum iussu et mandato Mis v^{re} Serme decla-
ravit Joannem Luthomirski M^{tem} vram Sermam constituisse vt
quantisper manens apud dominum Regni Thesaurarium in Thesau-
ro Mis v^{re} Serme utilia prestaret officia, haberet in annu-
um stipendium et mercedem suam, florenos centum in moneta
quam graciam Mis v^{re} Serme licet ille gratissime susce-
perit, quia tamen eius voluntatis Mis v^{re} testes litteras
nullas habeat, supplicat illi et ego vna rogo vt M^{as} v^{ra}
Serma litteras manu sua subscriptas ad eius mercedem predi-
ctam extrahi et huc ad me mitti mandare dignetur. Quod
reliquum est me et servitutem meam iterum atqz iterum gra-

Mis v're Serme supplex commendo dominumq; deum oro
vt illi cum Serms filio Rege et Regina Coniuge longa
vitam valetudinem rectam et optatam foelicitatem concede:
re dignetur Dat Cracoui die xxij Octobris Anno
domini M^o D^o XXXij

Petrus Tomicius Eps Cracc Vicecancell.
Joanni Choienski Epō Præmissiensi.

RME in Chro' Pr' et domine fr' et amice charissime et honoran
plexiq; homines queruntur q; preter solitum Vilnam edictis Re:
gie Mis pro lenibus etiam rebus ex regno euocentur quod
incommodum vt deniceps egentes et miopes homines euitare pos:
sent ego Mti Regie per litteras supplicauit vt huiusmodi acti:
ones hic in Regno cognosci et iudicari mandaret et à sum:
ptibus non necessariis subditos suos liberaret Quare rogo
placimum Remam D^o vram vt in ea re quod putauerit
spectare ad subditorum regni commodu' Mti sue persuade:
re velit Coeterum etiam rogo D^o vram Remam vt litteras
Joanni Luthomieski pro quibus ad Mtem Regiam scribo, scri:
bi faciat et scriptas vna cum litteris per Cubicularium
Svrvic ad subscribendum manu Regia missis huc ad me mit:
tat rem mihi in hoc gratam D^o v're Rema factura Cumis
amori et beneuolencie fraterne me commendo et eam foelicé
atq; recte incolumem esse ex animo opto Dat Cracoui
die xxij^a Octobris Anno doi M^o D^o XXXij

52
S I gismundus primus Rex Polonie
Georgio Duci Saxonie.

Illustris Princeps et domine affinis nre charissime. Is adolescens Eras:
mus A rommichi qui presentes Illustri vre nomine nro red:
det litteras, nimia iampridem cupiditate et studio visendi adenu:
diq; peregrinas nationes tenebatnr, et vt generoso animo esse
dicatur, optavit semper in exteris partibus gloriam militando
querere q; domi in otio potissimum etatis sue tempus contexere
Quare cum cum nunc occasionem optimam sibi nactus esse vi:
deretur, vt se a patria seiuingeret, supplicauit nobis cum agnatis
et propinquis suis, vt se Illustri vre commendaremus Nos vero
honeste illius et necessariorum, quos, partim ob generis Nobili:
tatem partim ob multa merita, singulari gratia prosequimur
petitioni deesse nolentes, illum Illustri vre commendamus, simulq;
ab illa rogamus, vt nra causa, illum in numeru seruitoreu
suoru recipere velit. In hoc enim nobis plurimu Illustris vra
gratificabitur et hunc Nobilem subditum nostrum perpetuo
sibi deuinciet bene valeat Illustris vra Dat; Craconie die
xxvi^a octobris Anno domini M^o. D^o. xxxiii^o
Regni vero nostri anno xxv^o

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell.
Ioanni de Tarnow Palat^o Russie Sando:
miriensi Capitaneo.

M^{ag^{re}} domine fr^{at} et consanguine^e char^{me} ac bonoran. Mittens istuc
de quibusdam negociis meum Notarium et Nuntium, mittere etia
presentes litteras M^{ag^{re}} v^{ra} volui, quibus etsi aliud non sit q^ud
scribam saltem illam officii causa viso, et saluto, simulq^{ue} opto vt
quod in votis habet diu retineat, quod vero desiderat cito con:
sequatur ad suam et suorum gloriam et felicitatem cumulanda
Apud nos non inhil est ex Hungaria autem allatum est dominu
Palatinum Siradien^{em} in Kiesmarke iam applicuisse cum bonis
an malis nuntiis incertum. Qualiacumq^{ue} tamen sunt que af:
fert breui nos credo ab ipso cognituros. Arbitror enim illum ad
nuptias sue Neptis que domino Severino Boner Castellano Zar:
nouien^{em} et Zuppario Crac^o in Matrimonium collocatur aduen:
turum esse. Que nuptie vtrumq^{ue} Mater puell^e domina Pala:
tina Calissien^{em} mortua est, diutius non differrentur q^ud ad festum
Sancti Martini, et Piotrkouie in domo mea celebrabuntur, vti
nam feliciter et fauste. Quod reliquum est me amoris et beneco:
lencie fraterne M^{ag^{re}} v^{ra} commendo, cui et deo precor lon:
gam vitam, valetudinem rectam et optatam in rebus suis omni:
bus felicitatem. Dat^o Cracovie xxvij octobris Anno
domini M^o D^o xxxiii

157
Petrus Tomiczki Ep's Crac. Vicecancell.
Sigismundus primus Regi Poloniæ.

Sacra Regia Altas et domine, domine clementissime, post humilem ser-
uitutis et orationum, mearum commendacionem. Scio satis cognitum
esse Mti v're Serme Adamum illum antiquum Castri Crac' fidu-
et diligentem Notarium non solum de officio ipso Castren' sed et de
Mte v'ra et de plurimis singillatim privatis personis pro honore
et dignitate v're Serme Mti bene meritum esse is cum et etate
sit iam gravatus, et egestate tantum oppressus, ut sine subsidio
Mti v're Serme vitam ulterius honeste traducere nequeat, ad Mte
vram Sermam confugit, supplicans, ut se mendicem et inopem su-
blenare sua gracia dignetur. Ego vero etiam probitatem et merita
illius cognoscens, tum deniqz aduertens nihil tam conveniens esse
splendori et glorie Mti v're quam ut egentibus preesertim pro-
bis subveniat illi supplico, dignetur homuntionem sibi cognitum
de multis bene meritum et iam ex etate vita vacillantem pro
sua pietate et illius egestate consolari, illiqz de alimentis, vel
dato ei in Zuppiis aliquo officio vel constituto illi aliquo annuo
stipendio providere, ut commodius reliquum vite sue tempus
transigere, et dominum deum pro salute et foelicitate Mti v're
Serme' benedicere valeat. In hoc certe rem honestam piam et mul-
ta laude dignam factura Altas v'ra Serma. In cuius gratiam ego
me et servitutem meam iterum commendo, optoqz ex animo et a-
deo optimo Maximo precor ut Altas v'ra Serma quantisper
isthic est, et recta valetudine, et prosperis successibus in omnibus
votis suis utatur, ad nos autem reversa multos annos vivat
sospes ac incolumis, et suis perpetua atqz optata foelicitate qz
dintissime imperet Dat Cracovie die m^a Nonembriis Anno
domini M^o D^o XXXiii

Petrus Tomiczki Ep's Crac. Vicecancell.
Joanni Choienski Episcopo Præmissiensi.

R^{ME} in Chro' R^e et domine, frater et amice charissime et bonoran
Supplicanti Mti' Regie' pro Adamo Notario Castri Crac' anti:
quo ut illum Mtas' sua senem decrepitum et multum egentem sti:
pendio aliquo vel expectatione ad aliquod officium ex his que in
seceda pntibus inclusa continentur providere dignaretur quo comodius
reliquam etatem suam transigere, et a miseria atqz mendicitate
se vindicare possit Qua in re ut me inuet. D^o. Vra, illam plu:
rimum rogo nam quicquid ex opera et patrocinio vreo in hunc
hominem a nobis erit collatum, proculdubio deo et hominibus erit
acceptum est enim homo mitis et de multis bene meritis virtute
sua commendo me amori et benivolencie fraterne. D. Vre.
R^{me} quam recte sanam et semper foelicissimam esse ex animo
opto. Dat^o Cracovie die m^a Novembris Anno domini
M^o. D^o. XXX m^o

Tomiczki Ep's. Vicecancell.
Sigismundo primo regi Poloe.

S^Aera Regia Mtas et domine domine clementissime post hu:
mitem servitutis et oracionum mearum in gratiam Mtis vre
comendationem. Dominus Johannes Ozieski Notarius terre
Crac' ex itinere languens reversus et valetudini sue consule:
re ac equis defatigatis respirandi facultatem dare cupiens
inoratus est hic ferme per vnius Mensis spacium sub quo
quidem tempore, tametsi, et in recuperanda valetudine et in
reficiendis equis parum profecerit, metuens tamen ne ulte:
riore mora sua Mtis vre' Serme animum offendat, in ne:
gotiisqz

illius ac reip: aliquid negligat, quæ pluris facit qz, ^{optima} vel propriam
suam facultatem itineri se commisit et recta hinc ad Matrem vraz
Serenam proficiscitur. Qui cum non sine vite periculo munus le-
gationis in Thurecia vbi hac tempore maxima viget pestis, obivit
et ut Matris vraz Serenæ negotia vtiliter conficeret rei familiaris
sue pecunia non pepercit non vni mihi, sed omnibus, recte sentie-
tibus dignus gratia et liberalitate Matris vraz Serenæ videtur,
de qua utrumqz ille sue fidens virtutis et meritis, bene sibi pol-
licetur, egoqz ex mea opinione in hoc illum confirmem, cupiens
tamen animum meum de illius fide et meritis apud Matrem vraz
Serenam testatum facere et illi meo patrocinio prodesse. Mihi vraz
Serenæ illum ex animo commendo et ab illa diligenter rogo, dig-
netur eum egrum et sumptibus extenuatum colligere, rationesqz
suas indigentes tantum quantum fides, diligencia, et industria
eius promeruit gratia et liberalitate sua Regia sublenare, quod
ille Matris vraz Serenæ mecum et cum aliis amicis promereri
diligentissime curabit et se ad reliqua seruitutis et officiorum
genera Matris vraz Serenæ prestanda alacriorem abilioremqz
efficiet. Commendo me iterum et seruitutem meam in gratiam Matris
vraz Serenæ, dominumqz deum assidue cum ceteris meorum Sacerdo-
tum oro, ut illam cum Sereno filio rege et Serena Coniuge sua
domina Regina ceterisque liberis omnibus diutissime sanam
et semper foelicissimam seruare nobis dignetur. Dat Crac.
die 11ª Novembris Anno dñi 1550. D. XXXij

Petrus Tomiczki Ep's Crac Vicecancell
Joanni Choienski Ep'o Premisliensi.

RME in Chr'o Pater et domine frater et amice charissime et ho:
norande. Dominus Ocziecki Notarius terre Crac' ut videbit
D'o v'ra Bema male valens ex Thuregia rediit, nimirum amica
pestilenti, que illic acriter senit afflatus, qua etiam perisse
Basilium Armenum et interpretem existimat, Is cum illic de
vita periclitatus et sumptibus non modicis de re sua familiari
questis, attenuatus. Regie M'is negotiis bene et utiliter in:
seruiuit videri potest et gratiam et mercedem M'is sue meri:
tus Quare D. vram Bema plurimum rogo, ut illum ita
in gratiam M'is sue commendare velit, ut isthinc nisi remu:
neratus sarcatis etiam propriis suis impensis non discedat
in hoc factura D'o v'ra Bema rem officio suo dignam
et tam mihi q' et reliquis recte iudicantibus gratam cuius
amori et benivolencie fraternae me commendo et opto illa
foelicissimam esse atq' recte sanam et micolumem Dat
Cracovie die m^a Novembris Anno M^o D^o XXX m^o

111

Petrus Tomiecki Ep's Crac' Vicecancell
Sigismundo primo regi Polonie

Acra Regia Altas et domine, domine clementissime Post humile
servitutis et orationum mearum commendacionem. Declaravit
mibi dominus Oczieski Notarius terre Cracovien' quod Vassil
Armenus Interpres Altis v're Serme Thracicus in itinere sit
mortuus, eiusq; filii qui presentes Altis v're Serme reddent
idipsum mibi cum lacrimis retulerunt, patrem simul et orbi:
latem suam cum egestate coniunctam deplorantes. Cuius ego mor:
tem etsi primo loco propter Altis v're Serme rationes quibus
commodum satis et fidum se prestitit semper servitorem, molestum
habeo, altero tamen etiam loco doleo illum filius decesisse, nam hac
intempestiva morte sua illorum rationibus magnum allatum esse
detrimentum video. Verum cum ille vivens adhuc ex hac potis:
simam causa rem familiarem suam et domesticam liberorumq; cu:
ram deseruerat, ut Altis v're Serme et publicis negotiis miserui:
ret Non alienum equidem nunc vicissim a Altis v're Serme fo:
ret clementia ut merita illius miseri et infortunati hominis in fi:
liorum egestate sublevanda remunerare dignaretur, pro quo ut:
cumq; illi presentes supplicabunt, ego tamen in auxilium ipsorum
etiam supplico Altis v're Serme et illam plurimum rogo pieta:
tem suam in eos orphanos, vel hac gra' qz patri concesserat ad
beneplacitum voluntatis sue illis reservata ostendere dignetur
que ad quindecim marcas census annui ex Theloneo Leopoliensi
capiendi continebat, factura in hoc Altis v're Serma rem sua
Regia amplitudine dignam, et eorum egestati summe necessa:
riam quam dominus deus cum foenore Altis v're Serme repen:
dere dignabitur Commendo me rursus et servitutem meam in
graciam Altis v're Serme Quam felicissimam esse semper

et cum tota Sexma domo isthuc recte sanam Incolumem ex ani:
mo desiderio Dat Cracovie m^a die Novembris Anno
domini M^o D^o XXXiii

Petrus Tomiecki Ep^s Crac^o Vicecancell.
Joanni Choienski Ep^o Præmissiensi

RME in Chro^o Pr^o et domine frater et amice charissime et hono:
ran^o. Non possum non vehementer probare, quod littere ad indi:
cendos Conventus scripte tempestive sunt huc allate et distribute,
Cum enim tempore sciant Consilarii et Nobiles Regni, diem
et locum assignatorum Conventuum, quin ad illos veniant nihil
oportune causari poterunt, In quibus faxit deus omnipotens, ut
aliquid salutare et uti^o Regi^o gratum conficere possimus. Ego
quidem pro officio meo quod et uti^o Regi^o et reipublice debes
et generali Piotzconien^o Proschonien^o ac Corozmien^o Conventibus
interesse non pretermittam in quo si et ceteri idem prestare vo:
luerint, sperare licebit nos et ex commodo reipublice et ex animi
sententia uti^o Regi^o omnia constituturos.
Coeterum et illud magnopere mihi satisfacit q^d de mo uti^o Regi^o
Nuncios ad Moschum ablegatur publice fidei lras pro Oratoribus
uti^o sue petiturus, quod si ab inicio a priore nunctio citra am:
bages et involucra verborum factum fuisset, et res proculdubio me:
lius cesisset et ego magis laudassem, non est enim novum Christi:
anos Principes litteras publice fidei ob spem tractande concor:
die a qua nullius unq^q sapientis animus abhorruit ab hosti:
bus petere, hoc vero satis scitum est et cognitum dominos Lith:
uanos et imparatos et male concordatos hoc tempore esse ad bellu,
cum tam contumaci et prevaienti hoste sustinendum. Quare saci:
us commodiusq^q multo est, ut de induciis agatur resq^q tantisper
consilio et condicionibus tractatur dum se offert tempus et occasio

sub qua honesta, et perpetuo dureat mea pax confici possit. Lafar
Bonamico Serenissimi Regis iuuenis munus et literas breui mittam
In quibus litteris id quod utas Relis in calce immutari fecit
optime mihi placet nemo enim melius q̄ utas sua indicare et co:
gnosceere potest quid Serenissimi Regis iuuenis honori et dignitati in
illis regionibus expediat et conducat, q̄ ego q̄ pro mea quali:
cumq̄ facultate ornare et augere sedulo studeo et admittor Na
et Lafara et aliorum negotium silencio facile nunc preterisset
nisi ego et de responsione et de munere illis dando operam inter:
posuissem.

Occurrunt quandoq̄ arduae res aliquae de quibus expedit, utem
Regiam velociter facere certiore Quare rogo. D. vram R. mag
mittere ad me tam latinas q̄ Ruthenas de vno et duobus equis
litteras Podwodorem velit, ut mihi ad res sub absentia utis
sue bene gerendas non desit facultas, cum non^{de} est animus.
Addixit se nescio quo consilio filius Doctoris Dambiczki seruitio,
domini Andree Zakrzewski estq̄ cum illo isthuc profectus. Quae
quia ex non vult habere apud dominum Zakrzewski rogo ma:
gnopere vram. R. D. commendare eum velit in seruitorem
et Scribam alicui domini Litbuano est iuuenis probus compositus
bonis moribus praeditus et apud dominum Scholasticum et Vicca:
rium meum educatus, rem gratam mihi in hoc faciet vram
D. quam illi ipse iuuenis cum Patre suis obsequiis demereri
studebit. Comendo me amori et benivolentiae. D. vram R. me
quam dominus deus in omnibus successibus foelicem et recte
nicolumem seruare dignetur. Datis Craconiae die 1^a Nouem:
bris Anno domini 1611. D. XXXXij

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell
Andree de Valentinis Mutinens. Medico
Bonæ Regniæ Poloniæ.

R. nde ac egregie domine, frater et amice charissime. Admodum grate et iucunde fuerunt nobis littere. D. v're quibus nos de Principum nostrorum bona et integra valetudine fecit certiores, idqz si demceps crebro facere non granabitur erit quod illi plurimum debeamus. Nam cum quod audiamus libentius preter id nihil habeamus, à nemine melius qz à D. v'ra de hoc fieri possumus certiores. Quod littere publice fidei pro Oratoribus Art's Regiæ de pace et concordia ^{ad moscov} mittendis non sunt allate, quodqz res istius Ducatus ad bellum inclinare videantur, magnopere dolemus, sumusqz ob hoc vehementer solliciti, videmus enim qz periculosum quamqz difficile sit hoc tempore dominis Lituanis inimicis dissidentibus, et male paratis, armis cum hoste decertare. Speramus tamen qz Art's Regia pro sua summa prudentia talem rationem inire dignabitur, ut Inducæ cum hoste ad aliquod tempus recipiantur, bellumqz et belli discrimen ad presens evitentur, alioqui enim Art's sua diutius isthuc morari qz optaret et qz reipublice regni expediret cogeret.

Apud nos novi nihil est nisi quod ante aliquod dies dominus Senexinus Boner Castellanus Zaxnonien' et Zuppaxius Cracoviën' profectus est Piotrkoviam ad despondendam sibi uxorem filiam domini Palatini Calissien' id quod illi sit perpetuo foelix et faustum, profectus autem est cum insigni et splendido comitatu qualem pauci ante visi sunt habuisse. In Hungaria omnia silent sub quadam vel condita vel simulata tranquillitate. Nam tametsi Cacrianez cum nonnullis militaribus copiis illuc descendit, palam tamen fatetur et predicat se non nocendi vel turbandi aliquem causa, sed ab iniuria suos custodiendi et tutandi.

aduemisse, quod quomodo credamus melius euentus rerum decla-
rabit. Nos quod restat. D. vram felicissimam et recte incolu-
mem esse ex animo optamus, illamq; rogamus vt nos Sexmis
Principibus sepius commendet et ipsa habeat sibi charos et co-
mendatos Dat^o Crac die x^a Nouembris Anno domini
M^o. D^o. XXX^{ij}

Andreas Cricus Eps Plocen
Bone Sphortie regina polonia.

S Acra M^{as}. et domina domina mea clementissima humillimam mei
comendacionem Cubicularius Regis qui Conuentuales litteras at-
tulit mihi et litteras v^{re} Sacre M^{as} quibus significare mihi digna-
ta est bonam valetudinem v^{re} v^{re} M^{as} utum hortariq; me operam
pro v^{re} v^{re} mea prestarem quo res Conuentuales recte transigeren-
tue clementissima mea domina. bonam valetudinem v^{re} v^{re} M^{as}
quis est, qui non cum summa voluptate audire debeat v^{re} sub qua-
rum impetio et statu nicolum, omnes summs nicolumes, et in
his tenebrentissimis temporibus pace foelices, precamur igitur
omnes et precari merito debemus, vt deus optimus Maximus
seruet nobis hanc v^{re} sanctam Triadem diuissime sospitem et
semper foelicem Quod ad res Conuentuales attinet, in hac tota
provincia Masouen, nihil est, neq; futurum est, mea sententia,
nisi ad nutum M^{as} v^{re} de aliis etsi nesciam, spero tamen
omnia recte successura egoq; quod debiti mei est non preter-
mitto Ex Germania mira scribuntur de futuro his diebus
extremo iudicio, profecto Sexma Princeps Germani isti plus
sapere volentes q; alii, nichis magis misamunt atq; v^{re} v^{re}
fiat tandem iudicium per ignem, non seculi sed exoris ipsorum
Iteum me gratie v^{re} Sacre M^{as} humillime commendo Sol-
litud^o XXX^a Nouembris Anno domini M^o. D^o. XXX^{ij}

Andreas Crziczki Ep̄s Plocen
Petro Tomicło ep̄o Crac. Vicecancell.

RME mi domine, transactionem super Scholaſtria Plocen, vt prius
ſcripſi, non feci iuxta voluntatem meam, ſed coactus iuxta ſente-
tiam horum practicoꝝ, nihil reliqui mihi faciente domino Ep̄o
Camenecen' preter titulum idq; longis et difficillimis lictacio:
nibus, alioquin libenter ita me deus amet imparetuiſſem ſer-
uitori Reme. D. Vre' quicquid illa iuſſet nec ſolum fouebo
et iuuabo in poſterum ius illius, vt nemo illum precedat, ſed
etiam ipſemet cum iuribus meis de via illi decedam nihil no-
facturus vnq; quodcumq; Rma. D. Vra' iuſſerit etiam ſi et
Scholaſtria ſit decedendum

Petrus Tomiczki Ep̄s Crac. Vicecancell.
Luce de Gorca Caſtell^o Poſnamien. Capit^o
Maioris polonie generali.

MAGE domine, domine et fr̄ honoran' Tametiſi intelligam dominum
Sebastianum Opalemiczki Cuſtodem Poſnamien' qui a nobis recta
iſthuc proficiſcitne accomodate omnia que de me et de reliquis
rebus accepit vel cognouit. Magae' Vre' coram verbis decla-
raturum eſſe, vacuum tamen illum meis litteris dimittere no-
lui, quibus vt ſemper ſoleo nunc q; officioſe et amice Magiam
vram viſo et ſaluto ſimulq; precor, vt proſpere in omni vita
votis et deſideriis ſuis perſeſuatne.
Mitto autem Magae' Vre' ſuſca et conſtituciones regni publicas
in nouam formam redactas et caſtigatas vt ante generale
Conuentum illas perlegere et demum in ſenatu ſententia ſua
que videbuntne in illis probare vel improbare commodius
poſſit. Quod reliquum eſt me amori et benignitatis ſue

182
Magis v're commendo quam et recte sanam et semper fo-
licissimam esse ex animo opto Dat Cracovie die .5. clemē:
tis XX^a Novembris Anno .M^o .D^o .XXXIII°

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell
Stanislaus Lasoczki Succamerario Posnanen

Generose domine, fr' et amice charissime. Dolemus plurimum
quod v're .D. nona gravitas ac iniuria illata est à dno
Castellano Biechoniē per receptionem centum bonum/cuperemus
enim ut ambo essetis in bona amicitia et amore fraterno. Retulit
quidem ipse nobis dum esset nuper apud nos in Kieleze, quod
v're .D. eos bones receperit ob transgressum et præteritum The:
lonem. Ravense, eosq; postulante Remo domino Archiepo Gnes:
nen' et aliis dominis apud quos v'ra .D. de hac violencia quæsta
fuit, non restituerit nec ad cautionem fideiussoriam dimittere
voluerit eo quod id quod fecisset Regie' nri perscripserit et do:
cumentum ac mandatum nris sue expectaret. Utinmq; tamen
ille egerit. nos eius factum probare non potuimus nec probavimus.
sepe enim eiusmodi casus accidunt aliis hominibus quod, bones et
aliæ merces interceptuntur eis à Thelonicatoribus, dantur tamen
et dimittuntur ad cautionem fideiussoriam id quod nram Regia)
q; speramus in hoc casu v're .D. mandaturam esse veliam ma:
dasse. et nihil aliud in præsens consulimus v're .D. faciendum.
nisi ut expectet in eare mandatum et informationem nris sue
Regie', cui non dubitamus vram .D. hanc suam iniuriam in:
ctiasse. postq; autem bones v'ra .D. dimittentur ad cautionem
fideiussoriam. poterit posthac cum domino Castellano Biechoniē
iure agere pro iniuria sibi illata, quam interim ferat quieto et
pacato animo prout alias suas iniurias ferre consuevit, et Vale:
at feliciter v'ra .D. Dat

Petrus Tomiecki Ep's Crac Vicecancell
Bonae Regine Polonie

Sacra Relis Altas et domina domina clementissima, post humile
servitutis et orationum mearum commendacionem. Ut nullam
occasionem pretermittam qua tandem aliquando precum mearum
a mte vra Serma habitam rationem iam toties infelix expe-
rior et cognoscam vacante nunc Subdapiferatu Crac per obi-
tum domini Petri Chlewicki mti vre Serme supplicandum
duxi, et presentibus supplico dignetur pro sua excellenti virtute,
partim mea, partim domini Nicolai Czirkowski Castellani Sandecen
et amicorum eius causa ipsius domini Sandecen filium natu maio-
rem quem apud me foueo, efficaci patrocinio atqz intercessione
sua apud mtem Regiam ad quam etiam scribo iuvare, quo huc
Dapiferatum pro decore domus et familie sue consequi possit, est
enim mea sententia adolescens probus et ad omne genus officii
magnopere pro sua virtute aptus et idoneus, qui proculdubio
cum patre amicis et vna mecum hanc gram fidissima servitute
sua perpetuo mereari mti vre Serme curabit Cuius ego gra-
cie me et servitutem meam rursus commendo, et eam feli-
cissimam esse atqz semper sospitem et incolumem ex animo
opto atqz a deo precor Dat Crac die ultima Decembris
Anno domini M^o D^o XXX° m^o

115

Petrus Tomiczki Ep^s Cracouien
Joanni Choienski Ep^o Premisliensi

R^E ME in Chr^o P^r et domine, frater et amice charissime et bono:
ran. Vaccat nunc Subdapiferatus Cracouien per obitum dⁿi
Petri Chlewiczki, pro quo ego supplicavi Regi^e M^t, ut illum filio
domini Castellani Sandecen, qui apud me est, conferre dignaretur,
et pro intercessione atq^{ue} patrocinio M^{tem} Belem rogavi cui mul:
tum fido, ad quam rem impetrandam ut nihil mihi desit. D.
vram Belem etiam rogo, velit tam apud Regiam q^{ue} apud
Belem M^{tem} partes suas interponere, quo id ita impetrare va:
leam, ut M^{tem} suum in me gratiam absens et ipse experiri
et aliis declarare possim Commendo me amori et benivolentiae
fraternae. D. v^{re} Be me, quam diutissime sanam et semper
foelicitissimam esse ex animo opto. Dat^{us} Cracouie ultima
Decembris Anno domini M^o. D^o. XXXIII°

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell.,
Kiepszgal^o Can^o Vilnen.

R^E ME in Chr^o Pater et domine amice charissime et honoran. Etsi
nihil mihi scripsit. D^o. v^{ra} Be ma de Ep^{atus} Mednicen dig:
nitate, neq^{ue} ego ut pro D^o. v^{ra} illam peterem fuerim a quo:
piam preter D. Tarlo Ecclesie mee Canonicum et Regi^e M^t
Secretarium admonitus qui modeste et pauca aliquoties in com:
mendationem D. v^{re} Be me meum loquutus est, perspectam
tamen habens virtutem. D. v^{re} Be me et singularem in ista
provincia rerum agendarum experientiam mea sponte ad M^{tem}
Regiam intercessi, ut hac Ep^{ali} dignitate illam ornare et ad

magis honoratam sedem prouehere dignaretur. Quod quoniam
 deo sit gratia ita factum est, et in Episcopum Koniensem D. Ven:
 ceslaus Plebanus Rodnensis suffraganeus debet. D. vram Remam rogo
 ut Archidiaconatum quem in Ecclesia Medunensis habet concedere
 illi velit, nam cum dignitatem cum Episcopatu D. vram ipsa retinere
 non possit honorificum et utile opus tam D. vram Remam quam
 illius Ecclesie censuerim, si illam domino Electo Koniensi
 qui honorem Episcopali auctus, ad se pro dignitate sustentandum exi:
 gnos habet prouentus fauere velit presertim si id sine magno
 rerum suarum dispendio facere possit, quod et ipse D. Electus
 et ego mereri D. vram Remam curabimus cuius amori fra:
 terno me commendo et foelicem esse atque semper saluam opto Dat

Petrus Tomicki Episcopus Cracouien. Vicecancell.
 Nicolao Bedlenski Scolastico et vicario
 Stanislaw Borek Decret. Doct. Can^{co} Cracouien.

Venerabiles domini fratres in Christo charissimi, Ante aliquot elap:
 sos dies veniens huc ad nos Magister Martinus cerdomus maioris
 Artistarum domus Collegiatus, questus est, quod per ipsos dominos
 eiusdem Collegii Doctores et Magistros, Altare per resignationem
 Doctoris Lanczki vacans, ita sibi non petenti et inuito obtin:
 deretur ut Collegiaturam alteri cuiquam resignaret, que res
 ita breuiter indeque absque sine causa declarata, cum nobis ini:
 pietatem et iniuriam preserere videretur, dedimus ad ipsos
 dominos Doctores et Magistros litteras, quibus hortati illos sumus,
 ut confratru et contubernali suo, id quod nolit non obtin:
 dant, et quod possidet non eripiant, Nunc tamen edocti qua can:
 sa et quo consilio id domini Doctores et Magistri faciant, Nempe
 ut hominem violentum et scandalis opletum ista honesta oblata
 contentacione a domo et Contubernio suo remoucant, committend
 vobis duximus et committimus per presentes, ut accepta informa:
 cione

170
cione à domis Collegiatis de licenti Agri Martini predicti vita
ipsum ad se aduocetis et exprobratis facinoribus illius, diligenter
ei persuadeatis, ut Altare quod illi offertur satis honestum et impro-
uentibus non exiguum, accipiat ab illisq; cum quibus vita et mo-
ribus congruere nescit se segreget, alioquin et Collegiatuam ami-
ket. et poenam duci atq; diuturni carceris pro his que admisit cri-
minibus non effugiet. Reliqua prudentiae et iudicio vro comit-
timus et bene vos valere atq; felices esse optamus. Dat. in Kiel:
ce xxi^a Augusti Anno M^o D^o. xxxij

Petrus Tomicius Ep^s Cracouiensis Vicecancell
Ioanni Ep^o Vilneni filio naturali Sigismundi
Regis Poloniae.

R
ME in Christo P^r et domine amice honoran^{te} me Nobilis Stanislaus
Kokoszeicz qui p^rntes meas reddet Agri domini Castellani Pos-
namien servitor habiturus est coram R^{ma} D^o. v^{ra} et aliis Co-
missariis cum Ag^o domino Stanislas Radziwil Princeps
Magni Ducatus Lithuaniae certam actionem ex Sacrae M^{aj}estatis
Regiae Commissionem. Is cum serviendi officii virtutem suam multis
commendavit improbitatis et infidelitatis calumnias denitans,
commendari se à me. D^o. v^{ra} R^{ma} me postulavit, quod ego et
amicorum meorum et illius causa non gravatim facio R^{ma}q;
vram D^o. rogo velit in causa hac honestatis suae rationem ha-
bere et cum ceteris domini Commissariis pro iusticia illum ab
omni violenta impugnatione lueri ac defendere, quo et rem pi-
am et mihi gratissimam. D^o. v^{ra} R^{ma} faciet cuius me
amori et benivolentiae fraternae commendo. Dat.

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell.
 Petro Kmite de Wiffmicze Marsalco regni
 Craccoui en. Scœpusien. Tremislien. Capitaneo

M Ag^{te} domine amice et affinis charissime ac honoram. Sacile:
 gus ille Ostrowski qui crematus est non pridem in Zarnowicz
 dicitur confessus esse inter coetera maleficia se Ecclesiam in
 Przibik et Wawrzyniecze spoliasse et res sacras atq; arge:
 tum apud Iudeum Mandel qui per officium Mag^{ae} v^{re} detentus
 est deposuisse, qua in re cum domini Podlodowszi Ecclesie in Prz:
 thik patroni mittant proprium ad Magiam vram Nuntium,
 illum Mag^{ae} v^{re} duxi comendandum, ab illa rogans ut pro
 rebus Ecclesiarum predictarum recuperandis illum sua au:
 thoritate adinuare dignetur, rem in hoc piam officioq; suo
 dignam et deo gratam facturæ Magiæ v^{re}, quam domini Pod:
 lodowszi benemereri et ego omni studio et gratificatione mea
 referre Mag^{ae} v^{re} curabimus. Cuius amoris et benivolentiæ
 me commendo et opto illam et cum Mag^{ae} vxore sua felicissi:
 mam esse et recte sanam ac incolumem Dat

Tomicius Ep's ac Vicecancell.
 Nicolao Bedlenski Scolastico et
 vicario in spiritualibz Craccoui en

V Enerabilis domine, fr' in Chrō charissime, Quamvis potueri:
 mus nunc sufficere alium isthic officialem mem in locum demor:
 tui domini Doctoris Exerjeschor. Nam erit nobis diligendus
 inter paucos, qui minus hoc cum vrā et Eccl^e meā dignitate
 sustinere possit, sequuti tamen consilium vrū et domini Docto:
 ris Borek collationem illius in tempus aliud suspendimus,
 utcumq; non videamus causam urgentem ut id faciamus, inte:
 rim autem ne hominum iusticia negligatur damus vobis facul:
 tatem

18
tatem et auctoritatem causas et actiones in iudicio domini offici-
alis defuncti ceptas, finiendi et modo debito terminandi om-
nesque utriusque sexus homines censuris Ecclesiasticis ab illo in-
nodatos absolvendi. Quae scripsit nuper nobis D. Epus
Siermien' de rebus Hungaricis de certa spe pacis inter Serenos,
Ferdinandum et Iohannem Reges constituende, ex scedula lris
nr's ad dominum Doctorem Borek datis inclusa plene cogno-
scitis. Mittimus ad vos literas domini Schewier Consulis Ci-
uitatis Wratislaviensis ut domina Bronjowstra cognoscat
quod non nisi per strepitum Iuris hereditatem pro qua agit
consequi illis poterit, felicissime valete et dominum deum pro
nobis orate Dat^{us}

Petrus Tomiczki Eps Crace Vicecancell
Vilhelmo de Wiczkow Morano.

M Agre domine amice charissime habuimus D. v're litteras per huc
Tabellionem eius nobis redditas, ex quibus D. vram tristi me-
rore ac desiderio amissi filij agitari adhuc animadvertimus,
in quo cum pro communi humanitatis officio, tum pro signi-
lari mea exga. D. vram beneuolentia, ei ex animo condole-
mus, quod vero rationem perquirendi eius. D. v're filij
cura et diligentia mea, asseruendam atque promouendam sus-
cepimus, id causa. D. v're alacri animo fecimus, hanc ipsamque
vram et diligentiam meam non intermitteremus et ut primum
redibit Numius utis Regie domini mei ex Thurecia cui
inter alia id quod datum est in mandatis ut de filio. D. v're
quereret eumque reducendum seculum curaret, inquireremus ab
eo num quidpiam certi de illo habeat quodque nobis resce-
ret. D. v're sine mora perscribemus, quod vero attinet et
dominum Bostiebragki quem scribit D. v're eod conflictu

quo et filium suum interuisse esseq; insigni familia de Regno
Bohemie progenitum, nos non gravatim agemus et constituimus
cum Armenis subditis Regie. Utis domini nri
ut eum in Thurecia perquirant et ex captivitate si poterit
redimant ac reducant, qui quid tandem se in eare effasse
nobis declarabunt, id nos. D. v're significabimus. Quam
bene ac foeliciter valere optamus, nosq; benevolencie illi:
ius commendamus. Dat

Tomiecki Eps et vicecancell
Nicolao Lutomirski Theloneatori
Cracoviensi.

Generose domine nr' dilecte. Miserat huc ad nos dominus Prusi:
novus ex Moravia hunc Cursozem suum cum litteris qui quomodo
emit hic in Regno equos duos ad usum suum domesticum, eosq; a
nobis rediens secum in domum suam, ^{reducit} rogamus vos ut ei Theloneu
quod ab eis ipsis equis duobus in finibus regni solvere deberet
dimittatis et Notarius vris dimittendum per vras litteras comi:
tatis, idq; causa mea facere velitis quod nos vicissim officio
gratificationis v're vobis per occasionem referemus bene
valete. Dat

172

Petrus Tomiczki Ep's Crac. Vicecancell
Petro k mite de Vissnicze Marsalco regni
Cracoviens. Scypusien. Premissien. Colensi
Capitaneo.

Mag^{re} domine, amice et affinis charissime ac honoran. Puto non esse
incognitum iam v^{re} Mag^{re} dissidium quod intercessit inter dominum
Joannem Morawicz et uxorem eius que nolens cum eo manere
Divorcium petit, et causas proponit propter quas iuste separari ab eo
deberet. Morawicz contra asserens nullam subesse legitimam
causam propter quam se subtrahere illa ab eo possit petit a nobis
ut ei extradi illam de Monasterio S. Andree ad quod se contulit
mandavimus. Nos vero consideran^t eiusmodi dissidia frequenter
intervenire solere inter viros et uxores, que t^u per communes ami:
cos tandem componuntur cuperemus ex animo ut v^{ra} Mag^{re}
persuaderet domine Morawicza ut omissa lite super Divor:
tio, que et difficilis est et valde incerta, rediret in gratiam ad
Marito suo propter suam et domus ac liberorum suorum ho:
nestate. Nos vero obstringemus eum talibus vinculis et cautioni:
bus quod nullo unq^{ue} tempore sit ei illius servitia de qua multu
conqueritur metuenda, spero ego q^{ue} sola v^{ra} Mag^{re} persuade:
re ei hoc poterit et inducere eam ad capiendum aliud q^{ue} quod
sibi proposuit consilium. Novit enim proculdubio quanta benevo:
lencia semper v^{ra} Mag^{re} fr^{at}res et totam eius familiam fuerit
prosecuta; faciet autem in hoc v^{ra} Mag^{re} rem piam et sua
virtute dignam, q^{ue} uterq^{ue} Coniugum posthac illi omni studio
et officio promereri curabit. Valeat et sit foelix cum suis
omnibus v^{ra} Mag^{re} et me diligat Dat^{us}

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell
Stefano de Verbetio Cancell^o regni Vngarie

Spectabilis et Mg^{ce} domine, et domine amice charissime ac honoran
Proficiente isthuc Spectabili et Mg^{co} domino Andrea Comite de
Thanczin Castellano Cracⁱ et regni huius in ordine seculari Prima:
rio Consiliario, non censeo me operepretum factum ut que apud
nos aguntur Mg^{ce} v^{re} in presentia scriberem, ille enim verbis
copiosius et apertius omnia declarare q^{uam} ego lris scriberem Mg^{ce}
v^{re} potest. Ne tamen officium quod amicis debetur preterissem,
ne domino Castellano singulari amico meo videar, vacuum illud
presentibus lris ad Mg^{ciam} v^{ram} dimittere nolui quibus ab illa
pro excellenti sua humanitate rogo ut ipsam dominum Castella:
num cum isthuc veniet, et apud Matrem Regiam promovere et
sua benevolencia atq^{ue} familiaritate prosequi velit, et si quibus
rebus ad suum iter recte promouendum opus habuerit, illum
in his consilio et ope sua adiuvare non grauetur, idem enim et ille
pro sua erga Mg^{ciam} v^{ram} vetere coniunctione, et ego pro meo
in illam sincero affectu amicissimis vris officiis referre illi
semper curabimus. Cuius benevolencie et amoris ego me comen:
do, et opto ex animo, ut in multos annos felicem Mg^{ciam} v^{ram}
et recte nichilominus dominus deus servare dignetur Dat^{us} Pet^{rus}

171

Sigismundus primus Rex Polonie
Stamislao de Rzeczyca penitentiario
Lingua Slauomice.

Venerabilis deuote nobis dilecte. Nobilis Stamislans Spitek seruator
et subditus noster ab Iherosolimis rediens decreuit in Urbem Ro:
mam diuertere et isthic Sanctissimum dominum nostrum et inhabitant:
cium mores et instituta conspiciere. In quo ut facilius desiderio suo
satisfacere possit deuotioni tue committimus ut illi ad omnia que ho:
mini peregrino videre et cognoscere expediret viam prepararet atq;
instruat que cum dignitate sua et nostra isthic facere debeat pro
gratia nostra. D. tua id facturum Dat.

Petrus Tomicki Epus. et Vicecancell
Georgio Duci Saxonie

Illme Princeps etc. Dominus N. Mischkowsky singularis amicus
meus et in hoc Regno non minus opibus q; genere clarus susceptis
ex vxore non paucis liberis nihil precipuum vel utile magis ad
illozum educationem existimans q; ut et linguam et mores Ger:
manice nationis perdiscant illozum aliquot iam ante annos hac
de causa a se ablegauit et honestis locis aplicuit restabat is qui
inter ceteros aduolore domi tenebat tempus quem ne mora cog:
nitione reru et nationum extenaru diutius fraudaret primu
institutum suum in mentem reuocauit et a me poposcit ut illum
Illme. D. vre commendarem confidens pro mea erga Illmam
D. vram obseruantia, commendatione hac apud illam gratul
fultum. Cuius postulacioni et desiderio honesto ego satisfacere
cupiens ab Illma. D. vra impense rogo, ut illum in numeru
seruitoru suorum recipere et ante isti preclare sue adscribere
Aula

dignetur, In hoc enim et illi et mihi non vulgariter *ſtma*. D.
vra gratificabitur, uterq; mem illi addicti et de illa beneme-
rentes eſſe curabimus. Quod reliquum eſt ego me et obſer-
vanciam meam cum omni officio *ſtme*. D. vre commendo
et dominum deum precor vt *ſtme*. D. vre vitam longam in
omnium rerum abundancia et optata felicitate concedere di-
gnetur. Dat

Stanislao Episcopo Olomuncen
Petrus Tomiczki Eps Cracc Vicecancell

R^{ME} in Chro' Pr' et domine amice honoran^{me}. Accepi litteras
D. vre R^{me} quibus rem affinis sui Erasmi Zaiſſectb agēs
à me poſtulat vt de homicidio in meo ſervitore Cracovic nuper
perpetrato, cuius iam eſt accusatus nihil en' illo indicta cauſa,
nihilq; niſi quod equitas suaderet iſtituam, vel agi quantum
in me eſt permittam. Qua in re tametſi deſiderium et dolor mo-
dicus ex amiſſo ſervitore Nobili, quem oleo tranquiliorem na-
tura produxerat, contumeliarq; mihi in ea vrbe cui pro officio
Paſtorali, preſideo, illata, multum me angant, memor tamen ego
profeſſionis mee, pietati etiam et Chriſtiani officio ſtudens ab initio
etiam miſerabilis eius et miſfortunati cauſus nihil proxiſus quod
vindictam ſpectaret pro parte mea egi, neq; ad hoc alicui con-
ſilium aut auxilium prebui, fateor quidem meos ſervitores par-
tim qui vulneribus ſunt affecti, partim vero qui iniuria ſocialis
et comitum ſui fuerunt exacerbati iſtantiſſime apud Conſu-
latum contra Zaiſſectum ad poenam egiſſe, id tamen illi et ſua
ſponte et me inconfulto fecerunt, quos etiam mihi ſine tum potuiſ-
ſem continere, propter amicos defuncti quos niſignes habet, no-
erat tutum neq; integrum, Nunc res iſta ſuſpenſa manet, Zai-
ſſectus Carceri eſt mancipatus, et amici eius qui perierunt fremunt

et indignatione tam de amisso propinquo q³ de extracta hucusq³ inf:
tici³ administratione magis ac magis accenduntur, quos ego par:
tim mei animi lenitate, partim .D. v^{re} R^{me} postulatione per:
motus moderare vt maxime scio atq³ possum. Sed vereor ne sus:
nem³ quod de nobili occiso aspersum est, et quod illi sciunt à nemi:
ne moderari posse, illos iniuria et dolore consanguinei, ferociores
difficiles et implacabiles efficiat. Quare si .D. v^{re} R^{ma} ne:
cessarii seu affinis sui vite consultum esse cupit, admoneat eosq³
de necessariis Zaisrethi, quos sat ad rem hanc consilio et autho:
ritate valere, vt cum amicis defuncti sollicitate et tempestive ancet
negocium, ne mora hoc periculum quod imminet inducat. Ego
etiam quantum in me erit adesse curabo opera et intercessione
mea, vt res potius condicionibus q³ iniuriis asperitate transiga:
tine. In hoc meam benivolentiam .D. v^{re} R^{me} commendata
facere cupiens. Cuius amoris et benivolentiae me commendo et
opto ex animo vt et foelicissima sit et q³ diutissime viuat sana
ac incolumis. Ex Conuentu Nove Civitatis Corcorien³ die xij^a
Decembris Anno domini .M. .D. .XXXij^o

Petrus Tomiczki Ep's Crac. Vicecancell
Stanislaus Episcopo Olomuncensi.

RME, in Christo Rex et domine, frater et amice charissime ac bono-
ran. Accepi bodie litteras .D. v're R'me quibus agit mi
gracias pro opera in re Sororii sui Erasmi Zaiffredii per me
prestata, postulatqz a me .D. v'ra R'ma vt quod reliquum
est istius negotii ope et patrocinio meo conficiendum curarem
Ego mi dne R'me tametsi fuerim graviter offensus morte ser-
uitoris mei, ductus tamen officio erga .D. v'ram R'mam et
hanc Urbem cuius sum Ep's, malui seponere dolorem meum
qz deesse ipsi Zaiffredio, feciqz vt ille non solum nichil aduersi
a me perpeffus est, sed etiam cognouit me saluti sue iam vali-
de precipitate, magno esse presidio, lamqz deo sit gracie cura
ac sollicitudine mea effectum est q magna pars totius tragici
istius negotii confecta est ex sententia Erasmi Zaiffredii
eiusqz amicorum, restat vero adhuc reliquum quod vt ad bo-
num qz finem deducatur, ego libens pro virili mea curabo,
modo pars qz domini Zaiffredii non desit sibi ipsi, nec id quod
adhuc superest, leniter apud se existimet, plurimum namqz
sua refert negotium istud ita totum confici ac componi, q le-
niat me furor Nobilitatis huius Regni et fratrum seruito-
ris mei violenter obtruncati, ceterorumqz seruitorem meorum No-
bilitum iuuenum vulneratorum, qui ex hoc casu vehementer con-
tra Zaiffredos et hanc Civitatem est concitatus valeat foelias:
me .D. v'ra R'ma meqz habeat sibi charum et comendatum
Dat Crac die xi^a Aprilis Anno M. .D. XXX^m

3rd

176

Creden^a a rege ad Conuentum terraru Prussie
ad diem sancti Michaelis in Graudenc indictum

1533.

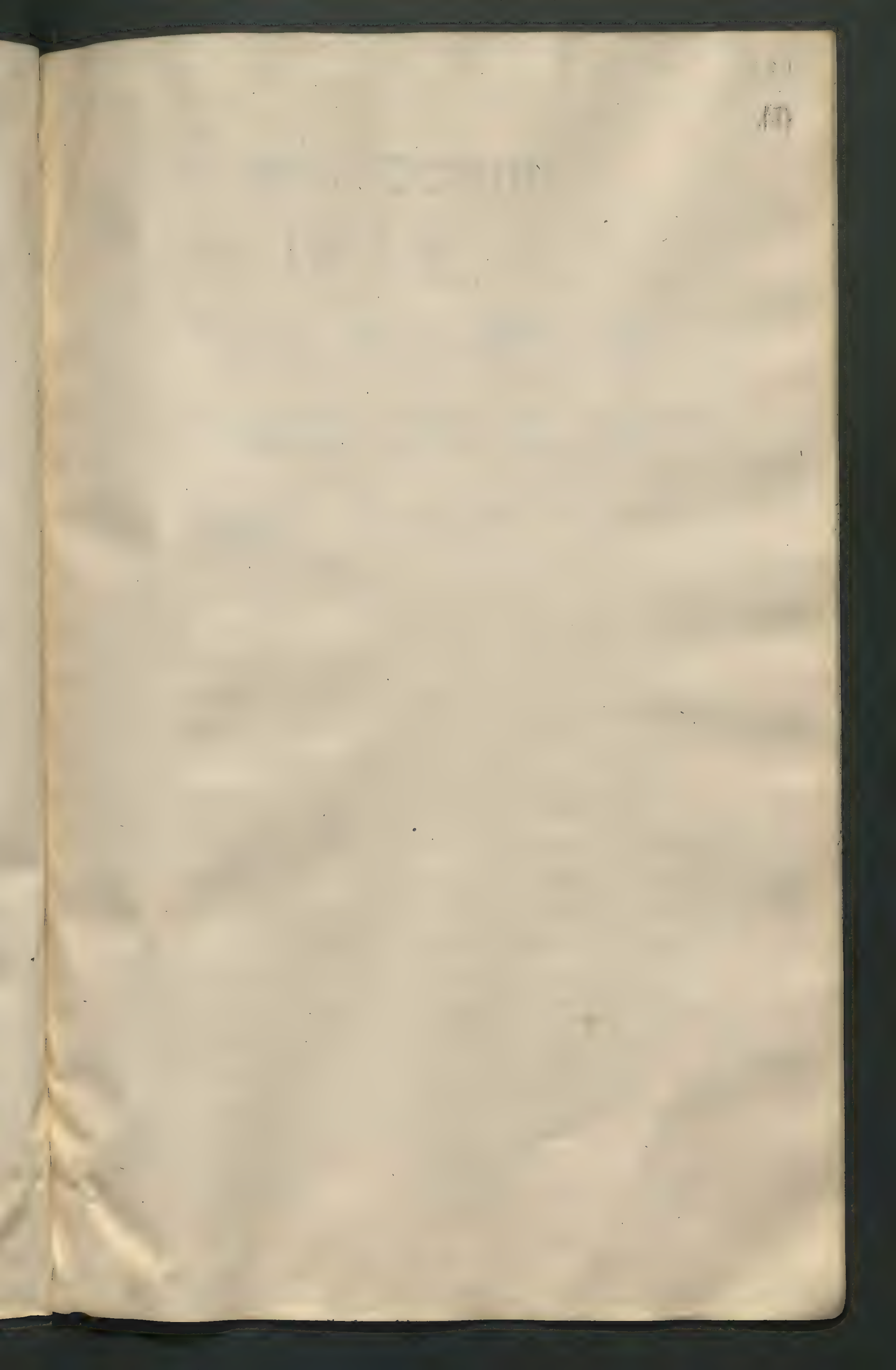
Sigismundus Rex pol.

R^{ex} dis in Ch^o patribus. ac Mag^{is}. Generosis. Nobilibus et famatis,
dominis Epis. Palatinis. Castellans. Capitaneis Iudicibus. aliis q^{ue}
officialibus. dignitariis. nobilibus. et multis C^{on}tatib^{us}. ceteris q^{ue} o^{mn}ibus
et singulis in Conuentu Graudenc. ad festu s^{an}cti Michaelis congregatis
sincere et fidelibus dilectis. gratiam n^{ost}ram regiam. R^{ex} di: et c^{etera}.
Comissimus. generoso Stanislao Costka Capet^o G^{ra}lubensi. et omⁿis
n^{ost}re Marienburg^{en} dispensatori. ut quida ex mente n^{ost}ra v^{ost}ris. D^{omi}n^{us}.
exoneret. Ideo illi referenti fidem adhibentes indubia. tales in h^{is}
que referet se D^{omi}nes v^{ost}re exhibeant. quoniam admodu et desideriu n^{ost}ru et
r^{ati}oⁿis illarum terrar^{um} necessitas postulare videntur. Valeantq^{ue}
felices. Salu^s 30 augusti. Anno 1533.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1900

1900

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
1900

355^a
178

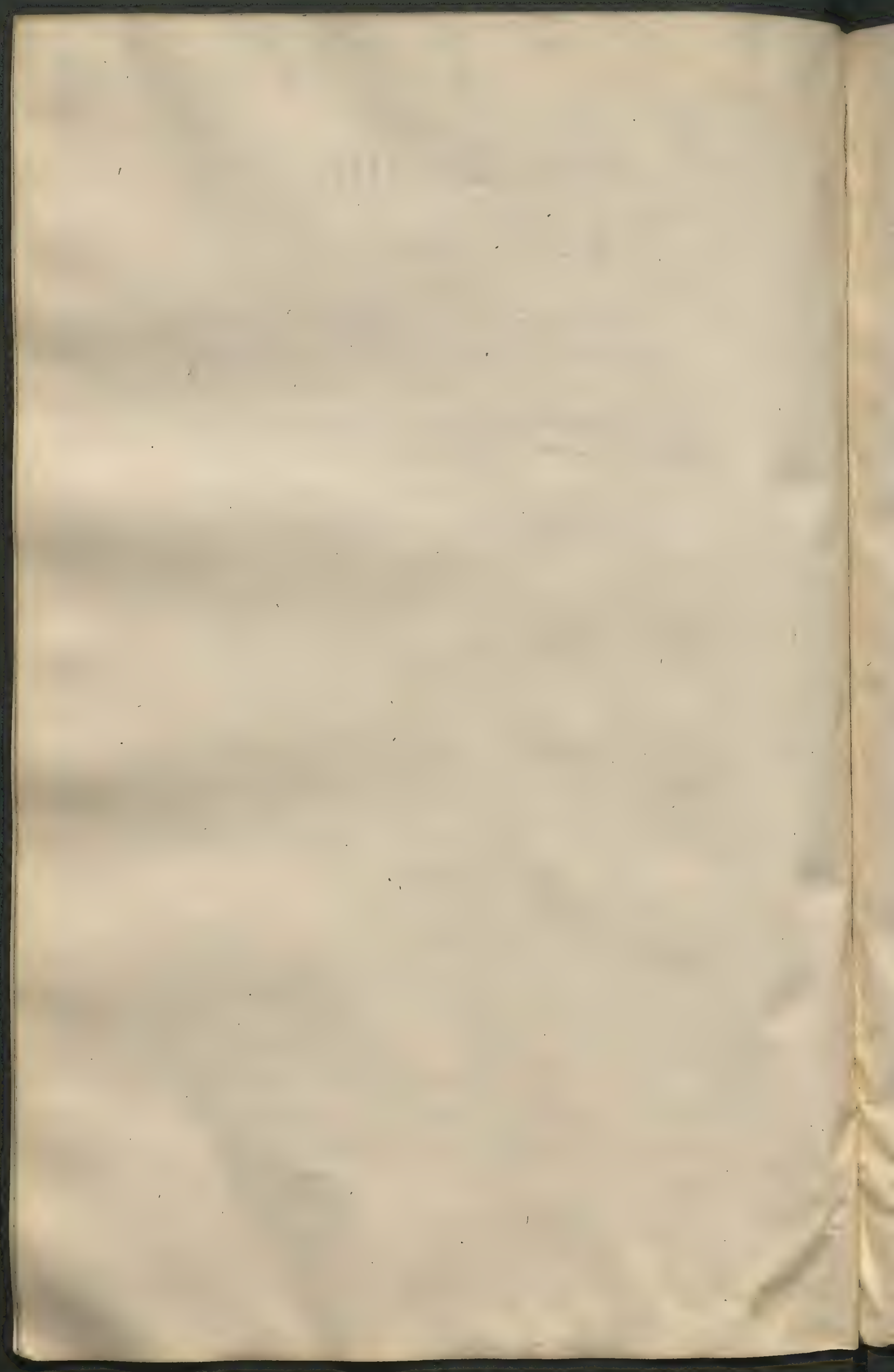
Annus Domini

1534

Ad initium huius anni 1534. Indictus erat Conuentus
regni generalis in Piotrkow ad diem .S. Trium Regum

Is Conuentus, actus est per solos Consiliarios, et multos
Equestris ordinis: Rege tunc in Lituania existente.

Diebus sequentibus. Senatus ad comitia huius est convocatus

360

Legatio ad Conuentu terrarū particulares

Post remittatam utis Regie gratiam omnibus Confi:
liariis et Proceribus Regni, Nuncius ad hunc modum
verba facit.

Pancos esse oportet in hac congregatione, quibus non
sit cognitum, quanta cura et diligentia Sacra utas
Regia semper studeat, quo hostium arma et incursi:
ones à Regno aliisque dominis et subditis suis auer:
tere, et suos subditos in pace et tranquillitate conservare
possit, et pax dei clementiam satis prospere hactenus cessit.
Nam pax aliquot annos, Tataros Excepens tractatibus
duxit, et spe quadam almit stipendii quod illis quondam
ex Regno hoc Polonie et magno Ducatu Lituanie soluebatur.
et ipsi iam precibus iam minus illud extorquere satagunt,
quod tamen utas Regia temporis huius periculo se acco:
modans, nec promisit, nec omnino denegavit, sed variis co:
siliis et variis pax hos annos illorum desiderium elusit.

Et cum Tataris moras secum nechi exactionesque eorum in
Dominia utis Regie hoc modo prohiberi cernerent cominati
sunt se diutius moram ferre non posse, necessitateque prede qua
sola vivunt eos adigente Moscho aut Valacho à quibus magnis
promissis iam olim et nunc quoque sollicitantur se, velle coningere,
ubi iam max. stipendium tot Legationibus pax eos pehitum minime
ratul eis non esset.

Utas itaque Regia inter duo mala constituta cernens quanto
in periculo disarentur tam magno stipendio Tataris sed nec
minori permitterentur ut se coningeret Moscho aut Valacho
hostibus utis sue, novo item consilio aggressa est illos conti:
nere, ne vel hostibus suis se imgant vel dominia utis sue
depopulati peregant, quandoquidem iam nulla alia ratione duci,
et ipsorum cum hostibus coniunctio impediri potuisset. Quod
iste novus cum Aslamo pax et concordia facta suarum gen:
tium egestatem invectione et preda aliqua sublenire et voluif:
set et coactus esset.

Respondens proinde utas sua ad eorum tam vixen Legati:
ones declaravit indecens, esse ut detur illis stipendium qui mit:
tuntur meriti sunt de utis Regia eiusque dominis, cum mit:
adversus hostes utis Regie pax eos hactenus factum fuisset

Proinde missam se recepit utas Regia Armenum propriam
ad Coesarem, ad quo et de stipendio et auxiliis contra hostes
facendis tractare vellet

Coesar autem ipse non expectato Armenio Regio collecta ingenti
vi suorum, habens secum tormenta demolendis munijs apta
pene octo, et aliquot Cente Jamigerum cum pixidibus longio-
ribus sibi immissis. Ingressus est Ducatu Mosconie, cumque
longe et late ferro et igni vastans clade magna affecit, et
profligata militia Ducis Moschorum, ad ingenti et opima praeda
in columnis ad omnibus pene finis ad propria reversus est.

Hæc fortuna dubio procul Coesarem Thartarorum multo favori-
orem multoque elaciorem reddidit, cum per eam et diuore et finis
chaxiore factus sit. A credit ad hoc quod Moschus nihil sua
suorumque hac clade et interitu ad vindictam permissus,
missis iterum cum magnis muneribus Armenus ^{ad Coesarem Tarto, cuius sollicitudo} non ceberet
ut similiter exarsionem faciat in ditiones utis Regie, tanta
est hominis illius erga Armeniam Regiam malevolentia et magna
hostilitas.

Coesar vero ipse rediens ad sua cum ingenti praeda expedit
ad Armeniam Armenios suos, per quos significat quam
prosperè illi cessit profectio in terram Mosconie, quanta
quoque affecerit clade hostem Armenie sue, quodque profligatis
illis gentibus multos secum ex Mosconia etiam insigni-
ores in captivitate adduxerit, optans proinde ut pro
tam insigni obsequio Armenia Regia illum remuneret
stipendio diu a se petito, quodque iam tandem mittat illi non
parvam summam florenorum aureorum, quibus Impera-
torem Turcorum et Bassas recognoscat, atque bene forte
per eum obtente victorie fidem sibi apud illos faciat,
duci amplius non vult promissis, et interminatur, nisi
preces illius exaudite fuerint iam omnino se committitur
hostibus Armenie Regie.

Moldanus etiam non cessat hostilia moliri adversus
Armeniam Regiam et regnum Polonie. Armeni Thartarob
sibi assidue satagens Armeni Moschu muneris ad bellum
persuasionibus pernegens, intentus in omnem occasionem
per quam valeat meritis sue nequitiam explexe, et
ditionibus Armenie sue aliquam calamitatem inferere
fecissetque dudum sue malevolentie satis, nisi refo-
midasset gentes Armenie Regie quæ in hac astate mili-
tabant in terris Russie.

353
139
Dum enim vicibus suorum Valacbus non fideret et Tarta:
ros hactenus ad suum desiderium inducere nequisset, ti:
mens ne utrisq^{ue} Re. mercenarius miles eius ditionem va:
standam pergerat, egit cum utroq^{ue} Regia pax Amicos suos
de salvo Conductu pro oratoribus quos insignes ad tra:
ctand^{um} concordiam et pacem Vilnam se missurus polliceba:
tur, cum nichilominus cogitaret q^{uod} pacem habere cum
utroq^{ue} Regia contra quam diligenter stimulat et Tarta:
ros et Moscovum.

Moschus item Moldavi persuasionibus et promissis simul
et spe adtingendorum sibi Tartarorum elatus et tumens
negavit lras salvi Conductus pro oratoribus utrisq^{ue} Re:
gie dare, quos ad illum, qui vel de Induciis provocandis
vel de pace constituenda tractassent, missura erat. Utas
suu hoc argumento indicans quid animo voluat, ut dum
Valacbus cum Tartaris exhiberet negotium Regno Polonie
ipse quoq^{ue} magnu Ducatu Lituanie lacerasset bello
ad quod omni apparatu armoru et hominu se mixu in
modu parare dicitur.

Accessit denum tot periculis nova hostilitas ab insolentibus
quibusdam hominibus, qui amissis pax ludum aut impro:
bitatem vite, propriis bonis, aliorum et vite et rebus in:
sidiantur et indigna hostilitate sub pretextu accepti in:
iurid suam libidinem ex rapto et preda exsariare cona:
tur. quemadmodu Berka cum alijs ex Slesia facere
aggressus est, qui violatis foederibus, inter Regnum hoc,
et Slesiam constitutis, Regni Polonie Incolas predantur,
domos neq^{ue} prophanos Nobiliu, sed et sacras sanctissime
conspiciunt et violando atq^{ue} illis omnia que inveniunt
rapiendo.

Cum exemplum nisi matrice occurratur, sequentur alii
quoq^{ue} scelerati homines, quoru non exiguus est numerus.
ex qua licentiosorum hominu libidine excitari possit, peri:
culosu dissidium inter regnum Polonie et Slesiam, quod
utiq^{ue} vitari melius esset si ulla cura et exhortatione
amici obtinere poterit utas Regia apud Germanu Re:
gem Romanoru, cum utem sollicitare non cessabit
ut^{as} sua, ut predomibus istis non impune cedat violati
foederis tam ingens delictu.

Et quamvis iustas Regia maximis distineatur curis in magno
suo Ducatu Lituanie, cui nisi patria et consilio suo hoc tpe
admisisset, difficulter postea ab imminentibus periculis con-
sulere et providere illi potuisset. Non pretermittit hi iustas sua
assidue meditari de bono statu huius sui Regni, deq; im-
minentibus eius predictis necessitatibus et periculis.

Et ad occurrendum tot hostium conatibus non solum celeri et sano
sed etiam communi regnicolarum consilio opus esse, et ideo ne-
cessarium duxit iustas sua iudicare et institueret Conven-
tum generalem regni in loco consueto Pioteconie ad diem
et festum Sanctorum Petri regum proximum, quo communibus
votis et consiliis aliqua salubris ineratue ratio ne regnum
et subditi iustis suis damnis et cladibus afficiantur, tam ab
istis Sarmaticis et paganicis gentibus, qm ab aliis qui
ex Slesia predoniam tam libere exercent in diuisionem iustis
suis.

Et in primis querendum erit consilium quemadmodum Tataro-
rum cum hostibus iustis Regie commotio impediri debeat,
et ubi hoc non succederet, statuendum in tpe quibus rationibus
tot agmina hostium aut auertere aut repellere a Dominijs
suis posset iustas Regia, que in hac aetate ingreueretur
nisi est non factura quod cognouit ad subditos suos in
pace et tranquillitate conservandos pertrahere.

Hortatur itaq; iustas D. iustas sua ut depositis priuatis
affectibus, consideratisq; tempestatibus quibus vniuersus
ferme orbis nunc tumultuatur, alienis periculis facili-
tiores, hic sese mutuo colloquantur, tam de defensione
ad futuros casus melius ordinanda, qua iustas sua ho-
stium tantis viribus fortiter resistere posset, qm etiam
de confirmandis Statutis Regni ad quorum reforma-
cionem non parum ance et penitus iam impensum est, tunc
perq; esset, ut hoc quod decreto generalis Conuentus
tanta diligentia in meliorem ordinem reueratis mendis
et contrariis, ad communem regnicolarum utilitatem redu-
ctum est, propterea aliquod loca que forsitan priuata ma-
gis quam publicam rem offendere videntur, pessum iri
debeat. Cum in Conuentu generali ex consilio Senatorum
regni et Rectorum terrarum ea ipsa loca iustas sua
emendare aut defectus supplere possit modo ex Conue-
tibus particularibus iam tandem ad generalem instaurat
Conuentum significatur, quid addi quidue adimi de-
siderauerint. P. vna

Et ideo ad consulendum et statuendum de omnibus supradictis
negotiiis et necessitatibus publicis Nummos viros graves et
prudentes, cum plena et non limitata potestate, ad eum quatenus
Comentum Lictorem de medio sui O. sua delectos
mittant qui cum Senatoribus et aliis Nummis regni hoc
consulere et providere fiant et possint quod ad servandum
a tantis discriminiibus patriam religionem templam vitam
prospiciam uxores liberos libertatemque communem perhi-
nere videbitur.

Nam alioquin nisi mature tantis periculis occurrere
fuisset, verendum est profecto, ne futura astate magna
aliqua clade afficiantur. Subditi autem Regi in hoc
Regno, citius tamen. R. officio suo non deerit, modo
ad sit illi facultas per quam posset sustinere molem tot
hostium ad perniciem subditorum citius sine magna
conspiratione inbianum, atque ideo citius sua iterum
hortatur utas. O. ne sibi ipsis deesse in tam apertis
discriminibus velint, sed pullulantibus malis mox
a principio occurrere parato consilio, quod in paratis
viris imprimis consistit. O. ut admittantur.

Admonebit preterea Nummus citius Regi nunc, omnes
Consiliarios maiores seorsim, quod omnino futuro Comenti
generali interfuit et tam in generali quam in particulari
Comentibus impendant diligentem operam, ne regnum
futura astate maneat absque presidio, et pateat exposi-
tum hostibus in praedam, et depopulationes, et quemad-
modum exhibiti huius in rem publicam obsequij fectur
et diligentia ab uno quoque illorum habitura sit gra-
tissima citius Regia. Ita vicissim pretermissi
officii negligentia absque indignatione ferre non
posset. Nummij enim terrestres vel ex hac sola causa
solent ingerere difficultatem in prebendo consensu ad
statuendum aliquid in defensionem Regni, quando
absentes sunt a Comento de eorum terreis Consili-
arij, sine quibus pretendunt et excusant sibi integrum
non esse ut absque Consiliariis (ad quos imprimis
pertinet et consulere et providere necessitatibus
regni) aliquid vel cum futuris statuunt vel statu-
endum consentiant.

Handwritten text in a cursive script, likely from a 17th or 18th-century manuscript. The text is arranged in several lines across the top of the page.

Handwritten text in a cursive script, continuing from the top section. The handwriting is fluid and characteristic of the period.

Handwritten text in a cursive script, forming the middle section of the page. The text appears to be a continuous narrative or letter.

Handwritten text in a cursive script, forming the bottom section of the page. The text is less dense than the upper sections.

184

Petrus Tomiecki Ep's Crac Vicecancell
Sigismundo primo Regi Poloniae.

Sacra Regia Altas et domine, domine clementissime. Post humili-
lem servitutis et orationum mearum commendacionem. Tametsi
subditorum honesta et iusta negotia nullius apud primum et pruden-
tem Principem commendacione indigeant, postulatus tamen ego ab
omnibus ordinibus et Domino terrarum Prussie ut eorum ne-
gotia mihi v're Serenitate commendarem, presentes scripsi meas non gra-
tiam, quibus mihi v're Serenitate humiliter supplico, ut ipsos ex
terris Prussie subditos suos commendatos apud se habere, et
piam atqz clementem se illis in omnibus rebus quas per nunci-
os petent, si res honeste, iuste, atqz eque videbuntur, prestare
dignetur, et praesertim in submonenda controuersia, que domino
Nobilio Cremo Castellano Celanden' bono et fido Altis v're
Serene servitori cum domino Stanislas Costka terrarum Prus-
sie Thesaurario intercedit. In illis enim locis longo intervallo
a me v'ra disunctis hec illorum controuersia non potest esse
nisi periculosa, et commodis Altis v're Serenitate multum noxia
et aduersa. Quod tamen Altas v'ra Serenitas pro sua incompara-
bili prudentia aduertere, atqz expendere melius, et ad optimum
quemqz finem perducere dignabitur, Cuius gratiae ego me et
servitutem meam iterum, comendo, et dominum deum supplex
oro ut Altam v'ram Serenitatem cum suis omnibus recte sanam
et semper felicissimam in multa tempora servare dignetur
Datus Prothekowie die XXIII Januarii Anno domini
M^o D^o XXXIII

180

(Ricus Bone Regime

Sacra R^{lis} Altas, et domina domina clementissima, humillima
 orationum mearum commendacionem. Habet quoddam negotium
 coram Sacra Regia Alte domino meo clementissimo domi-
 nus Campa Cuius Redanen' subditus Altum vixitum,
 itaqz humiliter ei supplico, vt pro eius cause iusticia digne:
 tunc illi esse domina clementissima, cui me etiam atqz etiam
 humillime commendo Ex Conuentu generali Piotecouensi
 die xxvii Iannarii Anno domini M^o. D. xxxiii^o

Petrus Tomiczki Ep^s Cracouien Regni Vicecancell
 Sigismundo primo regi Polonie

Sacra Altas Regia et domine, domine clementissime. Post humi-
 lem serenitatis et orationum mearum commendacionem. Scripse-
 runt ad me Cuius Redanen' se audisse et certo edoctos esse qd
 Altas v^{ra} Sexma per quorundam suggestionem eximere ab illis
 Arcem et Tennam Puzho cogitaret, quare admodum se peri-
 tuncatos esse declararunt presertim qd id v^{re} quidem Altis
 pecunia, sed ex eorum tamen facultatibus contributa fieri de-
 beret, In quo tametsi ego memini me a Alte v^{ra} Sexma mi-
 petrasse, qd nemini allos eximere permissura esset, quia tamen
 de persona Altis v^{re} tum nihil actum fuerat, putibus a
 Alte v^{ra} Sexma humiliter supplico, vt illorum Civium etiam
 quo ad hoc rationem habere clementem dignetur, ne illos ex
 pecunia Cise quam ipsi contribuerunt, eximi patiantur. Nam
 non tanti faciunt ipsi proventus Puznen, quanti difficultates
 quas a Capitaneis Altis v^{re} qui illi loco preficerentur sibi
 metunt

185
et ominentur faciet utas vna serma rem illis admodum gra-
tam, et ad hoc summe necessariam, ut illi Cines hoc turbulento
tempore in fide retineantur

Coetereum cum illa controuersia, quae dudum inter Lubecen' et
Hollandicos agitata est, nunc ad arbitrium Redanen' et non-
nullorum aliorum Ciuium, Ciuitates Maritimas incolentium,
per compromissum delata sit, ipsiqz Redanen' iam ad hoc nuncti-
os mittere trans Mare decreuerint, non alienum à dignitate et ele-
mentia utis vre fore putauerim, ut eius rei tractande pars potis-
sima ab auctoritate utis vre proficiscatur, cum enim magna
pars subditorum utis vre in armonia quae flumine Vistulae Re-
danum dimittitur facultates suas obtineat, et plurimum inde
utilitatis accipiat, non abs re foret, ut utas vna Redanensibz
comitteret, ut omnibus Hollandicis prout hactenus fuit obseruatum
liberam transmittendi frumenti facultatem paciscantur et firma-
rent, et ne quid contra subditorum utis vre libertatem et co-
modum cum illis Ciuitatibus agerent. Quod cum magna equidem
subditorum suorum utilitate utas vna serma faceret, et no-
magno negotio id prestare posset, nam ubi aliquo sumptu nuncios
illosum iuuare dignaretur, pro quo ego uti vre supplicio, facile
hoc apud Redanen' citra ullam remissionem obtinere posset. Nam
ut audio ipsi qd id apud utem vram proponere et petere inten-
dunt, ut subsidium aliquod Oratoribus suis impetrare possint, dum
autem hoc impetrarent, uti vre subinde liceret commodis subdi-
torum, ita ut supra scripsi, consulere, qd comitteret rem frumenta-
riam etiam pro Incolarum regni sui utilitate tractare, et velaret
ex contrariis ne quid ad subditorum suorum impedienda seu res-
tringenda comoda cum illis Ciuitatibus statuere audeant. hoc tamen
ego benignitati et prudentiae vrae Regie utis comitto. Cuius gratia
me et sexuitatem meam rursus suppliciter comendo et ex animo
opto atqz precor ut ceteris dominus me illam in optima valetudine,
et summa felicitate ac gloria cum sermo filio Rege, et serma

Coniuge ceterisque suauissimis suis liberis in multos annos seruari et
fortunare dignetur Dat^o in Piotrkow sabato ante festum Con:
uersionis Sancti Pauli Anno M^o D^o XXXIII°

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell.
Ioanni Chotenski Ep^o Premisliensi

RME in Chro^o Pater et domine fr^e et amice charissime et honoran
Tametsi certo scio nuntios ab ordinibus terrarum Prussie ad
Regiam Mtem missos sibi ipsis et rebus quas acturi sunt no
defuturos, ut tamen melius pro desiderio eorum a quibus sunt
missi, omnia curare possint. D^o v^{re} R^e me illos et omnia Prus:
sie ordinum negotia diligenter commendo, simulq^{ue} rogo, ut illis
opera et patrocinio suo apud Mtem Regiam adesse velit, sin:
gillatim vero ab illa peto, ut dominum Aebacium Gema Cas:
tellanum Qedanen^{em} subleuare in his velit de quibus apud
Mtem Regiam agere decreuit, factura. D^o v^{ra} R^e ma
in hoc rem officio suo dignam et mihi ^{gratum} Cuius amori et beneno:
lencie fraterne me commendo et illam foelicissimam esse atq^{ue}
optime sanam ex animo opto Dat^o Piotrkowie XXVI^a
Iannarii Anno domini M^o D^o XXXIII°

Relati, Proceres, et Consiliarii Regni, in Conventu generali
 Piotrkowien' congregati. Mgco domino Joanni de Thanczom Castel:
 lano Capiteanoqz Lublunen' amico meo charissimo. Salutem et fene:
 benivolentiae exhibitionem. In eius absentia Vicecapiteano. Mgco
 domine amice charissime. A generosus Acharius Cremo, Cas:
 tellanus Redanen', et Capiteanus Schelumen'. qui proficiscens ad
 item Regiam in Legatione, ab ordinibus terrarum Prussie,
 huc in Piotrkow descendit: Exposuit coram nobis, nomine Ci:
 nium Redanensiu', qd' idem Cines edocti sint item Regiam
 dominum nrm clementissimum, nonnullis suis subditis litteras re:
 pressaliarum contra ipsos Cines Redanen' dedisse. propterea qz exis:
 timare eos, non esse sibi integrum, ut ad Nundinas Lublunen'
 pro die festo purificationis Marię futineas, negociandi causa pro:
 ficiantur. Quoniam vero non est credibile, qd' Mtas sua Regia
 litteras aliquas repressaliarum, contra Cines suos Redanen' cupiat
 hominum dace debuerit, quippe que eas nunqz contra suos sub:
 ditos tradere cupiam consueverit, quin potius vnicuiqz de eis sine
 istis repressaliis iusticiam ministrare soleat. hortamur. D. vram
 sub absentia sue altis, provideat in Capiteatu suo et Civitate
 Lublunen' ut ne quispiam contra Mercatores Redanen' tam in
 his proximis Nundinis Lublunen', qz alias, istiusmodi repressaliis
 seu arresto utatur, sed neqz eis quidpiam negocii exhibeat, quin
 liberum sit eis, et eorum vnicuiqz citra impedimentu, et per hoc:
 rescenciam cuiuspiam hominis, negociari. Si quis vero quidpiam
 minime habere se ab eis pretendat Inre mediante eos conveniat.
 officium suum et rem instam factura vna Mgria que bene va:
 leat Datz in Conventu generali Piotrkowien' die festo Connex:
 sionis Sancti Pauli Anno domini M^o. D^o. XXXIII°

Senatores Regni Polonie
Alberto Marchioni Duci Prussie.

Illustre Princeps et domine honoran^{me}. Venit in hunc Conuentum
Nobilis Paulus Fassold sub Regie M^{te} saluo conductu, quem
iam pridem Sacra M^{te} sua illi concedere dignata est, vt differetia
inter vram M^{tem} et eum subacta, equis et decentibus medijs
transigeretur, asserens se proxima estate sub secretate v^{re} M^{tis}
cum ceteris dominis et amicis non sine magno impendio aliquot
diebus in Monte Regio fuisse. Attamen post varios tractatus
re infecta inde discessisse, medio vero tempore, in peregrinis oris
apud varios Germanie Principes omni studio curasse vt. eorundem
Principum commendatione v^{re} M^{tis} gratiam sibi conciliare
posset, accepisseq; se in eam rem nonnullas lras ab eisdem ad Sa:
eram Regiam M^{tem}, et ob eam rem se huc contulisse, humili
mente rogans vt pro eo intercederemus apud M^{tem} D. vraz
quo denno equioribus Conditionibus, vtrinq; concordia per
Arbitros seu amicales decidores tentaretur, accedente etiam
debita secretate v^{re} M^{tis}. Nos certe quoniam omnem foeli:
citatem, bonumq; et tranquillum per omnia statum v^{re} M^{ti}
favemus, cuperemus plurimum vt quicquid dissidii inter vraz
M^{tem} et Paulum Fassolt exortum est, id iam dudum abolitum
et sopitum esset, scimus enim hominem hunc non solum rei mi:
litaris peritissimum verumetiam intimos Castorum, Urbium
ac opidorum texarum Prussie recessus probe et exacte al:
lentem. Non ignoramus illum in transacto bello Pruthenico
egregiam ubiq; operam navasse tuendo partes v^{re} M^{tis}
quas tunc sequebatur, eiusmodi vero homines, et pacis et belli
temporibus fovendi potius sunt q; vitandi, ne quando ad
alias se texas se conferentes, quietem hominum perturbent

187
et mincias suas relaxantur. hiis igitur atque aliis rationibus per-
moti et quod aperte comperimus hominem hucusque multa pa-
ciencia, vix illis gratiam quesivisse. rogamus plurimum vestra
Illustrissima D. ut illa primum quidem suam conceptam indigna-
tionem erga eundem Fassoldum deponere, deinde controuersiam
que illi cum vestra Illustrissima D. est, que et item Regiam, et nos
omnes male habet, equis et honestis conditionibus componere et
terminare velit, terminandum enim est, ne longa hominis paci-
tia, cum neque sine, neque transactione sue cause finem assequi
possit, alio diuturnius, grande nobis quandoque et vestre Illustris-
simae negotium faceffat.

Ceterum querebantur etiam Fassolt predictus quod misera atque innocens
vidua cum liberis superstitibus ex suo fratre germano mortuo
susceptis in bonorum hereditariorum possessione tenebatur, nec
permittitur illis uti pro suo liberorumque suorum commodo,
rogamus summo studio vestram Illustrissimam D. velit eandem vidu-
am cum eius liberis suo benigno favore complecti, et usum li-
berum bonorum mariti defuncti et liberorum illi concedere.
quo faciet vestra Illustrissima D. rem se suamque excellenti virtute
et clemencia dignam, et nobis omnibus admodum gratam.
Reliqua comissimus Generoso domino Leobardo Cremo Cas-
tellano Redanen in eo Fassoldi negotio vestra Illustrissima D. refere-
re quam emixe rogamus, velit illi in omnibus nostro nomine re-
ferendis, plenam ac indubiam fidem adhibere. Comendamus
nos ex animo vestre Illustrissimae D. et valere illam foelicissima
in multa tempora desideramus. Datus in Conuentu Pioreco:
niensi generali die XXIII^a Ianuarii Anno domini
M^o . D. XXXIII^j

Petrus Tomiczki Ep's Crac. Vicecancell.
Alberto Marchioni Duci in Prussia.

ffme Princeps, et domine, domine honoran. Paulus Fassolt
ad magnam egestatem, redactus, et calamitate plus satis compres:
sus Supplicationem comiseratione dignam mihi obtulit rogans
et obsecrans, ut mea illi adessem apud Illmam. D. vram inter:
cessione, quo ad aliquem tandem miseriarum suarum portum ad:
mittere illum dignaretur, Cuius afflicti hominis infelicitati, ego
condolens Illmam. D. vram diligentissime rogo, dignetur iam
tandem placari se permittere, et hominem quandoq; sibi non in:
gratum, neq; inutilem, nunc ex infortunio ad indignationem illius
delapsus, in gratiam suam recipere, dolore et angustia liberare,
et subfido rationes illius pro Christiana pietate sublenare,
factura in hoc. D. vram rem suo splendore dignam, illi appere
necessariam, et cum multis, tum mihi singulariter gratam,
Quam bene mereri Illme. D. vram semper arcabo, Cuius gr'e
me et obsequium meum ex animo commendo optans per dei gra:
tiam ut Illma. D. vram, et longum vivat et optata semper foe:
licitate persequatur. Dat. Proteconie die xxv Januarii
Anno domini M^o D^o XXXIII

122

Petrus Tomiczki Ep's Crac. Vicecancell.
Sigismundo primo regi Polonie

S Acra Regia Altis et domine domine clementissime. Post humile
servitutis et orationum mearum commendacionem. Cives Thoru:
nen' Altis v're Serme subditi, per literas et nuntium suum
a me petierunt, ut nomine eorum Alt' v're Serme supplicarem,
quo mandaret dignaretur vellet domino Iusto Ludonico rationibus
Monetariis in terris Prussie Prefecto, ut eam pecunie summa
quam ex liberalitate sua ratione usus domus in qua Moneta Torunii
audite Altis v're Serma dare illis consuevit, numerari il:
lis ad proxime elapsam annum faciat. Quibus et ego satisfacia
a Alte v're Serma impense rogo, dignetur eorum precum
in hac parte benignam rationem habere

Preterea etiam ipsi Cives Thorunen' Alt' v're Serme suppli:
cant humiliter ut cum Cives Gedanen' et Elbigen' non modi:
cum sumpserunt lucrum ex cassione Monete ipsi vero in gram
Altis v're usum Privilegiarum suorum suspenderunt et omi:
serunt illis hoc damnum eorum aciacuram munificencia sua
Regia sarcire dignetur, quod ego gracie Altis v're Serme
committo. Verumtamen ab illa plurimum rogo, ne illos miopes
subditos suos inconsolatos relinquat, quod illi Alt' v're Serme
servitute et fide sua demereri semper curabunt. Comendo me
remissus et servitutem meam Alt' v're Serme pro cuius meo:
lunmitate et foelici statu dominum deum cum clero meo assidue
oro, et ut illa sana sit semper et foeliassima ex animo opto Dat
Proteconie xxvi^a Januarii Anno domini M^o. D^o. xxxviii^o

Petrus Tomiczki Eps. Cracc. Vicecancell
Sigismundo primo Regi Poloniae

Sacra Regia Altas et domine, domine clementissime. Post humili-
lem servitutis et orationum mearum commendacionem. Dominus
Conradus Hittfeldt Proconsul Thorunen' cum suis in lite con-
iunctis in eum statum actionem suam quam cum affine sua
Hanna Voszkowa habent adduxerunt ut cogantur isthuc
ad item uxam Sermaam illius expediende causa se confer-
re Quoniam vero is dominus Conradus vir honestus probus
et integer vixqz utis bonus et fidus servitor mihi semper
fuit cognitus et finem atqz quietem sibi et liti imponere
vehementer optat, supplico humiliter uti vobis Serme ut eum
et causam eius pro iusticia commendatum habere dignetur
et auctoritate sua Regia efficere ut controuersie et cause ip-
sius finis debitis imponatur factura in hoc Altas vram Ser-
rem piam et sua Regia clementia atqz equitate dignam Cui
me et servitutem meam rursus suppliciter commendo et do-
minum deum precor ut Altas vram Serma dimitissime vinat
et sit semper cum suis omnibus incolumis ac felix Dat
Piotrkowie die XXVII^a Januarii M^o D^o XXXIII°

377

Petr. Tomicius Ep's. C. Vicecancell.
Joanni Dantisco Ep'o Culmensi

R^{ME} in Chro¹²⁸⁵ R¹²⁸⁵ et domine frater et amice charissime et ho:
noran. Accepi¹²⁸⁵ D. v¹²⁸⁵ R¹²⁸⁵ me quibus que illis est huma:
nitas et bona multa mihi placuit, et salutem plurimam adseri:
bit ob quod illi ago et habeo magnas gr^{as}. Quod vero de domi:
no Costha tam acerbe tamq^{ue} multa querit^{ur}. D^o. v¹²⁸⁵ R¹²⁸⁵ ma
non potui non moleste ferre. Non scius siquidem me offendit
D. v¹²⁸⁵ R¹²⁸⁵ me iniurie ac mee¹²⁸⁵ ipsius proprie. Et iam quide¹²⁸⁵
ego antea de re scriptis. D. v¹²⁸⁵ R¹²⁸⁵ factus certior, scripseram
ad dominum Costham accurre, monens illum ut ab his que
primores isthic offenderent, et que odium invidiam et non par:
uum negociu^m illi conciliare possent, se suosq^{ue} affectus contineret,
quiescens intra, se et eorum animos quos venerari et observa:
re debeat non comouens, verum cum illum persuasione et scriptis
meis in hoc cohibere non potui quin et A¹²⁸⁵ Regie et domini
Consiliariis que illi videbantur scriberet, oportune factum est
q^{ue} dominus Lebacius Geme Castellanus A¹²⁸⁵ edanen¹²⁸⁵ mun:
ctius ad Regiam A¹²⁸⁵tem proficiscens id negociu^m ad A¹²⁸⁵tem su:
am deferre in mandatis habeat, qui et suam et D. v¹²⁸⁵ R¹²⁸⁵ ma in:
iuriam apud A¹²⁸⁵tem Regiam cordate proculdubio exponet,
cui ego quantum potui litteris ad A¹²⁸⁵tem suam datis patrocinu^m
ferre minime sum gr^{atus}. Verum res hec R¹²⁸⁵ma dⁿⁱ
Archiepm¹²⁸⁵ A¹²⁸⁵nesien¹²⁸⁵ offendit multum, quod D. v¹²⁸⁵ R¹²⁸⁵ ma
illud quod de nouo Inu¹²⁸⁵to isthic inter Consiliarios preestari
instituto in auxem et confidenter sibi scripserat, inuulgavit,
quod tamen se audisse scia¹²⁸⁵ D^o. R¹²⁸⁵ma ab vno minime vano
homine fateatur, noluit tamen illud cuiq^{ue} preter vram R¹²⁸⁵ma
D. notum esse, multu^m enim inter homines et dicuntur et finguntur

que utcumq; vera non sint cum in aperto prolata non fuerint dis:
simulare homines et silencio pretere consueverunt
Ab initio adhuc cum de despondenda filia Atis Regis natu
maiore filio domino Frederico Comiti Palatino Rheni agi
ceptum est ego id quod accidit ominabare, que enim ab illo di:
cta scriptaq; exant, ample dotis magis aviditatem⁴ ad Con:
nubium affectionem preferere videbantur. utcumq; tamen est Atis
Regia filiam suam non obtrudet invito Marito. De Comite Pa:
latino Philippo neq; ipse agi negotium suaderem si vt fama ha:
bet valetudinarius esset. Nam formosam et bene sanam puella
languenti dare Marito, neq; consultum neq; honestum esset, quod
tamen sit illius morbi seu vici genus. D. Vra Roma mibi
per occasionem communicare velit.

Domini Pleninski Iudicis filium ex commendatione R. D. Vre
ad me accepi, tametsi tuncam familie non vsq; necessaria,
qua aliquot magni Principes esse contenti possent, foneam alaq;
Munus a D. Vra Roma mibi missum alacri et gratissimo
accepi animo in quo vt optat non rei estimationem sed propen:
sionem animi metior, et facio tanti quanti merito ab charissimo
amico debeo.

Campensem quem mibi comendat. D. Vra Roma singulari fa:
nore prosequare libenter, et consilio atq; ope illum quantum ma:
xime potero pro illius meritis et eruditione subleuabo, et cum
illius institutum melius perspexero, illud pro vici adiuuabo.

Dominus Castellanus Redanen' loquutus est mecum multa in rem
D. Vre Rome spectancia, cui ego me ad omnem voluntatem
D. Vra Rome presto esse futurum obtuli, et hoc ea in re impe:
dimenti subesse declaravi, quod dominus Xippe putans et certo cre:
dens se apud Atem Regiam per Vram Romam D. accusatu
et crimine infidelitatis notatum recte sit ex qua illam animatus
Cui tametsi ego quando id ad me perscripserat, multis rationibus
ne crederet persuasi, affirmans me id nunq; dictum apud Re:
gem

Regem audisse, neqz vlllo inditio vnqz agnosuisse quod Regis ami:
mus ab illo alienatus vel minimum esset, quin etiam me scire Re:
gem de illo optimè persuasum esse, non inuile tamen arbitrarer
si D. Vra Rma id se à me scire dissimulans, qualibuscqz of:
ficiis amicitie et benivolentiae deinceps illum sibi curaret, vt hoc
quod de illa concepit sensim ex illius animo aboleretur

Quod autem attinet ad curandum et apud Regem et apud domi:
num Ep'm Varmien' Coadiutorie negotium, in eum modum què
mibi dominus Castellanus Qedanen' retulit ita constitui, vt si
Rex cito sit rediturus eius expectem reditum, et coram comodius
negotium tractem, sin vero sit diutius in Lithuania moraturus,
mittam illuc meum proprium nuntium, per quem serio et secreto
id quod scio in rem D. Vra nuntiem, nam per litteras non est
tutum et consultum eiusmodi magni momenti negotium curare,
ad dominum etiam Varmien' et dominum Qysse suo tempore
nuntiabo persuasiones meas et contendam vt eos in sententiam
D. Vra Rme pertrahere possim, quod equidem non diffido mi
foelicitex successurum. Interim D. Vra Rma sibi ipsa nò
desit et què in rem suam expedire deinceps cognoscat me de his
facere certiore non grauetur.

Conuentum presentem deo sit gratia in concordia et tranquillita:
te transgeimus, Contributio duodecim grossorum de Mansis agro:
rum Exactio Civilis què Schoff dicitur et Gropowe decreta est
aliaqz omnia reipublice negotia sunt commodè constituta, cum
quibus à Conuentu ad Regiam Altem' mittentur nuntii.

Alia què scribam non habeo, id solum restat vt me amori et be:
nivolentie D. Vra Rme commendem, quam foelicem esse
et in diuturna vita optimè sanam et incolumem ex animo opto
Dat' Plotheconie die xxv Iannarii. M. D. xxxiii^o

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell
Sigismundo primo Regi Polonie

Sacra Regia Altas et domine, domine clementissime. Post humile
servitutis et orationum mearum commendationem. Iacobschek Cu-
bicularius Altis v're Serme frateris mei domini Castella-
ni Ansfen' defuncti alumnus, cum mihi semper per omne
etatem suam et virtute et moribus probaretur non potui
nisi singulari benivolencia et mei animi propensione illum pro-
sequi. Quo factum est quod post obitum desideratissimi frateris
me illum tñ' adhuc iuvenem cum in numerum Cubiculariorum
v're Altis Serme addixissem suo tempore illum ad honestiore
aliquem locum promoveri animo meo destinavi. Is autem nunc
iam etate auctus est et suos mores suumq; studium in alia
rationem mutare gestiat supplico humiliter Altis v're ut
illi et mee et frateris mei defuncti servitutis causa aliquot equos
adscribere, et ad lucem hanc in quam prodire optat illum
gratiose admittere dignetur, merebor hoc ego Altis v're Ser^{me}
fide obsequiis et officiis meis solitis, merebitur et ille perpetua
servitute sua. Comendo me et servitutem meam gratis Altis v're
Serme quam Dominus deus in longum eum recte sanam in mul-
ta felicitate servare dignetur. Dat

191

Petrus Tomiczki Ep's Crac. Vicecancell.
Ioanni Chogenski Ep'o Præmissliensi.

RME in Christo Pater et domine frater et amice charissime et bono:
ran'. Scripsi litteras ad Matrem Regiam supplicans uti sue ut
Iacobschek Coriczki Cubicularium suum fratris quondam mei
domini Castellani Gnesnen' alumnus, in aliquot equis Rul',
sue adscribere dignetur quod ut facilius impetrem. D. vraz
Remam plurimum rogo ut me intercessione sua innare velit
et quantum in se est efficere ut meo in hoc desiderio satisfiat ob
memoriam enim fratris mei hunc adolescentem singulari mea
benivolentia prosequor et illius fortunas adiutas esse cupio.
Quicquid autem operis in hoc. D. vraz Rema collocavit, hoc
illi vicissim omni studio et officio amicitie referre semper
curabo. Cuius amoris et benivolentiae fraternæ me commendo
et illam felicem esse atq; recte viculum ex animo opto
Dat' in Piotecorv die Sanctorem Trinum R. Egum
Anno domini. M^o D^o XXX° m^o

Petrus Tomiczki Ep^s Cracc. Vicecancell.
Sigismundo primo regi Polonie

Sacra Regia Altas et domine, domine clementissime. Post humi-
lem servitutis et orationum mearum commendationem, Joannes
Gorski, qui publico stipendio plures annos in Russia militas
egregiam sibi et rei militaris peritiam, et omnium militum
animos ac benivolentiam ita comparavit, ut non mediocrem ob
id laudem assecutus sit: Volens ampliori adhuc existimatio-
laude nomen suum illustrare, et fortunas suas allenare: cupit ut
ad annum pntem Rothmagister creetur, rogavitq; me, ut illi
in ea re assequenda apud Altam Vram Serenam intercessionem
meam adiunxerem. Id quod ego eo libentius facio, cum sit et alu-
mus, et gratus meus servitor, et cui in rebus honestis patro-
nus esse consuevi: et q; sciam illum ob rei militaris peritiam,
ad hoc munus aptum esse et idoneum. supplico Alt^e Vra^e Ser^{me}
ut hominem hunc et mihi et omnibus militibus charum,
et de Alt^e Vra^e Serma ac eius republica magis indies me-
xeri volentem, ad pntem annum Rothmagistru creare
et inter alios Rothmagistros suos, quos isthic ex arbitrio scribe-
re dignabitur illum etiam communerare, et alicui Comitum
militum suorum Mercenariorum preficere dignetur. In quo
Altas Vra^e Serma rem mihi admodum gratam faciet, et mi-
litem hunc ad fortia audenda animabit: et ad bene de se
merendum in perpetuum illum sibi obligabit. Commendo
me rursus et perpetuam servitutem meam in gratiam Alt^e
Vra^e Serme. Quam Christus dominus incolumem et cum suis
omnibus semper felicissimam servare dignetur. Piöteconie
die xxv^a Januarii Anno domini M^o. D^o. xxxiii^o.

Petrus Tomicius Ep's Cracc. regni vicecancell.
Alberto Duci Prussie: Marchioni Brandburgen

Istme Princeps et domine domine mihi colen^{me} Post obsequioru
meorum officiosissimam comendationem. Accepi litteras istme
D. vrea, simul cum exemplo mandati, quod contra istmam D. vrea
a Mgzo nomi ordinis Tbentomicorum subornatur, quas equidem
non sine molestia et pecturbacione animi legi, et cognoui. Nonas
enim eiusmodi difficultates et imminencia Regno huic, et istme
D. vrea, eiusqz subditis incomoda, audire citra dolorem non
possum, quibus utcumqz absente mte Regia difficile sit occurre:
re, ego tamen pro mea veteri erga istmam D. vream obseruan:
cia et officio, rem hanc ad vniuersum Regni Senatum, in hoc
Conuentu agentem retuli, et publice litteras legi, verbisqz quan:
tum maxime potui exaggeratam, sedulo promoui. Cuiusquide
Senatus vnanimi voto et consensu decretum est, vt nomine to:
cius Conuentus res hec ad mtem Regiam deferatur, et hec
quas optat istma D. vrea petantur, idqz negotii nunctus a
Conuentu ad Regiam mtem deputatis dari debet, neqz dubiu
est quin res tanti momenti mti Regie sumopere sit auxe
Coeterum quod ad consiliu meum, ea in re istme D. vrea,
prestandu attinet, tametsi et me inopem et istmam D. vream
per se satis locupletem consilii et prudentie esse sciam, nihil tamen
grauabor, pro captu ingenii mei, cum res, quod nolim, in aper:
tum veniat, et Regia mta adexit in medium afferre, quod
et ad honorem istme D. vrea et rei oblate necessitatem, tu
deniqz ad Regni et populorum istme D. vrea commodum et
tranquillitatem pertinere arbitror, nunc tamen re non in:
choata, neqz dum publicato istme D. vrea mandato quid co:
mmissi, quidue illi de meo consilio significare debeam non habeo

hoc tantum affirmatum apud Illmam .D. vram velim qd nihil
sum vnqz non facturus quod vel gratum vel bonoificium atqz
commodum a me erga Illmam .D. vram prestari possit. cui
me et officia mea diligentissime commendo, simulqz opto et a
deo precor vt Illmam .D. vram diutissime sanam et in omni-
bus foelicissimam seruare dignetur Ptoeconie die xxv^a
Iannarii Anno domini M^o D^o xxxiii^o

Petrus Tomicius Eps Crac Vicecancell
Sigismundo primo Regi Polonie

S Acra Regia Altas et domine domine clementissime. Post humi-
lem seruitutis et orationum mearum commendacionem. Cum ante
aliquot dies Stemkriche Cubicularius Altis vre Serme a
Serme domino Ferdinando Romanorum etc Regem reuer-
sus huc Ptoeconiam diuertisset, ego vt dudum a Alte vra
Serma gram inssus et instructus, ab illo eas quas mi resposu
rellulit, accepi litteras, et eas mi confessu omnium huius Con-
uentus Senatorum legi, primum Germanice deinde sum vulgari
lingua mea interpretatus, super quo Serme domini Roma-
noru Regis responsi, dum ex ordine hinc inde dicebantur
sentencie ad vltimum ab omnibus institutum Serme domini
Romanorum Regis est approbatum, placitumqz est vt qd estate
preterita mi deputandis cum plena plate Commissariis non fuit
factum, fueret nunc per Alte vram Serma ad premiam
quamqz commodiorem oblatam occasionem, de cuius negocii
ratione sicut et de ceteris eius Conuentus negociis, domini
Regni Consiliarii plura alia dicenda munctis, quos hinc
ad Alte vram Serma mittent sunt commissi. Interim
Altas vra Serma dignabitur apud se concipere quid et quo
tempore sit Commissarius suis per stabilienda in finibus Slesie

388
195
maiori Polonie adiacentibus pace mandata, expedit siquidem
et uti vix et communis regni reipublice, ut salubri et maturo
consilio controuersie inter confines illos maioris Polonie et Slesie
accolas dirimantur occasionesque omnes submoueantur ex quibus
maius aliquod discordie vel belli incendium conflare posset.

Ratio eius patris Conuentus ut nihil differet a primis sub pre:
sentia utis vix celebratis Conuentibus ita non dissimi:
lem nobis et molestiam et difficultatem in decernendis contri:
butionibus facit. Nuntius enim terrarum more suo per abu:
sum introducto, sententias suas sententis Senatorum pre:
ferentes, inambus cecant verbis, et rem haud necessariam
in longum trahunt. Cum enim a dominis Consiliariis ad
ultimum propositi essent et decreti pro Contributione de singu:
lis Mansis seu lanceis agrorum duodecim grossi. Exactio Ciui:
lis que Schoff dicitur, de Cinitatibus et oppidis et Contribu:
tio Gropowe dictumque illis esset, quod tametsi prius necessitas
et multa regno imminencia omnibus ^{nota} pericula, optimam et abmi:
dantem magis Contributionem exigere videantur, domini tamen
egestatis Agricolarum ex quibus solis pariter et ex Ciuibus
id omne quod soluitur exigi solet, rationem habentes, tantum
Tributi decernerent quantum anno superiore patre uti vix
fuerat decretum, illi ut non videantur deliberationi Dominorum
subscribere, multa primum inania et auditu non necessaria, quo:
minus tam multum decernatur causati sunt, demum sex grossos de
singulis Lanceis agrorum dominis Consiliariis obtulerunt, as:
seruantes id suffectum esse ad omne necessitatem, presertim
cum illos non lateat sextonum exactioque Ciuilis et Gropowe
Contributionem etiam cum regni fines non tam late paterent
neque res familiaris in tantum omnibus aucta esset summam
centum octaginta millium Marcarum reddidisse, ac etiam
reddere posse. Contra hec cum pro se quisque et ego ad rati:
tatem usque decerneremus, nihil aliud efficere potuimus quam quod

die sequenti nobis octo grossi ab illis sint oblatis quibus nos non
susceptis repetitis persuasionibus et aliis ex re natis rationibus
curavimus illos in meam pertrahere sententiam, et auxiliante
domino Deo pertrahemus, Jam enim omnium terrarum Nuntii
accesserunt ad sententiam meam præter Posnamien', Calissien', et
meos Sandomiriën', qui decem grossos de singulis Lancis agro-
rum pro Contributione futura concluserunt, asserentes man-
datum sibi à suis et præscriptum esse, ut ad nichil aliud præ-
ter grossos decem se pertrahi non paciantur, Spero tamen, qd bo-
die consensient omnes in eas et Contributiones pro communi
regni defensione, quales anno superiori erant decretae quas
nos utamqz modicas et egre suffectivas ad præsentem Regni
necessitatem, non recusabimus tamen suscipere ut aliquid in
hoc Conventu pro honore Artis v're Serenæ et communi rei:
publice necessitate fecisse videamus, quod utamqz cadet Arti
v're Serenæ per alium Cubicularium, et per nuntios quos
domini sunt missuri ego declarabo, interem me et serenitate
meam gratiæ Artis v're Serenæ suppliciter commendo
et pleno corde et animo precor ut deus omnipotens Artem
vram Serenam divitissime sanam et semper felicissimam
cum Serenis Rege filio et domina Regina aliisqz suis cha-
rissimis liberis servare dignetur Dat' Rubeconie xxiii
Januarii Anno domini M°. D°. XXX m

191

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell
Bonae Reginae

Acra R^{is} Matas et domina, domina clementissima Post hu-
mitem servitutis et orationum mearum commendacionem. Cum
oblatus esset mihi Stankev Cubicularius Mat^{is} Regie qui
ex Bohemia reversus isthuc iturus, hoc itinere decerneret
nolui illum vacuum meis ad Matem vram Sexmiam literas
dimittere, quibus illam viso et reuerenter saluto, salutem
illi et omnem felicitatem optans a dno non q^z possum sen-
su meo, ego metui sed q^z sibi ipsa Matas v^{ra} optaret et
posceret. Loquutus est mecum iussu et nomine Mat^{is} v^{re} Sexme
magis dominus Castellanus Lublinen^{sis} Curie Regie Marschal-
cus ut his rebus que forte hic ad inuicem et odium Mat^{is} v^{re}
Sexme mihi ex Lithuania scriberentur fidem non adhibere,
quandoquidem Matas v^{ra} Sexma sibi sit conscia quod nihil
isthic contra aliquem agat vel instituat nisi quod ius et equi-
tas illi persuadere videantur. Qua in re ingenuè quidem id
fateri et affirmare possum, me post discessum hinc Regie et
v^{re} Mat^{is} a nullo quicq^z ex dominis Lithuanis mihi scriptum
esse, sed nec ego illis alicui hac vel alia quavis de re verbum
vllum scripsi. Cum illis enim et aliis omnibus eam in scribendo
seruo consuetudinem, ut si ^{quis} mihi scriberet quandoq^z, rescribam
paucis, solus vero ipse nunq^z ad scribendum quempiam pro-
uocem, animum enim et operam meam seruis et publice utili-
bus negociis q^z in priuatis inanibus et vanis nonarum re-
rum renuntiationibus occupare me semper malui, Verum
in istis per Matem vram Sexmam mihi nuntiatis ita ut gesta
transactaq^z a Mat^e v^{ra} cum domino Castellano Vilnen^{sis} et eius
seruitoribus sunt, fidem ego indubiam habeo, et credo Matem
vram Sexmam ea que agit non vlllo odio vel inuidia sed sola

iusticia et equitate adductam agere. Quod equidem decet Prin-
cipem clementem et piam, et ego id omnibus exopto votis, ut
Mtas Vra amata semper in vniuersum à subditis omnibus
existat, prestat enim amari à subditis q̃ tueri, et à splendore
Regis minime est alienum, in exemplum sibi eos proponere qui
per clemenciam indulgentiamq̃ suam diu ac multis summa au-
lande ac omnium hominum fauore atq̃ applausu impetrarunt
De ratione eius p̃ntis Conuentus nri à domino Ep̃o Prelimien-
Mtas Vra Serma ea cognoscere dignabitur, que ego ad Antem
Regiam perscripsi, que et illi perscripsissem non granatim, nisi
veritus fuissim longa scriptione aut Vre molestiam afferre
• Cuius gratie me vniuersus et seruitutem meam diligentissime
• commendo atq̃ ex animo opto ut Chris dominus nri Mti Vre
Serme longam vitam bonam valetudinem et optatam felicitate
concedere, et pro eius voto illam in ea conseruare dignetur Dat
in Piotrecoru die xxxiii Ianuarii Anno M^o. D. XXXiii^o

Petrus Tomiczki Ep̃s Crac. Vicescancell
Sigismundo primo Regi Polonie.

S Acra Regia Mtas et domine, domine clementissime Post hu-
mitem seruitutis et orationum mearum comendacionem. Cubi-
cularium Mti Vre Serme Iacobschek propterea tantisper apud
me retinui, ut per illum qui exitus eius Conuentus esse Mti Vre
Serme perscriberem, Qui quidem Conuentus deo sit gratia, ea
tranquillitate et concordia actus transactusq̃ est, prout et Vre
Serme Mti et Regni reipublice rationes postulare videban-
tur, nisi q̃ circa omnium reru finitionem interiecta erat que-
dam difficultas à Runctis Posnamien' et Calissien' Palatinatus
qui à dominis Consiliariis et Nobilitate maioris Polonie per-
suasi et instructi, aliter in publicas decretas Contributiones se

195
consentire nolle palam professi sunt nisi ut ex eisdem Contributio:
nibus publicis, sumptus et stipendium presidii quod in finibus
Slesie ad arcendos Berce et Misce predonum insultus domini il:
larum terrarum Consiliarii omnino collocari volebant decerne:
retine. Contra vero reliqui omnes nuncti, ei rei, se, cum vincer:
so residuo Senatu opposcentes, dicebant se non concessuros ut
Contributio quod nominatim ad tuendos à Thartaris et Valachis
aperitis publicis hostibus fines constituta esset ad alios usus mi:
nui et conuersti debeat, praesertim, cum aliquot predonum non sit
tanta potencia quum à Capitaneis si officiis suis ut antiquitus fie:
bat satisficere vellet, ab inferendis hominum iniuriis prohiberi
possint, adiacentes id in suis particularibus Conuentibus. Com:
missum sibi esse ut nihil omnino sumptus contra predones
supra scriptos ex publicis Contributionibus fieri permitterent,
Esse enim in singulis terris suas cuiusque difficultates et tam ab
Hungaria quàm ab aliis externe vicinis angulis passim homines
latrociniis molestari, quibus singulis si de publica Contribuci:
one presidia constitui deberent, nihil fortasse residui ad id foret
propterea quod potissimum et Conuentus instituerent et Contri:
buciones decernerent, ad extremum se protestari dicebant quod
si ad arcendos predones Contributio publica minui debeat se
denique neque consensuros in illam, neque ad Conuentus ventu:
ros. Aliæ difficultates etiam et impedimenta per nuncios mi:
ciebantur qui dispensationem publicarum pecuniarum dominis
terrarum suarum Consiliariis aliis in hoc contradicentibus, co:
mittere contendebant, et constitutionem fieri postulabant, ut Nu:
ctis terrarum ad publicos Conuentus denique mittendos terra:
rum exactores viaticum suppeditent, sed cum hoc ad obscuram
noctem altercationes cum magna dominorum molestia fierent
 tandem res est omnis optato fine terminata. Contributio enim
in hunc modum decreta est ut pro defensione Regni Contribu:
antur ex singulis Mansis seu lanceis agrorum duodecim græ

secundum antiquas Quittancias. Exactiones etiam scbos nuncupate
et Czapowe sunt constitute, quarum omnium medietas ad Domi:
nicam Conductus Pasche et reliqua medietas ad festum sancti
Bartholomei futurum reddi et persolui debet prout hec et alia
ex Nunciis dominorum Consiliariorum et terrarum nuntiorum qui
isthuc ad Aitem vram Serenam mittuntur. Aitas vra Serena
copiosius cognoscat. Ego vero litteras vniuersales ut celerius pub:
licari possint Craconie imprimendas curabo, et cum impresse
fuerint ad Aitem vram Serenam per proprium Nuntium seu
Cubicularium transmittam. Interim me et seruitutem meam
Aiti vre Serene diligentissime commendo et dominum deum
supplex oro ut Aiti vra Serene longam vitam sanitatem re:
ctam et optatam felicitatem tribuere dignetur. Dat Crac:
onie die xxvij Januarij Anno M. D. XXXij^o

Petrus Tomicki Ep's Craconiensis. Vicecancellarius

Bone Regine Polonie

Sacra R^{lis} Aitas et domina, domina clement^{ia} mea. Post humile
seruitutis et orationum mearum commendationem. Firmiter
tandem deo bene volente. Conuentum hunc per Aitem Regiam
institutum, in quo domini Consiliarii habentes rationem ab:
sencie et negotiorum Aitis Regie que magni momenti in isto
Ducatu habet, diligentem intenderunt curam ut pro desiderio
Aitis sue Serene et pro reipublice Regni necessitate bene
constituerentur omnia sicut sunt sine magno negotio consensu
omnium ordinum constituta. Que Aitas vra Serena ex Nu:
ciis qui isthuc ad Regiam Aitem a Conuentu mittunt breui
intelligere dignabitur. Ego tu hec Aiti vre Serene brevibus
his meis lris celerime et in magnis occupationibus scriptis
pronuntiare volui, cui me et seruitutem meam diligentissime

commendo, et ut utas vram dextra cum dextris regibus et ce:
teris omnibus liberis in multa felicitate longo tempore vivat
et optime valeat supplex oro Dat^o in Piotrkowie die xxvij^a
Januarii Anno domini M^o D^o xxxij^m

Petrus Tomiczki Ep^s Crac Vicecancell.
Joanni Chogenski Ep^o Præmissiensi.

RME in Christo Pr^o et domine frater et amice charissime et ho:
norande. Quomodo Conventum hunc absolvimus, intelliget,
D^o vram R^{ma} tam ex lris quas ad Antem Regiam ego per huc
Cubicularium mitto, q^z ex nunciis qui a Conventu ad Antem suam
Regiam proficiscuntur, his enim repperendis et D^o vram R^{ma}
occupare nolo, saltem hoc ab illa rogo ut dominum Achacium
Cremam consilio et intercessione sua sublevaré velit apud Sacra
Regiam Antem, quæ decretum quod in differencia inter illum et
D^o Costham ratione Predii Rehoff habita erat Craconie latu,
ad simplicem ipsius domini Costha sollicitacionem, se non vocato,
renocare dignata est, de qua re et de aliis inimicis cum ipse
D^o R^{ma} Antem Regiam conveniet. D^o vram R^{ma} deesse
illi nolit, et quantum in se est, curare et efficere contendat,
ut inimicitie et controuersie istorum duorum officialium ex
primatis odiis manantes, ad concordiam et pacem reducantur.
periculum siquidem est non bene pacatis in Prussia rebus, istos
duos tam aperte inter se contendere, faciet in hoc D^o vram
R^{ma} rem se et officio suo dignam et mihi singulariter gratam
Cuius benivolencie et amori fraterno me commendo et felicem
semper vehementer esse atq^z recte incolumem opto Dat^o Piot:
conie die xxvij Januarii Anno M^o D^o xxxij^m

Andreas Cricius Ep's Plocen
Bonæ Sphortie regine Poloniæ.

Sacra M^{tas} et domina domina mea clementissima. humillima
mei comendacionem. Finiuimus Conuentum quietius concordesq;
q^z vnq^z alias, nisi quod in fine t^urbacio quēdam inciderat,
quē gratia dei mox sopita fuit, sex fuimus Epi, decem Pal-
latini, Castellani, pl^urimi, Remi. D^s Wladislaniē tactus
decumbit, Remi. D. Posnaniē pectus, me vero caput ma-
le habent, dominus tamen Pallatinus Posnaniē peius valet
et pleriq^z alii quēruntur, vnde vrā Sacra M^{tas} conuicere
potest quā diligens fuerit mea pro sanitate M^{tu}m vrarū
et p^{re}catio et potatio. Contributio decreta vt anno superiore
Nuncti ad M^{tes} vrās designati ex Senatu. D^s Pallatinus
Plocen, et dominus Castellanus Biecen, et duo ex Nunctiis
terrestribus.

Clementissima mea domina super quērimonia Oppidanorum
Camenecen de Ponte, mittam ad Sacram M^{tem} vrā cum
Nunctiis Conuentualibus, meum q^z Nunctiuū, nihil dubitans
quā vbi Sacra M^{tas} vrā rem vti se habet cognouerit iudi-
care dignabitur, nihil à me fieri vel ad iniuriam ipsorum
Oppidanorum, vel ad in^{co}m^odum vrē Sacre M^{tis}, cui vt
domine mee clementissime non in hoc solum, sed in omnibus
aliis semper parere volo, Cui me humiliter comēdo Proterco:
mē xxviii^a Ianuarii Anno M^o D^o xxxiii^o.

197

Legatio a Conuentu totius Regni
data ad Sigismundum primum regem
Poloe in Lituaniam:

obiuerant hanc Felix Szrenski Palat^s
Plocen: Laurentius Misszkowski Castell^s
Biecen: Ioannes Boratinski: Georgius
Latafski.

Dicent in primis Mti^s sue Regie, tum Senatorum vtriusq; ordinis
tum Nuntiorum terrestrium nomine, humilem ipsorum subiecti:
onem, integerrimam fidem, et seruitutem. Dicent preces, et vota
esse omnium, vt deus omnipotens Mtem suam Regiam, vna cu
sermo filio, et Incl^yta Coninge, longa et prospera donet valetudi:
ne, et foelicissimis semper augeat successibus, ac Mtem suam,
confectis in Lithuania negociis omnibus ex sententia et laude
sua perpetua, ad Regnum nicolumem reducat.

Agent deinde nomine totius Conuentus, immensas gr^{as} Mti^s
sue Regie, quod inter curas et sollicitudines suas, quibus in
Lithuania distincte dignata sit, non obliuisci Regni sui et ne:
cessitatibus illius prospicere, Conuentumq; generalem statnere
ac que pericula reipublice imineant, quancq; illis prouisum et
bene consultum velit, per Nuntios suos declarare, quos, vniuer:
si qui ad ipsum Conuentum magno numero conuenerunt, cu
ea que debetne reuerentia, cumq; propensissimis animis ad
parendum in omnibus voluntati sue Regie adinexunt.

Ac in primis quod ad deffensionem Regni contra Thartarcas

Valachum, et alias imminentes hostilitates attinget: Senatores et
Nuntii vniuersi expedientes et considerant' generalem motionem,
que debita est defensio, neq; utilem, neq; tempestiuam esse posse,
presertim absen' Mte sua Regia, de Contributione ad seruand
militem Mercenarium diligentissime consultarunt, et licet con-
siderarent communem populum et subditos vniuersos attritos et
exhaustos, cum istis Contributionibus, tum inundationibus et alijs
huius anni incomodis, habentes tamen rationem tranquillitatis
animi et status Mte sue Regie, ac reipublice necessitatis,
contributionem, que maiore hoc tempore ab hominibus ferri pos-
sit decreuerunt, vt fectones ex agris et, reliqua omnia
vt anno superiore.

Quam Contributionem licet minorem, quam necessitas et imminetia
discrimina postulant, vt Mte sua Regia clementer suscipere
ac pro suma sua sapientia ita, hoc presidio, mederi dignaretur
malis impendentibus reipublice, vt hactenus cum immortalis
gloria sua fecit, domini Nuntii humilimis precibus illi sup-
plicabunt

Decreta est etiam omnium consensu et voluntate generalis expedicio
bellica vniuersae Nobilitatis, si illa opus fuerit, et publica re-
gni necessitas id exposceret, ita q; Mte Regia habet potestatem
a Conuentu generali mouendi, et cogendi omnes subditos suos
in Castra ad bellum, vbi graue aliquod periculum et vrgens
necessitas reipublice id postulare videretur

Cum autem domini Consiliarii et ordines Regni considerent lu-
ciorem firmioremq; futuram defensionem tam Regni q; Magni
Ducatus Lithuanie, si communibus coniunctisq; vtriusq; Domi-
ni viribus communi hosti resistatur: Rogabunt domini Nun-
ctii Mtem Regiam, vt nunc in Lithuania exis dignaretur
Mte sua constitucere cum dominis Lithuanis, de tenendis mutuo

198

presidiis contra Thartaros, talibus qualia Regnum statuet, et licet Atlas sua retulerat illos iam ad id consensisse quia tamen certa in multos annos presidia habere volebant et D. Consiliarii Regni annuam duntaxat quottannis defensionem consulere et statuere solent, neq; aliter consuleius arbitrarunt propter temporum, rerumq; humanarum mutabilitatem ~~iuxta~~ iuxta quam necesse est humana consilia dirigere, agendum proinde ut ommissis istis ad diuturnitatem ordinacionibus, que difficulter fieri possunt sint contenti domini Lithuani singulis annis talia presidia seruare in finibus contra Thartaros qualia ex Regno seruabuntur ut ad omnem necessitatem sibi inuicem subsidio esse possent.

Supplicabunt item ut Atlas sua Regia, et benigne audire dignaretur articulos per Nuntios terrarum datos, et precibus subditorum suorum annuere.

De grassatoribus qui fines regni predantur visum est omnibus dominis Consiliariis utilem et oportunum modum istum esse continendi ipsorum licenciam, ut videlicet utrimq; mitterent² Commissarii cum plena facultate ad differencias omnes componendas, etiam inuitis partibus dissidentibus, ut si qua sentencie et Decreto ipsorum stare et parere nollet, ambo Serenissimi Reges aduersus illam auctoritatem et manum etiam extenderent, ac ad parendum Decretis cogerent. Rogantq; ipsi domini Consiliarii Attem suam Regiam, ut iam scribere dignaretur Serenissimo domino Romanorum Regi, ut illius Atlas et Commissarios deputare, et locum conueniendi illis designare dignaretur. Interim vero ut Atlas Regia providere dignaretur quietissimum Regni sui, vniuersi ordines Ati sue humiliter supplicat

Ceterum quia non solum subditi Atis Regie ex Regno iniuriis et damnis a predomibus ex Ducatu Slesie exarcentibus afficiuntur

sed pleriqz etiam Slesie Incole sustinent non modica damna et
pares iniurias à nr̃is domesticis / et suis etiam hostibus / qui in
Regno receptum habere dicuntur / visum est dominis Consilia-
riis ad rem esse accommodatum / ut M̃tas sua mandata face-
re Capitaneis locorum per litteras suas dignetur / ut illi pro
suo Capitaneali officio provideant / ne quis in Regno per li-
cenciam in publicis itineribus alicui iniuriam inferat / cuiqz
violenter aggrediatur et spoliat. Nene p̃cedomibus domesticis
vel externis / receptus et hospitium villo in loco concedatur / qñ
etiam in eos Capitanei locorum severius animadverstant / qui
per consilium et auxilium suum in infidias quempiam et in
periculum adducere faciunt

Terris

De Juribus Regni recens recognitis nihil agi et concludi pro
M̃tis desiderio potuit. Nonnullarum enim terrarum Nuntii sup
hoc quomodo quid agerent mandata non habebant. Dicebant
enim in Terris suis hactenus neqz lectam / neqz expensam / et re-
m̃sam esse à Nobilitate Jurium p̃dictorum recognitionem / Qua-
re ut ad futurum Contentum parati vndiqz et instructi har de
re Nuntii venire possent / visum est dominis Consiliariis ut re-
m̃soribus his / qui sunt Electi / et Nuntii Contentus in sceda
datis / M̃tas Regia de sumptu et expensis providere digna-
retur / datis lris ad Exactores terrarum ut ad rationem pub-
licarum Contributionum / singulis rem̃soribus numerent et
dent decem marcas pecuniarum ita ut aliis q̃ qui functi sunt
iam suo officio anno superiori fuit datum

Ill̃mus dominus Dux Prussie significavit dominis Consiliariis
de Decreto et mandato Coesaree M̃tis adversus ipsum lato et
facto / rogans ut agerent apud M̃tem Regiam / quo M̃tas sua
iuxta sententiam et petitionem ipsius / q̃ M̃tis sue declaravit geti

et tuicioni ipsius providere dignaretur. Proinde cum hæc res ad
Atem suam et Regnum non minus pertineat, q̃ ad ipsum, rogat
domini Consiliarii, dignetur illi Atlas sua, sic ut petit non desse.
Nam si illi Atlas sua literalem defensionem denegaret, in armata
proxfus desperaret, utq; Atlas sua mittere dignaretur Nuntios
suos ad Conuentum ad hoc per illum statuendum, ad subditos suos
in fide et subiectione retinendos. Verum ut ipsi Nuntii confirma-
tis animis et fide eorundem subditorum, admonerent seorsum
ipsum dominum Ducem, ne se illis tam gravem exhiberet, ut passim
omnes quærentur, non solum oneribus et gravaminibus aliis,
sed etiam religione bonis omnibus abominabili. Consideraret pri-
mas pretendi causas, in Decreto Camere Imperialis defectionem
à religionem et Ecc̃a, ut ita pium bellum ex parte ipsorum vi-
deri possit apud omnes. Impium vero qui repugnaret. Porro
graviter ferre omnes ordines Regni quod eius Atlas non ad-
mittit saluos Conductus Regios, et appellationes ad Atem suam
Regiam, gravat tamen acriter tam Regnicolas q̃ subditos suos
ceditq; res in preiudicium superioritatis et vilipendium auctori-
tatis Regie. Ut igr̃ demceps sua Atlas instum et clementem Pri-
cipem se ipsis subditis suis præberet: In iurisdictioni Regie non de-
rogaret, et causas omnes quæ negocia ipsius gravant, et existima-
tionem eius ledunt, amputare dignaretur, si eius Atem Regniq;
ipsius, vult sibi in suis necessitatibus et difficultatibus non desse

Negotium Vismensi captivi diligenter domini Consiliarii tra-
diderunt, et examinaverunt, perquirentes à dominis Masoniens
omnes rationes et circumstantias, quibus ad cognitionem rei
perueniri possit, ne vel tantum facinus abiret impunitum, vel
hominis innocentiam opprimeretur, ex testimoniis igr̃ et argu-
mentis dominorum Masoniens, quibus multis ceteris rationibus con-
stare possit illum hoc facinus perpetrasse. Immo maiores esse conie-
cturas de illius innocentia, quod viget multis alijs occasionibus

aut nocturno tempore mulierculam illam trucidare potuisset quā de
die cum illar^{et lre} hominibus transitus erat ad Ecclesiam ubi
de fenestra decidit, quas defuncta scribere debebat, etiam si ab
ipsa scriptae fuissent metum et suspicionem illius, non autem
factum probare possent. Quamvis item in facinoribus dubiis
iniustum videatur aliquem quasi incertis damnare, fuga enim
illius a terminis tam metu mortis, quē nocentibus et innocentibus
terribilis est, quā conscientia fieri potuit, praesertim si ^{ut} d^z
consultor probus accessit, tamen quod utique hac fuga suspicionē
de se non vulgarem praebuit, Domini Consilarii decreverunt
ut ipsam captivitatem sustineret adhuc ad festum Pasche,
humilibus precibus Sacrae Maiestatis Regiae supplicantes, ut cum
omnes domini et Nuntii Masonienses testentur statutum illud
vigore cuius condemnatus est, neque in observacione unquam
fuisse, neque de voluntate aut sententia ipsorum pex domini
olim Palatinum statuti Maiestatis Regiae traditis insertum esse,
ut et plerumque alia pex ipsum assuta, dignaretur Maiestas sua
Regia pro excelsa sua virtute et benignitate sua illum com-
pleto ipsius sessionis termino, et clementer dimitti mandare,
et bona illi restituere, ne in posterum sequella et exemplum
hoc in similibus eventibus dubiis et erroribus ^{neque} vergeret in
magnum communis libertatis detrimentum.

In causa Iudei Theloneatoris Premislion et Petri Falkener
Cuius Qdanen nihil determinari potuit, dominis Consiliariis
in sentenciis suis variantibus, et non concordantibus, sicut
huc ut in utramque partem dicta disputataque sunt, clarius et
copiosius domini Nuntii referret Maiestati Regiae, Quibus co-
gnitis et expensis Maiestas sua id quod iustum et equum magis
existimabit, in ea ipsa causa decernere, et domini Castellani
Posnamien quomodo sententiam promulgare debeat instruere
dignabitur.

Secretius agendum.

260

Ceterum quod *Atas* sua Regia perquirere dignata est sententia dominorum Consiliarioꝝ quid faciendum esset demiceps ubi Thartari muneribus quę illis *Atas* sua misit contineri non possent, et ab exigendo stipendio quod ante hac illis soluebatnr desistere, ne hoc illis negato adhererent hostibus *Atis* sue/ dñi Consiliarii super hoc difficillimo negotio diligenter et anxie consultarunt. Vna enim ex parte considerarunt rem magnę esse periculi ubi Thartari ipsi hoc tempore desisterent, et se hostibus *Atis* sue Mosais et Valachis coningerent, presertim cum ab illis in partem suam sollicitantnr/ ex alia vero parte resolverunt easdem tum causas et rationes fuisse ad pendendum hoc illis stipendium, quę nunc autem suam verez videntnr: resq; tum necessaria et vtilissima videbatnr cum demide experientia docuit nihil periculosius ignominio: suisq; *Atis* sue et regno dominis q; ipsis contingere potuisse Nam preter hoc, q; nec fides, nec pax unq; tuta cum illis erat qđq; stipendium ipsum non sufficiebat, sed res auctionibus donozum immensum crescebat, quę etiam nisi essent ex ipsorum sententia contemptibiliter ab illis reuicabantnr Turmatim venientibus, et quidlibet tanq; a subditis suis exigētibns, unde illi in perniciem nrām ditabantnr, Regnum vero et Dominia *Atis* sue exhauriebantnr, auro presertim, ad cuius valorem res omnes existimantnr et venundantnr, sed etiam quod periculosius est, honor et existimatio *Atis* sue regię quāmodo cum omnibus aliis tum maxime Regibus et Principibus custodie et tueri plurimum refert, ubiq; minuebat² et Thurens ad exigendum etiam Tributum aliquoties hoc exemplo inducebatnr. Quod enim nos stipendium, illi et coeteri

Tributum indicabant. Nam nisi ita esset non illud nunc Tatarici tam peremptorie veluti debitum exigere.

Proinde nichil felicius M^{ti} sue Regnoq^{ue} et Dominis suis contingere potuisse q^{uod} discordiis et seditionibus ipsorum mⁱⁿistris hunc laqueum contritum et M^{tem} suam subditosq^{ue} omnes liberatos fuisse.

Consulensq^{ue} esse extrema queq^{ue} subire q^{uod} in hanc servitutem et ignominiam rursus incidere. Que omnia domini Consiliarii expendentes et tamen inter hec duo mala quod min^{us} noxium esset disquirentes nullum aliud salubre consilium invenire potuerunt q^{uod} ut M^{tas} sua Regia curaret pro sua summa sapientia Thartaros ipsos omnibus modis quibus posset in amicitia et obsequio continere tam diu donec M^{tas} sua cum Moscis et Valachis hostilitatem habet. nihil etiam interim ubi aliter esse non posset illis negando, citra inscriptiones et pacta aliqua quibus et dignitas M^{tis} sue l^{ib}er^{et} et res in posterum pro debito ab illis reputari et exigi posset: prout M^{tas} sua Regia unacum dominis Consiliariis Lithuanie melius conducere videbit. Alioquin communis libertas et dignitas M^{tis} sue Regie et omnibus rebus quantumcuq^{ue} regentibus anteponenda videtur.

Secreto etiam agendum.

ID quod secretius de Valacho Imbram Bassa M^{ti} Regie significat, etsi res est admodum salubris habere illam regionem regno devinctam maxime propter Thartaros. Tamen quia nunc factu est difficillimum cum propter domesticam indispositionem tum etiam q^{uia} M^{tas} sua Regia adhuc est bello Moscovitico implicata: nec etiam quisq^{ue} ad manum sit illius nationis quod imprimis esset necessarium qui prefici illuc deberet. Non censet

domini Consilarii consultum id hoc tempore aggredi. Verum cum
Seruus dominus Rex Hungarie qui sibi suis plenum vendicat in
terram Moldanien' bellum suum componeret et pacem et Regnum
stabilire posset, cum illius demum mutuo consilio et auxilio res
oportuno modo perfici posse videtur. Censentqz ipsi domini Consili-
arii si quid hac in re excusatione opus fuerit, respondere digna-
rentur. Utas Regia qz nollet cum homine Christiano (nisi quies-
cere nolit) bellum gerere presertim alio bello Mosconitico im-
plicata Valachum nunc quiescere et fortassis iussis Imperato-
ris Thurecorum paritatem tamen si in pertinacia sua persiste-
ret. Utam suam Regiam cum scientia ipsius Imperatoris, et
cum mutuo consilio Serui Regis Hungarie id serio aggressura
esse.

Commendabunt etiam et promouebunt domini Nuntii nomine lo-
cins Conuentus petitionem domini Thurovovski Castellani Ca-
menecen' qui petit se gratia et munificentia Sacre. Utis Regie
subleuari, vt Castellum suum Roszietz quod habet in Po-
huczie preter quod nullum aliud illuc Castellum extat ita seruari
et providere possit vt ab hoste et malo vicino Valacho non in-
tercipiatur.

Referent preterea domini Nuntii difficultatem domini Castellani
et Capitanei Miedzirzece quam se habere coram vniuerso Senatu
in preterito Regni Conuentu declarauit in hoc quod dominus Qua-
duski Theloneator Posnamien' existens sub secretitate Salui Con-
ductus Utis Regie, occasiones et modos querere videtur per
suos ministros quibus illum inducat, vt aliquid contra illius sal-
uum Conductum facere cogatur, quod tamen ipse canet plimum
et canere vult, tamen vt evitare possit graue aliquod periculum,
Rogabunt domini Nuntii Utam Regiam nomine locins Co-
uentus, providere dignetur pro sua prudentia et benignitate et

mandare ut dominus Theloneator cum suis ita se conseruet sub
hac securitate sibi concessa ut dominus Castellanus Miedzniec
cum suis seruatoribus ab illo et eius ministris non impetatur
sed quietus et nullis iniuriis laessitus permanere possit

Apud Mtem Reginalem et Regem inueniem eadem dicenda in comendatione
fidei et seruitutis tam dñorum Consiliarioꝝ q̄ alioru ordinu regni que
coram sacra regia Mte seniore dicentur.

Dominiciam Consiliarii Lithuanie accedendi sunt et dicta sa-
lute et commendatione frena nomine locius Conuentus Regni
Referendum erit illis quemadmodum domini Consiliarii Regni
considerantes firmiorem tutoremq̄ esse defensionem tam Regni
q̄ Magni Ducatus Lithuanie communibus coniunctisq̄ vtriusq̄
Dominii subsidis sepe ab illis postulauerunt ut aduersus communem
hostem Thartarorum coniunctis viribus et presidis fines vtriusq̄
Dominij defenderentur ad quod negotium constituendum miserant
quidem ipsi domini Consiliarii Lithuanie Nuntios suos anno
ab hinc tercio sed quia Conuentus generalis iam tum solutus erat
et pauci illi domini qui apud Regiam Mtem resisterant ad tra-
ctandum negotium tanti momenti facultatem non habuerunt su-
spensum fuit negotium vsq̄ ad generalem anni preteriti Conuentum
ad quem sperabant omnes Senatores ipsos dominos Lithuanos missi-
ros fuisse ^{nuntios suos} quod cum forte occupationibus negotiorum reipub-
licae et expectatione aduentus ad se Regie Mtes ^{non} fecerunt Rogau-
bunt domini Nuntii nomine locius Conuentus Regni ut eoru
saltem aduersus hunc communem hostem Thartarorum con-
iunctis et paribus viribus fines vtriusq̄ tueri velint taliaq̄ pre-
sidia seruarent in ipsis finibus qualia ex parte Regni seruabun-
tur et vtroq̄ sibi inimicem subsidio esse possint et non postulent eo-
rum. D. ut certa in longum tempus statuantur in Regno presidia

111
militum. Nam id facta neq[ue] integrum neq[ue] necessarium esse
videtur, cum non equalibus semper periculis Regnum et
magnus Ducatus Lituanie ab hoste infestetur, opusq[ue] sit
propterea augere vel minuire presidia, prout tempus et pu-
blica utriusq[ue] Domini necessitas exposcit.

Et quoniam Sacra Aitas Regia nullum certum foedus neq[ue]
pacem habet in p[ar]te cum Thartarorum Preopem, et timendum
est ne ille tempore hoc desisteret et se cum hostibus Aitis
sue Moschis et Valachis coniungeret. Rogabunt do-
mini Ametii ut eorum. D. curare et consulere dignaretur
Sacra Aiti sue quibus modis contineri possit idem Thar-
tarus in amicitia et obsequio Aitae stipendiariam illam
et ignominiosam servitutem, qua se illius Aitas et uni-
uersi eius subditi premis involuerant, de qua non nisi divina
ope datum est elabi, quo facient D. nes ipsorum officium di-
gnum prudentia et virtute sua et reipub[lic]e sue plurimum
commodabit, quae omnia et praesertim communem defensionem
contra Thartaros curabunt ipsi domini Ametii, illis
constituere et condudere.

Vbi vero D. nes eorum obicerent, ut solent se non posse parvi-
bus presidis fines cum Regno tueri: propterea q[uod] faculta-
tes Ducatus Lituanie ammissis plurimis Decibus sit
minimae. Regni vero opes et vires Ducatu Masonie
et aliis ad regnum incorporatis sunt adauctae. Respon-
dendum erit dominos regni Consiliarios tanti apud se
estimare magnam Ducatum Lituanie, ut in p[ar]te tam
illius q[uam] regni statu facile credant illum agrorum ferti-
litate, hominum numero, finium amplitudine, et omni deniq[ue]
reddituum ubertate regno prestare et ob hoc iure et merito
eorum D. nes subtrahere se non debere, neq[ue] secundum

equitatem posse à servandis suo stipendio tantis presidis
in finibus quanta in Regno servabuntur.

110

203

Articuli generales nuntiorum ex omnibus
Palatinatibus regni Polonie. ad regem in
Lituaniam ^{missi}.

Imprimis vniuersa Regni Nobilitas humiliter supplicat vt do.
Consiliarii pro debito et officio suo de bono statu reipublice cum
omni sinceritate et fide tempore consulant, adhibeantq; apud
Sacram Mtem Regiam exactam diligenciam, vt Mtas sua tanq;
dominus clementissimus et iustissimus efficere dignetur, quo ta-
dem misera respublica continuis et diuturnis exactionibus gra-
uata, contra Inica et libertates suas quiescat et respiciat.

Item vniuersa Nobilitas queritur contra dominos Palatinos om-
nium terrarum q; in rebus ^{venalibus} Mercatoris, artificisq; presertim
Sutorum, nullum modum, nullamq; ordinationem iusti et deceti
pretii statuere cureant, prout ex debito officii sui tenentur. Ar-
tifices autem presertim Sutores causam istius caritatis in rebus
venalibus esse dicunt, q; Cutes et alia vsui eorum necessaria ex
Regno ad vicinia externaq; Domina euebuntur, indeq; tanta
esse rerum prefatarum carissiam, ad maximu omnium Inco-
larum Regni gravamen prouide tota Nobilitas rogat, vt hec
supra expressa omnia bonam et decentem modulatamq; ordina-
onem habeant, Prouideant etiam domini Palatini, vt Carci et Me-
sue sint iuste in oppidis et Ciuitatibus

Item, vt cobibeatur infrenata Iudeorum in negociando licentia que
omnibus ordinibus Regni longe est perniciosissima, Nam eo ve-
rum est, q; omnis fere negotiatio a Iudeorum manibus pendeat,
illi Mercos omnes presertim humanis vsibus destinatas corrumpunt
viciantq; et q; nemini Christianorum licet commercia habent cum
externis, Fiscum Principis mei clementissimi et vectigalia defrau-
dantes

dantes, Nullus est locus quem Iudei non penetrent, Illi ad Valachi-
am euntes coemunt Boves Cutes et alia eius generis, eaqz extra
Regnum educunt, atqz inde oboritur tanta rerum omnium ca-
rictia, Quod si suis vsvs suisqz fenore contenti vixerent, à nego-
ciacione abstinerent, cessaret hac de qua omnes queruntur carictia
que calamitas totum fere Regnum affligit, neqz verò alii sunt
vsi rei publice nec pro defensione aliquid impendunt, Signa
rotarum more solito portant, et quum res ablata furto apud eos
reperire suerunt, evictores statuunt, nec maiori qz Christiani,
prerogativa, quoniam ipsi soli sepmis fureantur

Item vt Moneta bona vna eademqz sit vbiqz per totum Regnum,
aliæ autem Monete, vt pote Ducis Prussie, Gedanen, Thorunen,
Elbigen, et ceteræ extraneæ omnino excludantur

I V Aurcos et grossos argenteos bonam Monetam, quam Sacra
Regia Mtas in commodum rei publice audere mandauerat, Ci-
uitatem, Iudei, aut hii qui Monetariam disponunt, deprediderunt,
abscondideruntqz, malam vero et peruersam solidorum Monetam
in detrimentum rei publice inter plebem sparserunt, Ideo rogat
Nobilitas tota vt res ipsa bona ordinatione provideatur, Ne p-
pter priuatas personas minusa respublica patiatur iacturam

Item omnes terre, Vistulæ vsum habentes, cocto sale vcentes, hu-
militer supplicant, vt depositoria antiqua salis maneant, ac in
locis publicis conseruentur, saleqz replcantur, Tum vt sint plene
et precio solito vendantur, provideaturqz ne per aliquem sal
totum vel pro maiori parte luxu causa renendantur, quoniam
multi sale indepositorio non existente sal illud renenditum
maiori precio vendunt, desertatis prius depositoriis

I V Sacra Regia Mtas suppliciter roganda cum auxilio dominorū

Consiliariorum, ut dignitates officiaque omnia que incompatibilia
fuerunt uni eidemque non conferat contra Statuta Regni et an-
tiquas consuetudines

¶ Nobilitas Regni humiliter rogat dominos Consiliarios, ut eorum
gracioso et diligenter apud Sacram Regiam Mtem interce-
dere dignentur. Quo Mtas sua benignam habendo rationem
sue nationis subditorum, semper eidem obsequentissimorum, Inca
et consuetudines eorum conservare et manutenere, seqz ipsis
q' alienigenis clementiam exhibere dignetur. Ne scz sua Sa-
cra Mtas externis hominibus et plebei qz beneficia spualia
Epatus, Abbacias, Praelaturas, Canonatus et Preben' et Cathe-
dralium et Collegiatarum Ecclesiarum conferat, nec eos in Se-
cretarios suos suscipiat/similr, dignitates, Castrea Capitaneatus
ceteraqz terrestria officia talibus hominibus committere non di-
gnetur, videt enim Nobilitas hec fieri cum magno dolore in
detrimentu Inca suorum et magnam nationis Polonie ig-
nominiam. Proinde sua Sacra Mtas scribere dignetur Capit-
lis Ecclesiarum senere illis inhibendo ne personas huiusmodi
in Ecclias recipere audeant, In Civitatibz etiam officijs, ut
Inramenta, decreta Iudicialia, coetereqz actiones In iudice no
alia qz Polona lingua exerceantur, Sacra Regia Mtas roga-
da inqz enim talia beneficia in extraneis Dominijs Polonis
videntur exhiberi

¶ Vectores non prohibeantur in villis frumenta cuiuslibet
grami emere, et libere quo velint ducere

¶ supplicandum Sacre Mti Regie per gratiosas dominorum
intercessionem, ut menses Ratharorum precipue a Slesia
sua Mtas providere dignetur. Capitaneisqz suis secundu
antiquam consuetudinem subditos suos defendendos et in secu-
ritate conservandos committat, publico Incolarum consilio no
auxilio

expectato, prout antea observatum est/contradicebant tñ Palatinus
Calissien' et Posnamien'

*I*tem roganda humiliter utas Regia cum auxilio dominorum Consilia:
riorum ut terre Prussie et Ducatus Rathorien' ac Osavian:
crimen' veluti membra Regni, unam et eandem defensionem
nobiscum sustineant, eidemq; oneri, quemadmodum et nos sint sub:
iecti/constat enim terras ipsas magnis sumptibus, cum multa sa:
guinis effusione per maiores meos esse acquisitas, et ab inimicis
sepius defensas ac Regno Polonie annexas

*I*tem supplicatur ab omnibus, ^{Cines} ut occasione capitis occisi Nobilis et
pro vulneribus, non iuxta Theutonico, sed suo Polonico indicentur
veteri Statuto ita disponente. Quod sepe in plexisq; Civitatibus,
et non ita pridem Cracovien' in casu occisi domini Borsche contigit
Cines enim Cracovien' et alii soliti sunt revocare, ad Iura et Privi:
legia sua. In quorum usu Cracovien' affirmant se semper fuisse
nec aliter q' iuxta Privilegia sua similes casus semper indicasse.

*I*tem sepe evenit q' vulnerans aliquem, volensq; solutionem vulneru
evadere, Citat calumniose vulneratum, pro totidem vel pluribus
vulneribus. Rogat itaq; Nobilitas ut ipsi perniciose calumnie
via precludatur

*I*tem ne domini spirituales res mere Seculares Iure suo indicent
Statutumq; de hoc sancitum exequantur

*I*tem Sentencie excommunicationum, ne, non nisi super eos qui iure co:
iuncti fuerint, ferantur, rogat communitas

*I*tem Missalia et Decime, ne ex desertis agris exigantur, omnes rogat
*I*tem Decretum Conventus Cracovien' proxime preteriti contra Corti:
sanos editum, ut in longiori forma extendatur non secundum speci:
ficationes ibidem descriptas, sed generaliter quicumq; auderet
contra Iura, Privilegia, et immunitates aliqui ex Cortisaniis facere

215
vel omisso mediop appellare, et aliquid attentare, subiaceat Statuti
senexitati.

Item rogant omnes, ne Incole regni Polonie evocarentur in Ducatum
Lithuanie, nec alio usq; extra Regnum, pro quacumq; causa vel
excessu prout quibusdam contigit anno preterito

Item ut officiales Iudiciarii salaria non exigant ultra statuta su:
per hoc sancita

Item Iudices Lancien secundam consuetudinem et Statutum antiquum
decernant solutionem lucri, victori a victo et tempus solutionis assi:
guent.

Item omnes terre Vistule adiacentes, et generaliter vniuersa Nobi:
litas, Ciuitates, oppida, vniuersiq; Incole regni, preapue vero
Plocen' et Nieschenien' grauissime queruntur contra Thorunenses
qui suum versus fluctationem, cum Aleas, et aliis Mercimoniis
impediunt Inhibus Regni et decretis Regis non attentis, Itaq;
supplicat humiliter vniuersa Nobilitas, ut ista Thorunen' lice:
cia toti Regno communibusq; regni libertatibus et Inhibus per:
niciosa cohibeantur

Item Terre Masonie, et presertim Sochaczonien' queruntur specificce,
contra dominum Capitanem Sochaczonien', qui litteras a Sacra Aulic
Regia dicit se expeduisse de non propinando Lonien' et Lute Dyet:
conien' Cernisia in terra Sochaczonien', vnde fortiter prohibet, ne
Coloni Nobilium illam ducant et propinent, non sine iniuria et gra:
uamine terre illius, rogant ut id provideatur

Item Capitanens etiam vi recipit pannos in villis Nobilium et aliorum
domestici laboris, vulgariter Samodziali dictos pro usu suo in illis
terreis laborare consuetos, rogant humiliter, ne tanta iniuria affi:
ciantur.

Item quia sepe contigit dominos Palatinos et Castellanos absentes esse
in Conuentibus particularibus, ob idq; mandata ferre cum qui:
bus Nuntii ad generalem Conuentionem mittuntur, nigra
soliti sunt suscipere, et pleriq; dominorum sunt im possessionati

in illis terris in quibus dignitates et officia obtinent, prout
rogat tota Communitas ut huic excoxi occurratur.

IV domini Cives, Cracovien' humiliter supplicant, Sacre Regie
Maj' et sue Maj' huiusq; incliti Regni Domini Consiliariis, ut
Civitatem Cracovien', atq; eius Incolas circa Privilegia et iura
Depositorii generalis, in quorum usu et possessione semper fue-
runt, graciosè conservare dignetur, ne Leopolden' illud temere
pretergredi audeant, Vvratislaviam et ad alias Slesie' oras
mercandi gra' proficiscen'. Illi enim contra equitatem Cracovien'
prohibent, quo minus ultra Leopoldin' in Valachiam Tharcia-
riam et Thureciam comere possint. Cum tamen vigore insignium
Privilegiorum que Cracovien' habent, iter illud, ut ante patuit,
ita et nunc merito eis patere debeat.

Nobilitas terre Dobrzynen' supplicat humiliter, ut in terra sua ha-
beret Depositorium salis, et ut solito pretio sal ipsis vendatur,
ob cuius defectum maximam perniciem patiuntur.

IV queritur Nobilitas de Exactoribus impositiōis et spiri-
tualibus q; preter decreta exigunt aliquando exactiones, variis
gravaminibus Nobilitatem opprimen', presertim eos quibus domes-
ticis curis occupatis pro suis muneribus non vaccat nec agere
Itaq; rogat Nobilitas vniuersa ut si quando publica Contribu-
tio esset laudata, Exactores possessionati in suo quisq; Districtu
eligerent et quod personis spiritualibus talia officia non committere-
tur / Quopere non accideretur, neq; in alios usus distribueretur pre-
ter publicam defensionem, de quo reddatur distincta ratio in Con-
uentione.

IV Nobilitas rogat ut si aliquando contingat Nuntios ad Conuentu
Regni generalem de reipublice necessitatibus consulturos ex-
pediri et proficisci ipsi in terris per Exactores expensis provide-
antur.

IV queritur vniuersa Nobilitas de gravaminibus, quibus varie op-
primitur à Theloniatoribus impositiōis. Itaq; supplicat

humiliter, ut istas regia dignaretur Theloneatores possessionatos in
Districtibus preficere. sed non omnes Palatiniatus consenserunt.

IV humiliter supplicat tota Nobilitas ut Conventus particulares in
omnibus terris iuxta antiquam consuetudinem rite celebrentur ita
ut una alteram successive sequantur in una ad minus septimana
sed non per una eademque die in diversis locis praesertim in terris
Podolie, Cracovien, Posnamien, Calissien, et Colo / Conventus etiam
Colen more consueto semper celebrentur, ut Nuntii mittantur ex
terrīs Russie in Corozim, ex Corozim item ad Conventum Co:
len prout fuit observatum antiquitus.

IV Exactiones publicas laudatas omnes solvant. Nemoque ea min:
uitate et prerogativa in praedictum aliorum locisq; republice
detrimentum gaudeat sed omnes secundum universales litteras equa:
liter solvant

IV Universa Nobilitas humiliter rogat dominos Consiliarios ut dig:
narentur ad Aulam Regiam pro Virginibus Monialibus Conventus
sterzelnen in eorum miserabili casu clementer intercedere, quatenus
sua Sacra Aitas Regia pro sua clementia Oppido eorum Sterzel:
no violenter ignis voragine totale conflagrato, unde ipse Monia:
les pro maiori parte victi gaudebant, libertatem ab exactioni:
bus Civilibus Ducillorum et Schoss, tum et a Statione libertatem
ad tempus competens largire dignarentur quo oppidum ipsum pro
eorum sustentatione ad eandem conditionem reducere possit

IV tota Nobilitas et in generali omnes Cives rogant ne Sanctimo:
niales quae se religioni dediderunt nullum interesse haberent, neque
ad terrena, neque Civilia bona.

IV Transsumpta taxationum remitterent ad Districtus, ut quilibet
sive possit taxam suorum bonorum

Postulata Masouiensium

Rogetur Sacra Regia *M^{tas}*:

*I*mprimis ut conseruare dignaretur totam Nobilitatem illius Ducatus in omnibus punctis articulis publicis priuatisq; secundum confirmationem Privilegii ex gra^a clementissima emanante, et ut Nobilitas sit libera ab omnibus oneribus et solutionibus in magnum preiudicium et abrogacionem Incur^u locius Nobilitatis existentibus

*I*tem ut Poradine iuxta Privilegium et consuetudinem locius Nobilitatis maior^{um} Polonie exigant.

*I*tem q^{uod} sua *M^{tas}* regia dignaretur lris suis mandare exactoribus factoribusq; suis, ut suscipiant documenta Scabinorum cuiuslibet Ville pro agris desertis in eisdem Villis contentis iuxta antiquam consuetudinem eiusdem Ducatus

*I*tem q^{uod} *M^{tas}* sua regia Statuta^m Ducatus Masouie per dominum Palatinum moderum et Consiliarios. Necnon Nuntios terrarum sue Serme^m *M^{tas}* Regie porrigend^{um} approbare et confirmare graciosè dignarent. Nam illa^m quæ olim Agens dominus Brasimorshij Palatinus Celsitudinⁱ sue sine scitu et consensu omnium Consiliario^{rum} et Nobilitatis terrarum Craconie tradiderat, nondum erat reuissum et conformatum. In quo Statuto per olim dominum Palatinum porrecto continent^{ur} nonnulli articuli in grauiamen et preiudicium locius Nobilitatis. Quos articulos olim dominus Palatinus ultra voluntatem omnium Consiliario^{rum} et Nobilitatis imposuit et reduxit Et omisso plurimorum articulo^{rum} in eisdem ^{Statutis} facta^m propter conflagacionem ali^{am} quod sexlexnoxi in domo Vicario^{rum} Varschenien^{is} ubi emis^{it} modi Statutum transcribebat^{ur} per Notarium domini Popelskij Decani Varschenien^{is}

Statuta

118
167
I^p ut officiales cuiuslibet Districtus sint possessionati et Capit'
residen, et hoc propter negligentiam causarum inter partes ad:
uersas vertendum quod est cum magno gravamine totius Nobili:
tatis.

J^v ut Sacra Regia Altas Commissiones ad disgramiandum bona
Regalia cum bonis Nobilium in personas Dignitariozum et of:
ficialium illius Districtus, conferat iuxta consuetudinem antiq'
Ducatus.

J^v ut solutiones in Cancellaria à Privilegiis et literarum exigant
iuxta Privilegium generale terrestris Ducatus Masonie conces:
sum.

J^p ut non fiant Citaciones ad terminum Curie de Ducatu Masonie
evocant, tum à Sacra Alte Regia, tum etiam à Nobilitate in qua:
cumq; causa.

J^p q^d Altas sua Regia mandare dignaretur subditis in omnibus
Civitatis et Oppidis ut Nobilitati sit liberum bona empti,
utpote domos, ortos et reformare et inscribere in librum censu
Ciniū, et tenere pacifice, prefertim cum omnia onera illorum
bonorum in se assument, quod dictis Ciniis non preiudicat.

J^p q^d vadia accepta contra Nobilitatem adfideiubeantur per
Nobiles bene possessionatos iuxta consuetudinem inter Nobilitatē
observatam.

J^v ut Colonicorumq; liberi non habeant libertatem exivendi de
Ducatu Masonie, ad terras extraneas, et profugi ut delinquantur
per Capitaneos in gramiis Ducatus.

J^v ut Altas sua Regia dignaretur conservare totam Nobilitatem
Ducatus eiusdem iuxta promissiones gratiosas, in emptione salis
Varescheuic' depositi, Tunam per sexagenam et Centenarium
per quindecim grossos.

J^v ut Nobilitas sit libera à solutione Theloneorum omnium terre:
strium et Aquaticorum Regalium et Nobilium prefertim cum

rebus proprii laboris transiens, et ut sint littere à M^{te} sua ad
locorum Capitaneos, q^{ui} habeant facultatem et mandatum Judicandi
Nobiles et Theloneatores exigentes Thelonea inconfusa contra
libertates Nobilitatis etc. et Intra non responsiva habent

Item ut spirituales non evocent homines seculares pro re seculari
ad Jus spirituale, et si aliquæ causæ ejusmodi incepte sint quod
remittantur ad Jus seculare.

Item ut Nuntii terrestres Ducatus Masonie, pro Convencionem re:
gii mandato Sacra M^{te} Regie equitatus, in propriis Dis:
trictibus per Exactores publicorum Contributionum, ad man:
datum domini Pallatini vel Dignitatorum illius Districtus
pro expensis commode provideantur, ut sic tempestive prouisi
sine dilacione ad Convencionem proficiantur.

Item ne Nobilitas Ducatus Masonie ad possessionem Incuriam super
bona sua hereditaria in quorum pacifica possessione temporum
Illustrissimum dominorum Ducum Masonie plures per annos, ex
Antis præmissis etc. extiterant per Commissarios, et alios quoscuq^{ue}
Judices ex Brachio sue Serenæ M^{te} Regie deputatos com:
pellantur, nam id esset contra consuetudinem Incolarum omnium

Item ut sua M^{te} Regia dignaretur graciosè eas concedere ad
officiales et Capitaneos, ne Nobilitas contra Intra et Privile:
gia per Serenam M^{te} Regiam illis concessa et donata gra:
ciosè astringant ad illa onera, ad quæ ex dictis Privilegiis no
sunt obligati Et exempti.

Item Nobilitas Terre Vissegradien queritur super Factores
Oppidi Nomialium Plocen in Bodzanow, in terra Vissegradien
quod à subditis regie M^{te} et domini Epi^{scopi} Necnon Nobiliu^m
foralia inconfusa exigunt et Thelonea ^{etiam} ab uno Choreto
Quene, et ab aliis frumentis, pro Brasers coemptis, à quibus
Czopowe solvitur, Necnon ab aliis rebus, contra consuetudinem.

202

Sententia Et Responsum Consiliariorum
Regni in Conuentu Petreouien datum
Nunciis Equestris ordinis.

In primis autem non placuit Nunciis responsum datum ad primum illorum articulum, qui ut proponeretur nunc Anti Regie presertim a Regno absenti, non fuit visum dominis. Quippe qui probe norunt solam Antem suam non posse inuenire aut statuere alium modum defensionis Regni preter illum qui est debitus, absque suo et Nuntiorum terrestrium consensu. Quia vero ipsi Nuntij, uti dominis fuit relatum, mussabant inter se et deducebant, nescientes cuius suggestionis et Consilio Antem Regiam ex prouentibus Thebencorum et Ducatus Masouie, qui non pridem Regno est incorporatus, posse seruare presidia militum in terris Russie contra imminentes hostilitates, et Regnum liberum facere a continuis Exactionibus quibus supra modum esset iam attritu non suscepunt grato animo responsum dominorum sibi datum adhuc primum articulum, sed voluerunt omnino refferre illud, quemadmodum et alios omnes ad Antem suam Regiam.

Ad secundum articulum, responderunt domini, exploratum se habere, quod Sutores Crac non habent iustam causam querendi contra Cerdones Crac, neque subtrahendi a suscipiendo et amplectendo eo precio pro Calceis suis, quod per dominum Palatinum Crac, antequam officium imponeretur, Nam utas Regia viam

viam precludere volens eiusmodi diffugiis ordinavit et statuit sub magna poena quot Cutes numero habere debeant quotidie Cerdones venales, in foro Cretae, et quo pretio quasque Cutes vendere, sic quod de poenuria, aut modico pretio Cuthum Intores Cretae quere non possint, sed et minimis ducum atque iniquum esse videbatur dominis, quod soli Cerdones, qui hoc unico artificio victum sibi quereunt in tantum arctari deberent, ut Cutes a seclaboratas, quas in sua Civitate non vendunt ac ultra necessitatem Civitatis habent paratas ad alia loca mittere et vendere non possint, cum omnibus aliis opificibus res suas vendendi et commutandi ubique locorum sit permissum

Mercaticeam Judaeis in totum prohibere, ut petunt Nuntii, in suo tertio Articulo, non fuit visum dominis in prius, praesertim cum domini Palatini dicerent habere illos Privilegia, quibus Mercaticea illis permitteretur, pendereque illos uti Regie Tributa ordinaria et extra ordinaria, et ob hoc non videbatur statui posse aliquid contra illos inconsulta Ate sua, cuius sunt subditi, ut autem discrimen sit inter illos et Christianos placuit omnibus ut gestarent pileos aut Bireta Crocei coloris.

Ad articulum quartum responderunt domini, Monetae domini Ducis et Civitatum Prussiae cum sit equata in gradu et valore cum Moneta Regni de consilio communi, sitque illius magna vis importata in Regnum, abrogari non posse absque maximo damno hominum, hoc tamen petunt domini et omnes ordines regni, ut in terris Prussiae, in universum cesset iam a cudenda moneta.

DE cohibendo inanes predonum ut petierunt Nuntii in articulo suo nono, fuit magna dissensio inter Posnamien, et Calissien, ac reliquorum Palatinarum Nuntios. Illi enim magno studio contendebant, ut certus numerus militum Mercenariorum servaretur de publicis Contributionibus, in terris illis quae inanes

217

predonum sunt obnoxii atq; expositi, alioquin protestabantur se no-
posse nec velle consentire in aliquas Contributiones, reliqui vero
omnes Nuntii dicebant sibi id commissum esse, à fratribus suis in
Conuentibus particularibus, ut nullo modo consentirent, quo quid-
piam ad arcendos impetus predonum de publicis Contributioni-
bus si statuerentur, impendatur, micatosq; omnes fuisse aie-
bant quod M^{tas} Regia inter alias causas propter quas Conue-
ntum generalem agi voluit hanc q; vnā preteruexit, ut con-
suleretur etiam de cohibendis incursibus predonum ex Slesia
in regnum, cum ea res ante hac nunq; fuerit pposita in Con-
uentibus, Nam Capitanei locorum eiusmodi incursus semper
prohibere solebant prout id ad eorum spectat officium, et si co-
munis Nobilitas etiam ad arcendos predones contribuere de-
beret, nunq; deinceps Nuntios suos ad generales Conuentus
mittere vellet / Domini igitur Consiliarii considerantes eam dissen-
sionem esse perniciosam propter quam etiam rescindi possent oēs
deliberationes et ^{decreta} ~~decreta~~ locius Conuentus, cum aliter
illam sistere non potuissent, promiserunt se intercessuros apud
M^{tem} Regiam, quo securitati et tranquillitati illarum terra-
rum maioris Polonie prospicere modo oportuno dignaretur.

Articulo vndecimo causam prebuit differentia que facta est non
pridem inter Consules Cracouienses et consanguineos atq; amicos
Borsche, qui per Zaiffrelos Cines Crac' noctu, absq; vlla illius
culpa est interfectus, Consules enim iudicari volebant Erasmm
Zaiffrelum natu maiorem, cum eius seruis, qui fuerunt in reatu
et flagranti crimine capti, Iuxta Theutonico, amici vero et necessa-
rii Borsche ad Ius Polonicum se referebant, et ab illo discedere
nolebant cumq; ea res fuisset relata ad generalem Conuentum
domini Consiliarii, quia Consules Crac' dicebant se Iuxta et Priui-
legia habere, quibus canetur, ut deprehensos in flagranti et re:

centi crimine in re suo Theutonico et Maideburgen indicarent
sicq; hactenus omnes tam Nobiles q; ignobiles semper se indi:
casse affirmabant suspendere cognitionem et iudicium hu:
ius differentie ad Altem Regiam ad quam solum spectat in:
terpretari Privilegia sua et predecessorum suorum.

De calumnia recens introducta cum unus Cistat alterum pro
vulneribus, ut habet articulus duodecimus, quesiti sunt varii
modi quibus huic malo obviaretur, sed nullus solidus, et que
astucia hominum rixitum non faceret inveniri potuit. Quare
reiectus est is Articulus ad futurum generalem Conventum

Cum respondissent domini ad articulum vigesimum, non recogni:
tum sibi esse Sacram Altem Regiam, scientem Civitatem suam
Thorunen ad magnam egestatem redactam esse, ob ademptum
illi Emporium et Deposita Mercium et frugum, permisisse
Civibus Thorunen in preterito Pothecorien Conventu, ut omnes
Mercatores, qui ex Gedano Merces aliquas, preteritum vero Al:
lecta adnexo flumine Vistule ducerent, retinere possent, quo
saltem hac una re illorum inopiam sublevarer, exclamaverunt
omnes fieri id non potuisse contra Iura et libertates regni et
contra priorem sententiam Alis sue regie, petieruntq; ut hoc
ille cassarentur et publica omnium Regnicolarum libertas in
sua firmitate permaneret, sed quia non licuit dominis facere
aliquid contra litteras Alis sue, rem hanc suspenderunt et
relatores se promiserunt ad Altem suam Regiam prout et re:
ferunt in pns, cum his Articulis Nuntiorum terrestrium
quos mittunt ad Altem suam.

Articulus 24. suspensus est in adventum Alis Regie in Re:
gnum non enim liceret videbatur dominis discernere inter Pri:
vilegia Civium Crac et Leopoliem cum illorum interpretatio ad
solum Altem suam.

1821
240.
Articulus 26 visus est dominis valde impertinens, nempe scriptus ad extenuandam auctoritatem regiam. Quisq; enim eligit sibi ministros et Extractores pro suo arbitrio. Quare anti' regie legem in deligendis Extractoribus statuere, non fuit visum decens nec honestum, verum vt contributio Czopowe nemini locet, reliqua q; que in calce eius articuli scripta et posita sunt domini admiserunt et approbaverunt.

Articulum 27 ita admiserunt domini vt Nuntius terrestribus ad generales Conventus designatis, remotioribus à loco Conventus, solvant Extractores in loco per 15 Marcas pecuniarum, pro: priuioribus per 10 Marcas reliquum vero quod pro illorum impensis dari deberet reliquerunt arbitrio et gratie Anti' Regie, Nuntius tamen deliberatio et sententia dominorum non placuit, neq; eam suscepit.

Articulus 28. responderunt domini non licere sibi legem imponere in statuendis Theloneatoribus Anti' Regie, cum iustas sua sufficiens sit ministrare iusticiam vnicuiq; querenti de Theloneatoribus suis.

Ad articulum 29 responderunt domini q; in indicendis et statuendis Conuentibus particularibus placet eis, vt obseruetur mos antiquus hactenus obseruatus, idq; relictum esse voluerunt in arbitrio Anti' Regie.

De Monialibus et eorum successione ad bona paterna et materna, responderunt domini satis prouisum esse per nouum Statutum in Conuentu Creat' de Nimo domini 15 27 Editu.

Ad vltimum articulum responderunt, in precedentibus Conuentibus Nuntios terrarum, taxationes fundorum refutasse, et inter.

multos Palatinos, Castellanos, et alios quibus id munus fuit co-
cedendum mortuos esse ut scire non possint apud quos querenda
et peruestiganda sint registra cuiusmodi taxationum. Quare is
articulus reiectus est ad futurum Regni Conuentum et pñcia
utis Regie.

Reliqui articuli generales Nuntiorum omnium terrarum
visi sunt iusti et impetrabiles

Responsum Consiliariorum Conuentus ad petitiones Masoniensium

Primum articulum Nuntiorum Ducatus Masonie admiserrunt
domini, et instam illorum petitionem esse censuerunt.

Ad secundum articulum responderunt domini solvere debere oēs
Exactionem Poradine, ex omnibus agris possessionatis, secundum
Privilegium regni, ad quod ipsi qđ domini Masoniensium sunt ad-
missi, quemadmodum et alias libertates Nobilitati Regni co-
cessas

Articulus tertius est refutatus et non admissus per dominos
nisi quatenus in illa villa in qua ager desertus esse dicitur,
non sint plures agri seu Laney possessionati, qđ qui sunt in Qui-
tancia, certa enim experientia didicerunt domini, hoc pretextu
et colore, Quitancias antiquas decreescere, freriqz posse, si ad-
mitterentur eiusmodi probationes, ut brevi tempore Contri-
buciones agrorum seu Lanecorum ad maximam diminucionem
redigerentur, cum enim semel detrahatur de Quitancia aliquis
Lanens qui probatur esse desertus, nunqđ postea renouiscit. Ne-
mo enim dicit Exactori, cum collocat hominem in agro suo de-
serto. Quare cum Contributiones publice institui soleant secu-
dum antiquas Quitancias non censent domini admittendas esse
probationes super agris desertis, nisi cum Quitancia tot La-
neos agrorum continet, quot sunt in rei veritate possessionati

211.

in villa illa in qua numerus Lancorum possessionatorum dicitur
tunc decreuisse.

Ad quartum articulum responderunt domini plurimum se mirari
quod fama et memoria domini olim Laurentii Przemowski Palati:
ni Masonie adeo per Nuntios Masonien' suggilletur et infametur
cum prudentes homines parcere soleant mortuis, qui pro se respo:
dere non possunt, et ob id reiecerunt hunc articulum ad Altem
Regiam prout et reliquos omnes.

Ad quintum sextum, et septimum articulos responsum est ut
conseruentur et conseruari deberent secundum Privilegium il:
lis concessum ultra quod egredi non licet nisi quatenus Alas
Regia amnere dignaretur.

Nonus articulus qui vergit in preiudicium Civitatum Alis re:
gie qui legibus et libertatibus suis gaudent et nihil de illo di:
ffinire domini voluerunt, sed illum reliquerunt arbitrio et
voluntati Alis Regie.

Ad articulum decimum visum est dominis equum esse, ut Cines
qui radia capiunt contra Nobiles a quibus sepius violentur
et iniuriis afficiuntur, statuuntque fideiussores sui generis et con:
ditionis videlicet Cines possessionatos, Nam Nobilis contra
Nobilem nunquam ponet se fideiussorem pro Cive et homine ple:
beo, alioqui ut in ea re et casu ita observaretur prout tempore
regiminis dominorum Ducum Masonie fuit tentum et ob:
servatum.

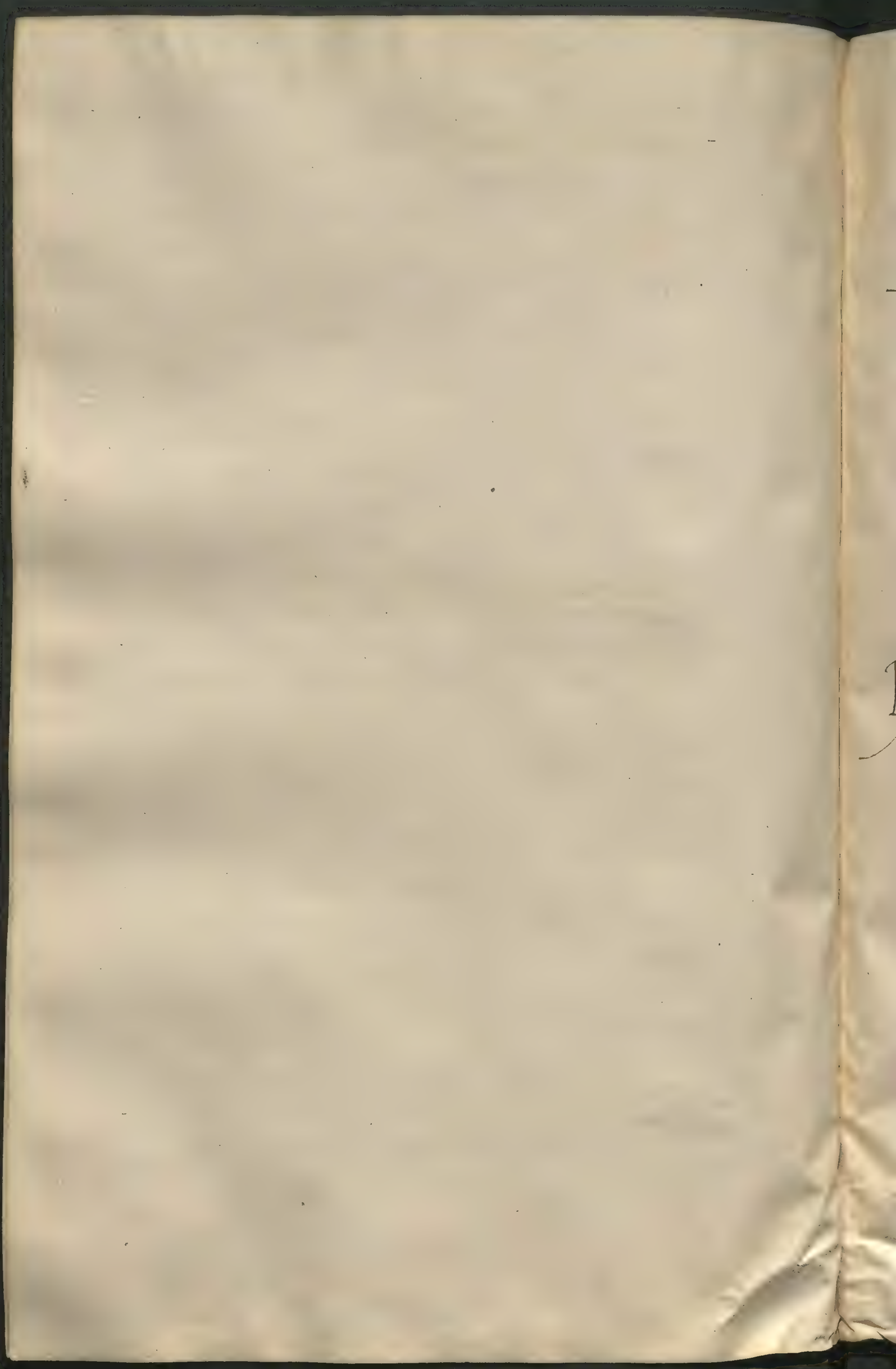
Ad articulum undecimum responsum est, ut serventur in hoc
mos antiquus cum domini Masonien' in iuribus et consue:
tudinibus suis antiquis sint conseruati.

De precio salis quod Varschoniā flumine Vistula demittitur
ex Ruppis Crac' stat et stare debet in arbitrio Alis re:
gie que proculdubio non permittet modico precio salis sub:
ditos suos gravari.

Ad articulum 15 promissum est eis q^d eorum Nuntii ad gene:
rales Conventus designandi dummodo numerum Senarium
aut ad summum octonarium non excedant providebunt per
Exactores, proutq^{ue} de domibus suis exeant ut Nuntii aliarum
terrarum.

Articulus 16 relictus est secundum antiquam consuetudinem
que servata est tempore D. Ducum Masonie, Nam D. Maso:
nien^{sis} sua Jura et consuetudines habent diversa a Juribus
et consuetudinibus regni, in quibus conservari se peccierunt
et obtinuerunt.

Supplicavit domini omnes Art^{is} Regie ut subditos suos de Du:
catu Masonie conservet in Juribus et libertatibus illis conces:
sis, eosq^{ue} ad onera que abolita sunt cogi non permittat, id
quod ex eorum querelis plene Art^{is} sua cognoscat. Querunt
enim de Theloneis que ab eis exiguntur, querunt de laboribus
et Contributione mellis, que de eorum bonis exigitur a qui:
bus omnibus per Privilegium Art^{is} sue Regie, dicunt se
esse liberos et immunes factos.

117
211
Andreas Gricius Ep's Plocen
Bonæ Regni Poloniæ

S Acra Altas et domina domina mea clementissima humillimam
mei commendacionem. Quia dominus Pallatinus Plocen' referet
v're Sacre Mti' abunde omnia tam publica q' privata, superna:
canentium mihi est visum aliquid de his scribere, tantummodo com:
mendo ipsum dominum Pallatinum, et me una gratie v're Sa:
cre Mti' et supplico ut illi in quibusdam meis negociis amice
benignas prebere dignetur, ut domina mea clementissima qua
deus omnipotens servet semper sospitem et foelicem Poloniæ
xxij^a Februarii Anno domini M^o. D^o. xxxix^m

Petrus Tomiecki Ep's Crac' Vicecancell
Joanni ex Ducibus Lituan' Ep'o Vilnensi

R ME in Christo Pater et domine frater et amice charissime ac
honoran'. Littere D. Vrae Rme. Quas dominus Custos Opa:
lemiecki mihi reddidit, grate incundeq' mihi extiterunt, q' ex
illis et propensionem animi et singularem D. Vrae Rme
exga me benivolentiam perspexi. Coeterum illud de domino
Exposito Cancellario D. Vrae Rme erat mihi magnopere
mirum et molestum q' persuasum apud se habeat meam ab illius
persona abalienatum esse voluntatem, ego enim neq' vigilans
neq' somnians id admisi in animum, ut illum vel odisse vel
contemnere debeam, quandoquidem nec ille quod sciam causam
vllam offense mihi ex se prebuit, nec ego similitates vllas cu
viris probis et honestis sine causa exercere consueveram Qui:
etiam illos a quibus offendere vlcis nunq' soleo. Cancellarium
autem D. Vrae Rme quantum de me ipse testari possim

118

ob eius doctrinam et virtutes de quibus commendatur, intra me
dilexi semper, et sum etiam in aperto favore et benevolentia pro:
sequutus, quod etiam mihi facere non desinam, modo illam ma:
le conceptam opinionem ex animo deponat, et fiduciam quam
merito debet mee erga se benevolentie adhibeat.

Expecto ut quid nobis boni afferat nona ista rerum in Mosko:
uia mutatio, in qua nunc nisi animus desit omnia cooperari in
bonum possunt, post hęc occasio calua, dico autem id de recupe:
randis illis quę pex iniquitatem et contra foedera hostis abs:
tulerrat. At recuperanda illa esse censeo consilio et arte ad
hoc composita, non bello et tumultu, his enim difficillimis tem:
poribus honesta pax melior est, q̃ quodvis magnum bello quę:
rendum emolumentum, belli enim enentus, semper solet esse du:
bitus, et humana felicitas nunq̃ vno et perpetuo tenore du:
rat et consistit. hec tamen altius expendenda uti Regie,
et vere Reme. D. ac coelectorum istius Magni Ducatus Lith:
uanie dominorum Consiliariozum prudentie committo, et D^{nis}
vra Reme amori et fraterne benevolentie me commendo,
illamq̃ recte sanam, et in rerum omnium affluencia felicis:
simam semper esse, ex animo opto. Dato in Kieleze die
xi^a Februarii Anno domini M^o. D^o. XXXIII°

211

Petrus Tomiczki Eps Cracouien Vicecancellar
Ioanni de Domanow Praep^{to} Vilnen et Cancellar^o
Ioannis Epi Vilnen.

Venerabilis domine. frater in Chro charissime. Accepimus
litteras vras, quibus dolorem animi vrei ob nostram quam suspica:
mini erga vos abalienatam voluntatem declaratis. Quas equidem
non sine magna admiratione et animi molestia legimus, admirati
enim sumus unde hec tam inmerita de nobis suspicio pronemiat
vt qui vel minimi cuiuspiam hominis amicitiam conciliare nobis
consequimur, vos hominem virtute et Doctrina praeditum sine
causa odio vel malivolentia quavis persequi debeamus. Fatemur
sane nos in causa que domino olim Nicolas Visgal Ep^o Samo;
gitien vobiscum de quodam Plebanatu intercesserat, ipsam domn
Visgal pro mea veteri beneuolentia et rei equitate ope et pa:
tronio meo sublenasse, illud tamen nunq^q vobis imputauimus
nec propterea vobis reati fuimus q^q commodis et vtilitatibus
vris prospicere, vos q^q studuistis. Et etiam et nunc minime
imputamus, sed boni id consulimus, fauimusq^q vram indu:
stria, et si ipsi quid pro vobis aliqua in re commodè efficere
possemus, id nihil equidem grauatum pro virtute vram et mea
item erga vos propensione prestare parati sumus. modo et
vos repulsa opinione quam de nobis concepistis, id de mea
beneuolentia vobis in posterum persuadeatis quod et maxie
velitis et possitis ab alio quouis amico vreo pro honestate exop:
tare, nihil recte vos fallat opinio vram quod reliquum est vos
et beneuolere et foelicem esse optamus. Dat^o in Oppido meo
Kielce die xi^a Februarii Anno domini M^o. D^o. XXXIII°.

Petrus Tomiczki Ep^s Cracc. Vicecancell^r
Ioanni Andree de Valentiniis PP^{co} Sandomir
Medico reginae.

Rnde domine amice et frater in Chro charissime Reddite sunt
mibi littere .D. v^{rae} quibus quod me viset et salutat est mi
apprimè gratum illiqz ob hoc ago et habes magnas gr^{as} .
Coeterum q^d à me cupit edoceri quid factum fuerit quod et Al
bus Sacerdos ex illius domo sit amotus et vicedecanus in illa
collocatus sic breuiter accipiat .D. v^{ra} cum Aestate preteri
ta Sandomiriam descendissem vt de moribus et vita loci il
lius Sacerdotum qui pessime audiebant pro Pastoralis officio
inquirem Album Sacerdotem inter ceteros solutionem et
à professione sua magis abexantem repperi Is enim in
domo .D. v^{rae} manens Concubinam in subnebris à multis
annis fouebat cuius dies noctesqz consuetudini inherens et
officium inter mansionarios fratres negligebat et multis pub
lice scandalum de se exhibuit cuius vite ego consulere vole
et veluti ouem exantem ad maxum honestatem reducere cupi
ens eam tum legem posuexam vt Albus in consortium fratru
suorum mansionariorum reuertatur cum quibus vna et offi
cia expleat diuina et honestati atqz castimonie quam pro
fiteatur impendat operam vt autem .D. v^{rae} R^e me domus
vacua custode non esset comisi illius custodiam Vicedecano
qui non habuit tum vbi caput suum reclinaret et Factori
.D. v^{rae} de Andzeshkonieze vt me ita facere declarari
vt habitationem domus Vicedecanus habeat si id .D. v^{rae} gra
tum probatumqz extiterit Quare cum res hec à certo pro
fecta consilio ambulatoriam et arbitrariam habeat in se voluntate

D^o v^{ra} id integrum habet si forte Vicedecanus Ecclesie sexuus
 illi non placet alium ad Custodiam domus sue adhibere et de re
 sua v^{re} ego enim quod feci in eum finem feci vt et scandala propul:
 sentme et occasio male agendi praeludatme. Scriberem D. vt lubet
disponere
 v^{re} liberatex quepiam noua sed hic in solitudine habitans m^l
 satū dignum ipse audio si forte tamen aliquid ad aures meas
 perueniet post hac scribam non grauatum Interim me D. v^{re}
 commendo et illam rogo vt et Regie et Re^{li} m^l liberisqz illo:
 rum m^lytis me per occasionem commendare velit valeatqz
 foelix et m^lolumis D^o v^{ra} et me diligat Dat^o in oppido
 meo K ielze die xi^a Februarii Anno domini 1534

Petrus Thomiczki Ep^s Crac Vicecancell^l
 Ioanni Benedicto Varmien Vilnen Cano^{co} medico
 2 regio

Venerabilis domine fr^e in Chro^o charissime. Non dubitamus iam vos
 cognouisse ex litteris Doctoris Philippi qua causa Prelati et Cano:
 nici Eccle^e n^{re} Crac non admiserint litteras Coadiutorie v^{re}
 nec in eas consentire voluerint. Quod illorum factum nos non
 probauimus nec etiamm probamus diximusqz eis redeuntes
 ex Conuentibus particularibus q^z molesto animo id feramus quod
 illi nullo m^l habito respectu nempe qui propria in persona de:
 scendimus ad eos ad locum Capitularem et negotium v^{re} pro:
 mouimus. ausi fuerint litteras Apostolicas resolute que cu
 Regie m^lis et n^{ro} consensu sunt impetrate et expedite Nisi enim
 Regia m^las et nos qui caput sumus Eccle^e defendemus et m^lam:
 tenebimus libertates et Inca Eccle^e n^{re} ipsi illa nunq^z defen:
 dere poterint vtcumqz tamen est factum. vos sitis bono animo
 cum enim vacabit Canonicatus ad quem Ius vobis competit co:
 gentme Prelati et Canonici Ecclesie n^{re} parere mandatis Apos:
 tolicis et nostris Qua in re non deerit vobis consilium et pa:
 trocinium

mem̄ m̄laxim̄ verò nihil erit tentandum nomine vestro. Satis em̄
est quod littere v̄re publicate sunt in Capitulo de reliquo erit
cura et sollicitudo v̄ra vos autem bene speretis et in v̄traq̄
auxem̄ secum̄ dormiat̄ et bene valete Dat̄ in Kiebre die xi^a
februarii Anno domini M^o 15° XXXIII°

Petrus Tomiecki Ep̄s Vicecancell
Bone Regie.

Sacra R^{lis} Altas et domina, domina clementissima. Post humile
seruitutis et oracionum mearum commendacionem. Vtūq̄ m̄l
habeam quod scitu dignum uti v̄re sermē scribam id ipsū
tamen quod nihil sit preterire silentio nolui, ut aliquid sal
tem litterarum dem homini ad utem v̄ram sermam̄ enti
et per hoc officium et obseruanciam meam illi testificer Et
commendem, q̄ clementem et gratiosam mihi efficere domina
suma ope admittor cuiq̄ à deo id quod summum in animi et
corporis bonis habetur tribui et concedi opto. Coeternum
dominum Castellanum Biecen̄ amicum meum et Altis Regi
et Altis v̄re bonum atq̄ fidum seruitorem uti v̄re ser
commendo, ab illaq̄ impense rogo, ut et gratia sua illū
prosequi et apud utem Regiam patrocinio in his quē
est petimus adiuuare dignetur quod ille uti v̄re sermē
vnam̄cū perpetua seruitute promereri creabit. Comēdo
me v̄r̄sus et seruitutem meam uti v̄re sermē quam deus
omnipotens in multos annos sanam saluam et semper foelias
suiam seruare dignetur Dat̄

216

Petrus Tomiecki Ep^s Crace Vicecancell.
Ioanni de Tarnow Palat^o Russie: Capit^o
Sandomiriensi

Mag^{ce} domine frater et consanguine^e charissime ac honoran^d
Littere^e Mag^{ce} Vr^e et Bisontine carnes, quas illis puer heri
mibi reddidit, non potuerunt mibi esse nisi gratissime. agentem
mibi in hac solitudine multum ad voluptatem conducit. amici
quem plurimi facio litteris et salutatione recreari, et simul
innat temporis eius libertati cibum earum carminum adaptare
que et in precio sunt, et vires hominis corroborant. Quare
et pro amico salutationis officio et pro munere misso magnas
ago et habeo Mag^{ce} Vr^e gr^{as}, id utrumq^{ue} illi dnm feret oc:
casio omni studio et facultate mea relaturus.

Negotium domini Chorazie opus est ut ad reditum usq^{ue} utis
Regie suspendatur. Ego enim cum nihil illorum que prioribus
litteris continebantur memoria retineam ex coniectura statu:
ere certi quidpiam non amsim, neq^{ue} citra periculum possem. has
quibus ipse summas pecuniarum coniunxi quibusq^{ue} vetustas
has veritas feci, absente et inconsulta M^{te} Regia minulare
ut tamen suo tempore causam domini Chorazie adiuvare put
opto valeam. Interim quod M^{te} Regia venerit me, per:
quere illas litteras antiquatas faciam, quibus repperitis et
minicem collatis, negotium secundum equitatem facile confici
poterit, nunc id quod fieri nequit, dominus Chorazie boni equiq^{ue}
consulet.

Ego Piotrkowien^{is} negotiis et curis fatigatus secessi huc ad bona
Ep^{atus} mei, et ut animum et corpus ocio recreem. Cui otio et qui:
eti mee indulgere ad Dominicam usq^{ue} Iudicia proximam hic
et Bodzaczin decrevi, Cracoviam posthac auxiliante deo reditu:
rus. Ex Conventu Piotrkowien^{is} quem ut actus transactusq^{ue}

est proculdubio amici Agrie v're declararunt, designati sunt ad
Regiam Altem quatuor Nuntii, quorum duo, dominus Palla-
tinus Ploren, et dominus Castellanus Biecen nomine domi-
num Consiliariozum, reliqui duo dominus scz't Georgius La-
talski et dominus Boratniski nomine Nuntiorum terrestrium
fringetur quod foelix faustumqz sit nobis atqz illis. Comendo
me amori et benivolentiae fraternae Agrie v're. Quam recte
sanam et semper cum suis omnibus foelicissimam et florentem
esse toto animo et corde desidero. Dat. m. K. ielze vii^a
Februarii. Anno domini. M. D. XXXIII.

Petro Opalenczki Castell^o Landensi
et Sigismundi augusti regis iuuenis
Curie Magistro

Mag^{ce} domine amice et Patre charissime. Retulit mihi fra-
ter v'r dominus Custos Posnamien et Canonicus Eccle^e mee Crac^e
vos bone spei esse in assequendo eo officio quo orare vos optatis
Id quod ego libenter audiri et bene qz ipse spero et sperabo. Vbi
hera mea vobis adesse iurareqz vos sua intercessione et patro-
cinio voluerit. Quod enim ad me attinet certo vobis persuade-
atis qz ego vos omni ope facultate et intercessione mea quantum
maxime potero adiuuabo, idqz non more Aulico sed sinceriter
et re ipsa prestabo. Que acta et decreta sunt in Conuentu re-
gni preterito, puto vos iam ex fr'e v'ro et aliis intellexisse. in-
telligetis vero illa plenius et certius ex Nuntijs qui a toto
Conuentu et omnibus ordinibus regni designati sunt et missi
ad Altem Regiam hii vti spero venient isthuc ad vos ante
Dominicam Letare, nam vti accepi non prius qz post missans
Carissimum sunt hinc discessuri foelicissime valete et Ser-
Regi iuueni communi meo domino me et mea obsequia frequenter
comendatis. Dat. m. Kielze die xi^a Februarii Anno 1534

217

Petrus Tomiczki Ep's Crac. Vicecanall
Consulibus et Magistratui Vratislaviensi

Spectabiles et famati domini amici mei charissimi. Accepimus
lras vras quibus declaratis quosdam Cives vros una cum no-
nullis mercatoribus Posnaniens' recens iterum non longe ab
oppido Ostreschow ab Martino Idzielski predone despoliatis
esse Bmegrabio Schellelbergen' super hoc plane comminente
neq; auxilium dum intueretur facinus, vi oppressis ferre
volente. Cuius casus indignitas et Civium vrorum iniuria,
etsi nos dolore et molestia non mediocri afficiat, illi tamen
absente Regia. Atq; et citra auctoritatem Conventus re-
gni qui premisq; lre vre sunt nobis reddeite solutus est, co-
sulere oportuna et secundum quod res postulat non possumus
presertim cum tam atrox atq; indignum facinus non in ter-
ris huius nostris, sed in maiori Polonia est commissum. Veru-
ne hac in re et desiderio vris et meo officio aliqua ex pte
desimus persequemur q; primum Civium vrorum vi oppres-
sorum iniuriam, et vram simul postulationem Atq; Re-
gie domino nro clementissimo et litteras vras ad illius
Atem mittemus, suadebimusq; Atq; sue, et una illam ro-
gabimus, ut malefactoribus, et qui Cives vros cum potisset
non defenderunt penam irrogari et de rebus ablatis iis
qui damnum passi sunt, satisfieri mandare dignetur, quod
Atem suam pro Regia equitate et bone vicinitatis iura fa-
ctura esse nihil diffidimus, interim optamus ex animo vos
et saluos et foelices esse omnes quorum benevolencie atq;
amicicie nos comendamus. Dat. in oppido Zarnow
xxix Januarii Anno domini. M. D. xxxiii.

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell
Bonae Regni Polonie.

S Acra Regia Altas et domina, domine clementissime Post
humilem servitutis et orationum mearum commendacionem.
Tametsi crebro mihi, et à multis tum hęc, tum Nuncii de
prospera valetudine Altis Vre Serme adferantur egoq;
exinde non parcum consequi soleam voluptatis, quia tamen
nullum tam efficax esse apud me potest amicum Nuncium
ut vel meum vidende Altis Vre extriguat desiderium, vel
nitantum meo satisficiat animo quin non magis adhuc et
explicatius aliquid de illius foelicitate dici, scribi, mi:
ciariq; mihi optem. Quare cum nunc contrina ut solet de
Altis Vre Serma recordacio mihi ob oculos versaretur
federetq; me eius temporis, quo per non modicum iam spa:
cium siluerunt amici, induxi in animum, meum, proprium
hunc meum Nuncium ad Altam Vram mittere, ut hac ra:
tione et qui sit status valetudinis Altis Vre Serme me:
lius perdiscam, et apud omnes testatum faciam me ex:
ga Altam Vram Sermam observancie cui vni semper
magis q; vniuersis placere studium minime oblitum esse
Quare viso et saluto pñtibz Altam Vram Sermam et
à domino deo opto ut hunc quem foelicem nunc datum
illi successum audio illius diuina bonitas auctum esse
faciat et diuturnum.

Cum nuper soluto Lioteconien' Conuentu, huc ad bona Epatus
mei proficiscens alterius diei iter facerem, oblatu est mihi
Nuncius Cuium Vratistaniē, litteras ab illis ad me do:
minum Marschalcum Regni et dominum Castellatum Taz:
nonien' miscriptas ferens, quas ego absentibus ceteris Colle:
gis

gis ut premis accepi: ita priore resignavi: quibus illi decla-
 rantes facinus magnum reatus ab Martino Idzielski sub:
 dito M^{tas} V^{re} in Cives eorum perpetratum, graviter
 sunt questi q^d in Regno M^{tas} V^{re}, eorum Mercatores
 iterum sint non longe ab Ostereschow facultatibus et Mer:
 cibus spoliati, cominentibus et prope intuentibus ad hanc
 illorum vim et iniuriam Capitaneis M^{tas} V^{re} Serme
 et regnicis subditis, postulantes nobis efficere mus q^d pri:
 mum ut et damna illorum Mercatoribus sarcirentur, et
 bonorum raptores iniuriæq^{ue} illatores debita et promerita
 animadversione puniantur id quod clarens M^{tas} V^{re}
 Serma ex literis illorum quas presentibus annexas mitto
 cognoscere dignabitur. Ad hæc ego solus cum Collegarum
 copiam non haberem ita illis respondi me molesto quidem
 accepisse animo, et dolere multum, q^d in eum casum et iacturam
 Cives illorum incidissent. Verum cum et facinus de quo que:
 rentur in maiore Polonia esset commissum et Conventus
 Regni sit iam paulo ante solutus, aliud me in ea re pre:
 stare non posse, nisi ut quod ab illis scriptum esset, ad M^{tem}
 V^{ram} Sermam referrem, hocq^{ue} me factum recepi, et
 adscripsi M^{tem} V^{ram} proculdubio tantam audaciam sub:
 ditorem suorum impune non esse pretermissura. Quæ
 cum M^{tas} V^{re} Serma ita esse et fieri audiat non abs:
 re profecto esset, ut penitus hanc rem intueri dignetur
 et cognoscere mali istius iniuria eo usq^{ue} iam esse progressa
 ut nisi matrice fomites illorum sopiantur incendium
 aliquod magnum egre extinguendum sint nobis allatura
 Quærimus nos assidue de Berka et Miska predomibus
 et ut a nobis illorum conatus reprimamus presidia ex pi:
 blis Contributionibus in finibus constituti efflicti peti:
 mus: parum fortasse aduertentes, quod nisi nostrates
 homines ab inferendis iniuriis et rapinis exercendis co:

timuerimus non sinis nobis ullis praesidiis commodatui quin
etiam magis et impensam amissuri et occasionem maioribus
copiis nobis resistendi vicinis daturi.

Scias autem esset nos si publico bono consultum esse velimus
de cohibenda in primis morum licentia quam de aliorum
per vim accenda iniuria cogitare, cum intelligi possit sub:
lata ex hinc inferendorum damnorum occasione, illam vi:
cinorum noxiam rapiendi libidinem per se collapsuram,
praesertim cum Serenus dominus Rex Ferdinandus et oes
Slesiae ordines condiciones proponant mittendorum utriusque
Oratorum cum plena facultate ad fines regni Artus Vre
Serene, qui et occasiones dissensionum tollere, et damna utriusque
suscepta sanare possint. In quibus mittendis tametsi ego mihi
dubito utrum vram Serenam sibi et Regno suo non esse
defuturam pro meo tamen officio ac debito illi humiliter
supplico dignetur ingenii et prudentiae suae vires ad has
exortas discordias pace et concordia stabilendas tempore
intendere ut quantocius afflictorum hominum incommodis
medeat, Regni rationibus consulatur, et tam nunc quam futuri
vorum omnium Incolarum saluti provideatur. Nam si mi:
nus ante intelligebant homines mei qui fructus domesticae
paucae pacis esset, ex dissensionibus atque discordiis partibus
facile possint percipere et ex contrario cogitare nullam
esse domum adeo stabilem nullam adeo firmam Civitatem
nullam denique adeo munitum Regnum quod non odiis
atque dissensionibus funditus everti possit.

Et cum subditi Artus Vre Serene in optima tranquillitate
et concordia cum vicinis hactenus sunt versati, opinari li:
cet eos nihil praeter pacem et tranquillitatem hoc tempore
in votis habere ad quam profecto ut illos se accommodare,
suis moribus decet, ita et dignitati et existimationi Artus
Vre Serene conducit, ut primo quam tempore labeti et inclinati

illi regni sui parti que latrocinis et depredationibus infesta:
 tunc occurrere dignetur.
 Ceterum ut nihil more intercedat in exigendis Contributionibus
 in preterito generali Conuentu institutis ac decretis literas
 vniuersales typis exprimi feci quas cum presentibus ad
 Aulam vram Serenam mitto vt obsignari illas et per vni:
 uersas terras et Districtus regni circumferri celeriter faciat

Contendentibus in Conuentu preterito multum terrarum Nu:
 cius vt minus dispensande publice pecunie dominis Pallati:
 nis et aliquibus in dignitate constitutis precipue aliqui:
 bus Nobilibus committeretur, et vt ipsi cum suis dominis Exa:
 ctores sibi eligerent et constituerent, cum domini Consilia:
 rei assentiri nolissent, consilium hoc tandem ad sedandos
 placandosq; illorum animos sunt amplexi, vt concederetur
 illis Exactorum electio, quam etiam bona pars Amicorum
 ambiebant, ceteris ad Aulam vram hoc spectet et pecunie
 dispensationem refferentibus. Et concessa quidem est in
 hunc modum illis Exactorum electio, vt non alios eligeret
 nisi quos dominus Thesaurarius regni commodos et utiles de:
 clarasset, verum quia res hec in fine omnium actionum est
 constituta que non vniuersum sed paucis erat cordis, in tu:
 multu quidem domini Palatini cum suis Nunciis nomina:
 runt suos obiter, quidam vero qui aberant vel iam a Con:
 uentu discesserant, nullos nominarunt, sed in eorum loco
 promissum qui id curabant designabant sibi gratas vel co:
 mmendatas personas vt factum est in Exactore terre
 Sieradien, vbi enim cognitum erat et Palatinum et Castel:
 lamm eius terre abesse, Reueren^s dominus Archiep^{us}
 Quesnen^s in eorum locum nominavit Homolinski iuniorē
 cum autem dominus Thesaurarius laudasset magis dominum
 Lieffenyski Capitaneum Przedborien^s, commendans illius

in preteriti anni. Exactionibus fidem et diligentiam adscribi
ego illum parci loco cum consilio domini Thesaurarii aueam
ut utas vrea sermā habens duos sibi propositos, eligere
cum possit qui studet officia sua augendis non minuentis
et impediendis comodis publicis accomodare supplicatqz hu-
militer uti vrea sermē ut domino Liessenshi id mi-
nisteris deferre dignetur rem enim et sibi ac reipublice vti-
lem et multis gratam utas vrea sermā facere dignabi-
tur. / Cuius gratie ego me et seruitutem meam iterum
atqz iterum suppliciter commendo ac ex animo opto ut
deus omnipotens per gratiam suam uti vrea sermē ad
suis omnibus concedere dignetur longam vitam prosperam
ac inofensa valetudinem, et optatam deniqz diuinitatem
vireum et actionum omnium felicitatem. Datus in oppido
meo Kieleze feria quarta proxima ante Dominicam Car-
nispruii Anno domini 1600. D. XXXIII

Petrus Tomiecki Ep's Crac. Vicecancell.
I oanni Chocienski Ep'o Premisliensi.

R. Me in Christo Patre et domine frater et amice charissime et
honorande. Considerans ego quam prope distet premium
tempus solutioni Contributionum Pioteconie decretarum
assignatum laboriqz manu scribebantur parci in presens ac-
piens imprimi feci Craconie vniuersales litteras que ne-
cessarie sunt ad publicandas Contributiones publicas
quas non aucupato nec expectato alieno quopiam Anno
per pntem meum ideo mittere volui ut et diligentius fere-
do afferueretur et celerius perferantur. Quare. D. vram
rogo ut cum illas accipiet auerere velit ut et obfignentur
citra mora et ad suas quasqz regni terras et Districtus
transmittantur.

113.
210.
Intelliget. D.^o v^{ra} B^ema ex litteris Ciuium Vratislaviensium
quas mitto vti Regi^e quam graviter de iniuriis Ciuib^{us} suis,
in Regno recens per Martinum Jdzilski illatis querantur quaq^{ue}
indigna suspitione nos omnes et finium Capitaneos de tollera:
ta publica grassandi licencia arguant. Quare res cum vi:
deatur mihi admodum esse perniciosa, et que nisi matree ni:
tercipiat^{ur}, sit aliquod magnum malum paritura. D. v^{ra}
B^enam rogo, agat diligenter apud Alt^{er}am Regiam vt con:
silio apud se quesito sistere quamprimum et cohibere licen:
tiam Jdzilski et aliorum regnoq^{ue} et subditis suis ex autho:
ritate subuenire dignetur.

Ex auctoritate propterea dico vt Capitaneis mandetur seruo
ne demiceps infesta latrocinis permittant esse itinera, sed
pro officio ac debito suo expurgent et abigant istos prede:
sistentes Coruos, tutaq^{ue} et secum vltro citroq^{ue} comitantibus
Mercatoribus itinera efficiant, ad hoc enim instituntur et
penduntur vectigalia a Mercibus, vt. Merx salua per eum
cui datur vectigal, prestetur, quod vbi fit secus, et continget
vectigali accepto Mercem reliquam in predam ducipi, Iudi:
care nollem an solus ipse qui damnum accepit, culpam alte:
rius ferre innocens ultra damnum debeat.

Quod attinet ad iniurias et damna quibus mei et Slesie mini:
cem sibi tenentur suntq^{ue} obligati. D.^{is} v^{ra} B^eme erit offi:
cium vti Regi^e persuadere, vt iustas sua designare q^{ue} pri:
mum velit Commissarios suos cum plena facultate, qui cum
Sermi domini Romanorum Regis Commissariis in finibus
congressi et querelas vtrinq^{ue} proponentium audiant, contro:
uersasq^{ue} componant, et que de bono et equo illis videbuntur
inter partes diffiniant, nulla sanguinis fauoris vel odii
ratione habita, audiui enim vnum ex Consiliariis Protoco:
mie dicentem se, iniusto amico et affinie suo, nequa^que aliquid
vng^{ue} contra illum decretum esse, et istius^{modi} quidem affectibus

et generis homines, affectibus et commodis propriis magis q̃
publicis obtemperantes, nihil unq̃ sunt eiusmodi conciliaturi
quod et M^{tas} Regia cupiat et publice utilitati expediat, sed
querendi essent vires et integritate et fide probati qui studio
boni publici velint et possint pro iusticia et equitate sua, fi-
nem rebus imponere, et patriam presenti incomodo et subu-
ro periculo liberatam pacatam et tranquillam efficere
Nihil hactenus profuit quod iampridem, dixi suasi, et monui
ut propter unius culpam periclitari multi non paterentur, co-
tradixerunt enim alii nescio quo consilio seducti, At iam vi-
deor mihi coniectura assequi id illos sponte sua magno malo
et cum ignominia mea questituros et suscepturos esse, quod ab
inicio amplecti, dum tempus erat detrectarunt.) Ex actores
publicarum Contributionum tametsi sunt in preterito Con-
uentu per dominos Consiliarios, et terrarum Nuncios nominati,
illos tamen invitare ex arbitrio suo M^{tas} Regia suasi et
consilio. D. Thesaurarii poterit ita ut et merita personarum
et publica utilitas postulare videbitur, Quoniam vero dominus
Joannes Lißenski Capitaneus Przedborien anno preterito
testimonio domini Thesaurarii optime se in hoc officio gessit
D. Vram R^{em} rogo, ut illum ad annum presentem etiam
per M^{tem} Regiam confirmari obtineat, tametsi in illius
loam Gomolinski iunior fuerit obiter designatus, literas
in membranis scriptas quas ad subscribendum manu M^{tis}
Regie Piotrkovia per sexum domini Palatini Crac misera
si hactenus ad me non misit. D. Vra R^{em}, per hunc
rogo puerum meum nullere mihi non obliuiscatur Cuius
amori et beneuolencie fraterne me commendo Quam sana
foelicemq̃ esse in multa tempora ex animo opto Dat
in Kielesse die xi^a Februarij Anno. M. D. XXXIII°

221

Littere Contributionis publice institute
in Conuentu Pietrconien. qui agi coeptus
fuit ad Diem S. Trium Regum. 1534.

V Sigismundus dei gratia Rex Polonie Magnus Dux
Lithuanie, Russie, Prussie, Masovie, etc. dñs et heres
vniuersis et singulis, Ecclesiasticis et secularibus Consiliariis
regni mei ceterisque subditis meis quibuscumque, tam terrestri-
bus quibus Cinitatum et Oppidorum honoribus et officiis insi-
gnitis, ad quorum noticiam presentes littere mee peruenie-
rint et presertim in Palatinatu Cracouensi
et Districtibus eius consistentibus, sincere et fidelibus nobis
dilectis gratiam regiam. R. mi. ac Reueren. in Christo
Pres. Necnon Magi, Renerosi, Nobiles, Famati, et Prouidi,
sincere et fideles nobis dilecti. Cum videamus Regnum
meum, propter vim, et impetum hostium, pene quotannis pre-
das et depopulationes in eo agentium, ad eam usque necessita-
tem denemisse, ut quolibet quod anno, communis consilio, ad arce-
dos hostes ipsos, a finibus iam attritis et depopulatis indigeat.
Statueramus Conuentum generalem in Pietrcon, pro die fe-
sto Sanctorum trium Regum proximo, comiseramusque, ut
in eodem Conuentu, constitueretur per Prelatos, Procures,
et Consiliarios regni, terrarumque Nuntios ad annum pre-
sentem talis defensio, que opportuna et sufficiens videretur
Tandem in eo ipso Conuentu unanimi omnium consensu et de-
creto, sunt infrascripte Contributiones, ad annum presen-
tem institute. Quas nos ratas et gratas habentes, omnibus
in vniuersum denunciamus et declaramus

¶ tam pro regni defensione: quam pro
Supplicis Mag. Ducatus Lithuaniae ferendis..

1
Regaliⁿ in primis, decretum est, q^d Coloni seu Cmetones, tam villarum
nostrarum, q^{uam} omnium secularium et spiritualium subdito-
rum nostrorum in toto Regno n^{ost}ro, de singulo Manso seu Lanco
possessionato, duodecim grossos. De medio vero Manso seu Lanco
sex grossos, de quarta parte Lanci tres grossos, Et reliquum
de quantitate Lancorum, secundum antiquas quitancias, ad dn-
as temporum ratas infrascriptas soluent: octo grossos ve^l
pro Dominica Indica, à qua solutio illorum nichoari, et ad Domi-
nicam Conductus Pasche in totum per omnes terminari et finire
debet, et quattuor grossos pro festo Sancti Bartholomei proxime
futuro.

Nobiles vero, qui Colonos seu Cmetones non habent, soluet qui-
libet eorum de quolibet Lanco seu Manso octo grossos dimittat
pro utraq^{ue} rata predicta: quattuor grossos videlicet pro prima
rata predicta, et alios quattuor pro secunda rata, hoc est pro
festo Sancti Bartholomei proximo futuro. Illi vero Nobiles, qui
Prædia, et non Lancos habent, computatis istiusmodi Prædiis in
Lancos seu Mansos, soluent pro utraq^{ue} rata, de quolibet La-
neo seu Manso octo grossos. De medio Lanco seu Manso quattuor
grossos de quarta parte Lanci seu Mansi duos grossos, et reliquum
de quantitate Lancorum.

Ubi autem duo tres, aut quattuor pauperes Nobiles unum Lanco
colunt, soluent omnes simul de huiusmodi Lanco, etiam pro utraq^{ue}
rata octo grossos, alias quisq^{ue} illorum soluet secundum quan-
tatem agri, et portionem Lanci seu Mansi, medietatem ve^l
pro prima rata, incipiendo solutionem illius à Dominica
Indica proxima, usq^{ue} ad Dominicam Conductus Pasche, et
aliam medietatem pro festo Sancti Bartholomei proximo.

Similiter Advocati et Sculteti non habentes Colonos seu Cmeto-
nes, soluent de suis Lancis seu Mansis per octo grossos. Ad:
uocati

122
uocati vero seu Sculteti Cmetbones habentes, nihil soluent,
verum ipsi Cmetbones eorum, id quod Kmetones dominorum
ac Nobilium contribuent, hoc est, de quolibet lanceo duodecim
grossos, ad duas rathas temporum superscriptas.

I^o Cinitates et Oppida, tam mea Regia q³ subditorum meorum
spiritualium et secularium in toto Regno. Exactionem Cini:
lem, q³ Scho³ vocant, vnam duntaxat integram iuxta antiquas
quitancias soluent et Contribuent. Cuius quidem Exactionis
Cinilis, medietas vna solui debet, prima ratha supradicta,
hoc est incipiendo solutionem a Dominica Iudica vsq³ ad
Dominicam Conductus Pasche, alia vero medietas eiusdem Exa:
ctionis Cinilis contribui debet, pro die festo sancti Bartholomei
proximo.

Que autem Cinitates et Oppida libertatem habent a Cinili
Exactione, nihil contribuent, idem de Villis vastatis, exustis
et libertatem habentibus, que non solunt Censum domini
suis est intelligendum, ita q³ Incole huiusmodi villarum, li:
beri sint, et esse debeant a solutione contribucionis, in pre:
senti Conuentu institute.

I^o Contribucio Cernisie, vini, Medonis, Malmatici, Musca:
telli, Czopowe dicta, in hisdem Cinitatibus et Oppidis, ac etia
Tabernis villarum tam meis q³ subditorum meorum spiri:
tualium et secularium, incipiendo a die festo Annuntiacionis
sancte Marie proximo ad integrum annum, a singulis Cer:
nisie Cocturis, more solito soluetur, ex quibuscumq³ Braseis
fuerit eadem Cernisia cocta, sine brasea ipsa sint Cinium
et dominorum, ex Molendinis prouenientia, et emensurata
sine domi facta.

I^o tem etiam a Cernisia, quam domini, et Nobiles ex braseis suis

coquunt sen braxant, et illam dant ad propinandum suis Tabernatoribus, ab eadem Cernisia Exactionem ducillorum ipsi Tabernatores, et quisque eorum per sex grossos soluet, ac etiam à Cernisia externa, quæ de externis regionibus et Ducatibus nobis, et regno meo non subiectis, ad ipsum Regnum meum ducitur, ut Swidmicer, Theschnen, Bernomien, Alogonien, et alia quacumque, Contributio ipsa Czopowe solvatur, Qui vero Nobiles subditi mei, pro sua domestica necessitate et usu proprio coqui faciunt Cernisiam in Cinitatibus et Oppidis Contribucionem Czopowe, ab illa non soluent, si autem illam ad propinandum suis aut alienis Tabernatoribus dederint, ab illa Contribucionem Czopowe, Tabernatores ipsi solvere tenebuntur.

Item Tabernatores hereditarii, sine sint dominorum, sine Advocatorum, sine Scultetorum qui agros habent, ab illis Contribucionem ^{solvunt} iuxta agrorum quantitatem, hoc est de singulo Lancio sen Manso pro prima ratia predicta octo grossos De medio Lancio sen Manso quattuor grossos, et reliquum de quantitate Lanciorum, Pro secunda vero ratia solvent de quolibet Manso quattuor grossos, De medio Manso duos grossos. Exactionem vero ducillorum, à singulis Cocturis Cernisie, more consueto solvere nihilominus exunt astricti.

Alii autem Tabernatores mannales, qui aduecticiam propinant Cernisiam sex grossos semel ad duas temporum ratias supradictas solvere debent: Et hii Contribucionem Czopowe non solvent, cum non coquant Cernisiam, sed aliunde illam ad propinandum adducunt.

Item, Molendina omnium Villarum, tam marum, quæ subditorum marum spiritualium et secularium quæ Porzebue vocantur mannales sen aminexsarios Molendinatores habentia, ex singulis rotis sex grossos soluent, Quæ vero Molendina deserta sunt

437
223
et in eis frumenta non moluntur: illa seu illorum Molendina:
tores nihil soluent. Hereditarii vero Molendinatores dictarum
Villarum, et Folsche, ex singulis rotis Molendinorum suorum
que Valne dicuntur duodecim grossos persoluent, ad ratbas te:
porum supradictas: videlicet octo grossos pro prima, et quatuor
grossos pro ultima ratbis.

Item Molendina brasalia et hereditaria, Aquatica et equestria
in omnibus Ciuitatibus et Oppidis more veteri taxata, Con:
tribucionem integram vniam que Schoß dicuntur soluent: medie:
tatem videlicet pro prima ratba predicta incipiendo solutione
eius a dominica Iudica vsqz ad dominicam Conductus Pas:
che, Et alteram medietatem pro die festo Sancti Bartholomei
proximo.

Et similiter illa molendina quorum tercias mensuras. Tenna:
rii bonorum nostrorum Regionum exemerunt, et illas a se exē:
plas, seu in summis pecuniarum obligatas tenent, ad vsum et
utilitatem suam, soluent Contribucionem que Schoß dicuntur,
sicut reliqua omnia Molendina in Regno, seu illorum Mole:
dinatores eam soluere solent, contraria consuetudine, que cor:
ruptela potius dici debet, penitus non obstante.

Quorum autem Molendinorum nostrorum terciam mensuram
Capitanei mei, de mandato meo, et pecuniis meis redemerunt
ad nostram utilitatem, ex illa nihil solui debebit.

Minerarie vero officine alias ferrum facientes, et serree heredi:
tarie, ex singulis rotis octo grossos soluent, Annales vero
officine minerarie et similiter annales serree, hoc est locatę
seu conductię, a qualibet rota sex grossos. Medietatem videlicet
pro prima rata, et aliam medietatem pro secunda ratba, Item

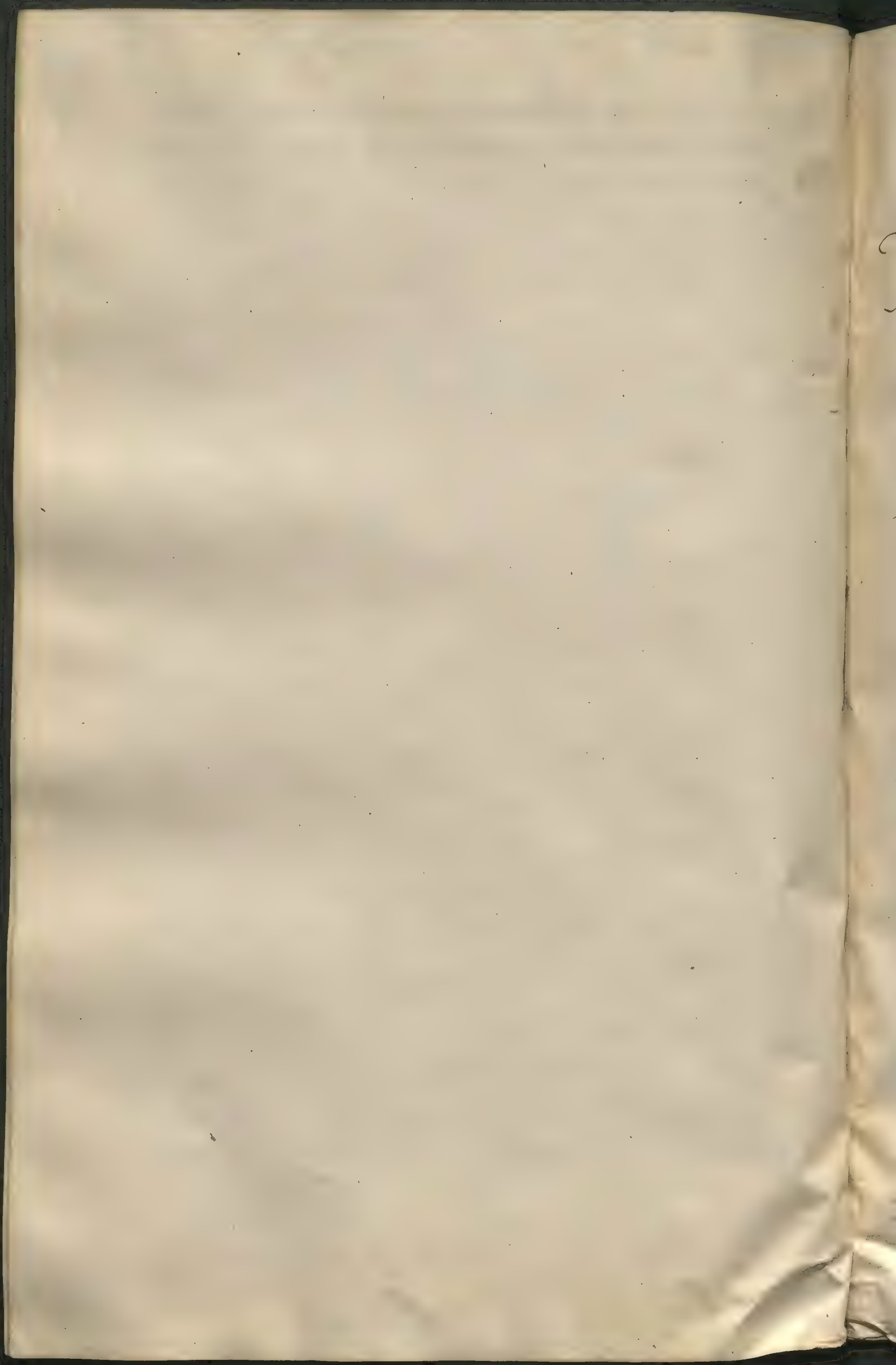
Molendina ventilia hereditaria octo grossos: illa vero ventilia Molendina, quæ amministratorios Molendinatores habent, sex grossos soluent ad ratas duas temporum supradictas, incipiendo videlicet solutionem primæ ratæ à dominica Iudica, usque ad dominicam Conductus Pasche, et aliam medietatem pro festo Sancti Bartholomei proximo.

Item Sacerdotes Rutheni qui Popones vocantur, ex singulis Ecclesiis et Synagogis suis mediam sexagenam grossorum, soluent. Prothopopones alias Namiesnici per duos florenos in monetâ soluent.

Item Valachi ex singulis lanens integris si illos habent, vel Arcis quæ Dworziska dicuntur, sex grossos soluent. Et qui Agros non habent, à singulo centenariis omnium similiter sex grossos persoluent Tres videlicet pro prima et reliquos tres grossos pro secunda ratâ superius expressis.

Vt autem supradicta ordinatio, in exigendis Contributionibus facta debite executioni demandetur in Palatinatu et Districtibus eius Generosorum. Exactorem constituimus et designamus, presentibusque litteris designamus. Et mandamus, ut in manus eius, pro designatis temporibus, easdem contributiones persolvere cunctis. Vobis vero Capitaneis quorum interest mandamus, ut prefato Exactori nostro, pro ratâ et temporibus superius expressis sub poenis, ad hoc constitutis, absque cuiusvis moræ et dilationis interuentu, de dictis Contributionibus, per eos ad quos pertinet responderi faciatis, et vos ipsi respondeatis. Negligentes vero in soluendo et contumaces, per pignorationes, et alias poenas solitas, ad soluendum easdem Contributiones compellatis. Pro officio vero et gratia nostra facturi. Dato

Vilne Sabbato ante Dominicam Reminiscere. Anno Domini
millesimo quingentesimo trigesimo quarto. Regni mei Anno
vigesimo octavo.

225

Instructio ad Dietam Wschouen
contra Prædones Commissariis a
Rege. data

In primis agent domini Commissarii cum sex^m domini Roma:
norum Regis Ferdinandi Commissariis, ut ante omnia leuitas et
inimicitia à Georgio Berka M^{ti} Regis^o rogata, impune non
transeat. Indixit enim ipse hostilitatem M^{ti} Regi^o et Dominis
suis, nulla occasione sibi ad hoc data. Quandoquidem M^{tas} Re:
gia nunq³ illi negauit iusticiam ministrare, quam ipse q³ nunq³
à M^{te} sua petiit, immo volens M^{tas} Regia declarare, q³ parata
fuerit ad decernendum id quod iustum esset, prouiderat Berkoni
de Saluo Conductu, et libero atq³ securo ady^{tu} et reditu, qua gr^a
M^{ti}s sue ille specta hostem se et scriptis et rapinis prædisq³
sue M^{ti} et eius subditis declarauit. Quæ res si impune et
absq³ vlla animaduersione et coercione cederet, dabitur facile ansa
aliis similia audendi aduersus minores Principes et dominos
poteritq³ inde nasci pessimi facinoris exemplum, in quo pruden:
cia dominorum Commissariorum ita decerneret et statueret, quod
tantis ausibus et insolentiis viam præcludere posset.

Verum ubi cautius consultisq³ videretur, ut hæc per alium no^{ie}
Regis potius q³ per dominos Commissarios proponantur poterit
domini Commissarii alicui idoneo eam prouinciam delegare, idq³
pro fide et officio suo diligenter curabunt, ut auctoritatis et
dignitatis Regi^o ubiq³ ratio maxima habeatur.

Deinde meminere hac ratione datam sibi plenam decernendi
facultatem in omnibus quæ istis in Conuentu proponantur, ne
partium dissidentium temeritas in manu sua habeat dissolvere
tam celebrem Conuentum sine profectu quod alias sepe factum
est cum non fuerit in facultate Commissariorum decernendi quod
equum et iustum illis videbatur sed à partibus pendebat. Iudi:
ci

authoritas, quod iam secus exit. Et promide dabunt operam
domini Commissarii ne ab arbitrio seu desiderio partium
stare aut pendere videantur, sed iusticiam et rationem sequan-
tur in omnibus. Verum si videretur prius tentandum ut p
concordiam discordie compon^{et} ad bonum finem deduci possint
id quoq; liberum illis, et nobis non iniquatum exit.

Quia vero superioribus annis in similibus Conuentibus dis-
fidatores Slesite et forsan etiam Commissarii illius partis
videbantur plura preter fas et equum, preterq; rectam
rationem a Polonis petere et exigere, idq; iuribus et con-
suetudinibus suis subnixi. Quare si in proximo isto Con-
uentu eadem similiter tentabunt et conabuntur, persuade-
bunt illis Commissarii Regii, ut potius misceantur iura
et consuetudines Regionum, ex quibus recta ratione consti-
tuatur iudicium Commissariorum, ita ut ex arbitrio et per-
spicaci rerum et personarum indagatione, Commissariorum
sententiae et decreta ferantur, et non secundum actoris vel
rei forum, quod partes iam hic renocare non poterunt.

In summa hoc conabuntur, et agent domini Commissarii, ne re-
bus infectis solvantur eorum Conuentus. Nam quicquid co-
muniis votis decreverunt, hoc totum ratum habebit M^{tas}
Regia et mandabit executioni, non aliud facturum Ser^{mus}
dominum Regem Romanorum indubie sibi persuadens.

Quia vero Ser^{mus} dominus Romanorum Rex, scribit se min-
xisse, ut edicto publico accersantur omnes subditi sui in Slesia
qui se accepisse iniurias pretendunt ab incolis regni Polonie,
et deponant querelas apud f^{lt} dominum Ducem Carolum
Minsterbergen, cui sua M^{tas} comisit, ut et subditorum suorum
querelas iuris Vicegerentibus Cracoviam significet, et ab

286
illis vicissim nostrorum subditorum descriptas cognoscat, iudicet
et subditis nostris de Slesitis iusticiam ministret, et ut idem nostri
Vicegerentes faciant. Nos illius postulat. Verum talem
Iurisdictionem nos dare et committere non possumus, refragan-
tibus regi nostri Iuribus, quae vetant aliquem extra Distri-
ctum citatione evocari. Sed in proximo Conventu regni hae-
c facultas dari poterit in minori Polonia Capitano Craco-
viensi, ut in maiori, Capitulo illius generali, quibus tamen
inter ea commissum est, ut de querelis a domino Duce signi-
ficatis si poterint iusticiam ministrent. Sin minus illos, in
quorum Iurisdictione iniuriatores agunt pro iusticia comane-
faciant, aut nobis rem ipsam se habet citissime perscribant,
et ad eum modum Serenissimi Regis Romanorum, vel ut me-
lius videbitur erit respondendum, et cum illis statuendum.

De profugis hominibus hinc inde restituendis, sexuetur
equitas in primis, ut deinde veterem in hac re morem sta-
tuaturque quod rationibus utriusque partis magis condu-
cere videbitur.

In Theloneis regni Polonie subditis Serenissimi Regis Roma-
norum post exolutum Thelonium, equi etiam capiuntur, qui
tam sint insolentes Thelonearii, nescit Nos Regia. Contra
tamen est committere, ut de illis iusticia ministretur, modo
habeat compertum, quo nam in loco talia admittantur.

Libertatem quam ambree videntur Vratislaviensis, ultra Crac-
Calisch, Posnamiam et Anesnen Civitates, in Russiam ac Lith-
uaniam causa Meramomorum proficiscendi, iam diu quidem ami-
miserunt, et forsitan etiam propriis legibus se illa abdicaverunt. Verum
de hoc, cum agatur de Privilegiis, non potest fieri iudicium, nisi
in Conventu Regni, ad quem si volent Vratislaviensis venire
et cum istis Civitatibus experiri, iubebimus et illas cum Iuribus

eorum comparare ubi non detrectabimus quod Equitas et
iusticia postulaverit inter ipsos decernere

Valezhi. Opell. et Cassank eorumqz complices quos pro ho-
stibus apud se reputat Sermus Rex Romanorum iussimus
abire ex regno meo quam provinciam delegavimus Capita-
neo meo Crac. Verum Cassank usqz aparet iam dudum
in Regno sed certum receptum habet in Hungaria unde
et meis subditis iam non semel intulit damnum.

Quod attinet limites cum bonis Renexosi Iamssii Rache-
bergh res apud nos nona videtur qz res semel tam solenni
iudicium decreto et lris determinata iterum tam subito in-
dubium vocari et novo iudicio discuti aut rescindi debeat
Nam hoc modo nulla unqz sententia fuerit firma nec ullus
esset litium modus et finis / Et huic rationi addent domini
Comissarii alia que illis negotii scientia facile subministra-
bit ad excusandum ne se rei superuacane misceant. Sta-
bit enim ab arbitrio eorum si quid ea in re tentare inter
partes voluerint pex omnia et in omnibus arcam adhibend
et industriam ut pax et amicitia mutua cum vicinis conser-
uetur

Preter hec si que alia vel proponuntur ab illa parte vel ab
hac Regni proponenda videbuntur omnia permittuntur
consilio prudentie et arbitrio dominorum Comissariorum.

Sigismundus primus Rex Polonie
Consiliariis regni Polonie.

227

Significavit nobis Ill^{us}. princeps do^s Albertus Marchio Brandenburg^{ensis} dux in Prussia ne pos-
sit chariss^{us} explorat^{us} se habere ex quorundam amirorum e Germania lris et relatione impe-
tratur^{us} aut ex tortu potius esse apud Iudicio Camere Cesaris Mandatu^m executoriale Banni
superiori anno ab eod^{em} Iudicio Camere dati, sed ad optata^m r^{egis} in bienniu^m quod nondum
exartu^m est, a Cesarea lre suspens^{us}, quo omnes ducatus Prussie incol^e, a fide, iuramento,
et obedientia ipsi Duci nepoti n^{ostri} preste^{re} absolubatur. Atq^{ue} id Mandatu^m gnali Crui-
roz^{um} in Italia et Germania n^{ostro} sollicitante et urgente, datum esse ad o^mes et singulos or-
dines in Prussia ipsius Ducis, atq^{ue} adeo n^{ostros} feudales subditos, quo iubetur tri^m mensu-
spatio post eiusd^{em} Mandati infirmationem seu publicat^{ionem} peritus ab ipso Duce eiusq^{ue} potestate
desistere, et p^{ro}ducto n^{ostro} homagium et insinrand^{um} dare. et de o^mibus ipsius ducatus Prussie
proventibus respondere. Quod nisi fecerint, citantur eodem Mandato peremptorie ad
comparend^{um} coram eodem Iudicio Camere Cesaris ad nonagesimu^m diem proximu^m post de-
cessu^m ductorum tri^m mensu^m: demonstraturi n^{um} eid^{em} Mandato paruerint: aut quam-
ob rem id facere non debeant causas reddituri. quemadmodu^m her^{ec} o^mia latius in ducto Man-
dato executoriali continentur. Imper^{ator} ea re scribit idem dux nepos noster se a
fideis amicis suis e Germania h^{uius} consilium accepisse, ut nos priusq^{ue} her^{ec} Mandatu^m
allegabitur publicabitur ve, stilo potius et scriptis hanc rem transigamus, si fieri
poterit p^{er} armis. n^{ostri} et ad Romanu^m et Cesariam lres ad proceres, ad primos, mittimus
ordines, civitates et comitates mercatorum qui commercia cum domini^{bus} n^{ostri} habent
scribamus, eos q^{ui} romanesiamus, ut ne Cruiroz^{um} causa publicam Chriani orbis
pacem et concordiam perturbent: sed ut ipsu^m executoriale Mandatu^m d^{omi}no tollat.
tollⁱ q^{ui} iubeant etc^{um} et latius patet ex ipso l^{itterarum} ad dictos Germanie status mit-
tendarum exemplo, quod n^{ostri} ab ipso ad nos missu^m, ad eos mittimus. Neq^{ue} enim
nobis visum est absq^{ue} v^{ostro} consilio rem agere. Vestru^m igit^{ur} erit, ut p^{er}fecto l^{itterarum}
diligenter isto l^{itterarum} exemplo, aperiatis nobis p^{er} h^{uius} cubiculariu^m n^{ostri} vestra
in ea re sententia, hoc est n^{um} ita nobis adq^{ue} ductos Germanie status scribend^{um} esse
renscatis: aut n^{um} quid imutand^{um} addend^{um}. mⁱⁿimend^{um} ve: postremo n^{um} ad o^mes
et singulos principes, ordines, Civitates, et mercatoru^m comitatus quemadmodu^m ipse
dux vehementer a nobis petit, scribend^{um} vobis videatur. Factu^m rem off^{icio} v^{ostro}
consentaneu^m, et nobis gratu^m. Vale vltima Januarij. 1534.

Responsu^m a Sigismundo primo Rege Polonie
datum nunciis Alberti Ducis Prussie. Vale 30. marij
1534.

Legatio qua^m p^{ar}vis ante diebus Sacre l^{ittere} n^{ostre} regis do. n^{ostri} Clement^{is} nomine Illust^{ris} domini
Alberti marchionis Brandenburg^{ensis}, ducis Prussie nepotis eius chariss^{us} attulisset: tum
verbis tum scriptis: her^{ec} tria fecim^{us} contineret. p^{ri}mu^m petisset a regia l^{ittere} ut ipsi
d^{omi}no duci non desit neq^{ue} consilio n^{ostro} auxilio adversus Bannu^m istud et Mandatu^m
executoriale, quod a Iudicio Camere Cesaris, adversus eius Ill^{um} et subditos eius
datum est. Deinde ut l^{ittere} sua scribat iteru^m ad Romanu^m et Cesaria^m l^{ittere}, et
ad o^mes ordines Germanie secundu^m exemplar ab eis Ill^{is} n^{ostri} sue regie transmissu^m.
Postremo ut l^{ittere} sua consilium daret ordinibus Prussie, quid illis hac de re
faciend^{um} sit, et quo pacto ipsi Iudicio Camere Cesaris respondend^{um}.
Ad her^{ec} vobis l^{ittere} regia sic missit responderi: l^{ittere} suam nunqua^m auxilio suo
defutur^{us} eis Ill^{is}: sed tam viribus et armis si ita res exigat defensur^{us} atq^{ue}
propugnatur^{us} esse. Consilium vero nullu^m n^{ostri} l^{ittere} suam dare, quoad ipse
ex responsionibus eorum ad quos ea de re scriptu^m est liqueat: quid l^{ittere} n^{ostre}

sue effectum sit. Nam quod ad ipsas Cesarum et Romanorum regia litteras
et ad ordines Germanie iterum scribere superuacuum videtur ut sue regie.
quando si quid scriptis efficitur debeat, prioribus illis effectum in litteras sua exi-
stimat. que tametsi nonnullis verbis et sententiis ab his quas Illustris Do. Dux
scribit postulat, discrepant, tamen ad eundem scopum tendunt.
Quod ad ordines Prussie pertinet: litteras sua vult eos penitus ab omni Iurisdictione
Cesaris et Camerarie immunes esse. Exemplar autem ad quod ordines eadem
Camerario iudicio scribere constituerunt, probatur ut regie. Quos etiam litteras
sua usque est desertura. Porro ad ea que in Comentariolo seu me-
moriali scripta erant, litteras sua regia per nuntium suum quem ipsius ad
generalia Comitia missura est, respondebit. Adhuc arcana quaedam consilii
sui voluntatis que sue ipsi domino duci, et ordinibus Prussie significabit aperientur.

Sigismundus primus Rex Polonie
Alberto Marchioni Brandenburgensi Duci Prussie

Illustris princeps. Illas via postulat a nobis, ut cum subditis vestris illis
per litteras nostras ad eos missas agamus: nobis convenientius videtur, et mo-
rore ex usu pro Legatum nostrum ad eos missum agere, tum quia habet quiddam
magis energice viva vox quam littere, tum quia alia quaedam illi vestre significare debemus.
Opere preclaro itaque fecerit Illustris via, si subditis atque ordinibus ducibus sui
Comitia in certum aliquem diem indiceret, et nos tempore eadem de re fecerit
certiores, quo Legatum nostrum commode cum mandatis nostris ad illud venire, et
ad Comitia mittere possimus. Erit id nobis pergratum, et illi vestre non
infringemus. Quam cupimus felicem esse. Venerabili xx Martii 1534

Sigismundus primus Rex Polonie.
Consiliarius terrarum Prussie.

Accepimus et audiuimus diligenter litteras: per nuntios vestros nobis
oblatas, querimonias vestras aduersus Jacobum Kempa: item aduersus
Stamislau Costka Thesaurarium nostrum in terris Prussie, et Nicolau
Holste continentes: in quibus licet secundo loco posueritis Stamislau
Costka, tamen facile perspeximus vos aduersus eum longe magis
offensis et exulceratis animis esse, quam aduersus reliquos duos. Et pro-
fecto, ne nobis quidem hac res si ita se habet placere potest: imo
vehementer displicet ut qui tantum abest, ut ingratus et Consiliario:
rum honorem nostrorum et existimationem vexari et ledi permitta-
mus: ut quorumvis etiam subditorum nostrorum fama diminui et de-
nigrari iniquissimo feramus animo. Quo enim nos animo
ferre decet si quis eo audacie feratur, ut afficiat contumelia. Sine

534
vras Consiliarios nros, quoru in nos studiu: fidem, et integritatem
semper spectata explorataqz habemus. Et cum intelligamus ex hu:
iusmodi initis nihil boni atqz pacati pullulare solere: operepretiu
esse existimavimus primo quoqz tempore huic malo exorienti prin:
cipi aut latius serpat aut altius radices agat occurrere, acqmetuqz
eramus petitioni vre acquissime: Nempe ut ipsi Sta.^o Costka diem com:
parendi coram te nra et que obijcerentur audiendi et ad ea ruden:
di prefigeremus: nisi nos due res id facere prohibuissent.
Altera qz hic multis et arduis Ducatus nostri Lituanici negotiis
et presertim cum Moscis occupati et implicati sumus: ita ut huic cau:
se opera dare non vacet. Altera qz non existimamus tanta hanc
tamqz ardua causam et honorem atqz existimatione attingentem
sine regni nri consiliariis quos hic ad manu non habemus audienda
examinanda et indicanda esse. Enapropter uniuersa hanc rem ad
felicem nostru in Polonia reditu, quem breui fore speramus reuoci:
enda recensimus. Interim autem ne quid amplius turbaru et
exitialiu diffidiu in dominiis nostris suboriatu: madauimus
ipsi Sta.^o Costka ut suo se modulo metiatu, utqz se intra pellicu:
lam sua contineat: neve quid inceptet eiusmodi, quod nos et Consi:
liarios nros comouere et offendere posset. sed ut ipsos Consiliarios
nros, hoc est vos, debito honore ac reuerentia quod semper ab omni:
bus fieri volumus prosequatur. si secus faciat eam causa suam
magis grauaturu, et quicquid fecerit suo periculo facturum esse. Spe:
ramus in qz admonitione nra prudentior factus, interea et inssa
nra diligenter explebit, et opera nauabit ut cum S.^tibus vris in
gratia redeat. Quare tam ille qz S.^tes vre nihil possunt facere ma:
gis animo nro placituru.

Jam quod ad Campam spectat cum videamus hominem non contem:
nendaru fortunaru esse, quales regno nro comodo et ornamento sunt:
deinde talem qui se per multos annos non domi solum: sed et apud ex:
teros bene ac honeste gessit, queadmodu e multis audiuius: Cumqz
senex ipse quenuus in conspectu nostru venerit et asseruerit se
nunqz in animu induxisse suu, ut vobis Consiliariis nris aliquam
labem aspergeret: aut quopiam conuicio honorem et existimationem
vram incesceret, quos ipse plurimi semper fecerit: et pro dignita:
te obseruauerit: sed quicquid locutus sit se aduersus solum Doctorem
Reimek loquutu esse: atqz ea verba non consilio. sed per imprudentia
magis et similem quanda ruditatem sibi incogitanti elapsa esse.
Neqz enim se didicisse iudicioru leges et obseruationes, ut qui non
in foro atqz iudiciis, sed in aliis quibusuis rebus vite sue curricula
in hunc usqz diem peregerit. Postremo cum huius semis verba te:
mere et imprudentex effrita neuiqz ledere aut minuire possint

honore et bona existimatione vram, que omnibus passim bene nota et spectata
est mandandum constitim. atque adeo mandauimus ipsi sem, vt domum reuersus
assumptis secum amicis suis veniam a vobis simul in proximo Conuentu ad
ferias diui Stanislai in Maio congregatis, petat et gracia. atque ita ad eum
effectum res veniet, ad quem cum fide obstrictus erit ventura fuisset.
Quod si tamen vobis satisfactum hac ratione non putabitis (quod vos non remur
facturos esse.) Neque enim suspicamus vos rem adeo leuem et per quam
honori et existimationi vre nihil decedat, tam obstinatis animis perse-
cuturos esse. hanc quoque totam causam perinde atque superiorem illam in
id tempus cum felices diuino munere in regnum nostrum reuenerimus
suspendimus.

Reliquus est Nicolaus Holste, quem nos cum in hac causa sua venisset ad
nos ante aliquot annos: hactenus retinuimus et expedire distulimus quo:
ad Nimeti vri huc veniret, e quibus rem ipsam quo modo gesta sit co-
gnosceremus. sed cum vt intelleximus ex lris vris, non in vro iudicio
istic deliquit proloquendo quedam quibus conuictus Henr do domino Mau-
ritio Episcopo Varmieu intulisse dr, sed in aula nra et coram Comissa-
riis nostris, vt subueniret cause cuius patronum agebat, illa effugiret
non existimamus vestri muneris esse de hoc iudicare: quandoquidem
de his que partes ad tribunal nostrum confugientes admittunt, a nobis
iustitia postulanda venit non ab inferioribus iudicibus. ne de huius
ansa hac ratione refugium quod oppressis in subsidium leges adinuenerunt
vertendi in perniciem. Verum tamen pro conseruanda dignitate
et existimatione vrarum S^{ti}hm, nolimus sententiam vram inualida
pronunciare sed illius austeritatem aliqua ex parte mitigari.
Proinde Mandamus ipsi Nicolao, vt cum amicis suis quod plurimis
potest, emendat. Episcopum in proximo Conuentu aut sequenti. ubi
aderit do. Episcopus conueniat coram eo se se humiliet et supplex
veniam oret. Quod autem illi iudiciis et causis agendis inter-
dixistis, in vro quidem iudicio id ratum esse permittimus. In aliis
tamen iudiciis et causis agendi munus non denegamus. Hoc enim
equitas sperare videtur: ne hac ratione ad extrema inopiam
et vite periculum cum vxore et pueris, ob hanc solam causam adiga-
tur, cum nulla aliam habeat victus querendi rationem.
Speramus hanc nram consultationem S^{ti}bus vris probata iri.
Quas nos valere bene optamus. Vilne vltima febr. 15. 34.

229

Petrus Tomicius Ep's Crac' Vicecancell
Sigismundo primo regi Polonie

Aera Regia M^{as} et domine domine clementissime. Post hu-
mitem salutis et orationum commendacionem. Accepi
litteras M^{as} V^{re} Ser^{me} quibus quid ad se f^lmus. D. Dux
Prussie scripserit et quid petierit declarare mihi dignata
est simul mandans, ut quid in hoc, factu commodissimum atq;
magis utile censeam, M^{as} V^{re} Ser^{me} perscriberem. Qua
in re licet iam ante ego per litteras f^lmi domini Prussie Ducis
edoctus Proteconit in Senatu a domini Consiliariis Regni
consilium eiusmodi excusserim, ut littere potius nunc f^lli
sue, quas postulat, darentur quam bellicus postea sumptus,
illi suppeditari debeat, hancq; locius Senatus deliberacione
Nimetii a Conventu designati, cum ceteris rebus actis ad
M^{tem} V^{ram} Regiam perferendam acceperint. Ego tamen
M^{as} V^{re} Ser^{me} voluntati satisfaciens, priusquam nunc
etiam declaro, me id et honestum et a M^{as} V^{re} Ser^{me}
dignitate nihil alienum censere ut f^lmo domino Duci Prus:
sic darentur, sed M^{as} V^{re} tam ad Sacram Coesaream M^{tem}
q; ad Serenum dominum Romanorum Regem ac ad Imperi:
alis Camere presidentes aliosq; Germanie Principes Sta:
tus et ordines darentur in hanc sententiam, prout f^lma. O.
sua postulat, illis tantummodo verbis mutatis que et Prin:
cipum amicos, et Electi ordinis Tentomicorum Agri ances
offendere possent, quod M^{as} V^{re} Ser^{me} Cancellaria facile
corrigere et ad planam et honestam orationis formam re:
ducere poterit. Cui non est incognitus modus quo a M^{te}
V^{ra} Ser^{ma} ad Principes in re tanti momenti scribi solet,
reliquam vero iudicii ea in re summam M^{as} V^{re} Ser^{me}

prudencie committo illiqz me rursus et meam seruitutem sup:
plex commendo. deniqz à deo precor vt vram Sermaam Ma:
iestatem cum Serma Comige domina Regina, Sermoqz filio
Rege et reliquis fflimis liberis in longa vita, valetudine
integra atqz inoffensa et optata felicitate firmare dignetur
Dat^o in Kieleze die xi^a Februarii M^o D^o XXXIII^m

Petrus Tomicius Ep^s Cracⁱ Vicerancell
Bonae Regim^e Polonie

Sacra R^{lis} M^{as} et domina, domina clementissima Post bu:
mitem seruitutis et orationum mearum commendacionem.
Cum amicorum littere de valetudine M^{as} Regie et v^{re} M^{as}
scripte non tantum mihi satisfacerent, vt non essem adhuc ego
magis cupidus certius aliquid de illa quam ipse intueri non
possem M^{as}atum v^{re}arum valetudine audire, opere precium esse
dixi et meo officio atqz obseruancie plurimum conuenire sum
arbitratus, vt meum hunc ad Regiam et vram Sermaam
M^{as}em proprium mitterem, nunchium, per quem M^{as}min^{us} et per
pntes meas litteras M^{as}em vram Sermaam viso et illis qui:
bus soleo atqz debeo verbis saluto, vt foelix fausta qz sit M^{as}
vra Serma semper et in omnium rerum affluentia incunda
atqz diuturnam agat vitam quod proculdubio spero ita
successuram, cum iam dei benignitate Moscorum rationes
que fortasse M^{as}em vram sollicitam faciebant, in eum sta:
tum et condicionem sint adducte, vt facile iam iste Magnus
Ducatus Lithuanie pace et tranquillitate perenni stabiliri
possit. Cui rei ego Regiam et vram R^{lem} M^{as}em pro sua
prudencia non defuturam confido, sed et ipse cum vniuerso
Clero meo preces ad dominum deum facere non desinam,
vt omnes isthic publicas et priuatas M^{as} Regie et v^{re}

151
1130
Utis actiones fortunare et in optimo q^o statu collocare sua divi:
na bonitate dignetur. Commendo me v^{re} et servitutem
meam in gram Utis v^{re} serm^e quam et diu vivere et fo:
licissimam semper esse ex animo opto Dat^o in oppido meo
Kielce die xi^a Februarii Anno M^o. D^o. xxxiii^o

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell.
Ioanni Chotenski Ep^o Premisliensi.

R^e ME in Chr^o Pater et domine frater et amice charissime
et honorande. Cum astate preterita Sandomiriam ad,
reconciliandum fratrem meum dominum^{Nicol. Paleycki} Castellannum Belzen^{em}
cum domino Odnowski descendissem dominus Odrowasch
qui tum illuc advenerat semotis arbitris me fuerat allocu:
tus aperiens mihi q^{uod} succensus inimici cupiditate et laude,
atq^{ue} exemplo multorum inuitatus decrevisset in animo ex:
teras orbis partes perlustrare ut per id tempus quo in:
uenis esset domiq^{ue} nihil agendo torperet, hominum et reru^m
peregrinarum varietatem conspiceret moresq^{ue} eorum quicunq^{ue}
laude aliqua vident cognoscere posset. Quod illius institu:
tum cum mihi non probari declarassem illumq^{ue} ne id sibi
in animum induceret, multis verbis et persuasionibus que
tum occurrebant frustra dehortatus essem, id ad ultimum
ab illo obtinui, ne inconsulta ut^e Regia veniaq^{ue} ab ea noⁿ
petita discederet, Consulendi et veniam a ut^e Regia pe:
tendi onere in me assumpto. Cum hiis vero cum ita San:
domiria discessissemus egoq^{ue} id quod in me receperam, ad
hoc usq^{ue} tempus propterea quia non probabatur factum
exequi tardavissem. Ecce ad me Nuncius domini Odrowasch
cum litteris accurrexit, satisfans factum nec ne illud esset q^{uod}
promiseram hic igitur cum videam ego non dari locum ea

de re amplius tergiversandi mitto .D. Vre R me illius lras
et ab illa rogo vt hoc negocium ad Aitem Regiam refferat
et sententiam illius exploret quantumqz potest a Aite sua
pro domini Odrovasch desiderio facultatem et veniam abe
undi illi postulet . At vbi quis a me quid sentiam quod me
in hoc faciendum suadeam requireret non solum non per
mittendam abeundi licentiam sed etiam exercendam inane^m
hanc in adolescente cupiditatem consularem preterim hoc
tempore cum alii magni Consiliarii et Procures Regni
vagandi a patria consilium et licentiam sibi assumpserunt
verum ne consulto consilium prebere et minorem docere
velle videar amplius non dico nisi hoc totum Aitis Regie
iudicio et prudentie committo vt quod honestum et Reipub^l
regni sui vtilissimum censuerit statuere in hoc dignetur

Sunt apud me educati tres germani fratres Kozski quorum
duo natu maiores muneri et officio scribendi in Cancellaria
se alligarunt natu autem minor natura ad miliciam qz
ad lras propensior exercatio militari se tradidit . Is cum
non pridem in terris Russie ex Aitis Regie militaret
et modicam virtutemqz suam multis multum commendasset
ad hoc tandem peruenit vt filiam domini Russiam Iudicis
Belzen matrimonio sibi copularet vt autem in hoc Connubio
honestius inter illius prouincie homines vitam agere possit
cuperet Villam Regiam Qelansch in terra Belzen et Dis
trictu Localen sitam redimere . Quare a .D. Vra Bema
placimum rogo vt illi ad hoc consensum Aitis Regie im
petrare et lras in hunc modum prout in sceda his inclusa
continetur scriptas ad me transmittere velit . Is idem
Kozski sperat se ad Notariatum terre Belzen vacantem
electum rei quod si factum fuerit rogo placimum dominatione
Vram Bema vt meo et suo nomine impetrare velit a

231

Regia Mte quo is ipse Notariatus illi conferatur idqz in tempore
prius qz aliorum impedimenta et intercessionis interueniant fa-
cere velit / spero enim qz dominus Palatinus Belzen' non erit huic
mee petitioni contrarius faciet mihi in hoc rem gratissimam
D^o Vra R^{ma} quam et Goreszi omnes mereri illi curabunt
et ego refferam per occasionem paribus officiis et gratifica-
tione mea

Hec littere domini Venceslai Proceh sunt mihi redditae qui-
bus scribit Serenissimum dominum Regem Ferdinandum Gores-
zio Bercha ad octo septimanas saluum conductum concessisse,
idqz eo potissimum consilio vt facilius illius Mti' et Sereniss^{mo} D.
Regis mei Commissarii controuersias subditorum vtriusqz
componere et transigere possent. Qua in re licet scripsit Pro-
ceh se Mti' Regie scripsisse et exemplum litterarum salui
Conductus misisse, ego tamen cum ignorem an hactenus Mti's
sua id accepit, presentibus D. Vre' hoc insinuare volui
vt interim quod nunctu a Conuentu missi isthuc veniunt de-
liberare cum Mte sua possit qua ratione mei ab inferendis
hominibus de Slesia iniuriis contineri debeant.

Capitulum Ecclesie mee Crac' cuius membrum precipuum
nunc est D^o Vra R^{ma} postulant a me vt ad Mtem Regiam
intercederem quo Oppidulum mense eorum Labianice imper
incendio absumptum et nondum vlla in re satis confirmatum
donare aliqua ad hunc annum a soluenda Contributione Go-
pore munusculum dignetur quare D. Vram R^{mam} rogo vt
illozum supplicationem Mti' Regie declarare et illam patro-
cinio suo iunare velit / id enim illi orationibus assiduus ad deum
pro sanitate Mti's sue Regie fuis, optime mereri curabit
Commendo me amori et benivolencie fraterne. D. Vre' R^{me}
quam felicem et recte sanam isthuc semper esse ex animo opto
Dat^o in Oppido meo Kielce x^a Februarii Anno
domini M^o D^o XXXIII° m

Petrus Tomiczki Ep's Crac. Vicecancell.
Seuerino Boner Castell^o Zarnouiensis
Suppario & Magno procuratori Crac.

Mag^{re} domine, amice charissime. Magnas ago et habeo. D.
vra^e grās quod nupex ad me datis litteris et viserit me
suo nomine et nona Hungarica mihi perscripserit quibus
illius litteris quod tanto tempore non responderim in causa
fuerunt infinite mee in Conuentu Piotrkonie^e imperfecto oc-
cupationes quare veniam dabit. D^o. Vra^e silentio isti meo
cum ^{non} negligentia mea sed negotiorum publicorum necessitas
causam prebuit.

Quod scribit D. vra^e legere se mea causa Georgium Fox
in Consulare. Casimirien^e, est mihi id magnopere gratum
sed illud ex contrario molestum, quod citra aliquam legitimi-
mam causam temere sit ab hoc officio repulsus, utrumq;
tamen est ego nihil diffido quod per aliam occasionem eli-
gendi Consulis predicti Fox et mee intercessionis. D. vra^e
sit habitura dignam rationem.

De Erasmo Betman ut donet me vita, diligentem feci opera
et perspexi facile negotio fratres et propinquos Borsche
ad mandam cum illo concordiam adduci posse, si domini
Lascehi in hoc non obstant consilia, quibus et mee et
aliorum concordiam suadentium, repugnat intercessionem,
huc tamen spero dominus Palatinus Calissien^e emetiet me breui,
et negotium ad eum quem optamus finem perducet.

Ego huc ad bona Epatus mei eo consilio secessi ut aliquan-
tisper senatis curis, valetudini mee indulgeam et tam ami-
ni q³ corporis vires fatigatas quiete et ocio recreare
possim. Commendo me amori et beneuolentie fraterneli. D.
vra^e quam et bene valere et foeliciter esse semp ex aio opto Dat^{us}

222

Petrus Tomiczki Ep's. Vicecancell.
Casparo Beer Consuli Cracoviensi

Nobilis et famate domine amice me' dilecte. Reddite sunt
nobis littere v're et filie v're domine Carolora, quibus
querimini de Wladario meo Crac' q' locare et ponere in:
cipiat fundamenta sepis ^{sen} edificii quod nos in Area mea in
fexali extrui fecimus cum preiudicio et damno domus et
orti domine Carolora prope ibi adjacentis et contra eius Iura
et Privilegia. Nos volumus nec consuevimus Iuri cuiuspiam
derogare, sed edicto nollemus etiam Iuri et iusticie mee
desse, aut eam posthabere, ut autem nos non minus nobis
ipsis in ea re Iudices, volentesq' sine hominum querela vi:
nere ita ut diximus hactenus, cum ipsi hic situm loci illius
et in quo Edificium meum domui et orto domine Carolora in:
commodare posset perspicere et emetiri non valeamus com:
missimus domino Doctori Borek Canonico Ecclesie mee
Crac' ut advocatis ad se aliquot probis viris, advocato
etiam domino Carolo Renczer atq' eius amicis aliquo oportu:
tuno tempore et die descendat ad locum de quo est differre:
cia, remissisq' Iuribus domine Carolora, perpenso etiam situ
Are' mee, quam diminutam esse non libenter videremus
ita constituat de locando edificio meo ut illud et domine
Carolora eiusq' domui et orto non incommodet et nobis etiam
et Are' mee non officiat. Non prohibemus enim nos quo:
minus domina Carolora habeat Pontem per fluvium Ru:
dawa per quem robora et ligna ad domum et Balneum su:
um libere mittere et remissis inde educere possit, modo
illa non cupiat ita extendere fimbrias Privilegii et liber:
tatis sibi concessae, ut Area mea propter illius libertatem qua

plus nimio extendere et ampliare desiderat et qua non alie
qz illi concessa est vti potest. minimu arctari debeat. spera-
mus autem q dominus Doctor Borek pro sua prudentia
et equitate finem debitum huic rei et controuersie facile
imponet. modo filia vra det locum iusticie et rationi et
non plus habere cupiat. qz quod iure ex vi Privilegi-
smi habere debet. Nos enim quicquid dominus Doctor Bo-
rek in ea re fecerit et statuerit ratum et gratum habe-
bimus foelicissime valete Dat^o in oppido nro Kiełce

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell.
Stanislao Borek Doctori. Can^{co} Crac.

Venerabilis domine frater in Christo charissime. Hesternu
hora ferme tertia noctis accurrexit huc ad nos dominus Gre-
gorius Capellanus vr^e et redditis litteris vris retulit
ea omnia ordine que a vobis in mandatis accepit et
que in rem suam conducere putavit. quibus auditis et
plene intellectis nos omnia hilari fronte et liberali aio
fecimus que et ille et vos optastis nam et resignationem
illi factam et promissionem domini Vicarii nri inde se-
quantam approbavimus et insuper ^{denuo} ~~de novo~~ illi de beneficio
vaccanti providimus. Nihil enim est quod non libenti aio
faciamus pro vobis et amicis vris. exigentibus id me-
ritis vris singulariqz vra exgo nos propensione. exit
igitur iam securus dominus Gregorius in eo Sacerdotio
lo in cuius possessione nos illum quantum in nobis exit
manu tenebimus et modis omnibus defendemus. scimus
quidem quod dominus Monasterij querit de nobis q
illo posthabito alteri de hoc beneficio providerimus. habe-
bit tamen et ille post hac a nobis deo bene vivente premiu
debitum fidei et servitutis sue

202
Placet nobis q̄ accepistis pro nobis à domino Jeronimo Cee:
gel vasculum olei Olinē quo nos per totum annum in fexa:
lis nr̄is vti solemus, postulamusq̄ à vobis vt nunces Ami:
gdalas, vvas passas, et alias res, si quidem sunt recentes qui:
bus semper indigemus ad vsum mense nr̄e. ab illo acci:
piatis et iusto pretio solnatis

Micum est q̄ tamdū istuc non venerit dominus Electus
Mednicen speramus tamen q̄ cito istuc adveniet / retulit
enim nobis d. Opaleniczki illum accinctum iam itinere fu:
isse cum ipse Vilna discederet / veniet tñ aut non veniet dñs
Electus, vos nihilominus litteras nr̄as quas et ^{prius} ~~presens~~ et mi:
per per Doctorem Jacobum et Swiercz Cubicularium Re:
gium ad vos misimus, per dominum Noskovski Romam
et Paduam mittatis

Scriptit nobis domina Carlowa per Slupski puerum nr̄m, et
nunc etiam eius P̄ dominus Casper Beer per dominum Gre:
gorium Capellannm nr̄m nobis scripsit querens de Vla:
dario nr̄o Crea q̄ contra Iura et Privilegia quē habet dña
Carlowa et m̄ non mediocrem illius iniuriam et damnum
ponat fundamenta edificiū in fexali quē prohibent liberū
ingressum et egressum ad eius domum et ortum quem illic
vicinum habet. Nos vidimus lras domine Carlowa qui:
bus derogare non intendimus nec volumus cuperemus tñ
vt illa q̄ vicissim nobis hoc suo iure non incommodet sed ad
ingressum liberum et egressum ac Pontem directe sine ob:
lique ad domum suam habuerit. non cupiat. vt nos parte
Arce nr̄e qua citra magnum nr̄m et Ecclesie ac successo:
rum nr̄orum incommodum carere non possemus illi ceda:
mus. scripsimus autem Vladario nr̄o mandan' illi vt ita
ponat edificiū in arce nr̄a in fexali vt non obstant Balneo
et orto domine Carlowa quominus robora et illic citra ma:
gnam difficultatem minui possint et vt id fiat absq̄ querela

domine Carlona et eius amicorum rogamus vos ut cum
Wlclario nro, domino Casper Beece, domino Carolo Grgze,
et domino Iusto Ludonico, ad locum de quo est contronexia, ali:
quo tempore vobis commodo, descendatis, et pensatis singulis
que in utramq; partem pensari et considerari debent, et fun:
damenta edificiū mei poni faciat, ut non fiant cum iniuria
domine Carlona et nobis vicissim qđ area mea non arcte:
tine nec diminuat. Coacta prudentie vre committimus
Quicquid autem vos in ea re constitueritis nos id ratum et
gratum habebimus bene valete Dat. in Oppido meo
Kielce die xij Februarii Anno M. D. XXXij

Petrus Thomicki Ep's Cracc. Vicecancell.
Luca de Gorca Castell' Posnaniensi, Et
Capitaneo Maioris Polonie generali.

Mag^{re} domine, domine et frater honoran^{me}. Hec accipi bi:
nas litteras vre Mag^{re} quarecum alteris a me postulat ut
illi permittam quo se pro pecunia quam ego mutuo domino
Odxorwaseb. ad intercessionem Mag^{re} vre iam dudum suf:
ficienti cautione dederam statuere mihi et Nepotibus meis
principalem debitorem possit. Alteris declarat quo pacto vir:
go Hedwigis de Lubrancz Matris sue domine Palatine Po:
snanien voluntatem secuta, sententiam contrahendi Matri:
monium cum domino Mathia Opaleniczki varianit et quod
Mag^{re} vre id inhumannum atq; asperum videatur ut contra
voluntatem suam virgo vegeti et adigi ad contrahendum Ma:
trimonium debeat, in his ut ex ordine Mag^{re} vre respon:
deam. primum illud scio Magiam vram non latere, quod dñs
Odxorwaseb. accepta a me pecunia et summa quinq; millia
florenorum hipotecavit et miscepit Nepotibus meis Svid:
vis sortem Oppidi Jaroslaw, et nonnullas villas ad illam

spectantes realemq; possessionem ac intermissionem omnium
 dedit per Ministerialem de iure ad hoc datum, post vero hec oia
 ita solemniter coram Mte Regia confecta, Conduxit rursus
 eadem bona à Nepotibus meis seu potius à me ut illorum tu:
 tore ad triennium et certam pensionem illis quotannis soluere
 obligavit Quorum omnium tametsi nihil hactenus dominus
 Odrorawsch prestavit nam nec pensionem annuam solvit nec
 bona que nepotibus meis in summa quinque millium florenorum
 inscripsit, libera fecit, prout se id facturum sub simili radio
 quinque millium florenorum obligavit, ego tamen aduersum illu:
 jus non instituo sed fero hanc illius negligenciam indul:
 gentem nam amicis meis commodus magis q; asper offi:
 ciosus q; inhumanus esse studeo utcumq; ab illis parci gra:
 referri mihi non solet. Nunc etiam domini Calissien' filii
 v're Agacie necessitatem subleuans mille florenos aliunde
 conquisitos illi mutuo dedi et dedissem plures si Cracovie
 inter amicos fuisset repertus, ipse enim pecuniam et di:
 uicias non congreget quam Exequutores me mortuo dispe:
 sarent sed ut reuertar unde sum digressus pecuniam qua
 dominum Odrorawsch sub obligatione habere commemora:
 ni libenter in nomen Agacie v're transferam et illius so:
 lutionem ad aliquod tempus opprobore dumodo et tempus,
 id quod longum esse nollem nec concedere possem, et cautione
 sub qua res Nepotum meorum tanta esse possit. Agacia v're
 mihi declaret nam ut ego studeo desudero et voluntati Agacie
 v're obsequi ita ex contraxio curro et provideo ne per me qui
 mortalis ^{sum} ut ceteri, Nepotibus meis quidpiam damni inferatur
 q; q; quidem satis magnum damnum iam acceperunt quod ta:
 diu ex sua pecunia pro qua parari eis poterat bona utilitas
 hactenus nullum commodum habuerunt...

Ceterum quod ad virginem Hedwigin attinet mihi q; idem qd
 Agacie v're videtur nequaquam honestum esse ut contra Matris

voluntatem ipsa etiam inuita à nobis desponsetur, nam si P^{ri}
filiam inuitam elocare nō licet, multo minus id nobis Tutori:
bus facere conuenit. Quare ut in hac re agatur sinceriter et
commode, ego sententiam Agnē Vre amplexus, Matrem
si ad me venerit alloquar et quantum in me erit illi persua:
debo, ne in hoc Agnē Vre et mee sententię aduersetur, in
quo quicquid effecerō Agniam Vram certiorē facere non
negligam. Cuius me amor et benivolentię fraternę comēdo
et ex animo opto ut deus omnipotens illam diuissimē sanam et
semper foelicissimam seruare dignetur Dat^{us} in Oppido meo
Kielce die xij^a Februarii Anno domini M^o. D^o. xxxij^o

Sigismundo primo regi Polonię
Petr. To. Ep^s. Craac. R^p. Vicecancell.

S Acra Regia Altas et domine domine clementissime. Post
humilem seruitutis et orationum mearum comendationem.
Jam ab aliquo non paruo tempore egi apud Ater^{em} Vram Sex:
missima nomine domini Siluestri de Cretkow Palatinidis
Rog^{em} ^{Brest^{is}} ut illi in Matrimonium virginem Vainiczka
Neptem domini ^{Pa^{tri} de Cospicet} Palatini Posnamien^{is} despondere dignaretur
ea tamen in re. Ater^{is} Vre Sexme non videbatur integrum
aliquid certi vel respondere vel statuere, nisi prius q³ amplas
possessiones ille haberet et utrum id approbet dominus Pala:
tinus virginis Paternus foret illi exploratum. Ad qua
condicionem dominus Silvester relegatus, quiescere prius nō
potuit q³ id perspicere quod in consensu domini Palatini Posn^{is}
ambiguitas sibi suspenderat. Etenim nunc in proxime
præterito Conuentu per me scisatatus est à domino Palatino
an consentire sibi in hoc vellet ut Nepti^{is} sue Matrimonio
coniungatur idq³ responsum à domino Palatino obtinuit

Quod Agria sua dixit sibi id futurum gratum et acceptum
 ut ipse dominus Silvester Neptem suam ducat in uxorem
 ad quod illi consensum me audiente prebuit sincerum
 Quare cum ita iam D. Palatinum constet hoc velle et probare
 Matrimonium neqz verendum hoc sit quin dominus Silvester
 non habeat vbidotem et donationem propter nuptias uxori
 obliget et inscribat fratres enim eius cessuri sunt illi in sortem
 hereditatis patere bonis illis que in terra Crac' obligata
 simul habent supplico humiliter Mti Vre Serme vt conse-
 sum ipsa qz suum prebere dignetur quo id Matrimonium
 pro desiderio domini Silvestri Aulici Mti Vre Serme et
 adolescentis non solum genere verum forma et moribus
 Nobilis atqz clari confici et transigi possit quod Mti Vre
 Serme et ego et ille perpetua servitute mereri semper cu-
 rabimus quam servitutem et me ipsum ego iterum atqz
 in gratiam Mti Vre Serme commendo et illam foelias:
 suam esse atqz in multos annos cum Sermo filio Rege et
 Serma Comite domina Regina sanam et incolumem esse
 ex animo opto et a domino deo precor Dat' in Kieler
 die xv^a Februarii Anno domini M^o. D^o. xxxij^o

Petrus Tomiczki Eps Crac. Vicecancell
 Bone regine Polonie

S Acra R^{lis} Mti et domina, domina clementissima Post
 humilem servitutis et orationum mearum commendacionem.
 Dominus Silvester de Cretkow Palatinus ^{Brzeski} Rogosnensi aspi-
 dus contrahendi Matrimonium cum virgine Wojniczka que
 servit Mti Vre Serme, egit nunc de mo in proximo acto
 Prothonotarij Comenti cum dno Palatino Posnaniensi an illa
 sibi despondere vellet cum Agria me pnte in hoc illi est assesa

et dare illi Neptem suam in uxorem est pollicita dummodo ad
hoc et Mti's Regie et Mti's v're Serme tum deniqz et dñe
Voimigka consensus accedat Qua in re cum ego Mti's Regie
per litteras supplicavi ut desiderio domini Silvestri Aulici
smi bonesto assentiri dignaretur Mti's etiam v're Serme
supplicavi ut pro sua in me et hunc adolescentem Nobilem mo:
destum et cum forma tum moribus optimis ornatum gra:
suam voluntatem ad hoc accommodare et animum virginis
ita componere dignetur ut et adolescens voto suo et virgo
tali marito quem sine ignominia contemnere illi non liceret
potui possit Nam quod ad Dotis et donationis propter
Nuptias obligationem et inscriptionem attinet dominus
Silvester consequetur à fratribus suis in sortem heredita:
tis paterne bona illa que in terra Crac' à domino Pala:
tino Russie et domino Laszi Palatino Sracdien' sunt
omnibus obligata Qua in re quicquid gratie Mti's v're
mibi et domino Silvestro declarare dignabitur id totum
vterqz mem' Mti's v're Serme optime mereri semper
curebit Commendo me rursus et servitutem meam Mti's
v're Serme quam dominus deus sospitem et foelicissimam
cum suis omnibus quamdiutissime servare nobis dignetur
Dat' in oppido meo Kieleze die xvi^a februarij
Anno domini m^o . D^o . XXXIII°

Petrus Tomiczki Ep's Crace Vicecancell.
Ioanni Choienski Ep'o Præmissiensi.

Rex ME in Chr'o R' et domine frater et amice charissime et hono:
ran'. In præterito Piotrkowien' Conventu dominus Palatinus
Poznamien' declaravit voluntatem suam domino Silvestro de
Kielkow de despondenda illi Nepte sua domina virginie
Voimicka et me presente domino Silvestro ut illam in vxore
ducat assensum præbuit hic iam nihil restat nisi utis Re:
gie' et R'is tum deniqz et virginis consensus ut hoc conclu:
datum Matrimonium de qua re ego ad utramqz Atem
scribo ut illis pro desiderio domini Silvestri supplico. ve:
rum ut quod laboro facilius impetare pro domino Silvestro
possim. D. Vram R'iam plurimum rogo velit operam suam
in hoc prestare, et patrocino^{ac} persuasione sua apud utraqz
Atem et apud virginem tantum intercedere ut et ego et
dominus Silvester quod cupimus quodqz petimus sine di:
ficultate consequi tandem valeamus quod dominus Silve:
ster. D. Vre' R'eme' perpetuo mereri curabit. et ego benino:
lentia fraterna ac gratificatione mea p' omnem occasione
refferam Commendo me amori et benivolentia. D. Vre'
R'eme quam dominus deus. et sanam et foelicem in multos
annos servare dignetur. Dat' Xvi Februarij Ano
domini. M^o. D^o. XXXIII°

Petrus Tomiecki Ep^s Crac. Vicecancell
Petro de Opalenicza Castello Landen. et
Sigismundi secundi regis iuuenis curia Magistro

M^{ag}ce domine amice et Patre charissime. Scripsi ad Regia
et R^{em} item litteras illarum utibus supplicans ut dno
Silvestro de Kreskow Amico utis Regie consensum pre-
bere dignarentur quo sibi virginem Voimiczka Matrimo-
nio coniungere posset nam dominus Palatinus Posnamien
virginis Patruus in proxime acta Piotrkowien^s Conuentu
ad hoc iam illi consensum prebuit Qua in re cum non tantu
bras efficere quantum verba et persuasiones hominum conciliare
posse sit mihi exploratum Agnam vram plurimu
rogo patrocinari mihi et domino silvestro hac in parte velit
et tam apud vtramq^{ue} item q^{uam} apud virginem Voimiczka
agere quod id Matrimonium conficeret at ad exitum optatum
perduci possit faciet in hoc mihi Agnia v^{ra} rem longe gra-
tissimam quam illi dominus Silvester vna mecum semper
mereri curabit Cuius benivolencie me commendo et ut
sit recte sana atq^{ue} semper foelix ex animo opto Dat^{us} in
Kieleze die xvij^a february Anno d^{omi}nⁱ 1577^m

114

Petrus Tomiecki Ep's Cracc. Vicecancell.
Sigismundo primo Regi Poloniæ.

S Acra Regia Mtas et domine domine clementissime Post
humilem servitutis et orationum mearum commendacionem.
Dominus Iheronimus Schaffranicz Capitaneus Chaczniensis
nuper ad me veniens, declaravit mihi, se habere bona heredi-
taria Materna, in provincia Pokucie sita, propter hoc
infecta et minime tuta quod finibus Valachie adiaceant,
et Arces cuiusvis refugio undique careant, de quorum securitate
cogitans dixit se in animo constituisse, quod vellet impensa sua
Arcem in certo illorum bonorum loca qui natura ex omnibus
illius provincie locis ^{est} aptissimus extenere hacq; Arce no-
his tantum sed vniuersis illius provincie Mtis Vre Ser-
me subditis tempore necessitatis commodare. Cum autem vere-
atque ne illum talia molientem, Valachus hostis Mtis Vre
Serme impediatur, et edificia ac laborem eius in veritum
vertat, supplicat Mtis Vre Serme, ut illi pro ducentis equi-
tibus, et centum peditibus stipendium, ex publica pecunia,
adscribi facere dignetur, cum quibus ille, una oparetur et reip^{re}
necessitati satisfaciatur et structuram Arcis tueatur, que
alioqui ad omnem hostilem impetum sit futura multis p-
necessaria. Cuius institutum cum mihi non possit non pro-
bari, ego q^o supplico Mtis Vre, ut id expendere in animo suo
velit et tali suo et reipublice oblato commodo, domini Schaffra-
nicz petitioni et desiderio gratiose annuere, perinde enim est
hic ^{an} vel alter presit militibus, sed tamen hoc in lucro erit, quod
Arce publice hominibus necessaria, privata impensa domini Scha-
franicz constitui poterit, si ille turma ducentorum equitum et
centum peditum preficiatur, sed hoc sicut cetera ego Mtis

Vrē Serme iudicio et prudenciē committo Cuius gratiē
me et seruitutem meam iterum atqz iterum suppliciter co-
mmendo simulqz opto et à deo precor vt Matas Vra cum se-
remissimo filio Rege et Serma coniuge domina Regina
ceterisqz suis sit recte sana et semper foeliciſſima Dat^m in
Bodzaneczin die xx^a Februarii Anno M.^o. D.^o. xxxiii^o

Petrus Tomiczki Ep^s Crace Vicecancell.
Praelatis et Canonicis Ecc^a. C. Cracouiē

Venerabiles domini fratres in Chro^o chariſſimi. Reddite
sunt nobis littere vrē quibus simul et postulacionem domini
Korski de vita laborant^r, et vram deliberacionem sententiā^s
variātam nobis explicatis subinde postulantes vt super hoc
quod et ille petit et vos ex varietate sententiarum in dubium
renocatis consilium et sententiam meam vobis prescriberemus
Quia in re etsi nobis graue illorum videtur esse Iudiciū
et censura atqz honestate Ecclesie dignum qui cum homine
ob vsurariam prauitatem infami nihil sibi comune esse vellet
pecuniamqz quam ille Ecclesie commodis in suum amittere
sacrum offert veluti male quesitam non censent suscipienda
quia tamen certo edocemur ipsum supra nominatum dominū
Korski non adē manifestum vsurarium fuisse vt et sepultura
Ecclesiastica prohiberi et elemosina illius contemni debeat
pietati Ecclesie que ad vincendum misericordia et liberali-
tate munita est magis conuenire arbitramur vt homo tan-
tum infamatus et de vsurario illicito facto non conuictus
ad ea que sponte poscit religionis officia admittatur. Etenim
et Ius Sacrorum Canonum non alii qz manifesto vsurario
sepulturam et alia religionis approbata solatia in dei Ecc^a
prohibet. manifestus vero fenerator dominus Korski appellari

229

nequit quem neqz ius neqz factum notorium legis transgres:
 sozem declaravit/nusqz enim convictus condemnatus sine cora
 Iudice confessus reperitur et quod in facto vel mensorei sen
 damiste officia aperte exercuerit vel palam coram testibus
 vsquea reslitim mandauerit nemo est qui affirmet. Quare
 cum sit tantum et honestum beneficio et pietate mea homi:
 num voluntates adiuuare hec que nobis videntur honori
 et dignitati vre esse vtilissima amplectendo suademus vt
 seget dominum. Quasi ad sepulturam Ecclesie que nemini
 ad se redeunti gremium claudit admittatis et ab illo oblata
 pecuniam cuius maiorem partem vt accepimus in pauperes
 Christi et alia pia opera distribuim mandauit non regeatis
 facturi in hoc rem perinde iustam atqz piam et que non mo
 non sit vobis rogatura infamiam sed etiam laudem et gra:
 titudinem in animis hominum allatura. Quod reliquu
 est cupimus vos et bene valere et foelices esse omnes quoru
 orationibus nos commendamus. Datus in Bodzanecz die
 penultima Februarii Anno domini M^o. D^o XXXIII

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell
 Lucae de gorca Castell^o Posnanen. Capit^o
 Maioris Pol. generali.

M^{ag^{re}} domine domine et frater honorandissime. Cum huc imp
 dominus Thomas Lubranski a domino Palatino Russie do
 mum rediens ad me descendisset in pense a me rogauit vt can:
 sam et iusticiam suam consilio et patrocinio meo adiuuarem.
 Cum vt non obaudirem ego petitionem promisi quidem me
 quoadem fieri poterit illius iusticie non defuturum vixi
 tamen ex contrario certo monitus consilio illi suasi vt per co:
 cordiam potius qz per cognitionem et examen Iuris causa
 et controuersiam suam transigere curaret Nam in re

nona et quæ contra Jus commune facta est vereri me dixi ut
non dimeris Iudicio et Senatorum sententiis, quam pactis et
Conuentis amicorum tractetur. Quæ dignam Vram latere
nolui, cuius quod soleo benivolentiæ et amoris fraternis me co-
mendo et illam felicissimam esse atqz recte semper sanam
atqz incolumem ex animo opto atqz à deo precor. Dats in Bo-
danczin die penultima Februarii Anno M^o D^o XXXIII°

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell,
Matthæ de Drzewieza Archiep^o Gnesnen

RME in Christo P^r et domine maior honorandissime Joannes
Volski vicinus Oppidi mei Kielcen' mittet vel ipse solus
proficietur ad. D. Vram R^mam in negotio suo quod illi
de Plebanatu promissum et possessum à quodam sacerdote suscitatum
est. D. Vre R^me supplicat meus quo illud ipsum negotium
ex equo et bono cognoscere ac inter se et aduersarium suum
causam transigere dignetur cuius quidem causæ ratio, etsi
non sit explicite mihi cognita ex illius tamen summa co-
gnitio utrimqz inter partes et asperitatis et equitatis non mi-
subesse, quare. D. Vram rogo ut cum Jus dicet parti
agenti, meum etiam vicinum provocatum equitate atqz pie-
tate sua deferere non dedignetur cuius amoris et benivole-
ntiæ me ex animo commendo illamqz felicissimam esse et
recte incolumem semper ex animo esse opto. Dats in Kiel-
cen die X^a Februarii Anno M^o D^o XXXIII°

Petrus Tomiecki Ep's Crac. Vicecancell.
Erasmo Abbati Mogilensi

459

Rex et religiose Rex frater in Christo char^{me} Accipimus
vras lras quibus declaratis ea de quibus non necessario
dominus Czarilo Capitanens Nepolomicen^{is} negotium vobis
suscitat. et quidem nos ex animo vre isti molestie et impe:
dimento condolemus ac de domini Czarilo vehementer admira:
bimur q^d tam intemperanter et pro Imperio cedende silue vre
vobis facultatem inhibeat quod nec utas ipsa Regia in pro:
prietate cuiusq^{ue} facere solet. Quia in re ut vos pro iusticia adiu:
nemus scripsimus vras ad ipsum dominum Czarilo lras quas
cum p^{ri}ntibus mittimus quibus si permoneri noluerit rem ad
utem Regiam deferremus. Coeterum quod attinet Curia
vram et Turrim in Villa pobiednik a qua demolienda Mo:
niales de Zwierzniacz cum domino Czarilo vos prohibent
decreto nro standum esse putamus et nihil esse tantisper in Cu:
ria innotandum censem^{us} quantisper Prepositus Zwierzniacz
ea ad que probanda per decretum est remissus non probauerit
sub hac enim ad probandum suspensione rem in integro esse
debet. ut tamen res hec in alteram partem celerius finire pre:
figemus nos Preposito eius^{sue} seu eius predecessoris recepte pro:
bacionis terminum. Interim vos supersedeatis ab his que
contronexiam conciliant et bene valeatis et nos in vris et
fratrum vrorum oracionibus habeatis commendatos Dat^{us}
in Arce nra Bodzancimen^{is} die secunda Martii Anno
domini M^o. D. XXXIII°

Petrus Tomiczki eps. Vicecancell.
Sigismundo primo regi Polonia.

Sacra Regia Altas et domine domine clementissime Post hu-
mitem servitutis et orationum mearum commendacionem. Rece-
pi mortuum esse nuper Plebanum in Radoschicze Oppido
utis v're Serme. Cuius Parochialis Collatio cum ad
utem vram Sermam pertineat, et illa sit usqz adeo in pro-
nentibus exilis, vt non sperem aliquem ex Capellanis. Utis
v're illam vel optatum vel oblatam ita acceptatum vt
illuc residere debeat, uti v're Serme supplico vt illam sa-
cerdoti cuidam Stanislas probo et honesto viro Janomo lauda-
tissimo conferre dignetur qui et residet apud illam Ecclesiam
et tam in spiritualibus qz in temporalibus eam probe et in-
dustrie administrabit: dominumqz deum pro v're utis
salute assidue precabitur, ego vero id servitute mea uti
v're Serme mereri semper curabo quam servitute iterum
atqz iterum illi suppliciter, commendando et foelicissimam esse
semper utem vram Sermam, atqz in multos annos recte
sanam ac incolumem ex animo opto in Bodianzin die m
Marci Anno domini M. D. XXXIII.

240

Petrus Tomiczki Ep's Crace Vicecancell.
I oanni Choienski Ep'o Præmissiensi.

RME in Christo P'r et domine frater et amice obarissime et ho:
noran'. Vaccante nunc Parrochiali in Radosehioze post
mortem Nicolai Piemarek supplicanti per lras Mti Regie
ut illam probo Sacerdoti Stanislas de Modlischemize conferre
dignetur pre'sertim cum sit in p'conentibus ita tenuis ut nul:
lus ex Capellanis Mti's sue qui illic resideret sit illam
mea sententia acceptaturus quare et D. Vram R'mam
rego operam facere velit, ut lras Regia petitioni mee daret
locum, et hunc Sacerdotem p'ntare dignetur, quod illi vicissim
omni studio et gratificatione mea ego referre curabo dominus
deus servet D. Vram R'mam semper sanam et felicem
Dato in Bodzanczin die quarta Martii Anno M.D. XXXIII

Andreas Cricius Ep's Plocen.
Donæ Sphortie reginae Poloniae.

SAcra Mtas, mea domina clementissima humillimam mei comen.
Ego cum primum mihi dominus Opalemiczki Custos nomine Sa:
cre Mti's v're rettulit de querimonia Camenecensium, ratione
Pontis, mox comisi ut nihil fieret usq; ad documentum Mti's v're
pro quo ad illam ut scripseram nisi, nihilq; interim factum est
neq; vel vnus palus pro ipso Ponte est infixus eius rei Nun:
tius v're Sacre Mti's dominus Arabia oculatus testis esse
poterit. Proinde quam gr'am et fidem apud Vram Sacram
Mtem mereri debet iste qui ausus est tale commentum ad tanta
Imcipem deferre, id ego v're Sacre Mti's excelsæ virtuti

et prudentie' committo. Similem habent veritatem reliqua
eiusdem boni viri allegata, quod deo bene iuvante suo tempore
vra' Sacrae Art'is abunde cognoscat / ego in praesens nescio quid
illi aliud respondeam, nisi id quod prius scripsi, me nihil fecisse
neq3 facturum esse adversus voluntatem v're Sacrae Art'is / tal
enim illam habeo pro mea domina, quam Cameracen' exqui
bus qualem habeat pronentum, et quam utilis sit ipsorum Pons
Theloneo v're Sacrae Art'is, et commoditati publice, nullo vt ab
aliis q3 a me cognoscat, quod ipsi metuentes antevertunt istas
querimonias et commenta, ne res vti se habet in cognitione
veniat. Commendo me iterum humiliter v're Sacrae Art'
Polthonie V. Marcii Anno domini M. D. XXXIII

Petrus Tomieli Ep's Cameracen's
Praelatis et Can' ecc' Cathedral' Ploce'.

Venerabiles domini fratres in Christo charissimi. Cum Remus
in Christo Pater et dominus Andreas Dei gratia Ep'us Ploce'
Nepos noster charissimus Venerabilem Andream Noskowi
ski Ploce' Canonicum servitorem suum pro eius erga se
meritis et pro sua vicissim in eum liberalitate honestare ita
voluerit, vt illum in Canonicum supernumerarium Eccle
siae Collegiate Polthonie creaverit, et nos q3 propter illius
virtutem id ratum atq3 firmum esse illi cupiamus, esse officii
nostri duximus vt ea de re illum, D. Vris commendemus Et
equidem tametsi non dubitamus, D. Vras eam creationem et
vnius decime donationem vel solius Remi. D. Ep'i gratia ap
probaturos esse, vt tamen ipse dominus Noskowski homo ali
oqui nobis gratus et multum meritis, patrociniis et inter
cessione vestra cui multum fidei non deserat, D. Vris illum
in primis commendamus, deinde rogamus ab illis vt factu

211
R^m. D. Nepotis nri in creatione supranominata approbare,
et dominum Noskowski consensu suo. Canonicum Polthorien' co:
firmare velint, cuius creationis litteras cum presentibus isthuc
ad D. Vras mittimus, hoc ab illis iterum postulantes ut illas
suo sigillo Capitulari obsignatas huc ad nos remittere non
grauentur. Facturè D. Vre in hoc rem nobis gratam et
quam vicissim illis per omnem occasionem, omni studio et gra:
tificatione nra referre curabimus. Cupimus autem ex a^{io}
ut D. Vre et bene valeant et sint felices omnes nosqz habe:
ant in suis oracionibus commendatos Dato in Bodzanczin
die v^a Martii Anno domini M^o. D. XXXIII

Petrus Tomiczki Ep^s Cracc. Vicecancell
Andree de Tanczin Castell Cracouiensi
Chelmen' Belsen' Ratnen' Crasnostauen Capit^o.

M^a Ag^{ae} domine frater et amice atqz consanguineè charissime.
Intra paucos retro dies, aliquot Mª Vre litteras amicitie me
mutue testes accepi, quibus quod hucusqz mihi respondi in causa
fuit egritudo mea, in quam paulo ante gravem incideram. tum
enim cum ex febre tertiana tanquebam non solum scribere amicis,
sed nec colloqui cum illis potui. Nunc vero etsi non desit quod scri:
bam quia tu' tutum non arbitror litteris committere omnia, T
M^aciam Vram audiam Radomie' uti Regie' obviam venturam
quo et ego conducere. Utinam suam decrevi ea que scribere debeam,
ad tempus illud felicitis nri congressus servare malo. Interim
autem amori et benivolentie fraterne Vre M^acie me comen:
do, et eam felicissimam esse atqz recte sanam et incolumem ex
animo opto Dato Cracovie die viii^a Junii Anno domini
M^o. D. XXXIII

Petrus Tomiczki Ep^s Cracc. Vicecancell
Andree de Tanczin Castell Craccouien. Belsien
Chelmensi Ratnen. Crasnostauen Capit^o?

M Agce domine domine frater et amice charissime ac honoran
Sperabam ego Vram Mgiam venturam fuisse huc in Ra:
dom ad Mtem Regiam, et libenter aduentum huc ipsius vi:
dissem, sed cum rationes Vre Mgiae ita ceciderunt vt non nisi
in Lukow Mti^o sue occurrere possit, boni consulo deliberatione
hanc Mgiae Vre, cuius eam exga me benivolentiam quam tes:
tat me in suis litteris et pluximi facio et gratissimo animo excipio
meamq; illi vicissim semper declarare curabo, patebant autem
iam vtriq; nr^m occasiones faciliores de rebus omnibus et co:
ferendi et citro vltroq; perscribendi. Interim valeat foelicissime
cum suis omnibus Vra Mgia, et me cepta benivolentia sua
prosequatur, habeatq; sibi charum et commendatum. Dato in
Radom die xvii^a Junii Anno domini M^o. D^o. xxxiii^m

Sigismundus primus Rex Polonie.
Solimanno Sultano Turcorum Caesari.

S Ex^{me} ac potentissime Princeps amice et vicine me charissime
Spectabilis et Mgais Andree Comes de Thanzin etc Prima:
rius Regni nrⁱ Consiliarius, cum partim motu et perturbatione
que antea actis annis ferme vniuersas orbis partes exagitabat pro:
hibitus partim cura et administratione rerum nrarum que ad
eius consilium pro ingenii animiq; sui magnitudine referebamur
impeditus, in partes Iherosolime ad visendum domum nrⁱ Iesu
Chrⁱ Sepulchrum quod in votis habebat conferre se non potuis=
set

nunc pacatis aliquantisper provinciis et bellorum tumultibus,
 ad quietem renovatis, demiq; recepta et firmata inter nos et item
 vram per ducatum et fraternum foedus amicitia, occasionem
 sibi datam optimam existimavit, ut et voti et desiderii sui se fa-
 ceret compotem. Accepta itaq; a nobis abundi venia quam illi
 egre et non sine magna animi mei molestia concessimus cum iter
 suum per Domina Alis Vre Serme instituisset, comissimus illi
 ut ad item vram descenderet, et salute illi dicta declararet
 quedam nomine vxo, que ad mutuum amorem ac vicinitatem p-
 trahere videntur. Quare a item vra Serma plurimum rogamus,
 ut illi in omnibus que dicit, eam fidem ac si coram nos ipsi lo-
 queremur adhibere, et pro eo q apud nos sit magnus et cha-
 rissimus Consiliarius, illum sua gratia complecti velit. Quicqd
 enim illi fauoris a item vra Serma prestitum et declaratum
 fuerit, in nos collocatum reputabimus, et mea benivolentia mu-
 nisq; bone vicinitatis officiis acceptum item vre Serme re-
 feremus. Quam in omni rerum affluentia et optata felicitate
 recte sanam esse et diu vivere ex animo optamus. Dato in Ci-
 uitate mea Radomien die xvij^a Junii Anno domini
 M^o D. ~~xxxx~~ in Regni mei anno xxvij^o

Sigismundus primus Rex Polonie
 Imbrahim Bassa.

Illis et Agce domine etc. Cum Spectabilis et Ag^{us} Andreas
 Comes de Thangm Castellanus Cracovien ac Belzen, Chelmen,
 Rathnen, Crasnostanien et in Oziez Capitaneus, intimus et
 Primarius me atq; Regni mei Consiliarius, pro sua in religio-
 nem Christianam veneratione, et pio affectu, in animum suum
 induxisset, ut Viseret Iherosolimis domini mei Iesu Chri sepul-
 chrum, hocq; iter suum per Domina Serme domini Thurecan

Imperatoris amici et confederati nri charissimi facere destina:
 sset comisimus illi ut ad ipsum Serenissimum dominum Imperato:
 rem descenderet et illius litteras simul et vram litteram viseret
 et salutarer nomine nro atq; ea declararet, que ad retine:
 dam inter nos mutuam benivolentiam et vicinitatem spectare
 videntur. Quia in re cum neminem sciamus illi aditum et fa:
 cultatem maiorem apud Serenissimum et potentissimum Imperato:
 rem facere posse, preter litteram Anglicam vram, postulamus
 ab illa diligenter, ut predicto Angli Andree qui nobis sin:
 gulariter charus est, et visendi Serenissimi domini Imperatoris co:
 piam facere, gratiaq; illius litteris ei conciliare et salvo Condu:
 ctu in partes Iherosolime illi providere velit quo citra ullam
 difficultatem ad sepulchrum domini mei Iesu Christi pervenire
 et votum suum inкупatum persolvere possit. In hoc enim gratul
 nobis et amicis officium prestabit litteras vras quod viciissim
 illi omni studio et gratificatione mea referre curabimus
 quam bene valere et felicem esse optamus. Dato in Radom
 die xvij Junij Anno domini M^o. D^o. xxxij
 Regni mei anno xxvij^o

I. Etrus Tomieski Ep^s Crac. Vicecancell.
 Ep^s Vugaria

R. ME in Christo Px et domine frater et amice charissime et
 honoran. Littere D^{is} vre R me quas proxime ab illa
 accepi magna me affecerunt voluptate ex illis enim quod diu
 scire desiderabam intellexi et. D. vram R mam sanam esse et
 Regno isti iniuria temporum afflicto, pacem propediem cuiusmodi
 assuetudinem qua et hominum dissidentium animi coniungantur
 et Ditiones a Regno annul^{se} ad suum unum corpus restituat²
 Pro quo tam optato Nuncio rigentes ago et habes. D. vre R me

gras et à deo votis omnibus precor quo ista ut in spe sunt suc:
cedant perficiantur, et in multa diuturnitate temporum per:
maneant confirmata. Spectabilis et niger Andreas Comes de
Thanzin Castellanus Cicer, Primarius in ordine et statu Se:
cularium Regni huius Consiliarius, cum isthuc ex quodam
animi sui instituto ad Regiam istam Hungarie utem se con:
ferret, isthinc postmodum Hierosolimam usq; voti soluendi causa
profecturus. petijt se à me. D. Vre R^{me} commendari. Quem
tamen ego pro sua virtute et mitia que illi cum D. Vre R^{ma}
intercedit. coniunctione, nulla commendatione egere sciam. Pro
meo tamen in illum officio et amore. D. Vre R^{me} ita eum
commendo, ut neminem magis velim aut possim commendare.
illamq; ego plurimum, ut eum pro sua humanitate illum isthic
amicc exipere et tractare voluerit. ultra hec sua officia, aliqd
etiam mea causa grati sui animi erga illum adijcere et declara:
re non granelme ut intelligere possit et. D. Vre R^{me} erga
me benivolentiam singularem, et hanc de se meam comendatio:
nem non vulgarem esse. Quod vicissim Vre R^{me} D. omni
gratificatione et amicis. officiis referre per omnem occasi:
onem curabo. Cuius benivolentiae et amoris fraterni, me com:
mendo, optans ex animo ut dominus deus concedat illi longa
vitam, bonam valetudinem, et ⁱⁿ rebus omnibus optatam foe:
licitatem. Dat^o

Sigismundus primus Rex Poloniæ
Ioanni regi Hungariæ Dalmatiæ Croatia

Ex^{me} Princeps et domine affinis me charissime. Spectabi-
lis et Agens Andreas Comes de Thangm Castellanus
Cracoviensis, Belzen, Chelmen, Rathnen, Crasnostanien, et
in Ogrie Capitaneus. Supremus Regni mei Consiliarius
tantum adhuc ab adolescentia ingenio et egregia valebat mi-
dole, ut et à meis predecessoribus multum amaretur et rei
publice mee maximis quibusque negotiis, ita erat officio suo
coniunctus ut ad ^{omnium} ~~omnem~~ commoditatem natus esse videretur
quo factum est quod illa etate plus alienæ voluntati quam desiderio
suo serviens, eam facultatem consequi non potuerit, ut et
Principibus Christianis conveniendis et variis regionum
locis lustrandis quod maxime pro laude sua cupiebat, dare
operam valisset, succedente demum illius etate, ubi nos quod
domino deo auctore in Regali hoc Solio fratribus succes-
simus, mea in illum singularis voluntas ad primum amore
fratrum ita aucta est, ut non solum longam illi peregrina-
tionem non admitteret, sed vel parvam ad perniata domes-
tica negotia secessionem impediret, tam enim confidenter
illius in meis et reipublice rebus usi sumus consilio, ut hac
maxime tutam et firmam esse deliberationem pace et bello
conferemus, ad quam illius quod persuasio accessisset. Ne nunc
cum et bella que cum finitimis hostibus regni mei gesta sunt
quiescerunt, et cuncte reipublice Regni rationes in summa
tranquillitate regantur, occasionem datam sibi existimavit
qua se in peragrandis orbis Regionibus voluisti compotè
facere, Neque enim perpetuo isto desiderio affligi atque ang-
voluit, neque eo otio quod minuto et publicis munerebus mi-
pedito

214
peccato contigerat. ita languescere, ut nihil ageret dignum
rebus huius quas à maioribus suis gestas esse meminisset.
Quare cum impetrata à nobis abeundi venia, ante^{omnia} Hic:
Iosolimam ad visendum domini nostri Iesu Christi salutis nostre
authoris sepulchrum profectioe destituta per Regnum
Athenis vix se iter factum nobis declarasset, comisimus illi
ut ad Athenam vram descenderet, illamque pro mutua comen-
datione et benivolentia, quæ nobis cum illa intercedit, saluaret
et viseret nomine nostro, diceretque et polliceretur ea quæ nos cupi-
re et velle ad gloriam et felicitatem Athenis vram scit, et aperte
cognoscat. Et promittit cum istuc veniet, et quæ à nobis acce-
pit referet, vram Athenam plurimum rogamus ut et benivo-
la attentione audiret et illum singulariter apud se comen-
datum habere velit. Cupimus enim ex animo, partim quod sup-
premus et singulariter gratus Consiliarius noster est, partim
quod illius virtus, integritas, et in rebus agendis maturum
et prudens consilium gratiam mereatur ut commendatione
hanc apud Athenam vram Serenam sentiat sibi à honorem
profuisse. Nam quod ad necessitatem et itineris explicandi
facilitatem attinet, nihil dubitamus Athenam vram sponte
sua illi ita prospecturam, ut et tuto et comode per Regnum
Athenis vram Serenam versus Aulam Cæsareæ Themerarum
Athenis transire possit, id tamen ut Athenas vram benivo-
lentius facere velit, ab illa et nos impense rogamus. Datu-
ri viam operam, ut hoc quod illi à Athenis vram Serena ad
honorem et commoditatem tribuatur, omni nostra animi
gratitudine, et mutua in quarumque re gratificatione am-
plissime referatur. Commendamus nos amoris et benivolentiae
Athenis vram quam in optata felicitate bene sanam esse et quod
diligissime vivere et valere ex animo optamus. Datus in
Civitate nostra Radomien die xvij^a Junii Anno domini
m. d. cccc. xxxij^o Regni nostri anno xxvij^o

Pet. Tomic. eps. Crac. R.P. Vicecancell
I oanni regi Hungariae.

Dominus Stanislaus Comes de Thanczin, adolescens in hoc Regno et familia, et sua egregia indole clarus à parentibus ad peragrandas lustrandasq; prouincias, variosq; hominum mores perdiscendos missus, et primum omnium in Aula Altis Vre Sexme itex directurus summo à me poscit studio ut illum Altis Vre Sexme commendarem, confidens pro mea erga Altis Vram Sexmam obseruancia et seruitute commendatione mea & se apud illam gratum futurum. Què ne cum fallat opinio, iusteq; eius postulationi ut à me satisfiat Altis Vre Sexme supplico, ut ipsum dominum Stanislaum predictum in conspectum suum admittere, et clementi atq; benigno Regio vultu excipere dignetur, ut inde reuerens habeat quod cum honore et dignitate sua de clemencia Altis Vre Sexme amicis parentibusq; referat. Quod et ipse et ego Altis Vre Sexme perpetua seruitute nostra benemereri semper curabimus. Quam ego seruitutem meam ineq; ipsum quantusquātus sum in gratiam Altis Vre Sexme humillime commendo, et dominum deum precor, ut Altis Vre Sexme vitam longam in omni rerum abundancia et perpetua felicitate concedere dignetur. Ex Bodzanczin die 7^a Julii Anno domini M^o. — D^o. XXX in^o

245

Sigismundus primus Rex Polonie
Ibraamo Bassae.

Illis et Ag^{te} domine amice sincere nobis dilecte. Nobilis Sta:
mislans spitek subditus ex Primariis Proceribus Regni
mei qui pntes lras meas Illi v^{re} reddet partim maiorum et pro:
pinq^{uorum} suorum partim aliorum Regni mei Procerum exe:
plo ad comparandam ex honesta peregrinatione laudem m^{ita}:
tus cum in animum sibi niduxisset longinquas regiones adendi
et Reges ac Principes in variis orbis partibus terra Marique
conueniendi primam itineris sui partem deo et religioni Chris:
tiane consecrare cupiens ad visendum Iherosolimis domini mei
Ihen Christi salutis n^{re} auctoris Sepulchrum se ante omnia profe:
cturum nobis declarauit quo cum illum nulla terrarum plebitus
omodu^{isq} perueniendum sibi persuaderent propinqui et parentes
q^z per Dominia Ser^{mi} ac potentissimi Chincorum Imperatoris
amici et confederati mei charissimi a nobis lras ad Ill^{tem} v^{ram} in
commendationem illius postulauerunt quas nos illis tanq^z primis
et nobis charis Consiliariis negare nolen scribi fecimus et postu:
lamus ab Ill^{te} v^{ra} ut hunc adolescentem Stamslauum commendatus
mea causa apud se habere illiq^z et videndi Ser^{mi} domini Imperatoris
copiam et facultatem facere et de Saluo Conductu in partes Ihero:
solime prouidere velit quo citra aliquam difficultatem tuto ad Se:
pulchrum domini Iesu Christi peruenire et votum suum persolvere possit
In hoc enim gratum nobis et amicum officium prestabit Ill^{tas} v^{ra}
Quod viciissim illi omni studio et gratificatione amica referere cu:
rabimus quam bene valere et foelicem esse optamus Datus in
Civitate mea Radomien die v^{ta} mensis Iunii Anno dⁿⁱ
m^o D^o XXXij Regni mei XXXvij

220

Sigismundus primus Rex Poloniae
Antonio Cardinali Pistorien. protectori

R. ME in Christo Rex etc. Nobilis Stanislaus Spitek subditus
meus qui prius litteras meas D. Vre Bene reddet partim ma:
iorum et propinquorum suorum partim aliorum regni mei Pro:
cerum exemplo ad comparandam ex honesta peregrinatione lan:
dem meritatus cum in animum sibi induxisset longinquas Re:
giones advenendi et Reges ac Principes in variis orbis par:
tibus terra marique conveniendi primam itineris sui partem
deo et religioni Christiane consecraturus ad visendum Iherosoli:
mis domini mei Iesu Christi salutis nostrae auctoris Sepulchrum se
ante omnia profecturum nobis declaravit, deinde illuc per mi:
termedias provincias iter explicans in Aulam Sanctissimam domini
mei venire se decrevisse eo consilio dixit, ut consuetudines mores
et virtutem hominum isthic splendide et honeste viventium per:
disceret, cum laudabile institutum et animi generosi iudicium
cum nos et sua et parentum propinquorumque suorum causa, quos
et opibus et rebus bene gestis in hoc Regno meo habet nisi:
gues, cupiamus ad aliquem laudis et gloriae comparande fru:
ctum pervenire, illum. D. Vre Bene commendandum duximus
et commendamus pluribus plurimum rogantes ut ei copiam
et facultatem videndi et conveniendi Sanctissimi domini mei
facere, quantisperque in Aula Sanctae suae isthic manserit fa:
nore suo illum prosequi et cum in aliud vicinum Regnum se
conferre voluerit publice fidei Sanctissimi domini mei litteris
et tuti
transitus
providere velit factura id. D. Vra Roma sua exga nos
et mea vicissim exga illam propensione, singulari benivolentia
quod illi mea regni gratificatione semper referre curabimus
quam bene valere et felicem esse semper optamus, ut illam

246
deus omnipotens sanam et semper foelicissimam cum suis omni-
bus quamdiutissime servare dignetur. 1571. 1583

Andreas de Tanczin Castell. Cracc. peregrinus Hierosolimitanus.
Petro Tomicio. Epo Crac. Vicecancell.

ex peregrinatione sua

Salutem et omne bonum id. quod Roma. D^o. Vra ex animo sibi
habere cupit, servitiisq; meis accuratissime commendatis. Reme
Præsul prout ex comendationis lris ad Coesaream Celsitudinē
per Vram. D. mibi datis apparet nunctum esse, ut declara-
rem quædam nomine Sacre Mtes Regie domini mei clementissimi
quæ ad mutuum amorem bonamq; retinendam amicitiam et vi-
cinitatem pertineret, niter bas Mtes, utq; lris fidei mea oratio
corresponderet eo modo functus sum illa, ut in aliis litteris
latus Reme. D. Vre descripsi, cum responso Coesaree Cel-
situdinis, et cum aliis obiter accidentibus quas non mino-
ris estimacionis putaveram. D. Vre Reme insinasse, cum
sam me moventem ad hoc nunctium brevibus. I. Vre Reme
describo. Estimabam necessarium fore Principem meum ad-
iungendum esse in coetum Arbitrorum huius diuine concor-
die inter hos dissidentes Principes, quæ futura, dubie tamen
speratur, eundemq; animum Reme. I. Vre ex verbis ip-
sius ad me dictis in valedicendo cognoui, cum mibi minuxe-
rat id, ut si qua commoditas offerretur quo Principem nem-
iam alienatum ab ea concordia remeius ingeram seu repona-
et is modus quem faciebam in eo negotio perficiendo videba-
tur mihi honestior et commodior ceteris

Apparet enim ex oratione mea Regem meum non optare id
causa sua, sed potius causa honoris Coesaree Celsitudinis
qui exinde sequetur, si illos dissidentes Principes concorda-
uerit, et etiam foederum inter suam Coesaream utem atq;
eosdem dissidentes Principes stabilien-^{da}ndorum, quae eo modo
firmiora ac certiora permanebunt, et ut Christiani Principes
sepositis armis atq; dissensionibus animorum suorum, pace
tandem optata gaudeant, ab effusioneq; sanguinis Christiani am-
plius supersedeant, quod unicuique fidelium ex animo est optan-
dum, ut etiam Regnum Principis nostri clementissimi ab eisdem
dissidentibus Principibus in certis differentiis quae inter illos
ac Dominia Principis nostri clementissimi extant, posset pacificari
et tranquillum esse, quas differentias Re me. D. vix bene
notas esse scio, quod spero faciliter futurum, ut dum res eorum
Principum mutuo dissidentium sua vias complanare studu-
erit, anteq; et promotor huius concordiae extiterit, suorum
etiam regnorum negotia non negliget, Sin adhuc minus pla-
cent aut non legitime videntur causae, quae me monerant ad
hanc orationem dicendam, estimo illud esse aliquid, ut cum
Regia vias Arbitrum se geret inter eos dissidentes Prin-
cipes, poterit cum illis foeliciter affinitatem iam sepius ten-
tatam modo certam atq; indubiam consequi, quo filio et fili:
abus suis pro voluntate sua, meliori q; statu eorum magis
utiliorem affinitatem eliget, q; forsitan post mortem sua sa-
cere utis quam dominus deus ad longa tempora differat se-
queretur, per quam tandem affinitatem et Regno et filio
suo si patri supererit, magnam poterit conficere amici-
tiam ac pacem, qua longis temporibus ad annos usq; plenis-
simos fructus quod cuilibet Regi adulto utile esse censeo, ma-
xime autem utilissimum illi, qui nondum perfectam etate
attingit, Siq; etiam ista non movent, habeatur ratio saltem
locus Christianitatis qui dissensionibus suis in animabus cor-
pibus

poribus atq; bonis suis pererunt argentq; vices Paganorum,
que reuera, indies magis ac magis ex meis Chriam dilectis
et ampliantur. Quod cum audire graue, videre oculis, vt
ego nunc presentiali aspicio longe grauius et acerbis exi:
sit, sepius enim lacrimis cum cibo et potu misguntur, vide:
tes innumeram multitudinem uirorum in captiuitate existen:
tium qui omni spe redemptionis destituti in sectam Macho:
meticam cum periculo animarum suarum transferrentur.
Et ea si nondum grate à me interpretabunt² saltem mea
sinceram mentem acceptent que ex bono processit animo et
ad hoc angeo, si mea iniuria huius sedande discordie Presa:
torum Principum non placent silencio imposito possint ista pre:
termitti ac negligi. Vnicum tamen hoc rogo si non merue:
rim ob hoc gratiam aliquam Principis mei clementissimi
ne in indignationem incadam, cum hec vt dixi bono animo
et propriis sumptibus feci. Quod si me et hanc meam pro:
uinciam, D. Vra Roma tutari noluerit plures emuli qui
eas in sinistram interpretabuntur partem non modo q; ea
ingrate per me facta acceptabuntur, verum me hostem patrie
et crimine lese artis infamabunt. Rogo indulgeat. D. Vra
Roma meo inepto ac indocto stilo scribendi. Idem mei Ama:
nensis incomple manui suozq; alto ac sagaci ingenio scripta
mea in melius apud se interpretari et Principem nrum de:
mentissimum velit cuius me clementie ac pietati Laterne
vnicui commendo.

Vt. D. Vra Roma sciat, quorsum, et in quibus locis nunc
agam, primum continuo iter meum ad terram sanctam
si deus amuerit, et Alkajre visitabo, et iterum eadem via
per terram redire vellem, Constantinopoliq; constitui pro
futura quadragesima, si non obstitit aliquod impedimen:
tum. Itaq; si aliquid mihi committere in hoc negotio cepto. Pri:
ceps meus clementissimus per medium Rome. P. Vre volue:
rit

xit hic Constantiopolim prout descripsi, littere sacre Regie
utis et Re me. D. vix per eundem meum Tabellarium
afferende me inuenire possint/sin minus Re ma. D. vix
saltem scribat desiste, et tandem doctor pace fructum. / Aliis
lris nona que hic aguntur Re me. D. vix scripsi, ut eo fa:
cilis ceteris cum placuerit communicare possit presertim ro:
go, cum fll. et Mgco domino Comite de Thaxenow Palatino
Russie mutuum habeant intelligencia, neminem enim ali:
um scio, quo melius uti Re ma. D. vix possit pro arbitrio
suo tam in rebus publicis qz priuatis, quod ipsamet sola
Re ma. D. vix melius intelligere potest qz ego id persua:
dere queam. / Et id quidem memoria exciderat, et dignu
tentatione, si Regnum peribit Hungarie, si Valachus
periclitabitur, quis nre patrie finis erit, et diuine expe:
ctabimus, deploramus alios nos ipsos etiam deploramus, et
cum aliis subuenire negligimus, quomodo ab aliis au:
xilium impetrabimus, pro certo maiore pietate ipsos Laga:
nos fauere nris partibus, nunc vides qz ipsi nos vt merito
debemus nro bono consulimus, ipsi enim nobis fauent con:
cordiam ac permittunt illam aggredi, soli qz de illa sunt so:
liciti, Nos autem illam si reuocamus, per eundem subsequenter
occasionem suscipimus.

Sacra Regia utas Regis Ferdinandi qui author prin:
cipalis huius concordie est maiorem profectum meo exili
iudicio et sibi et toti Chriamitati pararet, si regno in toto
dicepto et a suis et hostibus infirmitate ac infidelitate ple:
nissimo quod illi obtinere, et a tam magna Laganorum
potencia propulsare est difficillimum, ad optata Coes. Cel:
cederet, quam qz illo Regno per potentiam hostis integre
in Laganisimmo conuexo, tum suam patriam Austria
ac totam Germaniam perpetuo bello obnoxiam redde:
ret et exinde promittitur nri fundi calamitas. Ista tamen

242
secretis habere velim ne veritas auctori odium pareret.
Cuperem tamen libenter, ut canem dormientem non irrita-
remus et id vellemus quod possumus. hec tamen ut cetera
per me scripta vrea Roma. D. suo ingenio sagaci expendet
locoq; suo et tempore vbi et an commodum videbitur ostendet
ac declarabit. meq; benignitate sua paterna complectatur
ab emulis defendat, et Principi nro clementissimo commendet,
obnixissime precor, me pro his perpetuum servitorem si vivere
habituus, si vero decessero a domino deo mercedem refferatissima
accepturus. vltq; foelix longe ac sane vivat et valeat votisq; suis
potiatum vrea Roma. D. ex animo opto. Datus in Constantino:
poli feria quarta proxima ante festum Sancti Thomae Apli
Anno domini M. CCC. XXXIII

Summa legationis hec erat

Multociens Oratores habuit Rex meus clementissimus apud
tuam Celsitudinem, conficiende pacis causa, qui ad certum tem-
pus foedus amicitie et Trengas pacis constituere solebant
Quod grato animo quidem ipse Rex meus acceptabat

Verum multo gracius cum Orator ille, qui foedus ultimum pepi-
git cum Celsitudine tua nomine Principis mei, et filii sui
ad tempora vite tue Celsitudinis et predictorum dominorum
meorum acceptaverat. Illa enim prima foedera ut tempora:
nea cum tempore variari etiam poterant. Illa vero que sunt
ad tempora vite mutari non possunt neq; debent, ex parteq;
domini mei et filii sui nequaquam mutabuntur, salva, integra
et intemerata fide, sacrosanctisq; pollicitationibus utriusq;
utatum vrearum permanentibus.

Clementissimus enim Princeps meus firmissime pacta et foe-
dera cum omnibus adiacentibus vicinis suis sinceriter ac

constanti animo, fouet, tenet, et inuiolata obseruat. Quod luce
clarius omnibus vicinis, evidentissimeq; patet, pacta obserua-
tibus cum Matre sua.

Filiumq; suum charissimum Matas sua instituet, stabiliet, pre-
ceptisq; paternis obligabit, ut compescens feruorem innentu-
tis sue hanc per patrem suum pactam amicitiam inxtumq; foe-
dus cum Celsitudine tua obseruet inuiolabiliter, quoad vita
sibi Comes adexit et Senatoribus suis itidem iunget, ut si
superuixerit Rex, cum hortentur et moneant diligenter pre-
ceptaq; parentis ob oculos sibi sepius ponat, ut nullam occasio-
nem violandi foederis initi, siue per se aut suggestionem
alicuius prebeat, fidem sinceram parentis sui imitan.

Oplat enim Princeps meus clementissimus nedum per se et
filium suum, verum etiam et ab omnibus Regibus Christi-
anis regno sue Matris vicinis, ac adiacentibus cum quibus
sibi affinitas et cognatio intercessit, ut eam amicitiam foe-
dusq; cum Celsitudine tua per meum Principem inxtu idē-
tidem inuiolate obseruent et habeant, et presertim Seruum
Regem Ferdinandum Romanorum etc' et Seruum Joanne
Regem Hungarie etc' qui Principis mei ut cognati sunt et co-
sanguinei, ita etiam cum Celsitudine tua amicabiliter, sin-
ceriter ac fideliter uiuant, hec est cura Principis mei et sol-
licitudo accuratissima. Quorum Regum animos intellexit
Princeps meus clementissimus non solum auctoritate et po-
tencia, verum etiam humanitate atq; clementia Celsitudinis
tue esse sibi deuinctos et obligatos, pacemq; et foedus cum
Celsitudine tua pepigisse. Quod Principi meo ut eximie
placuit ita firmissimum et stabile esse cuperet.

Nec aliud veretur Princeps meus obstare, nisi diffidenciam eo-
rum in causis domesticis (quod absit) quo in indignatione
Celsitudinis tue inducantur, quod Principi meo ac toti Chri-
stianitati plurimum displiceret, etsi ab eo non superfederent.

multo magis viscera benignitatis Principis mei clementissimi
commonerent. Super his tamen ut fama ad Principem meum
peruenit, totoque orbe divulgata est in Iudicem supremum. ac
bitrumque benignissimum Celsitudinem tuam selegunt, ac
eius arbitrio parere sese submiserunt. Quod si sequeretur
nihil penitus restaret, quia non ut tantum pacem sibi gratis
simam cum Celsitudine tua amplexam frateriter observaret
imò loco parentis Celsitudinem tuam colerent ac venerarent.
tunc. Quod gratius foret Principi meo, quod ut dissidentes pre-
fati Principes, (quod absit) Celsitudinis tue animum contra
se concitent, quem sibi nunc concessa clementia tue Celsi-
tudinis placauerunt.

De quorum Principum dissensione componenda longe antea
Princeps meus clementissimus studiosissimus fuit ut beni-
gnitate sua eorum tumultuantes animos placare posset. Cum
tamen illud primum opus Principi meo non successerat, sua tu-
mentas libentissime audit, et contentissima est pro optimoque
officio eximii Principis, Celsitudinisque tue reputat quod eorum
differencias placauerit et composuerit, et si quid adhuc restat
quod repugnet menti Celsitudinis tue ob reliquias dissensi-
onum eorum Princeps meus clementissimus si necessarius est
ad stabilienda firmandaque ea, quae essent contraria inter
voluntatem seu decisionem Imperialis utrisque, ac ipso-
rum dissidens diuersumque desiderium, non denegat subire labo-
rem tum literis, Nuntiis, et Oratoribus suis, et quicquid hoc
genus expostulauerit pro posse debitoque honore suo Regio.

In praeterea tamen Oratorum Celsitudinis tue id negotium co-
modissime putaret intentare, sine quibus rem agredi Prin-
cipi meo non conueniret. imò minime multis de causis liceret
ut bona initia per Celsitudinem tuam inter hos Principes

diffiden^{ti}, iacta, optimo fine terminarentur, mensq; p^{ro}desi:
derii Celsitudinis tue bono opere non frustraretur. Quod
etiam Princeps meus plurimum factu dignum commenda:
ret. Siq; ad id amicus Celsitudinis tue accesserit, innotescat
Principi meo clementissimo, perq; l^{ite}ras, Nuncios ac Oratores
suos in re ipsa conveniant, vel si minus, pace sua Principem
meum non abhorrebit frui cum auctoritas solius Celsi:
tudinis tue ad ea concludenda sufficiet. Quod Princeps
meus certo certius habet

His dictis finem imponendo orationi mee petii ut hec per me m:
ciata secreto servarentur, tum propter diffidentiam Principum
sinistram suspicionem, quæ sepius concipi solet etiam qui litem
eorum dicimendo concordie ipsorum ex animo succurrere cu:
pimus suspicando et ascribendo potius eos sibi incommodare ac
obesse q^{uam} prodesse tum propter auctores seminatoresq; eius riza:
me qui miscui ac ignari modi et temporis eius pie humanissimeq;
actionis, cui ipsi invident, suo malo spiritu eos instigante ut col:
lidi possent, ne tantum velint nocant, negotiumq; hoc divinu^m
impediant.

O ratores vero sue Celsitudinis Coesares propterea nominari
esse necessarios qui humeris suis que odiosa essent partibus
concordandis imponerent, quibus id magis facere conveniet
cum auctoritate Coesares Celsitudinis fungentur. Utas ven
Regia dominus meus clementissimus, ut ea que suis utibus
placida et accepta essent caneret, et ita iste cibus dulci et ama:
ro permixto eo bono condimento reficeretur ac sapidior existens
per partes assumatur deo adiutore, sine quo factum est nichil
et clemencia principis mei aliquantulum eo bono onere gra:
tata atq; hec, accederet.

262

Responsum Cesaris ad legatam meam

Contentus est Coesare inuictissimus, qd foedus et Treugas pacis inuit ad tempora vite sue cum Mte Regia Polonie et sue Mti filio. Nouit enim Coesarea Celsitudo integritatem sinceritatemqz fidei Principis illius et benignissimum animum Regalem sibi innatum esse. Quod ut firmum et stabile sit ex utraqz parte ac iuxta foedera prescripta Coesarea Mtas optat, omneqz occasionem violandi foederis (quod absit) procul a se et a Principi tue. D. semotam habere cupit. ergaqz Principem hunc, et filium illius Mti per suam Celsitudinem firma pax et persenerans amicitia (quoad Coesarea Celsitudo vixerit) obseruabitur.

De filiis vero suis nequaqz id polliceri potest cum res est incerta quis illorum patri superuixerit. Sedemqz Palernam occupauerit, vel imperio successerit, et ita filios suos obligare ad tenendum futurum foedus incertum est quod sue Celsitudini neqz liceret. cum ille duntaxat certa ac indubia in foederibus suis constituere consueuerit.

Quod vero tangit Serenum Ferdinandum Regem Romanorum et Serenum Regem Joannem Hungarie et hactenus inter se dissidentes Principes. Coesarea Mtas amplexa est utruqz gratia et benignitate sua Imperiali, clementerqz illos suscepit in gram et amicitiam suam, atqz eos pro filiis adoptiuis sibi ascriuit, modo obseruent precepta Parentis ac illi obediant, pacemqz mitam et prescripta foedera cum sua Celsitudine et subditis sue Celsitudinis non violent, sears facientes animum sue Mti quem nunc placatum obediencia filiali sibi reddiderunt, inficerent redderentqz contumebatam, unde quid seq

opporteret prudens cuiusq; iudicium coniectari potest

N e vero differentiis suis in rebus eorum Primatis seu domes-
ticis sese inuicem conturbent et animis tumultuantibus ac
armis ferocibus inter se digladiantur quod minime Coesaree
Celsitudinis placeret imo contra mentem suae M^{tes} talia p
eos Principes intentarentur: Mittit Celsitudo sua Commis-
sarium suum et Protectorem auctoritate suae Celsitudinis re-
gni Hungarie gubernatorem et Thesaurarium supremumq;
Capitanum Exercituum Regni illius Altrem Ducem Ve-
netorum dominum Ludovicum Azziti cum plena auctoritate
ac sufficienti instructione ut differentias inter hos Principes
dissidentes componat et stabiliat ac Regnum Hungarie in
vnam dicionem Regi Joanni redigat et uniat in manusq;
sue M^{tes} auctoritate Celsi: Coes: conferat et ab his qui vi
occuparent exipiat vel si contra regni aggredierentur ac
demoliri conarentur auctoritate potentiaq; Coesaree M^{tes}
defenderet ac protegeret

Quo autem modo id aggressurus est et quam a nobis habeat
instructionem ipse tue Mg^{tes}. Dⁿⁱ nomine Coesaree M^{tes} re-
fexerit. Cui hoc faciendum commisimus ut habita cum eo intel-
ligentia Principi suo mentem Coesaree M^{tes} lris suis elu-
cidare queat et exacte declaret insuper comisit illi Coesarea
M^{tas} ut in conclusionem dissensionum horum Principum mu-
tuam habeat intelligenciam cum Regia Polonia M^{tes} cum
M^{tes} consilio et adiutorio ubi opus habuerit utatur Prin-
cepsq; Mg^{tes} tue pro pietate atq; clemencia sua illum non
desituat immo adiuuet. Coesarea M^{tas} optat et hortatur
ut pax inter hos dissidentes Principes que Coesaree Celsitu-
dini placida exit stabiliri ac concludi per hunc Commissarium
auctoritate Coesaree M^{tes} ac opera Regie M^{tes} possit

195
257
ut frater ab ipsis Principibus observetur ac teneatur in pos:
terum.

Hec illi regie mti ut imate pietatis ac benignitatis Principi
cognato consanguineo, ac vicino illorum dissidentium Principu
bene et expedite conveniunt. Coesareq; Celsitudiⁱⁿⁱ gratissim
erunt vb ab amico suo quem sua Celsitudo in his et aliis om:
nibus suis desideris conunctissimū habere vult, ut presatos
dissidentes Principes vicem eorum condolendo, tam sue Cel:
situdini Coesareq; Regi Polonie mutua inter suas mtes cha:
ritate habita iustificare.

Postidie iterum convenimus ipse Illustris Dux Venetorum mecum
in Aulam Magi domini Diasbasche In cuius pncipia responsu
ex commissione Coesaree mti ore suo, lingua latina Dux ipse
mibi dedit quod tale est ut sequitur

Coesarea mti me expedivit Ungariam versus cum auctori:
tate sua et gentibus sue Celsitudinis, mibiq; precepit ut
ceptam concordiam inter hos dissidentes Principes auctoritate
sue mti Coesaree stabilire in cuius Celsitudinis manus
et arbitrium differendarum suarū causas per ceteros Ores suos
in pnciam et Aulam sue Celsitudinis cum plenissimis eoru
mandatis et facultatibus sua sponte ~~in~~iteq; compromiserūt
ac delulerunt, hortan' eius Celsitudinem ut earum differenci:
arum cognitionem sagaci benigno iudicio suo diffenciat, com:
ponat, et exequatur. Quod Celsitudo Coesarea grato animo
in se suscepit partemq; differendarum earum, ^{et} dissensionum
pro Regno Hungarie habitarum, per se Celsitudo Coesarea
pntibus eorum Oratoribus decreto suo mediante diffiniit.
voluntatemq; sua declaravit, nec aliter fieri velle pro:
nunciat, eo vgt modo ut Regnum Hungarie integre, et

ex toto prout in confinibus suis late et longe existit. Et que partes huius regni per Serenissimum Regem Ferdinandum finis: sent occupate ut sint in dicionem et potatem sine aliquo strepitu armorum sed mere et de plano in manus Serenissimi Regis Hungarie Joannis modernum concessit et dimisit, finemque omnibus litibus pro prefato regno imponendo sic ipsa Coesarea Celsitudo per se decrevit. Quam sententiam Coesaree sue Matris utraqz parvum Oratoribus suis ad hoc habitis et missis grato animo suscepit literasque Coesaree Celsitudinis in eademque causa latam et descriptam sententiam ad suos Principes acceperunt et ^{ad} manus eorum detulerunt.

Quarum literarum tenorem ut percipitur ex litteris Serenissimi Regis Ferdinandi ad Coesaream Celsitudinem noviter per Nuntium suum Vespasianum de Sahara delatis, non bene Serenissimus Rex Ferdinandus percepit neque intellexit vel errore translatoris seu interpretis earum, quo forsitan interprete pro tunc sua Serenitas caruit, vel mala informatione Oratorum suorum quos hic ad audiendam et suscipiendam sententiam miserat, collusus est aliterque Celsitudini Coesaree respondit quod mens et voluntas erat sue Celsitudinis atque sententia sue Celsitudinis descripta in litteris, animum voluntatemque sue Celsitudinis declarabat, scribit enim Serenissimus Rex Ferdinandus velle parere sententie Coesaree Matris ita ut Oratores sui sibi detulerunt. Quemadmodum ipse lris suis affirmat ut maneat circa illa Dominia et sit illis contentus, partem Regni Hungarie concernentia que armis per eum pacta et conquista sunt. Quod nunquam erat nec est, nec erit intentionis Coesaree Celsitudinis.

Itaque hunc errorem extricandum ex animo Regis Ferdinandi mihi Coesarea Matris commisit inunxitque lacus me: tem litteras et sententiam per suam Celsitudinem latam sup

253.

isto articulo Regni Hungarie declaraturum. Quod si vo:
luntati et sentencie seu decreto Coesaree M^{tes} stare voluerit
declaracionemq; meam approbabit ac plane suscipiet reli:
quas differencias extantes componere et complanare Coesa:
rea M^{tes} inter ipsos dissidentes Reges mihi comisit. super
quo et Or^{es} predictorum Regum personaliter existentes vna:
nimiter consenserunt et tam promisso coram Celsitudine Ca:
sarea in me facto firmaverunt. Intelligencia tamen habita
ubi opus fuerit Sacre Regie M^{tes} Regis Polonie et pre:
sertim in conclusione ac confirmatione earum dissensionum
et differenciarum predictorum Principum que nequaquam per
me intenta finaliter concludere volo absq; p^{nc}ia sue M^{tes}
Regis Polonie vel M^{tes} illius Oratorum. Quod horum con:
veniens fieri poterit De quo per literas meas cum Ser:
Rege Polonie existens Hungarie sum tractaturus

Cum enim ad hoc peruentum fuerit ut conclusio de reliquis
differenciis fieri pronunciariq; debeat, et finis litibus eo:
rum imponi, necessarium existimo fore ut ambo Reges inter se
nunc dissidentes conveniant et quod per Oratores fieri
nequiverat (ut est sepius tentatum) in p^{nc}ia sua conclu:
dant, et foederibus desuper habitis oportunis ac necessarijs
conferant et ratificent ut illa que peragent perpetua atq;
inviolata mancant.

Sed quia iste congressus oportet ut sit sollemnis, et ita etiam
prospiciendum et cavendum est, ut sit tranquillissimus ac
tutus ex omni parte, omnibus euntibus et redeuntibus se:
curus. Principis itaq; mei personam primum magni estimo
et me etiam Imperiali M^{te} in hac commissione predictum mi:
nus estimare non ausim. itaq; de loco et modo ac quiete
Conventionis huius, ut de reliquis differenciarum conclu:
sionibus

cum sacra^mente Regis Polonie ut ante dixi communicatis
Consiliis convenire volo nam uti^l illi Regem meum et me
in hac parte auctoritate Imperialis^q frangentem Cosarea Cel
situs prece^tet^{er}is omnibus concedere intendit, cuius fidem
amicitiam et fraternum amorem sua Celsitudo iudicis magis
experta est, ac iudicis magis expetit^{ur}

Et iste exit progressus et conclusio ad conficiendam hanc sa
ctam unionem inter eos dissidentes Principes si et inquantu
decisionem seu decretum inter eos promulgatum de Regno Hun
garie Rex Ferdinandus benigne acceptaverit, quod pri
mum et principale est, unde et pax foederibus prescriptis
Cosaree uti^l cum Rege Ferdinando facile sequetur et in
violata manebit. Similiter bellum certocertius sperandu
erit. Quod si Cosarea uti^l offensa et delusa per Regem
Ferdinandum coacta iterum bellum instauraverit tuncq^{ue}
Dominia Regis Ferdinandi potestate sua visitabit, foeli
citerq^{ue} sibi prout confidit deo, succedet, ut ante succede
bat non ita benignus Regibus ipsis ac regnis eorum
apparebit prout ante fuit si abutentur clementia et pietate
sua qua eos esse devinctos sibi putaverat, hec^q deo
nota erunt ac declarabuntur ceteris Christianis Principi
bus, lris sue Cosaree uti^l quod non ex animo sed
in lris contumeliosis lacessitus a rege Ferdinando aggredi
illa cogetur

Quod spectat Moldavum satis clare inferius descripsi quibus
verbis aggressus sum per Diasbascham, mediante interprete
ipso domino Duce Venetorum, et quia satis magne impor
tantie res et negotium illud est, impetravi ut idem dominus
Dux qui se interpretem gessit suas etiam literas in eode
negotio daret ad Sacram Regiam utem^l dominum meum
clementissimum, quas cum lris Re me^m Dⁿⁱ v^{re} scriptis

153

infinis inclusi. Qui si id integre scripsit ut mecum locutus
est nescio (Venetus enim est) ego tamen omnino nihil addi:
di, nec omisi recteq; ea descripsi que mecum cretenus locuti
sunt, ac Sacre Mti. Regie significare commiserunt nomine
Coesaree Mti.

Tandem de Moldano quem nos Valachum nominamus hoste
Principis mei clementissimi mentio facta est. interrogatus su
an cum Sereno Principe meo pacem et concordiam inivit de quo
me inscium dixi, asserens me prius discessisse e Regno, anteq;
cum eo aliquid de pace conclusum fuisset. Dixi tamen Nuncios
misisse ipsum Palatinum ad Serenum Regem et dominum meum,
per quod forsitan Palatinus optabat et tentabat concordiam.
Quid postea secutum est nescio. Interrogatus quid sperem se:
quere ne an non? respondi difficiles condiciones pacis obicere
per ipsum Palatinum nec credo velle Principem meum huius
consentire debere. que ille essent: interrogatus respondi op:
tat sibi restitui ingenia bellica, vexilla, et captivos, que
omnia tempore belli nuper acti amiserat. simulq; petit ut
terra Pokucze vulgari idiomate dicta sibi donetur, que nup;
antea sua, nec suorum predecessorum erat. Credo tamen eu
posse impetrare, captivos libere mittendos ex utraq; parte,
quos Princeps meus ut generi humano benignissimus in plu:
ribus Hostibus suis victoria parca libere manumittebat
In aliis vero supranominatis effectu petitionis sue apud Prin:
cipem meum non credo illum posse consequuturum. Dixit pre:
terea Dux nomine suo et Xiasbasche, non meretur ipse Pa:
latinus omnino gratiam Principis sue Mgae: qui quoaduixerit
nunq; cessaturus (ut nos certo scimus et credimus) moles:
tari variis modis Principem illum benignissimum Regem
Polonie, inimicum enim capitalem Regi illi clementissimo
certocertius agnominus. Respondi insidias suas Principi meo

bene et manifeste notas esse. Scio tamen Principem meum illas
sibi illas^{ta} strenue propulsasse. ut verum Principem et prote-
ctorem Regni sui decebat. Responsum est iterum multo ma-
iora ei mala fuisse q̃ que sibi contigerunt. et merito mala
siquidem malum decent. Ego tot verbis per eos de ipso Vala-
cho concitus intellexi non abs re ista fore. eisq̃ iterum verbis
eos sum aggressus. Princeps meus scit ipsum Palatinum fore
Vasallum ac feudatarium Celsitudinis Coesaree. Quicquid
ergo mitius geritur in eum. à Principe meo clementissimo q̃
ipse meretur. causa Celsitudinis Coesaree id agit Princeps
meus. Cum Coesaree^e utis ob amorem firmi et amicitia
in personam et in Imperium. ac in Vasallos eiusdem Celsitu-
dinis secundum prescripta foederum accuratissime observat.
vellem itaq̃ scire quē sit mens Coesaree Celsitudinis erga
Palatinum prefatum. Et quomodo Princeps meus cum ipso
agere et procedere in hīs diffidiis per eum in Principem
meum iactis et nondum desitis debeat.

Responsum est Coesaream utem^{us} nobis commississe. ut tibi se-
creto secretius referamus quod est conclusum. in pectoreq̃
Coesaree Celsitudinis firmatum cum tempore. quod ppe
adest. neq̃ diu est expectandum q̃ iste Palatinus nemini fidelis
ommiumq̃ scelerum plenissimus castigaretur et corripereetur.
Quod cum fieri debeat ante imolescet. Coesaree Celsitudo
mentem voluntatemq̃ suam uti^{us} Regis Polonie. ut proinde
sua utas Regia eo fortius sue etiam vlsiscatur iniuriē.
modo nunc Regia utas non inferat sibi bellum. propulset ta-
men si quid ipse intulerit. imo arceat sua utas. ne quid ipse
in Dominis ac subditis sue utis perperam agat. Nulla ete-
nim est sibi fides adhibenda.

Quiesci tandem si persona Palatini sit exosa Coesaree uti^{us}
vel si totum genus illud hominum de quibus sua Celsitudo

habet tributum poenas luere debeat. Responderunt mihi pro:
 uisum esse ne pereant gentes. Pallatinus illius Tributumq;
 Coesareis (ut solet singulis annis fieri) minutum contribuatur
 Palatinus vero ut rebellis et contumax exga Coesaream Altem
 destituatur et alter loco sui ibidem collocetur. Quisni quis
 sibi succedere deberet, vellem etenim ut Princeps meus sci:
 ret vicinum sibi sibi futurum meliorem, pacisq; et foederum
 maiorem cultorem q; hic exat. Responsum est mihi de alio Pa:
 latino locando in locum istius: velle Coesaream Celsitudinem
 connexire cum Regia Alte Polonie anteq; contra illum insur:
 gere et arma mouere deberet: qui suis utibus magis ido:
 neus et fidelis collocari, ac illi terree prefici videretur. facilliq;
 iste moderatus depomi poterit cum ^{ex} omni parte circumseptus,
 aggredietur, prout id iam constitutum ac conclusum est in
 animo Coesaree Celsitudinis. Ab Imperio enim suo ceteros
 Sandziacos cum Exercitu et apparatu bellico est missurus.
 Idem Rex Ioannes, cui etiam ut ipsi dixerunt multum intulit
 lenitatis et contumelie, de terra Transsilvanie est enim aggres:
 surus. Idem Pallatinus Moldanie quem mea lingua Multanski
 vocamus ex iussu Coesaree Celsitudinis illum adoriatur. Sane
 sub eodem tempore eundem inuadere non negligent. Seximum
 itidem Regem Polonie ex Confinitibus Regnorum suorum ad
 vota Coesaree Celsitudinis prestatum speramus, qui sic ac:
 cumseptus hostibus ex omni parte, a suis populis in manus Coe:
 saree Celsitudinis extradetur corripicndus, sin minus tum
 et ipsi simul cum eo periclitabuntur.

Et adinuerunt, scribat hęc .D. tua Mg^a Principi suo, ac
 significet lris suis ut sua Regia Alas sciens mentem Coe:
 saree Celsitudinis, conformet animum suum ad vota sue Cel:
 situdinis, parem se exhibituram vicissitudinem a Celsitudine
 Casareia habita. desiderans q; suis compotem, dum ab eadem
 Coesareia Celsitudine optauerit

† In quo non despicit sua Casareia Alas
 et otis sue Celsitudinis

Andreas de Tanczin Castell^s Cracouien
Hierosolimitanus peregrinus

Petro Tomicio Ep^o Crac. Vicecancell^o

REME in Chr^o Pr^e et domine fautor^{is} gratiose ac honoran^{te}
Post servitutis mee in gram^{us} v^{re} R^eme Pr^eis comendacione.
Novitates quas v^{re} R^eme .D. scribere institui, he sunt, prio^{re}
scire v^{ra}. Pr^etas R^ema velit. Imbraimbascbam sumum
Confiliarium et Capitanem Exercituum Coesaree Celsitudi^{nis}
cum magna potencia Exercituum et tota fere Aula Coe^s
saree int^{is} non ita diu processisse ad eas terras seu promi^{as}
cias que in Persiam tendunt, et illic hybernare constituit.
Nonnulli dicunt contra Regem Persarum quem nos Tophi
nominamus perrexisse, aliqui etiam asserunt contra Regem
Portugali^{is}, alii contra nonnullos Magnates qui desinereunt a ditione sua
Imperiali. Ceteri vero affirmant existere Civitatem unam
dictam Babilon, in illis partibus tam magnam ut etiam sua
vastitate Alkair superat, eamq^{ue} olim fuisse per Regem
Persarum commissam ad regendum subditos eius, aliqui vero
magne auctoritatis et pl^{is}, quam unius Rex Persarum
ab eo rectore alienare, et alium loco sui instituere voluerat.
vnde ipse Rector ad Coesarem Thurecarum misit, fauendo
eam Civitatem magis Coesari q^{uam} ipsi Regi, modo mitte^{ret}
Exercitum ad eam possidendam et occupandam
Sola etiam utas^{Co} ut f^{ac}mat^{ur} in principio estatis, cum suo
Exercitu eundem Imbraimbascbam sequi debet. Sunt etia^m
qui dicunt eum Imbraimbascbam velle aggredi et oppugnari
Corson et Modon, Civitates quas olim Andreas de Doro ac^{cep}
ceperat, rectaq^{ue} exinde multi sperant eum Imbraimbascbam
Neapolim versus tendere. Item his temporibus Andreas

de Doro Praefectus Nanium Imperatoris Caroli Caesaris habi-
ta fortasse intelligencia cum Venetis aggressus est Classem Coc-
saris Thurearum prelioq; cum eis inito victor enasit. supraq;
triginta Naues magnas, Thurea vero quattuordecim dimittat
fatentur cepit, et multos earum Nanium Praefectos captivos ab-
duxit. quos nominatim prout habui relatum à domino Vespesiano
de Zabara Oratore Sermi Regis Ferdinandi describo in Sec-
dula.

Nunc autem Caesar Thurearum numerosissimam Classem parare
et contra Andream praefatum Dorian expedire comisit, volens
vltima hanc iniuriam per eum suae Celsitudinis illatam, eiq; Classi
Praefectos dedit Quorum summum qui suae Coesarae Celsitudinis so-
roxem duxit, et alium eidem Classi constituit vtz Regem
Barbaric, qui vterq; illorum me pnte Constantinopolim aduene-
rant. Coeterum Dux Venetorum Illris dominus Ludoni-
cus post aliquot septimanas, Vngariam ibit causa exequendorum
comissorum à Coesarea Celsitudine sibi iniunctorum. Qui etiam
Dux certos habet Sandziacos tam in Confinibus Regni Hungarie
q; etiam Palatinatus Moldanie, qui semper presto exunt in gru-
ente aliqua necessitate pro defensione Regni Hungarie.

¶ Ista fama etiam ad me peruenit, summum Pontificem cum Caesare
Carolo ac Rege Gallozum, in vnum conuenisse vnumq; velle
et nolle sibi, ac hostibus suis, et hoc ex relatu eiusdem eiusq;
domini Vespesiani de Zabara quem huc prueni, et huc vsq;
expeditus non est. Etiam me in Constantinopoli pnte venit
quidam Hyschpamus Throxilus vocatus qui à Cesare meo of-
fensus vellet aliquid suae uti incommodare, sed credo eque
sibi succedere, atq; Camillo qui eodem morbo laborans non
permissus est videre personam Caesaris, rursus rediit cum
Venetorum Oratore quem obuium habui in Edernopoli Cini-
tate. Preterea et hoc vix à me Pr^h etiam in summo. Intelligi

ex secrecionibus Coesarem Thurcarum conuersum esse cum po-
tencius suis ad partem orientalem ubi posset esse cum sue ^{Mis}
magno commodo et utilitate non parua verum multum
timeo ne distrahatur et reducatur abinde per istum Prese-
ctum Classis Coesaris Christianorum Nempe Andream de
Doro. Timeo enim si illic diuixerit occupatum Neapolim
(et quod absit) ne etiam Romam attingat, vel ne iterum
quod deus auertat si non perficietur ista concordia inter Se-
remissimum Regem ^{Ferdinandum} Joannem Austriam sit aggressus.
Est enim hic Imperator ut cognovi potentissimus, ditissimus
et foelicissimus, nibilo nisi diuina gra' egens, si itaqz texis
ad Austriam proficiscetur, magnum damnum et periculum
exinde facile sequetur. Et timendum postea ne meis terris
istud malum (quod absit) approxinetur, et quamuis tota
Christianitas est indolenda, ordinata tamen charitas inci-
pit a se ipso, hec tamen magis tractanda et deliberanda
^{mis} D. v're Bene sagaci ingenio committo.

Littere Coesares ^{Mis} uti quas per pntem meum Nuntium
mitto de reliquis meis negociis uti Regi fidem et testi-
monium afferent. Quem cum expedire v'ra Roma. D.
dignabitur litteras suas et Principis mei clementissimi sine
cessarium videbitur deferendas ad me committet. Scirus
enim per Regna Hungarie et Thurcarum Imperium ad
me redire poterit. Constantinopolim Conductore Vlaco
Thurcico nomine dicto fringente quem vel Dux Venetorum
vel dominus Palatinus Syradien ad petita mea ordinabit
Tandem iterum atqz iterum v're Bene ^{mis} D. gratie me ser-
uiciaqz mea v'rice commendo eamqz diuissime foelicem ac
optime sanam ex animo cupio Dato ex Constantinopolim ^{an}
Decembris Anno domini M. D. XXXIII

256

Ibrahimus Bassa.
Sigismundo primo regi Polonie

Z łaski bożej i łaski Czesarsza nawientbshiego, namoczniciśb^o
Czesarsza nad Czesarzmi. Czoła nad Czolmi, ktori Coroni
Czolom rozdaie i panowanie ma nad Balim, nad czarnim
morzem, y nad wielie Czesarsztwii, y nad wielie Cro:
liśtbwii, y nad rozmagithimi, y nad bogathimi, y nad sław:
nieischimi ziemiami. Ja Imbraimbasha iego Czesarskiej
m^o Serasker Soltan nawissbi Secretarz y Heithman
nawisschi, Gubernator wschistkich poddanych iego Czes:
arskiej m^o, y wschistkich Czesarsztw y Croliśtbw, Kan:
stbw, Starbow, nawissi i naprzednicischi rzadzieciel, y w:
schistkich panow wielkich, y wschistkich Gubernatorow, y
wschistkich wozendnikow, y Dworzan nawissbi sprawozda,
nagłownicischi pan, i nawisschi naschei wiarei, naschei mogli na:
shiego swiatha, nad Bobatrim Bobatir, nad moczimi moczni,
nad namocznicishimi, namocznicischi, ktorim iesth Imbraim:
basha Serasker Soltan, czo rozkaze bedzie rozkazano, czo
kazax bedzie skazono: czo komu dam bedzie dano, czo komu
wezmę bedzie wziało: skim chce walkę poczynęz bedzie
poczynęz: a skim chce aby bil pokoi będzie pokoi dzierzan
i w moci sę vmnie, w raku mogich wschistkie sprawi pa:
na mego milosziwego
Milosziwi Czoln, slisselismi sposta waschei Czolenskiej m^o,
spana Jendrzera a xabie s Tanczina, Castellana Cracow:
skiego, ktori iesth naprzednicischa Rada waschei Czolenskiej
m^o między swięczkimi rzbi Bialogrodski Thatarowie
ktorzi sę poddani pana mego mieli bi lieckimi wyjazdi

iako mowia ne zlodzieiskim obiczajem wgezdac wzienie
Waschei Cxolewskici Mc' a szkodi poddanim waschei Cxolew:
skici Mc' czimcz / czego mi nieradzi slischemi abioni mieli nad
pokoi i nad przimierzce, ktore iestb miedzi wascha Cxolewskax
Mc'ax / y miedzi panem mogim pewniei a isezie vstanowioni
meli co czimcz bes rozkazania pana mego, y mego wiedze:
nia, y pissa gim listb gimieniem pana mego, y mogza swax
ktora mi iestb dana, rozkazuiacz, abi takowei rzeczy niesmeli
wianzei czy czimcz, a ieslizebi gdi mimo ti listbi zo czimc
smieli abo czimili, wascha Cxolewska Mc' rozkaz, abi bili po:
gimani, a niektore smich raczcie odeslac do pana mego i do:
mnie, ia sie chce spilnosziox dowiedziec, szcziego tbo ros:
kazania czimox, iesli sami ssiebie to maix, albo rezandze:
nia Valaskie, skard kolwiek to mierz bendax, kazdi stieb
ktori to wczimil, albo ie naprawil, a woxoci sie do domu do
Lantstwa pana mego, bendzie tak srogo karzan, isch ttego
potbm czimcz niebendzie smial ani mogl, y y nim bendzie
stego prziklad, ktoscb kolwiek iestb poddanim a Holdow:
nikiem pana mego, a bendzie smial dac przicznie russe:
nia przimierzca, miedzi panem mogim, a miedzi wascha
Cxolewskax Mc'ax, a pokoi niebendzie zachowawal, bendzie
taki sch karzan iako czy karani bendax. O drugie Tatari
Przekopskie raczi wascha Cxolewska Mc' wiedziec zeia mo:
cza pana mego a prziczniex swax wosadzilem dzissieissiego Ge:
ssarza Thataxskie na to Czarstbwo, ktori iest panu memu
sinem a mnie bratbem, i themum to rozkazal abi zwassex
Cxolewska Mc'ax pokoi zachowal, y wtakim przimierzcu bil
iako pan moi iestb, a themu ia wierzox, isch sia ten wew:
scbitkum tak zachowa, itemu tescb moze wascha Cxolewska
Mc' wierzic pewnie iako sia zwascha Cxolewska Mc'ax v:
mowi, isch tego wminczim nieprzestampi, bo iestb dobrei czno:
stwi y pokoi ni pan, iam gi poznal dobrze bo bil semna dlugo

157
na Dworze pana mego i z megieb słom mierzeli mn dobrze wa:
scha Crolowska m' wierzić i pokoi smm postanowić
Hassam Soltan to iestb ięszc młodi, a w swei młodości niedokon:
cza ięszc postanowiom a w schakoß bendzie i ten postempował
wkrótkim czasie po woli pana mego i moiei, ktoremu tesh to
pan moi rozkaz, i i a rozkazania pana mego abi tesh z wascha
Crolowska m' ^{wypotogo} w pam bil. O Valaskie^o Voievode
raczi wascha Crolowska m' malo porzekac, a w schakoß strze:
ganc smieb ziem od mego abi niebile kazone, bo niemasch
komu dokonca wierzić, wkrótkim czasie pan moi to p'kaze
ize ma dosic vsiebie slug y poddamich, ktorzi na t'm m'ieś:
sczu bendanczi przeczim panu memu wiary zachowaja a
z wascha m'cia w dobrim sarsiegtbwie beda. Przymierza te^o
niepotrzeba waschei Crolowskiej m'ci zimie stbim Voievoda
bo on iest wprzymierze pana mego wlozon, iako Czessowskiej
m'ci Holdownik, a to z m'ieb vsb y z mego rozkazania posel
Waschei Crolowskiej m'ci pan Jendzei Arabia Starozina,
Castellan Cracowski, napierwascha Rada miedzi Swieczkimi
waschei Crolowskiej m'ci p'issat ięzikim waschei Crolowskiej
m'ci ziemie abi tak bil rozumni czisz a i am pieczane mo:
ie do tego listu przilozil abi tim wianczslla wiara t'hemu listu:
wi wascha Crolowska m'ci dal, bo słowa moie sa słowa pana
mego, ktore sia nigdi niemienia ani s'ia wczassiech naschieb
mienioz benda tego wascha Crolowska m'ci bane iestb a p'ewien
Dan Sabelepu t'ezecie^o dnia Marcza xiaziga lata Marbo:
metba Mustaffa dzieniatz s'eb liatb i czteridzięsci liatb
Christusowego t'bis'ac piecz s'eb y czterei

Andreas de Tanczin Castell. Craccouien
Petro Tomicio Epō Crace Vicecancell
Regni Poloniae.

R^EME in Cbro' Pr' domine et domine patrone ac fautor gratio:
fissime ac honoran^{me}. seruicioz meorum premissa commen:
dacione humillima. Post discessum meum de Constantinopoli ex
Aula Cesaree Celsitudinis, Postqz illam priorem expeditionem mea
quam Vre R^eme. D. prioribus satis lucide descripseram conti:
nnari iter meum Hierosolimam versus, et preueni in quadam fa:
mata Cinitate Helep dicta, eam mei Cosmographi Anthiochia
magnam Syrie vocant sub Montibus Thauri iacentem ^{Altre}
dominum Imbraimbascam supremum Secretarium Cosaree Cel^{ms},
ad cuius presenciam accessi, et cum salutatione a Principe meo
clementissimo, reddidi eidem litteras a sua Sacra Mte per R^ema
D. Vram mihi datas. Qui reuerenter ac humaniter illas susce:
pit, meqz audiuit, et legationem quam coram Cel^{ne} Cesarea
dixi, iussit mihi denno sibi referre, quod et feci voluntati fuit. D.
sue obtemperans, cuius auctoritatem magnam cognoui, et forsan
maiozem Cosarea Celsitudo sue fuit. D. tribuit qz sibi reliquit
Qui eandem legationem audiens quid mecum in prima et secunda
audientia egit, R^eme. D. Vre descripsi, partemqz ex litteris
Cosaree Celsitudinis quas ipse dominus Imbraimbascam noui
Cosaree Celsitudinis scribere iussit, per hoc declarans aucto:
ritatem suam, quod etiam in absentia Cosaree Celsitudinis
omnia ei licent, et quod in absentia eius a Cosare non erant
mihi alie date littere, dimittat littere fidei dixit propter
eius absentiam id factum fuisse. Nunc vero declarat in istis
responsa omnia mihi data in Aula Cosaree Celsitudinis, Vra
R^ema. D. intelliget partem ex eius litteris ad Regiam Mtem

datis, quas me iussit ex ore suo lingua mea materna scribere, ut
 eo facilius legerentur, quum habeamus defectum interpretum. Si:
 gillogz suo munuit, ut eis maior fides adhibeatur. Ego etiam
 coetera quae ex ore eius audiri vix. Be me. D. articulationis
 descripti his omnibus perlectis, intelliget vix. Be me. D. amo:
 rem, favorem, ac humanitatem quem gerit exga Principem no:
 strum clementissimum, et plurimum cupit coniunctissimos esse Coe:
 saream Celsitudinem cum Regia Mte domino meo clementissimo,
 perpetuaqz amicitia et foedere inter se fieri. Est ipse dominus
 Imbrambascha Princeps magnae fortunae cum sibi omnia affluere
 ubertim clarissime dinoscuntur, utpote industria, divitiae, magna:
 nimitas, dexteritas in rebus gerendis, et his similia, preter sta:
 tucam corporis sibi minime defunt, qui modis omnibus cureat
 ut nomen eius et auctoritas omnibus Christianis Principibus et
 fere toti orbi sit cognita, cupitqz ab omnibus venerari, amari,
 et timeri, Principem meum clementissimum, speciali prosequitur amore,
 intime ut aspicio, nominatqz suam Mtem, dominum inter omnes Pr:
 cipes Christianos virtutibus excellentissimum, et etate ac moribus
 praeditum, sepiusqz illam appellat patrem Coesareae Celsitudinis,
 domini sui, f. D., dominumqz suum Coesaream Celsitudinem,
 filium Mtris Regiae dignatur et filiali amore Mtem Regiam
 per dominum suum prosequi asserit, in seruumqz foedere ac Tren:
 gis pacis cum Regia Mte domino meo clementissimo constan:
 tissimum et perseverantissimum dominum suum Mtem Coesareae
 coram me firmissime et sancte assererat, quae gratius acceptan:
 da sunt iudicio meo pro parte Principis mei clementissimi, qz
 quod fides his non adhiberetur, nullam enim video arduam et
 arctam adeo necessitatem qua premeretur, ut fallacius utide:
 beat, quandoquidem omnia sibi Principiqz suo pro voto suc:
 cedunt. Ea tamen potius asseribo divinae grae, quae cum cor:
 dibz hominum dispensat, prout vult. Eo favore istius ma:
 gae auctoritatis hominis credo fore uti clementissimum Prin:

cipem nostrum. Idq; maxime muneris ac officii vrē R. me
D. est, vt frequencius ac item diligentius premoneat Sacram
Regiam utem dominum meū clementissimum, vt his potius
fruatnr pro honesto et vtili suo, q; vt illa negligat, modus enim
quo conseruari iste Princeps poterit, est satis facilis, nec adeo
sumptuosus vt subterfugiatnr. Est enim venacionibus deditus
presertim aucupis magnorum falconum ats Bialozorow
in magnis deliciis eas habens, ac aliorum minorum falco-
num, qui altissimo volatu prestarent, ac varias aues veloci-
tate sua de alto peterent, quorum vtiq; frequentia solet ha-
beri in terris meis, hec optat sua ftt. D. à Sermo Rege meo
Iuniorē, cum quo eo modo vellet mixte noticiam et familiaritatem
pro cuius voluptate vellet equos Arabicos, qui hic maximi
reputantnr sue Mti etiam mittere, dicens iuuenes Principes in
deliciis habere Equos, Canes, Aues, et id genus venacionū.
à clementis vero Principe seniore optat sepius Principi suo
et sibi scribi litteras, vt exinde maior fomes amoris inter eos
augeatur crescatq; hec vt dixi, facillima sunt et mediocribus
Oratoribus exequi possunt, sine magna difficultate donorum
et expensarum. Hec Mti sua si placebit Mti sue pro bono
suo et filii sui Regnorumq; suorum faciliter explere poterit,
id tamen ego pro exilitate ingemoli mei consulere et petere
facienda. Equum enim et vtile videtur rebus paruis magna
sartiri et conquiri, occasione ad hoc presertim habita decenti.
Idem ftt. D. Bascha actiones suas quas acturus est modo sic
mibi declarauit, veni huc cum ea parua potencia contra istum
Regem Persarum volens eo modo illum in Campum provocare,
Cui si comperitum fuisset, me magnas copias militum habere,
aut Cellitudinem Coesarem personaliter adesse, nunq; ande-
ret prelium committere, et ita eo modo id facio speroq; illum in
Campum exiturum, quodsi non auderet contra me egredi, et
prelium mixte subterfugeret, ego tum cum auxilio Dei omnipotentis

259

Ciuitates Arcesq; illius admitare subijcere facileq; in hoc voti mei
spero compotem esse Nam multi Primores ipsius et homines su-
perioris ac inferioris status ad pedes meos iam confugiunt, co-
mittendo se in tutelam Anti Coesaree, proq; domino suam utem
profutendo Quod fecerunt partim permoti timore et formidine
potentiarum mearum, ne vitam cum bonis suis amitterent, par-
tim etiam magna iniuria atq; crudelitate huius Perse domi-
ni sui. Addidit enim Is dominus Imbraimbascba tantam mihi
crudelitatem vigere, vt hominum carne eos vesti dicebat, sineq;
norma et lege victitare, utpote singuli singulorum vxoribus
commiscerentur, et maxime qui potencia preeminet, facit quicqd
libuerit, vregnes, adolescentulos in Symposiis corrumpendo
et alter alterius vxori in publico commiscendo, hec et alia re-
censebat. Dixitq; hanc iniuriam nequiciamq; eorum vindicem
futura meam, et facilem horum scelorum que illic exercentur Quos
potius et vere Thureas nominabat qd se et suos, alioquin ho-
mines tantis nequiis conspiratos Quum vero hec perficere
beant incertum ac ignotum tempus est hoc tamen ex comuni
plebe horum Aulicorum quibus stipatur is dominus percipitur
quod non libenti animo prelium inire volunt cum Persis, tanq;
cum sue fidei hominibus quos proximos appellant multoq; ma-
gis cupiunt diuersti in Caucos quos ipsi Chrianos nominant
et presertim gentem Germanam nimium exosam habent, cui
non tantum minantur, sed optant vt eo celerius in illos Peri-
ceps eorum suas potentias diuerlat Et ob id multa angustia-
tur, finguntq; illic agi, vt ita habeant legitimam ac quasi ne-
cessariam causam tanq; huius qui magis cupiunt illic qd hic vi-
dexi. Princeps tamen illozum fuit dominus, Imbraimbascba,
longe aliter sentit, qui vt dicit cupere Chrianitati pacem mo-
soli Chrian non prebeant ansam bellandi in Persas sui fer-
uorem animi, si fortuna admittet effundere velit.

Ego interea iter meum Hierosolimam diuina fauente gratia pro:
sequi

sequi volo nec abinde adeo celeriter, ut prius sperabam redire
possum. credo enim vix me Constantinopolim reuersurum pro
festo Pentecosten, littere tamen si que videbuntur necessarie
mibi deferende, auctoritati istius Principis domini Imbra:
imbascbe porrigentur mihi celerime ex Constantinopoli ubi:
cumq; locorum fuerim per Postas quas ipsi Vlacos nominat

De ffl. domino Alexitli Duce Venetiarum sic scio, et percepi
quod vellet auctoritate sua istos dissidentes Principes concor:
dare, ut exinde laudem posset consequi, et aliquod preinatum
suum bonum in hac parte prospiciat, et emendandum est, si non ade:
rit utas Regia dominus nre clementissimus Primiarius ar:
bitratur quod utraq; utas dissidencium Principum per eum do:
minum Alexitli colludetur, hoc secreto secretius est, quod etiam
hinc committere non audeo, vnum tamen effecti hic existens
apud fflm dominum Imbraimbascbam quod omnino plus co:
fidit iam in hac parte Sacre Mti Regie domino meo cle:
q; ipsi Duci Venetorum, et auctoritatem Ccesaream quam
ei concesserat iam ei aliquantulum prescribit, eo vizt modo
ne quid inscio Principe nro clementi, mirebus istius concor:
die aggrediatur, modo Princeps nre clementissimus nolit
sua opera deesse, seq; exuere ab eo negotio amore dei, amore
familie, utis sue clarissime, amore boni totius Chriamitatis,
non amittat hanc occasionem quam habet in manu sua utas
et subeat utas sua eam prouinciam, parumq; hunc laborem
tediosum non magni sibi faciat, propter magnam gloriam
nominis sui et vtilitatem totius Chriamitatis que exinde fu:
tura est, quam describere longum esset, sapienti tamen mili:
bet satis est dictum. Habet sua utas intuitum et modum
cum eo Duce Alexitli hunc actum ingrediendi dum sua utas
rescribet litteris suis quas ego ad utem suam misi et ora:
torem mediocre discretum cum illis ad eum mittat, per que

371
260

intelligentiam mutuam de hiis habeant, quibus modis res ipsa
aggredi possit ut bono fine terminaretur sine simulatione
que utriusque parti periculo est. hec ego que intelligo scribo mea
tamen Roma. D. suo prudenti et sagaci ingenio melius illa
discutere poterit, que exunt utiliora pro republica mea et
Principis mei clementissimi statu ac filii sue utris. Veneti
enim quorum hic Oratorem preueni non dormiunt agunt
sua negotia, et credo si Rex Ioannes interiret partem Re:
gni Hungarie possessuros, qua vi et quibus modis, non tutum
ac longum esset scribere non caret enim iusta suspitione
quid hec evenire possint.

Coesarea Celsitudo navale bellum currens et comota per An:
dream de Anxia qui nunc ut ante scripseram aliquot
naves cum militia Coesaree Celsitudinis aggressus fuerat
et devicerat, ante Choron et Modon ceperat, instituit Re:
gem Barbarie in Capitanum supremum navalis pre:
lii. Cui duos portus hos videlicet comisit Rhodis atque Ale:
xandrie pro personaque sua triginta millia Ducatorum sti:
pendium instituit, qui rex omnibus vicibus conabitur iam
aggredi hunc Andream de Anxia, et timendum est, ne
Napulia ac Italia sint in magno periculo, si Christiani Pr:
cipes et capita mea simulationibus suis ut expectant intere
se non desistant ac tempestive non occurrant periculo. Res
enim moram non patitur, hec propediem, ultimam sum vates
necertus, audientur de quibus lacus cum ipse advenero dis:
serere possim.

Audientur etiam hic Choron et Modon rursus per milites Cel:
situdinis Coesaree Thurearum acceptas fore. Iste enim San:
driacus Semendrien' his temporibus illic fuit locatus tanque
in ditionibus et maioribus prouinciis qui collectis copiis

admittebatnr eas Arces oppugnare, multosq; ibidem variis
suppliciis affecti, deinde ipsi miserissimi Incole illarum Ar-
um salutis sue et suorum consulendo Arces iterum eidem
Sandziaco tradiderunt, sic fama hic erat, an vera rice-
tum est mihi

Quod vero spectat istos Thaxlaros Przepakskie et Bialo-
gradskie ac ipsum Valachum de hoc ipse fuit. D. Imbrami:
bascha propria motione et voluntate nihil à me admo-
nitus discesserat verbisq; talibus quales in litteris Sa-
acrae Mtes Regiae sunt scripte, per Interpretem mihi di-
cebat, sine mea aliqua mentione, id tamen ego audiens
boni consulebam, quum nihil videbam esse contra nos reg-
publicam nrām. Et etiam quia vrā Rēma. D. nulla
mihi de hoc informationem dederat.

De hiis omnibus rebus, de quibus ad suam Mtem Regiam
dominum clementissimum ob sedum lectionis suae Mtes
scribere non fui ausus, precor vrām Rēmam. D. plena-
rie suam Mtem edocere de hiis velit.

Hec vero quae hic bona mente et sincero animo egi, precor
boni consulantnr, sperabam siquidem in talibus obsequium
praestare Deo, cupiens hos dissidentes Principes in concor-
diam redigere opera Principis mei clementissimi quae si
boni non consularentnr, queso ignorentnr mihi tamen,
quum nemo de bono opere lapidari debeat Ego ab om-
nibus si modo cognitam voluntatem Mtes suae domini
mei clementissimi habuero supersedebo.

Interimq; vrā Rēma. D. me commendatum iri cupio Ea-
q; mississimè rogo velit me seruiciaq; mea humilima

261

sacre M^{ti} Regi^e domino n^{ro} clementissimo commendata
facere, et me ab emulis meis coram sua Sacra M^{te} tueri
ac defendere Quam gram v^{re} R^e me. D. ego rursus al
aliter repondere nequeo, saltem q^d vbiq^{ue} locorum fuero
vt peregrinus deum optimum Maximum pro R^e ma. D.
deprecabor, idoneosq^{ue} ad hoc munus homines deprecatoros
conueniam Quam R^e mam. D. v^{ram} diuissime optime sa
nam viuere, secundumq^{ue} animi sui sententiam omnibus
rebus frui ex animo precor Dat^{us} ex Halep tertia die
Marci Anno domini M^o. D. XXXIII

Digne R^e ma. D^o. v^{ra} de his omnibus rebus v^{re}
R^e me. D. per me conscriptis, significare et communicare
fit domino Joanni Comiti de Tharnow Palatino Russie
et amico suo sincero, vt habita mutua intelligentia, dig
nabuntur prestancie v^{re} consulere ac promouere hoc
negocium perficiendum a M^{te} Regia domino n^{ro} de
mentissimo si vtile v^{ris} prestancis videbitur. Sin
minus ab eisdem informari cupio

Hæc in prima sessione Ibraim Bassa
locutus est ad Andream de Thanczin
Castellanum Crace.

P^{er}out antea prioribus literis Serme M^{ti} sue Regi^e signifi
caueram, me aduersus hostem domini mei arma tulisse,
sciens M^{tem} suam Regiam Principi meo esse sincerum et
constantem amicum, hortabam^{ur} vt Dei auxilium imploraret,
pro felici enentu belli Principi meo, cui non dubito id fa
uet ex animo vt amico suo. et mihi Secretario sue Celsitu
dinis, et nunc iam perueni vsq^{ue} ad Halep, maneoq^{ue} vsq^{ue} huc
in Dominiis Principi meo subiectis, iamq^{ue} hosti propinquior

sum q̄ ante fui et bona initia Deo volente fortuna Principis mei ac regimine meo in hoste apparent. Nam subditi illius, terrore perculsi, ne lugeant penas simulq̄ cum bonis pereant, recurrunt multi ad pedes meos. Principi meo clementissimo sese subiciendo et gratiam eius implorando. Item deo adiutore futurum brevi spero Principem eorum facturum, vel si non fecerit, penas condignas luiturum, quod postea pex Principem meum clementissimum, et me, cum factum fuerit, sue. Mihi ut amico sincero non erit incognitum, ut ita simul gaudeat de foelicitate ac triumpho Principis mei,

Illuc me preuenit in Halep Orator Mis sue Regie Andreas Comes de Thanczin Castellanus Crac, qui mihi litteras Serme Mis sue reddidit, et fauorem Mis sue ob bonam amicitiam verbis humaniter declarauit. Quod ut libens audiuim, ita et reuerentur, ut decuit pex eum à Mis sua accepi. Is seriem locius Legationis sue quam apud Coesarea Celsitudinem gesserat, mihi declarauit, quam intellexi ex puro ac sincero animo processisse Mis sue Regie ut Principis matris, probi et nomine suo inter Christianos Principes apud nos laudatissimi et acceptissimi idq̄ facit cupiendorem optimam vgt̄ pacem et tranquillitatem Principum, quæ à quolibet bono Principe est magnificienda. Coesarea enim Celsitudo Princeps meus clementissimus memini infert bellum nisi lacessitus ab aliquo iniuria, nemini auferet sua, cum propriis satis superq̄ abundat, lesus tamen à superbis et tumultuosus vlciscitur ac vindicat lesam item iniuriamq̄ suam quod omnibus fere partibus mundi cognitum est, qua potencia auctoritate, fortuna, diuicijsq̄ polleat, et quos ex hostibus cepit triumphos plurimos, quorum personas, Domina, subditos plurimos numero sibi subiiecit ac debellauit. Et qua iusticia ac clemencia sit in subditos suos et in confederatos

amicos, notum fere toti orbi est, omnesq; id de Celsitudine Coe-
 sareae Principe meo clementissimo merito predicare debent, qui
 verbum suum pro lege Imperiali maxime obsequat, et velut
 summum munus, ut summum decet Coesarem, summe colit, eiusq;
 Sacram veritatem quamvis totus orbis expectans est, ac indies
 expectatur. Illi tamen duo Principes ac Reges, Ioannes Hun-
 garie et Ferdinandus Romanorum et Bohemie, precipue si veri-
 tatem non celaverint prout dignum est, ut ab omnibus Princi-
 pibus teneantur et obsequantur, testabuntur Principis mei cle-
 mentissimi iusticiam ac clementiam, quam in eos ac eorum Domi-
 nia Regnaq; fecerit. Quod scio Mentem suam ac ceteros om-
 nes Christianos Principes non latere hec enim sunt sole clari-
 ora, nec ab eis negari possunt quid clementie ac iusticie a
 Principe meo uterq; illorum assequutus est, quod promotione
 mea apud Coesaream Celsitudinem dominum meum cleme-
 ntissimum factum est, et per neminem alium id effigi potuisset
 nisi ego hoc negotium promovissem, favens Christianitati cum
 Principe meo pacem quam si auxerint obsequare, prout eis
 id esset salubre ac bene consultum, sui secus, Princeps meus
 clementissimus ut consuevit, cuilibet aduersario suo viriliter
 et animose obistere, sic et nunc facere non desistet Turbatoriq;
 pacis sua potencia quassabit usq; ad interitum eius persone
 et suorum Dominorum.

Mas ergo sua vti senior inter alios Principes Christianos viri-
 tutibusq; ceteros Principes Christianos antecellens, apponat ma-
 ximum suam et consilia sua inter hos dissidentes Reges supra
 descriptos ut depositis armis in pace vivant. Decretumq; Coe-
 saree Mentis inter eos latum obsequant iniolabiliter, ne secus,
 facientes lese Mentis sue crimen per hoc incidant suamq; utiq;
 Coesaream commoveant atq; ad capessenda arma inducant, cuius
 foedusq; cum eis initum dissolvant, animum et decretum Cel-

Coesarce per ffl. D. Ludovicum Azziti Ducem Venetiarum
etc. Cui hęc provincia per Celsitudinem Coesaream et me Sc:
cretarium supremum sue Celsitudinis est iuncta. Utas sua
intelliget per litteras et Oratores multos. ut ita bii diffide:
tes Principes in unitatem et concordiam reducantur. Coesa:
reeq; Utis gratia, iusticia et clementia non abutantur. De:
cretog; Utis sue non adnexentur, periculis sibi et suorum
Regnorum ac subditorum omnium tempestive providendo
ad quod ego ut amicus illorum sincerus illos hortatus su
ac premonui, ne tentet supra vires suas efficere aliquid q
possint. Tantumq; Principem ut Coesarea Cels^o est toti
arbi notus, indignacionemq; eius erga se non pronocent,
Ibidem Utis suam facturam non dubito ut prius et cleme:
tem Principem fauentem humano generi, pacem et tranqui:
litem cuius consilia et admonicionem ipsi si sapient gra:
tissimo accepturi sunt animo. Aliter si fecerint, quid toti
Christianitati periculi et incommodi attulerint, ipsi videant,
supremusq; deus in illo vindicet qui autor eius ausus esse
voluerit, et similis fiat acetosissimo aceto vas suum cor:
rumpenti.

Siat Sexma Utas sua Coesaream Celsitudinem Regnum
Hungarie integre contulisse Regi Joanni, nec ab eo accep:
turum sine etiam id velit habere Rex Ferdnandus, et p:
mittit, multa Coesaree Utis danda et contribuenda, ut ce:
teri Reges et Principes Omagiales ac subditi Celsitudinis
Coesaree faciunt, et sese subdidit Celsitudini Coesaree in
filium, patrem Coesaream Celsitudinem appellando ad cuius
fimbriam per Oratores dicebat se et manus suas applicasse
nec illam velle mittere e manibus etiam si altera absa
foret, altera tamen manu tenere quoad vita fungeretur,
Quam humanitatem non tantum oratoribus sed et litteris
Coesaree Celsitudini declaravit, que servantur in Thesauro

sue Celsitudinis in testimonium usque in hunc diem. Postea tamen
 litteris suis aliter animum suum declaravit, nutans in suis
 pollicitationibus. quod ei facere non decuit, has tamen eius
 pollicitaciones ac humilem subiectionem Coesarea Celsitudo non
 spremit in hac parte, quod illum pro filio suo suscepit, fidesque
 pacis cum eo pepigit, Regno tamen Hungarie^{assuet} cum decrevit
 pro Rege Joanne totaliter et integre, usque Rex Joannes
 illo potius sine aliquo tributo tradendo Coesarea Celsitu-
 dini sua clementia concessit liberaliter

Regina vero Maria relicta Sexu Regis Ludovici suo
 Impe potius Dotis et dotalicii Coesarea Celsitudo ex sua
 clementia et pietate ex ea illam sic fieri decrevit, et hoc se
 in quantum concordia inter Regem Joannem et Ferdinandum
 sequeretur quam concordiam inveniendam Coesarea Celsitudo ad-
 misit non tantum de ipsa Dote, sed et de ceteris Castris
 commutandis si Regi Joanni videbitur, ut enim liberaliter
 Regnum illi tradidit Coesarea Celsitudo, ita et libere ei dispen-
 sandum cum Civitatibus et Castris illius Regni admittit.
 Verba enim sue Celsitudinis firma et stabilia esse vult, nec
 unquam permittenda sive totus orbis aliter vellet et optaret
 ipse potius toti orbi se opponere vellet, quam quod verba et
 pollicitaciones sue Celsitudinis immutarentur, ipsa enim hu-
 manitas magnorum Principum non in cultu, carne, nec in
 ossibus extat, sed potius in verbo ostenditur ac relucet.
 Quod si à supremis Principibus non teneretur quanta in-
 securitas subditis et pauperibus hominibus nasceretur
 quilibet coniectari potest, ex inde totius fere orbis commotio
 sequeretur.

Ista itaque habita ex me notula Principis mei voluntatis et
 animi sue Celsitudinis, rem deo propicio. Utas sua aggredi-
 atur et disponat, ut dissidentes Principes in concordiam redue-

possit. Coesaree Celsitudinis verbum decretumq; non mi-
nutando, etiam in minimo, quae omnia intacta et inuolabi-
lia sua Celsitudo esse vult, id placebit et Coesaree Celsi-
tudi atq; mihi supremo Secretario suae Celsitudinis. Et
quicquid modo superscripto Aitas sua inter hos diffidentes
Principes fecerit et concluderit, omnia rata et grata Coe-
saree Celsitudini erunt, et firme à sua Celsitudine ob-
seruabuntur, nec in vlllo puncto illa violari permittet,
his verbis et litteris meis Sexta Aitas sua fidem ad-
hibeat quae etiam nunq; mutantur, nec aliter fiunt q̃ ex
ore meo proferuntur.

M

145

Petrus Tomiczki Ep's Crac Vicecancell
Joanni de Tarnow comiti Palatino Russia
Sandomirien Capit'o

M^{ag}re domine frater et consanguinee char^{me} ac hono:
randissime. Cum accepissem vram Mgiam in Russia
et vsq; vexsus Chmielnik debere breui proficisci ad officiu
meum peruenire sum arbitratus. vt priusq; a nobis lo:
gus disiungeretur. illam miferem. quod consilium se:
cutus. mitto hunc nuntium meum ad Mgiam vram
et illam presentibus viso ac saluto. vt quocumq; ierit
foelicissima sit et recte valeat semper. pridie huc ad me
sunt allate a domino Palatino Podolie littere quas mi
et Mti Regie scripsit dominus Castellanus Crac ex
Constantinopoli et proprio nuntio vsq; ad dominum Pala:
tinum Podolie transmisit. sed ille nunc ex itinere languet
Quas ego litteras simulatq; accepissem Mti Regie tras:
misi nactus Cubicularium sue Mti's opportunum in Lit:
uaniam. qui hac tantum temporis spacium est apud me
inoratus. quod et perlegi ipse. meas et transcribi exem:
plum feci quod Mgic'e vre cum presentibus mitto. vt
ea que dominus Castellanus apud Thurocorum Impera:
torem pro honore et gloria Mti's Regie egit et cura:
uit cognoscere possit. litteras vero domini Castellani
manu eius propria subscriptas et annulo ipsius obfig:
natas ad Regiam Mtem misi et adscripsi sue Mti
vt ea que a domino Castellano sunt curata. clementi
et grato animo suscipere dignetur. quod quo pacto et
mibi et ipsi domino Castellano apud Mtem suam succe:
dat non satis nunc possum conicere. Verum cum ex
Lituaniam ea de re aliquid accipero Mgiam vram cer:
ciorem

145

ciozem facere non pretermittam heri etiam meus nuntius
quem in Lithuaniam ad obsequandas vniversales lras mi:
seram rediit, litterasq; amicorum attulit, quibus scribit
q; Consiliarii illius Ducatus vnanimi sententia et voto
id Mti Regie suadent, ut Arces et regiones perfrande
et dolum Ducis Mosconie defuncti Mti sue hostis mi:
quissimi occupatas, recuperare dignaretur se in hoc Mtem
suam omnibus viribus et facultatibus suis alacriter
adiunare promittentes, presertim cum intelligant nunc
optimum tempus et occasionem ad rem bene gerendam
esse, cum inter puerum Principem et illius duos Patruos
pessime conveniat et cum omnia nunc sint in Mosconia et
intestinis seditionibus perturbata, quod dominorum Lit:
nanorum consilium et tam ardens desiderium deus om:
nipotens fortunare dignetur. Euentus rerum nos do:
cebit omnia, et vtriam non secus q; optamus et vt ratio:
nibus Mti Regie magis expedire posse videtur. Co:
mendo me amoris et benivolencie fraterne Mgae vtr:
quam vt dominus deus dni recte sanam et semper pro
eius desiderio felicissimam servare dignetur ex animo
opto Datus in Bodzanczin die octava Martii Anno
domini M^o D^o XXXIII°

511
266.
Petrus Tomiczki Ep's Crac. Vicecancell.
I oanni de Latalice Ep'o Posnamiensi

R. ME in Christo Pater et domine frater et amice charissime
ac honorandissime. Mitto hunc nuntium meum Alber-
tum Skorek ad D. Vram Beman, cui comisi ut D.
vram Beman meo nomine niset et salutet, post vero
apud illam ea agat atqz curet que ad obsequendam D.
Doctoris Rzegieza in Parrocchiali Koslonien' possessio-
nem pertinent. Namqz ut scit. D. Vra Bema tenebatur
in illa a quibusdam non tam iure qz temeritate. Quare
D. Vram Beman plurimum rogo, ut illi in his que
dicet fidem adhibere, et que petet adiumento esse ve-
lit. Nominatim vero hoc ab illa rogo ut pronentus
Parrocchialis predictae Koslonien' qui apud Capitulu
Varschonien' asseruantur, extrahi domino Doctori in
manus eius Alberti Skorek mandare velit, et nisi
per facultatem alicui Plebano dare, apud quem pro-
uentus Ecclesie Koslonien' debiti, iure repperiri possent.
Nam apud Officialem Varschenien' quicqz iure pro dno
Doctore Rzegieza agere non prodesset, cum plus fratri suo
qz cuius alteri in hoc faueat, faciet in hoc D. Vra B.
rem non minus equam, qz mihi gratam et quam dominus
Doctor officiis suis ubiqz locorum illi mereri curabit.
Commendo me amori et benivolentie fraternae D. Vre.
Bene quam et sanam, et semper felicissimam esse ex
animo opto. Dato in Bodzanzin ix^a Martii Anno
domini M. D. XXXIII

Petrus Tomiecki Ep's Crac. Vicecancell.
Mathia Drzewicio Archiep'o Gnesnensi

R. ME in Chr'o P'e et domine maior honoran^{me} Cum
is seruator meus Gnesnam ad suscipiendos sacros ordi-
nes proficisceretur, et ego scirem, D. Vram Rmam pro
illo tempore isthic futuram, comittere nolui quin presen-
tes illi darem ad D. Vram Rmam lras, quibus illa
viso et saluto, prosperamqz valetudinem et omnia sansta
ex animo illi precor. Ego hic bucnqz sum imoratus
operam dans quieti et ocio, sed iam ad maximum dece
exactis diebus hinc movebo, Crac' recta iter facturuss
quo cum peruenero, dabo operam, vt negotio quod D.
vre Rme cum domino Lagiewniczki de parte Arce
super quo constructum est Stabulum intercedit, finis
imponatur. Et vtrumqz communis hec est vulgi senten^a
quod Arca predicta ad e'dem et prebendam diui Max-
imi pertineat, quodqz illa dominus Archiep'us defun-
ctus vinente adhuc domino Chelmski Eccl' mee Can^{co}
tantum precario utebatur, ego tamen nihil his vocibus
et coniecturis solis hominum tribuens, rem ex certis
et legitimis probationibus atqz fidedignorum hominu
testimoniis cognoscere et in illa quod equum et iustum
videbitur decernere curabo.

Nudius tertius rediit puer meus quem ad obsignandas
vniuersales litteras in Lithuaniam miseram, is refert
et vna amici scribunt dominos Consiliarios Ducatus
illius in hoc esse, idqz uti Regie suadere, vt nunc ma-
gno motu in Moskoniam per discordiam facto Arces J

267
terre que dndum dolo et fraude hostis occupate fuernt
recuperentur, in hoc enim consilio opibus et sanguine suo
uti sue alacriter adesse vellent, que eorum consilia
dens promouere et fortmare dignetur.

Ante aliquot dies accepi à domino Castellano Crac' ex
Constantinopoli de multis variisq; rebus lras, quas
res omnes vt .D. Vra R. ma ita vt sint cognoscere
possit, illi earum literarum exemplum mitto. Coeteru
ab illa rogo meminerit petitionis mee pro domino Ab:
bate Andrzeionien' Piotrkowie nuper facte, qui petit
parvulam decimam de paucis agris nonalibus minera:
toris sui puenientem donari pauperi hospitali in An:
drzeion. Rego etiam Vram R. .D. vt ei seruitori
meo Pniowski facultatem facere velit, quo reliquos
sacros ordines in mea vel alterius cuiuspiam Diocesi
vbi commodum videbitur, suscipere possit. Quod ve:
ro reliquum est me amori et benivolentie .D. Vre
R. me commendo et vt illam deus omnipotens sem:
per foelicem et recte sanam in multam etatem ser:
uare dignetur ex animo opto. Dato in Bodzanczin die
ix^a Marcii Anno domini M^o . D^o XXXIII

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell
Spitcom Iohanni de Tarnow Palat^o Russi^e. Capit^o
Castell^o ^{Sandomiriensi} Zauchosten. Thesaur^o regni Pol

M Ag^{ce} domine frater et amice char^{me} ac bonoran^{me}
Proficiente hoc servitore meo Janek ad terras Russi^e
nolui illum vacuum literarum mearum ad Vram M.
dimittere quibus illam viso et saluto, fausta qz et foelicia
omnia illi precor et opto. Rediit non pridem Nun:
cius meus ex Vilna quem miseram illuc cum literis
vniuersalibus ante Carinsprinum is refert et amici scri:
bunt Regiam Mtem agere nunc Contentum cum Con:
siliariis et subditis illius Ducatus qui omnes plus
cupere videntur bellum qz pacem, ita enim sibi persuadet
quod bello et armis repetere poterint eas Arces et ter:
ras que dolo et fraude Ducis Moskou^e defuncti erat
a Magno Ducatu Lithuanie ablata et excepte ad quod
vices opes et facultates suas omnes liberali animo im:
pendere volunt et promittunt, quorum consilia et vota
christus dominus n^o secundet.

Ante octo dies accepi litteras domini Castellani Crac'
datas et scriptas Constantinopoli, quibus facit me cer:
tiorum de sua bona valetudine, et quod illuc foelix et
sospes appulserit, et cum honore debito a Coesare Thur:
corum et eius Bassis exceptus preterea scribit se pro:
ficisci ad terram sanctam itinere terrestri et inde vsqz
ad Alkairum, datumqz et adiunctum sibi esse a Coesa:
re Thurcorum Conductorem et Comitem itineris nrm
Polonum Kierdei, iussit autem et mandauit seruitori
suo quem huc misit cum lris suis et Coesaris Thurcorum
ad Mtem Regiam quas ego misi iam Mti sue, vt cum

155
162
responsum habuerit à mte sua et à me cum illo enesti-
gio ad Constantinopolim proficiscatur. ubi ipsum repe-
rire deberet. ita enim sibi tum persuadebat dominus
Castellanus quod redire possit in Constantinopolim ex
Iherusalem et Alcairo hac quadragesima. commendo
me fraterno amori et benivolentiae vre Mgrie qua
dominus deus diu seruet cum suis omnibus sanam.
sospitem et foelicem Dato in Bodzanecz die xii^a
Marci Anno domini M^o. D^o. XXXIII

Petrus Tomicki Ep^s Crac. Vicecancell.

Jacobo Groffik Custodi S. Egidii. Crac

Venerabilis domine frater in Chro charissime. Non
possumus non probare consilium et factum vrm q can-
sam et controuersiam que vobis cum Stamislao Condu-
ctore vro intercedit. cognitioni et arbitrio domini Pala-
tini Rodolphi detuleritis. quem pro eius virtute et singulari
in Ecclesias pietate. nihil dubitamus id in re vrea de-
cretum constitutum esse. quod nec à vris com-
dis. nec à vrea dignitate et decreto alienum videri pos-
sit.

Jo. Kazimowski
Coeternum dolemus ex animo dominum Ep^m Cuiavian^m
amicum vrm singularem hactenus egritudine corporis
detineri. illud vero vehementer miramur q tam debile
adhuc corpus suum hilaritate animi subleuare. et
animum vrmis amicorum saluberrimis consiliis
tum recreare. tum ut expediret. Exelato confirmare
neqz curat ipse. neqz aliis permittat. presertim vero
quod vos suum veterem charum et semper familiaris.
suum seruitorem ad se non admittat à quo et solatia

succiffima et fructus aliquos religionis eternos cape-
re et animo complecti posset. Quęquidem illius animi
vulnera, tametsi nos fraterna persuasione et Christianis
manibus nostris negligere nolumus: quia tamen hęc quę
illuc pertinent non tam commode literis q̃ verbis ex-
plicariq̃ possunt. continere calamum in his rebus decre-
vimus ut ipsi Cracoviam venientes quod brevi fu-
tūrum est coram p̃nti, ea quę ad salutem corporis
et anime spectare nobis videntur. sincero animi mei
affectu et verbis appositis insinuemus. interim vos et be-
ne valere, et felicem esse optamus. utq̃ dominum deum
pro nobis oretis diligenter rogamus. Dato in Bodzanow
xi^a Martii Anno domini m^o. D. XXXIII

Sigismundus primus Rex Polonię
Carolo quinto Cęsari Catholico.

S Acra Cęsarica et Catholica M^{as}. Intelleximus produs-
se ab iudicio Camere Cęsarice v^{re} M^{as}. bannum
illud adversus Ill^{tr}em Principem dominum Albertum
Marchionem Brandenburg^{en} et Ducem Prussię, nem
ē Sorore Nepotem, et Regni mei Polonię subditum,
quod v^{ra} Cęsarica M^{as} anno superiore nobis postu-
lantibus in biennium suspenderat. ad hęc ipsius banni
executoriale mandatum cum adiuncta Citatione. perē-
ptoria adversus eiusdem Ducis, atq̃ adeo meos subdi-
tos Prussię Ducatus Incolas, id quod nos vehementer
miramur, neq̃ tamē adduci possumus, ut credamus hęc
Cęsarice v^{re} M^{as} iussu fieri. Cui ut semper in omni-
bus gratificari et obsequi pro virili meā studemus, ita
vicissim de eius in nos voluntate, optima quęq̃ nobis pol-
licemur

licemur. demum confidimus eandem Coesaream aitem
vram qua est prudentia ingeniiq; dexteritate animo secun-
perpensuram atq; reputaturam fuisse. quid difficultatis
et offensionis inde exortitum esset. sed suspicamur id
importunis ipsius administratoris Magisterii Theutonici
ordinis flagitacionibus ab ipso Camere iudicio. Coesarea
aite vra inscia datum esse. nobis quidem id placere ne-
quaq; potest. q; aduersus nos. et quidem immerentes ita
miceptatur. eo enim loco id ducimus: quod aduersus Nepo-
tem nrm et Regno nro subditum Ducem fit. ac si aduer-
sus nos ipsos fiat. cum propter necessitudinis vinculum. tu
autem propterea q; de propria nra prouincia. Dominio. iure.
possessione. Privilegiis. et Regalibus agitur. que nos tam-
tum abest. ut admi nobis et abalienari passuri simus. ut
ne minui quidem aut vexari equo latui simus animo
neq; vero cuiq; iusticiam aduersus dictum Nepotem et sub-
ditum regno nro Ducem denegamus. Quare etiam atq;
etiam petimus a Coesarea vra Aite. dignetur pro summa sua
sapientia perspicere et estimare dum adhuc integrum est. qua-
tum incendum ex ea re excitari posset. queq; difficultates
que pericula. que deniq; dissidia et animorum irritaciones
que mutuam nram et subditorum nrorum inter se benenolen-
tiam. amicitiam et confederacionem. quod omen deus auertat
ledere possent. quod non sine magno Mercatorum. atq; adeo
totius orbis Chriam fieret incommodo ex his mitis exo-
riture essent. Nos quidem quantum in nobis exit sedulo
dabimus operam. neq; eiusmodi malorum ansam demus
demum ut Aitas vra Coesarea Camere sue iudicio man-
det ut bannum istud vna cum mandato renocent. infemi-
gant et irritum faciant. aut vra Aitas utpote supremus
iudiciorum preses et moderatox id ipsum faciat. exit id
cum rebelementer e re vtriusq; nrm subditorum. tum nobis

gratissimum. Vre vero Coesaree Mte dignitati, sapien-
cie, et ei quod pridem erga nos experti sumus, propensio
studio conuenientissimum. Postremo toti Christiane reipublice
longe, et iucundissimum et vtilissimum. Nos vicissim pro vi-
ribus omni officiorum et congruorum obsequiorum genere
de Sacra Coesarea Mte vra id promereri non intermitte-
mus. Quam vt deus optimus Maximus qz diuissime mi-
columem semper secundis rerum successibus foeliciter op-
tamus. Dat. Vlnae xi^a Martii M. D. XXXIII°.

Sigismundus dei gr^a Rex Poloniae
Ferdinando regi Romanorum, vngarie
Bohemiae. Archiduci Austriae.

S^rme Princeps, amice vicine, et sororie me charissime,
Editum erat anno superiore bannum a Coesarea Mte ad-
uersus illustrem Principem dominum Albertum Marchionem
Brandeburgensem et Ducem Prussie, Nepotem meum a Soro-
re et Regni mei subditum, quo omnes eius subditi ab
iurando fide et obediencia ipsi prestita absoluebantur
sed mox mei respectu ab eadem Coesarea Mte in biennium
suspensum. Nunc iam nondum exacto eo biennio, denno
audimus id editum atqz publicatum esse vnacum execto-
riali mandato, quod nos factum vehementer miramur,
neqz tamen vlllo modo proclive nobis est creditu. Sacre
Coesaree aut vre Mte, velut eius vicesgerentis iussu
atqz voluntate id factum esse. Nam vt ipsi summa semper
voluntate, et omni officiorum genere, vtramqz tam Coesa-
ream qz Regiam Mtem vram prosequimur, illudqz sedu-
lo agimus ne quid vnqz quod easdem vras Mtes offendat
faciamus, ita vicissim confidimus dignitatem meam vre
Mti curae esse, neqz commissuram vnqz, vt ea impune a quoz

270

impetatur. multo minus ipsam aliquid eiusmodi facturam es:
 se. Nam quod aduersus ipsum Ducem Nepotem nostrum agitur
 id nos perinde estimamus ac si aduersus nos ipsos ageretur,
 tumque necessitudinis vinculo nobis deumictus est. tumque regno
 nostro unacum toto Ducatu suo subditus, neque vero unquam deo
 propicio patiemur ut provincia nostra, et Dominium quod iure
 possidemus nobis per quicquam abalienetur, aut distrahatur ve:
 xetur. Et tamen nos iusticiam aduersus ipsum Ducem
 nemini unquam, neque denegauimus, neque demiceps denegamus.
 Quapropter petimus etiam atque etiam cogitet diligenter et
 perpendant Aitas vestra quid difficultatum, quid periculo:
 rum, quid offensionum atque dissidiorum (ne quid grauius
 dicamus quod ominari volumus) ex huiusmodi initiis
 oriturum esset, perque et necessitudo, quae inter nos tum
 vicinitate et confederatione, tum sanguinis vinculo inter:
 cedit, accidi et pax atque concordia inter communes, sub:
 ditos cum magno Mercatorum et Monopoliarum, nostro vero
 locius reipublice damno et incommodo, minui atque moueri
 posset, agat Aitas vestra, cum Sacra Coesarea Aite ger:
 mano suo ut istud bannum, una cum suo executoriali
 mandato ab ipso Camerario iudicio renocetur infri:
 gatur et penitus irritum fiat aut ipse Aites vestre ve:
 lut summi iudiciorum praesides et moderatores id ipsum,
 faciant, fuerit id nobis longe exoptatissimum, vestre Aites
 prudentia et voluntate erga nos spectata dignissimum,
 subditis communibus utilissimum et toti orbi Christiano
 multo iucundissimum et saluberrimum, nos vicissim su:
 mo studio omnia Aites vestre gratia facere non posthabebi:
 mus. Cupimus Aitem vestram quamdiutissime atque foeli:
 cissime valere una cum tota domo sua. Dat. Vlnae
 XII^a Martii Anno domini M^o. D^o. XXXIII°

Sigismundus primus Rex Polonia
Iudicio Camera Imperialis.

Spectabiles Mg^a Generosi grate dilecti. Accepimus ba:
num illud aduersus Ill^m Principem dominum Albertu
Marchionem Brandeburg^m et Ducem Prussie. Nepotem
nem^m e^m Sorore et Regno^{no} subiectum a Coesarea M^{te} edi:
tum et mei respectu in biennium suspensum, rursus una
cum mandato executoriali supremo Theutonicorum ordi:
nis Administratori instanti et vrgenti datum euulgatum
esse, id nos factum non mirari non possumus presertim ad
nobis persuadeamus Coesaream M^{tem} eo esse in nos animo
ut contra priorem suam voluntatem, qua id banum sus:
penderat institutam fuisse credamus, sed considerent
diligenter atq^{ue} imo secum renoluant. S. v^{re} quod mien:
dum ex hac scintilla, si adhuc scintilla dicenda est exo:
riri posset, queq^{ue} difficultates, incommoda, pericula,
offensiones deniq^{ue} minorum et dissensiones, ne quid gra:
uius niteremur, quod ominari nolumus dicamus que ami:
citiam et sanguinis necessitudinem nobis cum Romanis
Coesarea et Regia M^{tibus} internementem luxari, pace
concordiam et confederationem morum niter se sub:
ditorum tuncbare, Mercatorum commercia impedire et
publicam Chriam orbis tranquillitatem et foelicitatem
ledere possent et imminuere ex his fontibus emersure
essent/nobis quidem nequaq^{ue}, sedet in animo aut ipsi Qua
necessario, meo et Regni mei subdito deesse, aut prouini:
ciam meam Dominiumq^{ue} quod recuperatum nix posside:
mus nobis adimi, distrabi minui aut vexari a quoq^{ue}
permittere et tamen nemini vnq^{ue} iusticiam aduersus ipsu
Ducem Nepotem et subditum nem^m denegauimus, aut

in posterum denegamus. Quare postulamus .s. vras velit
ita rem ipsam temperare vt id quod factum est ierit
et mane fiat / exit id nobis tam gratum qz quod gratis:
simum, subditis fam meis qz vtriusqz Romanæ Coesaree
et Regiæ utis saluberrimum, Mercatoribus utilissi:
mum, rei vero publice Christianæ maxime ex usu et di:
gnitate. Nos vicissim vris .s. gratificari studebimus
quas bene valere cupimus. Vilnæ xii. Martii
Anno domini m^o . . . d^o . . . xxxiii

Sigismundus primus Rex Poloniæ
Electores Romani Imperii.

Rex mi in Christo Presbiteres Principes amici charissimi
ac honoran^{ti}mi. Non possumus satis mirari bannum
illud quod sacra Coesarea Ma^{est}as anno superiore editu
respectu mei in biennium suspenderat. aduersus Illustrem
Principem dominum Albertum Marchionem Brande:
bungen^{is} et Ducem Prussie^{is} Nepotem meum e sorore, et
regni mei subditum, nunc rursus vna cum Executori:
ali mandato, ab Iudicio Camere^{is} Coesaree^{is} emissum esse
non tam fortassis Coesaree^{is} et v. s. voluntate concessu
qz importunis ipsius Administratoris sup^{re}mi Magis:
teri^{is} Rhentomici ordinis flagitationibus extortum Nam
quominus alterum illud suspiciemus in causa esse, ea qua
semper in Coesarea Ma^{est}as et v. s. erga nos esse cogno:
uimus propensa voluntas de qua quiduis potius nobis
persuadebimus, qz vt talia aduersus nos dignitatemqz
nr^{am} eam agere credamus. aduersus nos autem id
agi existimamus quod aduersus Nepotem et subditum meum

agitur. Cui nos cum pro sanguinis coniunctione, tum pro
nro officio, velut dominus eius id debemus ut ei nunq̃
sen consilio sen auxilio deesse neq̃ possimus, neq̃ si ma-
xime possemus velimus, neq̃ tamen cuiq̃ ius et iusticia
aduersus ipsum administrandam denegamus, sicuti neq̃
hactenus denegauimus, sed Dominium nrm proprium et
provinciam quam recuperatam inre possidemus, adimi
nobis aut conuelli et infestari à quoq̃ permittere nondū
stat sententia, itaq̃ perpendat diligenter et reputet scan-
dlt: vr̃a, quantum difficultatis et periculi, quantum offen-
sionis et turbe, ut ne quid grauius quod ominari non
placet dicamus interim, ex ea re si ut cepit procederet
emersurum esset, quantum deniq̃ fomes iste incendium
multis mortalibus et praesertim Mercatoribus perni-
ciosum, et exiciale, Christiane vero reipublice detestan-
dum excitaret, Illud potius fllt: vr̃a pro prudentia
sua cum Collegis suis agat et efficiat, ut istud bannum
simul cum suo mandato ab ipso Coesare Camere iu-
dicio renouetur, tollatur et penitus irritum fiat, fe-
cerit fllt: vr̃a rem suae prudentiae et dignitati consenta-
neam, nobis gratissimam, subditis tam nris q̃ Coesa-
re militis et fllt: vr̃e utilissimam, Mercatoribus fru-
ctuosissimam et toti orbi Christiano exoptatissimam bene
valeat fllt: vr̃a Vilne xii^{to} Marcii Anno doī
M^o D^o XXXIII

212

Sigismundus Rex Poloniæ
Civitatibus liberis imperii.

Spectabiles et famati grate dilecti. Perceperimus bannum illud quod anno superiore adversus fuit Principem D. Albertum Ducem Prusiæ Nepotem nostrum ex Sorore, et regni nostri subditum, à Coesarea Mte promulgatum, inique respectu in biennium suspensum erat, nunc iterum cum executoriali mandato, ab iudicio Coesaræ Cameræ prodisse, id quod nos factum miramur, atque contra Coesaræ Mte sententiam per supremi Magistrum, Theutonici ordinis Administratores flagitationem importunam expressum esse suspicamur. Nam ipsam Coesaream Mtem quæ est prudentia existimamus hanc rem altius ad animi revocationem fuisse, et perpensionem quæ difficultates, quæ incommoda, quanta pericula, quæ indigna nobis, et subditis utriusque nostrum pestifera, toti quoque orbi Christiano detestanda dissidia, quantæ viarum infirmitates et obsersiones, quæ damnosæ mercatoribus ferre, quæ Mercium et bonorum direptiones, ne quid addamus gravius quod non libenter ominamur, inde emerere essent neque enim nobis est in animo aut cognatum et subditum nobis Principem destituere aut Privilegia et Regalia nostra à nobis abalienari, dominium et provinciam quæ recuperatam iure possidemus, per quemque auferri, quassari, aut vexari permittere, hæc itaque et sexcenta alia prudentie vre secum reputent, cogitentque, quanta

et qđ irreparabilia damna ipsis mercatoribus ex hac
animorum irritatione oriri possent agantq; cum iudi-
cio Coesaree Camere quando et e vri medio sunt eius
Iudicii assessores, vt istud bannum eiusq; mandatum exe-
cutoriale renocetur, frangatur, et proorsus irritum fiat
erit id prudencijs vris et Mercatoribus vtilissimum
nobis gratissimum et reipublice Christiane longe exoptatis-
imum. et que fuerit hac de re vrarum prudentiaru
sentencia, reddant nos primo qđ tempore certiores Dat^o
Vilne xiii^a Martii Anno domini M^o. D^o. xxxiii^o

Instructio earum, quae Alberto Duci
in Prussia nomine Sigismundi regis
Poloniae nuncianda sunt.

Salutatione et gratia Regie Matris nomine ffit domino
Duci premissa hec prinatim Nuncijs dicet.
Ante omnia qđ Matris Regia impense et ex animo sollicita
est, quo Nepos et foendataris Princeps Matris sue sanus
et incolumis in summa tranquillitate a Germanica na-
tione et in summo subditorum amore Ducatu Prussie
vnacum posteris suis perpetuo pexfenatur.
Per multum enim id nitere dominiorem Matris sue atq;
adeo ipsiusmet Matris sue Regie, que pro sanguinis ne-
cessitudine vult, et pro officio ac miserationibus multis
cogitare in omnibus difficultatibus de Ducatu Prussie
suborientibus adesse consilio auxilioq; ipsius ffiti aduer-
sus omnes aduersarios.
Neq; ita futura prospiciet, qua et vnde quicq; enasci potest
neq; nesciens qđ preclara res sit ratione et consilio diffi-
cultates

cultates evitare potius q̄ comittere. ut pericula volenti
nolenti subeunda sint. et vi sumptibusq̄ sua tutanda

Deinde q̄ ceteri vi et armis res gerenda est duo cum primis
necessaria et utilia sunt. alterum est. ne quam det aduer:
sario iustam causam. alterū. ut non solum necessariorum
suorum sed et omnium vicinorum et maxime subditorum
suorum benivolentiam et amorem sibi conciliet atq̄ conser:
uet. Quem enim amant homines. cum cum summa fide
et constantia adiuvant.

Quare animadvertens M^{tas} Regia q̄ in isto banno quod
à Coesarea Camera Agri flagitante emissum est. hanc
precipnam causam aduersus ipsius fuit. adferunt defecti:
onem à fide et Ecclesia Catholica. ut ostendant iusticia
propositi sui. utq̄ omnes fideles concitent aduersus ipm
dominum Ducem et subditos eius fuit. Ad hęc id agen:
tes ut Regiam item in fide suspectam faciant si M^{tas}
sua non solum consilio verum et auxilio adiuvet ipsum
dominum Ducem aduersus quem bannum istud emissum
est. magis propter fidem destitutam. quam propter Ducatu
quem Crucifere moluntur vi vel alio quocumq̄ modo quasi
à platea desertoris fidei Christiane erueret

Preterea q̄ hęc res atq̄ hic banni pretextus non parva
habet speciem unde et regie sue M^{ti} nonnihil macule as:
pergi possit et causa Agri atq̄ Cruciferorum iusta existi:
maxi. qui secundum institutum suum debent bella gerere
cum Ethnicis et Scismaticis

M^{tas} Regia vehementer cupit et postulat ut fuit. dominus
Dux huic rei consilio suo occurrat detq̄ operam ut ne hęc
fama desertoris fidei de ipsius fuit. divulgetur. unde fieret

ut et Regia Matas esset extra omnem suspicionem quod
ad fidem Christianam pertinet in qua Matas sua sine ulla
mutatione vestigiis maiorum suorum Regum Christianorum
insistens divina benignitate aspirante extremum vult
obire diem et filium similiter moratum post se relin-
quere atque ob id nollet quod aliam de se existimationem
apud omnes homines relinquere.

Deinde relatum est regi sue Regie et quidem non a
quibusvis, id quod Matas sua etiam per se ipsa aliqua-
tenus animadvertit, offendi vehementer animos primum
Consiliarios, deinde et omnium regni Polonie Inco-
larum eo, quod fuit dominus Dux cum sit feudatarius
Princeps regni Polonie magnopere ambit ius eligendi
Regis Polonie, quod neque illi concessum est neque cuiquam
Principi unquam in Regno Polonie datum est neque in aliis
Regnis datur. Illud vero magis mirabundi percep-
erunt, quod ipse dominus Dux neque literas fidei a Regia
Matas neque appellationes ad eandem item regiam in
suo Ducatu recipit et admittit. Et tamen hec sunt
vera indicia quibus superior dominus a subdito et
feudatario agnoscitur solet. Que reputantes apud se re-
gni Incole, mira et varia suspicantur. hinc veremur
dum est ne amor ille quo in ipsum dominum Ducem
mixtum inmodum propensi fuerunt ab initio, refrige-
scat, id quod non comodo Matas Regie et fuit domini
Ducas esset, preterea necessitate ingruente

Ad hec edocta est Matas regia a fidedignis et benivo-
lis hominibus subditos ipsius domini Ducas molestissime
ferre, quod premantur exactionibus et oneribus insoli-
tis tum et de nona ista fide ad quam vi etiam inuiti

274
compelluntur. Id quod ne Turce quidem in captivos nedu
in liberos et ingenuos agunt/quapropter quemadmodum
uti sue significatum est. varie sunt subditorum ipsius dñi
Ducis cogitationes et fortassis magna eorum pars est qui
aliū mallent esse rerum statum in Ducatu Prussie q̃
hunc presentem per quem se vehementer premi dicunt in
anima et corpore. quid vero hęc res secum afferat fll: sua
facile qua est prudencia perspicere p̃t

Quapropter postulat et suadet utas Regia. ut fll: dñs
Dux hunc rei contrapemot, et provideat, quo subditi sue
fll: meliore sint animo. suamq; fll: obsequent et ament
et ne quam habeant incusandi suam fll: ansam

H e atq; id genus alie res in quibus permultum situm est,
si ita se quemadmodum memoratum est haberent. utas
Regia pro debito officio suo fll: domino Duci si is igno:
raret patefacere, sin sciret, commonere eius fll: voluit.
postulans et ex animo suadens, ut eius fll: regnum suū
et aliorum verrorum amicorum consilium, potius q̃ pal:
ponum et assentatorum sequatur. utq; ratione magis
ducatur q̃ ullis affectibus et ad eum modum se et suos
subditos regat, ut bono consilio, solertia, diligentia, rebusq;
prudentex agendis et ipse difficultates et pericula vitet
et subditos suos ab his tutos preestet.

Nam si sua fll: bonam habebit apud omnes Christianos
Principes existimationem amabitq; sincere et constan:
ter cum ab amicis et vicinis tum a subditis suis, faci:
lius quibuscumq; aduersitatibus et periculis occurrerit atq;
ea graviter à se suisq; arcebit.

Quod attinet ad consilium et postulata quæ fuit dominus Dux
ultimo loco per Nuncios suos postulavit et petiit, ut M^{tas} sua
Regia ad bellicam expeditionem quam ipse dominus Dux
in Germanicis oris commotam ire veretur Duces Exerci-
tuum designet, et subditos suos in regno Polonie ita instituat
ut paratissimi sint: hæc nunc non sunt facti procluvia re-
gie M^{ti}, neq; enim mos est, res novas absq; Comitiis ge-
neralibus in regno constituendi. Deinde sunt etiam veteri
more Duces exercituum designati ad singulas expeditiones
bellicas regni universales per quas Regnum Polonie satis
strenue quorumvis hostium impetum repulit hactenus et
in posterum repellat benignitate divina.

Regia vero M^{tas} una cum toto regno suo nunq; vlla in
re deexit domino Duci, dummodo ipse sit audiens consi-
liis M^{ti} sue regie, quæ non nisi quod maxime ex v^{su} sit
eius fuit consulit.

Quare perspicit M^{tas} sua Regia non minus per se ipsa q;
ex aliorum relationibus, nunq; eo rem deventuram fuisse, ut
aut banna hæc ederentur, aut variis cogitationibus homi-
num corda disternerentur, si fuit dominus Dux quod ad re-
ligionem Christianam pertinet. M^{ti} sue consilium à prin-
cipio in hunc vsq; diem sequutus esset.

Egerunt etiam cum M^{te} Regia, omnes subditi tam in
regno q; in terris Prussie ut officine omnes monetarie
tam regie q; alie ubiq; cessarent vsq; adeo namq; mo-
netam auctam esse, ut auxi maxima sit penuria et caritas.
Et cum M^{tas} sua Regia consideraret paruum esse in
moneta cudenta emolumentum propter argenti caritatem
assensa est, ut officine clauderentur omnes et regie et
alie sed tunc demum cum fuit dñs Dux suas q; claudi mis-
sisset

103
675
sisset. Postulat itaqz *Mtas* Regia vt hoc subditis vtriusqz,
tribunatue qui hoc magnopere cupiunt et petunt, atqz vt ipe
dominus *Dux* significet quo tempore officinas clausuras sit
vt eodem tempore et *Mtas* regia suas et Ciuiles claudi ni-
beat.

Reliqua industrie prudencieqz domini *Nuncii* comissa sunt
qui et ea que scripta sunt ornare atqz amplificare pnt et mul-
ta alia que sunt e dignitate *Mtis* regie et ex communium
Dominiorum ex cogitare sciet et cum se prestabit ea in re vi-
rum, vt ipsi et ornamento sit et gram regie *Mtis* faciat cu-
mulatorem

Legatio a Sigismundo primo rege Poloniae
ad subditos Alberti Marchionis Ducis prussiae

missa Vilna 12 Martij 1534.

Principio salutationem et gram Regie *Mtis* ipsis nunciabit
deinde in hunc modum verba faciet

Quod *Mtas* Regia ita sentit, et optimam spem habet, omnes
et singulos ordines Prussie Ducatus Incolarum fidelium
subditorum domini Ducis Prussie et *Mtis* sue regie consta-
cium feudatariorum scire et intelligere quod sit officium sub-
diti, et quid is debeat domino suo tam medioximo, qz su-
premo: et qz inter ceteras virtutes, fides precipue et constan-
subditorum erga dominos, immortalis famam et laudem pa-
rit

Atqz ita regia *Mtas* cum hanc firmam spem et fiduciam ha-
beat singulos ex d. vris ob oculos id habentes, debito officio
suo semper satisfacturos esse, fidemqz integram et perpetuam

constanciam exga dominos suos in omne tempus conservaturos
non existimat opere precium esse neq; vult vos harum reru
admonere que quid in se contineant. D. vras intelligere
atq; ea ipsa re, persequi quemadmodum vsus postulabit non
posthabebunt. ita vt nunq; regia vras fallatur expectacione
sua, atq; vt vos maiorem virtutes cumulantes itidem mor:
talem famam et gloriam posteris vris id quod bonis et ni:
gennis dignum^q relinquantis.

Idem hoc vobis de M^{te} regia fr^miter pollicemini tametsi no
ita multo ante vras sua Regia coram Nunciis vris id
declaravit tamen vt maiorem habeatis fiduciam. voluit et
per me Legatum suum in hoc Conventu frequentissimo, om:
nibus et singulis vrm idem hoc iterare, et vos confirmare.
Quod vras sua regia vna cum omnibus subditis suis re:
gm Polonie vult esse. atq; adeo proculdubio erit vobis et
posteris vris presidio auxilioq; aduersus hostes vros qui:
cumq; aut Dominium hoc occupare et mancipare volue:
rint aut vllam iniuriam vobis vel posteris vris facere

Ad hec et illud vobis vras Regia denunciari iussit quod se:
se aduersus bannum quod M^{te} generalis ordinis Theuto:
nicorum in Italia et Germania eodem iure quo et Ducatu
Prussie apud Coesaream Mtem impetranit, interposue:
rit, scripseritq; ad Romanas Coesaream et regiam vras
Ad Electores Principes. Cinitates priuilegiatas, et ad alios
Germania ordines vt in negotio isto supersederetur, re:
enim intolerabilem Mti sue fore si ita vt instituta est pro:
cedat atq; coactam vici Mtem suam sic ei rei contranemere,
veluti quam suam et regni propriam esse iudicat, unde no
minus difficultatum et damnorum ipsis atq; eorum subdi:
tis q; Prussie incolis et subditis vris sue exoriri posset.

276

Quamq[ue] regia M^{as} eam spem habet Principes Ch^{ri}ianos nō
permissuros ut dominus Mg^r rem hanc atq[ue] inceptum suū
in quo nihil in eis nihilq[ue] iusticie habet persequatur ne qua
dissensio et Ch^{ri}iani orbis pacis perturbatio inde exoriat[ur],
tum et aliis multis de causis.

Tamen si secus cadet atq[ue] si domino Mg^ro dabitur ea licen-
cia quam cupit adversus subditos f^{lt} domini Ducis Prussie
sueq[ue] regie M^{as} eadem mensura ipsis remetietur M^{as} Re-
gia qua illi admitti aggressi essent.

Et nihil dubitat M^{as} sua, gr^a et ope divina suaq[ue] et sub-
ditorum suorum iusticia freta, pro fide et constancia v^{rm}
oim[um], defendet non solum nicolas Ducatus Prussie verum
etiam reliquos subditos à quavis iniuria atq[ue] pressura

Porro D. v^{re} hoc scientes et hac spe firmissimaq[ue] fidu-
cia freti, nihil extimescent atq[ue] reformidabunt has mi-
nas et cogitationes: cum potius fidei et iurificandi sui
memores, fortes et constantes perseverabunt, stabuntq[ue]
ab f^{lt} Duce ab sua regia M^{te}, et à regno Polonie,
quod vna cum M^{te} sua regia nulla unq[ue] in re vobis
debet, Donaciones vero v^{re} dent operam ut si qua neces-
sitas ingruat ne inermiantur imparati, sed ut vigilan-
ciam prudentiam atq[ue] arma in promptu habeant.

Sigismundus primus Rex Poloniæ
Alberto Marchioni Brandenburgensi
Duci in Prussia.

Illis Princeps Nepos noster charissime. Morem gessi-
mus fuit v^{re} voluntati et desiderio ad Romanam Coe-
saream et Regiam M^{tes} ad Principes, Electores, Cui-
lates et alios Germanie et Slesie ordines litteris eas
nunc ad fuit vram mittimus. Quod autem fuit v^{ra} per
litteras etiam cum subditis suis à nobis agi voluit, nobis co-
nvenientius et magis ex usu esse visum est per legatum mem-
coram agere. Cumq; habet quiddam magis energie vna
vox quam littere, tum q; alia quedam fuit v^{re} signi-
ficare decrevimus opereprecium itaq; fecerit fuit v^{ra} si
subditis suis atq; ordinibus Ducatus sui comitia in cer-
tum aliquem aliquem diem indiceret et nos tempestive
fecerit fuit v^{ra} ea de re certiores quo legatum mem-
ecommode cum mandatis meis ad fuit vram et ad co-
mitia mittere possimus, exit id nobis pergratum et fuit
v^{re} non infugiferum, quam cupimus foelicem esse Dap
Vilne xx^a Marcii Anno dⁿⁱ M^o D. xxxiii

Sigismundus primus Rex Polonie
Consiliariis Regni Polonie.

Scriptum super ad nos Jt Dux Prussie. ne p^o b^o ur^o h^oaz^o m^os
comperit se habere ex fide dignorum hominum amicorum et famu-
lorum suorum relationibus, exercitus quosdam qui tunc in Dania
militant sollicitari a Magistro generali ordinis Cruciferorum,
ut si illis ibi res ex animi sententia reciderit, in ducatu prussie
traiecto pelago omni et impetu suo conferant. cruciferis
eum recuperent. Pectus itaqz a nobis magnopere, in remus
rationem, quo pacto ipsius atqz adeo nra dicio ad presens
huiusce marginalionis defendi posset. nimirum dazemus
mandata ad Palatinos et prefectos regni nri, ut simulatqz
aliquid cuiusmodi mandassent, ivent illi suppeticas.
Ingens enim esse periculum: ne ut est hominum genus p^o p^otu
et artho nautice pericul. se n^ol carum resu modu expe:
tante, sed ne suspicante quid in promisso transacti, pro:
vinciam, libere et impune de barbaris, mag^o aliq^o damno
et detrimento afficiant. Quem nos quid in presens bene
sperare nissimus, polliciti nos, ipsi non defuturos.
Sed cum nobis in mentem venit hominum nrorum et ordinu
regni, qui non usquequaqz parati et expediti sunt, ad
subitos huius et inexpectatos motus, dubitamus n^o n^ol
q^o pacto res her si ita usu veniat aggredienda sit: quo vi-
modo Dux ipse administrandus: et conatus hostium repri-
mendi: et ducatus Prussie defendendus, ne qd detrimeti
rapiat. Quapropter visum est nobis a tua st^o, et a re:
teris Consiliariis nris consilium ea de re exquirere.

Oportet itaqz nobis tua stas consilium suu, quam
nobis rationem cuiusqz provincie nre ~~defendende~~ fundaturiz
si quis forte casus illi ingruat. lucide p^o p^o nandoz
invenidoy esse censat. ne quid mora mali damniqz
afferat. Fecerit nobis stas rem non ingratam.

Value 26 July 1534.

My dear Mother

I have just received your letter of the 14th inst. and am
glad to hear from you. I am well and hope these few lines
will find you the same. I have been thinking of you
very much lately and wondering how you are getting on.
I have been very busy lately but I have managed to
find some time to write you. I have been thinking of
you very much lately and wondering how you are getting on.
I have been very busy lately but I have managed to
find some time to write you. I have been thinking of
you very much lately and wondering how you are getting on.

I have been thinking of you very much lately and wondering
how you are getting on. I have been very busy lately but
I have managed to find some time to write you. I have
been thinking of you very much lately and wondering how
you are getting on. I have been very busy lately but I
have managed to find some time to write you. I have been
thinking of you very much lately and wondering how you are
getting on. I have been very busy lately but I have managed
to find some time to write you. I have been thinking of you
very much lately and wondering how you are getting on.

I have been thinking of you very much lately and wondering
how you are getting on. I have been very busy lately but
I have managed to find some time to write you. I have
been thinking of you very much lately and wondering how
you are getting on. I have been very busy lately but I
have managed to find some time to write you. I have been
thinking of you very much lately and wondering how you are
getting on. I have been very busy lately but I have managed
to find some time to write you. I have been thinking of you
very much lately and wondering how you are getting on.

278

*Sententia diffinitiva in causa matrimonii
Regis et Regine Angliæ.*

Lata per Sanctissimum dominum nrm dominum Clemente
Papam vii in sacro Consistorio de R^{mo} dominorum. S. R. E.
Cardinalium consilio super validitate Matrimonii inter Hen-
ricum viii et Cathariam Angliæ Reges contracti

Chri nomine invocato, in Trono iusticiæ, pro Tribunali sedē:
tes, et solum deum pre oculis habentes, per hanc nrām dif-
finitivā sententiam, q̄ de Venerabilium fratrum nrōrum
Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Car: consistorialiter coram nobis
congregatorum consilio et assensu fecimus, in his scriptis,
pronuntiamus, decernimus, et declaramus, in causa et can-
sis ad nos et Sedem Apostolicam per appellationem per cha-
rissimā in Chro filiam Cathariam Angliæ Regiam
ultrem a nrīs et Sedis Apostolicæ Legatis, in Regno An-
gliæ deputatis, interpositam legitime denotatis, et advocatis
inter prædictam Cathariam Regiam et charissimum in
Chro filium Henricum viii Angliæ Regem ultrem, sup
validitate et invaliditate Matrimonii inter eosdem Reges
contracti et consummati, rebusq; aliis in actis causæ et can-
sarum huiusmodi latius deductis, et dilecto filio Paulo
Capisuccho causarum Sacri Palatii tunc Decano, et propter
ipsius Pauli absentiam Ven^{li} fri nrō Jacobo Simonete
Epō Lisaniensi, vni ex dicti Palatii causarum audito-
ribus locum tenenti, audiendis, instruendis, et in Consistorio
nrō secreto referendis commissis, et per eos nobis et eisdem

Cardinalibus relatis, et mature discussis coram nobis pē:
dentibus, Matrimonium inter predictos Catharinam et He:
ricum Anglię Reges contractum, et inde secuta quę:
cumq; fuisse et esse validum, et Canonicum, validaq; et Ca:
nonica, suosq; debitos debuisse, et debere sortiri effectus pro:
lemq; exinde susceptam, et suscipiendam fuisse, et fore legit:
timam, et prefatum Henricum Anglię Regem teneri, et ob:
ligatum fuisse, et fore ad cohabitandum cum dicta Catharina
Regina eius legitima Coniuge illamq; Maritali affectioe,
et Regio honore tractandum, et eundem Henricum An:
glię Regem ad premissa omnia, et singula cum effectu ad:
implendum condemnandum, omnibusq; iuris remediis cogē:
dum, et compellendum fore prout condemnamus, cogimus
et compellimus, molestacionesq; et denegationes per eun:
dem Henricum Regem, eidem Catharinę Regine super
invaliditate, ac foedere dicti Matrimonii, quomodolibet
factas et prestitas, fuisse et esse illicitas, et iniustas, et
eidem Henrico Regi super illis ac invaliditate Matrimo:
nii huiusmodi perpetuum silentium imponendum fore et im:
ponimus. eundemq; Henricum Anglię Regem in expensis
in huiusmodi causa pro parte dictę Catharinę Regine coram
nobis, et dictis omnibus legitime factis condemnandum fore
et condemnamus, quarum expensarum taxationem nobis
in posterum reservamus.

Ita pronuntiamus
Lata fuit Rome in Palatio Apostolico publice in Consi:
torio die xxiii^a Martii M^o D^o xxxiii

279

Petrus Tomicki Eps Crac. Vicecancell
Spitconi de Tarnow Castell. Zarnowiensi
et Regni Polonie Thesaurario.

M A g e domine frater et amice charissime ac honorandissime.
Explicare satis non possum quantum doloris quantumve mo-
lestie animi mihi attulerunt Mgae vre littere, mortem dni
Othe de Chodeg Palatini Crac nunciantes/exat enim vir ille
singulari prudentia et humanitate preeditus, non minus mihi
amicus, qz Regie uti, et Regno consiliis officiisqz suis co-
modus et utilis verum quia fati et providentie dei resistere
nemo potest, egoqz iam humane mortalitatis et necessitatis
leges multoacs amicorum periculo inenitabiles esse cognove-
rim, eius etiam preclarissimi et mihi amicissimi viri morte
equiore quam potero feram animo, desideriumqz de illo me-
um humanarum rerum recogitatione temperabo.
Cum autem eo casu vnius amici, occasio mihi nunc data sit Ma-
gnifico domino Joanni de Tharnow Palatino Russie et Mgae
vre duobus aliis singularibus fratribus et amicis meis co-
modandi, tametsi apud Principes vros intercessionis mee
parvam haberi rationem sciam, omni tamen ope et viribus
admitti volo, vt et dominus Palatinus Russie Palatinate Crac
et Capit Leopoliens exornetur et Mgia vra aliqua etia
honoris accessione cumuletur. Cui mee voluntati vt efficitio-
rem prestare valeam operam, Vilnam ad Regiam item hac
de re proprium meum decreui mittere nuntium, id agam idqz
suadebo apud item suam, quod ad domini Palatini Russie
et Mgae vre rationes ornandas cumulandasqz pertinere
maxime arbitrabor. Et sane si repulsam illam in prioribus

dignitatum et officiorum distributionibus mitiore animo q̄
factum est dominus Palatinus Russiæ tulisset. nihil equi:
dem dubitarem sub hac presenti occasione omnia quæ voluis:
set facile admodum impetratum fuisse. At cum fatis
quibusdam cogentibus quæ illo tempore dominus Palatinus
offitio Capitaneatus Exercituum regni se abdicans ratio:
nibus suis incommodaret consiliis amicorum nihil effici po:
tuit, nunc eisdem consiliis providendum erit atq̄ curandū
ut amissa recuperemus simul et neglecta ꝑ occasionem ob:
latam in illius ornanda dignitate et eo domini retinendo sar:
ciamus. in quo ego id omne quicquid est virium in me im:
pendere alacriter volo. divine confidens clementiæ, quod
et meum et domini Palatini Russiæ desiderium optatum
habebit exitum.

Ceterum quod Mgria v̄ra ad res post mortem domini Pala:
tini Crac' in Capitaneatibus et bonis ad utem. Regiam
devolutis conscribendas et asseruandas miserat suos Nun:
cios id mihi et prudenti et necessario consilio fecisse vide:
tur et id non dubito utem. Regiam apud se probatam
expedit enim multis de causis res domini Palatini Crac' ita
esse custoditas, ne per quempiam distrabantur.

Quod autem attinet ad bona Robatini, etsi multi, et ante
eius fuerint opinionis, et nunc sint, quod illa hereditaria
bona dominorum de Chodecz esse debeant ego tamen qui
scio quod et dominus Palatinus Crac' et dominus regni
marschallus fr̄es defuncti utriusque regis facti sunt bona Ro:
batini non sua sed mensæ Regiæ esse, Mgriam v̄ram
certiorem facio quod dicta bona ad neminem præter Re:
giam utem hereditario iure pertinent. Nam et summas
quæ in illis bonis fuerant inscripte dominus Palatinus

defunctus m^{te} Regie donavit et litteras originales ipsius
 inscriptionis m^{te} sue regie restituit quas ego cum presentibus
 m^{te} v^{re} mitto ex quibus m^{te} v^{ra} perspiciet que ville
 ad Robatim pertinent et quorum possessio nomine m^{te} Re:
 gie nunc adiri debet earum autem villarum que per d^{no}s
 de Chodecz sunt oppignoratae ego nunc nomina assequi non
 possum cum Registra Cancellarie penes me non habeam sed si
 de illis ^{omnia} ~~earum~~ ut se habent m^{te} v^{ra} scire volet, apud
 dominum M^{ss}kowski Leopoli^{en} Canonicum defuncti dⁿⁱ
 Palatini servitorem perquiri faciet ille enim qui apud me
 litteras pro d^{no} expediebat singula referre m^{te} v^{re}
 potest.

Ceterum sciat m^{te} v^{ra} q^d dominus Palatinus Cracovi^{en}
 defunctus reservavit sibi Advocatiam in oppido Robatim
 et Villam Podw^{yn}ie dudum Eccle^{ie} in Robatim designata
 per eius predecessores et donatam ac Villam Rbataminow
 Regiam donari a m^{te} Regia impetravit in perpetuam he:
 reditatem. Impetravit etiam uni aut duobus Nobilibus ut
 eos m^{tas} sua conservaverit in possessione et Tenuta aliqua:
 rum villarum ad Robatim spectantium ad illorum vitam
 id quod indicabunt littere m^{te} sue Regie et ego suo
 tempore visis Registris Cancellarie v^{re} M. declarabo
 Cuius amoris et benivolencie fraternae me commendo et sit
 felix et dⁿⁱ incolumis ex animo opto Dat^{us} in Bodzanow
 die xⁱⁱⁱⁱ Marcii Anno domini M^o. D^o. xxxⁱⁱⁱⁱ m^o

Petrus Tomieski Eps Crac Vicecancell
Ioanni de Tarnow Palat° Russie Capite°
Sandomiriensi

M

Agge domine frater et consanguineus charissime ac hono-
rande. Unde mihi accipi litteras à domino Spitek re-
sancario regni, mortem domini Otho de Chodecz Palatini
Crac mihi nuntiantes que tametsi me non mediocriter
perturbaverunt ob amissum singularem atqz integrum ami-
cum, temperavi tamen et tempero dolori meo, sciens que sit
lex et necessitas mee mortalitatis, cui nemo resistere potest
volens autem sub hac oblata occasione consulere dignitati
et accessioni fortunarum vree. M. mittere intra paucos
dies decem domnum Samuellem Maczysowski Canonicum
Ecclie mee ad Regiam Mtem et Serenam heram meam
dominam Regiam, in Lithuaniam, et petere ac modis
omnibus suadere ut utraqz Mtas virtutum et meritorum
vree Mgce benignam rationem nunc habere, et illam Pa-
latiatus Crac et Capitaneatu exercituum regni et Leo-
polien orname dignetur, et spem bonam habeo quod dñs
aspirabit votis et conatibus meis modo vrea qz M.
sibi et fortunis suis non desit, et supplicare non gra-
uetur utriqz Mti, ut memores servitutis et observantie
vree. M. erga se et rempublicam regni sui, gratia sua
illam complecti et servare sibi et reipublice velint ac in
hac vacatione multorum officiorum et dignitatum non
dignetur Mtes sue negligere et posthabere. volunt enim
magni Principes rogari à suis, et subditi vicissim exuber-
cere non debet supplicare seqz submittere Principibus

287

suis, quos deus eis preposuit, et honorare ac obedire illis
 precepit, utatur queso vram' Mgriam sub hac opportunitate,
 prudentia et magnanimitate sua, et non aspernetur salu:
 bria et honesta consilia amicorum, sed illis obtemperare
 et acquiescere studeat. Nam si id fecerit, omnia ei bene
 succedent, nosq; consiliorum m'orum non penitebit. Com:
 mendo me ex animo amori et benivolentiae fratri v're. M.
 et Chrm dnm precor ut vram' Mgriam cum suis o'ibus
 sospitem, florentem, ac p' omnia foelicem, q'dutissime servare
 dignetur Datp

Petrus Tomic. Eps. Crac. Vicecancell.
 Ioann Choienski Ep'o Præmissiensi.

RME in Chro' R' et domine frater et amice charissime,
 ac honoran'. Eodem ferme tempore quo Cubicularius nris
 Regie', Orlik, ex Craconia rediens ad me diuertit Nuncti:
 us domini Thesaurarii Regni mortem domini Palatini
 Cracovien' nuncians huc ad me venit. Quorum quod
 vnus molestie et doloris ex casu amici concitavit, hoc
 alius commoditate transferendi in Lithuaniam litteras
 ex se oblata leniuit. Magni enim referre id puto, q' per
 hunc celexem nunctum, consilium meum quod paulopost sub
 hac dignitatum et officiorum vacatione sum amplexurus,
 tris ad dominationem vram' Remam premitam. Quod
 quidem est eiusmodi. Cum iam ex multis argumentis per:
 spexerim dominum Ioannem de Tharnow Palatinum Rus:
 sie, fratrem meum, ex illa petitionum suarum repulsa,
 tristi et admodum offenso animo esse, et quod quasi spreto

et contemptus pro suis præclarissimis in rempublicam me-
ritis nullis amicorum consiliis quin patriam deserat co-
tineri possit, id apud me decrevi ut post paucos dies ali-
quem ex familiaribus continuis conuictoribus meis ad
Matrem Regiam mittam, et supplicem Mti' sue, ut hac oc-
casione consolandi dominum Palatinum oblata, illius de-
mentem rationem habere, atq; una opera, illum et ami-
cis et sibi sueq; republice seruare dignaretur. Interi-
tamen dum ego adorno Nuntium, D. Vram Remam
rogo, ut utriusq; Mti' animum conciliare et ad desideria
mea communia preparare velit. facturæ in hoc rem publi-
ce necessariæ, et omnibus recte in regno sentientibus
gratam; mihi vero præ ceteris acceptissimam. Cuius amoris
et benivolentiæ fraternæ me commendo. et ut foelix sit
et recte semper valeat ex animo opto. Dato in Bodza-
gin die xij^a Marcii Anno M^o. D. xxxij^o

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell
Sigismundo primo Regi Poloniae.

S Acra Regia M^{as} et domine domine clementissime. Post
humilem seruitutis et orationum mearum commendationem
in gratiam Mti' Vre serm^e. Cum ita labente tempe,
in longinis absentia Mti' Vre prostrabat, meumq; de
Mte Vra desiderium multum mihi angesceret. continere
me non potui, quin presentem Nuntium Venerabilem dnm
Samuelem Maczcionowski Mti' Vre serm^e Secretarium
et alumnum ac Canonicum meum ad illam mitterem. Cui
cum ego Mti' Vre serm^e valetudinem visere, et nonnulla

282

illi referre commiserim, supplico humiliter uti v're Serme,
 ut illum dicentem clementer audire et exaudire, verbis eius
 indubiam fidem adhibere, precesq; meas et impetrabiles et
 non irritas apud se habere dignetur. Quod ego uti v're
 Serme perpetua mea seruitute promereri semper curabo.
 Quam seruitutem et meipsum rursus in gram utis v're
 Serme ea qua par est animi demissione commendo. cui dñs
 deus longam vitam, rectam valetudinem, et perpetuam in
 rebus omnibus felicitatem tribuere dignetur. Dato in
 Bodzanczin feria quinta proxima ante dominicam Iudica
 Anno domini M^o D^o XXXIII^m

Petrus Tomicius Bone Regine
 Polonice.

Acra R^{lis} utas et domina, domina Clementissima: Post
 humilem seruitutis et orationum mearum commendatione,
 Mittens hoc tempore istuc ad visendam vtriusq; Regie utis
 et simul etiam utis v're Serme valetudinem, Venera-
 bilem dominum Samuelem Macziewski Canonicum Ecc^{le}
 mee Crac^{ie} et utis Regie Secretarium apud me educa-
 tum, Comisi illi quedam uti v're Serme referre, et ab illa
 petere. Quare utem vram Sermam summopere rogo ut
 illi fidem in his que dicet adhibere et que petet me exan-
 dire dignetur. Nihil siquidem ego peto quod non magis
 ad reipublice bonum, atq; famam^{et} dignitatem et vtriusq;
 Regie et v're R^{lis} utis amplificandum, quam ad offi-
 cium cuiusq; priuatum, promouendum pertineat. factura
 in hoc utas vram Serma rem prudentia et clementia sua

erga me dignam et quam perpetua servitute mea ego illi
mereri semper curabo. Commendo me rursus atq; meam
servitutem in gratiam Altis Vre Serme quam felicissi-
mam esse et multos in annos cum suis omnibus saluam et
incolumem ex animo opto et a deo precor. Datz in Bo-
dzanczin die XIX^a Martii M^o. D^o. XXXⁱⁱⁱ

Petrus Tomiecki Ep^s Crac. Vicecancell.
Ianni Choienski Ep^o Przemisliensi.

R^e ME in Christo Px et domine frater et amice charissime
ac honoran^t. Cum mitterem istuc ad Principem communis
dominorum meorum valetudinem misendam Ven^{tem} D.
Samuelem Macziewski Canonicum Ecc^e mee Crac
et Altis Regie Secretarium, meumq; domesticum servito-
rem, comisi illi ut vxam q^o Remam D. meo nomine
visat, omniaq; illi dicat que et a Alte Regia et a D.
vra Rema impetrata esse cupio. Quare D. vxam plu-
rimum rogo ut simul et credere ei in omnibus et consilio
patrocinioq; suo mihi apud singulos meos Principes velit
ut et consequamur quod non pro meo affectu sed pro re-
gia dignitate et reipublice utilitate petimus et non dese-
ramus dictum quod non meruimus. Quod ego vicissim D.
vra Rema officiis amicitie benevolentiaq; et gratificatioe
mea refferre semper curabo. Cuius amori et fraternae
benevolentiae me commendo. et felicem atq; incolumem illud
esse ex animo et multum opto. Datz in Bodzanczin die
XIX^a Martii Anno domini M^o. D^o. XXXⁱⁱⁱ

283

Legatio: quam ad Regem Sigismundum.
Dixit Samuel Can^{cus} Cracc. nomine Petri
Tomiciy Epi Cracc. Regni Pol. Vicecancell.
Vilnae. 1534.

Post salutatum Regem et dictam oblatamq; servitutem atq;
litteras fidei redditas in premis dicendum.
S^{er}me Rex et domine clementissime. dominus Ep^{us} Crac
servitor et Capellanus M^{ris} V^{re} S^{er}me fidus et mite:
ger semper: cum multum sollicitus esset q^d recte valeat
M^{ris} V^{ra} desiderioq; magno eorum cognoscendorum te:
neretne que hac tempestate in hoc magno M^{ris} V^{re} se:
remissime Ducatu in horas gerantur et fiant, me M^{ris}
V^{re} S^{er}me et suum servitorem huc misit idq; deman:
davit ut et statum valetudinis M^{ris} V^{re} conspicerem
et ea que illi cognita esse dominus Ep^{us} vellet suo
nomine explicarem.
Et ante omnia quidem D^o sua R^{ema} M^{tem} V^{ram} Sere:
missimam multa impartitur salute cui non tam verbis
q^d animi votis et sincero cordis affectu longam vitam ac
prosperos in rebus omnibus successus a deo precatur.

Deinde D^o sua R^{ema} summa voluptate mentis et officii
sui alacritate gratulatur V^{re} S^{er}me M^{ti} quod Mos:
kovie Dux molestus et contumax illius hostis, dei provi:
dentia sit nupex e medio sublat^{us}. Cuius D^o V^{ra} R^{ema}
deo optimo maximo in re tali tamq; magna gr^{as} lan:
desq; agit. In spem enim subiit erectaq; est sua domina
R^{ema} q^d cum Moskovie p^{tas}, puero Principe discordi
Senatu, et minime formidabilis existat M^{tas}

214

Vra Sexma hereditarias et vectigales prouincias dolo
et fraude hostis sui olim occupatas non difficili negotio
pro sui nominis gloria recuperare poteret

Coeternum cum audisset nuper sua Roma. D^o. Magnifici
dominium Ottam^{Palatinum} Crau^{Palatinum} M^{ti} Vre Sexme et illius regni
reipublice fidele^{re} prudentem, et quietum Consiliarium, suuq^q
singularem amicum, ex humanis sublatum esse, sciretq^q
per magni nunc referre, ut dignitates et officia post il-
lius mortem vacantia, M^{tas} Vra ita distribuere dig-
netur, prout illius atq^q reipublice rationibus maxime
expediret. Utamq^q Mtem Vram scire non dubitat quid
sit quod deceat in factis: quiq^q ordo illorum sit et modus
pro sua tamen erga Mtem Vram obseruantia proq^q suo
debito atq^q officio: quid et ipse ea in re commodissimum uti-
lissimq^q factu censeat ad Mtem Vram referre non
dubitanit.

Quare supplicat in primis M^{ti} Vre Sexme, ut ea que ipse
vel suadendo vel petendo in medium per me attulerit in gra-
tiam accipere clementiaq^q et pietate sua Regia complecti
dignetur. Considerans et reputans animo sua. D^o. Roma
quam sit nunc eorum temporum in que incidimus difficil-
limus et pectorebat^{us} status et quam male omnium circa
quaq^q vicinorum sit conciliata nobis amicitia visus est
sibi suo assequi indicio nihil aptius nihilq^q ad regnum M^{ti}
Vre Sexme in pace et tranquillitate conservandum, et in
officio retinendum magis necessarium esse, quam ut veteri
et asueta M^{ti} Vre Sexme clementia regantur omnes
et ut eorum qui insignioribus nati locis maior quam qui
ex communitate exorti sunt ratio habeatur ubi enim ho-
mines ex amplissimis familiis prognati quorum magnitudo
amici et auctoritas in sustinenda republica plurimum valet
negligerentur:

224

Veretur ne simul et Optimatum gravitas atq; splendor ca-
dat et ius multitudinis in qua difficillimus solet esse ordo
convalescat.

Quare cetera quae huc afferri de universitate rerum
possent utis Vre prudentie et incomparabili iudicio
committat. hoc quod in pnti dignitatum vaccatioe
faciendum arbitretur mihi dicendum commisit.

D^o sua R^{ma} scit non ignorare utem Vram Sexmam
^{Jo. de Tarnow}
dominum Palatinum Russie nobilissimo et insigni loco
natum hominem, in ea conditione nunc constitutum, quod
cum de utē Vra Sexma et illius regni reipublica plu-
rimum meritis, minus tamen q; ceteri in preteritis mul-
tis honorum et dignitatum distributionibus gratie sit
expectus. De hoc D^o sua R^{ma} uti Vre Sexme uti
fidus Consiliarius sexmiorq; et Capellanus ita suadet, et
supplicat, ut illum utas Vra superiori preteritione
in exigui et angustam mentem conclusum, Palatinus
Cracovien^s dignitate et Capitaneatus Leopoliensis
officio exornare, et sic exornatum animi perturbatione
liberare atq; recreare dignetur. Deniq; hac sua exga
illum regia liberalitate efficere, ut reliqui subditi qui
virtutem, natale^s, et merita, in precio apud utem Vram
esse cognoscent, simul et gras habeant uti Vre Sexme
et ad prestanda illi militaris discipline atq; industrie
et fidei officia facilius accendantur.

Valebit hoc quidem ad multas res quae in reipublica sibi
quodam vinculo sunt connecte, sed tamen precipua eius,
rei utilitas ad honorem et dignitatem utis Vre Sexme
reflexet, quod illa D. Palatinum Russie qui in gra-
ni periculo et odio Valachico post dei auxilium et utis
Vre Sexme fortunam, ductu auspicio diligentia fortitudinēq;
sua, de manibus audacissimorum hostium subditos utis

Vrē Sexmē per vim occupata exipnexit, et arma illorum
collapsa non sine mris vrē Sexmē mortali gloria
occupavit, honore exornare et dignitate augere. il-
lumq; suo beneficio sibi et Sexmō filio suo, demiq; et
regno suo, perpetuo demictum facere dignabitur. hęc
sunt, quę D^o sua Roma non melius se intelligere quā
ntem vram Sexmam scire putavit, sed facilius sub his
mris vrē Sexmē occupationibus ex hominum opinio-
ne et conditione temporum atq; rerum necessitate col-
lecta ad ntēm vram nunciare quę tamen ita nunciat
vt non plus ad eus pro quo supplicat q̄ ad mris vrē
rationes et dignitatem illa pertinere intelligi velit et
cupiat

Petrus Tomicki Eps Crac. Vicecancell.
Samueli Maciegiowski can^{co} Cracoviē
Secretario regio.

Venerabilis domine frater in Chrō charme. Non fui-
mus obliti domini Hronostai Thesaurarii Magni Duca-
tus Lithuanie. Scimus enim illum plurimum valere
authoritate et grā apud Regiam et Rlem ntēm
Idco vero nullas ad eum scripsimus literas scientes
illum Ruthenum esse et literas meas non callexe
neq; habere seruos qui illas legerent. ne tamen et
ille preteritus a nobis ^{off} videatur, cum quo est nobis
vetus amicitia et familiaris consuetudo scribi fecimus
ad eum literas meas, quas cum pntibus ad vos mit-
timus, vos autem illum prout et alios dominos visite
et salutate nomine meo, et rogate vt nos retineat in

amicitia et benivolencia sua) Non venit huc ad nos
dominus Marschaleus Curie, dicunt tamen illum die
crastina ad nos in Brzezini esse ventum) Corezki ve
hie non fuit. quem putamus alio et directiori itinere
in Bodzanczin inisse, qui cum ad vos redierit, matu-
rate profectionem vram, ne videamur tardi et ne-
gligentes esse in negociis amicorum) precamur chr̃m
dominum, ut prosperet iter vrm, detq; vobis Angelum
Tobie, qui vos ducat et reducat ad nos incolumem
et foelicem. Ex Kielce feria quinta ante Portam
Judica Anno domini M^o . . . D^o . XXXIII°

Petrus Tomie Ep's Crace Vicecancellarius.
Hornostay Thesaur^{us} magni Ducatus lituan^{ie}

P
Anie milij Podskarbi, przijacielu nam mili, Aczesmij
T. M. wprziarni naschei nieprzepomnieli, ktora czale
przecznku T. M. zachowiwamij, i zachowac chzeimi.
a wssakosch mczesmi do T. M. od dawnych czassow nie
pissali, niedla czego ginego, iedno isch, na ten czas Di-
iaka Ruskie^o niemami a T. M. bramotbi naschei czisc
niemiesch, lecz possilajancz do Crola iego M^{ia} xian:
dra Maczeiowski^o Secretarza ie^o M^{ia}, a Canonica
Cosziola nasche^o Cracowski^o, miechzielismi iego bes
listhu naschego do T. M. odpuszcic, y poruczilismi ie:
mu abi T. M. gimieniem naschim nawiedzil, pozdrovil
y winschował zdrowia, szczeszia i wschego dobrego, kto:
rego T. M. sprziarnemij i riezemi sprawa wiara i pro:
ssiemij T. M. abi T. M. xandra Maczeiowski^o raczil
laskamie i ochothnie przijancz, wistuchacz, i iemu laskę

y prziazni swa okazac dla nas, a myz to zasie .T. M.
prziaznieliskimi poslugami oddzialowacz bendziemi, a
stym daiscb pan bog abi .T. M. bil dobrze zdrow
a nas sprziazni swei nieopuszczal, Dan w bodzanczi
nie dzien wianthnastego dnia miesiaca Marcza lata
bozego M^o D^o XXXIII°

Petrus Tomiczki Ep^s Cracc Regni Pol. Vicecancel
Samueli Macieowski Canco Craccoviensi

Venerabilis domine frater in Chro^o charissime, Post
scriptas et obsignatas priores litteras meas, rediit ex
ex Cracovia v^r R^oexczki, qui quia post horam vespere
orum huc venit, iussi enim hic manere ut ei equi dis
ponantur, quibus cras mane res et^{res} vestras ducere ad
vos celeriter possit. Mitto autem vobis litteras domini
Doctoris Borek ut cognoscatis quanto desiderio tenea
tur homines ut dominus Palatinus Russie frater me
non pretereatur in presenti vacatione officiorum et di
gnitatum. Mitto et litteras^{D. Epi} Varmien, quas R^oexczki
attulit. Non placet autem nobis q^{uod} itas Regia scri
pserit domino Varmien, ut mutaret id quod^{prins} presens
fecit, aliis enim modis erat prius aggrediendus quos
nos dudum in animo meo conceperamus, utenimq^{ue} est fa
ctum vos ita agatis et tractetis negocium Varmien
prout vobis comisimus, speramus enim quod hac via qua
concepimus, eximus compotes votorum meorum, coniectu
quidem est negocium hoc in non parvam difficultatem,
his litteris Regiis nescimus cuius consilio et persuasio
ne dat^{um}, curabimus tamen nos pro virili mea hoc q^{uod}
factum

286

est cum displicencia domini Epi Varmien et eius Capi:
tuli saxtice et ad bonum atq; optatum finem reducere.
foelicissime valete et eatis foelix et ad nos cum bono ac
optato responso redeatis. Dat

Petr. Tomicki ep's Crac. Vicerancell.
Sigismundo primo regi Poloniae.

Acra Regia Mtas etc. Scripserunt ad me verbis
multis et querelam lugebrem continentibus sorores de:
functi in proximo Mgci domini Oke de Chodec Palatini
Cracj declarantes q; ad merorem in quem post mortē
fr̄is incidereunt, plurima nunc molestia et dolor illis ac:
cesserit, partim ex hīs rebus, quae in adimenda bonorum
possessione Anlici Mtis vr̄e Leopoliē et aliis Capi:
taneatibus vacantibus hoc tempore prepositi, duxius q;
illē mererentur in illas statuerunt, partim vero propter
as alienum quod immodice per olim fratrem defunctum co:
tractum et ad se denotum repererunt. Scribunt sigde
q; Anlici Mtis vr̄e Serme non solum ea quae defun:
ctus frater eorum, Mt̄ vr̄e Serme donavit, sed et quae ad
illas separatim iure hereditario pertineant ademert: et
q; tanta sit liquidi debiti post mortem fr̄is eorum suma
ad se denotata, quae nisi obligatis bonis aliquibus nobi:
libus solui nequaquā possit. Inter quae debita, cum id sit
precipuum et maximum apud illas quod Mt̄ vr̄e Serme
ratione Axende per dominum Palatinum defunctum retē:
te debetur, sumis precibus à me postularunt ut apud Mtē
vr̄am Sermam eorum nomine intercedam, quo id et defun:
cti eorum fratri, qui multa cum suis quondam fratribus

et maioribus et de republica et de M^{te} V^{ra} S^{er}ma bene:
meruit, et illis que in grani luctu et perturbatione essent co:
stitute donare vel saltem pecuniam debitam cum hijs que
in frumento et in armentis pecudibus pecoribusq; & alijs Mis
V^{re} S^{er}me receperunt compensare dignaretur. Quorum
miserabili admodumq; ineste postulationi et cause, vt pro
meo officio ego deesse velle non videar, supplico M^{ti} V^{re}
S^{er}me, vt et de remittendo & rende debito illarum ratio:
nem habere, et in hijs que hereditario Iure ad illas
post mortem fr^{is} pertinerent, ita equa erga illas esse di:
gnetur, vt et ille misere citra difficultatem quod suum
esset consequantur, et M^{tas} V^{ra} S^{er}ma causam tales de:
inceps querelas audiendi non habeat. De hijs autem que
scribo et alijs negocijs que illis cum certis personis foemi:
nei sexus ratione rerum mobilium ablatarum Leopoli
intercedunt singillatim eorum postulationem dominus Cho:
razie Succamerarius Halicien^{us} explicabit quem illarum
nomine ista curantem M^{ti} V^{re} S^{er}me ego commendo
et simul supplico vt in explicanda illarum iusticia equi:
tatis et pietatis sue Regie aliquid illis imparetur di:
gnetur Cuius gratie me commendo Dat

551
337

Samuel Macieowski Can^{cus} Cracouiensis
Petro Tomicio Epō Crac. R. P. Vicecancell.

R^E ME in Christo Patre et domine domine clementissime. Post
humilem seruitutis et orationum mearum commendationem
Ingentes ago et habeo grās. D. Vrae Re me. quod suis
humamissimis litteris foelix mihi iter precari et ab angelo
Thobie me deduci et ad se reduci optare dignata est. Et
quidem de itinere cuperem et ipse id mihi tribui, sed dux
Angelus iampridem cum gratia. D. Vrae Re me mihi da:
tus est, quē cum in animo consistat comitari me vel longis:
sine eundem nolente. D. Vrae Re ma potest et ita custodire
ut non offendam ad lapidem pedem meum.
Littere quas mihi. D. Vrae Re ma et à domino Epō Vanc:
mien et à domino Doctore Borek misit, facient multū
ad sermonem meum quem sum facturus in re utraq. Ego
iussu. D. Vrae matreabo iter meum. D. Vrae Re ma etia
si obuiam habuerit fratrem meum mandare dignetur ut
cito me sequatur Nam non illum amplius domi expectabo
nisi ad diem solemmem virginis gloriose inclusione, cras
autem domum applicabo. hodie in Sierechow subsistam,
Commendo me et meam seruitutem grā. D. Vrae Re
quam dominus deus in longa vita sanam et foeliciſſima
Regno et suis omnibus seruare dignetur. Dat^o in Cu:
noiv Dominica Iudica Anno M. D. XXXIII

Samuel Maciejewski Canonicus Cracc.
Petro Tomcio Epō Cracc. Vicecancellario

RME in Chrō Rē et domine domine clementissime
Post mee servitutis perpetuam commendationem in grāz
D. Vre Rme. Cum ex Cunow discessissem et in Sięcie-
chow iter facerem, ut ibi pernoctarem ad dominam Cas-
tellanam Crac quam in Ecclesia Oppidi Szemielow inter
divina repperi, descendi, excepique eam et salutavi, prout
illius dignitas meum officium, et vixinsqz honestas pos-
tulare videbantur, a cuius M^a post multam verborum
concertationem, et mutuam ferme trahende abstrahē-
deqz manus colluctationem, sum tandem pro faciendo
prandio retentus, et supra conditionem, et meritum meum
lante, honeste, et humanissime tractatus. Nam ab Ec-
clesia in Arcem usqz ab ipsa domina Castellana et nu-
merosis puellis non solum deductus, sed plane sum depor-
tatus, et in Arce, atqz adeo in mensa loco superiore cu
vniuersa familia mea honoratus, preterqz q mibi et meis
insexte fuerant tres Mgicę sue filie, relique Nobiles
et honestissime ^{puelle}, ultima post omnes meos in mensa loca oc-
cupabant, domina Castellana ipsa humili scabello ante
mensam assidens, omnibus nobis iucundo vultu et larga
manu cibum, apponebat, et potum ministrabat, repperitis
vitibus nobis pro salute, et foelici statu. D. Vre Rme
prebibens, a qua cum bene potus discessissem, sub vesperum
in Sięciechow adveni, Bilinam non inveni, omnia tamen
necessaria habui. postero die, ad Matrem applicui, ubi tri-
duo fratrem Stanislaum frustra prestolatus, in crastino

festi Annunciationis Matris domini, loco moni, et eodem
die qui besternus erat, huc Lublinum veni. hodie iter
meum promouens, vel in Laczna, quo multis amicorum
voco precibus sed nondum acquiesco vel in Cholechowi:
ere me ad noctem deponam, reliquis diebus ordinem lo:
corum et Dietarum persequar, qui rationibus meis com:
diffiniis videbitur, supra omnia autem id contendam, ut
atq tempus per .D. vram Remam assignatum Vilne co:
stitui possim. Monetam Lithuanicam nusq' adhuc re:
perire potui. Equi duo Cantherii quorum alter agasom
alter famulo meo Helie' datus, claudicant parum. ^{et} dñā
Castellana Crac' dixit mihi filiam suam dominam La:
latniam Russie' fetum in utero concepisse et gestare, que
utinam impregnatio opinionem non fallat. Quid quod
nunc scribam nihil superest tantum hoc a .D. vra R^a
xogo, ut admonere dignetur dominum Archidiaconum
Crac', dominum Bork, Custodem Sandomiriensem et dominum
Rzbienski ut de Predio in bonis Labianicis recens co:
stituto in Capitulo ita agant, ut priora in hoc decreta
nonis quorundam malenolis inuentionibus non varie:
tine, nam hic post me allate sunt ex illis bonis lre
quod omnia sunt a rusticis pertrahata et circa omnis
collapsa, rem omnem tenet .D. Castell: et is ut se ha:
bet .D. vre Rem explicare illam poterit, non neces:
sariam difficultatem, sed tamen molestam, nescio quis
inuidus frater mihi conciliat, et Capitulu' inducit ut
preter suam et meam honestatem senexas ad me scri:
bant literas.

Me domine cum iam Curiam ascendebam accurrexit
Ammelius fratrem Stanislaum aduentare declarans.
hunc ego ad aliquot horas expectare decreui, ut simul
iter suscipiamus. Coeternum Cines Lublinen' questi

Camilloru
Missi foris

sunt mihi graviter de domino Lassota q̄ illos Ince tex:
restri premit et sumptibus gravat pro nulla alia re
nisi q̄ sibi obiectum à Civibus audierit q̄ in Circo
q̄ Golinski capite plectebatur Tortorem inclamaverit
ut à Capite eius Ensem contrineret quibus vanis au:
ditis vel fictis nimirus mititur calamitosos Cines de
Conopmiza hereditaria illorum villa p̄cludens ut
vocat extrudere quam villam ipsi habent commincta
Advocati et liberatam ab expeditione bellica et
omni Ince texrestri. Quare supplico .D. Vre R̄
ut mihi dare potestatem dignetur quo in huius et aliis
eorum necessitatibus nomine .D. Vre R̄ me apud Re:
giam Atē intercedere possim nam et de Iudeis et alijs
queruntur multa

^{Strasbota}
Dominus habiturus est cum Troscbka actionem cura
.D. Vra R̄ ma quem illi commendo nam iste Trosc:
bka sicut et Lassota omnium gentium trebator est
et percussor Sacerdotum

Quod plane preterieram de Andrea Czarnkowski .D.
Vre R̄ me supplico ut amicum quod illi dare solet
in manus domini Doctoris Bork numerare facere
dignetur ut ille commincta pecunia quam à me habet
Centum aureos illi quamprimum transmittere possit.
Quod reliquum est me et servitutem meam .D. Vre
R̄ me iterum commendo et pleno corde opto ut deus
omnipotens illi longam vitam valetudinem rectam et
indies auctam cumulatamq̄ foelicitatem dare digne:
tur Dat^o Lublini xxvii Marcii Anno doi
m^o .D. .
XXX m̄

283

Samuel Maciejewski Can^{cus} Cracc.
Petro Tomicio Epō Cracc. Vicecancell.

X. ME in Chrō Pr' et domine, domine clementissime. Post
humilem servitutis mee commendacionem in gram. D.
vrx' R' me. Descripsi prioribus meis quas ferendas ad
D. vram R' mam dedi famulo domini Zarnonien', quo
pacto Sexmas Mtēs conueni, et qua quid ratione et ipse
feci et factum in rebus aduerti, nunc nihil est immonatum,
nisi q' Mtās R'lis^{vocato} ad se domino Prēmislien', excusauit
se, q' responsum tale mihi dederit, quale iam scit R' ma. D.
vra, inquit, hoc non suo iudicio, sed magnorum virorum
consilio persuasam facere esse coactam, neq' ab hoc propo:
sito discedere velle. petit à Mtē Regia pro se R'lis Mtās
Halicz et Colomiam / Lubaczow iam dedit Mtās sua Ca:
pitaneo Q'rodecen'. Dominus Sboxski respondit Mtē
R'li modestius q' prius voluerat, excusat se isto modo, q'
cum iam semel consenserit. D. vrx' R' me, alteri diuersu'
consentire saluo honore non possit. Mtās R'lis rem hac
de Marcopinski habet cordē sed tamen sibi metuit, quia
nihil aliud habet quod alleget, nisi q' non licuerit sme
eius voluntate à nomine Sboxski ad nomen Czarnowski
nominationem transferri.

X. llatum est Nuncium mortuum esse dominum Lassoczki post
cuius mortem petunt amici pro domino Lubranski vt Suc:
camer^{ra}iatum consequi possit, petit etiam dominus Epus Po:
snamen' pro domino Georgio fratre, petunt et alii multi
clanculum, sed persone indigne. Tribunatum Ranen
promisit R'lis Mtās suo Podskarbski

Ego cum Rege vix audeo loqui, nam adnexti q̄ me ob:
servant quid quo tempore dico. Rex tamen ipse me
pronocat sermone de variis rebus. Et cum mecum de
negotio Zaisredi locutus esset videbatur mihi suppu:
dere eius quod de illo factum est. ego cum domino Pre:
misljen' ad illum venio, et cum eodem discedo. Vocor
autem à multis nostratibus ad Convivia lauta. Ea que
in commissis à D. Vra' Roma habui ferme omnia ob:
tini, preter illud quod est maximum, de honoribus dis:
tribuendis nam in hoc silent omnes, sed non desperant re'
domini Palatini Russie' bonum exitum habituram. Rex
domino Pre'misljen' dixit necessarium est inquit ut non
diu vacare Capit' permittamus unde conjicit dñs
Epus q̄ brevi distribuet omnia, sed hoc expectabit ut
et D' Palatinus petat et Regestra afferantur à Klai:
ski tametsi dominus Thesaurarius alia Regestra iam
miserit, de Jarossek laboramus hactenus, sed credo q̄ in
discessu meo illum suscipiet.

Ut minuat' Arrenda D. Voislavski impetrari non
potuit, Rex enim studet magnopere suis commodis et
congregat divitias plus solito.

De Oratore Moschko nihil auditur. De apparatu bellico
etiam nihil. Commissarius Monachum quem Carceri tene:
bat mancipatum, liberum fecit, et miles frēs restituit.

Mgr' Coquine Lithuanus mortem obiit, sperant hoc offi:
tium consequenturum vel Xarbult, vel Kienlam Nico:
demum. Omnes Poloni optant celerem Regis in Polonia
reditum, et ego si longius morabor ipse optabo.

Aliud nunc quod scribam non habeo tantum me gr'e. D.
Vre' Rome comendo, qua' dñs deus in multos annos pro
omniū bonorū consolatione sanam et foelicissimā servare
dignetur. Dato Vilne die Doico Conductus Pasce' 1534.

290

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicerancell.
Samueli Macieowski Canonico Cracouien.

Venerabilis domine frater in Chr'o charissime. Ternas habuimus litteras ^{tuas} posteaq' à nobis discessistis, gratumq' est nobis, q' nos de ratione itineris v'ri huiusdem v'ris litteris certiores fecistis, in quo vt succedat vobis foeliciter, vosq' rebus et negociis omnibus que vobis apud Mtem Regiam curanda comisimus foeliciter et ex animi mei sententia confectis ad nos redeatis, cupimus ex animo et precamur. Mortuus est huius diebus dominus Lassoczki, qui vt scitis bonis Pabiamicze ex villis duabus Regiis Vanczemie dictis quas in summa pecunie oppignoratas tenuit, multas difficultates et granamina inferebat, à quibus nos Capitulum Eccle' me' liberum et quietum iam antea reddere volen', rogauiamus Mtem Regiam, vt easdem villas ipsi Capitulo de manibus illius redimendas permisisset. persuaseramus etiam tum et supplicaueramus sue Mti, vt eas ipsas villas ipsi Capitulo donaret in perpetuum pro instituendo sibi ac Serme domine Regine Barbare clare memorie Anniversario perpetuo, in Ecclesia mea impediuerat vero tunc temporum petitionem meam dominus Lassoczki qui vt erat homo difficilis et in res suas valde attentus, obtinuerat à Mte sua patrocinio dominorum de Schidlowicz quorum erat affinis, vt à predictis villis interim dom' viueret no' dimoueretur. Nunc itaq' cum ipse dominus Lassoczki è vita iam excessit, ne dubium sit successores eius, predictarum Villarum Tennitarios et possessores, similia vel maiora dana

hinc quod ille vivens inferebat bonis Pabianicis esse illatum:
vos nos cernere sublatam iam esse omnem occasionem diffi-
cultatum, quod nobis prius in hac re ingererentur, ratione
petendi eas villas pro Capitulo nostro resumpsimus. Itaque
hunc Amicum et servitorem nostrum Martinum Slupski hu-
ius solius rei gratia isthuc ad nostram Regiam, et ad vos ex-
pedimus cum litteris, per quas rogamus nostram suam Re-
giam, ut Capitulo nostro potestatem redimendi villas ipsas de
manibus successorum domini Lassorzi faceret, ac in fun-
dandum sibi et herede domine Regine Barbare pro eis
Aminexsarium eidem Capitulo donaret, et perpetuo asser-
beret. Qua in re vos simul cum Remo domino Episcopo Prae-
miseni cui etiam illa per litteras commendamus, dilige-
ntissimam operam vestram adhibeatis, non oportet autem
quod in preiudicium de istis ipsis villis quidpiam aliud petatis quod
ut nostras sua Capitulo nostro redimere eas permetteret. Nos
vero posteaque sua nostras hinc in Regnum solliciter redire
dignabitur, de dandis et applicandis eis Capitulo nostro
pro aminexsario predicto instituendo agemus. Non videtur
autem reuera nos ratio aliqua alia ad petendum has vil-
las pro Capitulo nostro quod scimus desiderio habendi eas
propter emolumentum aliquod minime teneri et in quibus
alioqui tam magna summa pecunie inscripta est ut
etiam forte valorem earum superet, quod ut ipsum Capitu-
lum nostrum bonis suis Pabianicis sine difficultatibus et
granatimibus uti possit id quod aliter fieri nequaquam pos-
se videmus, nisi ut easdem villas obtineat. quod ut fiat,
vos de obtinendo consensu studium omne et curam vestram
isthic adhibeatis.

Ceterum quia dominus Lassorzi defunctus habuit suc-
camerarium Posnamensem, et Tribunalium Ranensem,

supplicamus etiam uti Regie in litteris ad eam scri-
ptis, ut Succameraciatu Posnamien' vacantem conferat
domino Andree Jactorowski homini claro in terra Pos-
namien' ac industrio, utiqz sue bene cognito, cum quo ho-
mine tametsi nulla nobis necessitudo intercedat quia ta-
men scimus illum esse bene idoneum in quem Succame-
raciatu iste cum dignitate sue utis collocari possit, exi-
stimamus rogandam suam utem, ut eum illi conferat
quod ut sua utas facere dignetur, vos cum domino Ep'o
Premislien' illam nro nomine obnix rogetis. Vbi vero
sua utas dare illi Succameraciatum predictum recusa-
ret, vos rogate illam nro nomine, ut saltem det eum dno
Matthie Opalemicki gentili nro, fratri germano domini
Petri Opalemicki Mgri Curie Sermi. D. Regis Sigis-
mundi secundi.

Nicolaus Boguscb est homo ut scitis, qui eget ut provide-
atur, idem cum nobis seruiat et preter nos habeat ne-
minem quem suspiceret in fortunis et accessionibus suis
relinquendis, rogamus utem Regiam, cuius alioqui ille
est^{us} Amicus, ut illi Tribunatum Rauen' dare digna-
retur. Quod etiam negotium vos simul cum Remo. D.
Ep'o Premislien' apud suam Regiam et Rlem utes
sumo studio et diligentia promoneatis, et ut ipse Boguscb
Tribunatum istum obtineat omnibus viribus contendatis.

Scriptimus Mg^{co} domino Palatino Russie fratri nro, per-
suaden' illi, ut ipse qz vel mitteret aliquem suorum, vel
saltem scriberet Regie ac Rli utibus litteras, rogan-
quo per putis vacantis Palatmiatus Crac' et Capitane-
atum in Russia occasionem, debita eius ratio habe-
atur, quod an ipse fecerit, aut facturus sit necne, est no-
bis incognitum, utcumqz autem sit, vos curate ut negotia

ipsius quorum gratia vos potissimum isthuc, misimus dili-
genter iuxta mentem ac instructionem nrām abeatis &
conficiatis

Ceterum à multo iam tempore sollicitudo nos distinet de
Illma domina Hednigi Regnula que iam adolescit, in
Matrimonium aliquod honorificum elocanda. Intelligimus
vero relatu nonnullorum insignium virorum, Illustrum
dominum Prussie Ducem apud Regiam Mtem id agere
ut illam Illtri domino Philippo Comiti Palatino Rheni
desponsaret, quem cum nos audiamus esse quidem Princi-
pem formosum et iuvenem, sed non satis integra valetu-
dine, id si ita esset peniteret nos plurimum si hec nobilis-
sima virgo illi nubere deberet, utcumq; nesciamus quod
et quale sit illud valetudinis incommodum quod idem d^s
Philippus Comes habere et pati dicitur, rumor tñ est
qui etiam interdum ab amulis spargi solet. | Quia vero
nux ex defuncta esse dicitur uxor filio Illtris domini
Joachimi Marchionis Brandeburgensi qui filius eandem
dominam Hednigim Regnulam desponsari sibi antea
q^o postulaverat, sed que negata ei fuerat, eo q^o tum
ipsa nondum satis adoluerat, commodior oblata vi-
detur esse occasio illam nunc ei ipsi filio domini Mar-
chionis Joachimi desponsandi, qui et m^{us} Electoratus
Imperii patri suo succedet et Ducatum habet satis am-
plum ac regno et Dominis Mtis sue adiacentem.
Quare exponatis hoc Mti Regie nomine nrō, decla-
retisq; ei q^o nos pro officio nrō quod et dignitati tam
sue Mtis q^o Illme domine Hednigis Regnule et bo-
no comuni Regni debemus, id significandum illi comi-
smus: quo sua Mta's si quidem id illi probabitur mo-
at rationem aliquam convenientem qua res hec per
Illustrum dominum Georgium Ducem Saxonie aut quēpiam

292

alium domino Joachimo Marchioni insinuari possit. cuius
 filio illa domina Hedwigis Regnula meo iudicio melius
 et honorificentius collocaretur in Matrimonium q̄ dñō
 Comiti Philippo qui tametsi non sit genere et opibus in-
 feriore. certe tamen cum sit remotus a regno. affinitas
 illius non tanto usui esse posset sue. uti. et ipsi Regno
 quanto esset affinitas filii domini Marchionis Joachimi.
 bene valete et commendetis nos omnibus dominis et
 amicis vris. quibus nunc propter celerem abitionem
 huius Nuntii. ac etiam propter hos sacros dies Pasche
 nihil scribere posuimus. Dato Cracovie viij Aprilis
 Anno domini M^o D^o XXX° m^o

Petrus Tomieski Ep̄s. Vicecancell.
 Sigismundo primo regi Poloniæ.

Acra Regia Altas. et domine domine clementissime,
 Post perpetue servitutis et orationum mearum in gratiam
 Altis vre. Serme humilem commendacionem. Puto
 memorem esse Altam vram. Sermam supplicationis
 mee quam. annis retroactis feceram ei. ut duas vil-
 las suas Regias Vianzerie dictas. bonis Pabiiami-
 eze vicinas. quas dominus Stanislaus Lasoczki nuper
 defunctus. in pecuniarum summa inscriptas habuit.
 Capitulo Eccleie mee redimere permitteret. non q̄ idē
 Capitulum necessitate nimia habendi dictas villas
 districatne. aut etiam q̄ occasione illarum pronētus
 suos valde auctiores redderet. sed ut demittere pos-
 set magnas et graves iniurias ac damna. que bonis
 Pabiiamicze ob vicinitatem earum per dominum Lasoczki.

illarum Tenutarum inferebantur. supplicanexa etiam
eum Mti Vre Serme vt easdem villas ipsi Capitulo
Ecclesie mee ea conditione asseribere et donare in
perpetuum dignaretur, q instituatue pro eis aminexsa-
rins perpetuuso. Mti Vre Serme, et Serme domine,
Barbare bone memorie Regine et Coniugi char^e
Mti Vre Serme, in predicta Ecclesia mea Cratonien.
nec erat quidpiam aliud quod inficiebat tunc tempo-
ris meam supplicationem quominus exaudiretur
a Mte Vra Serma, nisi intercessio dominorum de
Schidlowicz sexuitorum optime meritorum de Mte
Vra Serma, qui laborarunt tum pro domino Lassoczki
veluti homine deuincto sibi affinitatis vinculo, ab eis ipsis
villis, interea dum viueret non alienando. Quoniam vero
ipse dominus Lassoczki e vita nupex excessit, et villarum
prefatarum possessio ad successores eius recidit, sup-
plico nunc Mti Vre Serme, dignetur Prelatis et Ca-
nonicis Ecclesie mee redimendi villas de manibus co-
rundem successorum domini Lassoczki ptatem facere,
easqz illis in foelici suo ad nos reditu et generali regni
sui Conuentu perpetuo asseribere et condonare, pro qui-
bus ipsi Mti Vre, et Serme domine Regine Barba-
re aminexsarium perpetuum instituent ac sustinebnt,
et insuper pro foelici ac nicolumi statu ac Imperio Mti
Vre deum assiduis precationibus suis exorabunt. Pre-
terea cognitum est Mti Vre Serme dominum Lassoczki
defunctum habuisse Succamexariatum Posnamien' ac
Tribunatum Rauen', quorum vtriusqz per obitum illius
contigit nunc vacatio: Ego vero tametsi sciam multos
futuros qui vtrumqz hoc officium petitori sint a Mte
Vra Serma, quia tamen dominus Andreas Sactorowski
est homo claxus et dexterritate ac prudencia no' vulgari

predictus, supplico Mti Vre Serme dignetur ei Succame:
rarium Posnamen vacantem conferre / me reuera nulla
impulit prinata ratio ad intercedendum pr eo homine
quippe qui preter hoc quod sit Nepotibus meis sanguinis
necessitudine conunctus nullis pecuniaribus officiis me
sibi demerxit sed quia scio illum magis fore futurum
vui Mti Vre Serme ac reipublice, si mandatum fue:
rit ei aliquod officium, suscepit ultro hanc intercessionem
meam pro illo facienq. Cui si Mtas Vra Succamera:
riatum ipsum conferre dignabitur et dignitati sue et
utilitati locius terre Posnamen non parum consulat.
Quodsi non visum fuerit Mti Vre officium hoc quod
fidum industrinum ac probum hominem exposcit domino
Iactorowski conferre, supplico humiliter Mti Vre digne:
tur ornare illo dominum Mathiam Opalemiski gentilem
meum, qui sua virtute ac in rebus agendis dexteritate
proculdubio illi satisfaciet, gratumq; se ac fidum serui:
torem Mti Vre Serme prestabit. / De Tribunatu ante
Ranen supplico Mti Vre Serme dignetur illum Nobli
Nicolao Boguscb Amico suo et seruitori meo homini
certe sagaci, et non vulgari virtute predicto conferre.
rem clementis et prudentissimo Principe dignam factura
Mtas Vra Serma, quam ego illi perpetua fide et seruitu:
te mea demereri curabo. Comendo me rursus humiliter
gratie Mti Vre Serme Quam dominus deus seruet
diutissime in sua gratia sospitem ac foelicem. Dat Crac
vij^a Aprilis Anno domini M. D. XXXIII

Petrus Tomie. Eps. Vicecancell.
Ioanni Chocienski Epō Przemysliensi

RME in Chrō Patex et domine amice charissime ac ho:
noran. Non sunt incognite. D. Vre Rme difficult:
tates et granamina, que sustinet Capitulum Eccle mee
in bonis suis Labianicze, ex villis. Regnis duabus.
Vianzenie dictis, quas dominus Stanislaus Lassoczki
nupex defunctus in summa pecuniarum inscriptas tenuit,
ipsaqz granamina et difficultates bonis Labianicze
inferebat. a quibus cum ego Capitulum ipsum liberare
sepins curassem, nec viderem quo pacto alio id fieri pos:
set, qz si idem Capitulum dictas villas redimeret ac
possideret. rogaveram autem Mtem Regiam, ut illas
eidem Capitulo meo redmiendas permitteret. ac sub
condicione fundandi sibi et Serme Regine Barbare
pro eis amplexarii perpetui ei ipsi Capitulo donaret
et ascriberet, obstabat vero tum variis modis huic
conatui et studio meo dominus Lassoczki, qui fretus
intercessione dominorum de Schidlowicz quorum
affinis erat, id etiam a Mte sua obtinerat, ut ab
istis ipsis villis donec viveret non alienaretur. Quo:
miam vero ipse dominus Lassoczki e vita iam exces:
sit et omne impedimentum quod prius mihi in hac re
occurrebat morte illius sublatum est, ego nolens de:
esse occasione, expediri hunc famulum meum Mar:
tinum Slupski ad Mtem Regiam cum litteris, per
quas reduco illi ad memoriam, petitionem meam, de villis

5-5
290
istis duabus per me prius factam, rogo nunc de novo sua
Mtem ut illas Capitulo meo redimendas permitteret:
ac postea perpetuo donaret et assignaret, ipsum vero
Capitulum sue Mti et Serme olim Regine Barbare
annuere facium perpetuum, pro eis institueret ac sustine-
ret. Itaque rogo. D. Vram Remam interponere velit sua
operam apud suam Regiam Mtem ut huic petitioni mee
ac Capituli mei benigne annuere dignaretur. Ego certe
non ideo villas istas suscepi petendas, qd Capitulum me-
um habendis fructibus seu proventibus earum capiatum,
sed solum ut liberum esse posset a gravaminibus et iniuriis
que ex illis inferri solent per earum Tentorios in bo-
nis Pabiamore. Quia in re quicquid opere sue nanabit
D. Vra Rema, id et dominus^{Deus} illi retribuet, et ego
officinis amicicie referre curabo. Capitulumqz meum ser-
viciis suis promerebitur. Scripsi et nonnullas alias
petitiones meas sue Mti. de quibus dominus Samuel
Maczcionowski. D. Vre Reme refferet. Quare rogo plu-
rimum. D. Vram Remam, promovere etiam easdem
ceteras petitiones meas velit, pariter cum ipso domo
Maczcionowski apud suam Mtem operamqz suam adbi-
bere ut sua Mtas Regia me voti ac desiderii mei
compotem facere, et preces meas exaudire dignetur. In
quo faciet mihi rem gratissimam. D. Vra Rema. Que
valeat felicissime meqz solita sua benivolencia prose-
quatur. Dat Crac die viij Aprilis M^o D^o xxxiii

Samuel Maciegewski Can^{eus} Cracc.
Petro Tomicio ep^o Cracc. Vicecancell^o

R^EME in Chro^o P^r et domine domine clementissime.
Post humilem servitutis et orationum mearum comenda-
cionem in gram .D. Vre^e R^e me. Redeo iam tandem
ad .D. Vram R^e mam a Regia et R^e li M^e, in qui-
busdam dubie^e, in quibusdam vero ut fieri potuit conclu-
sine expeditus. Et primum quidem in petitione Magistra-
tuum pro domino Palatino Russie^e M^{tas} Regia resp^o:
dit gratum quidem sibi fore officium .D. Vre^e R^e me
et consilium quod illi senatorio more, ea de re prebuit
esse acceptissimum, pro hocq^{ue} et officio et consilio agere
se gr^{as} .D. Vre^e R^e me M^{tas} sua testata est, verum
cum hactenus non sit satis instructa qui vel quales sit
in Capit^o Leopoli^en^o pronentis, de Magistratibus distribu-
endis se non posse in presens aliquid certi statuere di-
xit brevi tamen se distributioni huic finem imponere
M^{tas} sua est pollicita. simul promittens se tum cum of-
ficia et dignitates distribuet .D. Vre^e R^e me consilii et
petitionis iustam habituram rationem, preterea q^{ui} scit
.D. Vram R^e mam nihil sibi consulere, nisi quod ad ho-
nozem dignitatemq^{ue} suam Regiam et ad regni reip^u
utilitatem spectare videatur. postmodum de negotio domⁱ
Epi^o Culmen^o respondit M^{tas} sua, se quidem dubitare an
aliquid in illo apud dominum Ep^um Varmien^o .D. Vra
R^e ma proficere possit, quia tamen .D. Vram habere
modos intellexit, quibus illum in sententiam .d. Dantisci

pertrahere queat, facile se permittere ut et in hoc q^o ita
agat. D^o. Vra R^{ma} ut et M^{ti} sue suadet et resp:
isti et illi expedire maxime indicat.

Ex gratia Jubilei Eccleⁱe Cathedrali Vilnenⁱ concessa, noⁿ
plus q^{uam} quadringentorum florenoru summam collectam
esse dixit M^{tas} sua, et eius iam sume nedum nullum
assem, sed ne memoriam quidem extare.

Jaroschek difficillimis modis adducta M^{tas} sua, ad nu:
merum duorum egorum in Aulicum suscepit

Consensus pro domino Piwo cum iam concessus esset, et sexi:
ptus, reuocatus est per dominum Ep^m P^{re}missien^m. Etenim
D^o. sua repperit in registro suo ad eas villas quas D^o.
Piwo optabat, datum esse iampridem consensu domino la:
talski.

Consensum ad inscribendum decem marcarum Censum in
bonis domine Ramschowa Eccleⁱe Parochiali in Ole:
schitze, D^o. Vre R^{me} dare permisit M^{tas} sua, sub da:
ta Radomienⁱ, sed in vim exemptionis saltem et non ad
perpetuitatem.

De minuenda Arrenda domino Voisslawski, dixit M^{tas}
sua causa. D^o. Vre R^{me} suo tempore se velle habe:
re rationem. Ea que dominus Zebienⁱski emenda co:
misit, etiam admissa, et confecta habeo

In his cum exam expeditus, accurrexit Slupski mortem dmⁱ
Lassoczki nunciatus que iam ante vn^{am} septimanam scie:
batur et pridie ante aduentum Slupski, officia sunt dis:
tributa. datus est domino Lubramiski Succameraxiatns
et Podskarbski Tribunalum Rauenⁱ absens obtinuit

Ven^{li} Capitulo Cracⁱ M^{tas} sua dedit consensum ad
exmienda bona Vixzemie, quem non habuissimus
si M^{ti} R^{li} lras D^o. Vre R^{me} reddidissim

De p^{re}stima domina Hedwigi filia sua M^{tas} Regia id coⁿsiliu

Podvodas latinas et Rubenas cum presentibus D^m.
v^{re} R^e me mitto. De M^{te} R^e liquid scribam no'
habeo nam in eodem proposito et responso quod prio-
ribus scripsi perstat

Nonnulla sunt certa ex Moschkonia, quæ tamen inga:
ces duo captivi Moschi die discessus mei adducti dixe:
runt, Słupski .D. vrē R me verbis explicabit, quod
reliquum est ego me gratiē .D. vrē R me vna cum
officiis meis et servitute perpetua comēdo quam diu:
tissime sanam et semper foelicissimam dominus deus vt
servet, pleno corde cupio atq; precor Datꝫ in Perelaiē
xxi^a Aprilis Anno M^o . D^o . xxxiii^o

Petrus Tomiczki Ep^s Vicecancell.
Sigismundo primo. regi Poloniae.

S. Aera ac Serma Regia M^{as} et domine, domine de:
mentissime. Post humilem seruitutis et orationu' mearu'
commendacionem. Imensas ago et habeo uti v^{re} ser^{me}
gras. Q^{ue} meis et Capituli mei precibus ammens be:
migne, concedere dignata sit, vt bona sua Regia Vix:
cencie nuncupata, ipsum Capitulum de manibus posses:
soru' et heredum defuncti domini Lassoczki redimere
possit. Qua in re si nihil obstitisset ad hoc tempus Ca:
pitulum Ecclesie mee redemptioni illi finem proculdu:
bris fecisset: At quoniam in libris Cancellarie Mg^{ti}.

126
olim Christophori de Schidlowicz Castellani et Capitanei
Craconien' reperi ntem vram summas in Villis Viar-
enzie obligatas ipsi domino Lassoczki defuncto cum su-
mis aliarum villarum vze Szarvino Scheligi et Ad-
uocacia in Szarvino, quas hyppotecatas obtinuit con-
iunxisse: Capitulum consensu sibi dato vtiliter redem-
ptionem institueret non potuit. Quare denno nti vze
ego et cum Capitulo meo supplicamus, dignetur ad hec
omnia simul coniuncta bona consensum redimendi Capi-
tulo meo clementer concedere, simulqz facultatem dare vt
Capitulum ipsum meum omnibus simul redemptis par-
tici cum alio quopiam apud quem mutuo quarent pecu-
niam et bona et summas possit. Aliud si quidem como-
dum neqz optat, neqz querit Capitulum meum, qd vt
Villis Viarenzie redemptis, bona sua Pabianice:
sia in pace et tranquillitate, qua per multam retro
etatem indigebant constituere possint, merebor ego
hanc gratiam nti vze Serme iugi et fida seruitu-
te mea et Capitulum meum etiam supplicationibus
ad deum pro salute nris vze Serme factis optime
mereri curabit

Coetereum etsi aliorum magis nitere rei militaris in
Regno constituendz curam habere, ego tamen absente nte
vra Serma a regno, ea que mihi ad bonum publicum
spectare videntur, reticere nolens, nti vze Serme sup-
plico, vt cum multum nunc in terris Russie de Tartaro-
rum incursione timeatur: dominusqz Ioannes Cola Cas-
tellanus Halicien' militum Mercenarioru a nte vra
Prefectus et Ductor datus, ex grami egritudine prout
accepi decumbat: alium quempiam constituere dignetur
vrum, qui et consilio et facultate non tantum Mercena-
riorum militum curam, sed et omnes superuenientes

† 10. de Tarnowo

hostium impetus sustinere recte posset: ne et Incole finibus
hostium adiacentes, et milites illic congregati duce ca:
rentes, veluti grex sine pastore periclitentur. Verum
cum alius nemo sit hoc tempore qui et magis possit et
melius sciat tante rei praeesse praeter dominum Palatinum
Russie. Mti v're Serme suadeo et supplico, vt id belli:
ci ordinis negotium demandare illi dignetur. Nam is
vel per se vbi res postulabit, vel per amicos quorum
peritiam et animi fortitudinem nonit absente Mte v'ra
Serma omnia secure et cum illius laude atqz comodo
regni gerere et administrare poterit

Puto iam non latere Mtem vram Sermam qd dominus
Georgius Crupski Palatinus Belzen' sit paulo ante mor:
tuus. ad quem Palatium: etsi ego in priore vacatioe
dominum Nicolaum Niszczycki Mti v're commendaueram
nunc tamen illius nomine animum Mti v're pertine:
bare metuens, repetere priorem intercessionem meam
nolo, verum ad hunc Palatium commendo Mti v're
Serme dominum Nicolaum Pilecki Castellatum Bel:
zen' consanguineum meum in terris Russie gratia aias
et re familiari inter multos precipuum, et supplico
Mti v're Serme dignetur iam tandem in hac etate illius,
eius, et familie sue, benignam rationem habere, hacqz
vacante dignitate illum exornare quod et ipse Mti v're
Serme perpetua seruitute mereri semper curabimus. Ne
rursus et seruitutem meam suppliciter commendo, et vt
deus omnipotens illam cum suis omnibus diutissime sana
et semper foelicitissimam seruare nobis dignetur continuis
votis precor et ex animo opto Dat Crac die xvij
May Anno domini M. D. XXXIII

247
Petrus Tomicki ep's Craec. Vicecancell.
Joanni Chotenski Ep'o Præmislensi.

R. ME in Chr'o Pr' et domine frater et amice charissime ac
honoran'. Magnas ago et habeo gratias. D. Vre' R. me'
pro eius opera et diligentia quam prestitit in expediendo
apud item Regiam dominis Prelatis et Canonicis Eccle'
mee' Consensu super redimendas villas Vianozemie'. Quo:
niam vero acceptis litteris eiusdem consensu, ego et ipsi
domini Prelati et Canonici volen' rescire quenam pecunia:
rum suma in eis ipsis Villis Vianozemie' esset inscripta:
invenimus eam non solum magnam esse verum etiam cum
aliis sumis in Villis Szarvino et Scheligi ac in Adnocatione
in Szarvino inscriptis per item Regiam domino olim Sta'
Lassoczki sic esse adunatam, ut non nisi simul et coniunctim
redimi possent, id quod. D. Vra' R. ma ex litteris domino
olm Lassoczki desuper concessis, quarum exemplum mitto
illi cum pntibus, plenius intelliget, atq; ita frustra profere:
de essent ad usum redemptionis istius conficiende littere'
Consensus per R. mam. D. Vram misse: in quibus de bo:
nis Vianozemie' habetur duntaxat mentio, feci itaq; eas
transscribi sic ut super redimendas villas omnes supradi:
ctas et Adnocationem veluti simul coniuncta attinerent, verum
quia domini Prelati et Canonici Ecclesie' mee' villas Szarvi:
no et Scheligi predictas habere non optant prout et villas
Vianozemie' ^{non} optarent si non difficultatibus quas ex eis sustinet
ac a longo tempore sustinerunt in bonis suis Pabiamice, ad
habendas eas adigerentur, feci q; scribi et alias litteras co:
sensus quibus mediantibus liceret eis redemptis predictis

Villis Szarvino et Scheligi ac Advocatia in Szarvino illas
cuiuspiam alteri oppignorare expedit namq; ut anteq; ex-
picionis istius negotium innotescat presto sit aliquis qui nume-
ret et confexat pecuniam qua simul coniuncta cum pecu-
nia dominorum Prelatorum et Canonicoꝝ Eccle' mee su-
predicta bona omnia redimentur quibus redemptis eidem
illi quidaret in hoc pecuniam suam ville Szarvino et Sche-
ligi ac Advocatia in Szarvino inscriberentur. Mitto itaq;
cas utriusq; Consensus conscriptas lras. D. Vre R^{me}
et rogo illam plurimum curare efficereq; velit apud item
Regiam quo ita quemadmodu scripte sunt concedantur
et sigillentur ac manu M^{ris} sue illis subscribatur quod
officiu D. Vre R^{me} domini Prelati et Canonici Ec-
clesie mee studebunt semper promereri ego vero omni be-
nivolencia ac studio meo referre q; curabo.

Coctorem tametsi non mea referat curare negotia adminis-
trande milicie quia tamen audio dominum Castellannum
Halicien' Prefectu militum Mercenariorū Campestrum
gravi morbo nunc decumbere meliusq; ne respublica re-
gni sub hoc presertim tempore quo non est generalis exer-
citu regni Capitaneus quidpiam detrimenti patiatu
scribo M^{ri} Regie. ut si dominus Castellannus Halicien'
adversa valetudine sua diutius distinebitur committere di-
gnaretur munus gubernandorum et dirigendorum Merce-
nariorum militum cuiuspiam alteri industria et usu rei bel-
lice conspicuo et pollenti quia vero ipse mecum perpendes
cogitationemq; meam undiq; excutiens reuera non invenio
cuiuspiam alteri hoc tantum negotium deferri possit ex usu
reipublice q; domino Palatio Russie Vra. D^o. R^a
mitteponere velit suam operam apud item Regiam
ut illi id munus committere dignaretur. Quamvis enim sit

810
192
nunc valde consternato, et ad negotia rei publice tractanda
parum fervido animo propter indignationem Principum
nostrorum quam in se animadvertit, non dubito tamen q̃
superabit eius dolorem amor patrie, egoq̃ illum suasioni-
bus et consiliis meis ad hoc inducam ut mandatum hoc
vtriusq̃ Regis strenue ac diligenter exequatur.

Preterea utcumq̃ compertum habeam ea consecuta esse te:
pora ut intercessionem meam apud Matrem Regiam sint
inefficaces et inutiles, quandoquidem petenti mihi à Matre
sua ea quae licita et honesta videbantur non sint admissa
neq̃ concessa id quod ego prout et cetera omnia domino deo
committo, vacans tamen nunc Palatium Belzen' per mortem
olim domini Georgii Crupski ne et officio ac debito meo
et amicis id à me efflagitantibus videar defuisse scribo
sue Matri supplicans ut eundem Palatium fratri meo
Nicolao Pileczki domino Castellano Belzen' deferre dig-
naretur. Scio quidem esse pluresq̃ qui eum ipsum Palati-
um ambient vel ambient, sed certe si spectandum est
quinam istorum ambientium dignior sit ad eum obtine-
dum, non alium praeter dominum Castellanum Belzen' video.
quippe qui prudentia facultatibus, et rei militaris dexteri-
tate, eque atq̃ quisq̃ Palatinorum censeri potest. Quare
rogo .D. Vram Remam ut ipsa q̃ intercessionem meam
quam pro eo facio, opera sua adiuuare velit, quod ego
pariter cum illo .D. Vre Remae studebimus officiis be-
nivolentiae meae semper referre. Valeat foelix et optime
incolumis .D. Vra Rema et me diligat Dat

Petrus Tomieski Ep's (acc. R. P. Vicecancell
Ioanni de Tarnow Palat° Russie. Et
Capit° sandomiriē.

M^{ag}ce etc Quod M^{ag}cia v^{ra} scribit se consilium me-
um secutam, per dominū Iskryczki ad Regiam et
R^{em} M^{tem} litteras petitionem suam continentes mi-
sisse, grata admodum amice accepi neq; tam ob id quod
mea consilia non reiiciat quā quod intelligam rebus
et fortunis M^{ag}ciē v^{re} quibus integerrime faueo con-
ducere id posse. Nam tametsi et ipse videam opposita
et interiecta esse rationibus M^{ag}ciē v^{re} grania in-
pedimenta illa tamen consiliis emolui et virtute quē
ardua vti licet contemnit remoueri posse confido, pre-
sertim cum inter M^{tem} Regiam solam et inter M^{ag}ciā
v^{ram} nihil subesse offense intelligam sed et vox populi
me solatur quē prędicat omnia bene M^{ag}ciē v^{re} suc-
cessura

^{Regina Bona}
Dominus animam qualis qualis declaratur ferre humani-
ter conuenit. nam et is, ob id laudari solet, qui sui cogno-
scendi facultatem prebet. Mens enim animus aduersum
M^{ag}ciā v^{ram} semper est constans neq; ad vllas crimi-
nationes vacillat, nam oculus impulsu venti anersa fa-
cie non leditur, sic auditu rerum quas non compro-
bat fides, affectus moueri mihi non solent. Quod vero
de me verbis prędico id factis declarare et prestare
semper volo et soleo. Quid nunc quod scribam t^{em}
me amor et benenolencię frē M^{ag}ciē v^{re} commendo
cui deus omnipotens det vitam longam et fortunam
honoribus solatiisq; animi auctam Dat° Crac' xxi^a
M^o D^o xxxiii^o

Tris Galico

213

Petr. Tom. ep̄s Crac. R.P. Vicecancell.
Ioanni a Tarnow Palat° Russia Capit°
Sandomiriensi.

Mag^{re} domine etc. Cum se hinc Sobek Mgciē v^{re}
servitor absolneret, mihiq; se recta ad Mgciam v^{raz}
ititum declarasset, meis v^{teumq;} argumento sterili;
bus h^{is} illum vacuum dimittere nolui quibus Mgciā
v^{ram} viso et saluto et foelicia omnia illi p^{re}cor.
De me quod prius scripsi nunc repetere cogor, decum:
bo enim hactenus egritudine graui et molesta concussus.
que' tametsi non adeo vt prius me affligit, propter tamen
debilitatem quam in membris post se reliquit, vicibus
subsistere non patitur. spero indies meliora, in qua spe
v^{teumq;} mihi successerit Mgciam v^{ram} cetero c^{on}firmat^{am}
tempore facere curabo. Ex Lithuania idem semper mⁱ
scribitur m^{em} Regiam hucusq; deliberare qua ra:
tione dignitates vacantes distribuere debeat: spem tamen
firmam habere se dominus ^{Io. Chrusost.} Premislen' scribit, q^d m^{er}itas
sua meritorum Mgciē v^{re} et petitionis atq; consi:
liorum meorum sūt habitura rationem. quod faxit deus
omnipotens pro m^{ra} comū et aliorum meorum amico:
rum consolatione atq; voluptate. Commendo me cu
bis amori et benenolenciē Mgciē v^{re} quam deus om:
nipotens sanam ex omni parte foelicissimam in plures
annos seruare dignetur. Pat^{re}

Petrus Tomiecki Ep's Crac. Vicecancell.
I oanni Choienski Ep'o Præmissliensi.

REX ME in Chro' Pr' et domine frater et amice charissime
ac honoran'. Angit me multum mora ista Regie'
ntis in officiis et dignitatibus vacantibus distribuē:
dis in tam longum tempus protracta, præsertim q' ru:
mores ex variis hominum opinionibus et coniecturis
desumpti sparguntur qui spem et expectationem meam
non admodum consolantur, sed quid agam, feci officio
et debito meo satis, nullaq' priuata affectione permo:
tus que bona et utilia prospexi snasi amplectenda, que
item incomoda et noxia preuidi, vitanda consului, de:
miq' et illud nunciani quod ad stabiliendam in pace
et tranquillitate eius regni rempublicam me cognouisse ex:
pedire declarari ut ntas sua mentis oculis etiam ^{et} no'
tantum corporis in gubernanda republica utatur men:
tis enim lumen de longe omnia explicat et complectitur
multa. Visus corporis intra parietes tm', vel paruu' ce:
lestem orisontem actum suum concludit, parua autem laus
est qui urbem regit domo tm' media vrbe collocata
se continere, et iactura maxima ei qui ut teneatur foru'
moenia vrbis dextinquit, nam quassatis moeniis faci:
lius ad medias Ciuitatis Turres et fora perueniri
solet. Res quidem que adhuc integra est, et Principis
mri rationes cui consilium non deest, me solantur ha:
ctenus, spero enim ntam suam consilium non affectu
esse secuturam.

Mi domine Re me accidit nunc quiddam hic, quod et dis:
plicet

300

plicet mihi vehementer et me Ecclesie huius insigni pre-
 sidentem graviter perturbat. edificari cepit Balneum
 ex latere coctili satis amplum et supra illud stuba lignea
 pro infirmis in illo Canone sen impluvio quod parietes Ec-
 clesie et Regiam domum quam Rex et Metas inhabitat
 mediat, ita amplum et altum, ut si non demoliatum, sit
 lumen magna ex parte Sacellis illis orienti expositis
 illi autem atriole satis alioqui obscuro quod ante Sa-
 crarium est constitutum, et in quo fundatio est antiqua
 Nancheri Epi, in toto adempta. Quare rogo rogo
 plurimum. D. Vram agat diligenter cum sola Metae re-
 gia ut hoc edificium extrui non permittat. nam Bal-
 neum et domus infirmorum alio loco retro. Castrum
 supra fluvium Rudawka ut mecum iam antea de
 hoc locuta est Metas sua, commodius parari potest et Ec-
 clesia si hoc quod ceptum est construeretur et incomodo
 et plurima deformitate ac feditate non careret
 Ad hec comendo. D. Vre Rex me negotium domine
 Czupka Palatine Belzen quod litteris Metis Regie
 tam fllme domine Hedwigis Regine quam meo
 nomine comendavi et rogo ut hoc negotium cordi
 habere et ut expedit curare velit D. Vra. Rex ma-
 gnatulor autem dominum thesaurarium ornatum esse
 Castellatum Radomien, siqz Metas Regia alias di-
 gnitates et officia vaccantia pari modo non rogata
 viciis dignis confereat, omnes homines id sumis lau-
 dibus efferrent et comprobarent, sed et gratularenturqz
 et gauderem ut dominus Maciejowski vir integer
 homo bonus et senex mundus atqz honestus, digni-
 tate tali angeatur, que illum et commodis et honore si-
 mul cumulare, pro quo tamen ego quemadmodum et
 pro aliis intercedere ideo nolo ut prodesse cupiens no

obtin sicut ceteri iam id de mea intercessione sibi me:
tinere et persuadere ceperunt. Comendo me amori et
benivolencie fraterne .D. vrē Rme quam sanam
et semper foelicissimam esse ex animo opto Dat Crac
XX^a Maii Anno domini M^o. D^o. XXXIII°

Petrus Tomie Ep^s Crac. Vicecancell.
Sigismundo primo regi Poloniae

Cum paucis retro diebus dei providencia et voluntate
M^gens dominus Georgius Crupski Palatinus Belsen
ab humanis sublatu esset. vxor eius ex amisso marito
dolens atqz mesta filium natu maiorem et adhuc pne:
rum cum hoc tristi et lugubri nunctio ad Illmam .D.
Hedwigm Mis vrā Serme filiam misit. vt se viduam
et externam mulierem ob piam memoriam et amantem
Serme domine Barbare Matris sue recordationem cu:
ius voluntate elocata hic esset vna cum liberis nondū
adultis in patrocinium et protectionem recipere. et de
iis que illi expedirent ad Mtem vrām Sermam inter:
cedere dignaretur. Cuius Illma .D^o. et merore dñe
Palatinē. et innata sua pietate. atqz memorande ma:
tris officio permota. demandare mihi dignata est. vt
de sue Illme .D^{nis} nomine Mis vrē Serme suppli:
carem quo hanc alienigenam viduam ab agnatis se:
minetam et ex Aula Mis vrē Comitis marito tra:
ditam. clemencia Regia prosequi et illam dum vixit
in possessione et usufructu bonorum Mis vrē Hro:
dlo secundum literas quas à Mte vrā Maritus de:
functus et illa coniunctim ad finem vite vtriusqz habu:
erunt

381
erunt conservare dignaretur. Quod quidem ego et si illi
D^{ns} sue inssu libens scribo, et ipse tamen qui viventem
dominum Palatinum singulari sum benivolentia pro:
sequutus non inuitus nunc uxoris et filiorum eius cura
complectens, uti v^{re} Sexm^e supplico, ut predictam mi:
scriptionem bonorum Hrodol iam pridem ad vitam dñe
Palatine sicut ab illa sum edoctus factam, ratam habere
et literis suis denno innovari et confirmari mandare
dignetur, ut illa gratia et liberalitate utis v^{re}, et
Sexm^e olim domine Barbare illius suavissime Coni:
gis, tuto et citra impedimentum uti frui possit. In quo utas
v^{ra} et illam filiam suam et merentem dominam Palatinam
consolari et filios eius ad prestanda fidei et servitutis officia
sibi in posterum obligare dignabitur.

Ceterum Sexm^e Rex statuit nunc edificium latericium
inter Cavedium illud quod fronti Ecclesie Cathedralis
et tergo edium utis R^{lis}, luminis recipiendi causa à
ut^e v^{ra} et à predecessoribus illius relictum est, de quo
edificio ego per Capitulum nunc primum cum elevari in
altum visum est admonitus, magnopere sollicitus esse cepi.
etenim ubi procederet, et sacrum ab antiquo locum profa:
naret, et humana illic habitatione, nonq^z atq^z ampli
Balnei et stube lignee supra illud pro infirmis extencti:
one divinorum administrationem atq^z sacrificia ipsa co:
tra decorum impediret et quod deniq^z maximum et inco:
modissimum est, lumen totius fenestre qua ingressus satis
obscurus ad penitus Sacrarium patet, et ubi ad honore
dei et ob memoriam Sancte Margarethe Altare fun:
fundatum et erectum est per innocentissimum virum Nan:
kexum Ep^m Cracⁱ Sancti Stanislai patromⁱ mei, ut op^mior
sedecimum successorem, ita admiret, ut nec Sacrificium,
ibi fieri, nec alia que ad divinorum exercitium pertinet

ullo pacto peragi possint. Quare Mti Vre Serme domino
clementissimo et Eccleie Sancti Stanislai patrono dilige-
ter supplico vt me vno et foelicis imperii sui tempore id
edificium extruere non patiatme, quod et locum templo
dicatum occupare et luminibus Ecclesie multis officere.
illius autem Sacelli Nankieri supranominati lumen
pemitus tollere debeat. factura in hoc Mtas Vra Serma
rem Christiano Principe dignam et non minus seruis Eccleie
necessariam q' deo diuisq' eius gratam et acceptam. egre
enim a domino Castellano Zarnonien' impetrari, vt a cep-
to edificiu ad declarationem aliam Mtis Vre Serme vo-
luntatis subsisteret. Vt autem Mtas Vra Serma cogno-
scere possit qua ratione id edificium extrui incipiat fi-
guram illius lineamentis designatam, et cubitis seu vlnis
secundum angulorum et parietum, proportionem districtam
in Sceda presentibus inclusa Mti Vre Serme mitto.
Preterea etiam annotationem pecunie ex Contributione
Clexi hic in Ecclesia mea deposite, et descriptionem sume
que in bonis Regalibus Busko obligata est, Mti Vre
Serme mitto. Cui celatum esse nolui eam esse omnium no-
strum qui contribuimus pecuniam deliberationem, vt il-
lam tum demum in manus Mtis Vre Serme tradamus
cum huc foeliciter in regnum ad nos fuerit reuersus. pu-
blicam enim protestationem astringimus, q' non alia ratione
illam contribuerimus nisi vt hoc subsidio nro gnales exer-
citum regni Capitanei pro tempore existentes adiuti et to-
cius regni defensionem et primate Ecclesiarum psonaru
tuticioni intendere possint. Comendo me rursus et serui-
tutem meam in gram Mtis Vre Serme quam Chrus d's
in multa etate foelicissima et recte nicolumem vna cum
vniuersa domo sua seruare dignetur. Dat Crac die
Maii Anno domini M^o D^o XXX° m^o

202

Petrus Tomicski Ep's Cracc. Vicecancell
I oanni Regi Vngarie. Dalmatie. Croatie.

Er^{me} Princeps et domine domine clementissime. Post per-
petue servitutis mee in gram mris vre sermē humile
commendacionem: Mgca domina margaretha de Rozua:
di vxor relicta domini olim Georgii Crupski de or:
chow Palatini Belzen nuper defuncti cui nupserat, exi:
stens famula sororis mris vre sermē olim domine
Barbare Regine Polonie, mittit vnum filiorum suorum
ad mtem vram sexmam cupiens vt quemadmodum
ipsa matris ac sororis mris vre fuit famula, idem
quoqz filius suus mti vre seruiat. Quare supplico
mti vre tanqz domino mibi clementissimo vt eundem
eius filium numero Aule sue ascribere graqz et de:
mencia sua complecti dignetur habitura ex eo bonum fa:
fidum ac obsequentissimum seruitorem mris vram sex
Cuius gracie me iterum suppliciter comendo et qua
dominus deus conseruet in sua gracia quam diutissime
sospitem et foelicem Dat Crac die xxi^a Maii
Anno domini M^o D. XXXIII

Petrus Tomiczki Ep^s. Crac. Vicecancell
Ioanni a Tarnow Palat^o. Russie. Capit^o
Sandomiriensi.

Mag^{re} domine fr^e et consanguine^e charme ac honoran^t
Ante paucos dies venit huc ad me .D. Samuel Maczie:
ionwski Canonicus Eccleⁱe mee Crac^e ex Lithuania re:
nexsus et in negotio Mag^{re} v^{re} nomine Mis Regie
ea mihi nunciant que iam ante lris Mag^{re} v^{re} per:
scripseram: item scilicet suam nondum satis esse edo:
ctam qui et quales sint pronentus Capitaneatus Leo:
polien^t et propterea se constituere quicq^{ue} certi et de illo
et de aliis vacantibus dignitatibus tam cito non posse.
sperare tamen q^{od} brevi conscripti pronentus ad se affe:
rentur quibus cognitis se in distribuendis h^{is} que va:
cant non esse moraturam: illoq^{ue} ipso distribuendi tempore
intercessionis et persuasionis mee qua pro Mag^{ra} v^{ra}
feci instam se habituram rationem. inpresens tamen
suasionem et consilium meum grato se animo accipere.
et pro illo mihi gr^{as} agere Mis sua dixit Que res:
ponso tametsi ambigua sit et hactenus sterilis me tamen
de spe non deiecit presertim cum dominus Macziewski
dicat omnes qui in Aula hoc tempore rebus presunt
eius opinionis esse q^{od} Mis Regia vel aduersante eia
Reli Mis sit bonam Mag^{re} v^{re} sub hac occasione ra:
cionem habitura. hoc solum ad rem recte conficienda
per necessarium fore arbitror ut Mag^{ra} v^{ra} si hac:
tenus non scripsit q^{od} celerime ad v^{ram}q^{ue} M^{tem} scri:
bat

308
bat petitionemqz, declararet. Nam quod domino Bramicki
id negotii Mgca v^{ra} demandarat id dominus Ma:
cieiowski v^{ram}qz utem parvi facere adnexuit. Quare
à Mgca v^{ra} plurimum rogo vt in hoc sibi deesse nolit
quo maxime Principum erga se animos flectere intelli:
git. ego etiam et fanendo et promouendo Mgce v^{re}
officiosus amicus et frater esse non desinam. non pos:
set enim tantum sibi Mgca v^{ra} ad augendam digni:
tatem suam optare quantum illi ego ex animo et optem
qz et faneam

Dominus Palatinus Vilnen multa cum domino Maczie:
iowski questus est et expostulauit, que res fortasse ^{offert} q illi
preter morem M^{ti}s Regie et preter opinionem mea
ipse dominus Maczieiowski celerius sit absolutus.
Retulit etiam dominus Maczieiowski quedam que
Relis M^{tas} improbens meam pro Mgca v^{ra} inter:
cessionem et operam, cum illo sit locuta, que quomodo
non est tutum litteris comittere, verbis per occasione
vel ego vel ipse dominus Maczieiowski exponemus. In:
terim me amori et benivolencie fraterne Mgce v^{re}
commendo. Quam vt deus omnipotens sanam et foeli:
cissimam cum suis omnibus seruet pleno corde et a^{io}
opto Craconie die xij^a Maii Anno M^o. D. xxxij

Petrus Tomieski Eps. Cracc. Vicecancell
Ioanni a Tarnow Palat° R^{ussie}. Capit°
Sandomiriensi.

M^{ag}^{ce} domine frater et consanguinee charissime ag
honorari. Magnas ago et habeo grās Mg^{ae} v^{re}
quod de reditu domini Iskryzki, et de hiis quē re-
tulit, me fecerit certiore, id enim scire auebam pro-
pter responsionem h^{er}e, n^{re}, ex qua animum illius
quem gerat exga v^{ram} Mg^{iam} et eius fortunas
agendas perspicere possem. Nondum enim ita col-
lapsum Regi^e m^{is} animum credo ut iam quēvis
maxima, alieno magis q^{uā} suo arbitrio explicare de-
beat. Et quidem de ea quam scripsit Mg^{ia} v^{ra} vo-
luntate R^{elis} m^{is} declaratione non multum miror.
nam ipsam hanc eandem per dominum Samuelem Macie-
iowski nihil nunc novi adiiciens, mihi significauerat
Quo animi illius motu an Mg^{ia} v^{ra} permoneri de-
beat ipsa pro sua prudencia et longo rerum usu facile i-
dicare poterit: presertim si in memoriam renocabit quot
et quā faciles talium partim in bonum partim in ma-
lum contragebant mutationes. Ego sanē nihil deprecior
ā spe, quam semel in m^{is} Regi^e prudencia fixi, et
confido satis rem hanc quam curamus auxiliante deo
pro voto nobis cessuram. Si autem quid, quod nolim
preter opinionem euenerit, temporum iniquitati id erit
tribuendum, et nihilominus animus rectus et inconcussus
in republica retinendus, non ita enim perpetua et firma

mala esse possunt que bonorum successione per vicissitudinem non excludantur.

De domino Castellani Vilnen' et aliorum animi afflictione et moerore multi multa mihi ultra hec que Agria vra scripsit refferunt et his rebus me plurimum in modum angunt presertim q' videam me illorum aduersitatibus aliter q' consolando et dolendo consulere non posse, sed dabit deus his q' finem sine periculo vt opinor eorum qui bene volunt reipublice nre

De me nunc taceo et aduersitates quibus continue premor enumerare nolo. hec enim et alia que exasperant animum in mutuum nrm congressum seruo. Constitui enim hinc post octavas Corporis Chri' aut post festu sancti Ioannis Baptiste in bona Epatus mei Radlow discedere et ibi si forte Agria vra in vicina sua Ciuitate Tarnonien' constituetur, cum illa congregi et minime de rebus necessariis colloqui.

Vt militaris ordo duce non careat et vt in quouis aduenienti periculo recto consilio impetus hostium depelli possint: nihil comodius magisq' necessarium exco-gitare potui q' vt Agrie vre munus hoc demandetur, presertim domino Halicien' nunc vt audio in mala valetudine constituto, quare scripsi ad Regiam nrem rogans et consulens, vt totius rei militaris rationem in curam Agrie vre committere dignaretur et illa postmodum per se vel vicarias personas quas ad hanc rem non erit esse dignas consulere publice tra-quillitati non granabitur dignam suo tempore ab omnibus mercedem relatura.

De domino Castellano Belzen' fr'e meo etiam ad Regiam nrem scripsi et supplicavi vt illum Palatium Belzen' ornare dignetur. Coeternum nri Rli de hoc nullum

verbum nunciari ne frustra verba illi faciam quæ mi
renunciari fecit ad se non pertinere ut publica ariet
sed ad Mtem Regiam et illius Consiliarios, et licet ego
videam nihil tribui meis intercessionibus voluntati
tamen Mgæ vre et necessitudini quæ mihi cum dno
Belzen intercedit deesse nolens feci in illius comendatio
nem quod maxime potui. Mitto vram Mgæ exemplum
litterarum domini Joannis Lascki Prepositi Qnesnen
ex quibus cognoscat aliqua de rebus Hungaricis. Com
mendo me amori et benivolentiæ fraternæ Mgæ
vræ quam dominus deus recte sanam et per multa
etatem semper felicissimam servare dignetur Dat
Crac xxvii Maii Anno M^o. D. xxxiii^o

Petrus To. eps Crac. R. P. Vicecancell
Joanni Choienski Epō Præmissiensi.

Cum scripisset ad me non multo ante D^o. vram Roma
dominum Macopinski nomine domini Archiepi Qnes
nen de Epōtu Vladislavien isthic secretius egisse et
tractasse percontari et explorare feci per submissas per
sonas apud dominum Epōm Cracoviensem et apud eius in
timos secretiores, an aliquid de Coadiutoria pro Nepote
domini Archiepi secum ageretur, et comperi planè nil
actum esse isto nomine. fatetur quidem sua Roma D^o.
q ab aliis de longe ob id fuerit tentata, sed se firmum
et inconvulsam animu ut nihil talium in vita faciat re
tinere respondit Quare D^o. vram Roma dubitare nil
debet rem illius expectationi etiamnum integram fore

607
205
de me vero sibi persuadere velit qd nihil sit hac in re quod
prestari modo possit quod non sim illius causa libens fa:
cturus.

Coeterum qd hinc ad Aulam sententiam litterarum à dno
Castellano Craconien' missarum perdata et per quosdam
inunlgatam scripsit antehac. D. Vra Rma vehemē:
ter miror cum earum litterarum apud me sit habita
semper diligentissima custodia neqz ego soleo ea que se:
creta sunt passim communicare est quidem verum qd exē:
plum earundem litterarum domino Palatino Russie
transmisi id à me per lras domino Castellano Cracon
postulante sed illud Notarius iuratus meus transcrip:
serat et qui res que ibi continentur cum nemine seco:
municasse affirmat. Quare. D. Vram Rmam rogo
vt peruestiget unde hec in lucem prodierunt et me de
hoc certiores facere velit ne me in tantum posthac
vel fallere aliquis vel insinulare demiceps possit. Dat
Craconie xxvii Julii Anno n^o. D^o. xxxij

Petrus Tomiecki Eps. Vicecancell.
Mathie Drzewiecki Archiepo Gnesnensi.

RME in Chro' Px et domine domine maior honoran
Accepi litteras. D. Vre Rme quibus pro sua singu:
lari humanitate scribit se consilio meo persuasam. luctu
demortui et desiderati fratris domini Castellani Rado:
mien' deposuisse quod tamen ego quidem magis prudentie
D. Vra Rme qd persuasione mee tribuo: gratitudinem tñ
et singulari ista. D. Vre Rme humanitate qd magnopere

me oblecto et q̄ mea consilia tanti faciat illi magnas ago
et habeo grās. Quod verò .D. Vra Rēma gentilem
suum dominum Bernardum Macziewski studet in
dignitatem et ordinem Senatorium promovere. hoc mihi
duplici ratione est gratum q̄ illum cum omnibus eius
liberis singulari amore prosequor tum q̄ talem virum
probum et laudatū recipi: mee et domui .D. Vra Rē
ornamento futurum confidam In cuius augenda dignita-
te quicquid et ipse prestare possem opere id essem perq̄
libenter facturus semper sicuti iam et antea feci.

Ceterum quod .D. Vra Rēma Mgco domino Palatino
Rusie accessiones honorum facit et ad illos assequēdos
operam suam illi ubi expediret pollicetur .D. Vra Rē
singulares ago et habeo grās. et ille habebit cum id a
me cognoscet. feci ego pro illo apud utramq̄ Mtem quod
potui satisfaciens in hoc et illius qua mihi coniunctus est
necessitudini et reipublice que talibus consiliariis eget
necessitati: hactenus tamen incertum est quid et mee
intercessioni .D. Palatini petitioni tribuere Mtas Re-
gia voluerit quomodoq̄ tamen cesserit res boni erit
consulendum.

Ante decem dies permissi de in gravem et difficilem egritu-
dinem incidi que me huc vsq̄ languentem tenet prout
is Scriba meus Jacobus Paczinski fusius refert. Medi-
corum tamen promissa de recuperanda pristina vale-
tudine me solāt. Nam morbum iam remisisse ex si-
gnis conijcio / dominus deus et operam Medicorum et
meum ipsius desiderium adiuvare grā sua dignetur.
Nona hic apud nos nulla peritus sunt / nam et in Hun-
garia et in Lithuania silentia omnia pretermittuntur
si que tamen occurrerint et ego nuntium habuero. D.

206

D. Vre & me perscribere nihil morabor Interim me
illius amori et benivolentiae commendo et ex animo opto
ut deus omnipotens in bona valetudine et perpetua foe-
licitate D. Vram & mam diu servare dignetur Dat^{us}
Crac' die XXiii Junii Anno M^o D^o XXXiii

Petrus Tomic. Ep^s Cracc. R. P. Vicecancell
Ioanni de Tarnow Palat^o Russie. Capitaneo
Sandomiriensi.

M^{ag}ice domine fr^{at} et consanguineae charissime ac bono-
ran. Ex litteris Mg^{ae} Vre quas Broniowski heri
mibi attulit et quae sit externorum hominum erga
Mg^{iam} Vram propensio cognovi et qui item Mg^{ae} Vre
erga illos animus abunde perspexi et quidem quod di-
ligatque quodq^{ue} in conjunctionem et congressum ab illis
primoribus vocetur Mg^{ia} Vra est mihi appreme
gratum ac iucundum: quod vero illa ab hac re non dis-
senciat admodum molestum. ut enim illud honorificum
Mg^{ae} Vre cognosco: ita hoc ex contrario et incommodum
et non satis decorum iudico. Posat in hoc Mg^{ia} Vra
meum consilium cui se obtemperare velle pollicetur.
Quod ego illi amice et fraterne sicut et ab initio
instituti eius à patria abscedendi feci patefacio. No-
videxi mihi plane honestum ut ut hoc tempore mone-
re pedem extra Regnum Mg^{ia} Vra debeat, id mul-
tis quidem de causis, sed hac una potissimum quae su-
mam omnium rationum continet. quod distressu suo
presenti et inimicis magnam consolationem et amicis
non vulgarem animi perturbationem adferre posset

Taceo nunc de Principe, de patria, de aliis item huc per-
tinentibus rationibus, has enim singillatim litteris ex-
plicare neque necessarium neque tutum arbitror id solum
et suadeo et impense à Mgrâ Vra' rogo ut cogitacioni-
bus his suis modum imponere et donec prima regni hu-
ius quam expectamus nobis restitnaturæ foelicitas, qui-
eto et patienti animo esse velit Id enim plerique in an-
gustam mentem conclusi, hoc tempore non inconsulte neque
imprudenter faciunt

Decreueram sub hoc tempus ad bona Epatus mei Ra-
dlow descendere, eo potissimum consilio et voluntate ut
cum Mgrâ Vra' congressi et colloqui illic commodè
possem, hoc tamen meum institutum egritudo mea
presens et admodum gravis impedivit, quam si per
gras suam me superare et ad pristinam sanitatē
redire deus patriat, et ipse ad meum prius insti-
tutum facile reuertar. propter eum desideratum cum
Mgrâ Vra' congressum, in Radlow me deo bene-
uolante confexam, de quo quandocumque id futurum
erit Mgrâ Vram tempore facere ceteriore cura:
bo Cuius fraterno amori et mutue solite benenole-
ciæ me ex corde commendo optans ex animo ut et
foelix sit semper Mgrâ Vra' et multo tempore sa-
na et incolumis non minus sibi quàm amicis et patriæ
vuiat et valeat Dat Craconiæ die xx Junij.
Anno domini M^o. D. xxxij^o.

307

Petr. Tomie. Ep's Crace. Vicecancell
Ioāni a Tarnow Palat^o Russiæ. Capit^o
Sandomiriensi.

Mag^{re} domine frater et consanguine charissime ac
honoran^{ti}. Hæxi sub vesperum puer meus ad me cu^m,
litteris Mgæ v^{re} rediit, è quibus perspexi Mgias
vram et dolere casum atq^{ue} aduersam valetudinem mea^m
et mihi vt cito conualescam ex animo fanere pro quo
fraterno illius erga me amore et affectu magnas
illi ago et habeo gracias, et referre vicissim curabo
omni studio et facultate mea.

Illius etiam sum admodum gratus q^{uia} v^{ra} Mgia mul-
ta sapientissima consilia que ad spem et animum meu^m
consolatione sublenandum faciunt amice ad me per-
scribere granata non fuerit quibus ego consiliis aq^{ui}:
escere sum paratus et ea mihi polliceri in gracia dei
volo, que et Mgia v^{ra} et medici sperant et optant
dummodo tamen instituto animi et spei meæ languore
corporis non nimium aduersetur qui me adhuc non
bene habet, Magnas præterea ago et habeo Mgæ
v^{re} grās, q^{uia} suasionibus meis de non deferenda pa-
tria et voluntate peregrinandi ad præsens omitten-
da subscripserit et amuerit, id enim ab illa cupidis-
sime expectabam, aduertens nihil magis illius ra-
tionibus quas antissimas esse cupio conducere posse
q^{uia} vt maneat cum amicis, et cum illis vtramq^{ue} fortun-
am ferre et perferre non granet me, vbi enim pro

bono reipublice coniuncti esse et animis et viribus vo:
luerimus omnia aduersa sine multo negotio vincemus.
Legi exemplum litterarum quas ex Lituanico itinere
dominus Chorazicz Succameraxius Halicien' ad M.
Vram scripsit et quo loco sint res et negotia Mgac'
Vre ex illis cognoui. Nam sermonem quem cum ipso do:
mino Chorazicz dominus Cuxilo habuit, de mente
Relis Mts profectum facile conijcio Cuius equidem p.
aliqua parte ego sum valde gratus, et Mgacia Vra esse
grata debet. Nam quod liberos regios favere Mgac'
Vre et pro illa verbis et intercessionibus certare di:
xit dominus Cuxilo litterasq; ad illos scribendas co:
suluit id ego ad rem Vra Mgac' multum pertinere
arbitror et rogo plurimum vt id facere Vra Mgacia
q; primum velit ita enim coniectari nobis licet quod
cum sola Mts Relis aduersariam se fore Mgac' Vre
declarauit, et ad voluntatem suam forsasse regis ami:
mum flectere non queat ne suorum consiliorum penitu:
dine et impudentia arguatur, Mgaciam Vram per li:
beros cupit retinere quam ipsa per se retinere prius no:
luit et nunc extra indignitatem suam non potest. Quare
vt super his bono animo esse et id quod suadent amici
facere Vra Mgacia velit illam plurimum rogo. Coe:
terum et illud rogo, vt in Russiam^{se} propere ad ea que
expediunt prouidenda conferre velit, gratum enim of:
ficium Mgacia Vra Mti Regie ex eo est prestitura
quod in presenti rerum statu et sub absentia Mts sue
deniq; domino Halicien' egritudine impedito, sola cura
defensionis reipublice gerere et administrare non gra:
uabitur, tamen ego non dubito Mtem Regiam id
Mgac' Vre nominatim demandaturam esse. Ita enim
ego per Mgaciam Vram de egritudine domini Halicien'

615
202

admonitus Mti' sue facinndum suasi et consului. Tamen si
 autem in Russia existens longo à me intervallo loci. M.
 vrea disingetur. ego tamen id quod demiceps mecum exit
 etsi pristinam valetudinem meam per dei benignitatem
 recuperaverero Mgrie' v're perscribere non intermitta).
 cum qua in eius foelici reditu vbi libuerit congregi se:
 per exo paratus. Interim autem commendo me amori
 et fraternae mutuae benivolentiae v're Mgrie' quae et foe:
 licissima sit semper et quam dnitissime cum suis omni:
 bus sana et incolumis viuat ex animo preco et opto
 Dat^o Craconie die xxviii Junii Anno doi
 M^o D. ~~xxxx~~ iii

Petrus Tomieski eps Vicecancell.
 Sigismundo primo Regni Poloniae

ACRA Regia Mtas et domine domine clementis:
 sine. Post humilem servitutis et oracionum mearum
 comendacionem. Hec allate sunt mihi à domino Cas:
 tellano Posnaniens' littere quibus declarat Joannem
 Schlegel fratrem Vincencii Auxifias Vilnen, subditu
 domini Georgii Saxonie Ducis de Regano, recens
 et Mti' v're Serme et subditis eius inimicitias ob
 non administratam iusticiam denunctiasse, quae cum
 in perniciem subditorum Mtis v're Serme vergat
 et moram citra iacturam non patiatne Mti' v're Ser
 supplico dignetur ea in re domini Castellani Pos:
 naniens' quid sit acturus instrenere ut sic et dignitati

Mtis vrē et subditorum indemnitati in tempore consu:
latine factura in hoc Mtas vrā rem et necessariam
et omnibus subditis apprime gratam et utilem. Exe:
plum litterarum dicti Joannis Schlegel mitto hīs in:
clusum Mti vrē Serme Cuius gratie me et seruitu:
tem meam iterum atqz iterum commendo et dominu
deum precor vt Mtem vrām Seruam in longa va:
letudine et optata felicitate seruare nobis et regno
celicisqz Dominis suis dignetur Dat

Petr. Tomieski Ep̄s Crace. Vicecancell
Sigismundo primo regi Poloniae.

S Acra Regia Mtas et domine, domine clementis
Post perpetue seruitutis et orationum mearum ingra:
ciam Mtis vrē Serme humilem comendacionem.
Accepi litteras Mtis vrē Serme quibus hortari
me dignata est vt perscriberem ei sentenciam et
consilium meum quod ad arcendam Joannis Schlegel
subditi Illris domini Georgii Ducis Saxonie de
Cinitate Sagana hostilitatem omnibus in vniuersu
Mtis vrē Regnicolis denuntiata accommodu
putarem. Ego memoria teneo causam Joannis Schle:
gel quam ille habuit cum Barbara vxore relicta
Vincencii Schlegel Cinis Vilnen' que demum defu:
cto eodem Vincencio Sebastiano Rexlin Cini Posna:
mien' nupsit per multa et varia subsellia esse agita:
tam super bonis et rebus nonnullis quas idem Joa:
nnes Schlegel fraterqz suus Volfangus Cinis D

~~Curis~~ Vilnen' tanq' sibi iure et legitime attinen'
 expetebant fuitq' postremo prefinitus dies et termi:
 nus in quo Barbara relicta Vincentii Schlegel, etia'
 vxor Sebastiani Rexlin Cuius Posnamien' iuramentu'
 in Iudicio Vilnen' prestare debuerat in hunc modu'
 q' ipsa non contrectauit neq' vsurpauit sibi quicquam
 predictorum bonorum ac rerum super quibus iurē:
 tata ei fuerat in Iure actio. In quo quidem termino
 cum ipsa non paruisset neq' impedimentu' non pari:
 cionis sue nomine eius propositum fuisset: iustas vix
 sermā decernere et Consulatui Posnamien' Decretu'
 suum exequendum committere dignata est: vt ipsa Bar:
 bara Joanni et Volffgango Schlegel dictas res et
 bona super quibus intentata fuit ei actio seu va:
 loxem eorum debitum extradaret in eorumq' manus
 consignaret/postea vero veniens Orator à Sermo
 domino Joanne Hungarie Rege ad iustem vram
 Serma'm dominus Iheronimus de Lasko Palati:
 nus Siradien' extorserat à iustē vram precibus
 litteris, quibus denunciabatur et omnibus in vniuer:
 sum Regniculis precipiebatur suspensio predictē
 sententiē pro Joanne et Volffango Schlegel factē:
 signanter vero precipiebatur Consulatui Posna:
 mien' vt terminū comparandi partibus coram iustē
 vram assignaret. quod cum idem Consulatus fecisset
 et Joannes Schlegel vtpote rem indicatam iam na:
 ctus in eo ipso termino comparere nollet: Barbara
 vxor Sebastiani Rexlin de Posnamia forte com:
 parens per suum maritum sententiam absoluto:
 riam si recte meminim obtinuit. Adhuc itaq' mo:
 dum Joannes Schlegel granatim se pretendens in
 rationem denunciande hostilitatis subditis et regni:
 colis

colis Mis V^{re} concessit utq; hisce eius conatibus
et moliminibus opportune occurratur ipsiq; sub:
diti Mis V^{re} sermē pace et securitate debita,
fruantur mea est sententia. ut M^{as} V^{ra} serma
dare dignaretur litteras suas ad Ill^m domini
Georgium Ducem Saxonie quibus declararet illius
Ill^m se non posse id ^{equo animo} ferre q^d is eius sub:
^{ditus se hostem Mis V^{re} eius q^d subditis}ditis omnibus denuntiaret, non relato prius ad
M^{tem} V^{ram} gravamine suo quo à Cimbris Po:
snamien^{is} affectum se asserit sed nec posse bene contē:
tam esse. M^{tem} V^{ram} de ipso Ill^m domino Duce
Georgio q^d licenciam et facultatem denuntian^{ti} de
isti^{us} hostilitatis sine vlla legitima causa permiserat
quandoquidem M^{as} V^{ra} iusticiam vnicuiq; debita
ministrare consueverit. utcumq; verò factum esset,
M^{tem} V^{ram} paratam esse et velle ministrare Joani
Schlegel ipsam iusticiam dummodo ille veniret ad ea
gravamenq; suum exponeret, et vi ac hostilitate à
M^{te} V^{ra} nihil extorqueret. videtur mihi in calce
litterarum Mis V^{re} id q^d adijciendum esse ut si Jo:
annes Schlegel hanc equam et iustam satis exhibi:
tionem Mis V^{ra} acceptare remuens, negocia ho:
stilitatis sue preferre perrexerit. M^{tem} V^{ram}
necessario consultam esse, quo pacto eius subditi
et Regnicole minime illius opportuni et obnoxii
non relinquantur. primum omnium subditis pre:
fati domini Ducis omnibus facultatem attingendi
regni sui in eoq; versandi et Mercatum cum regni:
colis habendi esse interdictam. ceteraq; ad ea
rem fore possent opportuna et necessaria M^{ti} V^{re}
relinquo dispicienda. que pro summa prudentia sua
id quod optimum putaverit facere dignabitur. Ne

310
iterum in gratiam utis v're sermē suppliciter co-
mendo. vtz dominus deus utem vram in sua grā
conseruet q̄ diutissime sanam sospitem et incolumem
vehementer desidero. et dominum indignus oro. Dato
Craconiē die sexta Julii Anno m^o d^o xxxij

Petrus Tomic. Ep^s Crac Vicecancell
Joanni Ep^o Premislensi

R^E ME in Chrō. Pr^e et domine frater et amice cha-
rissime ac honoran^t. Decumbit nunc flūma domi-
na Hednigis Regnula ex febre terciana. quē de-
cima septima die Junii Mensis prēteriti eam pri-
mum corripuerat habuitqz et perpessa est iam decē
aut undecem graves paroxismos qui illam gravis-
sime afflixerunt. valdeqz debilitarunt. visum itaqz
est mihi non inconsultum v^t littere. D. v're R me
ac Regie utis flūmeqz domine Isabelle Regnule
et aliorum ad eam scripte illi adhuc non redde-
rentur. cum sit hic sola tanqz orphana et non se-
cus qz ab omnibus iam destituta. Verebar ne lectis
eis litteris. in maiorem mērorem et luctum reso-
luta in graviorē aliquam et magis periculosam
egritudinem prolaberetur. Jam autem deo sit grā ha-
bet longe melius. licet nondum sit libera et munda
ā febre et mēies pristinas vires resumit. cumqz
incolumis erit. et ex egritudine sua confirmabitur
reddentur ei prēdictae littere quē q̄ in prēsencia

inssu et mandato meo non sint ei reddeat rogo ut
vra. D. R. ma factum hoc meum boni consulat
et in eam partem accipiat utqz aliis qz probetur
verbis et rationibus suis persnadeat. Coeternum an:
dio ego qz Mtas Regia nihil scripserit neqz comise:
rit domino Zuppaxio de Balneo quod in maximum
Ecclesie mee incommodum hic extenuetur Item vero
R. lem inuinxisse Patri Commissario ut domino Zuppa:
rio huc veniens diceret quo edificium ipsius Balnei
eo modo quo ceptum fueritqz destinatum est qz matu:
rissime continuaretur neqz a perficiendo eo cessetur
etiam si coelum et omnia corrumpere deberet. Id quod
D. vra R. ma secum perpendat si qz videtur con:
sultum. D. vra R. me curare velit ut a Mte Re:
gia scribatur domino Zuppaxio in negotio istius
Balnei saltem in eam sententiam in quam mihi est re:
scriptum Me amori et benivolencie R. me. D. vra
ex animo commendo valeteqz illam sana atqz in:
columem desidero Dat. Cracovie die vi Julii
Anno domini M. D. XXXIII

311

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell.
Annae virgini Pupillae Duci Masoviae.

Oswieczona xziazno. pamno mnie milosczywa sluzba
i modlitwa swa zawszi gotowa v. m. wskazu-
ia, zdrowia wschego dobrego, i wielkiego szczeszia wni-
schuiet i rzeze v. m. iako moiei milosczywiei pannie. Ra-
czilas iesth v. m. wielka i osoblina laska przeczynko
mnie okazacz wlei chorobie moiei izes v. m. raczila,
mnie Biskupa i sluzebnika swego chorego tak daleko
od tancz mieszkaiacz i listem i poslem swim nawie-
dzierz. ktorei tak szcrodoblivei laski aczem v. m. nie-
zasluzil a wschakosch, zaslugowacz ia dalibog bendę
v. m. wdziaczynimi pilnemi potrzebnymi i wziteczynimi
sluzbami mimi pokim nadaliei ziv wedlicz nawissiei
moznoszi moiei

Raczilas v. m. takowe milosierdzie przeczynko mnie
okazacz naten czas iako matka v. m. dobrei a swia-
thet pamięci na on czas okazowacz przeczynko mnie ra-
czila, gdym tesch bil wielka a dluga choroba zloron
po Pruskiei wojnie bendacz Biskupem Pofnanskim,
bo possilala iei miloscz barzo czesto ku mnie Posli swe
nawiedzaiacz mi a pitaiacz sie na zdrowie moie
ktora iei miloszy laska i dobrodzieistwo, bilo mi barzo
wdziaczne i zdrowiu memu wielie pomagalo, Niemi-
niei tesch to laskawe v. m. nawiedzenie iesth mi
wdziaczne i iesze podrugie v. m. swiego dzianknie

i odslugowacz ie bendę powolnemi sluzbami memi po:
kim na dalei ziw.

Ja milosczywa xiazno od Octani Boze^o cziala przez cza:
le liato bilem gzienska choroba nawiedzon od pana
boga a miedna tilko choroba alie za ograßka
trzeciego dnia ktora mia naprzod poczela zbieglo
sie bilo i zwalilo wiele gniich chorob iako wiel:
kie bolenie wzoladku i wkrzizech a wkosziach
ktore bolie iakichem przedtim nigdi niemiewal
barzo mię skazili, wischuschili, i zemdlili a wßba:
kosch zlaßki milego boga, inßch sie poczniam liepiei
miecz na zdrowiu na swim i iestem tei vpelnei na:
dzieie, isch richlo di bog przinda ku pierwschemu zdro:
wu swemu Stm siec lasze v. m. mei milosczywe pan:
nie poruczam i prosze aby mia v. m. smei wypuscia
nieraczila, a mnie milosczywa panna bicz raczila
Dan Wkracowie

Tomicius. Eps. Vicecancell.
Joanni Loski Palat^o Masouae.

Panie mili Voievoda abi. T. m. dobrze zdrow bil
a nawschithim sie. T. m. szesliwie a vedlie misli
T. m. vodzilo to bich zawßdi rad widzial i otbem
czasto slischal.
Barzo. T. m. dzieknie izes mia. T. m. wtei chorobie mo:
iei raczil listem swim nawiedzic, i chorobi a niemio:
czy moiei zalowacz, i od dzialowac dalibog tox przi:
klomnosz i prziasn. T. m. ku mnie chca i bendę

32
zanzele wedlie nawisszei moznosci mojej.
Bilem moi mili panie Voievoda wielika a miedna
choroba nawiedzon od pana boga i lezałem wchoro:
bach tych przez czale lato i wiele bolam czerpiał
a woschakoß zaski bozei insh sia lepiej poznam
mierz na zdrowiu na swim i mam nadzieję isch da:
libog bende richło zdrow. aczkolwiek ta tak cieszka
a dluga choroba barzo mię zemdlila i skazila ktora
isch przyschla na mia zdopuszczenia bozego czerpialem
ia i czerpia skromnie a spokojną iako przyslusche na
Biskupa Chrześzianskiego. Stim daish pan bog abi
r. m. bil dobrze zdrow. a nawoßitkiem sia miał r.
m. dobrze. Dat. Cracowie

P. Tomie Eps. C. Vicecancell.
Ioani Coienski Eps. Præmislensi.

R^{ME} in Christo Pater et domine, domine Nepos char^{le}.
Et littere et Nuncius. D. Vre. Reme quibus me in:
visit. abunde mihi declararunt quantum me et diligat
et obsexnet. Quod testimonium et significatio amoris
magnopere me delectat et in mea adhuc debilitate cor:
poris non mediocriter consolatur. Quare et de misso
Nunctio et de voluntate quam erga me gerit. D. Vre.
Reme magnas ago et habeo gratias ac tametsi in tali:
bus amicis voluntas magis q̃ res spectatur quia
alterum ab amicis sepe prebetur alterum sola chari:
tas tribuit. D. Vre. tamen utroq̃ nomine ego mul:
tum debeo. nam cum Nuncium ad me mitteret volun:
tatem

tatem opere comprobavit. De egritudine mea deo sint
gratiae minuitur continue aliquid et partim natura
partim consilia medicorum vires meo corpori utcumque
ex gravi affectione quae repentina me invaserat inbe-
cillo affatim subministrant, hoc etiam ad confirman-
dum animi mei robur plurimum conduxit, quod Re-
giam Matrem eodem tempore iam cognovisse intellexi
quo eam egritudine correptam fuisse sum certior fa-
ctus de quo et ipse benedico domino et supplicationes
ad deum gratulatorias in Clero Diocesis mee adorno

De domino Obiezierski id. D. Vre R me scripsera
quod ille ad me nuntiavit ad quem scribam ea quae
mibi D. Vra R ma significare voluit, et nihil
dubito illum ad omnia equa consensurum. Comendo
me amori et benivolentiae fraternae. D. Vre R me
quam sanam et ab omni languore immunem denique
semper felicissimam esse ex animo opto atque precor
Dat Cracoviae die vi^a Julii Anno M^o. D. xxxiii

Petrus Tomiczki Ep^s Crac^o. Vicecancell
Sigismundo primo regi Polonae

S ACRA Regia Mat^r et domine domine clementissime
Post humilem servitutis et orationum mearum comen-
dationem. Etsi nunc in tam gravi affectione corporis
decumbam ut me meam valetudinem magis quam ho-
minum negotia curare mihi conveniret: per motus tu^{os}
precibus dominioppel hominis quidem probi et ho-
nesti: vita tamen et condicione miserabili: continere

non potui quin pro illo ita Mti Vre Serme supplicem,
 ut illum in regno suo prout hactenus fecit vitam agere
 et in tuto recepto, ea condicione esse concedere adhuc di:
 gnaretur, ut ille sicut ab initio promisit, omnibus qui
 cum de re quapiam connemere vel culpare vellent, in iu:
 dicio Mti Vre respondeat, seqz in tutelam vel serm
 Regis Gallozum vel Regis Joannis quibus minus be:
 ne cum Sermo domino Romanorum Rege connem
 non committat. Id vero cum et Mti Vre Serme iteru
 atqz iterum supplico ut illi id quod sine suo et regni
 sui incomodo fieri possit clementer concedere et in foeli:
 citati ipsius consulere dignetur. quod ille uti probus
 est Mti Vre Serme perpetua sermitute sua promereri
 curabit. Commendo me rursus gratie Mti Vre
 serme quam dominus deus longeuam in multa foeli:
 citate pro omnium subditorum consolatione seruare
 dignetur Dat Craconie xvij Junii Anno do:
 m^o D. xxxiii

Petrus Tomiczki eps Cracc. Vicecancell
 Sebastianus Opalemiczki Custodi Posnan.

Venerabilis domine fr' in Chro charme. Accepimus
 litteras vras quibus q de recuperata iam per Mtez
 Regiam plena et perfecta pristina bona valetudine no
 bis scribitis, non vulgares vobis agimus et habemus
 gra's. Gratissimum est qz nobis q non pretermisistis
 agere et promouere meo nomine apud Mtem regia
 negotium domini Oppel hominis in vestris exiliis for:
 tuna constituti qui cum nunciaremus illi ea que vos

nobis de mente regia perscriptistis magnopere est per:
turbatus, q[uod] recte adempta sit ei potestas manendi hic
Craconie, ubi et victum et queq[ue] cetera commodiora ha:
bere potuisset. Quia tamen ea est voluntas Regie m[ajestatis]
ipse decrevit parere iussis m[ajestatis] sue, et propere hinc
abire in alias regiones pudet enim eum vehementer ce:
dereq[ue] id dicit in magnam nominis et honoris sui inf[am]i:
miam, quod extruditur ab hac civitate tanq[uam] homoma:
lesicus et de aliquo gravi crimine convictus, quod sibi
nunq[uam] sperabat evenire

10^m garnhouski Quod autem scribitis sparsum esse rumorem isthic q[uod]
nos laboraremus, ut Remo domino Ep[iscop]o Vladislavien
dominus Taxlo succederet in Ep[iscop]atum: miramur susci:
tatum esse isthic de nobis eiusmodi rumorem, qui neq[ue]
verisimilis est: neq[ue] veritati aut saltem possibilitati mi:
potest. Si quid namq[ue] ageremus, non alibi nobis agen:
dum esset quam isthic in Aula, cum in m[ajestatis] Regie
potestate sit constituta ratio conferendi Ep[iscop]atus. Domi:
nus autem Taxlo nulla eiusmodi necessitudine est nobis
implicatus, ut preteritis aliis dignioribus, de nobisq[ue] me:
lius meritis, pronebendo illi ad Ep[iscop]atum, operam n[ost]ram
nancare debeamus. Sed et neq[ue] subesse videtur ratio, quid:
piam de assequendo Ep[iscop]atu Vladislavien[si] agendi, domi:
nus namq[ue] Ep[iscop]us Vladislavien[si], utcumq[ue] parafisi tac:
tus fuerat, convalescit tamen indies breviq[ue] pristina bo:
ne valetudini restituetur, et longo adhuc tempore vivet.
Quare sciatis, et aliis referatis cum sparsum isthic de no:
bis rumorem esse vanissimum, neq[ue] ut diximus veritate ali:
qua fultum. Scribatis nobis frequenter de successibus Exer:
citus Lituanici deq[ue] spe concordie et pacis cum Moschis ac
de rebus aliis que in Aula geruntur. Et bene valete Dat[um]
Crac[ovi]e xxi^a Augusti M^o. D^o. XXXⁱⁱⁱⁱ m^o ¹⁰

214

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell.
Iohanni Chojenski Ep'o Præmislensi.

REME in Chr'o Pater et domine, frater et amice charissime
ac bonoran'. Accurrit huc nudinstercius isthinc Vilna,
cum litteris famulus domini Thesaurarii Regni, per que
scripserunt mihi ab Anta nonnulli familiares et bene:
voli mei compertum iam esse et per omnium hominum ora
isthic circumferri. Item Regiam domino Odrovasch Ca:
pitaneatum Leopoliem conferre destinaſſe, et forte iam
contulisse, quem ego faueo quidem illi uti affini et amico
meo, propter bonum tamen et utile publicum, multo lon:
gius malletm ut is ipse Capitaneatus domino ^{Jo de Tarnob} Palatino
Russie conferretur, vereor tamen qd si dominus Palati:
nus Russie Capitaneatu isto id quod iam in proclini
esse video fuerit preteritus: preterietur etiam et Pala:
tinatu Crac. siqz nra's Regia illum preterire et hac
tantam indignationem suam declarare illi dignabitur
proculdubio futura est ex hoc gravis perturbatio et mo:
tus in hominibus, scio non esse in mea platea prescribere
uti sue quidnam facere illam conueniat, verum demo:
strabit rei exitus quod factu fuerat consulens. Ego vi:
deor quidem esse iam liberatus a febre, qua estuantis:
sime perustus sum et a qua cum filia domina Hedni:
gis Regimla tum multi qd homines hic acriter
vexantur: quia tamen sunt mihi adhuc membra lan:
guentia domi me contineo, et nusqz pedem effero, cumqz

cumqz ut id quod superest debilitatis abicere et perfecta
sanitatem adsequi possim. Quae scripsit mihi non pridem
ex Hungaria dominus Lascki Praepositus, intelliget vrea
D^o. Rema ex litterarum eius exemplo quod mitto illi cu
pntibus quodqz ipsa et Mti^r Regie si libuerit perlege
re poterit valeat felicissime vrea D^o. Rema meqz
solita benivolencia sua prosequatur et de rebus Au
licis largius et magis copiose qz solet ad me scribat
Dat^o Cracovie die xv^a Augusti M^o. D^o. xxxiii^o

Sigismundo primo Regi Poloniae
Petrus Tomiczki Ep^s Cracoviensis

S Aera Regia M^{as} et domine, domine clementissime
Post humilem servitutis et orationum mearum comenda
tionem. Etsi tam sit apud me egregia niholes et spe
ctatissima virtus Illme^s Domine Hednigis filie M^{as}
vrea^s serme^s ut quod Illti^r eius quibuscumqz officiis
servio magis ad honorem meum quam fortasse ad
Illme^s. D^o. eius commoditatem pertinere putem et
satis pre^mii vel ex hoc mihi tribui existimem quod
non desit mihi occasio ea officia que Mti^r vrea^s ser
pro veteri fide et observantia mea debeo in filiam M^{as}
vrea^s serme^s collocandi, vehementer tamen letor et
gandeo qz M^{as} vrea^s serma^s studium et diligenciam
meam quam cum meis medicis curande Illme^s. d. sue
valetudini subservio testimonio litterarum probare et qd
sibi grata sit et accepta declarare dignata sit, quod

625
3/5

Mis v^{re} S^{er}m^e de me indicium et animi gratitudo cu
 me delectent multum ex vigilante longe vigilanciozem et
 attentum magis in prestandis s^{er}m^e D. sue officiis esse
 facient. Tamen quod ad egritudinem s^{er}m^e D. sue
 attinet, res iam in portu sit collocata. Nam febris
 a pluribus iam inde diebus s^{er}m^e D. suam penitus
 reliquit et omnia graviora morbi symptomata abscis:
 serunt. sola in membris debilitas relicta est quam
 et tempus et dietę observatio facile et brevi corriget
 Ego vero cum medicis meis omnem curam et diligen:
 tiam impendam ut ad sublenandam et confirmandam
 s^{er}m^e D. sue valetudinem nihil desit. Commendo curę
 sue et humilem servitutem meam Mis v^{re} S^{er}m^e
 cui Ch^{ri}stus dominus et vitam diuturnam et felicita:
 tem summam cum S^{er}m^e Rege filio et Regina Con:
 nige alijsq; angustissimis liberis tribuere dignetur
 Dat Cracovie XX^a Augusti M^o. D^o. XXXIII°

Petr. To. Eps. Vicecancel.
 Done regine Polonia.

S Acra R^{eg}is Mis et domina, domina clementissima.
 Post humilem servitutis et orationum mearum comenda:
 tionem. Libere Mis v^{re} S^{er}m^e quas Jacobowski
 Regie Mis Cubicularius mihi reddidit et grate
 et inunde mihi extiterunt. tum q^{uod} a Mis v^{re} S^{er}m^e
 scripte sunt. tum q^{uod} Mis regie v^{re}trinsq; et v^{re} Mis
 S^{er}m^e bonam et integram valetudinem nunciarent, pro
 qua ego valetudine et prospero rerum omnium statu cum

uniuerso mee' Diocesis Clero ad deum supplicare non cesso
etenim in vita nihil habeo quod preter sermorum Re-
gum et Mis V^{re} incolumitatem atq; foelices successus
precipue diligam optem et sedulo curem. Quare de hac
gratissimo nuncio rigentes ago et habeo Mis V^{re} serm^e
gras Cui me et seruitutem meam multiplici studio comen-
do et dominum deum precor vt in omnium rerum affluen-
cia M^{em} V^{ram} seruam cum seruis Regibus d^{nis}
meis clementissimis multis annis recte incolumem et
semper foelicissimam seruare dignetur Dat^o Craconie
die xxi^a Augusti Anno M^o. D^o. xxxiii^m

Cricius Eps: Bona regina

S Acra M^{as} mea domina clementissima. humillimam
mei commendacionem. Redente ad V^{ram} Sacra
M^{em} Dulico sno d^{no} Arabia, non habeo quod
scribam, cum ille omnia ceteris referre poterit. tantu
supplico vt me Sacra M^{as} V^{ra} sua gracia com-
plecti dignetur in quam me iterum humiliter com-
mendo Boltonie viii Aprilis M^o. D^o. xxxiii^m

Cricius Eps. Bonae reginae

Acra. M^{tas} et domina, domina mea clementissima. hu:
millimam mei commendacionem. Non sufficio gr^{as} age:
re vr^e Sacre M^{ti} quod me imp^{iri} dignata sit per
litteras ea consolatione sua quam ex renalescencia Sacre
M^{ti} Regie ceperat, que adnexa valetudo vt me Ca:
pellamm et exeat^{ur}am vr^{arum} ^{M^{ti}} ingenti terrore concus:
serat, ita quanto gaudio mibi fuerint littere vr^e Sacre
M^{ti} nullis verbis exprimi potest. Deus omnipotens
seruet istis M^{tes} vr^{as} et quamcelexius ad nos redun:
cat sospites et foelices; id vno ore subditi omnes vr^{arum}
M^{ti} lacrimabundi oramus. Commendo me gr^e
vr^e Sacre M^{ti} etiam atqz etiam Poltonie ^{XIII^a}
Iulii Anno domini M^o D^o XXXIX°

Petrus Tomie. Eps Craec. Vicecancell.
Ioanni Choienski Ep^o Prenisliensi

Exprimi non potest quanto gaudio perfudit nos hic omnes
aduentus Cubicularii Regie M^{ti}. cognouimus naqz
ab eo et ex litteris quas attulit M^{tem} suam perfectam
et bene fr^{em}am iam pristinam bonam valetudinem
esse consecutam. qua vt diutissime fr^{em}atue sua M^{tas}
dominum deum summis precibus exoramus.
Coeterum pr^{is}qz adueniret huc is ipse Cubicularius.

litterasq; redderet erat iam rumore huc perlatum
Mtem' Regiam Capitaneatum Leopoliem' domino Odro:
vasch contulisse aut conferre omnino constituisse, qui
prosit illi quidem. Non possum tamen ego non anxio esse
animo, q; sua Mtas tantopere indulget et tribuit consi:
lio occulti Consiliarii sui vt maluerit conferre eum
Capitaneatum illi cui conferendum illum is ipse occultus
Consiliarius putavit, q; ei qui est benemeritus de sua
Mte ac republica regni, et quem multi precipui Con:
siliarii regni Mti sue commendaverunt Reuerca que:
admodum sua Mtas perquirere solet consilium a domi:
nis Consiliariis suis de finibus regni sui et terrarum
Prussie tutandis ita nunc q; Capitaneatum Leopoli:
ensem in finibus regni constitutum, prestabat ex vo:
to sententiaq; illorum conferre, q; ex prescripto oc:
culti Consiliarii qui quantam perturbationem et di:
fficultatem consultatione sua in posterum pariet et
sue Mti et regno exitus demonstrabit Memini ego
narratum tametsi ipse no' fui tum in Polonia q; cum
serimus olim Rex Albertus posthabitis eque atq;
iam videtur in presentia Consiliariis regni sui vto:
batur consilio Philippi Calimachi qui inter alia
hoc q; regi illi consulebat, vt si pro voto suo omnia
habere vellet indignitatibus regni precipuis du:
pas (sic namq; ipse Calimachus vocare solebat
merces et nihili homines) collocaret. postea vero
conspexerat gravis motus et rebellio subditorum
adeo vt Rex et Calimachum a se necessario abli:
ganerit, et ipse nimio tedio affectus ob alienatam
a se benivolenciam et amorem subditorum de resigna:
do regno cogitauerit

Palatinus Vaccantes multum reffert vt posita de:
liberatione

(131)
217

ulteriori tandem conferantur. Nisi namq[ue] collati fuerint
anteq[ue] Conuentus Particulares celebrabuntur. Rex
q[ue] Nobilitas sine illis Nuntios ad Conuentum regni
generalem non eliget. Quare persuadere n[ost]r[um] s[un]t curat
vra. D[omi]n[u]s. Rema ut conferre illos ultra non differat.
Nolo interpellare amplius precibus meis suam n[ost]ram
de conferendis eis, hiis quos antea commendavi. nec
aliud iam expecto q[uam] q[uod] tandem sine dignis, sine indi-
gnis hominibus ut forte magis placet occulto. i. Re-
gine Bone Consiliario conferantur.

Seperunero nobis qui sumus hic Craconie (non sumus
autem plures q[uam] ego et dominus Zupparius. Nam do-
minus Ep[iscopu]s Vladislavien[sis] nondum plene conualuit)
scribitur a Slesie ordinibus de iniuriis dam-
nisq[ue] que de regno illis inferuntur de quibus ipsi
ordines nobiscum expostulant et queruntur. rogantq[ue]
ut homines malefactores qui et ipsimet damna eius
modi eis inferunt et damificatores eorum fouet
ac receptant coerceantur. dignaq[ue] animaduersione
puniantur. Nuper q[ue] scripte et misse sunt huc ab
illis hinc littere quibus de domino Capitaneo Lan-
cien[si] pariformiter queruntur. rogo. D[omi]n[u]m. vram Rema
curare velit apud n[ost]ram regiam ut ineat rationem,
qua hoc pullulans malum tempori reprimatur, quod
certe nisi sistetur mature, pariet rigens bellum, quod
ubi exarsit maximo et periculosissimo negotio veni-
et restringendum valeat felicissime v[ost]ra. D[omi]n[u]s. R[egina]
meq[ue] solita benivolentia sua prosequatur. Dat[um] Cra-
XXI^a Augusti. Anno M^o. D^o. XXXIII

Petrus Tomiczki Ep's Craec Vicecancell.
Matthie Drzenicki Archiepo Gnesnensi .

R^E ME in Chrō Pr' et domine maior honorandissime
Bmas accepimus literas à D. Vra Bema quibus
mibi de convalescencia gratulatur pro qua illius erga
me benivolencia magnas presentibus meis ago et
habeo grās et tamen nōdum plane sum ex morbi
accidentibus explicatus neq; viribus corporis ita
confirmatus ut in lucem domo progredi valeam ex
hac tamen D. Vre Beme gratulatione blandici
mibi incipio et pristnam valetudinem polliceri quā
Medici promittunt et ego spero me brevi deo auxiliante
recuperaturum

Quod à dominis Lithuanis D. Vre Beme scriptum
est de comūni Conventu inter nos et illius Ducatus
Consiliarios habendo hoc et mibi multiplicatis vicibus
per varias personas ab illis suggestum est: precipue
enī et magis accurate id nomine ipsorum dominorum
eegerunt mecum ii qui ex generali Conventu
à nobis ad Mtem Regiam missi fuerant. quem Conventum
etsi publicis rationibus ego videam fore necessarium
illum tamen admitti per Mtem Regiam debere
propter quasdam occultas dissuasionem non
existimo. utrumq; tamen est ego qđm id expedire
reipublice meē indicabo, cupere illum in animo nō
desinam

DE Conuentu Regni generali hiemi antenextendo, quodq[ue]
 consilio M^{te}m Regiam interpellandam indicet nescio: ego
 tamen illum indici nisi summa hyeme suadere salvo in:
 dicio non possum ob alias quidem multas considerationes
 quæ huc adduci possent: sed præsertim ob hanc communem
 et necessariam causam, quod quantisper dubius nobis sit
 euentus vel belli vel pacis cum Thartaris et cum Moschis:
 et quamdiu certi aliquid nobis de concordia Hungarica
 et de Seren^{is} Regis mei ad nos reditu non affereture,
 non sit nobis tutum et commodum in principio hyemis
 Conuentum agere, neq[ue] enim dominos Russie Consilia:
 rios tum à finibus auocare neq[ue] consilia mea in incerto
 rerum statu, apte ad hæc quæ publice expediunt accomo:
 dare possemus. huc accedit quod M^{te}s Regie de misti:
 tuendo Conuentu consilium mea admonitione præuenire
 non satis nobis conueniat. Quod D. Vre Reme
 persuadetme Bullam ordinariis regni huius concessa
 in præiudicium meum, quoad beneficia post mortem D.
 Mielschmiski vacantia à sede Apostolica interpretata
 esse, hoc aliter se habere ex meo seruitore Vilamowski
 Anzenen^{is} Ecclesie Canonico qui nundius tercius ex urbe
 venit didici, id tamen quod ad D. Vram Remam et
 alios scriptum est, à Rudmiczki confictum esse antu:
 mat, qui his modis et terroribus dominum Pomator:
 ski ad concordiam secum inuendam inducere studet.
 verum etsi quid eiusmodi quod ipse ignoraret con:
 tra bullam contrigeret, nos facile illam tueri et deffen:
 dere posse dicit potestate seculari et statuto nouo quod
 graves et atroces poenas irrogat his qui contra illam
 aliquid vel agere vel attentare voluerint.
 Dominus Castellanus Biechoniens^{is}, cum esset à Slesitis in:
 iurici pronocatus consilium à me per fratrem postulauit

In re ne an vicibus suis iniuriam propulsare leberet
in quo etsi illi suasi ius potius amplectendum quam arma
ille tamen meo et .D. Vre Rome consilio vt video ne:
glecto suam sententiam et animi ferociam est secutus
qua non sibi solum sed multis regni incolis et ipsius
utis Regie rationibus proculdubio incommodabit
Nam omnes Principes et ordines Slesie simul et pre:
sidentes Ducatus opoliensis rem hanc gravant et at:
tollant sicut ex litterarum ipsorum exemplo quod .D. Vre
Rome mitto cognoscat
Mitto etiam exemplum litterarum .D. Laske Quesnen et
Lancicien Prepositi, que ad me nonnulla ante sunt al:
late, ex quibus .D. Vra Roma cognoscat in quo sta:
tu et condicione res illius quondam opulentissimi et flore:
tissimi regni sunt collocatę .Dominus Benedictus Isa:
bienski Ecclesie mee Canonicus et sextitor mens fu:
dum Canonicatus sui mea opera in certam permu:
tacionem contulit que cum meo et omnium Canonico:
rum iudicio in evidentem Ecclesie utilitatem cedit .D.
Vram Romam plurimum rogo vt auctoritate Sedis
Aplice que illi ad hoc data est approbare hanc p:
mutacionem et contractus omnes circa illam factos
approbare et confirmare velit, quo et mihi et Capi:
tulo meo plurimum gratificari dignabitur. Comen:
me amori et benivolencie .D. Vre Rome quam deus
omnipotens diuissime sanam et semper felicissimam
pro mea singulari consolatione seruare dignetur
Dat Craconie die xix^a Augusti Anno doi
m .D. .xxxiii

210

Sigismundus primus Rex Poloniae
Clementi vii pontifici max^o.

Antiquissime ac beatissime Pater et domine, domine clemen-
tissime. Post humilem mei Regniq; et dominiorum me-
orum commendacionem, et oscula pedum beatorum. Cum
nusq; istis praesertim temporibus, desint homines probi,
qui bonis Ecclesiasticis valde iuvant, etiam Ecclesiasticis
regni mei praesertim sub tempore bellice expeditionis ma-
gna negotia ab hominibus militaribus exhibentur, bo-
naq; illorum et miseri Coloni vexantur, ac minui as-
ficiuntur. Quod cum alibi saepe in aliis diocesibus conti-
gat: tum vero in Cracovien^{se} saepissime. Illuc enim Sacer-
dotia impetui praedeq; militum magis sunt obnoxia q-
illac potissimum iter est bellis, etsi ego ad defensionem Ec-
clesiasticam debitum meum scio, et praesto illud sedulo,
quia tamen nec ubiq; custodes habere possum, neq; faci-
le in tumultu bellico hii coerceri possunt, qui ad coher-
cendos hostes variis locis proficiuntur: non video ali-
um fructuosorem continende licentiae militaris rationem,
q- si contra illam vicissim praesidia secularia parentur
et habeantur, Quibus auctoritas domini Epi, cui violen-
ter aliquid agere pbat non est, sit suffulta. Quare ma-
gnopere vix Sti supplico ut Archidiaconatum et
tres Canonicatus ac Prebendas apud Ecclesiam Colle-
giatam, in oppido meo proprio Sandomirien^{se}. Item non-
nullas Parochiales Ecclesias in bonis Epatus Crac

Economo sen Prefecto Aras Isten' ipsius domini Epi
Craconien' pro tempore existenti donare, et in Inspecto:
natus perpetuo ascribere dignetur, accedente ad hoc d:
sensu nro Regio in commodum Ecclesiasticu, quo Eccl^a
ipsa ac ipsius bona temporalia ad mensam Epalem
et aliorum Ecclesiasticorum pertinentia, semper habeant
verum aliquem non vulgariis auctoritatis Nobilem
et secularem quem tanto beneficio, tantaqz v're s'tis
et mea gratia auctum et obstrictum temeritati viola:
torum libertatis sue opponere possit. Qua benignitate,
scitis v're non parum multum consulet ipsius Ecclie
tranquillitati atqz in turbis bellis, qui frequentissime
in regno meo, ob continuas hostium infidelium ad illud
excursiones, incidere solent, certissimum ei presidium pa:
rabit: Et me qz semper alioqui ei deditissimum unaqz
et Prelatos omnes Regni mei perpetuo sibi denunciet,
Dominus deus dñi seruet incolumem et felicem vram
Sanctitatem pro incolumitate rei Christiane. Cuius cle:
mentie me iterum. Regnumqz et Dominia mea humili:
ter commendo. Dato Vilne.

220

Sigismundus primus Rex Polonie

Cardinalibus.

RME in Chrō Patex et domine amice charissime ac honoran'. Supplicamus Sanctissimo domino nrō de Archidiaconatu et tribus Ecclesiē Collegiatē in Oppi: do nrō proprio Sandomirien' Canonicatibus et Prebe: dis: ac nonnullis Parochialibus Ecclesiis partim in bo: nis nrīs regiis, partim in bonis Epātus Craconien' Eco: nomo sen Castellano Arcis Isssen', qui nunc est, et pro tempore existenti, in Insularonatus perpetuo asseriben: dis, ad quam asseriptionem et reservationem Insularo: natus, nos qui sumus in locis nonnullis dictorum Sa: cerdotiorum temporalis dominus, ratione commodi Ec: clesiastici consentimus. Videmus enim quantum sit ex re Ecclesiastica seculares homines eiusmodi beneficiis reddere Ecclesiis denictos, ut viros idoneos habeant, quorum patrocinio in rebus dubiis et turbulentis que nunc sunt, si unqz alias turbatissime, utantur, et qui bona illarum ab iniuriis rapinisqz hominum militari: um vindice manu teneantur et defendant. Id vero ma: xime in Diocesi Crac' est necessarium per quam militibus quociens itur ad bellum semper est profectio, et inde bo: norum Ecclesiasticorum calamitas et ruina. Quare pluximum rogamus vram Remam. D. ut hoc ipsu' negocium commendatum habere et nrās preces apud Sanctissimum D. mem' quo effectum sortiantur admi: nare velit. Faciet nobis vram Rema. D. rem multo

gratissimam Quam illi vicissim omni benivolencia et
gratificatione nostra refferre curabimus foelicissime
valeat vna Roma. D^o. et nos diligat. Dat

Sigismundus primus Rex Polonie
Cardinali Protectori

Cum autem nos tanta cura Clerici rationibus prospicere co-
gitemus satis mirari non possumus officarios Roma:
nos istuc non solum parci studio in utilitates eius non man-
dere, cum tamen propius ad eos ea res pertineat, ve-
rum etiam tam piis nostris conatibus nonnquam obstare
neque illis eius interire rei in mentem venire. si quæ res
magnopere animo nostro incedisset posse nos præcipue
magna regni utilitate urgente honorariis istis precibus
posthabitis, id quod commodum nobis videretur arbi-
tratu nostro de ea statuere. Nos certe morem à maiori-
bus nostris quasi per manus nobis traditum libenter
obseruamus atque et habemus et habituri sumus deni-
ceps sedi Apostolicæ eam honorem, ut singulis de re-
bus Ecclesiasticis ad eam referamus, sed nostri quæ hono-
ris et dignitatis rationem isthic vicissim non haberi
et iustas ac honestas preces nostras non semper exau-
diri, equo animo ferre non possumus, priuati hominis
pacientiam, si sepius leditur, in furorem verti ait
quid Regi existimandum sit? Quare postulamus à D.
vra, cum et equa esse quæ postulamus videat, et Clerici
rationibus vel maxime conducere, tam pios nostros cona-
tus prouehere et adiuuare velit. Quare re ita nos sibi

demerebitur ut omni gratia et benivolentia mea Regia
D. Vre id referre curaturi simus bene ac feliciter
valeat V. D. Dat.

Petr. Tomieski Eps Cracc. R. P. Vicecancell.
Luca a Gorca Castell. Posn. Capit. maioris
Polonie generali.

Mag^{re} domine domine et frater honoran^{ti}. Accepi lras
Vre Mag^{re} quibus primum scribit esse sibi gratissi-
mum meum propensionis et facilitatis ad gratifican-
dum sibi suisq^{ue} officium: deinde petit a me ut pecuni-
am Nepotum meorum filiorum Mag^{re} olim domini Vin-
centii Swidwa de Schamotuli, domino Odrowan^{sch} p^{er}
me creditam apud eundem dominum Odrowan^{sch} sub
hisdem condicionibus quibus nunc est ad triennium
esse permitterem: aut eam Vre Mag^{re} in tantundem
temporis spacium mutuo concederem. Mi Mag^{re} do-
mine ego pro meo erga Vram Mag^{re} summo stu-
dio lubens accommodare me soleo eius usibus per
quamlibet occasionem mihi possibilem: idq^{ue} ut faciam
expetit a me necessitudo sanguinis que mihi cum Vra
Mag^{re} intercedit: verum quod attinet istam Nepot^{um}
meorum pecuniam quia multo satis iam tempore co-
modare volens hominibus vel posthabito officio quod
et ego debeo Nepotibus meis et ipsi ex me suspiciunt
bactenus sibi vexari eam sine commodo ipsorum
Nepotum meorum quos fraudare dimitis fructu ali-
quo istius pecunie cum non esse modestie mee ipse

mecum reputem. Vereorq; ne ab eis post hac in crimen
vocari inre possim. statui tandem illam loco firmam et se:
curo unde accrescat ipsis ex ea aliquid commodi depoi:
nere. à dominoq; Odrovasch eam repetere qui alia qm
sue obligationi non satisfecit, factum se receperat.
Quare rogo plurimum vram Mgiam hoc meum re:
petende et in locum alium transferende pecunie insti:
tutum boni consulat dominoq; ^{Odrovasch} significare velit, vt eam
mibi ^{mm} inscriptioni et obligationi sue non satisfacit aut
forte satisfacere non potest, reddat ocins. Cum enim
alter Nepotum meorum adultam etatem iam prope
attingat, alter vero dudum attingerit, brevi futurum
est, vt traditionem bonorum et omnium que sua sunt
sibi fieri ^{ame} expetant. quod cum ita sit, non est tutum mihi
neq; integrum rationem istis eorum pecunie ita extra:
hi amplius, ~~ita~~ vt vagantur inter homines. id quod
vrē Mgīe pro eius prudentia altius expendendu
relinquo. Commendo me fraterno amori vrē
m. et valere illam quamdamissime sanam et sos:
pitem ex animo opto. Dat Craconie die
xii^a Aprilis Anno At^o D^o xxxiii^o

232

Petrus Tomiczki Ep^s Craec. Vicecancell.
Ianni Handæ Decano Gnesnensi.

Venerabilis domine frater et amice in Chr^o charissime.
Habuimus litteras vras quibus postulatis à nobis vt
scriberemus ad R^{mum} dominum Ep^m Posnamensem,
et dominum Castellanum Gnesn^m, litteras meas, per quas
rogaremus, quo illorum. Dⁿⁱ auctoritate et suasionibus
suis fratrem suum dominum Benedictum Latbalski
Decanum Posnamien^m, ad resignandum iam vobis Deca:
natum suum, super quem habetis s^{us} Coadiutorie, ad:
ducant. quandoquidem ille sit homo valetudinaris, et
non possit exequi ea quæ sibi ratione officii sui Deca:
nalis incumbunt. Nos meminimus quidem, q^d quando
rogaueratis nos Piotrkowie pro intercessione ad R^{mum}
Dⁿⁱ Ep^m Posnamien^m, in hoc eodem negotio resignandi
vobis Decanatus Posnamien^m facienda: promiseramus
tum vobis nos huic desiderio v^{ro} libenter adfutu:
ros, modo oblata fuisset nobis alloquendi illius. Dⁿⁱ
talis occasio, per quem eius q^d rei mentionem inculca:
re, nobis commodè licuisset, verum quia ipse dominus
Ep^s ex Piotrkow discesserat, non habito nobiscum eius:
modi colloquio aliquo, in quo negotium hoc vestrum
comisci et promovere potuissemus, non per nos factum est
q^d nihil cum illius. Dⁿⁱ in rem v^{ram} ibi egimus. Ex:
tra occasionem autem et solo ac simplici nomine pete:
di quidpiam de resignatione ista, nobis. Dⁿⁱ suam R^e
aggrechi non licet, nec decet, cum ex multis causis ratio
habilibus

omnibus tum ob hoc qd cum dominus Benedictus Latalski
fuit servitor nre non connemere officio nro putamus, ut
negocium resignationis faciende illi facessere debeamus
sed nec videmus dominum Ep'm Posnamien' consqz pro:
penso esse erga nos animo ut quidpiam in hoc negotio
ad intercessionem nram facturum esse cum putemus, qua:
doquidem alias iustis desideris et postulatis nris plu:
ries se non accommodaverit Quare qd non mittimus vo:
bis lras petitas, rogamus vos ut boni consulatis nosqz
excusatos habere in hoc velitis. Quicquid vero officii
per quamlibet occasionem aliam vobis in rebus ac for:
tunis vris prestari a nobis poterit, in hoc habebitis
nos semper paratos ac benenolos.

De causa quam habet super divorcio Neptis nra filia dñe
Wawrzynzowa Wrexiencka cum suo marito domino
Czechowski, significatum nobis iam ante fuerat, in qua
non dubitamus vos facturos esse id quod iusticia et rei
ratio postulat, et nolumus quidem nos ut Neptis nra pre:
tendat contra Maritum suum quidpiam, quod non
videatur iustum ac necessarium, sed contra, non libe:
ter videremus, ut cum ipsa cupiat esse mater liberorum
sit impedita tali marito qui esset frigidus et natura
impotens, eius tamen rei cognitionem prudencie ac su:
visperencie vre totam deferimus Bene valete Dat
xix^a Aprilis Anno M^o D^o XXXIII^m

323

Andreas Cricius Eps Plocen
Bonae Sphortiae Regni Poloniae.

S Acra mta's et domina, domina mea clementissima. hu-
millimam mei commendacionem. Arbitror v're sa-
cre mti satis constare meum studium: ut huiusmodi et genere
et industria prestant, concorditer et amice inter se agentes,
omnes ex equo, et ex usu essent reipublice: et vris mtribus
ad nutum, quod in multis controuersis cum alibi tum in
his terris sedulo pro mea virili curavi. In eaqz re dñs
Castellanus Siepreen' satis se mihi iuxta voluntatem
v're sacre mti officiose prestitit, et usqz modo pre-
stat, summumqz desiderium preseferet demerende sibi
gratie v're sacre mti, de quo alias scripsi, et vram
sacra mta's respondere mihi dignata fuit se benigna
illius rationem habere velle. Quare cum fama huc al-
lata est de obitu domini Pallatini Belzen non dubito
commendare v're sacre mti ad eum Pallatium
ipsum dominum Castellannum Siepreen' sperans indu-
bie, quod v're mtes virum idoneum sibi qz et repu-
blice utilem ad eum Magistratum promouebunt. habet,
enim ibi bona, habet amicos, habet animum seruiendi mti qz
vris. Proinde humiliter supplico v're sacre mti, ut
illius in hac re preces, et meas pariter, benigne suscipere
et exaudire dignetur, quod illi perpetuis seruiciis nris
temerebimur.

Ego hoc toto tempore egre valui, veniqz huc semisannus
Ecclie causa, in cuius structura licet Architecti mei

egregiam nancit operam pecunia tamen quam illis ex pa:
cto totam persolui iam illis defecit opere vix dimidio per:
fecto. Quamvis vero iam illis nihil debeam, videns ta:
men diligenciam et probitatem eorum, cogor illis addere
quod poscunt, et poscunt summam non mediocrem, deo et
Sancto Sigismundo, ut non deficiam me committens. Ut
vix sermone me iterum atque iterum commendo. Ploce:
ka xii Maii Anno M^o . D^o xxxiii^o

Cricius Ep^s Plocen
Bona regina Polonia.

S Acra M^{as}, et domina, domina mea clementissima
Humillimam mei commendacionem. Etsi superuacua:
neum sit scribere quicquid per Algem dominum Ludo:
micum, qui omnia abundius refferre potest, nolui tamen
illum absque meis litteris ad vram Sacram M^{tem} di:
mittere, cuius manum deosculor, ac ut illi omnia fausta
ac felicia succedant deum ingiter precor.
Coeternum audio Architectos Ecclesie mee hoc agere ut
vra Sacra M^{as} emeret apud ipsos residuam materiam
veteris Ecclesie, scire dignetur vra Sacra M^{as}, me
quidem illis dedisse materiam omnem, sed ad edificium
Ecclesie tantum, non solum autem hanc materiam, sed
et me, et omnia mea esse et fore semper ad arbitrium
et nutum vre Sacre M^{tis}. Proinde hac illi impensa,
non exit opus, censeo tamen ut illis tam cito non respo:
deat, sed dicere dignetur se prius resare velle quid
illis ad ipsam materiam iuris competat vel prout melius

331
melius Vre Sacre Mti videbitur respondendum

Quod ad dominum Comitem Tharnonien' attinet pruden-
tissime mihi omnia Vra Sacra Mta's rescribere digna:
ta est. verum ita me deus amet nihil vnqz ad me scrip-
sit querimonie de Vra Sacra Mte, vt etiam domino Se-
cretario ostendi. tantum dolenter commemorat se apud
illam innocenter delatum ^{quasi} quod et loqui aliquid deberet
contra Mtem Vram. et cupiens esset mortis regie: et
quod hec illi Vra Sacra Mta's significare debuit per
dominum Jarloviczki Succamerarium Halicien'. superos
omnes de innocencia sua contestans. quod ego meliori iu-
dicio Vre Sacre Mti's expendendum committo. si vero
vel huc veniet. vel in Conuentu aderit sciam quid cum
illo agere debebo. vt et hec mutet que merito et Mti'bus
Vris et amicis non probantur. et sit deinceps talis
qualis esse consuevit

Clementissima mea domina ille Misericzki quem non
ita pridem ad Pallatinum vacantem Vre Sacre
Mti' commendavi. non cessat esse sui similis. Vulpis
etiam pilum mutat. naturam non mutat quare no
audeo illum amplius commendare Dominus seruet
Vram Sacram Mtem semper sospitem et foelicem
Princeps inclita Poltomē x^a Septembris Anno
domini M^o D^o XXXIII

Petrus Tomiecki Ep^s Crac. Vicecancell.
Alberto Marchioni Duci in Prussia.

+
Münsterburg
Reddite sunt mihi littere Ill^{me} D. Vre^e è quibus
quod gratum esse cognovi. Ill^{me} D. Vre^e responsu^m
meum quod de negotio Ill^{mi} domini Caroli Ducis
et filii eius proxime perscripseram, vehementer letor
quod enim ab officio meo proficiscut^r et Ill^{me} D. Vre^e
grata sunt, et solent magnopere oblectare, verum
ex contrario doleo Illmo domino Duci Carolo hacten^{us}
illis responsionibus non ita satisfactum esse ut
ab instituta postulatione sua desistere possit. At ego
quidem Ill^{me} D. Vre^e id omne quod ea de re: me^{is}
presente tractatum actum et conclusum apud N^{re} Re:
giam sciebam, litteris proxime scriptis appexui. subm^{it}:
gens etiam quod ab Illma domina Masonie Duce ac:
cepi illam scilicet nemini extra regnum et Domini^a
ntis Regie nubere velle. Quod tamen videbatur
mihi renuntiacionem apertam et finalem responsione^m
obtinere, nunc tamen ex eo quod se à domino Radi:
nilo Illma D. Vra^e accepisse scribit, vacillare r^{ur}:
sum videntur. Quare cum nunc aliud speretur ab ami:
cis quam ante à nobis hic in Aula servientibus fu:
erat desperatum, ego ad id quod à me Illma D. Vra^e
poscit et item ad id quod Ill^{mus} dominus Dux Caro:
lus pro filio desiderat, animum consilium et operam
tam apud virginem q^{uam} apud Consanguineos, quorum

225
ut recte virgo nubat plurimum interest; intendam, et huius
sen Amicus id quod ea in re extremum scire possit di-
ligenter exquiram; quod utcumque et quamprimum cognovero
Illm^e D. Vre perscribere officiose curabo. Cuius gr^e
me et obsequia mea diligenter commendo et ex animo
opto ut deus omnipotens Illm^e D. Vre longam vitam
valetudinem integram, et foelicissimos quosque successus
concedere dignetur Dat^o Crac die iiii^a Junii Ano
domini M^o D^o XXXIII°

P

Petrus Tomieski Eps Cracc. Vicecancell
Ioanni Loski Palato Masouie.

Panie mili Voiénoda. prziiacielu naszemu mili. Pissalo
nam timi czassu xianza Pruskie iego m^c oznaimn:
iancz nam isch od dawnego czasu staral sia i przii:
czmial sia v Crola iego m^c, abi xianza mazowiec:
ka iei m^c, bila dana w nakienstwo sinovi xianza
Carola ie^o m^c Heithmana Sliaskie^o, lecz isch ta
rzecz bila podana na volia xianzi iei m^c mazowiec:
kiei, i dotlich miast wmitzeniu stogi, chezanecz
ie^o m^c wiviedziac vola iei m^c, a wiedzianecz isch
iei m^c raczi sia nas docladacz wrzezach i potrze:
bach swogich, nas zato pilnie prosil, abismy mi,
wiviedzieli wotim volia xianzi iei m^c, i ie^o m^c
ia znac dali, A ie^o m^c chezial bi potim udnac
ta rzecz v samei iei m^c przez Loski swoje.
Mismy ie^o m^c odpissali to czo wiemi isch xianza
iei m^c raczila iest przez T. m^c Crolevi iego m^c
wtei rzeczy tak odpoviedziac isch iei m^c niema voliei
ani cheze s Coruni a spanstwa Crolia ie^o m^c wimich
dla tego isch sia tu iei m^c vrodzila vchorala, amiech:
czialabi sia isch iei m^c gimich obczich obiecziow verie
a tak isch niebaczeni izbi iei m^c ten svoi vmisl miala
odmienicz, pissalismi isch niewiemi bi ktora gina odpo:
wiedz mial xianza ie^o m^c od iei m^c wtei rzeczy otrzi:
macz

Czas t. m^c raczył nam pisać o pana Voienoda Caliskie^o
temusmi dobrze wrozumieci. wschakze nam zlitbfi
nie dawno pisało izbi on miał stac o panna Coszcie:
leczka krewna swa ktora iestb na dworze Crolewa
iei Mei

Oto izbi xiazna iei m^c bila zachowana iz nazem svo-
gim ktorego iei Mei pan bog dacz raczi przitni
zimieniu ktore dzis iei m^c dziezi w xiastrwie ma-
zowieczkim: nie da sie nam o to czas sie przeczymacz po-
ki Crolego m^c iestb wlitbfi bo bilobi tam nam wiele
przekazek bo wiemi dobrze iako tam rzeczi dzis gida
oczem wolemi sami potom z. v. m. rozmowicz nishi pisać
i iestb zdanie nasze abismi tej rzeczi teras dali stacz
anic iei mierzach bo nierozumiemi abismi co tam przez
posli odzierzeli. A smi sie sie pan bog abi t. m^c nas
przed xiazna iei Meia mierzali zapominać Dat
Crac

Andreas Cricius Ep^s Plocen
Petro To Ep^o Cracc. Vicecancell^o

RME in Chr^o Pr^e et domine. benefactor colendiss^{ime}. Cum
mibi vr^a R^{ma}. D^o. sententiam suam litteris declaravit
vt dominus Cordobok cederet Prebenda sua domino Gorski
et dominus Camenecen^{us} adderet nonnihil ex decimis quas a
me habet, iuxta arbitrium meum. alioquin vt facerem quod
mibi magis in rem Nepotis videretur, licet maluissem vt
R^{ma} D^o vr^a ex documentis vtrinq^{ue} productis sententia
suam protulisset tamen enestigio ipsius sentencie parere.

et satisfaccere curavi et cum dominus Camenecen' longe abesset
in negotio limitum, neq; ille se meo, sed R. me. D. Vre' ar:
bitrio subdiderat egoq; scire non potui, an id quod arbi:
trio meo ab illo elicitatus fuisssem satisficeret R. me. D. Vre' vel
pocius D. Gorski: ego quod Nepotis mei erat prestiti per Glo:
gowski nihil dubitans quin dominus Camenecen' esset q;
prestaturus quod suum esset, cum primum litteris R. me.
D. Vre' quantum dare deberet, certior fieret, addideram
fateor, ut quod ipse dominus Camenecen' dimitteret, cedere
posset domino Cordzbok, ut ad Titulum saltem aliquid ha:
beret, hoc tamen quod addidi non erat nisi precarium,
maxime, cum exga ambos dominos Gorceenses non vulgaria
hic officia prestiti Nicolao enim utrumq; eius Plebana:
tum alterum data aduersario, decima, alterum per sen:
tenciam reclamante meo Officiali et quibusdam aliis Iuris:
peritis paccani: Stamislae etiam quid benivolencie exhibu:
erim in Plebanatu Plocen' R. ma. D. Vre' non ignorat,
unde nescio doleam ne magis an mixer vram R. mam D.
sic interpretari, quasi ego sentenciam eius reiecisssem, neq;
quid amplius facere debeam proptus scio, nisi cum primum
dominum Camenecen' videro, hortabor diligenter, ut ar:
bitrio R. me. D. Vre' uti pollicitus est satisfacciat, id si
fiet erit quod agam grās deo expiatam tandem eo modo
hanc meam culpam, et Nepotis mei infelicitatem, sin minus,
me q; modo ex hac naſſa extricare curabo, non enim est
tanti hic inanis titulus, qui solum Nepoti meo cessit, ut et
R. me. D. Vre' domino meo molestiam exhibeam, et ego so:
lus tam culpam, quam damnum sustineam. Comendo me
gracie R. me. D. Vre'. Ex Iuniet vii^a Junii Anno
domini M^o. D. XXXIII

Petrus Tomiecki Ep^s Crac. Vicecancell^r
Nicolao Rusoczki Castel^o Diechowiensi

QEnerose domine. amice noster charissime. fuerunt apud
nos Coloni Ville Baba subditi Mis Regie cum litteris
a tota communitate Ville illius ad nos scriptis et decla-
rarent nobis in gravi et lamentabili querimonia se et vi-
cinos suos cogi et adigi per factores. D. V^{re} ad insolitos
quosdam et intollerabiles labores Qua de re cum a nobis
absente M^{te} Regia consilium et auxilium petissent. sua-
simus nos illis ut in domum redirent et ad Regiam
M^{tem} sicuti decreverant non curerent. simul pollicen-
tes pro illis nos ad. D. V^{ram} intercessuros esse. Quare
ab illa rogamus ut hos subditos Mis Regie in veteri
iure et laborum prestandorum consuetudine conservare
vellit, et causam hanc querendi de se et factoribus suis
demum submonere. factura. D. V^{ra} rem officio suo
dignam et Regie Mis imprimis gratam. Quam bene
valere et felicem esse ex animo optamus. Dat^r

107

Sigismundus primus Rex Polonie
Proconsulib. Consulib. Wratistauen

Amati gratie nobis dilecti. Accepimus litteras vras quibus declaratum esse vobis scribitis, quod sententiam quam inter honestos Simonem Anselm Cinem vestrum, et Fredericum Gutteler Cinem Lipsensem, atqz Annam uxorem Nicolai Gliniski Cinis mei Crac promulgastis: per decretum sex Cinitatum tanqz Iudicium per nos delegatorum fuerit irritata. quorum tamen potestatem negatis tanti esse, ut vos in causis processibus nullos pronuntiare debeat. petitisqz a nobis ut hoc ipsum decretum sex Cinitatum quod pendere adhuc sub appellatione ad nos interposita edocti estis, ita examinemus et moderemur, ne ex hoc iudicii vrm contumelia, et Simon atqz Fredericus predicti damno afficiantur. In qua causa ut melius vobis ea que nos meminimus pateant, sciretis ita ab initio factum esse quod cum venissent huc predicti Simon Anselm et Fredericus Gutteler sen eorum Procuratores et postulas: sent a Cinibus meis Crac sententiam per vos latam executioni demandari: Nicolaus Gliniski ab hoc facto ad nos provocavit, inquiens magno preiudicio uxorem suam affectam iri, si cum in Iudicio nihil nomine illius, sed nomine tantum suo actum sit executio tamen contra illam extendi debeat, quam rem cum nos extra ordinem Iuris Civilis Maideburgen terminare ipsi noluissemus. Iudicibus sex Cinitatum non ut delegatis meis, sed ut ordinariis presidentibus et iis qui appellationum omnium Iuris Civilis

Maideburgen' sunt sup'emi hic in regno nro' cognitores
cognoscendam demandamus quos sententiam quide'
vri decreti irritatoriam tulisse accepimus sed de apel-
latione ab ea interposita nihil proxsus audimus Quare
non est quod vel providere vel respondere nos vobis in
ea re debeamus cum appellatio non sit ad nos interpo-
sita sed Iudices sex Civitatum qui predictam tulerunt
sententiam ipsi viderint si quid vel contra ius vel contra
consuetudines hac in parte egerint ipsorum enim non
mea interest facti sui ^{vobis} de iure rationem reddere Dat

Petrus Tomie. Eps Crac. Vicecancell
Principibus Ducibus dominis ordinum
Ducatus Slesie consiliariis et nunciis.

Illi Principes Spectabiles et Mgci domini domini et
amici nri honorandissimi. Accepimus litteras. D. vras
vris quibus nos eorum certiore faciant que in me-
dium ipsarum dominus Joannes Thunso ^{detulit} nos scilicet neqz os-
tendere sibi voluisse Privilegia que habemus super vil-
lis Ecclesie nre et quas ille sitas esse in Territorio
Pezinen' pretendit neqz tributum publice in Slesia Sex
Regi Ferdinando decretum soluisse cum tamen ceteri
ordinis et conditionis nre vni qui bonis Ecclesiasticis
in Slesia presunt de bonis suis illud prestiterunt Nosqz
rogant et hortantur vt et tributum prenommatum
exemplo aliorum Presulum de villis nris solui facere-
mus et Privilegia si que haberemus immunitatis vel do-
nationis domino Thunsoni ostenderemus. Qua in re ta-
melli nos adhortacionem D. vram vt debemus grato

et benivolenti animo accipimus miramur tñ vehementer
 D. Thorsenem ita animatum esse ut et queri de nobis no
 vereatur et in ea ac quietem bonorum Ecclesie nre la:
 cessere contendat que a longo retro tempore et multis
 predecessoribus nris beneqz libere quiete et sine ullius
 impetitione obtinebantur. Ac cum ita hec res nona no:
 bis videatur et in qua nos statuere nihil possumus absē:
 te et inconsulta nre Regia quam et Tutorem summū
 bonorum que ad Ecclesiam nram pertinet agnoscimus
 et authorem dominumqz eorum omnium scimus que ad
 fines regni sui cum vicinis prouinciis regundos distri:
 guendosqz pertinet. Quare referemus hec ad nris sue
 auctoritatem, consiliumqz de ea re ab illa petemus, et
 que illa vel suaserit, vel permiserit vel iusserit nos fa:
 cere, non miniti omnia faciemus et prestabimus. Interea
 nos et officia nra vris D. sedulo commendamus,
 Quas felicissimas esse omnes et optime saluas et mco:
 lumes vehementer desideramus Dat

Petrus Tomiecki eps Cracoe. Regni Pol. Vicecancell.
 Eps Wratislauen. Carolo. et Henrico Ducib. Minister.
 burgen. Friderico Duci Legnicensi.

RME in Christo Illmi Principes et domini, domini honoran
 et Generosi domini amici mei charissimi. Hec accepimus
 litteras. D. vrarum quibus scripserunt. Q. tametsi re:
 troactis paulo diebus cum Seruus Princeps dominus
 Ferdinandus Romanorum Hungarie Bohemieqz etc Rex
 sepe numero ad Seruam nram Regiam Polonie domi:
 num nram elementissimum de mentionibus et damnis que
 de regno Polonie subditis illius nris in Slesia inferretur

retulisset, simulq; à M^{te} suae postulasset ut homines
malefactores et eos qui illius M^{ti} eiusq; subditis diffi:
darent in suo regno receptari ac foueri non sineret, ipsa
verò M^{tas} Regia domini n^{ri} id facturam se recepiſſet
eaq; res .D. vras magno solacio et gaudio perfudiſſet
Nichilominus tamen n^{re} p^{re}s in Ducatu Opolien^{ſi} non me:
diocri damnum, irruptione in illu^m facta ex Polonia illa:
tum esse, cuius authorem indicant .D. v^{re} dominum Ca:
pitaneum Lanciciensem subindeq; postulant à nobis ut in
absentia M^{ti}s Regie domini n^{ri} interponeremus, operas
n^{ras} quo hoc ipsum illatum damnum modo debito sarcia:
tur, hominesq; et pecora in regnum abducta restituantur
et quominus in posterum incursiones eiusmodi fierent dif:
fidatoresq; et hostes Ser^{mi} domini Ferdinandi Regis et
subditorum illius M^{ti}s in Regno non receptentur nec
fouentur, à nobis prospiciantur. Nos memores sumus ma:
iestatem q^{ue} Regiam domini n^{ri} sepe numero sepius ques:
tam esse apud Ser^{minum} dominum Ferdinandum Regem
de damnis et iniuriis que Regno suo Polonie ex Slesia
sepe inferiebantur et inferuntur, ad ultimum verò ita inter
M^{tes} suas Conuentum esse, ut Commissarii vtrinq; deputa:
rentur, qui et cognitionem suscipiant damnorum et iniu:
riarum vtrinq; illatarum, eaq; sarciri illinc unde oppor:
teret mandarent, et simul rationem inirent, qua inferē:
dis eis demiceps via et facultas precludi posset. Que res,
quòd facta non est, in causa non sunt Commissarii à M^{te}
Regia domini n^{ri} deputati, sed Commissarii Ser^{mi} domi:
ni Romanorum etc Regis, qui ad diem et locum de:
putatum non venierunt, vtrumq; v^{ro} factum sit, nos cer:
te magno dolore afficit hoc damnum quod v^{re} .D. scri:
bunt in Ducatu Opolien^{ſi} de regno Polonie esse factum
siq; illatum esse ex his terris, in quibus nos residemus,

Nicol de Ruffo

Castell. Biechoni^{en}

330

proculdubio eodem momento temporis quo accepimus litte-
ras D. Vrarum, sartiendum illud curassemus. at cum
scribant D. Vre id factum esse ex terris regni à nobis
remotioribus non alimur efficere potuimus q̄ q̄ scripsimus
illico de hac re nri Regie domino nro clementissimo, qui
proculdubio summa prudentia sua id quod equum phasq̄
putauerit facere dignabitur. Interea verò ipsi q̄ nos dabi-
mus operas meas quas maiores poterimus ut damnum qd
scribunt D. Vre illatum ex regno Polonie in Ducatu Opo-
liensi debito modo sartiatur hominesq̄ et pecora inde ab-
ducta restituantur, et nulli diffidatores ac hostes dextri dñi
D. Vrarum Regis, eiusq̄ nris subditorum hic in regno
receptentur et foveantur modo. D. Vre q̄ sic prospicere
velint, q̄ subditi et regnicole nris regie domini nri in
chil adnexi ex Ducatu Slesie paciantur Commendamus
nos ex animo amori ac benivolencie. D. Vrarum easq̄
bene ac feliciter valere optamus Dat Crac die xx^a
Augusti Anno domini M^o D^o xxxiii^o

Petrus Tomie Eps Crac Vicecancell.
Sigismundo primo Regi Poloniae

§ Acra Regia nras et dominae domine clementissime Post
perpetue servitutis et orationum mearum humilem comenda-
cionem, sepe numero afferuntur ad nos qui hic sumus Crac,
littere ab ordinibus Ducatus Slesie, qui putantes nobis
esse potestatem corrigendi excessus et delicta hominum in-
solentium, scribunt nobis tanq̄ regentibus expostulantes
de iniuriis et damnis que illis de regno nris Vre
inferuntur. Nos verò cum nullam eiusmodi facultatem à

Mte vram habeamus quia in eos qui indicantur authores
taliu excessuum animaduertere eosqz coercere queamus
non aliud illis respondemus qz qz pollicemur nos exposi-
tiones illorum ad Mtem vram esse relatuos hinc est
quod nuper qz allate sunt huc de Slesia hinc lit-
tere de irruptionibus et damnis que ex regno recens illic
facta dicuntur quas litteras vrasqz mitto Mti vre
Serme que pro summa prudentia sua in eos ad quos
irruptionum et damnorum istorum crimen pertinerit
animaduertere et huic magis indies pullulanti malo oc-
currere dignabitur id quod nisi tempori faciet Mtas vra
Serma suscitabitur proculdubio tantum incendium quod
vix tandem extinguere poterit me iterum supplex comi-
mendo in gram Mti vre Serme quam dominus
deus in sua gra quamdiutissime conferuet sanam sos-
pitem et foelicem Dat

Petr. Tomiczki Eps Crace Vicecancell
Wilhelmo Prussinowski.

M Agce domine amice charissime. Accepimus litteras
D. vre quibus scribit narratum esse sibi a quodam
Comite qui cum domino Cornelio Oratore Cosare Mti
nuper ab imperatore Turcorum rediit de filio suo Joanne
qz vinal et apud Aiasbascham seruiat postulatqz a me vram
D. darem negotium Armeno enipiam aut Iudeo in Tur-
ciam profecturo quo illum ibi perquirat inuentumqz re-
dinat et demum apud nos hic statuat offerens vram

D. soluturam se liberaliter id quod in redimendum eum ex:
 penderetur Nos reuera cum probe sciamus mandatam fuis:
 se per Matrem regiam domini mei curam perquirendi ipsius
 D. Vre filii domini Opalemicki et Ocqueski tum quando
 minus legationis in Thurecia obierunt, non possum non
 admirari qd cum ab eis reperiri illis non potuerit nunc
 demum dicatur esse reperiens. Vt cumq; vero res sese ha:
 beat accomodabimus nos perlibenter postulatis. D. Vre, co:
 mittemusq; Armeno alicui homini maturo et fidedigno
 vt illum redimat et ad nos saluum perducatur. monit quide
 se in presencia cum omnibus copiis suis ex Thurecia Impe:
 rator Thurecorum contra Zophi Regem Persarum ve:
 xissimileq; est qd Xiasbascha qd illum secutus est atq; ita
 inimici forte nunc domi non poterit nos tamen sic con:
 stituemus cum eo Armeno cui mandabimus hoc negoti:
 um vt si Xiasbascha abest posteaq; redibit. filium. D.
 Vre apud illum perquirat et si is de quo. narratum est
 D. Vre erit eius filius et non quispiam alius, cum redi:
 mat ad nosq; adducat. multo tamen tuncius et secretius
 esset si. D. Vra significaret aliqua eiusmodi indicio per
 que cognosci posset Valeat foelix et sana Vra. D. nosq;
 habeat commendatos Dat Craconie ante penulti:
 ma Augusti Anno domini 11°. D^o. XXXIII^{ij}

Petrus Tomiczki Eps. C. Vicecancell.
Sigismundo primo regi Poloniæ.

S Acra Regia Mta's et domine domine clementissime Post,
perpetue servitutis ac orationum mearum in gram Mti's
Vre' Serme' humilem commendacionem. Reditit Re:
danum ex Urbe Roma Remus dominus Archiepns
Vpsalen' qui summas Mti' Vre' Serme' agit grās pro
litteris ad summum Pontificem et Collegium dominorum
Cardinalium in rem suam datis, quas tantum profuisse
sibi affirmat ut fretus eis, non solum negotium omne
suum pro voto suo illic confecerit, sed Italia qz exce:
dens cum famulicio suo largo viatico fuerit prosecutus
Quoniam vero à pluribus iam annis simul cum Remo
domino Epō Lincopen' in tristi degit exilio, supplicat vna
mecum Mti' Vre' Serme' comittere dignetur dominis
Joanni de Verden et Georgio Schenke Proconsuli:
bus Civitatis sue Gedanen' qui vna secum rationem
meant qua ad patriam Ecclesiasticamqz suam a religione
et cultu divino temporum iniquitate destitutam tuto per:
venire illi sit possibile. Quod tam pium benignumqz fa:
ctum ipse cum vniuerso Clero suo modis omnibus Mti'
Vre' Serme' studebit semper promereri Dat' ultima
Augusti Anno domini

238

Petrus Tomczki Ep's Cracc. Vicecancell.
Ioanni Chocienski Ep'o Præmislensi.

RME in chr'o Pr' et domine frater et amice charissime ac
honoran'. Scribo et supplico Regi' mti, vt comittere di:
gnaretur dominis Ioanni de Verden, et Georgio Schew:
kie Proconsulibus civitatis Aedanen', vt simul cum Re'
domino Archiepo Vpsalen', qui iam ex Vrbe Roma Ae:
danium rediit, ineant rationem aliquam, qua illius Pr'tas
ad Diocesim et Ecc'iam suam secure possit redire.
hoc namqz vt ita facere dignaretur sua m'tas. idem dn's
Archiepus et magnopere rogat et rebus suis plurimu
expedire existimat. Quare rogo. D. Vram Remam inter:
ponere velit suas q's preces, vt sua m'tas illum eius voti
sui compotem facere dignetur, quo is bonus Prelatus
qui dudum iam apud nos tristem exilii fortunam expe:
ritur, in patriam suam redire. Ecclesiæqz sue et fidei
Orthodoxe illuc valde labefactate consulere tandem pos:
sit, inbeat autem conscribi. D. Vra Rema in ea re
ad prefatos dominos Proconsules accuratas litteras
easqz ad manus prefati domini Archiepi per aliquem
probum et fidedignum hominem cuius istuc in Aula
facile haberi potest copia curet perferendas, quo re'
piam illiqz gratam et valde necessariam faciet. Que
valeat foelix et incolumis meqz benenolenti animo suo
prosequatur. Dat' Crac die vltima Augusti An'o
domini m^o D. xxx m

Petrus Tomiczki Ep^s Cracⁱ Vicecancell.
Ioanni Chotenski Ep^o Premisliensi

REME in chrō Prⁱ et domine frater et amice charissimē
ac honoran^t. Dominus Auditor Camere Apostolice
vti omnes referunt qui ab Vrbe Roma huc in regnum
redunt, libenter inseruit et morem gerere studet Ati
regie, eiusqz subditis in rebus negociisqz omnibus
que illis apud sedem Apostolicam curanda cadunt.
Is habet in Anglia Ep^{at}um Vigornien^m, cuius prone-
tus illi non penduntur in presentia, eo q^d Sereniss^{us} An-
glie Rex, qui valde nunc infestum se reddit Italis omni-
bus, propter sententiam adnexum se in causa matrimo-
nii latam, pronentus omnes non solum Ep^{at}us ipsius
domini Auditoris Vigornien^m, sed omnium q^z Italo-
rum sacerdotia in Anglia habentium aresto subiicit, et pen-
di omnino prohibuit. Cum itaqz iste optimus Prelatus
nationi nrē Polonē valde propensus et affectus, non possit
vti homo Italus inire modum aliquem quo redditus
pronentusqz dicti Ep^{at}us sui pendī sibi obtineat, resqz
omnium Indicio non indigna videatur, vt gratia et ope-
ritis Regie in hac vice et necessitate sua non destitu-
atur, conscripsi in comendacionem ipsius nomine Atis
sue ad Sereniss^{um} dominum Anglie regem litteras quas
Remē . D. Vre mitto cum p^{ri}ntibus, rogoqz illam pluri-
mum interponere velit operam suam, quo illis Atis sua
subscribat, posteaqz vero manu Atis sue subscribentur
illas Remē . D^o. Vra ad me remittere, quo rem gratis
smia

simam mihi faciet quam ego illi benenolencia et gratifi-
catione mea referre vicissim curabo. Bene et feliciter
valeat. D^o. Vra B^{ma} meqz benenolencia sua con-
suetu prosequatur. Dat^o Craconie vltima Augusti. Ano^o
domini M^o. D. XXXIII

Petrus Tomic. Ep^s Cracc. Vicecancell.
Auditori Camere Apostolicæ.

R^{ME} in Chr^o Pater domine et amice honoran^t. Cum
rediisset Ioannes Vilamonius Nuncius Regius in fe-
ctis rebus iis atqz inexoratis de quibus S^{mo}. D^o.
Nro Regia n^{ra}s supplicavit non mediocriter fui per-
turbatus. Nam et n^{ra} Regiam graniter id latinal
scio ita proculdubio literis suis significabit. neqz ea so-
lum res animum eius n^{ra}s commovebit, sed multo for-
tasse magis illud si audierit que non ita pridem a
S^{mo}. D^o. Nro Privilegia et reservationes nonnullis
Prelatis regni sui ac etiam servitoribus concessas in-
petravit sed cum Vra B^{ma}. D^o. eam quam sum^{us} ^{cas iam}
mam potuit in procurandis isthic Regie n^{ra}s nego^{tiis} ^{inductus}
eius operam navaret, est quod V. B. D. magnas ^{esse et an-}
agamus gratias, quoniam potius re ipsa declarare parati ^{liquatas}
sumus, esse nobis quam gratissima que Regni huius
causa onera in se B^{ma}. D^o. Vra recipit. Quare
cum essem ab eodem Ioanne Vilamonio certior factus
retentos esse per Regem Anglie redditus et vectiga-
lia ad Ep^{at}um B^{me}. D. V. Vigornien^{em} pertinen-
cia, valde id dolenter tuli, atqz egi cum n^{ra} Regia

cnestigio vt ad Regem Anglie litteras daret quibus for-
 tunas illi et dignitatem Vre Rme. D. diligenter com-
 mendaret atq; reletos vt pronentus restitneret ro-
 garet. Dabo etiam operam vt he' ipse littere per
 proprium Regie Mtis Nuncium mittantur neq; is
 redeat nisi a Rege Anglie prius responsum tulerit
 Deniq; quacunq; ad honorem et dignitatem Vre Rme
 D. pertinebunt ea semper non minori cura mihi qua
 mea ipsius negotia sunt futura, meretur id vretus
 et integritas, meretur exuditas, meretur in me amor
 V. R. D. et benenolencia singularis Quo vt me pro-
 sequi semper pergat vehementer oro. Commendo me ex
 animo Vre Rme. D. Quam Chrus dominus sex-
 uet q'dmitissime sospitem et foelicem Dat Craconie die
 xx Septembris Anno M. D. xxxiii

Petrus Tomieski Eps
 Sebastiano Opalenski custodi Posnamien
 Canonico Cracoutensi

Venerabilis domine frater in Chro charissime. Quando re-
 tulimus domino Opel id quod vos nobis rescripseratis
 quodq; referendum illi voluit Regia Mtas perspiciens mi-
 ser homo q; cum interdictum sit ei hac Ciuitate non ha-
 biturus esset vspiam alio in hoc regno tam commodam
 mansionem quam hic haberet discessit hinc lacrimas
 accensansq; fortunas suas.
 Non deerunt vobis isthic in Aula nona que procul
 dubio pariet is aduentus dominorum ex Moschonia ad
 Regiam Mtam Quare postulamus a vobis vt ea que

607
234

nosse poteritis neqz nos scire committit nobis perscriba:
tis quo rem gratam nobis facietis
Perscripsimus M^{te} Regie consilium et deliberacionem no:
stram de indicendo Conuentu generali regni pro die
festo Sancti Andree proxime futuro is namqz dies no:
bis commodior aliis videbatur, exit autem in arbitrio
sue M^{te} vel hunc, vel quempiam alium diem ipsi Co:
uentui indicendo destinae. Bene valete nosqz fratri
vro domino Mg^{ro} Curie et ceteris amicis vris isthic
in Aula commendate, et sciatis nos deo sit gracia ad:
huc vivere non enim est nobis incognitum missos esse is:
thuc non pridem hinc duos Nuntios per ceteros postas
nuntiantes mortem vram, quam quis tanto studio is:
thuc expetat scire non possumus. Dat^o Craconie die
xv^o Septembris Anno domini M^o. D^o. xxx^o iij^o.

Tomieski Eps
Nicolao Tulisscoff Can^{co} Posnan.

Venerabilis domine frater in Chro charissime. Cum co:
gnouissimus ex literis vris Plebanum Ecclesie Parro:
chialis in Povidz eam ipsam Ecclesiam resignare vobis des:
tinasse, et impetracionibus Romanis esse affectam et im:
peditam, propterea qz possessor illius intra tempus a Ince
statutum Sacris iniciari non curauit, nos volentes com:
modare rationibus vris, impetramus vobis litteras pre:
sentacionis a M^{te} Regia ad eandem Ecclesiam quas
mittimus vobis cum presentibus que etiam hris qui illa
a Sede Apostolica impetratam curarunt, erunt texori

quominus vobis negotium super illa facessere andeant.
Cocternum cum intellexissemus dominum Poniatowski cu-
stodem et Canonicum Quesnen' pro Canonicatu Quesnen'
assequi velle Canonicatum Posnaniem' à dominoq; Lipo:
viciq; et à vobis Canonicatum Plocen' pro suo Quesnen'
accipere nolle. volentes nos in hoc qd innare res et acces-
siones vras egimus cum servitore nro Joanne Lubonicz-
ki ut ipse cedat domino Poniatowski Canonicatu suo
Posnaniem' pro eoz accipiat à vobis et domino Lipo:
viciq; Canonicatum Plocen' id quod ipse amittit se factu-
rum modo describantur proveniens eiusdem Canonica-
tus Plocen'. Quare transigere super hac re velit cu
domino Poniatowski ut ille cedat vobis Canonicatu
suo Quesnen' pro eoz accipiat à Luboniczki nro Ca-
nonicatum Posnaniem' vos vero cum domino Lipoviciq; de-
tis et resignetis ipsi Luboniczki nro Canonicatum Plo-
cen' et iam tandem obtineatis Canonicatum et Preben'
pacificam in Ecclesia Metropolitana Quesnen' que du-
dum vobis et virtutibus vris debebatur et bene valete
dominumq; deum pro nobis orate. Dat

Tomicius Eps
Doctori Jacobo de Oborniki. sanc. M. Magdalene'
in Posnania Praeposito.

Venerabilis domine frater in Chró charissime. Acci-
pimus lras tuas quibus declaras dolorem tuum aliorq;
benivolorum istic nrorum ob aduersam valetudinem nram
conceptum quod illorum tuumq; nos studium est nobis
non vulgariter gratum. Est ita q aduersa valetudine affli-
gebamur, iam tamen deo sit gracia conualuimus et recolle-
ctis plene viribus pristinis quibus ex longo dolore eximus

215

penitus destituti breui in publicum prodibimus Coeternum
 rediit huius diebus ex Urbe Roma dominus Noskowski
 qui vult te admonitum ut satisfacias ei pro Ince ipsius quo
 cessit tibi super Canonatum Varschenien^{is} et quo dñs
 Szelenski cum ipsum Canonatum est iam assecutus. Quare
 curas ut et pro eo ipso Ince illum contentum reddas, et apud
 dominum Ep^m Posnanien^m aliquam eiusmodi contenc^{ta}tionem
 tibi impetres et obtineas q^d dominum Noskowski citra da-
 mum et iniuriam suam contentasse videaris. bene Vale Dap

Cricius Tomicio. Episcopi.

REX ME mi domine et benefactor colen^{te} me. Mitto istuc seruito-
 res meos vnum quem Romam destinari si quis alius
 fidus et amicus nunctius non se offerret, alium visendi
 causa Romam. D. Vram meum dominum de cuius va-
 letudine a plerisq^{ue} diebus nihil certi audiens sum ad-
 modum anxius et sollicitus de me et aliis rebus dicit
 ipse seruitor meus, quem cum non molestum erit benigne
 audire dignetur, meq^{ue} in gr^a sua commendatum habe-
 at, ac quod mi omnium est votis prosperissime et diutis-
 sime valeat. Plocka xxvii Augusti Anno
 domini M^o . . . D. xxxiii

Andreas Crivius Ep^s Plocen. Felix de Szrensk
Palatinus Plocen. Bone regine Polonie.

S Acra Reginalis Mat^r et domina, domina clementis.^a
Humillimam nrⁱ et servitiorum nr^{orum} comendacione
vacat nunc in terra Plocen' subindicatus, ad quem procul
dubio inter alios, licet aliquo modo inuitus, nominabitur
Nobilis dominus Felix Zieliencki, homo cum virtute et
inexp^{er}icia probatus, tum bonis omnibus acceptus. Nos
quorum magis interest curare vt officiales iudicarii
sint boni viri, supplicamus vr^e Sacre Mtⁱ vt cu
de more inter alios nominabitur, intercedere dig:
netur apud Sacram Mt^{em} Regiam, vt illi ipse sub:
indicatus conferatur, et nos pollicemur illum vr^e
Sacre Mtⁱ rei q^{ue} publice obsequiis suis futurum ido:
neum, et bonis omnibus acceptissimum, quibus ea
re vr^a Sacra Mat^r non vulgarem benignitatem
ostendet tanq^{ue} domina nr^a clementissima, cuius gr^{at}
iterum nos et servicia nr^a diligentissime comenda:
mus. Poltonie die xvi^a septembris Anno doi
M^o D^o. xxxiii^o

336

Petrus Tomiczki Ep's Crac. Vicecancell
Palatino Podolie.

M Agge domine amice charissime ac honoran. Impostor et
nebulo ille Pawlowski non est visus hic cuiqz ab eo tem:
pore, quo scripseram v're Mgci' illum hinc disparuisse in:
nulgata per falsam narrationem suam et confictas litteras
aduersa valetudine Mgci' domini Castellani Craconien' nec
spero illum aliquando in lucem proditum, ob manifesta
hanc vanitatem suam, quam v'ra qz Mgci' ex falsis li:
teris per illum confictis facile deprehendit.

Magnas ago et habeo gratias v're Mgci' q ad postu:
lationem domine Palatine Belsen' ^{Cuius} administrationem [†] suscepit
officii Capitaneatus Hrodlen'. Non attinet quidem mihi
ullo sanguinis aut necessitudinis vinculo ipsa domina Pa:
latina Belsen' libenter tamen patrocinari illi soleo in eius
negociis tum propter Maxitum olim ipsius quem noni se:
per erga me fuisse propensum, tum q ipsa est hic exte:
na atqz ita orobata consanguineis et cognatis, qui illi in
eius necessitatibus consilio et auxilio esse possent. Quare
rogo plurimum vram Mgciam velit eam in tentione sua
conseruare, et in rebus omnibus opem consiliumqz suu'
illi accommodare, quo faciet rem piam v're integz sua
dignam, et mihi non mediocriter gratam. Ego totam
hanc ferme estatem preteritam peregi in gravi et per:
tiniaci egritudine, que' tunc mihi recidebat, nunc vero
deo sit gra', videor valere iam melius, magna tamen est
in me adhuc debilitas ex longa egritudine contracta

JIC

spero tamen eam sensim abiream esse et pristinis vi:
ribus breuē cessuram. Casum domini Palatini si:
radien' puto vrē Mgāe non esse incognitum. defen:
tus est namq; mandato Serenissimi domini Joannis Hm:
gariē Regis in Arce Buden'. Me amori et solite
benivolencie vrē Mgāe ex animo commendo valeteq;
eam dñi saluam et incolumem vehementer desidero. Dapo
Craconie die xxi^a Septembris Anno domi 1534

Tomicki eps Cracc. Vicecancellarius
Nicolao de Tuliskow canco et poenitencio.
Gnesnensi.

Venerabilis domine frater in Chrō dilecte. Procurantes
bonum et commodum vestrum scripseramus vobis non
pridem literas, dominum Lubovicki seruitorem nrū
velle accipere à vobis Canonatum Plocen' pro suo Pos:
namien', dummodo sciret quinam sint pronentus eius ip:
sius Canonatus quem accepturus esset, et inter vos
dominumq; Ponjatoski Custodem Canonicum Gnesnen'
committeret de resignando vobis per illum Canonatu
Gnesnen', accipiendog; pro illo Canonatu Posnamien'
pro quo alias daturum se illi Canonatu suum Gnes:
nen' offerebat, miseramusq; predictas literas meas ad
Curiam Remi domini Archiepi Gnesnen' una cum lris
putacionis Regie ad Ecclesiam Parrochialem in Po:
vidz in personam vram que opera mea ex Lithuania
sunt allate, quas putamus iam vobis esse redditas
miramur tamen q; per hunc Vicarium Gnesnen' qui

177
337

venerat huc pro pecuniis ad Zuppas Regias nihil nobis
de hac re scripseritis. quare scribatis nobis q̄ primū
si perueniunt ad vos littere illę nre priores vnacum lris
pntacionis: et an dominus Poniatowski contentus erit
accipere a seruitore nro Lubovicki Canonicatum Pos-
namien pro illoq; resignare vobis Canonicatum suum
Anesnen necne. cupimus namq; vt sitis Canonicus in
Ecclia Anesnen a quo nescimus qua ratione fuistis am-
motus Bene valete et dominum deum pro nobis orate.
Dat Cracovie die vltima Septembris Anno domini
M^o . . . D^o . . . XXXIII

Petrus Tomiczki Eps Crace Vicecancell.
Sigismundo primo regi Polonie.

Intellexi ex litteris Rmi domini Epi Premislieni fllm
dominum Ducem in Prussia sollicitę et anxie nimis
efflagitare a Mte vra Serma vt auxiliariis copiis
sen quouis alio subsidio innare eum dignaretur, quomi-
nus exercitus ille Principum Hessie et Holsatie ac et
am Ciniū Lubucensium sine per se vagus sine per
ordinem Thentomicorum subornatus et conductus no-
cere illi possit, quem certo ipse sibi persuadet et omina-
tur contra se arma sublatum. Preterea etiam eum
dem fllmum dominum Ducem a Mte vra Serma postu-
lare vt partem Ducatus sui feudalis Prussie in certa pec-
cunie summa obligare queat, qua pecunia et milites co-
ducere et alias munitiones contra aduenientes hostes
procurare possit. Quibus ni rebus tametsi nihil ego eoru

ob que fllimus dominus Dux terre tue metnam / nempe no
 putans verisimile fore / vt Lutetana factio / ordini Sancte
 Marie Thentomicorum / contra fllmum dominum Ducem do
 gma Luteti obseruantem subsidia dare debeat / et subi
 de non existimem necessariam fore ad hec statuenda presi
 dia bonorum hyppotecationem: vt tamen Mtas vrea me
 luis perpendere et diiudicare possit / quid fllme .D. sue
 secundum pactiones et inscriptiones foendi concedere de
 beat / mitto Mti vrea Sexme cum pntibus eius mserip
 tionis exemplum / quod a me Remus dominus Epus
 Premissien per litteras poposuit et me seruitutemqz mea
 Mti vrea Sexme iterum atqz iterum suppliciter comen
 do / semperqz optans ex animo vt vram Sexmam integ
 cum Sexma Coniuge et filio ac ceteris Sexmis liberis
 Chris dominus longenam et semper foelicissimam fone
 re dignetur Craconie xxiii Augusti. Anno doi
 m^o . . . D^o . . . XXXiii

Tomicius. Eps.
 Iohanni Choienski Ep^o Premissiensi.

RME in Chro^o Pr^o et domine frater et amice charissime
 ac honoran^o. Hec binas .D. vrea Reme accepi litteras
 vnas attulit et reddidit fllme .D. Hednigis Regimle
 Tabellarius / alteras Nunctius domini Curie Marschali
 ex quibus utrisqz hoc gratissimus intellexi qz Regia
 Mtas cum vniuersa Augusta domo sua optima fena
 tue valetudine / eius enim Mtis salus non secus quam
 vita mea propria est mihi charissima / Coetera que de
 aliis rebus mihi .D. vrea perscripsit non admodum mihi

222

incunda extiterunt, sed tamen illa ego fexam animo mode-
rato utq; Agens dominus Palatinus Rusſie frater me-
us frater similiter fexat, quantum in me est perſuadere
illi curabo, nam et mihi idem quod .D. Vre R^e me de
rationibus illius videtur, quod ubi tranquillo eſſe nolle
animo et à regno diſcedere cogitaret et ſibi ſimul mul-
tum incommodaret et invidos magnopere faceret conſolatos.

Coeterum quod de domino Duce in Pruſſia .D. Vre R^a
ad me ſcripſit, hoc me catenus perturbavit quatenus
Mtem Regiam ob id ſolicitam eſſe intelligam, ſed equidē
quantum ego iudicio aſſequi valeo, non eſt quod in iſtis
imaginariis ſuſpicionibus et terroribus metui debeat.
hoc enim credibile apud me non eſt ut Lutherani in
perniciem domini Ducis, auxiliari Agro ordinis Then-
tonicorum debeant. Illud vero nec minimum veriffimi-
le, ut propter iſtius motus et periculi formidinem, pecu-
niam ſtatas ſua conquirere velit, paulo enim ante
ſtatas ſua decem milia marcarum prutenicarum à dno
Joanne Verden Proconſule Adanen mutuo accepit, in
quibus illi Caſtrum Brenſchmargk nescio an admiſſi-
onis Regie obligavit, eam tamen pecuniam lancearum
militibus ſt: domino Duci Hoſſacie ſue vxoris in au-
xilium miſſis diſtribuit, quem ſuffici in demortui regis
Dacie locum optat et multum contendit. Quare et hoc qd
nunc de bonorum oppignoratione conſtituit mihi videtur
hoc ad ſublenandas Ducis Hoſſacie rationes ſtatas ſua
magis facere, quam quod periculis Ducatus ſui habeat
neceſſe proſpicere, ſed tamen ego in hoc Mtem Regie
iudicio deſſero ut quod ex re ſua et dominiorum ſui-
orum illi melius videbitur facere dignetur.
Habeo .D. Vre R^e me grās pro miſſis preſentationibus

et aliis litteris quas mitti mihi optabam cui vicissim exē:
plum inscriptionis fendi Prussie sicut postulavit mitto
et quod restat me illius amori et benivolencie fraterne
commendo et felicem illam esse atqz semper optime sana
ac incolumem ex animo opto. Dat. Cracovie ~~XXIII~~^{III}
Augusti Anno domini M^o. D^o. ~~XXXIII~~^{III}

Samuel Maciejewski ^{rus} canonicus Crac.
Bona Sphortia regine Polonia.

S Acra Relis ntas domina, domina clementissima. Post
humilem servitutis mee commendacionem in graciam
ntis vre Serme. Cum redite nuper essent mihi lre
ntis vre, egoqz ex illis hanc voluntatem illius et ma:
datum cognovissem, vt et conditiones atqz capitula inter
ntem Regiam et fltimum dominum in Prussia Ducem
de ratione fendi mita ex Cancellaria libris excipi tras:
mittiqz illi curarem: et a domino meo Remo perquire:
rem quo consilio fuerit factum quod fltmo domino Duci
in Prussia Cimitates et Arces vendere cui velit si ntas
Regia illas emere noluerit oppignorare sit admissum
ego mandato ntis vre Serme et meo simul offitio
satisfaciens, rationem eius Privilegi concessi non segni:
ter sum sciscitatus, et Capitulorum predictorum exē:
plum a dominatione sua Rema nomine vre Serme
ntis poposci. Ac imprimis quidem D. sua Rema ntis
vre Serme voluntate ex litteris meis perspecta, enest:
gio conditiones transactionis Prutenice scribe suo redi:
gere

gere in exemplum mandavit, quod ego cum presentibus
m^{ti} v^{re} serm^e mitto / deinde de causis Privilegii
ad vendenda et impignoranda Ducatus bona ^{illmo}
domino in Prussia Duci concessi, sic mihi respondere
dignata est: M^{tas} inquit sua Regialis non pro meo
(ut opinor) merito sed pro sua singulari gratia et
honoris mei causa, me cum domino Castellano ^{6^{id} domino} Crac
defuncto, auctorem transactionum Prutenicarum fuisse
comemorat. ego tamen qui meae voluntatis sum ipse co:
scius, quiq; agnosco et cognosco rationes meas, alienum
istum honorem mihi assumere ad meq; illum reflexere
nolo. M^{tas} enim inquit Regia cuius summa est auto:
ritas ^{et} ^{preterea} pars magna Senatus Regni: demq; tercia:
rum Prussiae Consiliarum cum Nunciis Civitatum con:
sulti: quorum consilia, gravitate et prudentia praestat:
toti illi negotio praesuerunt. Cum quibus inquit qd et
ipse actionibus interfuero, id mihi commune est cum om:
nibus. Quod vero extra id ad me privatum referri
debeat, nihil est aliud nisi labor, cogitationes, vigilie,
et corporis defatigatio. Cum enim dicit sua Regia
D^o illo tempore singulas pro se quisq; diceremus in Se:
natu sententias: et illarum summam oporteret om:
nium nomine in medio audientium partium proponere;
ego inquit solus et proloquutor nomine M^{tas} Regie
locusq; Senatus, et interpres eorum, que a mediato:
ribus Germanica lingua respondebantur, demq; ali:
ene potius voluntatis, qd proprii consilii mei in om:
nibus administer extiti. sustinens dici pondus ubiq;
et actum. At quod attinet ad auctoritatem, eam omne
M^{tas} Regia sola cum ^{illmo} domino Duce et suis vtriq;
Consiliariis retinebant Neq; tum D^o sua Regia
actum dicit quicq; temere, sed ut maxime illius epis

rationes et publica necessitas postulabant, dicit emillo
tempore rem mris Regi nimis angustam bellum vero
atrox cruentum et difficile fuisse. Quod nisi concordia
interceptum extitisset, potuisset magnam hinc reipublice
Regni afferre periculum et iacturam. Dominus Dux
Præterea, subiciens se Regi mris et provinciam suam
alioqui ante liberam, in suis fendi redigēs, non id quod
mris Regia vel Senatus poscebant: sed quod illi vide-
batur commodum concedebat, et cum in illius potestate
erat, hoc vel illud onus in liberam suam provinciam
suscipere. Cuius enim tunc per compositionem non per iu-
diciū tractabatur: mris Regia et Senatus regi
id quod ille dabat suscipiebant. Et acceperunt equidem
ut .D°. sua Roma censeret multa et magnopere necessa-
ria et publice utilia si modo quæ sunt ab ultimo domino
domino Duce promissa servarentur et prestarentur. Quæ
mris vram sexma ex descriptis transactionis capitulis
melius cognoscere dignabitur. Cuius ego gratie me
et meam humilem servitutem supplex commendo, do-
minumq; deum precor ut mram vram sexmam lon-
ga etate sanam et felicissimam cum Sexmīs Regibus
dominis mris clementissimis servare dignetur Datus
Craconie die ii^a octobris. Anno M^o. D. XXXIII°

S Acra Regia mās et domine, domine clementissime. Post
perpetue servitutis et orationum mearum in gratiam mās
vrē sermē humilem commendacionem. Ternas habui hoc
tempore à mte vrā sermā litteras quarum alteris mās
vrā aduentum ad se duorum Procerum ex Mosconia Bieli-
scen et Lacen Ducum, declarare dignata est. causam eorum
aduentus hanc subiiciens vt mti vrē omni fide ac di-
ligencia sua seruiant. Alteris vero de felici successu
Exercitus sui in terra Ducis Mosconie me certiozem
facit. Dicit non potest quā magno gaudio et leticia affect
hic omnium animos hēc tanta mās vrē felicitas. quā
dominus deus vti alias sepius ita hoc qđ turbulētissimo
tempore concedere illi est dignatus. Nam quod aduentu
horum Procerum et Ducum ad mtem vrām attinet,
non dubito cecidisse illum diuinitus propter proferendos,
fines Imperii, cummandamqz gloriam mās vrē serē.
cum enim illis omnia hostis consilia rationesqz cognite
sint, non dubium est quin et modum benegerende rei mō:
strare mti vrē, grataqz obsequia illi prestare ac itē
aliis ad deficiendum ad mtem vrām exemplo antbo:
ritateqz sua trahere poterint. Illud qđ non minore cu-
mulauit nos hic gaudio, quod mās vrā de rebus à
suo exercitu feliciter gestis in Mosconia perscribere dig-
nata est, nempe qđ is ipse Exercitus terram hostilem

ingressus, vastavit omnia sibi obvia ferro ac incendio
obtentisq; illuc aliquot victoriis cum præda et captivis
reverti saluus ac incolumis/pro qua quidem foelici vi-
ctoria dei optimi maximi beneficio Mti^r Vre^r conces-
sa, ego cum toto clero meo divine illius Mti^r sumas
egi grās, missasq; cum cantico laudis, Te deum lauda-
mus per omnes Ecclesias huius urbis solemnitex decan-
tari mandavi, quodq; superest orabo dominum deum vt
hīs tam letis tamq; foelicibus iniiciis incundos atq;
optatos exitus accomodare dignetur, est namq; mihi
presagiens animus, q; utas Vra^r hostem suum Moscu
facili negotio condicionibus astringet suis, arcesq; ac
terras, aliq; omnia à magno Ducatu isto perfidia
illius avulsa, cum glorie sue augmento recuperabit
si modo illum bello vrgenti persequi et premere per-
severaverit

Coeternum dominus Joannes Tharło
structor mense Mti^r Vre^r Serme, quando petiit à
Mte^r Vra^r consensum et facultatem redimendorum bo-
norum Mti^r Vre^r ex manibus domini Martini Miß-
kowsky Castellani Velunen^r hanc et non aliam tunc
condicionem obtulerat, q; remissurus et condonaturus
esset Mti^r Vre^r duo millia florenorum in moneta ac
centum et undecim marcas pecunie ex sumis quas
nummeraret et solveret domino Castellano Velunen^r
utas vero Vra^r illum in eis dimittat redimendis bo-
nis à domino Castellano Velunen^r ad vitam ipsius
conservare dignaretur, de conservatione vero sui in
Tenuta q; et Capitaneatu Pilsnen^r pro quo nunc petit
nulla habita est per illum tunc temporis mencio, neq;
ego tunc quicq; de ea conservatione actum cum Mte^r Vra^r
aut commemoratu audivi, Quare utas Vra^r poterit
facere in ea re id quod sibi melius et utilius videbit^r

341
habito respectu ad subditos suos qui à nonnullis capi:
taneis multis et gravibus iniuriis sepius premuntur,
quam dominus deus conservare dignetur in sua grā
cum suis omnibus quamdmultissime saluam incolumem
atqz foelicem Dat^o Cracovie die ii^a octobris Anno
domini M^o D^o XXXIII

Petrus Tomic. Ep^s Crac. Vicecancell
Ioanni Choienski Ep^o Premisliensi.

R^e ME in Chro^o P^r et domine fr^e et amice charissime ac
honoran^t. sublatu^s est ex humanis in vigilia festi San:
ctorum Simonis et Judeⁱ Apostoloru^m dominus Bartho:
lomeus de Schidlow officialis meus et Plebanus Eccleⁱ
in antiqua Radom, Cuius quidem Eccleⁱ cum Roma
D^o. v^{ra} sit patronus et collator, ut Decanus Kielcen:
utrumqz illa non in. D. v^{re} Rome sed in Apostolico
mense vacaverit, nam inferiores collatores ab ordina:
riis, quatuor dimittat habent menses ad conferendu^m
secundum regulas Cancellarie Apostolice, conferat, ta:
men eam in nomine dei. D^o. v^{ra} Roma alicui vero
bono et qui circa illam residet, habeo namqz ego modu^m
quo salnabo. D. v^{re} Rome collationem verum opus erit
cito scribere et mittere pro nova provisione ad Sedem Ap^licam.

Cum scriberem non pridem nomine Mis Regie ad Sedem
Apostolicam litteras, scripseram eas duplicatas, alteras enim
ad Clementem septimum, alteras vero ad eum qui in lo:
cum demortui illius sufficeretur, et quoniam dudum inuul:
gata

hic erat mors Clementis putans ego alium Pontificem iam
pridem etiam Electum fuisse scripseram in eisdem lite-
ris ad eum pertinentibus datam ultima die Octobris
misique eas ad Urbem Romam per dominum Gorkowski
Quia vero is modernus Pontifex est declaratus et Electus
in Pontificem ~~xxij~~ aut ~~xxiii~~ Octobris non bene
licebit illas cum tam recenti data sanctitati suae redde-
re Quare scripsi nunc demum alias litteras cum da-
ta posteriore quas ad Romam .D. vram mitto cum
presentibus, et rogo eam plurimum curare velit ut per
Atheni Regiam subscribantur subscriptasque vras .D.
Roma per aliquem fidum et sibi notum Nuncium ad
me mox remittat. quo rem gratam mihi faciet
Ego deo sit gratia melius valere iam incipio brevisque do-
mo exire et demum in Kielce concedere decem illicque
mutato aere, quieti mee indulgere et vires corporis
mei longa egritudine attritas et exhaustas reficere
curabo, ad Conventum vero generalem regni nescio an
ire poteris obstante mihi nimia corporis imbecillitate
que magis angerebatur si curis aliquibus et laboribus
me nunc onerarem quos me in omnibus regni Conve-
tibus multos et graves ferre et sustinere oportet
atque ideo non temere videbor facere si eos nunc vix
ab egritudine erectus declinarem. Nescio quidem quomodo
bene probabitur hoc meum institutum occulto illi con-
siliario qui non aliud agit et curat quam ut nobis ve-
ris et legitimis Consiliariis ab animo Principis proxi-
mus exclusis, omnia ad nutum et prescriptum suum fi-
erent, sed interpretemur ille factum hoc meum ut ut
voluerit mihi certe salutis mee rationem abicere
non licet Bene valeat .D. vras Roma meque beneno-
lencia sua prosequatur Dat

342
Petrus Tomie Ep's Crac. Vicecancell.
Joanni Crupski Cantori Eccl' Sandomiriensis.

Venerabilis frater in Christo charissime. Quando profe:
cti sumus hieme preterita ex Conventu generali Protr:
conien' per oppidum Zaxnow Cantorie tue Sandomiriens
et Pr' olim tuus qui tunc illic fuerat nos ibidem conveni:
set, locutus est nobiscum, q' foret cum magno commodo tuo
et Ecclie si tu Suburbium illud quod ab una parte op:
pidi illius habent Nobiles de Gysstze, quodq' tenet op:
pignoratam ab eis dominis Smigiel'ski simul cum oppi:
do ipso haberes: rogaveratq' nos tunc temporis: ut per:
quireremus alibi, pre'sertim apud Capitulum Sando:
miriens de pecunia Ecclesiastica, que in redimendum
aut etiam in vniendum illud ipsum Suburbium hac lege
daretur q' pro ea census annuus conveniens in illo m'scri:
beretur. Cum igitur nos compertum habeamus esse
in p'ncipia Capitulo Sandomiriens pecuniam in emendum
Censum annuum convenientem destinatam, velleg' non
granatim Capitulum ipsum dare eam, hac lege in redi:
mendum atq' etiam emendum Suburbium predictum q'
ibidem census annuus conveniens sibi m'scribatur, tu vero
ad conficiendum hoc negotium non es bene accommodatus:
fac ut committas alicui homini probato ac maturo cum do:
minisq' de Gysstze familiaritatem habenti, qui cum
illis tuo nomine agat, quo faciant tibi potestatem Subur:
bium predictum a domino Smigiel'ski redimendi id quod

facturos illos non dubitamus modo addatne eis aliquid
pecunie ultra id quod numerandum esset domino Smi:
gielski, et postqz domini de Kizice in redimendum illud
a domino Smigielski consenserit, tu id nobis significes
nos vero posthac curabimus ut Capitulum Sandomirien
numeret tibi pecuniam quam daturus sis tam domino
Smigielski qz etiam ipsis dominis de Kizice quibus
ut diximus necesse erit numerare etiam aliquid ul:
tra id quod dominus Smigielski cum redimetne acci:
pere debet, cumqz tu subnebium ipsum in summa pecu:
niaria oppignoratam tibi habueris facilius de manu
et lenius a dominis de Kizice emere illud in perpe:
tuum poteris, exitqz melius et tibi et oppido, quando
subnebium illud simul cum oppido ipso obtinebis Pre:
terea adhuc non est solutus integre per te annus
gratie per dominum olim Zamoszki antecessorem tuum
Ecclesie Collegiate Sandomirien' Testamento legatus
quare fac ut citra dilationem longiorem illum solvas.
Decrevit etiam nuper Capitulum Sandomirien' con:
tribucionem pro reparanda Ecclesia Collegiata Sa:
domirien' itaqz volumus ut tu qz ratione eiusdem Co:
tribucionis id quod tibi soluendum est sine mora
solvas et aliter non facias Bene vale Dat^o Crac
die ij^a octobris M^o D. ~~xxx~~ m^o

243

Petrus Tomie Ep's Crace Vicecancell
Joān de Tanczin Marsalco Curie regie

M Agce domine amice charissime ac honoran'. Accepi
litteras vrē Mgciē quibus primum scribit de suo in:
columni reditu in Poloniam deinde aduersē valetudini
mee condolet, et foelicem longamqz vitam mihi precatur
quod D^{ms} vrē officium et summa in me propensio, est
mihi perqz gratissima, curaboqz illam vrē Mgciē omni
studio et gratificatione mea semper referre. Ego post
longam et granem egritudinem meam vales quidem nūc
paulo melius, adhuc tamen ab illa liber planē esse ne:
queo, spero autem qz demceps pristinas vires longa egrit:
udine consumptas recuperabo

Quod vero scripsit mihi vrā Mgciā commissum esse sibi
à Regia et Rli Mtibus mecum nonnihil conferre:
id ipsum ego ex litteris suarum Mtatum ad me datis
abunde intellexi, libensqz obibo munus à suis Mtibus
mihi iniunctum ita vt nihil opere et diligencie mee in
eo pretermisum esse videatur. Bene valeat vrā Mgciā
megz benenolencia sua prosequatur Dat Craconie
die vi^a octobris Anno M^o. D. XXX m^o

Tomicius Ep's. Luce'a Gorca Castello Posnan
& Capitaneo maioris Polo & generali

M Agge domine, domine et frater honoran^{me} Magnas
ago et habeo gratias Vre Mgrie q me per seruito:
rem suum dominum Casparum Caczkowski in hac tristi
et valde longa egritudine mea visere omniaqz sansta
ac foelicia mihi precari dignata est curaboz illi hac
eius exga me pietatem et benenolenciam omni studio
ac facultate mea semper referre. Que autem Vra
Mgia eidem seruitori suo Caczkowski mecum verbis
agenda comiserat in hiis ipse vicissim plenam relati:
onem omnium ex me auditorum illi faciet. Me amori
fraterno Vre Mgrie ex animo commendo valeteqz
illam dni saluam atqz felicem vehementer deside:
ro. Dat

344

Petrus Tomieski Eps Cracc. Vicecancell.
Andreas de Gorca Castell^o Califfiensi.

Mag^{re} domine Nepos charissime. Dominus Caspar Caczkow:
ski inuisit me et salutauit nomine ac verbis Vre. D.
Quod eius officium ut est mihi perquam gratum, ita cura:
bo illud vicissim amore et benivolencia mea ei semper re:
ferre. Pecuniam quam Vre. D. ad eius necessitatem mu:
tuam dederam idem Caczkowski indicauit apud Alexea:
tores per me recipiendam quam illi q^o certificauerunt ia:
se domino Doctori Borek mihi numeraturos et promide
remitto per dominum Caczkowski Syngraphas Vre. D.
Cupioq³ illam valere saluam semper ac foelicem Dat^o

Petr. Tomie. Eps Cracc. Vicecancell.
Sigismundo primo regi Poloniae.

Sacra Regia M^{as} et domine domine clementissime.
Post perpetue seruitutis et orationum mearum in gram
M^{as} Vre. Serme humilem comendacionem. Nobilis Iaco:
bus Russiczki reflexit ademptas esse sibi per Capitaneos
sen officiales M^{as} Vre Halicien^o et Robatmen^o villas
M^{as} Vre Nastanczisko ad Robatm^o; Monosiedlce, Tu:
czampi et Chrostowicze ad Halicz spectan^o: quas ipse te:
nuit hactenus pacifice ex predecessoribus suis, in pecuniarum

sumis oppignoratas Quoniam vero illi cansantur se ea
 adempcionem villarum ipsarum mandato M^{ti}s V^{re} fe-
 cisse vadit ipse ad M^{tem} V^{ram} Serenam cum litteris id
 coram illa comprobaturus q^d prefate Ville nisi solutis
 sibi prius pecuniarum sumis in eis inscriptis admini sibi
 Ince non possint. supplico M^{ti} V^{re} Seren^e dignetur con-
 spectis ipsis eius litteris vel villas rursus applicari vel
 summas pecuniaras in illis inscriptas numerari et solui
 ei mandare, ne pauper Nobilis et subditus M^{ti}s V^{re} in-
 iuria aliqua et gravamine affectus esse videatur. Quo of-
 ficiam instissimo Principe dignum remq^{ue} clementie et ex-
 celse v^{re}luti sue congruentem faciet M^{tas} V^{ra} Seren^a
 Cui me iterum supplex commendo, et quam dominus deus
 in sua gratia quamdmittissime conferuet foelicem ac sem-
 per incolumem. Dat^o

Petrus Tomie. Eps Cracovien. Vicecancell.
 Georgio Raduilo Castell^o viliensi. exerci-
 tui Magni ducatus Lituan^e capit^o generali.

M Agee domine amice charissime ac honoran. Profecturus
 isthuc in Lituaniam is filius domini Sirakowski Judicis
 Castri Cracovienⁱ, me conuenit, simulq^{ue} animum et delibera-
 tionem suam hanc esse sibi declaravit vt se V^{re} Mag^{ae}
 seruiio addiceret, rogans vna cum Patre suo, vt darem ei
 ad v^{ram} Magiam litteras meas commendatrices, quarum
 adminiculo se voto hoc suo facilius positurum fore crede-
 re visus est. Itaq^{ue} comendo eum V^{re} Mag^{ae}, et rogo illa
 plurimum suscipere et adserere eum velit numero serui-
 torum suorum, qui vt militari animo p^{re}ditus est, in mi-
 liciq^{ue}

liciaq; quam multos annos obinit in Russia et Podolia mul:
tisq; vicibus talia experimenta sui dedit ut bonum no:
men et Nobili Polono dignum inde refferat. ita poterit esse
vni v're Mgrie valebitq; etiam ad obenda munera mi:
litaria in quibus tantum est exercitatus ut vel Tmema
militem quam nos Rotha dicimus ductanda comitti ei pos:
set et promde erit mihi res longè gratissima si illum Ma:
gnificencia v'ra suscipere dignabitur. Valeat foelix et
optime incolumis v'ra Mgria meq; v'leri illa benivolē:
cia et amicitia sua prosequatur. Dat

Petrus Tomiecki Ep's Crac. Vicecancell.,
Nicolao Gola de Dalegiow Castell. Halicien:
et militum mercenariorum in Russia duci
ac p'fecto.
Et Stanislaw Sieniński.

Generosi domini amici charissimi. Post discessum Mgri domini
olim Olbe de Chodecz Palatini Crac. Annuncii D. v'ram
commendavimus Sorori sue domine Castellane Sandecen
Iheronimum de Cracovia illum servitorem et rogamus
illam ut servitutis eius p'fato domino Palatino per plures
annos exhibite bonam haberet rationem, cumq; ita expe:
diat quemadmodum expediri licet talem servitorem qui ut
videbatur domino suo ceteris dexterior solertior et ad ser:
viendum expeditior, ita ad munia servitutis prestanda ap:
plicabatur per illum frequentior. Quoniam vero nunciatus
est nobis p'fatam Castellanam Sandecen' proximis hisce
diebus è vita excessisse: necdum familiam domini olim Pa:
latini fr's sui expedivisse, rogamus D. v'ras, velint ipsu
Iheronimu de Cracovia, et officiis benivolencie sue com:
prehendere, et pro servitute ipsius ita liberaliter expedire,

ut non pemiteat illum domini dominorum de Chodecz sedulo
et fideliter seminisse, cognoscatq; se fructum ex hac q;
commendatione mea percepiſſe. quidquid autem benefice-
rie sue. D. Vre in eum collocaverint id nos et gratissimo,
animo feremus et officiis amicitie gratificatione q; mea
illis referemus valeant et sint foelices. D. Vre Dat

Petr. Tomic. Ep̄s Crac. Vicecancell
Jacobo de Buczac Ep̄o Chelmensi

RME in Chrō Pr et domine frater et amice charissime
ac honoran'. Venit ad me Nepos. D. Vre Rme Ioan:
nes Crupski Decanus Leopoliē' et Cantor Sandomiriē'
qui attulit et reddidit mihi à Vra Rma litteras qm:
bus bonam valetudinem per me recuperatam mihi gra-
tulatme, simulq; significat decessum meum isthic minulga-
tum iam fuisse sed per dominum Plechowſki ex opinione
hominum demum explosum eum esse. Gratissimum est mihi
hoc gratulandi officium quo Rma. D. Vra pro suo in
me studio et affectu me est prosecuta, circa boq; illi vici-
sim hanc eius in me propensionem benivolencia^{et} gratifica-
tione mea semper refferre.

Quod autem scribit. D. Vra Rma eius Genitum do-
minum olim Georgium Crupski Pallatinum Belzen li-
beros suos, Nepotes. D. Vre Rme ex Sorore, non par-
va iniuria per hoc affectisse, q; uxori sue ad eius vita
bona miseripſisset, postulatq; à me. D. Vra Rma ut ipsis
eius Nepotibus ope patrociniq; meo non deessem quo ab

hac ipsa iniuria per dispositionem patris eorum irrogata le:
nari possent. ego venera in ea sum sententia q̄ dominus olim
Palatinus Belzen' vivens jure disponere potuit de bonis quo:
rum erat dominus, existimq̄ esse modestie ac observantie
eius liberorum ut non intrent nec retractent quicq̄, quod
per illum est ordinatu. quin deest eos rata et grata ha:
bere omnia per illum acta et constituta. sed neq̄ mihi co:
venit ut aliquid agam in hac re cum domina Palatina
Belzen', cum qua nulla mihi intercedit noticia. Quodsi D.
vra Bema agere, ceteriq̄ amici et cognati Nepotum eius
prefatoru agere voluerint cum illa quicquam, super eo
negocio, id ego voluntati atq̄ arbitrio. D. vre Beme et
illorum relinquo.

Ceterum significatum est mihi Bema. D. vram bona
sua hereditaria Podhajere et Lithwinow domino Castel:
lano Voymicen' vendidisse que res non potest non cedere
mihi in magnam admirationem. prestabat namq̄ meo judi:
cio ut Bema. D. vra bona hec a consanguineis suis no
alienasset sed eis illa conservasset quandoquidem a multis
sepe factitatum viderim ut bona sua ne a familia sua
alienarentur, hominibus etiam nulla sanguinis necessitu:
dine sese attingentibus post decessum suum possidenda ap:
plicarent vram autem. D. Bema omni circa suoru post:
habita bona sua in domum aliena hac eoru venditione
traduxit. Non obmirgo. D. vram Bema ex hoc facto
ipsius. sed solum significo illi non admodum mihi factu
eius probari / audio quidem. D. vram Bema peccu:
miam pro bonis ipsis numerata in usum Eccle' sue des:
tinasse sed venera longe melius et sanctius esset illam in
vina templa consanguineos scilicet suos collocare quam
muris et parietibus templi expensas ferre.
Cum venerit huc lyra adolescens, qui Bema. D. vram

Vendit autem Bona sua subscripta: ampla ac fructuosa, parvo pretio
Ei q̄ magis curis reginalis. Et eo agente et sollicitante possit pervenire ad Epatum
Ploansem. Regine dedit pecunia p̄ bonis venditis acceptam. postea vero factus
Eps Ploren: singulis annis dum vivit dabat per mille florenos: pensum tantum regine.
Erant tunc munda ac mercatus Epatum. Regi vero id Eps promiserat
omnem Abacum suam argenteam: post mortem in Epatu Ploren servatam. Sed
fifellit. Nam mortuo Eps ad regem in p̄mitti. quod Abaci erat: p̄ quosda
consanguineos distractu erat.

eiusq; Sacerdotes minime affecti ego audita utraq; parte
dispecto rei negotio poenam de illo instam et legitimam
sumere non pretermittam valeat foelix et incolumis
D. Vra' Roma meq; benivolencia sua prosequa:
tunc Dat^o Craconie die xv^a octobris Anno
domini M^o . D^o . xxxiii^o

Tomiczki Eps.
Iacobo Vchaniski Canco Chelmeni

Venerabilis domine frater in Chr^o dilecte. Quando retu:
lexat nobis servitor noster Venerabilis Albertus
Kievski, se rogasse te, ut illi vota colligeres apud ami:
cos tuos patronos Ecclesie Parrochialis in antiqua
Brzesko vacantis, nos tamen tum de fide et integritate
tua nihil plane dubitavimus, complacitis tamen
exemplis edocti res humanas ubi de fortunis agitur
solere esse lubricas et mutabiles, scripsimus ad
te litteras meas ut te in fide servitoris mei contine:
remus ne scilicet ea vota que pro illo p^{er} te querere:
tunc in alios presentatos conferres, quod metuere
tum demum de te desimus, dum vidimus lras tuas
ad servitorem, nem^o Kievski scriptas, quibus illi
fidei et candoris in eum ^{10. de Tarnobrzyn} cui argumentum prebisti.
eas nos ad Argum^o D. Palatinum Podolie misimus,
Nunc autem non sine summa admiratione litteras
tuas scriptas ad nos legimus: quippe ex quibus compe:
rimus nedum te mutatum esse vota q; servitori nostro

promissa non solum retinere te, sed etiam eas voces quas
ille apud Mgum dominum Palatinum Podolie et Nobiles
de Mosgana intercessione nra et magna cura sua iam
consecutus est impetrare velle aut iam impetrasse ad Ec:
clesiamq; in Brzesko obtinendam summo studio contendere
quod nos vehementer perturbato fecimus animo. et fane:
remus nos quidem vt tu Ecclesiam predictam in Brzesko
obtinerere posses, cum propter viculum tuam, tum quia sci:
mus te tennes adhuc fortunas habere, verum quia non
putamus te suffragiis patronorum tuorum consequi illa
posse, cum patrum ipsi sint inter se dissidentes, facies no:
bis rem admodum grata, si Ius tuum seruitori nro Al:
berto Kiewski facere volueris, qui si tuo Iure Ecclesia
predictam consecutus fuerit non erit ingratus tne erga
se humanitatis, et recompensare illam curabit, ita prout
nos decreuerimus, de qua re latius significabimus per
Notarium nrm quem ilico post hec festa ad dominum Pa:
latinum Podolie et ad te mittemus Bene Vale Dat.

Tomicki Ep's C.
Simoni de Caliss: Causarum Procuratori.

Honorabilis domine frater in Chro dilecte. Presentatus
est ad Ecclesiam Parrochiale in antiqua Brzesko Ve:
nerabilis Albertus Kiewski seruitor nre, cui etiam
et dominus Vchanski Canonicus Chelmen voces et suf:
fragia à certis patrum eiusdem Ecclesie sibi quesita
et conciliata libere concessit, et quoniam presentati sunt
q; ad predictam Ecclesiam alii nonnulli, qui band du:
bie seruitori nro litem intentare pro illa curabunt, vos

verò ut edocti sumus periciam Juris patronatus eiusdem
Ecclesie et forte etiam munimenta illius aliqua habetis,
quippe qui olim in procureanda illius actione versati fue-
ritis, postulamus à vobis, ut quicquid opis consilij; vñ
in negotio dicte Ecclesie prestari à vobis potest, id to-
tum in causam servitoris mei collocare velitis, ac ean-
dem illius causam sine vos ipsi in Jure meo agatis, cum
sitis etiam per servitorem Procurator inter alios con-
stitutus, sine Magistrum Andream de Vezandow
quocienscumq; et ubicumq; fuerit necessarium institu-
atis et dirigatis, quo pacto in tractanda et agenda illa
gexere se debeat. Quo facietis nobis rem omnium gratis:
simam, quam vobis vicissim offerente se occasione bene-
ficencia mea referemus, servitor autem meus officiis erga
vos suis pensare curabit. Bene valete. Dat. in Kiel:
ce die XIX Decembris Anno M^o. D^o. XXXV°.

Petrus Tomieski Ep^s Crac^o Vicecancell.
Ioanni de Tarnow Palat^o Russie

+ Sienjowski
M Agce domine frater et consanguineus charissime ac ho-
norari. Cum nuper huc ad me venisset Claiski scriba
militum ex publico militantiū exhibuissetq; mihi ea-
rum litterarum exemplum quas de Taxatorum menc-
sione metnenda. D^o Chora^{zic} ad dominum Castellann^o
Halicien^o scripserat in magnam me adduxerat admi-
rationem, quod formido hec de irruptione Taxatica
tempore hoc infortunio fuerit in vulgus sparsa, verum

cum ex litteris Mgci^e Vre id de illorum facto ita cognovi
non amplius miror, sed doleo istos lupos famelicos disce:
re iam in meos, temporibus incongruis rapine studio
proficere. Sed cum deus nobiscum quis contra nos, val:
de enim clementer dominus deus agit nobiscum cum parvis
presidiis, promissos, micantos opprimi non patiantur.
De Mgci^a Vra que se a Russia procul exclusam scribit
nescio quod nunc dicam, hoc tantum dico quod animum
bonum in re mala obtinere dimidium est mali. presertim,
cum prolixa sit rerum mutandarum occasio et cum id
qui exclusit potestatem renovandi habeat. Sperandum
equidem est nobis vix omnia in melius casura. pre:
sertim si nos nobis ipsis non decrimus. Non possum enim
non multum laudare istam Mgci^e Vre in rebus publi:
cis vigilantiam que quancumque de aliquo motu vel
panore ab hostibus excitato nuncium accipit ipsa exare:
re in subsidium non granatur. hac re enim nihil
dubito illam et suis. Regie gratiam et regnicolarum fa:
vorem sibi conciliaturam fore. Scriberem plura Mgci^e
Vre et de domesticis et de externis que nunc aguntur re:
bus. sed cum istuc mittam ad illam. Do^m Macziewski Ca:
nonicu, per illum malo que scribere debeam nunciare.
Interim me amori et benivolencie fraterne Mgci^e Vre
commendo. quam ut Christus dominus in longa vita et
affluenti foelicitate servare sibi et nobis amicis digne:
tur, ex animo opto. Dat^{us} Cracovie in Novembris
Anno domini. M^o. D. XXX in

Petrus Tomiecki Ep's Crac. Vicecancell.
I oanni Choienski Ep'o Premislensi.

RME in Christo Pater et domine frater et amice charissime
ac honoran' Quanta fuerit Stanislaus Hosium sexui:
torem meum gratia complexus. Remus dominus Conar:
ski Cracomien olim Epus, qui me suum in locum ipse su:
brogavit. puto. D. Vram Remam non ignorare, ego
q' perpecta eius, tum in illius mei antecessoris, tum in
meis etiam Nepotibus erudiendis, fide et diligencia mi:
nime vulgari, non putari mihi committendum, ut maiore
in eum liberalitate et beneficentia quam ego antecessor
meus usus videret me. Itaqz et duobus cum anni Sacer:
dotis, que non honori minus q' utilitati ei esse possunt
et cum viderem incredibilem visendam Italie cupidita:
te ardere, tante eius et tam honeste voluntati deesse
nolui, quum ipse cum sumptu ibi meo alim, atqz illius
esse arbitrii volui, quoad vellet ibi ut maneret, cum
vero patrie se desiderio teneri mihi significasset ut
instam sibi apud me et clementem esse servitutem intel:
ligeret. facile passus sum voti sui cum compotem fieri
redemptum illustri cum gratia excepisse, cumqz id veheme:
ter cupere intelligerem, non solum proficiendi ad pare:
tes suos potestatem illi dedi, verum etiam omnia, que ad
iter hoc conficiendum essent necessaria liberaliter sup:
peditavi. Mirabitur fortasse Vra. Rema. D. quorsu
hec tam longe repetita pertineant: ut intelligat, quo ma:
iora

iora in eum beneficia contuli eo mihi res eius curae esse ma:
iori. Nam ut Pictores et praedari artifices opera sua pau:
lo maiore diligencia fabricata valde diligere dicuntur et
amare ita nos eos quos multis beneficiis ornavimus peri:
de atq; opera aliqua mea meis manibus fabricata charos
mihi habere solemus. fecerit itaq; mihi Vra B^ema
D^o rem longe gratissimam atq; omnibus meis vicissim of:
ficiis referendam. si gratia sua et auctoritate in omnibus
aut eius aut paternis negociis primo q^o tempore expedi:
endis diligenter eum adiuverit. Vnum autem habet pre:
cipue negocium de quo ipse dominatione Vra B^ema certu:
orem faciet in quo semotis omnibus arbitris ne res dimul:
getur non vulgari gratia et benivolencia. D. Vre B^e
indiget quam ut ei impertiri dignetur vehementer oro
atq; negocia eius omnia ita B^ema. D. Vre commen:
do ut maiore studio magisq; ex animo commendare no:
possim. hoc mihi ut curae queso ne qua mora nego:
ciis eius expediendis afferatur ut ad nos primo q^o tem:
pore ex animi sui sententia rebus suis omnibus confectis
redire possit. faciet Vra B^ema. D^o rem et virtute sua
et amore nostro ac benivolencia dignam quam ego illi vi:
cissim omni studio et officiis amicitiae referre per omne
occasionem curabo. dominus deus servet q^o duntissime
Vram B^emam. D. sospitem et foelicem. Cuius fraternae
benivolenciae me ex animo commendo. Dat^o Cracovie
XVII° Septembris Anno. M^o. D^o. XXXIII°

S Janisslaus Hofius vtriusq; iuris Doctor.
Petro Tomicio Epō Cracc. R. P. Vicecancell.

R ME. in Chrō Pr' et domine domine clementissime.
Post humilem servitutis mee comendacionem. Et lras
R. D. Vre' Mti' Regie' reddidi et responsu postri:
die tuli, sed non eiusmodi quale vel sperabam vel
optabam, visa est enim Regie' Mti's voluntas vehe-
menter ab eo abhorreere quemq; in vni parentis locum
ut sufficeret ubi is vita functus esset, quod utinam
non ita cito contingat, tum se qua de re peteretur deli-
beratum dicebat, hec cum a Remo domino Pre'mi:
slien' dicta mihi essent, fui sanē quam conturbatus, sed
ab eodem postea in bonam spem erectus sum, fortasse
Regibus is mos est prius ut ambientes sperando atq;
expectando enecari velint, deinde ubi inter mortuos vi-
derint, tum si ita visum eis sit, exoriri paulatim et
quasi reniscere eos patiantur, hunc morem laudet lice-
bit qui volet: mihi certe maiori laude digna videtur
R. D. Vre' consuetudo, quē ne locum quidem am-
bitiōni relinquit, sed si benigne alicui factum aut
auctum aliquem vult et honestatum, prius id ei con-
fectum dare solita est, quā vel optare id ei in me-
tem venit. talia beneficia et divina mihi videntur,
et eius generis: in sempiternum ut tempus denictu
hominem reddere queant et obligatum, sed qui longa ex-
pectacione suspensum ambientis animum tenet, is quē

donare postea dicitur, non parvo mihi vendere videtur,
nisi forte hoc enim mouet pronerbum. quo putare dicuntur
merces ultro nec sed ego illud, ut multo celebratius, ita non
paulo verius existimo, Bis dat qui cito dat. Neque miror
adeo, si non desint homines, qui cum tantum esse negotii
videant et difficultatis in precario aliquid obtinendo, eme-
re potius in animum inducant id quod vehementer cupiunt
quod rogare, sed mihi deus omnia prius eripiat, quam hoc
meum Iudicium, quo ego vel in extrema paupertate vitam
degere satius duco, quam in rebus pugnare, quibus omnia
Castella expugnari posse Philippus dicebat, in quo modo
asellus amplexu onustus ingredi posset, quoniam et hoc deum pre-
cor, animum ut meum ab omni denique ambitione libe-
rum esse velit: credi enim vix potest quantopere hec me
cura sollicitum habeat, non tam hercule quod fortunas fruis,
hac dignitatis accessione valde angere posse putem, sunt enim
vestigalia huius officii opinione mea tenuiora, ut nonnihil
verendum sit, ne patrimonii quod iacturam faciat frater, si
velit ex dignitate gerere. Non tanta itaque locupletandi fruis
cura angebat, quam quod paternum ut nomen retinere
possit, quo passim ab omnibus iam fere appellatur, id mi-
randum in modum cupio. deinde vero videtur mihi neque
ipse, neque bona et possessiones paterne, quibus iam plerique mi-
biant, ita cuiusvis minime futurum oportune si hoc apud
Regiam item frater officio fungi possit. hoc est vnum et so-
lum propinuum commodum et emolumentum, quod ex eo
percipi queat. sum adhuc in bona spe fore nos voti nostri co-
potes, dixit mihi Remus dominus Premislien' qui egregia
quadam voluntatis inclinatione in me propendet atque ex
animo nos adiuuare cupit, se non putare, ut preces R. D.
vire apud Regiam id quod merentur pondus ha-
biturum non sint. Quare bene me sperare iussit. quiescendum

esse paululum deinde ad intermissam petitionem redendum.
utrumque res ceciderit, mihi quidem ferendum erit, eo autem
quo poterit, sed. R^m. D. V. quicumque sit petitionis exitus
futurus, sempiterno tempore plurimum debitori sumus
omnes, quae tam promptam attulit ad iuvandum et ornan-
dum fratrem meum voluntatem, precamur omnes Christum
Iesum vere salutis autorem, ut. R^m. D. V. dominum
et benefactorem meum clementissimum in plures annos
salvam servet atque incolumem. Cuius nos solite gratiae
atque clementiae, ea quae summa possumus animorum nostrorum
demonstratione commendamus. Vilne praedie Simonis et Iude
Anno domini M^o. D. XXXIII

Schedula add. ep^m Cracoviensi

PRE. Prelati et Canonici Ecclesiae mee magna afficiun-
tur contumelia a domino Comolinski Notario terre
Syradien^{is} qui violentex et sine ullo Iure occupat quae-
dam illorum loca ab immemorabili tempore possessa et
flumine a bonis Syracomyn separata, quae ille nupex nescio
quo Iure quesivit, quia de re cum Prelati ipsi et Canonici
Ecclesiae mee sint solliciti et dominus Macziewski bo-
norum illorum praesidens, bonoris. D. Vre causa in cu-
ius officiis versari dominum Comolinski cognoscit, resi-
stere illi per tumultum abstinet. D. Vram Remam
plurimum rogo: continere velit dominum Comolinski me
tam impotentex infestet. Prelatos et Canonicos Ecclesiae
mee qui alioqui si. D. Vre Rema rationem non habe-
rent, illius iniurias cum dignitate sua excutere possent et sp
poterunt

Rendi domini confratres nri maiores honoran. Receptis
litteris .D. Vrarum quibus negocii cum Mansionariis acti
vationem nobis exponunt, percontati sumus mentem et con:
silium Rmi domini nri quo potissimum tempore .D.
Vras cum istius Ecclesie Mansionariis ad se malit acce:
dere et sane .D. sue Reme non videtur ut .D. Vre
Caroniam veniant qm et illius .D. Rma breui hinc disce:
dit recto in Kieleze iter factura et ibi moratura. Qua:
obrem nra sententia commodius facta videtur ut .D.
Vre in Kieleze veniant partim ob loci propinquitate
partim vero q tum iam in valetudine dominus Remus
erit confirmatior non veniant tamen prius q dominus
Macieowski ex generali Conuentione Polzeconien re:
dierit de quo reditu vel ipse .D. Vras certiores faciet
vel quicumq alius facile tum cum id erit factum illos
edocebit, cupemus enim nos pro bono istius Eccle:
meliozem quam possumus prestare operam et .D. Vrarum
voluntatati et saluberrimis consiliis pro debito nro
inservire quibus nos ex corde commendamus et ut re:
cte valeant sintq foelices omnes optamus Dat

Tomicius Ep^o Choienski

R^E ME in Chro^o Pr^o etc. Ioannes Clonowski seruitor quo:
dam gratus domini Lascki Archiepi^o defuncti, preposi:
tus erat curandis negociis et percipiendis proventibus
Capitanei Siracien^o. Is nunc cum à domino suo in red:
denda ratione se granatum sentiat ad Regiam Nitem
pro auxilio confugere decrevit, sperans eadem mea co:
mendacione apud .D. Vram Remam se fore gratio:
rem, literas p^{re}stes amicorum suorum opera à me depre:
catus est, quibus illum commendo .D. Vre^o Reme et
rogo vt hominem probum et eius Regni vtrumq^{ue} mo:
pem Nobilem suo consilio et patrocinio sublenare apud
Nitem Regiam velit, quo rem piam et mihi gratam
.D^o. Vra^o Rema prestabit. Cuius me amor et bene:
volencie vt soles commendo et sanam illam esse atq^{ue}
multipliciter foelicem esse ex animo opto Anno doi
m^o .D^o. XXXX m^o

Enerose domine, amice charissime. Ego et habeo ma:
gnas gratias D. vræ q nonarum rerum quas ex
Hungaria recens et de Regis Ioannis et de domini Pa:
latini Syradien' rationibus accepit, me impartiri et
certiorem facere voluerit. eiusmodi enim sunt vt ex illis
nihil preter bonam spem et consolationem percipi possit.
Id si quidem quod Stajnkriecher intis Regis Cubicula:
rius et dominus Succameraxius Crac de Regis Ioan:
nis responso rettulit, spem optimam mihi facit, de domi:
ni Palatini Syradien' celeri et honesta liberatione. In
quo deus omnipotens ei auxiliari pro sua clementia dig:
nabitur. Nos qz quantum in nobis erit, et votis nun:
cupatis et opera diligenti illi et saluti eius non deeri:
mus pro virili mea. Dehinc autem si quid aliud
scitu dignum illinc emerget cupio ego a D. vræ fieri
certior cui hanc operam referre officiis amicitie et
pari gratificatione curabo.

Quid factum est in negotio seruitoris mei Nicolai Czi:
kowski, plane intellexi, et quod sit bonis mediis com:
positum, gratus audiri. Cupio vt sit foelix D. vræ et
dni sospes ac incolumis. Cui me ex animo comendo Dat
in Dobronoda die 5. Decembris Anno 1534

Sigismundus primus Rex Poloniæ.
Ferdinando Ro. Hung. Bohem. regi.

Ex^{me} Princeps et domine, frater et Consanguineus^{me}
charissime ac honoran^{us}. Cum hic postreme Oratorem
M^{ris} V^{re} Serme apud nos egisset. Magnus Sigismundus ab
Herberschtein. declaravit nobis q^d amantissimis et singu:
laribus benivolentiæ officiis. meas et domus mee ra:
tiones meas V^{ra} Serma prosequatur. nullam scilicet oc:
casionem pretermittens qua vel nobis vel alicui ex libe:
ris meis. cum dignitate prospici et commodari possit.
pro quo humanissimo et liberali affectu. etsi tunc ut de:
buimus magnas verbis egimus M^{ris} V^{re} Serme gratias.
nunc tamen iterum pulchris verbis idem repetimus. non
vulgari gratitudine suscipientes. quod M^{ris} V^{re} Serme
emce sit ut filia mea natu maior honorifice in Matrimo:
nium collocetur. Dixerat enim nobis ipse Magnus Sigis:
mundus M^{rem} V^{ram} Sermam dummodo nos non
abnuamus conficere velle ut illi domino Frederico
Comiti Palatino Rheni et Banaric^{us} Duci desponderi.
posset. In qua re cum illo tempore non licuit nobis certi
aliquid in alterutram partem declarare propter inceptum
cum alio Principe sicut erat M^{ris} V^{re} cognitum. de eodem
Matrimonio tractationem: responderamus nos post festum
Sancti Michaelis quando de primis tractationis auspiciis
resoluti essemus. mentem meam de ratione istius alterius
affinitatis M^{ris} V^{re} Serme explicare. Quod tempus

cum iam preterit: et nos umbili iam etati istius filie nre pro:
 uidere cupiamus, ad persuasionem utis vre Serme quam
 a sincere animi erga nos affectu proficisci confidimus, asse:
 timus et contenti sumus despondere istam dominam Hed:
 uigim filiam nram charissimam. Illi domino Fridexico
 Palatino Rheno predicto, in qua re si commodum videbit²
 uti vre Serme. quod reliquum est ita ut cepit ad effe:
 ctum perducere, ab illa maiorem in modum rogamus, pa:
 terne id primum dispicere velit, sit ne Matrimonium hoc
 filie nre futurum nunc et in posterum gratum atqz ho:
 norificum, quo perspecto, curare et efficere ut pro certo tempore
 Oratores illius Principis postulatum a nobis filiam et ad con:
 cludendum de omnibus Matrimonij futuri conditionibus ad
 nos veniant, cum quibus si et utas vra Serma suum mit:
 teret aliquem ad nos hominem, esset hoc nobis mirifice gra:
 tum et acceptum, quod cum nos cognoscemus ut speramus
 item vram amantem et pie quemadmodum cepit promo:
 vere, curabimus id vicissim illi nris officiis omniqz studio
 et facultate nra ac benenolenti ad omnia propensione sp
 referre. Cuius nos amori et benenolentie fraterne com:
 mendamus, simulqz optamus ut deus omnipotens illam
 cum omnibus suis seruet semper felicissimam ac recte
 et quamdiutissime sanam et incolumem. Dat^o in Kielec
 2^a decembris Anno M^o. D^o. XXXIII°

Petrus Tomiczki Ep's Crac. R. P. Vicecancell.
Sigismundo primo Regi Polonie.

Cum ex multis et gravibus morbis, quibus cum Semestri
iam temporis spacio conflictatus sum, tandem aliquando
divina ope et misericordia recreatus essem, neqz tamen pla:
ne omnibus tentationibus liberatus pristinqz incolumitati
restitus, visum est medicis quorum consilio utebatur ut re:
cuperandarum vicinam causa animam meam curis curis
relaxarem, atqz in solitudines aliquas me conferrem, quo
vitam degere possem quietiorem. Qui cum recta mihi consi:
lere visi essent, parandum putavi. ecce autem cum nondum
ad eum quo constitueram locum pervenissem, venit ad me Do:
bronodam Stanislaus Wloschek nuntius vnacum lris
.S. M. vix que me adeo exhilarauerunt, ut earum le:
ctione non mediocriter valetudinem meam alienatam esse
intelligerem, nam que vna vel maxima pectori meo in:
fixa fuit cura, ut p'stina ac integerrima Princeps om:
nibus et corporis et animi dotibus ornatissima Sacre
Maj' filia primogenita tali tantoqz patre dignissima, aliquem
se dignum sponsum reperiret, cui collocari posset, ea me iam
liberatum esse videbam, posteaqz ex his certior factus su
p'st' domini Joachimi Marchionis Brandenburg' principi:
pis Electoris filium, eam sibi in matrimonium dari cupere.
credibile non est quantum ea ex re voluptatem acceperim
videtur enim mihi optima Princeps enismodi Maritum ha:
bitura, cuius eam penitere non possit, quiqz ex illius et S.

M. Vre dignitate sit fulmens. Itaqz nichil facturus ex am
 libentius qz vt mandato Sacre Mti Vre obtemperarem
 atqz ad Serenam Principem Annctum hunc nomine S. M.
 Vre perferrem atqz eam hortarer vt suam qz voluntatem
 ad consilium Mti Vre aggregaret. etsi huius hortationis in:
 digere minime videtur cum illius voluntas nunqz a man:
 dato M. Vre discrepare sit solita. sed cum ita casus tulis:
 set vt eo tempore Craconia abessem. dolenter id quidem tuli:
 feci tamen vt Serenam ac clarissimam Principem pro eo
 atqz S. M. Vra mibi precipere dignata est per litteras di:
 ligenter hortarer suum ad id Matrimonium consensum vt
 accommodaret. Quod superest deum precor vt hoc Matrimo:
 nium fortunet et foeliciter ceptum ad exitum perducatur foelici:
 orem. Sacre vero Mti Vre supplico ne durius id accipiat
 qz hoc tempore Comitiis Regni non intersum Nam animus
 quidem fuit semper ad obsequenda Comicia huc promptissus
 sed corpus animo vires non permide suppeditabat. Quare
 Medicorum consiliis deterrebar qz repentes istos morbos
 cuius generis fuit is ex quo laboravi non alia re qz qui:
 de atqz a curis vacatione curari posse dicerent. Testis
 esse mibi potest ipsa S. Mti Vra quam impiger semper
 fuem ad omnia et S. M. Vre et regni illius negotia obe:
 unda: sed hoc tempore necessario fuit valetudini seruandu
 dandaqz opera vt quod libenter facio diu facere possim. domi:
 nus deus seruet Mtem Vram incolumem ac foelicem ex
 Kielce XIX^a Decembris Anno 1535

Petrus Tomiczki Eps Crac. Vicerancell
Luce de Gorca Castell' Posnamien. Capitaneo
Maioris Polonie generali.

M Agge domine domine et frater honoran'. Accepi ante dis:
cessum meum de Crac litteras Vre Magie quibus mihi
perscripsit filium p'teris domini Joachimi Marchionis Brn:
debueren' in animo suo constitui se ut postularet a me
Regia quo p'tima domina Hedwigis Regimla in mati:
monium sibi collocaretur. id quod ego libenter valde an:
dio. dudumqz namqz p'time domine Hedwigi Regimle
sexnio, et id omne quod scio illi fore utile et honorificu
pro mea viciu procurare studeo. declaravit autem mihi
et meas Regia per Cubicularium suum hoc idem filii
domini Marchionis institutum, et q ad eam venturi sit
ab illo Nunctii pro die festo Purificationis Sancte Marie
proximo ad concludendum hoc ipsum Matrimonium, qz
etiam dominus Prussie Dux tractando illi intererit,
prout hec Vra Magia fusius intelliget. ex Cubiculario
sue M'tis ad se ceterosqz dominos misso qui istuc P'ote:
comiam veniet, faxit deus ut Connubium hoc foelici omne
auspicetur. Ego venire isthuc ad Conuentum ge:
neralem regni non possum, qz sentiam nondum esse in me
tantum vicium quantum necessarium esset ad sustinendos
eos labores et curas quas in Conuentibus generalibus
Regni obire soleo. proindeqz me ad quietem huc contuli
et in ea valetudini mee indulgere aliquantisper consti:
tui. cum enim vires mee longa egritudine valde sint at:
tente

trite, necesse est, ut reficiantur id quod inter fluctus ne:
gociorum fieri non est possibile. Coeterum comisi domino
Hsbienſki meo nonnulla v^{ra} Mg^a reſſerre, cui in his
qu^e dicet meo nomine fidem v^{ra} Mg^a adhibere velit
valeatq^{ue} foelix et incolumis cum ſuis omnibus v^{ra} Mg^a
et me fraterno amore ſuo proſequatur Dat^o in Kiel:
re die. x^a Decembris Anno 1534

Petro Tomie. Ep^s Crac. Vicecancell
Jacobo de Clepars Doctori Theologo
Collegiato.

Venerabilis domine frater in Ch^{ro} chariſſime. Fuit hic
apud nos Cubicularius Regi^e M^{tis} qui attulit nobis
incundum et optatum Nuncium in negotio Communii ſt^{me}
domine Hednigis, venturos nanq^{ue} eſſe ad M^{tem} ſuam
Regiam pro die feſto Purificationis Sancte Marie pro:
ximo Oratores ab ſt^{re} domino Joachimo Marchione
Brandeburgenſi Sacri Romani Imperii Electore, poſtu:
latum, ut eam, filio illius in Matrimonium collocare dig:
naretur, cui rei M^{tas} ſua Regia iam aſſenſit, comiſe:
ratq^{ue} nobis per eum ipſum Cubicularium ſuum, ſiquis
reperiſſet nos iſtic Crac, ut illius. D. ſt^{am} de hac re
certiorem faceremus, abſentibus vero nobis referat eam
ſt^{me} D. ſue dominus Zuppaxius. Scribimus tamen
nos q^{ue} breues ad eius ſt^{am} D. de hoc litteras, poſtula:
musq^{ue} a vobis, ut eas ſt^{me} D. ſi id optaverit perlegatis
exponatisq^{ue} illi meo nomine q^{ue} probatur nobis plurimu
ut filio tanti Principis nubat. certo nanq^{ue} nobis per:
ſuadenus hoc Matrimonium fulmen eſſe. D. ſue ſt^{me}

et vniuerso regno laudabile et honorificum Et proinde
rogetis Illmam .D. snam vt huic voluntati charissimi
Patris sui non reluctetur sed se illi morigeram &
obsequentiſſimam exhibeat. quo faciet rem clarissima
Principe et obsequentiſſima filia dignam et domino
deo valde acceptam. Bene valete Dat. in Dobro:
voda die .5.^a Decembris Anno 1534

Primus Tomieſki Eps Crac. Vicecancell.
Hedwig virginii reginule Polonie

N Aiaſmeiſcha Cxolewno panno mmie miłoſcziva po zaleczeni
ſluzbi i modlitbwi moiei wlaſſka .v.m. Andrzejek ſlu:
zebnik .v.m. przniechawſchi tu dommie oznaimil mi ieſtż zan:
doſc i roſkazanie .v.m. ktore teſch xiandz Doctor Chieparz
liſtem ſwim mmie ieſtż niſſal. ia radem to wſchitko vezi:
mil go mi .v.m. roſkazac raczila i ſpiſalem liſti iakie:
bi .v.m. miała roſkazac piſac od ſiebie Cxolowi iego
mci y xiandzu Biſkupowi Przemiſſkiemu ktore .v.m.
poſſilam. ſam teſch piſſac banda Cxolowi iego mci abi
.v.m. tak vidac raczil iako bi to małżeńſtwo bilo zez:
czia a wielika ſlava iego Cxolewſkiei mci a poſitkiem
i dobrim .v.m. i wſchitkiego Cxoleſtwa iakoſch wtim
niepochibnia iſch iego Cxolewſka mci to wſchitko obaczic
raczi czego ieſtż potrzeba y giſcie mciida ie^o Cxolewſka
mci iedno tam gdzie bencię dobre. Ia teſch wiem iſch tam
gdzie iego Cxolewſka mci raczil vmiſlic vidacz waſchor
miłoſcz bandzie dobre i pozcziwie a ſlawnie i iego Cxo:
liwſkiei mci .v.m. iedno .v.mci. zato pilnie proſcha
abi .v.mci. to wſchitko wdziacznie przuimovac i czimcz

raczila czo iesth wola y rada iego Crolowskiej mci a izbi
 v m. volia swa z volia iego. Cro: m^o zgodzie a vedlie
 ici postampovac raczila. bo iego Cro: m^o wlei rzeczi tak
 wielkiej ktora sia v mci doticze dalibog sia nieomili.
 xiandz Biskup Przemyslski dotika tego wolezie swim
 ktori kn v m^o pissal iakobi v m. niewdziacznie
 prziimovac raczila tego czo crol iego. m^o przed tim
 kn dobre mu v m^o i swemu iednac a czinie raczil a:
 przeto abi iego crolowska m^o niepoznal izbi v m. ch:
 cziala sia przeczynie wlei iego. C mci albo wianzei
 cheziecz rozumiec mli iego Cro: m^o obmislac i rozu:
 miecz raczi, proscba v m. abi v m raczila poddac vo:
 lia swa pod volia i zdanie iego. C m. i wniezini sia ie^o
 Crolowskiej mci nieprzechynie bo chutnie rac, temw v m.
 wierzie iszi iego. C m^o. vafcha m^o nieomili ani zarwie:
 dzie stin daisch pan bog abi v m. abi v m^o dobrze
 zdrova a wessola bila a nawschitkiem sia tak miala
 iako v m^o. v iego swiantei miloszi zandac raczisch. Ja
 podrugie poruczam slusbi i modlitbwi swe wlaszox
 v m. Dan

Hedwigis Regula filia
Sigismundo regi Polo^e patri

Najasmiejszy Cxolu pamie a pamie mnie milosczivi. po zalie-
czeniu slusbi i modlitw moiei wlascey V. C. M. wielki
mi dziankami dziankniex. V. Cxolewskieci niei memi miloszi-
wemu pann i oiezu isch mia V. Cxolewska nie nawiedzie
poslem i listbem swoim raczil i wmschovac mi zdrowia y
wschego dobrego. Ja ta tak wielka laska zaslugowac cheza
wiecznie V. M. wedle nawiszei mofnoszi moiei i pana
boga prosic cheza abi V. C. M. wdoxym zdrowiu a
szczasznem panowanin na dlugie czasy zachovac raczil
ku osobnemu memu potrieschemu. ^{Bouza Castil. Zaragoza} Oznaimil mi iesth
pan Jarnowski volia y rozkazanie waszei C. M. bo
wysch bil wiachal s Cracowa xiandz Biskup Crakow-
ski kiedzi ten Comornik V. M. tu prziachal wloschek
i tilie ilie semnie iesth, cheza wroschitkiem dosic czinie
woliei waszei C. M. a iei sia nyrwym nieprzecziwie
bo rozumiem temn dobreze isz wasza C. M. moi milo-
sczivi pan yocziec raczisch obnislac swoje i moie tesch
dobre i potczzive aisch wasza C. M. mieraecil mnie za-
pomniec a tak daleko bandac od nas raczil wasza C.
M. laskanie a milosczivie radzie o stan moi stego tesch
V. C. M. wissocze dziankniex i odslugovac tak szczodro-
bliva laska V. C. M. cheza pokim nadaliei ziva iako
povolna sluga i dziewczka V. C. M. mego milosczivego
pana pamie Chyste rac wasza C. M. zachowacz wellu-
gin

357
gim a gruntownim zdrowim i w wielkiem szczaszniu,
wktorego laska sia pokornie poruczam

Hedwigis Regina Polonie /
Ioani Choienski Epō Præmissien

Xianze mili Biskupie wdziaczna nam iestb prziklomośc y
przinaśn. t. m. ktora nam. t. m. okaziesch iako wginich
rzeczach tako i wlei ktora Crol iego. m. pan i oczęc
nasch miłoszivi nam przez Comornika swego Stanisława
Włoszka wskazać raczil y chczemi ta dobra wolix. t. m.
oddziaławac i nagradzac wedle możności naschei alie
prośbim. t. m. abi. t. m. Crola ie. m. pana i oczęc na:
schego miłoszivego ktemn wiodł rada swa y prziklamiał
abi iego Crol. m. raczil laskawie a miłoszownie obmislac
nasche dobre. a tak nas w malzeństwie swiancie widac
iako bi iego. C. m. miał stego osobna część a chwala
y poczęschemie amij mogli iego. C. m. zato dziękować
y pana boga za iego. C. m. prośbie iakoś to zawzdi pil:
nie czmiemi

Mij xianze mili Biskupie miewzim sia mepzeczivimi am
pzeczivie chczemi wlei i zdaniu ie. C. m. bo roznmiemi
temn dobrze isch ie. C. m. raczi obmislac slava swia
Crolen ska a przitim tesch dobre nasche i Crolestwa swe
bo iako sia wginich rzeczach wielkich a waznich iego
C. m. omilac mierzaci tak i wlei naschei dalibog sia
mecomili. Stim claisch pan bog abi. t. m. bil dobrze zdrow
a nawsebitkiem sia dobrze miał. Dan

Petrus Tomie. Ep^s. Vicecancell.
Sta^o Borek Canco Crac. wladario.

Venerabilis domine frater in Chr^o chariss^{ime}. Audimus multos ex his dominis qui sunt in Conventu Piotrkonien^{si} ad nos huc visendi causa velle descendere quod si ita continget pro quiete et o^{mn}ino quod querebamus magnam hic nos ut opinamur molestiam et magnitudinem sustinere oportebit. Relatione domini Georgii Miskowski Cancellarii mei accepimus quod in negotio Coadiutorie Ven^{etis} Jo^hannis Benedicti P^{ro}visi Regie^{is} M^{aj}est^{atis} per Capitulum n^{ost}rum fuerit. nescimus quo tempore habita consultatio et quid sit illis in ea re potissimum amplectendum decretum esse scriptum. quod si ita est optamus ut nobis excerptum ex libro Capitulari eius decreti exemplum transmittatis ipsi autem bene valeatis et dominum deum pro nobis oretis. Flexi deo sit gratia salvi et incolumes huc pervenimus et invenimus hic fratrem nostrum dominum Palatinum Sumi^{us} wladislanien^{sem} qui neglecto generali Conventu visendi nos causa huc venit. Dat^{um} in Kieleze die. x^a Decembris An^{no} domini. m^o. d^o. xxxiii^o.

252

Petr. Tomic. Eps Crac. Vicecancell.
Doctori decretorum Philippo Haer.

Venerabilis domine frater in Chro' dilecte. Accepimus litteras
vras quibus de morte domini Jacu^{bo}wski Canonici Ecclesie
nre, nobis significatis, postulatisq; a nobis, vt domino Doctori
Ioanni Benedicti P^{ri}bifico Regie M^{aj}estatis, consilio et auxilio
nostro non deessemus, quo sue Coadiutorie fructum consequi
posset. Nos ab tempore illo quo dominum Doctorem Ioannem
Benedicti vigore Coadiutorie in Ecclesiam nram recipi a
dominis Prelatis et Canonicis eiusdem Ecclesie postulaueratis,
multa cum illis de hoc negotio egimus, declarauimusq; illis
q; molestum sit nobis q; cum nos eorum Epus in Coad:
iutoriam domini Doctoris Ioannis consenserimus ipsi sen:
tencie nre reluctarentur ab illaq; recederent, verum ipsi
excusauerunt se q; aliter nequaquam facere illis liceret, saluo Sta:
tuto Regni ac Iuribus et Privilegiis Ecclesie, tum etiam lris
Regie M^{aj}estatis, precipientis, non suscipiendos ad Ecclesias maiores
nisi Nobiles et indigenas Regni, adijcientes q; cum dominus
Doctor Ioannes non sit indigena Regni se suscipere illum
non posse obstan' Statuto Regni, ac Iuribus et Privilegiis
Ecclesie, tum etiam literis Regie M^{aj}estatis hoc idem senexerit
lis precipientis, itaq; flectere illos in sententiam nram ne:
quimus, cogere vero eos nobis non est licitum, vos vacante
nunc Canonatu per mortem domini Iacobowski facialis di:
ligentiam omnem qua fieri requirit negotium, in quo que:
admodum vobis successerit nobis significetis / et bene valete.

Dat^o in Brzegimi die .ix.^a Decembris Anno domini
M^o D^o XXXIII°

Tomiczki Eps. Vicecancell
Nicolao Bedlenski Scolastico et vice^o in spiritualib. Crace .

Venerabiles domini fratres in Christo charissimi. Facti sumus ex
Lithuania certiores dominum felicem Naropinski negotium
Canonicatus post mortem domini Cyrilo in Ecclesia mea vac-
cantis per fratrem suum secularem apud Altem Regiam
nomine curasse et exacerbato utis sue animo querela no-
suscepte nec admissa eius nominationis mandati lras apud
Regiam Altem ad dominos Prelatos et Canonicos Ecclesie
meae obtinuisse quibus iubet et precipit Alas Regia ipis
Prelatis et Canonicis Ecclesie meae ut dominum felicem
Naropinski utis Rex nominatum ad Ecclesiam om-
nino in Canonicum recipiat. Quibus litteris cum nos vere-
amur ne aliqui Canonicorum terreantur aliqui vero quos
rebus Naropinski favere scimus ad innandum illum magis
animantur: rogamus ab utroque utrum ut cum senioribus
Prelatis et Canonicis consilium meatis et communi voto id
operemini et agatis ut illi qui litteras regio nomine red-
diderit respondeantur quod Capitulum his de rebus suo
tempore per litteras uti Regie respondebit quod cum fa-
ctum fuerit et nos litterarum illarum regiarum exemplum
videbimus quid commode uti sue Regie rescribi debeat
ex consilio et sententia mea Capitulo suggerere curabimus
quod .D. vras pro sua in nos et quietem Ecclesie nostrae

359
propensione sedulo facturas nihil dubitamus quas bene va:
lere et felices esse ex animo optamus. Reginalis Aitas
omnem culpam non recepti ad Ecclesiam Felicis Naropiński
in nos reiecit multumq; propterea exercebata esse dicere,
sed nos speramus q; Aitas sua Reus cognita innocentia
mea et falsa accusatione Naropiński alium animum aduersu
nos suscipiet. Dat^o in Dobrowoda die. v^o Decembris
Xmo domini M^o D^o XXXIII°

Tomicius Eps. Vicecancell,
Nicolao Bedlenski scol^o vice^o Crac

Venerabilis domine frater in Chro^o charissime. Valde dolenter
afficiamur q; Felix Naropiński insimulavit nos et Capitulum
nrm apud Regiam Aitem, hoc vero peius nos habet, ma:
ioreq; afficit molestia q; preter vllam culpam nrām id fe:
cerit. Vt cumq; vero sit, non dubitamus quin Aitas regia
cum audierit excusationem nrām Capituliq; nri, cognos:
cere dignabitur Felicem Naropiński preter legitimam cau:
sam apud se esse questum; nullaq; iniuria affectum equippe,
cui ad Canonicatu per mortem domini Cyrilo vacante
nullum Ius competierit. Bene perpendimus q; Procura:
tores domini Doctoris Joannis pro acceptando Canonicatu mor:
te domini domini Jacobowski vacante, in Capitulo ideo non
comparuerit, q; non ignorent quid faciendum vos de illo statu:
eritis, nempe non recipiendum eum esse ad Ecclesiam, faci:
leg; coniectamus misisse eosdem Procuratores ipsius ad Ma:
iestatem Regiam pro litteris, quibus suscipi mandaretur.
ac etiam expectare vt afferantur. Nos libenter vidißemus

ut ipsum dominum Doctorem Joannem suscepissetis, prebuimus
namq[ue] illi consensum meum in eius Coadiutoriam speravimusq[ue]
vos illum suscepturos fuisse, et non contravenirentur sententiae
et voluntati meae, sed cum aliter visum est vobis facere, nos
pro hac vice amplius oblectari vobis in ea re volumus
Ne autem novas aliquas tenebas pro eo ipso Canonatu
fieri, aut etiam in urbe Roma impetrari illum contingat
hodie domino Sebastiano Bramicki servitori regie m[ajestatis]
de illo pronidimus, qui exit Ecclesie istae meae utilis et idone-
us, qui etiam dominum Doctorem Joannem pro Ince ipsius
contentare poterit.

Non libenter domino Joanni Naropinski gratificationem no-
stram ad Ecclesiam Parochialem in Brzesko dedimus, sed
cum illam a nobis tum peteret, d[omi]n[us] adhuc servitor noster
Kierwski a nemine patronorum presentatus fuerat, negare
ei illam utpote et Sacerdoti et Canonico meo licite non po-
tuerimus, operam tamen meam nanabimus, ut is homo inso-
lens, et qui cum fratre suo, nobis Capituloq[ue] meo, faceret
negotium, nullum fructum ex ipsa gratificatione mea co-
sequatur, ab Ecclesiaq[ue] ad quam aspicat excludatur, ad
quod vos q[uod] quantum potestis cooperemini, quod vero servi-
torem meum attriet si poterit comportare sibi tot voces pa-
tronorum, ut domino Naropinkio Ince evadere posset su-
perior id nos libenter videremus, et omni cura atq[ue] ope
mea cum in hoc minabimur, sin minus, extunc Ince suum
quod habebit, alteri contra Joannem Naropinski fauebit.
Vos si est isthic ^{Jacobus} Joannes Vobanski qui forte habet vocem
domini Castellani Crac, persuadeatis illi, aut Doctor Sigis-
mundus v[est]r[us] persuadeat ut illam Kierwskio meo faueat
quandoquidem aliis presentatis prevalere cum illa non pote-
rit, potiusq[ue] gratificetur illa nobis et servitori meo quia
enipiam alteri. Nos vero id illi vicissim beneficencia mea

240
et gratificatione mea rependeremus. Nos deo sit gratia
satis commodè hic valeamus, nisi q̄ temporibus nocturnis
nonnihil adhuc alteramur. Bene valete dominumq̄ deū
pro nobis orare faciat ex Kieleze die xvij^a Decē:
bris Anno domini 1534.

Petrus Tomiczki Ep̄s Crac. Vicecancell.
I oanni Choienski Ep̄o Præmislensi.

Significavit mihi Capitulum meum Crac, redditas sibi esse
a Sacra Mte Regia lras, asperius scriptas, et senexius q̄
pro more Mti sue. in cuius benignam et clementem na:
turam tanta hęc asperitas cadere non posse videtur: pre:
cipue cum causa fuisset nulla, quamobrem tanta orationis
acerbitate, contra Prelatos et Canonicos Ecclesię mee, uti
ntem suam oportuerit. Nam quod Felix Naropinski repul:
sam apud illos in petitione sua passus est, id non ea causa
factum est, q̄ mandatum Mti Regi parum apud eos po:
deris habuerit, sed q̄, ita, ut omni iure cautum est et sa:
citum, priori eiusdem mandato prius obtemperandum, atq̄
cum potius qui iure esset meliore, in Collegium suum coop:
tandum putauerunt, ne si duos recepissent, litigandi eis inter
se materiam prebuisse viderentur. Quare R. D. vram
plurimum rogo ut factum hoc illorum apud Mtem suam
excusare velit, atq̄ eius voluntatem eis reconciliare, me
q̄ apud Mtem suam purgatum velit, q̄ anni huius Co:
micia non obierim, nigenis enim telum necessitas prohibuit.
seruiendum enim fuit valetudini, quę me causa impulsit ut
ad bona ista possessionesq̄ meas me conferrem, quo animo
essem paulo quietiore.

In quibus ad Vernum vsq[ue] tempus commorari statui, queso
ut utraq[ue] res Reme. Dⁿⁱ Vre^{re} cure sit quo et Capituli mei
factum et meam a Comitiis absentiam apud R. Mtem
excuset. faciet Vra R. D^o rem mutua[m] mea[m] beneno:
lencia dignam quam ego illi omnibus officiis meis vicissim
referre curabo. Ex Kieleze XIX^a Decembris
Anno domini M^o D^o XXXIII°

Petrus Tomiczki Eps Crac. Vicecancell.
Mathie de Drzemieza Archiepo Gnesnensi

RME in Chro^o R^e et domine maior honoran^r. Hec allate
sunt mihi de Crac littere. D. Vre^{re} Reme primo die
Decembris ab illa date, quibus scripsit libenter se visura
fuisse ut ego q[ui] ad Conuentum venissem, ego perscripsi me:
dio hoc tempore et significavi D. Vre^{re} Reme per dnos
Prelatos et Canonicos meos quam ob causam ad eum ipsu[m]
Conuentum venire non potuerim, ad quem lubens certe ve:
nissem, si non impedimentum valetudinis mee mihi obstitis:
set, utcumq[ue] non desint isthic aliqui qui dicant foelicius
actum esse cum negociis reipublice q[uam] ego a Conuentu isto
abessem.

Quod ^{Felice Mazopinski} Cancellarium Vre^{re} Reme D. attinet scripsi etiam
et intimavi per eosdem dominos Prelatos et Canonicos meos
Vre^{re} R. D. de illius negotio atq[ue] ita non puto fore necessa:
rium hec eadem iterare.

De Magro vero Jacobo de Sza ita res habet, cum ille in Con:
cionibus suis ad quas pagendas ob sermonis eius gratiam

admissus fuerat, multos errores Lutheranos in vulgus sparsisset, nosque metueremus ne error is pestifer. quem nunc multi auidè accipiunt in Civitate Crac. eo usque inualesceret, quod purgari ab eo vix tandem possit. feceramus vocari illum ad nos, quo magis edoceri potuissimur, an vera esset, quæ de eo ad nos perferrebantur. qui cum negasset omnia et ob hoc indicta esset ei purgatio, ipse demum conscripsit et attulit nobis Apologiam suam, in qua ostendere conabatur venerationem Sanctorum aliisque multa ab Ecclesia et sanctis patribus instituta, de necessitate non esse, cumque deinde Theologi simul conuenissent, et heresi affectum ex Apologia et confessione ipsius comperissent, decreverunt ut in domo nostra ea quæ contra Instituta Sanctæ Mariæ Ecclesiæ concionatus fuerat, et quæ in Apologiam quæ sua retulerat ipse palam renocaret. renocationem fugiens in Vratislaviam secessit, quæ etiam res suspectum eum reddidit de Lutheranismus quod concessit in locum inprobo Lutheri dogmate affectum potius quam aliquem alium in quo ritus vere Catholicus observatur, si tamen. D. N. R. a. p. illum ad cor et bonam frugem renocare, id ego lubens videbo. metuo tamen quod pronuntiabitur hereticus si non compaenexit in termino coram Commissariis sibi prefinito. Ego dominum deum hic exoro ut Commentus iste bono et felici exitu pro laude dei honoreque Regiæ Mariæ et tranquillo statu regni terminetur. Valeat et sit felix. D. N. R. a. Cui me ex animo commendo. Dat. in Op. polo meo Kieleze die XIX^a Decembris Anno domini M. D. XXXIII°.

Petrus Tomiczki Ep^s Cracc. Vicecancell
Georgio Misscowski Archidiacono Cracc.
Benedicto Isdbiensi: Samueli Macie:
giewski Canonicis Cracouiensibus

Venerabiles domini fr^{es} in Chr^o charissimi. Miserrunt
huc ad nos R^{mi} domini Archiep^{us} Anesnen^s ac Pos-
naniens^{is} et Plocen^s Epⁱ Nunciū suū per quem signi-
ficarunt nobis commissū esse sibi per M^{tem} Regiam
ut de negotio Canonatus et Preben^{is} Ecclesie n^{re} qui
per mortem domini Floriani Czuxilo vacarunt inter do-
minum Felicem Naropiński et Stanisław Pilecki co-
gnoscerent, ut utri illorum ad eos ipsos Canonatum et
Preben^{is} Jus melius competat pronuntiarent, postulā-
tū a nobis, ut nos ipsi eidem negotio cognoscendo intendere-
mus et quod iustum esset in eo decerneremus, prout hoc
ipsum ex instructione ac etiam ex litteris Commissionis
Regie^{is} quarum exempla mittimus vobis cum p^{ut}ibus abū-
de intelligere poteritis. Quoniam vero non dubitamus
quā dominus Felix Naropiński pro more suo obambulet
isthic R^{mos} dominos Archiep^m et Ep^{os} querens coram
illis se affectum, esse a nobis, Capituloq^{ue} n^{ro} munia, q^{uod} ad
Ecclesiam n^{ram} non est receptus, committimus vobis quē-
admodum iam antea q^{uod} hic commisimus ut illorum. D. R^{as}
informetis sufficienter de hoc ipso negotio, et q^{uod} Felici Na-
ropiński pro hac vice ad Canonatum et Preben^{is} que per
mortem domini Czuxilo vacarunt nullum Jus competat,
Cetera q^{uod} quē curanda et conficienda vobis isthic commisi-
mus, obice diligenter curetis, et de rebus omnibus quē istic

262
isthic aguntur nobis perscribatis. Beneq; et feliciter valeatis Dat
in Kieles die xv^a Decembris Anno. M^o. D^o. xxxiii^m

Petrus Tomieski Ep^s Crac. Vicecancell.
Ioanni de Tanczin Castell et Capit^o Lublinen.
Marsalco Curia regie.

M A g^{re} domine amice charissime. Reddite erant mihi no
vite p^{re}dictem littere v^{re} m^{ag}ist^{re}, quibus me miserat et res no
uas que tunc in Aula fuerant, mihi perscripserat. ad quas q^{uod} ego
hucusq; non responderam v^{re} m^{ag}ist^{re}, in causa fuit et mea egi
tudo que me tunc vehementer afflixit et q^{uod} communi sermone
hominum ferebatur v^{ram} m^{ag}ist^{re} huc propediem fuisse v^{re}
tutam. Gratissimum vero est mihi officium et tam propensus
in me animus v^{re} m^{ag}ist^{re}, pro quo ago habeoq; illi magnas
gras curaboq; illum benivolentia et gratificatione mea per
omnem occasionem referere.

Egitudo mea que tam perlonga et longa est ut iam tres menses
decumbam est nimis varia tex namq; abiens et aliquantum me
relinquens, rursus mihi recidebat et tam acriter me conussit
ut vel in hac Civitate fuit rumor, qui affirmabat me iam deces
sisse. quem non dubito isthic q^{uod} permanasse. nunc deo sit gratia
valeo aliquanto melius speroq; me sensim pristinas vires reci
peraturum.

Nos hic nulla nova habemus in presentia preter hoc quod nun
ciatur de domino Palatino Siradien^{si} Sermo d^{omi}n^o Joanne Hu
garie Rege capto et detento et de crudeli nece domine Taram
brua Palatine Calissien^{si}, quod ipsum puto isthic q^{uod} non esse in
incognitu valeat optime foelix ac sospes v^{ra} m^{ag}ist^{re} et me

quam p^{ri}miq^{ue} ei⁹
o^{mn}idit.
et p^{ro}mitate
data regine
peruna est
rosentus.
Insuper et
C^ost^ollano
ductus est.

fraterno amore ac benivolencia sua prosequatur Datus Cra:
comie die xv^a Septembris Anno M^o. D^o. XXXIII^m

Petr. Tomieski Eps Crac Vicecancell
Sta^o Borek Can^{co} Crac: Wladario

Venerabilis domine frater in Christo charis^{me} Miramur plu:
rimum quod hactenus nihil scripsistis nobis de negotio Docto:
ris Joannis Benedicti et si receptus sit ad Ecclesiam et Cano:
nicatu^m Ecclesie^m mee^m per mortem domini olim domini Jacobowski
vacante nec ne. Quare scribatis nobis et certiores nos de hoc
quamprimum faciatis etiam non expectato Doctore Hosto qui forte
non cito ad nos redibit, forte enim fastidit ruri manere,
quippe qui a tenera sua etate in urbibus semper manere co:
suevit. Mittemus ad vos Quitanciam meam super censu
ex Zuppa Wielicen^m nobis ad singulas anni quartas ra:
tione officii Vicecancellariatus solui consuecto et debito, cum qua
Quitancia cum p^{re}s manu domini Zupparii fuerit subscripta
mittatis. Qallum ad Zuppam Wielicen^m et pecuniam quam
ipse inde attulerit, distribuatis ita ut in Secda p^{re}sentibus inclusa
est annotatum.

Est in Thesaurio meo una portio panni Brunatici Italici una
vlnam cum media in se continens, quam una cum quinqz quar:
tis panni albi tenuis ad subducendas caligas nobis huc mit:
tatis. Mittatis preterea nobis rotulas cum fisticis.

Sentimus de tercio in tercium diem rigorem paruum in nocte
et ingressu lecti cum modico calore quem posthac sudore subse:
quimur. Nullas Medicinas hactenus hic sumpsimus preter

223
vnam pilulam de assaureth. sumemus tamen hac septimana
Trixidam aut mytridatum, et postea lanabimur, et post lotionem
vero ac balneum unguento perungemur, modo veniat ad nos
Galeatius Barbitonsor, quo absq[ue] gravi incommodo meo carere
tamdiu non possumus.

Fuit heri apud nos Nunctius Rami domini Archiepi Quesnen
et dominorum Posnamien et Plocen Eporum, qui quid apud
nos egerit et à nobis nomine illorum postulaverit ex instructi:
one illi data, cuius exemplum vobis cum presentibus mittimus
plene cognoscetis. Miramur nos plurimum importunitatem fe:
licis Naropinski, qui nullo sine fultus misere se per vim
contendit in Ecclesiam meam, quod tamen nos neq[ue] illi neq[ue] cui:
piam alteri q[ui]dam vinemus unq[ue] permittemus, obistemusq[ue] pro
virili mea, ne quis per vim et potenciam ad Ecclesiam meam
intendatur. Qua in re speramus nos deum et patronos meos
gloriosos adiutores. Mittimus vobis responsum quod dedit
serm[us] Rex Ioannes domino Tharnowski Preposito Ecc[lesi]e
mee, et domino Coszcielicki Succamerario Crac[oviensis], ex quo
cognoscetis quam spem de liberando domino Lascki Palatino
Sicadien[si] habere debeamus.

In Conventu meo Piotrcowien[si] nihil adhuc est decretum pro
Regni defensione. Scis[si] enim sunt inter se Nunctii terrarum
quorum aliqui consentiunt in Contributionem pecuniariam,
aliqui vero, ut Poloni maiores clamant ad bellum, sperant t[ame]n
omnes, q[uod] cito solvetur ille Conventus, qui qualem et quam vti:
lem et reipublice regni salutarem exitum habuerit, postea
vobis perscribemus. bene valete et dominum deum pro nobis
orate. Dat[um] in Kielece v[er]o Decembris Anno
domini M^o D^o XXXIII°

Petrus Tomie Ep's Crac Vicecancell
Stanislo Borek Decret. Doctori Can^{co}. CC.

Venerabilis domine frater in chrō charissimie. Ante acceptas
et heri redditas nobis litteras vrās mirabamur q̄ nihil nobis
scripseratis eorum quē acta sunt isthic per Naropinski ac etia
per Procuratores domini Joannis Doctoris de Canoniatu morte
domini Jacubowski vacante. acceptis verō litteris vrīs compe-
rimus vos nihil de officio scribendi ad nos pretermisisse. Dole-
mus plurimum q̄ Naropinski misularent nos Capitulumq̄
nostrem apud Regiam item quod cum illi perperam et preter
vllam legitimam causam fecerint. non dubitamus quin hęc mei
misulatio illis ad eorū ignominia maiorem sit redimenda:
ra. hacq̄ temeritate et insolencia sua quicq̄ proficere contra
nos ac Inca et consuetudines Ecclesie nrē non poterint.

De Canoniatu qui vacavit per mortem domini Jacubowski pro-
vidimus domino Sebastiano Braniczki Secretari Regie nrīs
qui cum sit homo idoneus poterit esse utilis isti nrē Ecclesie.
non dubitamus factum hoc nostrum futurum esse omnibus
vobis gratū. Ideo autem ad faciendam hanc provisionem
animum nrū fleximus q̄ metuebamus ne Canoniatu iste
difficultatibus aliquibus minueretur aut etiam apud Sedem
Apostolicam revolutis mense summi Pontificis impetraretur.
Vtūq̄ autem nescimus quem habeat isthic Cracovic Procu-
ratorem dominus Braniczki. mittimus tamen ad vos litteras
provisionis per nos illi facte et postulamus à vobis ut ingratū

quoniam est is ipse enim Procurator cui demum ipsas provisionis
nre datis litteras, quibus fecit se nomine ipsius domini Bra-
niczki ad Ecclesiam recipi petat, et possessionem accipiat.
Non bene intelleximus litteras R^{elis} M^{ris} I^{stalo} sermone ad
vos scriptas, quantum tamen colligere potuimus obmurgat vos
sua M^{ris} q^{uod} cum fueritis deputatus ad renidenda Inra Fe-
licis Naropinski et Stanislai Pileczki non foveritis partes Fe-
licis Naropinski ob respectum sue R^{elis} M^{ris}, memores,
beneficiorum ab illa in vos collatorum, censemusq^{ue} ut sue M^{ris}
ita quemadmodum res habet respondeatis: vos videlicet liben-
ter prestituros fuisse id quod placitum esset sue M^{ris}, si modo
tum occasionem aliquam gratificandi illi in hoc apprehendere
potuissetis, qua potui tum vos ideo non potuisse q^{uod} Felix Na-
ropinski pro hac vice caruit Inra quo mediante Canoniatu
mortis domini Czucilo vacantem obtinere potuisset, idq^{ue} vos
M^{ris} sue, tempore suo, abunde doctum et evidentissimis ar-
gumentis declaratum esse

Vidimus exemplum imaginis que fieri debet ad Altare maius
in Ecclesia ville patrimonii nri Thomice, quod bene quide
nobis placet, postulamus tamen a vobis, ut non sumptuosas ima-
gines fieri faciatis ad Villam, namq^{ue} superba pictura non est
opus.

^{Georgium Bourz}
Scribemus libenter ad dominum Castellamm Tarnonien^{em} ut sufficiat
Saxorem nrm ad utrumq^{ue} officium quod habuit Jacobus Faber
Gladiatorius, sed quia nescimus quod ille habuit aliud a Consulat^u
officium, significetis nobis quodnam sit illud ipsum officium, posset
Saxor n^{ost}r Solo Consulat^us officio contentus, vix namq^{ue} satisfacere
posset et officio sue Saxorie et eidem illi alteri officio quod
Jacobus gladiator habuit

Cum laborate sunt ante annum ab hinc nrm Scutelle argenteae
soluimus pro labore Auxilia ab unaquaq^{ue} marca argenti per

mediam Marcam pecunie id quod in Regestris nris ita fuisse ad:
perimus putamusq; q; tantumdem postulabit etiam Anrifex ab hīs
tribus Scutellis parvis quas nunc nobis fieri fecistis.

Mittimus vobis Regestrum expositorum in funere Sororis nre
domine Wrzesienska. / Nondum appulit huc Doctor Hofnis
certo tamen nobis persuademus eum hodie huc esse venturum
Bene Valete Dat; in oppido nro Kieleze xv^a die
Decembris Anno domini M^o D^o XXXIII°

V^{is} domine frater in Chro charis^{me} Accepimus literas
vras unacum literis quas R^{elis} nris ad vos scripsit, ex
quibus cognovimus nram esse edoctam q; nos post obitu
domini Floziani Czurilo Ecclesiam Parrochiale in Villa
Chotel pro Doctore Rzezicza vigore gracie Apostolice ac:
ceptari mandaverimus de qua re nos scimus proorsus nihil
possumusq; confirmare vobis Doctorem Rzezicza aut que:
piam alium suo nomine in predictam Ecclesiam se non intro:
misit, verum cum putaret ad eam dominus Zbarski
Canonicus Ecclesie nre quendam secretorem suum Cancel:
larius nre. Crida de more premissa illum ad eam antecita:
te nra misit. Cum autem nunc idem dominus Zbarski
ad predictam Ecclesiam Capellannum R^{elis} nris presentet
nos non contraveniemus quominus illam obtineat, neq; forni:
dandum erit etiam illi quicquid a Doctore Rzezicza q; ne:
gociu

721
245
negocium aliquod facessere sibi in illa deberet opus est autem q
pronideatur ut is qui ad pntacionem domini Zbaszki ad eam
ipsam Ecclesiam in Chotel post mortem domini Czuczilo est
iam inuestitus Iuri et possessioni illius cedat id quod emere
vos istuc debetis

Ceterum ne trahi huc ad nos oporteat negocium Ecclesie pre:
dicte et inuestiendi ad eam Capellani Relis Mts. Mitti:
mus vobis lras Commissionis cum pntibus in personam dm
Scholastici et Vicarii mei in spiritualibus Crac quibus
fretus illum possit Bene Valete Dat in oppido meo
Kielce xvij mensis Decembris Anno domini
m^o d^o

Petrus Tomic. Eps Crac Vicecancell
Philippo Haer Juris Pontificii Doctori
Collegiato

V^{is} domine frater in xpo dilecte. Accepimus lras vras
in quibus nobis scribitis vos post mortem domini Jacubowski in
Capitulo meo adhuc non comparuisse neqz Canonicatum vacante
nomine domini Doctoris Joannis vigore Coadiutorie sue ac:
ceptasse q non dubitaretis enentiam vobis difficultatem in eo
negocio similem illi que prius q vobis acciderat postulatisqz
a nobis ut scriptum Consensum nostrum vobis mitteremus
speratis namqz ubi adesset consensus Regius et noster rem
pro voto domini Doctoris Joannis esse cessuram / nos reuera ab
eo tempore quo dominus Doctor Joannes cepit tractare negocium
Coadiutorie favimus illi ex animo ut Canonicatu in Ecclesia

mea assequeretne itaqz et ^{ad} Capitulum nostrum vti meminisse po-
testis ipsi vna vobiscum descenderamus et hoc negotium Coadmi-
torie illius apud dominos Prelatos et Canonicos Ecclesie
nostrae magna contencione egimus, adeo vt etiam in eos veheme-
ter tum exanderimus, ac demum dum proxime egroti de-
cubimus, quociens aliquis eorum de Senioribus veniebat ad
nos nimisendi nos gratia neminem a nobis dimissimus quem eiusqz
negocii domini Doctoris Joannis non permonuerimus, spera-
nimusqz qd Capitulum meum vt in alijs rebus nobis morigerum
et obsequens esse solet, ita in hac qz sentencie nostrae non contra-
venire debuisset. Nuper autem accepimus ab illo ^{Capitulo} lras, quibus
scribit post obitum domini Iacobowski neminem pro acceptando
Canonicatu illius apud se comparuisse rogatqz nos, vt de illo
homini alicui alicui et idoneo prouideremus, subiiciens se per-
stare in sententia sua qd neminem recipere velit nisi No-
bilem et genere Polonum, quandoquidem ita Statuta Regni
et Intra consuetudinesqz Ecclesiarum maiorum cum et littere
Regie mandatorie disponant, Itaqz nos perpensa pertracata
ipsius Capituli mei, cauentesqz ne super Canonicatu pre-
dicto aliquae difficultates oboriantur, aut etiam in Vrbe Ro-
ma impetraretur, et aliquis homo migratus ad illum nobis
inde obtenderetur, prouidimus de illo, domino Sebastiano
Bramicki, qui proculdubio dominum Doctorem Joannem co-
tentum reddere curabit pro ipsius Intra ac impensa in ex-
peditionem Coadmitorie facta, Nos certe quicquid officii
mei prestare in eo negotio domino Doctori Joanni potuimus
id totum prestauimus. valde namqz libenter vidissemus,
vt voto suo potius fuisset, qd vero secus res cecidit equo-
animo ferenda est/ Consensu meo scripto quem habere a no-
bis optatis non erat vobis opus, nos namqz dudum decla-
ramus illum Capitulo meo constamusqz nobis ipsis et si
necessarium esset fateremur vbiqz qd eum ipsu Consensum

346

illi prebuiimus Bene Valete Dat^o in Kieleze xvij^a
die mensis Decembris Anno domini M^o D^o xxxij^o

Petrus Tomiczki Eps Crac Vicecancell
Seuerino Boner Castell^o Zarnouensi. et
Zuppario ac Magno Procuratori Cracouien.

Cenerose domine amice charissime. Negotium Coadiutorie do-
mini Doctoris Ioannis Pbisici Regie^{is} Mis ad Canonicatum Ec-
clesie^e mee^e Crac, qui post mortem domini Iacubowski vacauit,
quod comendat nobis Vra^a. D^o: nos magna cura et studio meo
semper promouimus, consensumq^{ue} mem^{us} in eam ipsa Coadiutoria
illi prebuiimus, sed opponentibus se et repugnantibus dominis
Prelatis et Canonicis Ecclesie^e mee^e, intentibusq^{ue} statutis Re-
g^{is} et Iuribus Ecclesiarum maiorum, tum etiam lris Regis
de non suscipiendis ad Ecclesias maiores nisi Nobilibus Polo-
nis, seors ac nos optabamus cadere illud opportuit. Cum
enim nupex ipsi domini Prelati et Canonici Ecclesie^e mee^e no-
bis declarassent per suas lras pro acceptando Canonatu p^{er}
mortem domini Iacubowski vacante, in Capitulo neminem co-
paruisse, seq^{ue} dominum Doctorem Ioannem eo q^{uo}d indigena Re-
g^{is} noⁿ esset nequa^mq^{ue} recepturus esse, subindeq^{ue} nos rogassent vt
de eo ipso Canonatu vacante, alicui vico genere Nobili et
Polono prouideremus, nos metuentes ne idem Canonicatus ali-
quibus difficultatibus inuolueretur, aut per aliquem apud Se-
dem Apostolicam impetraretur, prouidimus de illo domino
Sebastiano Bramozki secretari et Secretario Regie^{is} Mis qui
dominum Doctorem Ioannem pro mee^e ipsius et impensa facta
ad expeditionem Coadiutorie, contentum reddere band dubie.

creabit. Nos libenter vidissemus ut dominus Doctor Joannes
eum Canonicatum assequutus fuisset sed cum illi oblectatum
sit per dominos Prelatos et Canonicos meos, qui pro Statutis
Regni et Incubus Ecclesiarum maiorem valde prebuerunt se
constantes et pertrinares, necessario alteri de illo providimus.
pro rebus novis per vram. D. nobis communicatis agimus
et habemus illi magnas grās. Rogamusqz illam plurimum
ut si posthac quidpiam rerum novarum undecumqz acceperit
nobis id communicare velit. Valeat et sit foelix vra. D.
et nos diligat suaqz consueta benivolentia prosequatur. Dat.
in Kielesse xviij Decembris Anno M.D. xxxviij^o

Petrus Tomieski Eps Crac. Vicecancell.
Sebastiano Brameski Can^{co} Cracovien
Referendario regio

En^{lis} domine frater in Chrō charis^{me}. Post decessum Joannis
Jacubowski vacavit in mense meo. Canonicatus Ecclesie mee
ad quem tametsi dominus Doctor Joannes Benedicti Physicus
Regis nris Coadiutoriam habuerit. Quia tamen Capitulum
nrm in illam consentire eumqz ad Ecclesiam recipere recusa-
vit, eo qz obstarent ei Statuta Regni, et Privilegia Ecclesia-
rum maiorem, ac etiam mandata nris Regis de non recipi-
endis ad eas plebeis et non indigentibus hominibus dissonancia
Nos prospiciens ne is ipse Canonicatus difficultatibus implica-
retur aut in Vrbe Roma revolutio mense Apostolico a quo-
piam impetraretur, ad eumqz migratus quispiam inde nobis
obtenderetur, vobis ex singulari gracia mea posthabitis etia
serenioribus et consanguineis nris de eo providimus, nihil du-
bitantes

367

vos eius beneficencie nr̃e non ingratos esse futuros, eamq; tum no-
bis tum etiam Ecclesie nr̃e officiis vris relativi. Quoniam
autem dominus Doctor Joannes non parvam impensam fecit in
Coadiutoria ad eum ipsum Canonicatum expedienda, non dubi-
tamus vos pro virtute vra, eum pro illa indemnem esse red-
dituros. verum quidem est, q; ipse Ince illam à vobis non posset
repetere, quandoquidem iuxta dispositionem Bullę ordinariis
concessę, non omnes consensus necessarios habuerit, exit tamē
humanitatis vr̃e, et nobis rem gratissimam facietis. Bene
Valete in K r̃e die xix^a Decembris Anno
domini .M.^o .D.^o XXXIII°

Petrus Tomieski Ep̃s Crac. Vicecancell
Seuerino Bonero Castell. Zarnowien' Suppa^o
et Magno procuri Cracoviensi.

est supra
Cenexose domine amice charissime. Negocium Coadiutorie dñi Doctori
Joannis Phisici Regie Mtis ad Canonicatu Ecclesie nr̃e Crac
qui p̃re mortem domini Jacubowski vacavit, quod comendat nobis
vra .D.^o nos magna cura et studio nro semper promovimus co-
sensumq; nostrum in eam ipsam Coadiutoriam illi prebuiimus, sed
opponentibus se et repugnantibus dominis Prelatis et Canonicis
Ecclesie nr̃e, nilentibusq; Statutis Regni et Inribus Electionu
maioru, tum etiam literis Regis de non suscipiendis ad
Ecclesias maiores nisi Nobilibus Polonis secus ac nos optaba-
mus, cadere illud oportuit. Cum enim imp̃e ipsi domini Pre-
lati et Canonici Ecclesie nr̃e nobis declarassent p̃e suas lras
p̃e acceptando Canonicatu p̃e mortem domini Jacubowski va-
cante in Capitulo neminem comparuisse, seq; domini Doctorem

Joannem eo q̄ indigena Regni non esset nequaq̄ recepturus
 esse subindeq̄ nos rogassent ut eo ipso Canonatum vacante
 alicui vno genere Nobili et Polono prouideremus nos metue-
 tes ne idem Canonatus aliquibus difficultatibus minueretur
 aut per aliquem apud sedem Apostolicam impetraretur prou-
 idinus de illo domino Sebastiano Bramiecki secretari et Secreta-
 rio Regie M^{tes} qui dominum Doctorem Joannem pro Inre
 ipsius et impensa facta ad expeditionem Coadiutorie conten-
 tum reddere hand dubie curabit. Nos libenter vidissemus
 ut dominus Doctor Joannes cum Canonatu assequutus fuisset
 sed cum illi oblectatu sit per dominos Prelatos et Canoni-
 cos meos qui pro Statutis Regni et Inrebus Ecclesiarum mea-
 rum valde prebuerunt se constantes et perenniaces necessariū
 alteri de illo prouidimus. Valeat et sit felix D^o v^{ra}
 et nos diligat suaq̄ consueta benivolencia prosequatur Dat^o
 in Kieleze xviij^a die Decembris Anno domini
 M^o D^o XXXIII°

Petrus Tomie. Eps Crace Vicecancell^l
 Joanni Benedicto Vilnen. Varmensi et
 Varssemsi Can^{co} Phisico regio

V^{lis} En domine frater in Chro charissime. Non est vobis in-
 cognitu quanta q̄q̄ multiplici benivolencia mea prosequuti vos
 michi fuerimus memores officiorum vrorum nobis in egi-
 tudinibus meis sepius prestitorum que dum in animo meo mul-
 tociens voluerimus nihil erat nobis antiquius nihilq̄ opta-
 tius q̄ ut cuiusmodi occasione poteremus per qua animi mei
 propensionem erga vos testatam efficere potuissemus. Itaq̄ cum

cum olim dominus Jacobowski Canonicus Ecclesie mee qui in:
 per vita functus est nobis declarasset vos nullo tractatum
 de Coadiutoria ad Canonicatum illius habuisse, seqz sine con:
 sensu et admissione mea nihil in eo negotio vobiscum constitu:
 tureum esse, nos nedum consensu meo illico vobis prebui:
 mus, sed etiam gavisi tum fuimus, oblatam esse nobis oc:
 casionem qua vos ad Canonicatu Ecclesie mee promovere
 possemus, observavimus igitur opportunum tempus quo negotium
 omne pro voto meo desiderioqz vtro confici a nobis potuisset.
 quod dum nactus nos putabamus ipsi ad Capitulum nostrum des:
 cenderamus, illicqz cum dominis Prelatis et Canonicis meis
 multa in rem vram prolocuti, ad contentionem usqz tandem
 devenimus, ac dum ipsi nobis Procuratoribusqz meis respon:
 dissent, se salvo iurisdictione suo, salvisqz Statutis Regni, et
 Privilegiis ac constitucionibus Ecclesie, recipere vos non posse
 non sine stomacho et indignatione mea ab eis id accepimus,
 Deinde vero dum graniter duqz iaceremus, quocies coru ali:
 quis venerat ad nos inviscendi nos gratia, neminem monitis et
 suasionibus meis non adortum in re vram a nobis dimissimus.
 vehementer namqz Canonicu in Ecclesia mea habere vos cupi:
 ebamus, vexum cum impex dominus Jacobowski ex hac vita de:
 cessisset, et Canonicatum illius ad quem vos Coadiutoriam ha:
 buistis in mense meo vacare contigisset: miserat ad nos Capitulu
 nostrum rogans, ut de illo, idoneo cuipiam, cui tum Statuta re:
 gni, tum etiam iura et consuetudines Ecclesie non obstarent,
 provideremus, assenserant se vos qui non sitis indigena Regni
 neqz esse receptivos, quin se constare omnino certo decreto
 suo, de neganda vobis receptione anno superiore facto. quippe
 quod Statutis et concessiombus ^{statutionibus} regni ac etiam iuribus Eccle:
 siarum maiorum, tum et mandatis Regie iuris de recipiendis
 nisi genere Nobilibus et Polonis ad Ecclesias maiores datis
 conforme et consentaneum nobis esset, rogantqz nos, ut eis ipsis

Inhibens et mandatis amplius pro vobis nos non opponeremus,
Nos tametsi Nuntium et significationem istam pertinebato val:
de animo acceperimus, considerans tamen dominos Prelatos
et Canonicos meos in eo proposito et sententia sua esse adeo
pertinaces, et perpendens nobis non esse licitum, neque phas
ut eos ad id faciendum quod tantopere deprecarentur cogere:
nunc vela omnia studiorum et conatum meorum alio vertere
nos oportuit prospicientes namque ne vacatio Canonatus do:
mini Jacubowski hac tanta difficultate impediti in mensem
usque Januarii qui est Summi Pontificis protolleretur atque
ita in urbe Roma à quopiam migrato homine impetraretur,
providimus de illo non alicui servitori aut Consanguineo
meo, sed domino Sebastiano Bramicki servitori Regio,
ut inde quisque perpendat nos in eo quod fecimus necessitatis,
rationem, et non affectum arbitrium esse secutos, Certo aut
nobis persuademus, quod dominus Bramicki, que est ipsius vir:
tus ac probitas, vobis impensam omnem ad expeditionem
Coadiutorie per vos facta non gravatim sarti. Nos rene:
ra quantum ex nobis fuit, nihil officii mei quod in promo:
vendo vos negotiumque rem prestari à nobis potuit preter:
missimus, valde namque libenter vos Canonicum meum habuis:
semus, Quoniam vero ea res pro voto meo, vestroque de:
siderio succedere non potuit, non nisi equo animo illam
ferri et boni consuli necesse est Bene valete in Kielce
XIX^a Decembris Anno M^o. D. XXXIII°

74
364

Petrus Tomicki Ep's Cracoviensis
et Regni Poloniae Vicecancellarius

Ioanni Andree de Valentini Mutinensi
IP'so Sandomiriensi phisico regni Bonae.

Rnde domine frater et amice charissime. Littere D.
v're gratie nobis quidem sed minime incunde acciderunt. Nam
quod tam diligenter nos de omni statu et valetudine M'tis Re:
que certiores facit facile intelligebamus id ex abundantia quadam
amoris in nos proficisci neque potuimus vicissim non vehementer
amare amorem istum et benivolentiam tantam. D. V're erga
nos. In quo vero parum esse prospera valetudine M'tem re:
giam significabat, non mediocriter animum nostrum perturbaba:
nit, magna tamen ex parte sollicitudines nras ea cogitatio alle:
uiant, cum in mentem nobis veniret. D. V're. vnius omnium
Medici peratissim M'tem sua ope et auxilio vti neque dubitamus,
diuina opitulante gratia et misericordia, quini cuius auxilio e di:
fficialissimis periculosisque morbis M'tas sua emerxit, eius ope
nunquā ab hoc minus gravi et periculoso recreetur. Quare, D. V.
cuerentem quidem non possumus tamen non hortari, pro nra et erga
serenū Principem idem obseruantia, et erga. D. Vram fiducia,
ut toto quod aint pectore in eam cogitationem incumbat qua prius
q' tempore M'tas sua morbo hoc liberari possit / factura. D.
Vra rem et M'tis illius gratia et nra benivolentia, et sua fide
ac virtute dignam. Quam felicissime valere optamus Dat
in oppido nro R. Veleze die XIX die Decembris Anno
domini. M^o. D^o. XXXIII°.

Petrus Tomiecki Ep's Crac Vicecancell.
Io. Benedicto Can^{co} Vilnen medico regio.

V^{er}is domine frater in Chrō char^{me}. Non est vobis incogni-
tum q^d in Germania et in aliis Regionibus et regnis haben-
tur eiusmodi leges et constitutiones vt ad Ecclesias maiores
alicubi non nisi persone^s illustres alicubi Nobiles ex vtroq^{ue} pa-
rente et indigene duntaxat recipiantur^{q^d leges} quales cum sint in
hoc q^{uo} Regno meo vos illis non contrarietis neq^{ue} infri-
gere illa velitis de quibus in robore suo conservandis cla-
mat vt satis in omnibus Regni Comitiis mea Nobilitas
quā componatis animu^m vestrum desinatis esse querulus
et suscipiatis obuiis manibus eam contentacionem quam nos
futuram vobis per dominum Braniczki indicauimus alio-
qui si ea ipsa contentacio vobis sorduerit vosq^{ue} consilia co-
dicioni v^{re} imparia amplecti perrexeritis operam et olen-
perdetis et apud omnes homines Regni huius in quo vos
non pauca beneficia meo patrocinio et fauore tulistis mala
opinionem vobis conciliabitis. bene valete Dat^{us}

370

Petrus Tomic Ep's Crac Vicecancell
Sebastiano Bramiecki Cancell. Quesnen
Canco Crac Secret^o ac Referendario regio

V^{er}o domine frater in Christo charis^{me}. Cum mense Decem-
bri preterito scripssemus ad vos providisse nos vo-
bis de Canonatu Ecclesie mee qui post mortem domini
Iacubowski in mense meo vacavit, significaveramusq;
tum vobis dominum Doctorem Joannem Benedicti Phisi-
cum Regie^{is} M^{ajestatis} S^{ue} Coadiutorie ad eum ipsum Cano-
nicatum habuisse, verum cum ille recipi se postularet
ad Ecclesiam nostram, repudium illi a Capitulo meo
datum esse, eo q^{od} obstarent illi Jura eiusdem Ecclesie
et Statuta Regni, adscripsimus etiam ut pro impensa
ipsius quam fecit in expediendo Jure Coadiutorie pre-
dictae de equo et bono contentum eum redderetis. Non ita
vero multo ante scripsit nobis idem dominus Doctor l^{it}ras
valde querulas, perstringens nos identidem, tanquam in
causa fuerimus quominus ipse Canonatum predictum ad-
sequeretur, cum tamen teneret nos nullam causam illi cri-
minandi nos de hac re prebuerimus, sed obstitit ei Statu-
tum Regni, Juraq; Ecclesie mee, que externos recipi no-
paciuntur et que domini Prelati et Canonici mei admira-
runt, adiecit hoc q^{od} in suis l^{it}ris se concordiam quidem
vobiscum fecisse vosq; illi pro impensa et Jure ipsius qui-
quaginta aureos Hungaricales ac Prebendam Sancti Egi-
dii Crac obtulisse et dare ac resignare promisisse, ad
partem tamen a se protestatum esse, q^{od} eiusmodi concordia

non fecisset voluntarius, sed metu Principum adactum, rogans
deinde nos ut emneciaremus modum aliquem pex quem satis:
fieri sibi posset pro impensa ac Inre suo quod sibi multo plu:
ris constaret q^d sit hoc quod pro illo pex vos offerretur et pro:
mittitur / misitq^{ue} huc scedam in qua adnotavit tres condi:
tiones ex quibus una quacumq^{ue} contentari cupit pex vos
Nobis displicet q^d ipse dominus Doctor facta iam vobiscum con:
cordia eam infringere vult aliudq^{ue} palam agit aliud clam
machinatur quod a viri boni officio alienum esse videtur qui
si rem tum ad nos detulisset dum integra adhuc fuerat non de:
tractassemus illam equis aliquibus mediis transigere et inter
vos ac illum componere, sed cum facta iam infecta esse ne:
querent, nobis non licet retractare quod inter vos est con:
stitutum ac susceptum. Ne tamen is ipse dominus Doctor
pergat esse querulus contra nos et vos, postulamus a vobis
ut illi ultra quinquaginta aureos in concordia expressis
alios quinquaginta adnumeretis et addatis sic q^d habeat a
vobis in toto centum aureos Hungaricales, et cum hac Pre:
benda sancti Egidii. Id namq^{ue} si facietis querelas illius
quas facere vix cessaret denitabitur, vestreque quieti in
possidendo Canoniatu Ecclesie mee consulatis.

Mittit ad vos dominus Benedictus Helbierski Canonicus Ec:
clesie mee lras in negotio quodam valde pio, rogamus vos
ut easdem lras diligenter perlegatis et mandata que haberi
optat ad Capitaneum Siradien et quarum exemplum vobis
mittit obsignatas annulo Regio ad nos remittatis facietis
nobis in hoc rem admodum gratam Bene valete Dat^{us}
in Oppido meo *Kielce* die .xx. Januarii Anno
domini .m. *1500*

371

Petrus Tomie Ep's Crac. Vicecancell.
I oanni Chotenski Ep'o Przemislensi.

R^EME in Chr'o P'r et domine fr' et amice charissime ac ho:
noran'. Credo cognitum iam esse. D. V're R'me, q'
cum non ita multo ante vacavit in mense meo, Canonatus
Ecclesie mee, post mortem domini Iacubowski, promissi de illo
domino Sebastiano Bramicki posthabitis et obmissis sexui:
toribus et consanguineis meis, ad quem tamen dominus Do:
ctor Joannes Benedicti Episcopus Regie' Altis Jns Coadju:
torie habuerit, quia tamen domini Prelati et Canonici
mei suscipere illam noluerunt, eo q' obstarent illi cum Statu:
ta regni exte' nos homines ad Ecclesias maiores suscipi
retancia, tum etiam iuxta earundem Ecclesiarum que' ipsi
adiuvarent fr'riter se semper observatos, ego qui aliq'
domino Doctori Joanni consensu' meum prebueram, videns
tum obfirmatos illorum animos, ad hoc demum a'minum in:
dixi meum, ut de predicto Canonatu domino Sebastiano
Bramicki Referendario Regio' providerem. Nunc ante
scripsit mihi ipse dominus Doctor Joannes querens se in
hoc q' receptus non est ad Ecclesiam meam magna igno:
minia affectum esse, adiciensq' se cum domino Sebastiano
Bramicki concordiam quidem fecisse pro predicto Cano:
nicatu, sed cuius pacta non satisfacere sibi videantur, pro
impensa in expedienda Coadiutoria a se facta, proindeq'
ad partem a se protestatum esse q' hec ipsa concordia facta
sit se invito et metu Principum ad inveniendam illam adacto.

ego renere probare hoc non possum q̄ dominus Doctor Joa:
nes intendat infringere concordiam à se facta et inconsta:
ciam quandam suam hoc nomine declarare, id quod co ma:
gis sibi videtur esse turpe q̄ sit Doctor, et uti audio ver:
bi divini isthic Concionator, quare ut hoc vicium mutabi:
litas non intemerat et queri de nobis desistat, scribo mē
domino Sebastiano Bramicchi ut illi ultra anxios quin:
quaginta in concordia promissos alios qm̄ quinquaginta
ad hoc adnumeret et addat et cum hoc Prebendam Sancti
Egidii Crac' illi resignet. Qua in re rogo ut Vra' q̄ D.
Rena operam suam interponat, et ut ipse D. Bramicchi
cuiusmodi contentacionem illi faciat, qua potitus à querela
quiescat, pro sua prudencia efficere velit valeatq̄ for:
lix et optime nicolnms D. Vra' Rena et me solita
benivolencia sua prosequatur Dat' in oppido meo Kiel:
eze die xx^a Januarii Anno. M^o. D. xxxv^o.

272

Petrus Tomic. Eps Crac. Vicecancell
I oanni Benedicto Varmien. Vilnen. Varssenien
Comco Rhisico regio.

V^{ris} En domine frater in Chro charissime. Accepimus lras
vras gravissimarū querelarū plenas. Vobis expostulan:
di nobiscum causa nulla est, nisi forte hoc queri velitis
quod plus propemodum vra causa laboris cepimus, ut hoc
Ecclesie mee Canonicatu vos ornaremus qz dignitas mea
ferre videbatur. Quid enim nos diligencie pretermisimus?
singulos prebendendo? vniuersos rogando? hand aliter
qz si candidati ipsi fuissetis? quoniam etiam inimicos fere
multos nobis cepimus? dum nimio vri studio elati vo:
bis gratificari cupimus, quam vltimam meam sedulitate
grata potius recordatione prosequi velitis, quam queri de
nobis acerbius, qui nullum vnqz nobis, bene de vobis mere:
di occasionem, elabi et preterire passi sumus. Acta sunt a
nobis omnia, ea fide eoz studio, ut maiore agi non potuerint.
sed contra torrentem miti, et tam incredibilem omnium con:
sensum, vno ore postulationi mee refragantium, perfringere
velle, neqz pendencie, neqz persone et dignitatis mee fore vi:
debat. Non arbitramur vos esse ignaros simulatqz satis
concessit Ven^{tis}. D^s. Iacobowski aliquot hebdomadis, nul:
lum nos alium qz vos nominare voluisse, singulorum animos
perterritasse, nullumqz lapidem non monisse ut inter Ecclesie
mee Canonicos cooptati essetis, postea cum plus nimis quinde:
cim dierum labore nihil nobis proficeretur, atqz adeo spes
nobis preclisa esset omnis, fore nos voti mei compotes, exant

quidem complures qui vel necessitudine nos attingebant vel multis annis seruiendo fidem nobis suam et diligenciam probauerant: nos tamen ne secus de nobis suspicandi cuius occasione preberemus, neminem eorum Sacerdotio hoc honestatum volumus, verum ad Ven^{tem}. D. Sebastianum Bramicki ultro defulimus: vicum illum quidem probum et quavis fortuna dignum, sed cuius tamen nulla in nos merita extant eiusmodi, ut eorum nos rationem habuisse videri possemus. cum quo amice vos iam transegiſſe valde libenter audiuimus, sed illud nobis non probatur, aliud vos palam agere, aliud clam machinari, videtur id à vici boni officio alienum, vinitis isthic in luce hominum: facta v^{ra} singula diligenter ab omnibus expenduntur: non effugietis oculos multorum, si palam istud factum erit alibi vos concorditer, et amice transigere, alibi testari, quæ facitis ea vos vi et metu ad adactum facere. Longe preſtiterat condiciones non accipere, et concordiam recusare, q̃ in sermones hominum incidere, et vulgi fabulam fieri. Nam si integra re, nullatenus facta concordia, ad nos causam retulissetis, facilius à nobis mixti ratio potuisset, qua v^{ris} rationibus subuenissemus, etiam si non inique vobiscum actum intelligamus, cum Prebenda Sancti Egidii dicatur esse longè fructuosior q̃ altare quo. D^o olim Jacobowski cessistis. Scribimus tamen ad dominum Bramicki, eumq̃ rogamus ut pro bonitate sua ad quinquaginta annos promissos, alios quinquaginta addat et Prebenda Sancti Egidii vobis cedat nam hæc fuit prima concordie condicio per vos proposita in ea Secda quam ad Nicolaum Rudnicki Capellannum n^{um} misistis. Vestrum erit etiam si minus nobis succedat neq̃ ex sententia mea res ceciderit, gratum tamen potius et memorem vos preſtare, huius mei tanti studii, tamq̃ propense gratificandi vobis voluntatis, q̃ committere ut minus

747
373

mimis querulus cuiqz merito videri possitis Bene Vale:
te. Dat ex Kiełce xx^a Januarii Anno
domini .m.^o .d.^o .xxxv^o.

Petrus Tomiecki Eps Crac
Bonae Reginae Poloniae.

S Acra R^{lis} Mtas et domina domina clementis^{ma}. Post
servitutis et orationum mearum humilem commendatione
Que scribit ad me Sacra Mtas Vra de domino Stanis:
lao Rzezciza penitenciario Apostolico q Parochialem
in Chotel post obitum Ven^{tis} floriam Guxilo Canonici
Cracovien Secretarii Mtis Vre vacantem, occupare volu:
exit: ea ante hunc diem audita a me fuisse nunqz, longe atq
sexes habet, quam quemadmodum ad S. M. Vram delatu
est. Dominus Joannes Zbanski Canonicus Crac, eius Eccle
Patronus ex servitoribus suis quendam presentaverat qui
a Cancellario meo institutus est nunc autem si idem dominus
Joannes Zbanski ita ut scribit. M. Vra dominum Mathia
Chelmensem Sacre Mtis Vre Capellanum mihi aut Vic:
cario meo in spiritalibus Crac presentaverit causam non
dico, quia ad mandatum Mtis Vre instituendum illum et
investiendum curam. cupio enim et hac et quibuscumqz aliis
in rebus potero, semper Sacre Mtis Vre gratificari et obseq
hoc qz Mtis Vre polliceri habeo. Capellano illius, Parro:
chialis huius nomine^{multum} a domino Stanislao Rzezciza pe:
riculum creatum rei qui de ea possidenda ne per somnum
quidem unqz cogitavit. Comendo me rursus in gram Sacre

Mis Vre. Quam dominus deus quamdiutissime sanam et
foelicem conseruet in sua gratia Dato in Oppido meo
Kielze die XIX^a Decembris Anno domini 1534.

Petrus Tomie. Ep's Crac. Vicecancell.
Iohann Choienski Ep'o Przemisliensi.

R. ME in Chro' R^e et domine, frater et amice charissime T
honoran'. Perturbatus iste rerum Anglicarum status, de
quo. R. D^o. Vra ad me scribit valde me perturbat
Negz enim non intelligo que Regno et reipublice mee pe-
ricula impendeant, nisi primo q^o tempore rationibus illi-
mis prouideatur. Est certe vt scribit R. D^o. Vra ma-
gnum in mora periculum. Quare vel sola hac ratione ad-
ductus, magnopere Comitum huius temporis obice cupinis-
sem, si per vicinum mearum imbecillitatem licitum fuisset
Nunc cum hec mea tam diuturna valetudo ex qua vix-
dum satis emersisse videor, magnos meos adiuuande Reip.
conatus impeditur negz me Comitibus Regni interesse
passa sit non tamen ideo quiescendum putari, quia quid
per me ipse non potui id per alios tamen efficiendum cura-
rem. Quare et per literas et per Amicos in hoc missos
D. Castellannum Posnamensem fratrem meum hortatus su
vt reipublice propugnationem susceperet, atqz eorum reru
de quibus in litteris suis. R. D^o. Vra meminit, aliqua
in Comitibus secreta et coram paucis sibi fideis mentione
faceret, si quid actum ab illo fuerit, faciam. R. D. Vraz
postea certiorum. libenter id consilium cum pluribus com-
municassem

Thar in re

communicassem sed bene novit R. D. Vra qz pauci hoc tem:
pore reperiuntur, quibus cogitationes suas tuto quispiam crede:
re possit. ego certe, quoad vita mihi hec superstes fuerit, nunqz
de constituenda Rep. atqz bono in statu collocanda, stabilien:
daqz cogitare desinam. hec erit animo meo circa nixta sem:
piterna. Valeat felicissima Vra. D. meqz habeat sibi
charum et commendatum Dat. in Kieleze xix^a
Decembris Anno domini .m.^o. D. xxxv^o.

Petr. Tomieski Ep's Crac. Vicecancell.
Io. Andree de Valentin. Medico regis
et Reginae.

^{est supra}
Rnde domine, frater et amice charissime. Littere. D. Vre
grate nobis quidem sed minime iucunde acciderunt, Nam
q tam diligentex nos de omni statu et valetudine Atis Regie
certiores facit. facile intelligebamus id ex abundancia qua:
dam amoris in nos proficisci, neqz potuimus vicißim non ve:
bementer amare amorem istum et benivolenciam tantam. D.
Vra erga nos in quo vero parum esse prospera valetudine
Atis Regiam significabat non mediocriter animum nostrum
perturbavit magna tamen ex parte sollicitudines meas ea
cogitacio allenavit, cum in mentem nobis veniret. D. Vre
vnius omnium medici peritissimi Atis suam ope et auxilio
vbi neque dubitamus divina opitulante gratia et misericor:
dia quicquid auxilio e difficillimis periculosisqz mor:
bis Atis sua emerfit eius ope nunc qz ab hoc nimis gravi
et periculoso recreetur Quare. D. Vram emergentem quid
non possumus tamen non hortari pro mea et erga Serenit

Principem nr̄m observantia et exga. D. Vram fiducia, ut
toto quod aint pectore in eam cogitationem incumbat qua
primo q̄ tempore M̄as sua morbo hoc liberare possit.
factura. D. Vra rem et M̄is illius gr̄cia et mea be-
nenolencia et sua fide ac v̄tute dignam quam felicissime
valere optamus Dat. in oppido meo Kieleze die XIX
Decembris Anno domini M. D. XXXIII.

Tomieski Eps. Vicecancell
Doctori Borek cano cracc

En. ^{lis} domine frater in Chro' ebaris ^{me} Paulo ante disces:
sum isthmic nostrum, ^{miserat} nobis ex Lipsia dominus Ioannes Cocle-
us lucubraciones suas contra Martinum Lutherannum et
Philippum Melanctonem, aliosq; eorum sequaces editas, ro-
gans nos ut sibi ferremus subsidium, quo opuscula sua for-
mis excudi facere, in lucemq; emittere posset, id quod fa-
cturos nos recepimus, mittimus itaq; nunc illi una cu-
lis meis viginti florenos Hungaricales in ameo et postu-
lamus a vobis ut cum domino Jeronimo Crugel Cui-
et Mercatore Cracovien' constitutatis quo eos ipsos viginti
ameos ad Amelias Lipsem siquidem ad eas proficiscere
prefato domino Cocleo, meo nomine unacum meis litteris
quas cum p̄tibus ad vos mittimus reddat et consignet. No-
bitemus adhuc Carnes ferinas curamus tamen ut eas
vobis pro diebus festis Natalis domini proximis mitla-
mus Bene valete ex Kieleze. XX. Decembe 1534.

121
75
Petrus Tomiczki Eps Cracc. Vicecancellarius.
Proconsulib. et Consulibus Craccouiensibus.

Nobiles et famati domini amici charissimi. Accepimus
lras vras quibus absolui Seniores Ristorum Civitatis ab
excommunicationis vinculo cupitis, qui à Cancellario meo in:
dicatum facere recusant. Vos ipsos clam non est, toto hoc Se:
mestri temporis spatio, nunqz nos fuisse bene confirmato
corpore, sed variis atqz us granibus et periculosis morbis
ita afflictos esse ut cognoscendis causis vacare non posse:
mus Quare necesse fuit nos Vicaria Cancellarii mei
opera uti cum cum hec causa disceptanda et cognoscenda
fuisset data, ubi legitimas rationes proferri audiret
dissolnendi Matrimonii, fecit Divorcium. Et quoniam
cum hac actione Dotis qz causa commincta est, decrevit
ita ut omnibus equum videbatur, Dotis nomine dari
mulieri Tabernam sine Institam quam sui Jureis et Do:
mini fuisse probaverat, premisqz illi vico mberet. ita
rem habere à Cancellario meo nobis significatum est,
vos aliter narratis atqz adeo quoniam indicatum et
executio sentencie fiat. Vos ipsi uti edocemur estis mipe:
dimento, cum Ristores sentencie late parere prompti fue:
runt et parati, quam nos vram animorum contra nos ob:
firmationem equo animo ferre non possumus, nobis Ca:
cellarii mei Judicium et sentenciam, mea auctoritate la:
tam non licet rescindere, Nam quod infamem mulierem
esse scribitis, ea iusta causa non est, quamobrem bonis

his legitimis fraudari eam oporteat. Quamvis itaq;
precibus et postulatis vestris locum semper dare velimus
tamen hac de causa ante Cancellarii ad nos meum reditu
statuere nihil possumus. Cuius ubi nobis placita facta erit
id quod paucos post dies fulmen speramus cum vobis causa
ab eo melius informata, ita sententiam meam perscriptam
sumus ut ne latum quidem nos vnguem ab equitate dis-
cessisse ipsi iudicaturi sitis. Hinc morem hanc et cuncta
cionem meam equi boniq; ut facitis ^{posulatis} rogamus cum preter-
itum longa futura non sit, optamus vos bene et foeli-
citer valere. Dat. in oppido meo Kielze Anno
M^o D^o XXXIII

Petrus Tomicius Ep^s Crac. Vicecancell.
Stanislaus Odrowass Castell. Leopoliensi.
Capitaneus Samborien.

M Agce domine amice et affinis charissime. Jam aliquot
exceperunt menses quod dies Circumcisionis domini pre-
terit, et D^o Vra neq; restituit pecuniam Nepotum me-
orum de Schamotuli hereditum, quam ego partim ut dno
Castellano Posnamien gratificarer, partim ut propensio-
nem et benivolenciam meam erga D^o Vram declararem
mutuo illi dedi neq; pensionem trecentorum triginta triu
florenorum soluit quam ratione vendit bonorum a se
Nepotibus meis obligatorum pendere iet. D^o Vra pro su-
perscripto Circumcisionis domini tempore sub certis poenis
et vadis in lris lris Regie expressis promisit et ad
hoc faciendum tum ad adducendam uxorem ut apud

acta Premislien' Iudicii ad ea consentiret se aperte obligavit.
 Quibus quidem ita non prestitis quantum D^o. Vra inco:
 modi et sibi et Nepotibus meis attulerit, et ipsa que co:
 misit poenam, et vadia ex pacto incidit perpendere p^e,
 et ego agnosco satis qui ob non solutam ad tempus pec:
 cuniam condiciones commodissimas recte collocande pecun:
 mie Nepotibus meis oblatas deferere sum coactus.

Quare ne deminceps eiusmodi negligens et infructuosa cura:
 tio mea Nepotibus meis incommodet, neque in incerto dinti:
 ns res pendeat. D. Vram rogo ut vel pecuniam presen:
 tem restituere, vel Nepotes meos ad possessionem bonorum
 sibi obligatorum admittere velit.

Ceterum quod attinet ad D^m. Vre quam diu meditatine
 peregrinationem: Ego ut voluit diligenter apud Mtem. Re:
 giam medio domini Epi' Premislien' egi ut Mtas sua D.
 Vre veniam ad externas partes concedendi dare dignetur,
 quo et loca longinqua inuisere et mores hominum varios per:
 discere in hac sua iuvenili etate posset. In quo quantum
 profecerim vel quam molestus animo id Mtas sua tulerit ex
 domini Epi' Premislien' lris quas cum presentibus mitto
 D^o. Vra cognoscere poterit. Quare cum hec D. Vre e
 Regno discessio sit contra mentem Mtis sue, ego D. Vraz
 rogo ut desiderio suo ad presens temperare et Mtis Re:
 que voluntati obsequi curet, alio tempore comodius q^{uam} nunc
 vniuerso terrarum orbe tumultuante, animu' huius que deside:
 rat conspiciendis expletura. Quam et recte Valere, et semper
 foelicem esse, ex animo opto. Dat^{um} in Bodanogin die xii^a
 Martii Anno domini M^o. D^o. XXXiii^o

Petrus Tomieski Ep's Crac. Vicecancell
Stanislaus Odrowas Castell^o Leopoliensi
Capit^o Samboriensi

M Agge domine affinis et amice charissime. Ego deesse nolens ne:
cessitati. D. Vra numeravi ei non granatim quinque millia floz
Nepotum meorum heredum in Schamotuli utq; testarex magis
meam in D. Vram et Agcum dominum Castellannu Posnamien
facilitatem et benivolenciam. non dimoni illam ab usu eorum
bonorum quorum facta est obligatio. quoniam concessi illa ei per mo:
dum Arende obtinenda, relicta Nepotibus meis pensione res:
pectu numerate summe admodum exili. Quod vero. D. Vra
tantisper non prestitit nec prestat ea que dudum iam pre:
stare debuit, et ad que prestanda se sub magno radio obli:
gant, non enim bona sua super quibus est defixa inscriptio.
ita ut recepit expedivit, neq; Coniugem suam ad consensuendū
eidem inscriptio adduxit, res ea est mihi permolesta, adeo
ut nihil mallem in presenciarum qz quod. D. Vra sumam
pecunie sibi numeratam restituat. Et qz nris ego fulcinerim
rem Nepotum meorum ita forti inscriptione ut nihil deside:
rari videatur aliud qz mea persecutio. In qua quod. beneq;
aliquanto remissior qz ut postulat meū erga Nepotes officiu,
in causa est mea erga. D. Vram benivolencia et gratissi:
candi ei studium, alioqui ea omnia que a. D. Vra non sunt
prestita. Inre persequi potuissē, malui tamen expectare tam:
diu qz videri preceptis in amicum. Cum igitur satis iam expecta:
verim, et nihil aliud viderim consecutum qz iacturam Nepotū
meorum. Rogo. D. Vram vel non differat amplius prestare

377
ea que pacta et conuenta inscriptionis postulant, vel quod mal:
lem summam quam a me tulit Nepotibus meis quorum res
agitur, restituat. Ego namq; eludum habui ac etiamnum ha:
beo locum alium in quo hec eadem summam cum maiori co:
modi collocari potest.

Quod autem. D^o. Vra^a petit a me consilium quid nam sit fa:
ctura cum neminem Consanguineorum vxoris sue habere
possit qui illi circa recognitionem faciendam de more assistat,
non est meorum paruum in hoc rationibus. D. Vre^a prospicere.
Ipsa namq; D^o. Vra^a quemadmodum inscriptionem fecit ac
suscepit, ita curare debet quo pacto eidem inscriptioni satisfa:
ciat. Pecunia de Arrenda quam scribit D^o. Vra^a se ad
me iam misisse, nondum mihi reddita est, posteaq; vero red:
detur certiorum illam de hoc faciam. Bene Valeat Vra^a
D^o. Dat^o Craconie die festo Sancti Ambrosii Anno
domini. M^o. D. XXXⁱⁱⁱⁱ m^o

Petrus Tomieski Eps Crace. Vicecancell.
Benedicto Jsdbienski Canco Cracconiensi.

Venerabilis domine frater in Chro^o charissime. Proficiscentibus
nobis huc ad Kielce per bona nra^a Brzezini descenderat
ibi ad nos dominus Odronasch Castellanus et Capitaneus Leo:
polien^o qui tum eodem q^o in Piotrkow profectus est et excusa:
uit se coram nobis q^o propter aduersam valetudinem vxoris
sue non potuerit adducere illam ad recognoscendum q^o ipsa
ratam habitura esset obligationem sortium bonorum Iaro:
slaw per eum Nepotibus meis Smidrowis factam Nos vero
declaramus illi quam molesta sit nobis hec tanta ipsius ad:
ducende

ducende uxoris dilatio remq; vti par erat verbis aggrava:
nimus adicientes q; nos Inre repetere possemus ab ipso va:
dia interposita: eo q; preterelapsum sit tempus quo satisfac:
cere inscriptioni debuerat: denunciante q; illi nos prosecu:
cionem ipsam vadiorem amplius non dilaturos esse vbi ipse
inscriptioni a se facte satisfacere tandem non curaverit ipse
vero recepit se brevi omnia que ad exequendum inscrip:
cionem et obligationem predictam pertinerent cum sua uxore
prestiturum esse, rogans vt hanc dilacionem a se admissa
boni consuleremus ad vadioremq; prosecutionem non pro:
cederemus id quod nos, eo q; non possumus non tractabili
esse ingenio facturos nos recepimus: Quia vero oblitus sumus
dicere q; illi q; non integram pensionem Nepotibus nostris ob:
ligatam solueret vos admonetis illum meo nomine vt inte:
gram pensionem ad tempus prefinitum Nepotibus nostris sol:
nat: qui alioqui valde exile commodum habent ex sua pec:
cunia quam nos meliore illorum lucro collocare in alio loco
possemus Bene valete Dat in K ielze xij Decem:
bris Anno domini .M. D. XXXIII

Venerabilis domine fr' in Chr'o charissimie. Scripsit nunc ad nos dominus Braczki litteras commemorans bona que Soror mea domina Wrzesbianska ad vitam suam tenuit per maritum suum sibi reformata ad uxorem ipsius. Ince naturalis successione esse deuoluta, commemorans etiam damna que idem maritus Sororis mee in bonis uxoris ipsius domini Braczki dum erat illius tutor inferre debuisset, volens forte idem dominus Braczki eiusmodi damna ex dote Sororis mee defuncte repetere. Nos rescripsimus illi q' cum primum ille numerauit Dotem per Sororem meam in bona Wrzesbianska importata bona ad uxorem eius deuoluta que tenuit Soror mea illi sine ulla difficultate dimittentur. ceterum quod damna attinet, que ipse uxori sue per maritum Sororis mee interrogata esse commemorat ea Ince ex Dote ipsius Sororis mee sarciri illi non debent, sed si que essent ex bonis domini olim Wrzesbianski potius repetenda essent, que bona cum ad uxorem eius sunt iam deuoluta ipse ea damna que commemorat si que fuerunt ex eisdem bonis sibi repetere poterit. Ne autem fr' me dominus Palatinus in transigendo cum ipso domino Braczki hoc negotio, consultore careat, volumus ut posteaq' expedietis vos in Lubiamque ad eum recta profiscamini adsitisq' illi consilio v'ro et sitis cum eo donec predictum cum domino Braczki negotium in toto conficiatur, finireq' debito terminetur.

Dominus Givrienski Succameracensis Calisbien'. Nepos me
pretendit etiam suus habere ad partem Dotis fratris et Ne-
potibus meis de bonis Vreffiensibus restituendi Quare
in hac q^o re de qua nobis nihil penitus constat. adsitis co:
filio v^{ro} domino Palatino fratri meo. sed si p^{re} domini
Givrienski nihil dedit de sorte sua pro Dote Sorori mee
defuncte non putamus quod aliquid debeat domino Givrien:
ski de hac summa Dotis restituende, vos tamen melius
illuc hec omnia dispicietis et cognoscetis.
Coetereum cum numerabitur per dominum Barczki summa Do:
tis que ad dominum fratrem et Nepotum meum reverteri de-
bet, vos medietatem illius pro Nepotibus meis accipiat
et ad nos afferatis Bene Valete Dat^o in Kieleze
die xii^a Decembris Anno .m^o. D. xxxiii^o.

V^{tes} domini fratres in Christo charis^{mi}. Exposuit coram
nobis. honorabilis dominus Vicecomes Ecclesie
Collegiate Sandomiriensis q^{uod} cum non ita pridem citatus fue-
rat per vos vigore Commissionis Apostolice per Clemente
Pontificem nuper defunctum ad vos date et ipse ob adnex:
sam valetudinem suam non comparuerat coram vobis in ter:
mino ipsi prefinito, vos sententiam excomis contra illum pro:
nunciastis, Nos miramur plurimum vos post mortem Clemen:
tis Pontificis ad executionem Commissionis sub nomine illius
edite processisse quippe que per obitum illius fuerit iam

consumpta enapocata et extincta Quare hortamur vos ut
eidem domino Vicecantori absolutionem sine dilacione et
difficultate aliqua impendatis utrumque ea ipsa absolutio
non sit ei necessaria ex eo quod sententia contra illum per
vos lata fundata sit in Commissione extincta morte Pon-
tificis ad evitandam tamen sinistram aliquam suspensionem
et scandalum aliorum hominum cum utique ad cautelam ab-
soluatis Bene valeat Vre Petrus Dat in Kiele
die Sancti Stephani Anno dñi M^o D^o XXXIII°

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancellar
Georgio de Conopat Palatino Pomeraniae.

M Agge domine amice charissime Reddite sunt nobis hec
Vre Mg^{re} quibus primum dolorem suum ex casu filii,
aliorumque servitorum meorum conceptum, nobis aperit.
sententiamque suam quemadmodum Laiffretones auctores
illate ipsis servitoribus meis vis ac iniurie, atrocis et
nepharissimi facinus suum expiare deberent. significat, de-
inde totam hanc tragediam quantum ad filium eius atti-
net, voluntati arbitrioque meo permittit. volens habere
ratum id totum quod nobis in transigenda illa equum et
iustum videbatur. Nos certe ut antea scripsimus Vre Mg^{re}
magno quod dolore summo affecti ex ipso casu servitorum meo-
rum et quantum dignitati professionique mee licuit, nihil
pretermissimus, quod ad vindicandam illorum nostramque igno-
miniam pertinere videbatur. Verum cum videremus inter
cognatos, amicosque servitoris mei interfecti et Laiffretones

concordiam coimisse. neq; existimaremus quo nam pacto alio,
præterq; concordia ipsa, illata vis et iniuria servitoribus no:
stris sarciri posset. contulimus q; animum et propositum no:
strum ad amplectendam eam ipsam concordiam, cui suscipie:
re q; subscribit Vra q; Mgria, est nobis hoc eius prudens
consilium magnopere gratum. dabimusq; operam, ut tum pro
dignitate nra. Vre q; Mgrie. tum pro eius filii ceterorumq;
servitorum nrorum honore conficiatur. Quod autem Vra
Mgria filios suos commendavit, nos non solum eos, sed ipsam
q; Vram Mgriam eiusq; domum vniuersam favore ac bene:
uolencia nra semper donec trahemus spiritum complecti
volumus. Valeat foelix et incolumis cum suis Vra Ma:
gnificencia, nosq; amore ac studio suo prosequatur. Dat
Craconie die xxviii Septembris Anno dñi 1534.

Petrus Tomie. Ep's Crac. Vicecancell.
Castell' Gdanensi.

Generose domine amice charissime. Agimus et habemus vobis
gras q; dolorem prius ob aduersam valitudinem meam co:
ceperatis. postea vero edocti nos conualuisse magnam leticia
ac solatium inde ceperitis. perpendimus namq; ex hoc res:
tum erga nos studium et affectum singularem nobis pluries
iam alias cognitum quem ut solemus, volumus vobis vicissim
favore ac beneuolencia nra semper referre.
Nos tota hac estate egrotauimus graviter et quod magis attri:
uit vires nras, multis aliisq; antea curis et egritudinibus
confectas dolor nre ter remittebat. totidemq; vicibus exaspera:
bat.

172
balne et graminis recrudescerebat, nunc vero Valemus quidem me:
lius sed affecti adhuc debilitate magna in membris omnibus
speramus tamen q̄ tempus ipsum regniq̄ vite debitum igni:
culos et fomenta omnia egritudinis nre comminet. pristinasq̄
vices nobis restituet

De motu bellico quem formidari isthic scribitis, et de quo erat huc
quoq̄ iam ante perlatum, nos putamus hanc nebulam in nichilum
esse abituram, presertim cum hiems appropinquet, qua bella non
solum inchoari, sed cepta etiam interquiescere solent, non dubita:
mus tamen. D. Vras dominos terrarum istarum Consiliarios in hoc
presenti earum conventu imituros esse rationem qua vis hostilis
si que in terras istas ingrederet, arceri et propelli ab eis posset
habere autem. D. Vre istic pecuniam pro necessitate illarum
publica, contributam, qua ad conducendum militem Mercena:
rium siquidem videbitur fore necessariis uti poterint, et ipse q̄
cum Nobilitate sese equis ac armis mstruent et parabunt, ad
quod faciendum hoc propensioribus animis esse debent q̄ item
Regiam bello alterius hostis nunc esse implicatam cernant.

Quod nobis scribitis expedire plurimum, ut Mta's Regia ad Cini:
tatem Qedanen' diligenter oculum referat suum, id ipsum fore
necessarium scripsit q̄ nobis ^{Jo. Dantysius} Rmus. D. Epus Culmen', et
ipsi nos in eadem sumus sententia, scribemusq̄ et suggeremus
consilium nem' opportunum in hac re sue Mti cum primis scri:
bendi ad illam occasio sese nobis offeret.

Nescimus quo adducta consilio Mta's Regia, Contronexiam do:
minorum Consiliario rum terrarum istarum cum domino Costha, ad
suum in Regnum reditum suspendere dignata est, quam sine ne:
gocio conficere et determinare potuisset. Utumq̄ vero sit, cum de:
clarare dignata est sua Mta's q̄ ea quecumq̄ per dominum Cost:
ha dicta sunt, honori et bonae existimationi. D. suarum non sint

nocitura non est. q̄ ille anxium et inquietum animu habere ultra
debeant quin potius decisionem predictę Controuersię exoluti oī
molestia opperiantur.

Miramur plurimum q̄ sua Mtas retractauit decretum suum inter
vos et domini Costka super bonis Reboff latum et certę facti:
ram id eam non sperabamus quandoquidem ipsa decreta sua in:
corum robore debito conseruare semper consueuerit/veru quonia
ita res cecidit, equo animo illam feratis, et expectetis quousq̄ sua
Mtas in Regnum redierit/nos vero tum si viuemus ab illa can:
sam eius facti perquiremus et quod pro vřa iusticia fore videtur
agere non — pretermittemus.

Declarauit nobis seruitor nř Ven^{tis} Albertus Kienſki vos
negotium et causam ipsius quam habet cum Consulatū Redanen
ac etiam cum domino Joanne de Verden Capitaneo Nonen' cu:
rand et tractand recepisse, id quod pergrato animo audimus
et rogamus vos plurimum habere velitis hoc ipsu eius negotiu
comendatum, impendatisq̄ opexa vřam, vt citra litis molestia
quam seruitor nř libens declinare vellet, equis et honestis ali:
quibus rationibus conficiatur. In quo rem grata nobis facietis
quam et nos vobis benenolencia nřa referemus, et ipse studebit
semper promereri.

Dominus Hieronimus Lascki Palatinus Sirachien' captus est inſu
Serem' dei Joannis Hungarie Regis, detineturq̄ in Arce Bu:
den' qua causa id factum sit, et quidnam cum eo agitur postea,
hic adhuc comperto non habemus.

Hec accerxit hic Cubicularius Regie Mtis cum lris quibus
scribitur duos insignes dominos ex Moskouia ad Mtem' sua
cum sociis aliis multis Vilnam venisse, sermiciq̄ illius sese
addixisse et iuramentum fidelitatis seruande illi prestitisse
confulexq̄ modis omnibus vt sua Mtas hostem suum Moscu

713
221
bello quo maiori potest premere iam desistat, pollicentes habitura
eam victoriam, et reliqua omnia pro suo voto. Scribitur etiam
partem exercitus Lithuani Mosconiam irrupisse et aliquot
conflictibus in diversis locis feliciter peractis et oppidis ali;
quot exustis cum captivis et preda ingenti salnam ac incolumem
revertisse. Bene valete. Dat. ^{XXVIII} die Septe;
bris Anno domini M. D. ^{XXXIII}

Petr. Tomic. Ep's Crac. Vicecancellarius.
Bernardo Macieowski castel' Czechowien.
Judici Terre Sandomir. Referendario regio.

Q. Enexose domine amice charissime Tametsi vos nichil nobis unq;
scribatis neq; scribendi officio declaratis vos esse de numero
amicorum nostrorum. Nos tamen gaudemus vos ex Lithuania in Po;
loniam salnum et incolumem revertisse. Coeterum enim iam filius
vr' Samuel Canonicus Ecclesie mee ex Piotrkow in Lubianice
discesserit, postulamus a vobis ut si tam cito ipsi constitui apud
nos non poteritis nobis de rebus omnibus que in Conventu
concludentur et constituentur perscribatis per dominum Opalemicki
Collegam vrum aut aliquem ex senis meis qui istis sunt signi;
ficetis. posteaq; vero per negocia et occupationes vras vobis
licuerit ad nos veniat. Nos namq; in hoc secessu meo cu
amicis meis libenter colloquimur. Bene valete. Dat. in
Kielce XIX^a Decembris Anno. M. D. ^{XXXIII}

Petrus domicki Eps Crac Vicecancell
Sigismundo primo regi Polonie

S Acra Regia M^{as} et domine domine clementis me Post per:
petue seruitutis ac oracionum mearu in gratiam M^{as} V^{re}
serme humilem commendacionem. Hodie decepsit dominus Ioa:
nes Ossiek Viccarins Ecclesie mee qui quoniam habuit q^o
in eadem Ecclesia Altare collaciones M^{as} V^{re} prouentu ad:
modum exili nam octo duntaxat Marcaru pecunie misit ad
me ilico post eius obitum f^lma domina Hednigis Regnula
filia M^{as} V^{re} rogans me plurimum supplicarem suo meq^z
nomine M^{as} V^{re} serme quo Altare istud vacans Capel:
lano ipsius domino Alexio conferre dignaretur qui cum D.
sue f^lme multos annos seruiat vsq^z adhuc tamen prouidere
non potuit propter alios presentes qui vel inimicitia omnia pu:
ripunt tolluntq^z supplico itaq^z M^{as} V^{re} serme dignet se
benigne et clementer precibus ipsius f^lme filie sue acco:
modare, ipsiq^z eius Capellano dictum Altare gracie con:
ferre ac literas presentacionis suas super illud mittere
quo pauper sacerdos et ad seruendum reddatur alacrior
et hoc Altari quasi premio diuturne seruitutis sue conso:
letur merebitur una mecum perpetuo M^{as} V^{re} serme
f^lma domina Hednigis Regnula hanc gram quam in
seruitorem illius benemeritum collocare dignabitur. Comen:
do me iterum supplex M^{as} V^{re} serme quam dominus
deus in sua gracia conferret quamdiutissime sanam foelicet
semperq^z incolunem Dat Crac m^o Augusti Anno
M^o . D.

382

Petrus Tomic. Ep's Crac. Vicecancell.
I oanni Choienski Ep'o Præmislensi.

RME in Chr'o Pr' et domine amice et frater charissime ac ho:
noran'. Mortuus est hodie dominus Joannes Ossiek Vic:
carius Ecclesie mee qui habuit etiam in eadem Ecclesia
Altare collationis Regie de provenitu octo Marcarum
pecunie in moneta, quod quia filia domina Hednigis Regi:
nula cupit conferre, Capellano suo domino Alexio dudum
sibi sermienti, scribo rogatu. D. sue filie nri Regie, sup:
plicans ut hoc ipsum Altare vacans, prefato domino Ale:
xio conferre, litterasqz presentationis ad illud sibi huc mit:
tere dignaretur. Quare rogo plurimum. D. Vram Rema
adminare velit apud suam matrem, preces ipsius filie dñe
Hednigis Reginnule et meas, quo predictum Altare iuxta
votum aqz desiderium. D. sue filie conferre non abnuat,
que opera. D. Vre Rema ut erit illius filie. D. gra:
tissima, ita illam plurimum apud se semper faciet, gratiaqz
sua quoad poterit referre dignabitur. Valeat felix
Vra. D. Rema cuius benivolencie me ex animo com:
mendo Dat Crac. iij. Augusti 1534

Handwritten text, likely a title or header, centered at the top of the page. The text is faint and appears to be written in a cursive or script hand.

First paragraph of handwritten text, consisting of several lines of script.

Second paragraph of handwritten text, continuing the narrative or list.

Third paragraph of handwritten text, showing a continuation of the content.

Fourth paragraph of handwritten text, with a small dark spot visible in the center.

Fifth paragraph of handwritten text, maintaining the same script style.

Sixth paragraph of handwritten text, showing some fading towards the bottom.

Seventh paragraph of handwritten text, located in the lower half of the page.

Eighth paragraph of handwritten text, the final visible line of text on the page.

709
280

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell
Ioanni Lascki Gnesnen' et Lanciciens' PPto
Canonico Craccoviensi

Rnde domine fr' et amice in chrō charis^{me}. Accepimus lras
.D. Vre' quibus tam de fr's sui domini Palatini negotio bene
transacto, q' de certa pacis Hungarice expectatione nos certiores
fecit. que' utraqz res non minus est nobis grata quam officiu'
.D. Vre', ab illius erga nos p'opensione animi profectum incun:
dum. pro quo illi magnas agimus et habemus gras. Coeteru'
ab illa rogamus, veniam det in hoc nobis, q' sexius q' conueniat
illius respondemus lris. Piotreconie' enim tot res, totqz hominu'
negotia nos occupant, ut vix nobis satisfacere potuerimus, ne:
dum quod amicorum officiis respondere nobis licuisset. Ac his
quidem curis fatigati, huc in bona Epatus nri eo consilio se:
cessimus, ut et animi et corporis vires ex oio recreemus, vale:
tudinqz nre aliquantisper indulgeamus.
Que' acta transactaqz sunt in Conuentu proxime Piotreconie'
habito non putamus opereprecium esse. D. Vre' explicare, ea
enim nihil dubitamus illi iam ante aliquid nihil est quod hinc
scitu dignum scribi possit. Quod restat ex animo optamus ut
.D. Vra optime valeat sitqz semper incolumis et felix. Dat^o
in Kieleze m^a Februarii Anno. M^o. D^o. XXX m^o.

f et scripta et narrata esse
ad alius copiose. Preter hoc ante f

Petrus Tomiczki Eps Crac. Vicecancell
Hieronymo Laszki Palatino Siradiensi

M^{ag}ce domine amice honoran'. Ut mihi gratum est Mgciam
vram huc ad nos rediisse ita vicissim et molestiam id affert
et dolorem quod Mgciam vram non recte valere intellexi
namq; illi et bonam valetudinem et fanentem in omnibus for-
tunam non secus ac mihi ipsi fauco. Verum cum eiusmodi hu-
manos casus qui neq; previderi neq; evitari possunt, tollera-
re magis q; fastidire prudenti et forti viro commemat.
rogo plurimum Mgciam vram ut imbecillitatem corporis
animi sui viribus sublenare et alacriter valetudinem curare
velit ego vero id quod opto illi a deo assiduus precabor ora-
tionibus.

In negotio illo quod mihi dominus Castellanus Biechomien' no-
mine Mgci' v're declarabit sententiam et consilium meum
quod commodissimum iudicabam eidem domino Castellano com-
muni, quod proculdubio iam ille vicissim v're Mgci' per has
declaravit, hoc sive illa vultne, sive non, meam benivolentiam
et affectum a quo est profectum consilium boni et equi consu-
lere velit.

Ceteras has quas a me ad Serenissimum dominum Joannem Hm:
gari' Regem Mgci' v're poposat cum presentibus illi mitto.
Nonnulli amici Veneri Cuius Eperien', quem Mgci' v're
fide publica militari de se sistendo obstrinxit multum de me
meriti, confugerunt ad me, et per has efflagitant ut libe-
rationem ab hoc vinculo illi apud Mgciam vram impetrare

395

Quibus utrumque polliceri ea de re nihil certi possum, deesse tamen
 nolo. Quare magnopere Magiam Vram rogo, ut suam libera-
 litatem erga hominem quietum, mitem, probum, et litteratum,
 declarare, idque quod eum vehementer angit illi mea causa co-
 donare velit, id enim ego Vre Magie omni studio et officio
 amicitie vicissim referre curabo, et Veneris si meam inter-
 cessionem cognoscat sibi profuisse perpetua servitute sua mere-
 bitur. Commendo me amori et benivolentiae fraternae Magie
 Vre quam saluam et incolumem cito videre, et post, in rerum
 omnium affluentia incolumem et quod divitiis feliciorem vivere
 ex animo opto. Dat. in Bodzanecz 22^a februarii
 Anno domini M^o D.

Petrus Tom. Eps. Vicecancell.
 Ioanni Regi Ungarie.

Acra Regia Altas et domine domine clementissime. Post hu-
 milem servitutis et orationum mearum commendationem / Magis Do-
 theronimus a Lasko Palatinus Siczachien, ad Altam Vram
 Serenam isthuc vel missurus vel ipse profecturus pro amicitia
 qua me sibi coniunctum esse non dubitat, poposcit a me, ut lris
 datis intercederem apud Altam Vram Serenam, quo illius
 officiorum et diuturnae servitutis rationem habere dignaretur.
 Qua in re tametsi intelligamus Altam Vram sponte sua illi
 et piam et equam futuram, ut tamen amici voluntati satisficiam,
 qui meam intercessionem sibi apud Altam Vram Serenam mul-
 tum confidit profuturam, supplico Vre Serenae Altis, ut expensis
 apud se domini Palatini predicti meritis, expensis etiam illius

laboribus et periculis que pro M^{ti}s V^{re} gloria summa con:
 stancia et fide pertulit de munificentia et liberalitate sua il:
 lins rationes attenuatas sublenare dignetur. presertim cum ille
 M^{ti}s V^{re} fortunis miseruens, amplam et expeditam heredi:
 tatem suam multo ex alieno obligavit et corporis sui bone
 valetudini non parum incommodavit. Faciet in hoc M^{ti}s V^{re}
 Sexm^a rem iustam, piam, et non minus sibi honorificam, q^u
 omnibus qui officia merentur gratitudine gratam et acceptam
 quam ego simul cum ipso domino Palatino M^{ti} V^{re} Sexm^e
 perpetua servitute mereri curabo et eandem meam servitute
 iterum atq^{ue} iterum M^{ti} V^{re} Sexm^e suppliciter commendo
 et a domino deo precor ut M^{ti} V^{re} Sexm^e donet et longam
 vitam, et optatam felicitatem cum bona valetudine et omnium
 rerum affluentia commincta. Dat^{us} in Bodzanecz die xx^a
 Februarii Anno domini M^o. D^o. xxxiii^o

Ioannes Laszki Gnesn^{ensis} Lancicien^{sis} LL^{us}
 Petro Tomcio Ep^o Cracc^{oviensi} Regni Polom^{ie}
 Vicecancellario.

RME in Chro^o I^u et domine domine ac patrone observan^{te}
 Accepi undivertecins lras a fr^e domino Palatino Bude
 datas quibus et Collegam suum in Transilvania impex obisse
 et se missu Regio illuc iam proficisci scribit, ut rebus que
 ad ipsius illic officium pertinent, iam tandem prospiciat, rogans
 me interm^o, ne me hinc moveam donec de omnibus illinc per
 literas suas me reddat certiorum. Summam enim rerum sua:
 rum omnium non aliunde magis pendere q^u ex sua iam domino
 Aziti Comenteu qui iam non ita pridem monit Constatm^{opolis}

286
Moxe autem sue tante nullam aliam causam fuisse, q̃ Himbraninba:
sche aduentus expectationem qui partim attritis, partim etiam
compositis rebus Perficiis cum ingenti triumpho iam rediit Con:
stantinopolim, moxq; ut rediit, dominum Qritti huc absoluit, qui
ad Pentecosten Bude expectatur, credit tamen, fr̃ se illum adhuc
in Transilvania reperiturum.

Hic rursus Bebek nonam orsus est fabulam, quæ incertum adhuc
Comicum ne an Tragicum sit exitum habitura. Crucem gestare
cepit ipse, suisq; omnibus idem ut faciant sub poena capitis præ:
cepit, non militibus tantum, sed omnibus passim et sociis et sub:
ditis. Admonitus per nonnullos quid faceret, sibi iam constare
respondit sui consilii rationem, se statuisse nomen suum in
Hungaria, etiam si illi moriendum esset, illustre reddere. Ad
quam rem non aliam sibi occasionem videti meliorem q̃ si suis
auspiciis Vngaria à Thureica tyrannide liberetur, id hac
potissimum ratione futurum esse, si ipse se Ducem prebeat om:
nibus quicumq; Vngariam à Thureis saluam esse vellent,
sub signo vixit tam saniorabili Crucis Sancte. Qua quicumq;
se exemplo suo insignirent, sua illis secum communia fore oia:
contra qui illa concernerent se illos pro hostibus et Ethnicis ha:
biturum, ut vel hinc coniecturæ sit locus, quid de regni hu:
nis hic tranquillitate etiam si pax inter Principes fiat, si modo
futura est, sit sperandum? Ego fraternæ voluntati obsequi:
tus huc me contuli dico minis, sed quia Calcaxibus ad eam rem
multo magis q̃ freno egerim nec aliam tamen magis ob rem
q̃ ut illi assiduus boxator adessem, ut si quo modo id facere
possit, hinc se cum dignitate sua explicaret, alioqui iam plures
fidem gentis ingeminus expectus, nisi quod adhuc meo hinc mi:
stituto obstant quedam quæ absente domino Qritti transigi band
quaq; possunt, quorum tamen omnino spero futurum finem postq̃
simul commoverint. Quod restat ego me gratiæ P̃tis ṽre R.
diligentiissime comendo ex Kieſmark xi^{to} May Anno 1534.

Petrus Tomiecki Ep^s Crac. Vicecancell
Iohanni Laszki P^{ro} Gnesnen. Lanciciensi
Canonico Cracovien

R De domine frater in Chrō charissime. Littere. D. Vre quas
proxime ab illa accepi tum ob officium, tum ob ea que de rebus
Hungaricis et negociis Angⁱ domini frⁱs sui in illis contrieban:
tue fuerunt mihi gratissime pro quo officio. D. Vre magnas
ago grās. frⁱ vero. D. Vre et isti Hungarice reipublice gra:
tulor de his que vt bene gerantur et exitum in aduentu filius
Principis domini. Quitti bonum obtineant, in spe habent colloca:
ta, Ex contraxio a deo omnibus votis poscens, vt et bellis et
aliis calamitatibus patriam istam Inclytam tandem liberare
digne. et presertim ab his nefandis et perniciosis Bebek
consiliis que et malenolam et temerariam preserunt cupidita:
tem, et nisi in initio statim comprimantur, isti afflicto Regno
nonam sint allatmea difficultatem. Apud nos noni nihil est
quod. D. Vre sit ad cognoscendum vel nuncidum vel necessariū
futurum, sed si quid eiusmodi emeriet quod scribere expediat nō
permittam. D. Vram id ignorare quam rogo vt de his q^o
que in Hungaria contrigerent, me sepius certiores facere velit
Quod reliquum est. D. Vram vna cum Ang^o domino fratre
eius sanam et in omnibus rebus felicissimam esse ex animo
opto et a deo precor. Dat

387

Petrus Tomic. Ep^{us}. Vicecancell.
Ioannes Laski P^{ro}tegnesen^{us} etc

RME in Christo Px et domine, domine/bexi rursus a fratre h^{ab}as
accepi xi huius mensis non procul a Coloswar scriptas qui:
bus dominum Gritti iam Danubium traiecit atqz in Tar:
goviſze apud Transalpim Voierodam fuisse iam scripsit.
seqz ab illo per literas vocari, vt secum quamprimum conue:
niet. Moldanum contra se moliri quidem, quominus per
Transilnamiam cum suis copiis transmittatur et q^{uod} ea res ipſu
est nonnihil remota cum apud Danubium, tum etiam apud
Transalpinos, dum copias suas angere cogeret. Habet autem
Gritti secum viginti plus minus hominum milia, iamqz frater
illuc est profectus cui ordines omnes Transilnamien^{is} miserunt
rursus obviam virum niter ipsos non postremi nominis, de ip:
sius ad se adventu gratulan^{tes}, sed ad ipsum in Coloswar omnes
convenientes et pro debito officioqz suo ipsum tanqz Voieno:
dam esse excepturos. Statim etiam omnem suam operam
ita pollicetur fr^{atri}, vt qui maximè Cebinienses qui toto hoc tpe
steterunt a partibus Seren^{issimi} Ferdinandi Regis habuerunt
et hii qz suum apud fratrem Ametinum, offerentes dedicationem si
illuc veniat frater, se nulli alteri salutem suam suorumqz
pretereqz fr^{atris} soli credituros. Moldanum autem ideo domino
Gritti infestum aiunt esse, q^{uod} Thurecarum Coesar illi misserit
vt quicquid in Hungaria haberet id totum Anti^{steti} huius Re:
gie libere omnino et quamprimum reddat, atqz ita rebus
suis metuit a domino Gritti, a fr^{atre} prefectum si Transilnamia
habeant in sua administratione.

De pace inter Principes quid sit sperandum nondum scio. scia-
bit tamen dominus. Quitti se ita à Coesare suo esse absolutum
quodquidem ad regem Joannem attinet. ut ne rex ipse quid
melius optare possit. et audio Cornesium illum mei Coesaris
Secretarium non prius discessurum Constantiopolim quàm vel
Quitti ipse rursus illic redeat vel ad Coesarem illum de
animo Serenissimi Regis Ferdinandi per litteras faciat certiore

De recuperata per Thureos Corona iam puto non ignorare
Vram Romanam. D. et quod hinc novo sit publice gratulatum
Bunde summa leticia crebrisque Bombardamentis ictibus

Barbarossa iterum insignis ille Pycata. summusque Andree
de Auxia emulus iam soluit Constantiopolim. habet centum
octuaginta Turcicos ut audio instructissimas. præter alia
plurima Namque genera

De motibus Germaniæ iam velis esse arbitror apud V.
D. Romanam. Et hinc tamen ego vereor ne oriatum ma-
ius incendium. Nondum enim in lucem prodixerunt omnia
Maßilien illius Conventus mysteria ut prope modum
illud adhuc dici possit folia non cadunt

Missem V. D. Rome articulos quibus se Angliæ Rex
odio Pontificis commingere nititur Evangelicis omnibus tum
Principibus. tum Urbibus. nuper enim ad Principes fore om-
nes Germaniæ Oratores suos ut illos in suas partes pertra-
heret. sed hec iam pridem cognita esse credo Vre D. m. Rome
Cuius gratiæ quod nunc reliquum est me meaque omnia dili-
gentissime comendo. Nam repentinus Nepotis huius ex
sorore. mei huius discessus non patitur me plura scribere
Ex Kriesmark vigesima secunda May Anno dñi
- 1600 D. XXXIII

Veni huc heri ad Zanzacum huius loci, habuqz illum prope
Slantamen obuium, qui Dannbio ad Effek proficiscitur
habet secum Lxiii Naves bene et ornatas et armatas
Equites etiam ad Rippam ibant circiter 2000. Is me su-
mo gaudio vidit et excepit credens me ob id aduenisse
vt hincmea ipsum vel suas copias abducerem difficileqz dictu
est quantum sui milites plaudabant et letabantur ex aduentu
meo. Credunt enim q^{ad} aliam Palotam eos mecum deberem ab-
ducere in qua prius positi erant multis et preciosis spoliis
Nam postqz defecit Bebek hic magna fama increbuit de Rex:
manico Exercitu, et ob id Zanzacus ad Dranum pro-
greditur, quem licet ego edocuissem vt res habent et quo:
modo Sexmus Ferdinandus Rex istis suas copias teneat
non vt bella monerent sed vt castigarent rumpentes In-
ducias: Ipse tamen credidit quantum voluit, nichilominus
postas pro lenandis spagiis et Tymarmicis misit, qui om-
nino hic intra quatuordecim dies advenit, exuntqz vsqz
ad numerum 8000 Equitum

Cesar Thurecorum triumphavit ex recuperato Coroon et
tota Curia submersis Bombardis et aliis munitionibus,
quas secum abducere nequibat attriti magna Pestis ra-
bie conscenderet sex Naves, et sic versus Siciliam vela
deduxit. Thurei data fide illis Albanesis, qui in Co-
ron cum pueris et vxoribus antiquitus fuerunt, recepe-
runt illam fortem Civitatem. Albanesis demiceps egre
est fides servata, qui flent et conuiciantur illos nros Chris-
tianos Capitaneos ac milites, q^{per} illos sic destituti ac ma-
cellis expositi sunt. Secute sunt nonnulli Thureici Triremes
illas fugientes reliquias sed nullum hic adhuc nomen est
quid inferit fortuna

† tribus diebus letabatur. Nam
milites qui erat in Chozon

Imperator est solus Constantiopolim paratus ut illa qua vellet
exire die cum suis copiis iret contra Persam. Sed Himbarm:
bascha, totinuis suis ex alepo litteris, regere Coesarem, ne
se ante q^d ipse significet moveat omni enim suo conatu nititur
ut inter suum Imperatorem et Persam concordiam conficiat
Sed opinio est istius hic Zanzaci, omnino Imperatorem itu:
rum cum iam Coron recuperatum existat. Himbrahim autē
Bascha ut dixit solus est in Alepo sed premissit 50000 ho:
minum ad Carabemith provinciam ad Eufratem, conaturq^{ue}
Bagdat q^{ue} nos Regnum Babilonie vocamus ad sui Coesaris
subiectionem reducere tamen^{res}, tardius agitur nam Persa
illa confinia cum Electis 15000 hominum munivit qui cum
illis 50000 iam manus conferebat, studebant, nulla tamen etia
hic est quid successerit certitudo.

Begleberbek sen Bascha Anatolie precessit ex Constantio:
poli ut Trapezuntinos Caranosq^{ue} et alios illos populos collige:
ret, is scripsit suo Coesari habere se omnia parata.

K Kerelbascha qui est magnus Can Thartarorum assiduis depopula:
tionibus Corosan Regnum quod nos Bragetra vocamus
grassatur, contra quem solus Persa relictis ad ista confinia
presidiis progressus est. Alioq^{ue} iam fuisset Himbraibasche
datum negotium nisi illuc abinisset.

Barbarossa est etiam ipse Constantiopolim emisit tamen partem
classis maiorem, reliquam autem diligenter armat, dominus q^{ue}
Grutti est ibi apud Coesarem qui non prius egredietur donec
certum aliquid Coesar de expeditione sua statuet.

Cornelius Orator Sacre et Catholice M^{ajestatis} Coesaree assidue
frequentat domum domini Grutti neq^{ue} etiam ipse discessit inde
Dat^{ur} ex Nandoralba die Dominico Pentecostis 1534

Post scriptas istas supervenit quidam Mercator Ragusens
qui do. Cornelium Dominico die ante Ascensionis in Zophia

389
Anno Constantiopolim pergeret alloquutus est nam ipse dominus
Cornelius ibi etiam in domo alterius Aragonici Negotiatoris
hospitatus fuit dixit mihi vehementer ob interceptum Coron
esse prostratum atq; merore concussu ac dixisse si hoc no-
num habuisset antequam Thurearum terram fuisset ingres-
sus nunq; se Constantiopolim profecturum.

Petrus Tomiczki Eps Crac. Vicecancell.
Iohanni de Lasco PPto Lanciciensi.

RME domine fr' et amice in chr'o charis^{me}. Nactus enim An-
nim dominum Franciscu Russoczki cui meas ad .D. Vram
lras recte darem, tamen si nihil habebam quod scriptu dignu
fore et auditu iucundum posset, Illum tamen vacuum hinc
ad .D. Vram abice nolui, quare illam presentibus viso et
saluto, omniq; illi fassa et integra a deo precor. Coeteru
pro eo quo in me est animo et voluntate ab illa rogo vt offi-
cium scribendi quo me prosequi cepit non intermittat, de his
enim que isthic aguntur a .D. Vra q' ab alio quouis certior
fieri malo, vtrumq; etiam aliis sit hoc tempore nemo pre-
ter .D. Vram qui isthic vel minimu mihi de rebus ene-
mentibus scribat.

Apud nos quod palam comprehendere licet quicquid et tranquilla
sunt omnia nec triste quicq; huicq; nobis obligit, nisi qd
utis Regia dominus n' clementissimus paulo ante ex estu
nimio solis in venatione contracto in quendam languorem
corporis incidit ex quo dei gra' et opera medicorum iam
est optime sublenatus ego etiam a tribus supra Septimanis
egrotando egreditur graui iam tu' deo sunt gra' et mihi incipit

pristinae valetudinis facultas paulatim subrepere et spero me
 dei auxilio cito pristinas vires meas recuperaturum de quo
 tamen utrumque successerit et de aliis quae occurrerent. D. V.
 certiorum facere curabo. Quam interim opto esse felicem
 et recte atque multos in annos sanam et incolumem. Dat. Crac.
 die 2^a Julii Anno domini M^o D. XXXIII°

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell.
 Sigismundo primo Regi Poloniae.

Scripsit mihi nuper ex Hungaria dominus Laszki Praepositus,
 Secretarius Vre Serenitate Mis dominum Ludovicum Gritti
 cum in Hungariam veniens ad Transsilvaniam descendisset et
 dominus Czibak quem Serenus Rex Joannes Vainodam
 Transsilvaniae pater retroacto tempore constituerat eodem quo se
 ad illum contulisset subordinaſſe quendam Hungarum Urbam
 Bathiam qui illum obtinuerat per insidias caputque interfecti
 sibi afferret quod ille hoc faciliore negotio est executus, quod sibi
 cum domino Czibak intercedebat nonnulla familiaritas co
 itaque modo interuisse fertur vir ille ut audio omni in Hunga
 ria maxime popularis et qui Regi Joanni ut fuit semper fi
 dissimus ita magnopere charus cui Rex ipse Joannes rerum sua
 rum adnexis eventibus prospiciens, Arces omnes suas munici
 ores concedere solebat nec alium quempiam capatorem confi
 liorum suorum quam cum esse voluit, quo magis verendum est
 ne ob illius tam iniquam tamque turpem necem et interitum sus
 citetur gravis aliquis motus et perturbatio in Regno Hungariae
 ratioque futurae pacis cuius gratia dominus Ludovicus Gritti
 venisse illuc creditur labefactaretur. Ne iterum gratiae Mis

751
300
Vrē Serme supplex commendo quam cum suis omnibus dominis
deus in sua gratia quādmittissime sanam felicem semperq; in:
columnem conseruet Dat Crac die vltima Augusti Anno
domini M^o D^o XXXIII°

Petrus Tomiczki Ep^s Crac Vicecancell
Ioanni de Lasco PP^{to} Gnesnē Lancicien
Canonico Cracouiensi

R De domine amice et frater in Chrō charissime. Recepinus
nupex lras. D. Vrē quibus de congressu domini Palatini fr^s
sui cum domino Gritti et de crudeli et nefando domini Cibak
Epi^s Varadien^s interitu nos facit certiores pro quo illius
tam accerato scribendi ad nos officio agimus et habemus
illi magnas grās, et refferre id omni benivolencia per quā:
nis occasionem curabimus. Coeternum mores domini Cibak
partim q; per scelus q; non oportuno tempore conciliata est
magnum nobis allatū videtur concordi et pari in Hungaria
statuende impedimentum/nam vt audimus is homo inter
charissimos a Sermo Rege Ioanne habebatur, sed hēc tū
fata et deus futurum arbitre fortasse vertent in melius
et eam quam diu speramus pacem demittent de celis, vt illa
populus afflictus tandem nactus et ab oppressionibus respira:
re et deum cum sanctis eius ingit collaudare possit. Expecta:
bimus alnid Amictum ab eo quem D. Vra expectat Ta:
bellacum et optamus vt opta nobis afferat, et ea quē ad
consolanda Sermonum Regum meorum, item a nobis in
Aulam scribi possit. Interim D. Vram bene Valere et
foelicem esse vna cum domino Palatino fratze ex animo optā
Dat Crac die penultima Augusti Anno doi 1534.

De cede Cibak et Gritti
ex Transilvania scriptum

Laski captiuatus.

Nouitates de Gritti breuibus persequamur, ea fide qua illas accepi ab hiis, qui ante biduum huc reuersi rebus omnibus interfuere. Gritti posteaq[ue] ex Thurecia cum Exercitu sex milium virorum in Valachiam et Transsiluaniam peruenisset mox à cede Emerici Cibak Epi[scopi] Varadmeri, qui illius insu ex instigatione Dorzi Jannsch et Urbani Bathiani capite plexus est ad Oppidum Megesch, quod Germani Mulnbach appellant, iter suum instituit, à cuius ingressu cum à Ciuibus prohiberetur captis hiis qui sibi obuiam processerant. Oppidum vi intercepit. Que res ubi rimotuisset Mailatho Capiteaneo Regis Ferdinandi in Transilvania ac plerisq[ue] Cinitatibus, cuestigio missi Runctii ad Syenculos et Palatini Moldanie imploreatum supplicas ad reprimendam tantam tyrannidem et violenciam, Palatinus Moldanie nihil cunctatus misit 12000 virorum, quibus accesserunt 18000 S Syenculorum atq[ue] ita iunctis copiis Transsiluanicis conflatus est Exercitus 40000 virorum qui Cinitate Mulnbach aliquot septimanis obsidione cinxerunt, demum Urbani Bathiani R[ati]o octobris à Cinitate ad ipsos oppugnatores defecit, tametsi antea semper partes .L. Gritti tutatus fuerit impetranit autem ab ipsis veniam et gratiam propositis rationibus quibus Cinitas cum ipso Gritti facile capi posset, esse in Cinitate circiter 1500 armatos Hungaros, quorum presidio, dummodo illi postredie oppugnationem molirentur se Thurecas defensionem parantes repressurum

291
simulq; murum patefacturum. Quod consilium cum illis non
improbaretur. Urbani rursus in Civitatem dimissus est, hinc
ad diem dictam, hoc est ad sequentem feriam sextam captus
est Cimitas forissecus strepente oppugnati Tormentorum vi,
que ex Hermeschbat adducta exant, demolitus est murus
Turcas propugnatores murorum cumias vasis et roboribus
instaurare conantes. Urbani. Bathiani magna vi repulsi
inde meis patefacta via mox Civitas intercipitur, omnes
Christi copie miserrime trucidantur, preterq; .40. Turce
qui Turcam quandam occupantes totam diem cum dimidia
ferocibus animis sese defendebant, à Mailato Capiteo
vita donati ad Castrum illius Vogrosch missi sunt inter has
rerum turbas .1. Christum ubi animaduertisset Urbani
Bathiani dolis secum agere comitatus duodecim equitibus
de Civitate erupit et ab Exercitu Moldanico circumventus
cum duobus filiis capitur. Ea dum sic geruntur Germani
pedites, Docti Iannschium in fastigio cuiusdam domus reperiunt
traiecta Corrigha per illius amicus ad Malatu Capita:
nem protraxere innumere pugnis et verberibus foedis:
summe confusi, mox à Mailato et reliquis Capitaneis. .1.
Christi et Docti Iannsch questionibus adhibentur, et tormen:
tis veritas explorata est. Inter cetera autem hoc fuisse, ut
Ludonicum Christum consilio in Transsilvaniam venisse, ut
trucidatis omnibus Prefectis et Agnatibus Thracia Capi:
tanei quos secum habuit in illorum loca sufficerentur, qui
rerum potiti, demum Transsilvaniam Turco traderent, cum
proximis vero illum de subiicienda sibi tota Hungaria
varia consilia agitare. Cum itaq; iam satis uterq; exami:
natus esset Capitaneus quidam Moldanicus equo vectus
Ludonico Christum caput amputavit, quod cum à Germano
quodam sublatum est, mox illius duo filii equo insidentes
et dorsis commixti colligatiq; ablegantur, Docti Iannsch

coactus est Turca quidam cernicem praecidere. his rebus peractis
Thebanici omnes iussu Mailati Capitanei ad Castrum Vigrosch
abducti sunt. Vngarorum Capitanei fuerunt Emericus Vai-
laski et Betleem Forkasch. post haec Moldani, Syculi, et Tran-
silvani facta nova confederatione, ne alter alterum desereret. ip-
sum Mailatum in Palatinum Transilvaniae communi consilio
creaverunt. indicta sunt ad festum Symonis et Iude. Comitia in
Hermeschtat, quorum qualis sit fulmens eventus, in brevi ex-
periemur.

Rex Ioannes ratus se aptam recuperandae Transilvaniae oc-
casionem nactum esse ad Oppidum Tornbek cum 2500 viro-
rum se recepit, cui a Syculis et Transilvanis nuntiatus est se
nullam Turco subiectum imperitatem passuros, imo vnum dnu-
taxat Regem et dominum, non duos se habere, velle quo nun-
cio absterrentur. Rex Ioannes Tormenta sua mox Varadinum
relegavit, quo illum etiam perhibent in brevi venturum.

Ante dies octo in Apertas apud Petrum Perenni fuit frater domini
Laski, cum centum circiter equitibus, inde ad Regem Ioannem
eliberandi fratris gratia sese recipiet, quod intelligo Vngaricos
dominos, qui sunt a partibus Regis Ioannis, ita Regi locutos
esse: omnes ab illo defecturos si Laski liber dimitteretur. Quae
si ita se haberent, non multum esset spei de illius liberatione re-
lictum. Haec tamen omnia tempus aliquando indicabit.

RME domine domine ac benefactor colen^{me} me seruiciorum me:
orum comendacionem. Bone deus in quē tempora incidi:
mus nos in hoc miseris et afflictissimo Regno speraba:
mus bona et ecce tenebatio sustinimus pacem et non ve:
nit. Papiens me defecerat si vellem Vrē. D. R. me se:
riem totam eorum quē hīs paucis mensibus aut septima:
nis potius contigerunt ex ordine describere. Summa illa
est Lodo^m Gritti tantē auctoritatis dignitatis ac dinitia:
rum vicem ad duos Reges pacificandos venientem, ob
interfectum R. m. D. Ep. m. Varadien^m locumtenentem
tunc in Transilvania Regium, in Oppidum Megess^m in:
clusum et tandem captum ac capite truncatum esse. filios cu:
toto Thesaurus ad Moldanum pex eius Exercitum ac seruatores
in quorum manus in illo capti Oppidi tumultu inciderat, ab:
ductos Joannem Dozi Thesaurarium eodem fato perisse
Urbanum Bathiam Capitaneum sub fide in Colobwarre sex:
uaxi. Hungaros et Valachos fere omnes saluos. Ex Thuz:
cis multos perisse pauper Tranquillus mē, Secretarius Gritti,
et ipse captus seruatur. hēc sunt quē hīs diebus contige:
runt. Nunc Rex. D. M. C. ingreditur in Transilua:
niam ad pacandam illam prouinciam et in officio retinenda
Ego vado vt cum domino Tuerone conueniam in negotio pacis
si quid boni effici posset. Cum quo superioribus etiam diebus
fui. seruicia mea Vrē. R. D. vnice comendo quē soci:
cissime valeat. Varadim. 9^a Octobris Anno 1534.

Stefanus Brodericus Eps Sirmien
Petro Tomicio Eps Cracc Vicecancell.

RME domine et frater mihi obseruan^{me} salutem et seruicio:
rum meorum comendacionem. Nescio quomodo contigit ta
raras meas ad Vram .D. perlatas has cum ego si non
valde frequenter scripserim tamen aliquoties ad Vram .D.
presertim quando data mihi fuit materia magis necessaria
et ponderosior scribendi, scripsi. proxime etiam ex Vaxadino
per seruitorem domini Marschalci de casu Cruttiano et Cri
bakiano ubi et Doct^r Joannes Thesaurarius fuit obtrun
catus. Nos ubi maxime pacem sperabamus et manibus te
nere arbitrabamur, rursus reiecti sumus in altu^m deo ita
volente, cui sit honor et gloria, et gratiarum actio, de omnibus
quibus nos visitare dignatur propter peccata mea et patrum
nostrorum Qui solus misertus n^ri potens est n^ras res in meli
us restituere. Nunc Rex dominus meus clementissimus
pacavit totam Transilvaniam et in potestatem suam omnia re
degit. Cibinium etiam rediit ad obedienciam. Mg^rus dominus
Stephannus Mailath factus est Voivoda Transsilvanus ad
mediam partem / credo id factum esse ne quid honori domini
Laschi captivi incommodaretur. causam captivitatis domini
Laschi (non enim captivitas eius mecum fuit communicata)
nescio, suspicor tamen in causa fuisse necem domini Crihak et
obsessionem Vaxadini, inssu Lodovici Crutti per eum factam
speramus tamen cito liberabitur et cum honore / habebitur in
hoc ratio non solum seruiciorum domini Laschi sed et Nobilis
sine Nacionis Vre Polonic^e adeo de Sermo Rege nostro

et de omnibus nobis benemerite. Ita spero futurum. Ego rursus
rogatus per dominum Thurezonem credo intra paucos dies cum
ipso conuenire. non longe à Strigonia, vltimam foeliter et fan-
ste. Ego in Epatu Quingresien sic mihi per Antem domini mei
donato multa impedimenta patior per ipsosmet meos et dens
sat nunqz magis sui animo irrequieto qz nunc. Vltimam pos-
sem cum Vra R^{ma} D. vel vnus horu colloquium habere.
Nihil magis vexatur in animo, preterea si pax non fiet sine
qua hoc Regnum saluum esse non potest qz conferre me in aliud
locum securem et reliquum etatis post tot curas et exumnas
quibus assiduus ingibus ac perenniis maxime post amissa
Belgradum quod fuit mei exilii principium exigere in ali-
quo honesto oco, et qualicumqz exigua fortunula. Id me
credo facturum et eo tota mentis nitencia tendit. D. Vre
supplico dignetur me gracia et amore paterno vt facit pro-
sequi de cuius valetudine recuperata gaudeo ex toto corde
Quam non dubito ad hoc tempus optime confirmata. Quod
dominus deus concedere dignetur domino meo R^{Cris}mo D.
Placen' seruitia mea vnice comendo et foelicissime Valeant
D. Vre R^{me} mei seruitoris sui memores. Bude Xij^a
Nonembris Anno domini M^o. D. XXXIII°

Legatio a Consiliariis Regni Polonie
ad Joannem regem Ungarie data Nicolao
Rusoczki Castello Diechomiensi.

Dicta in primis dominorum Prelatorum et Baronum Regni Po-
lonie salute ac servitiorum commendatione. Domini Oratores
apud Serenissimum dominum Joannem Hungarie etc. Regem hec
verba facient.

Serenissime Rex cum fama perlatum, esset ad dominos Prelatos
et Barones Regni Polonie. Nunc dominum Hieronimum a
Lasko Palatinum Syracien' mandato utriusque Vre captum
esse et usque adhuc detineri, in magnam admirationem omnes
sunt versi. quod gratia et animus utriusque Vre in illum tam subito
sit mutatus, valdeque dolenter illorum. De hoc casu eius af-
ficiuntur, quippe qui preter opinionem atque expectationem
omnium illi acciderit.

Cum enim non solum illorum. D^{bns} sed etiam universo pene
terrarum Orbi sit cognitum, quia fide, quaque constancia et quo
studio utriusque Vre dominus Palatinus Syracien' servaverit:
quantum laborum in eius obsequiis ab illo exhaustum sit.
quot et quod longinqua itinera ad Thurecorum Imperatorem,
necnon ad Serenissimos dominos Romanorum, Gallie, et An-
glie Reges Principesque Germanie confecerit, quibus su-
binde et quantis periculis non sine neglectu vite sue sese ob-
iecerit, ac in suma nichil quilibet arduum et aduersum pro-
plex utrumque Vram, alacri, forti, atque infracto animo desume-
dum sibi non depoposcerit, ut non iniuria dici ac indicari

posset ab omnibus ipse vnus esse qui solus Regni Antis Vre
Hungarie salutem valde iam desperatam seruauerit, remq;
publicam illius inclinatam rursus erexerit, et Antem Vream
ab exilio magna cura, vigilancia, ac sollicitudine sua in Re:
gnum ipsum restituerit, ad cuius deniq; res constabiliendas
et in tuto collocandas, omnes fortunas et facultates suas quas
habuit in Polonia, insumere non dubitauit: nequaquam adduci
possunt ipsi domini Prelati et Barones Regni Polonie vt
crederent illum in Antem Vream cuius causa tot tantiq; labo:
ribus et periculis perfunctus fuerit, quidpiam eiusmodi com:
misiße, propter quod ad eius captiuitatis ac detentionis sue
incommodum iure agi et vocari posse videretur.

Non minus q; vendicat et adserit illum ab sinistra quauis
suspitione vite ipsius ab eo vbiq; probissime ac honestissime
acte ratio, quam ipse nedum omnibus nobis in Polonia
et solo suo natali, verumetiam multis Regibus et Principi:
bus in quorum Antis sepe versatus est, abunde probauit.
et q; cognitam et perspectam habens Seruus Polonie Rex
dominus nre clementis mus illum in ordinem Regni sui Sena:
torum adscire et promouere partemq; consiliorum suorum
facere est dignatus, tantum abest vt sua Antas aut quispian
alius putare deberet esse illum fide lubrica aut tam mobili
ingemio vt huc atq; illuc impelli posse existimaretur.

¶ Illud item non paruum videtur esse innocentie ipsius et illibate
exga Antem Vream Vream fidei argumentum q; ad eam no:
uissime non vocatus adhuc per Nuntios aut lras, sed vltro
a Varsadio sit profectus id quod proculdubio nisi optima
fectus esset consciencia non fecisset.

Que cum se ita habeant, quotus quisq; suorum esse potest, qui hac
vt indignam ita minime expectatam vicem ipsius in isto dolore

et lacrimis non prosequatur? Etenim cum prope instaret iam
tempus quo exantlatis per eum tot laboribus et periculis
digna premia redderentur, in eam sortem est coniectus ut pro
honore et existimatione vitæque sua conservanda, negotium illi
esset: id quod domini Prelati et Barones Regni Polonie
non nisi vix quam iustissimum et benignissimum Regem esse
sciunt, sed fortune, et emulorum domini Palatini iniquitati
imputatam vix existimant.

Quoniam ergo hæc domini Palatini Siradien' captivitas et de-
tencio valde exulcerat dolorem dominorum Prelatorum et Ba-
ronum Regni Polonie, quod ad eorum quoque D. non parum
dedecoris et ignominie ex illa redundare videatur, quando:
quidem confrater et particeps eorum ordinis, reus agatur
apud Mentem Vram cuiusmodi criminis, propter quod ipsa
consuit eum detinendum, obmissis et posthabitis lenioribus
ac honestioribus modis, quibus vici militares vel niferi:
oris longe conditionis ad sistendum et purgandum sede ob-
iectis sibi criminibus agi atque obligari solent, cumque ne-
mo non auditus neque coniectus ad poenam postulari, nec
possit nec debeat, rogant impense illorum D. Mentem Vram
Sextam, rogantque maxime ipsius domini Palatini
Consanguinei et cognati, ut liberum illum dimittere, dicuntque
illi purgandi se de obiecto sibi crimine coram Mentem Vram,
in patria Unctionem à Principibus Christianis vicinioribus
ad eum actum vocandorum, statuere dignentur, ipsi vero
domini Prelati et Barones regni Polonie dant et obstringunt
per nos pro eo fidem suam nisi vix quod se coram illa pro
die sibi prefinita sistet, purgationemque sui exequetur: tum
et fidem suam erga Mentem Vram illibate semper observa-
tam comprobabit.

Eo namque pacto faciet Mentem Vram Sextam rem Christiano

clementis Princeps excellensque virtute ac benignitate sua dignam et apud exteras quasque nationes magnam laudem et gloriam sibi conciliaturam dominos vero Prelatos et Barones, atque adeo omnes ordines Regni Polonie, maxime autem consanguineos et cognatos suos, nunc in luctu et merore constitutos qui abunde sunt illi in Polonia magno solatio et gaudio afficiet, eorumque animos et miserendi studia, plurimum sibi conciliabit. hoc vero amplius quicquam bonum et domino suo fideliter servientem solabitur, ac ad perstandum in fide et integritate sua exemplo eius facti sui animosiores reddet.

Petrus Tomiecki Epus Grac. Vicecancell.
Matthie Drzewicio Epo Gnesnensi.

RE ME in Christo Pater, et domine maior honoran^{me}. Cum a me per Nuntium et lras postularet R^{ndus}. D^s Joanes de Lasco Gnesnen^s Prepositus, ut nomine omnium Prelatorum et aliorum Primorum Regni huius Consiliario^{rum}, quos confidit pro eliberando fr^e suo domino Palatino Si radien^s mandata ad Sexmum dominum Joannem Regem daturus, super dominum Nicolaum de Russocicze Castell^{anum} Biechovien^s, et dominum Joannem de Cosezielicze Succamexarium Craconien^s fidei lras, et orationis faciende argumentum conscriberem, ego ut illius postulatis in hac p^{nti} fr^es necessitate satisfacerem, utamque eiusmodi cogitationibus ob languorem d^{nit}utemitate temporis et egritudinis contractum, vix sufficiam, scripsi quo ad oblate rei ratione, et ad nostram simul dignitatem pertinere arbitrabar.

Ea tamen .D. Vrē R^{me} ego dispicienda ita offero, ut
quod illi non probabitur scriptum admixere: quod verò ne:
cessarium deesse videbitur: pro suo iudicio adscribere di:
gnetur. Is enim nuntius hinc à me discedens recta ad .D.
Vram se profecturum declaravit: inde ad reliquos dominos
Regni Prelatos et Procures profecturus. Quicquid
que in Hungaria gexi scit vel audivit .D. Vrē R^{me}
verbis coram edisset: sed ultra hec quē ipse nunciat, cer:
tis authoribus ego accepi. Ludovicum Crutmannum forti:
expugnatum per Hungaros, Transilvanos, et caput eius am:
putatum esse: filios eius duos cum Bathiani Urbano, et
Joanne Doczi captivos, ad Regem Joannem deductos
preterea ob iniuriam boni viri et digni Epi domini Gi:
baki fraude interempti omnes Thurecos et quoscumq; alios
ipsius Crutti presidarios milites, ad unum cēsus. Motu
in univ^o illius loci populo factum, quem humanum inge:
nium sine dei auxilio vix componere poterit. Sed nos for:
tunati eximus si nos vicinorum pericula cantos efficient, ut
rationibus nostris maturo consilio prospiciamus, et discordiarū
anguem in precordia et Cervices nostras ascendere non per:
mittamus. Ego quidem qui nunq; non amari temp: vram,
utcumq; eger soleo de illa assidue esse sollicitus, et deum
precor ut concordibus animis aliquando illius saluti pros:
piciatur. De Summi Pontificis morte, certus hic est
allatus Nuntius et iam à Coesarea Antē, atq; à Christi:
anismo Rege pro virili contenditur, ut quisq; suo ar:
bitratu Electionem novi Pontificis instituat, et talem Pon:
tificem habeat qui cum studiis suis coniunctus iis qui sibi
male volunt aduersari possit, sed de his divina providen:
q; illorum cupiditas melius constituet. Ego adhuc in pu:
blicum non prodeco debilitate membrorum impeditus, sed co:
fido in domino quod brevi iam egredi licebit et grās agere

q̄ castigans castigavit me dominus et morti non tradidit me
 Quod reliquum est me favori et benevolenciæ. D. Vre R^{me}
 studiosissime commendo. Quam sanam atq; foelicem semper
 esse ex animo opto. Dat^o Crac^{ie} X^{ij} Septembris
 Anno domini M^o — D^o — X^{ij}

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell.
 Sigismundo primo regi Poloniæ.

Sacra Regia M^{as} et domine, domine clementiss^{ie}. Post
 humilem servitutis et oracionum mearum comendacionem. Re:
 cens accurreit huc ex Hungaria Nunctius a domino Joanne
 Laszki Preposito Anesnen, mihi et aliis Mis Vre Serme
 Consiliariis nunctians, fratrem suum dominum Palatinum
 Sivadien, a Sermo domino Joanne Rege captivatum esse,
 et Bude detentum. pro cuius eliberacione cum ipse dominus Pre:
 positus existimet vires et ingenium suum sibi non sufficere:
 ad Mtem Vram Sermam tanq; ad Sacram anchoram con:
 fugiendum censuit, et meam ea in re operam inter ceteros ita
 poposat, ut Mis Vre Serme supplicarem, dignaretur pro
 sua pietate Regia in hoc miserabili et calamitoso casu sub:
 diti atq; Consilarii sui subvenire nunctiumq; cum literis
 ad Sermonem dominum Joannem Hungarie Regem eliberacionis
 eius causa transmittere.

Qua in re tametsi nihil temere nihilq; inconsulte Mtem Vram
 Sermam facturam esse arbitror, quam consiliis et actionibus
 domini Palatini multociens offensam esse cognovi, quia tamen
 et mihi qui hominum etiam de me non bene meritorum presertim

insignium casibus compati vt debeo soleo, deesse domino Palatio
 non licet, et mti Vre sermē conuenit, consilia quęq; hominū
 prudentia moderari, et aduersos casus misericordia et autho-
 ritate sublenare: Illi quantum possum supplico, dignetur ad
 eliberacionem Consiliarii et subditi sui vtramq; manum ap-
 ponere, et tam auctoritate, q̃ intercessione negotium sic tracta-
 re, et promouere, vt dominus Palatinus ad pristinam liberta-
 tem propere redeat, et pericula si que illi iminent euitare
 possit, quo mās Vra sermā et illum cum omnibus amicis
 perpetuo sibi deuicere, et nomen atq; gloriā suā ista sin-
 gulari pietate illustrare dignabitur. Cui me et seruitutem
 meam rursus suppliciter comendo et dominū deū pro illius
 augenda salute et multiplici comparanda foelicitate assidue
 precor. Dat^o Cracoui² die Exaltacionis sancte Crucis
 xij^a Septembris Anno domini M^o. D. xxxij^o

Petrus Tomieski Eps Cracc. Vicecancell.
 Ioanni Laski P^{ro}to Quesnen et Lanciciensi
 Canonico Cracouiensi.

R. DE domine frater et amice in Chrō charissime. Accipis
 lras .D. Vre quibus agit nobis grās, q̃ in casu fratris
 ipsius domini Palatini Siradien^{is} nos rebus illius atq; suis, fa-
 nentes expeuiatnr. Nos certe cum primum cognoueramus alie-
 natum esse ab eo animū Sermi^{is} Ioannis Regis, metuebamus
 euenturū illi id, quod iam euenit: quodq; multis nominibus ve-
 hementex dolemus. Promde et lras meas in rem fr̃is .D. Vre
 ad mtem Regiam rogatu domini Castellani Tarnouien^{is}, ex
 quo, de hoc ipso casu, primum cognoueramus, perq; propenso

animo dedimus, et quatenus ceteri domini Consiliarii Regni ad
 Serenissimum D. Joannem Regem Nuncios suos miserint, nos neminem
 etiam missuros nos obtulimus: priuatim namque et sine aliis doctis
 Consiliariis nos soli ne quicquam neminem mitteremus, quippe qui non
 dubitemus cognitum esse Serenissimo domino Regi Joanni aut sal-
 tem alicui suorum nullam nobis cum fidei. D. Vra domino La-
 latino Sixadieu, neque sanguinis, neque necessitudinis interce-
 dere rationem, sed nec videmus priuatam missionem Nunti-
 orum a dominis, comodare multum posse rebus fidei. D. Vra.
 quoniam speraremus habituras eas melius, si Nuntii ipsi ab
 ordine Senatorio Regni publico nomine mitterentur. Si tamen
 mitterentur ab aliquibus dominis Primoribus Regni etiam
 priuatis eorum nominibus, nos nostrum quod non segre miter-
 temus, libenterque eliberandi illi omnem operam nostram na-
 uabimus, et nullum lapidem non mouebimus ut confratri meo
 et consiliario Regni comodare possimus. Quod autem D.
 Vra petit a nobis consilium an ad Serenissimum D. Joannem Re-
 gem itura sit necne, mea quidem ea est sententia ut Vra. D. illuc
 proficiscatur quandoquidem postulata fidei charmi ad hoc eam mi-
 nitent, consulimus tamen illi ut absque leui publice fidei et securi-
 tatis Serenissimi D. Joannis Regis sese itineri huic non committat.
 Bene Valeat Vra. D. Dat. Craconie die XX^a m^o
 Septembris Anno domini M^o. D. XXX^a m^o

Petrus Tomiczki Ep^s Crac. Vicecancell.
Joanni Laski PP^{to} Gnesnⁱ et Lanciciensi
Canc^o Cracomiensi.

R DE domine amice et frater in Chr^o charis^{me} ac honoran. Ma:
gnas habeo .D. Vre^e gr^{as} quod suis ad me datis lris simul
et de rationibus fr^{is} sui, et de toto in summa Hungaricarum re:
rum statu me fecerit certiorum. Et enim .D. Vre^e lre^e
spem de fr^e eius et animum bonum in re mala mihi restitu:
erunt: quem animum ut prope amitterem et rumor quidam
tristis et magnorum quorundam lre^e de multo infeliciozi quia
.D^o. Vra^e scribit .D. Palatini successu, in hanc Urbem per:
late, impellebant, dominus deus spem hanc et expectationem no:
stram in quam erecti sumus ita custodire et fortunare dignetur
ut optato exitu terminari possit.

Ea consilia que a domino Petro Perenni .D^o. Vra^e accepit
si ex animo sunt non possum non probare / pro liberatione
enim .D. Palatini nihil utilius fore arbitror quam Serenⁱ dm
Joannis Regis implorare gramⁱ, huc accedit quod cum .D^o.
Vra^e causas detencionis fraternae ex Rege cognoscat comu:
nicare illas amicis poterit, ut illi possint intercessionem suam ad
rem accommodatas componere, et tum deum frⁱ .D. Vre^e co:
modus auxiliari.

De aduersa .D. Vre^e valetudine hoc presertim incommodissimo
tempore magnopere sum pertinebatns, cum tamen ipsa de se
bene sperat, et ego me solari spe non desinam, quod brevi illa
dominus deus pro presenti domini Palatini necessitate ab
ista pituite molestia et febrili affectione liberare dignabitur.
Expectabo alias .D. Vre^e lras que mihi aperiant an Serenⁱ

392
Rex Joannes publica fide litteras .D. Vre et amicis eius
ad se venturis concesserit interim .D. Vram et recte sanam
et incolumem esse ex animo opto. Dat

Petrus Tomiecki Eps Crac. Vicecancell.
Stephano Broderico Eps Sirmensi.

RME in Chro' Pr' et domine frater et amice charissime et
honoran'. Miror vehementer et doleo, q' per tam longum te:
pus nullas a .D. Vra' Rma. singulari amico acceperim
lras, nam illi scribendi argumentum scio non defuisse. Ego
quod illi vicissim nihil scripserim hoc in promptu causa est, qd
quod quibus in locis per id tempus ageret plane nesciebam,
aliogui nequaquam tam diuturnum inter nos silentium fuissem
passus permanere. Verum cum irreparabilem rerum sit
summa foelicitas oblitio, que preterierunt boni consulens, future
amicicie officis presentium lrarum interpellatione subvenire
voluit et promide a .D. Vra' Rma. plurimum rogo, vt ad
morem suum et mee familiaritatis consuetudinem animum re:
ducere, meq' per lras tam de Sermi Regis sui et Regni
istius statu, quam de sua valetudine certiore facere velit.
Aueo enim cognoscere an spem illam quam de firmando mris
sue imperio dudum. D. Vra' ex certis rationibus con:
ceperat, mihiq' perscripserat, isti pntes et inopinati Hun:
garici tumultus, atq' perturbaciones non imutabunt. hoc
enim toto corde mris sue faveo vt in omnibus rebus illis et
suis consiliariis atq' populis quamoptime succedat.
De domino Iheronimo Laski ex qua causa fuerit in custodia
coniectus varie ad nos nunciatur. Quare ego. D. Vram Rma

plurimum rogo ut me de illius rationibus et quid sit cum
illo futurum certiores facere velit.
Hic apud nos nulla sunt nova. res Sermorum Principum
nostrum in tranquillitate gubernantur, et ipsi Principes sunt
recte sani.

Ego tota ista estate preterita ex febre quodammodo varia ac
molesta et ex dolore Stomachi laboravi, et hactenus ut
cumque me deseruit febris, debilitatem ex membris exente
re non possum, sed spero in dei auxilio quod brevi pristina
valetudinem simul cum viribus corporis recuperabo. In
terram me .D. Vre amori et benivolentie fraternae comendo
et ab illa rogo ut me Sermo domino Regi suo. Rmo dno
Archiepo Colocen' et domino Cancellario commendare ve
lit. Christus vero dominus illam sanam et felicissimam q'dam
tissime servare dignetur. Dat Cracovie die .v. octo
bris Anno domini .M. .D. .XXXIII.

Petrus Tomiczki Eps Crac. Vicecancell.
Joanni Lascki PPto Lancien. Gnesnensi.

R. DE domine fr' et amice in Christo charissime. Hec acci
pimus .D. Vre lras, quibus scribit Nuntium suum
Buda iam rediisse, et fr'em .D. Vre dominum Palatinum
Sicadien' non vidisse quidem, refferre tamen illum per ora
recte iam valere, speratqz Vra .D. res illius posteaquam
Ludovicus Aruti interit, meliorem deinceps cursum suu
esse habituras, et ob hoc liberandi eius gratia profectio
ad Serenissimum Joannem Hungarie Regem adornat Nos
multo libentius vidissemus ut Vra .D. ab hac profectio

tantisper abstinisset dum rediret Cubicularius Serenⁱ Re:
gis et domini mei, in negotio fuis. D. Vre illo missus, sed cum
ipsa sese iam ad iter accinxit, nolimus retrahere illam ab hoc
eius proposito. Vtunqz autem egre adhuc valeamus lras tu^a
fidei seu credituias et instructionem dandam Oribus mittere:
dis comuni nomine Senatorum Regni ad Serenum Joannem
Regem ita ut melius potuimus, concepimus et conscripsimus.
ad eum ferme modum et sententiam quam Vra. D. in seceda
nobis antea missa adnotauerat, eamqz instructionem simul
cum lris fidei, tulit iam a nobis famulus. D. Vre, cum eisqz
recta in maiorem Poloniam est profectus. Quoniam vero ap:
posuimus iam sigillum memⁱ lris fidei predictis non vide:
tur nobis fore conueniens ut Nuncium qz memⁱ priuato
nomine mittamus, et alioqui quemadmodum. D. Vre scripsi:
mus vix commodaret quidpiam rebus fuis. D. Vre pri:
uata Nuntiorum missio, quinimo ponendum et dimittendu^m
eam existimamus presertim cum comuni nomine Senatorio
Regni futura sit: que multo erit utilior atqz efficacior. Col:
lato tamen adhuc in ea re mutuo consilio cum domino
Castellano Zaxnonienⁱ, qui propediem huc fertur esse ve:
turus, si fuit. D. Vre comodum fore viderimus ut Nu:
tium qz priuatim nostro nomine mittamus id non gra:
uatim faciemus: cum et queqz que in rem illius fore posse
sciremus, non solum subire non recusaremus sed etiam
valde libenter amplecteremur. Bene Valeat Vra. D. Cra
die xvi^a Octobris Anno domini M^o. D^o. XXXiii^o

Ioannes Laszki^{us} PP Gnesnen Lancicien
Bonae Sphortiae Reginae Poloniae.

S Acra R^{ex}is m^{aj}est^{as} et domina, domina clementis^a humillima
et officiosissimam servitiorem meorum commendationem. Ve:
reor ne segnis nimium ac negligens videar V^{re} m^{aj}est^{as} Seren^{itas},
quod tanto tempore neq^{ue} ad Sacram Regiam, neq^{ue} ad V^{ram}
R^{egem} m^{aj}est^{as} quor^{um} meorum miserim, sub hoc praesextim tam
indigno tamq^{ue} nobis hic omnibus dolendo casu domini Pa:
latini Siczadien^{sis} fr^{at}ris mei, sed levius id admirat^{us} essent om:
nes, si rerum hic nunc mearum, et temporu^m istorum ratione,
utcumq^{ue} cognitam et perspectam haberent, potiusq^{ue} vicem meaz
indolerent fortassis, q^{uam} ut v^{el}lo vel incurie vel negligencie
nomine me accensarent. Equidem longum fore video, si misera:
dam hic rerum mearum faciem quandam ex ordine persequere:
rem V^{re} m^{aj}est^{as} Seren^{itas}, sed tamen m^{aj}est^{as} ipsa V^{ra}, pro pietate,
benignitateq^{ue}, ac clementia sua Regia perpendere facile di:
gnabitur, quo me tunc animo fuisse oportuerit, cum ipse
gravissima egritudine afflictus, sic ut perpetuo mihi decum:
bendum esset, anduicini meum fr^{at}rem preter omne ipsius me:
ritum detentum, exactos ab ipso, preter unum quendam ado:
lescentem, servitores omnes, alios fugatos, alios rursus alibi
interclusos, sic ut neq^{ue} qua^m volebant pergere, neq^{ue} qua^m ve:
nerant redire possent, rursus res suas omnes totamq^{ue} eius
suppellectilem detineri iussu in Debreceen, illuc enim res pro:
pmodu^m suas omnes Buda ad Regem properans relique:
rat. Altera vero ex parte hic apud nos cum viderem

170
suspectam fidem omnium, ambiguos ac plane in utramque partem
fluctuantes, tam Civium meorum, quam reliquorum subditorum
animos, meorum paucitatem, sic ut tam in Civitate, quam in Arce
quinguenta plures non fuimus, adversarios mixtis artibus
hoc agentes, ut ^{cives} ~~meos~~ ad defectionem pertraherent, alios minantes
alios insultantes, iamque actum esse de nobis hic omnibus glori-
antes, et id genus reliqua, quae ne à sano quidem fortassis per-
ferri possent simul omnia, nedum ut ipse tum ob egritudinem
gravissimam, tum ob animi perturbationem, ipsa fortassis egrit-
udine graviozem, his omnibus satisfacere potuerim. Ad haec
omnes, si quae superant consiliorum rationes ita intexu-
rebant, res non angusta solum sed plane exhausta domi, ut
non satis scirem, quod mihi in tanta vitum omnium angustia
ac perturbatione primo loco agendum esset, videbam esse ve-
hementer necessarium, ut ad Sacram Regiam dominum meum
clementissimum, Vram imprimis Belem autem confugerem:
sed in tanta meorum tunc hic paucitate, id multo magis ne-
cessarium erat, ut quod plurimos huc ad me quod primum conno-
cassem potius, quam ut hinc quicunque ablegare debuissim, nisi
si tempestive hinc profugere, eamque fidem hic sane non conte-
nendam dicionem deferere voluissim, ubi non raro mihi in-
mentem venit, Cassiter illius Aniculi apud Aulam Ael-
lium exemplum, sic ut totis quatuor fere hebdomadibus
expectandi mihi fuissent, quos intra sex aut octo ad sum-
mum dies mihi adfuturos sperabam, qui tamen mox ut conue-
nerunt, usque iam in bonum ordinem redigi ceperunt, ego do-
minum Mattheum Lobozki, fratrem consobrinum meum, mox is-
tunc ad Sacram Regiam Vramque Belem autem ablega-
veram qui in ipso iam itinere, gravi repente egritudine corre-
ptus in eum usque diem decumbit. Atque ita nescio quo fato meo,
evenit, ut non prius quam nunc istuc ad Sacram Regiam Vramque
Belem autem mittere potuerim, non iam casum cum fratre meo

nunciat meos, sed pro ea summa Vre Mti Serme pietate, ac
misericordia, proq; Sacre Regie Mti domini nri clementis^m
clementia acturus grās, quod nos ita nunc afflictos, ac in summa
pertruncatione constitutos, planeq; rerum ac consilii mopes
oculis clementie sue aspicere non sint dedignate. Mates
Vre Serme, imprimis vero Rlis Mti Vra, que pro
innata virtute vereq; heroica ac Christiana pietate sua,
efficere dignata est. ut Mti Regia dominus nri clemen-
tissimus, et lris, et nuncio suo, tam diligenter Sermonem huc
Vngarie hie Regem pro fena liberatione admoverit, et:
quidem nos omnes tanti non sumus, ut eam Vre Mti Serme
gram, officiis, aut seruiciis vllis promereri vltimq; possimus
sed maxime ille omniumq; laussetissimus retributor deus, q
solus et nouit, et potest, dignam cuiq; referre gram, is pro
diuina benignitate sua, eam Vre Rlis Sacreq; Regie
Mti exga nos exhibitam pietatem, abunde pensare ac remun-
nerari dignabitur, id quod et nos votis omnibus diligentissime
semper omnes precabimur a diuina illius Mti: frater vero
dominus Palatinus Palatinus posteaq; Vre Mti auspiciis
ad pristinam suam redierit libertatem nulli omnino eam li-
berationem suam, demiq; vitam ipsam, ac sua preterea oia,
nulli nq; alteri magis debebit quam Mti Vre Serme,
quam ego interim humillime ac diligentissime rogo, ut que
admodum curare cepit iam hoc frs mei liberandi nego-
cium, ita ne intermittere dignetur, pro clementia virtuteq;
sua Regia donec ad finem illud deducat, qua in re plu-
ra intelligere dignabitur Vra Mti Serma, ex vtroq;
hoc est, sue, et Sermi filii sui Regis Junioris nri Curie
Magro, quorum vtriq; quicquid ad eam rem necessariu esse
putauit, id totu per hunc presentium exhibitorum Nunciu
meum abunde significauit, quod superest, ego me perpetuaq;
ac humillima seruicia mea, preterea hoc ipsum totum frs

481
liberandi negotium grē patrocino, clementieqz vrē mēis sermē
diligentissime commendo quam deus optimus. Maximus vna
cum sacra Regia vtrazqz mē Dominis nrīs clementissīs
vniuersaqz domo sua, sanam, ac foelicem duntissime conseruet
cum continuo indies rerum Regnorum, ac Imperiorum om:
nium perpetuoqz incremento Datus ex K iefmargh xvi^a
octobris Anno domini M^o. D^o. XXX^m

Sigismundus primus Rex Poloniæ.
Joanni Regi Vngariæ.

Ex^{me} Princeps et domine vicine et affine nrē charissime. Et si
supernacaneam hanc nobis operam sumptam esse existimamus
vt iterum ad mtem vram de Agro Jeronimo Tashki elibe:
rando scriberemus, qd et nos scripsissemus ante hac summo stu:
dio diligentiaqz ad mtem vram, et illum iam mēis vrē
benignitate, mē interpellationis et ipsius meritorum exga
candem mtem vram intuitu, liberum esse, aut certe pro:
propediem fore confidamus: tamēqz nihil ea de re compertū
habebamus Tabellario nrō quem tertio ab hinc mense cu
prioribus lris ad mtem vram amandaueramus nondum
reverso cum responso mēis: vrē et verebamus ne is vspia
m itinere proficiscens aut etiam reuertens à mē vram, à
quoqz detentus esset, vt nunc sunt tempora magnēqz vi:
arum inscuritates, placuit nobis, cum hunc alterum Ta:
bellarium nrū alia de re ad mtem vram mitteremus:
iterum eadem ista de re ad mtem vram scribere, ne quo
casu vt supra dictum est priore illo cum lris nrīs inter:
cepto mēas vram voluntatem et desiderium nrū non intel:
lexerit

lexere: atq; id tanto fecimus libentius: partim q; hoc à nobis
ipfis Hieronimi Laschi necessarij contendeant sumopere:
partim vero q; nos ipsi eum pro eo quo ipsum semper com:
plexi sumus fanoce, vehementer pristinae salutis libertati et
dignitati restitutum primo q; tempore esse cupimus. Multi:
mus autem ad Mtem Vram exemplum caru carum quas
ante hac scripsimus, ne nobis denno pluribus cum Mte Vra
agendum sit: id vnum in presencia iterum atq; iterum peti:
mus, et pro necessitudine que inter nos est arctissima, hortamur
Mtem Vram, etiam atq; etiam secum reputet, quanto studio qua:
ta fide, quantaq; constancia Hieronimus Laschi Mti Vre com:
modis et dignitati seruiert: q; pro nihilo duxerit amicos oes
et benivolentia et sanguinis vinculo sibi coniunctos, uxorem
liberosq; charissimos: deniq; omnia que homines chara habent
pre vt Mti Vre desiderijs, non sine maximo rerum et fa:
cultatum suarum dispendio, plurimisq; et extremis salutis et
vite sue periculis satisfaceret, id quod ex amicorum ipfis re:
latu et fama, que longe lateq; vagantur habemus cognitum.
Que ipfis tanta merita obsequiaq; si nunc nulla ipfis culpa per:
petua oblivione obliterari debent: quid gravius? quid acerbius?
quid indignius aut ipsi aut amicis eius accidere pot? sed vt cul:
pam aliquam aduersus Mtem Vram admisert, quod nos quide
minime remur: Tamen vix vllum tam enorme delictum esse pot
quod ille aduersus Mtem Vram admittere in animum induxisset
vt obsequiorum eius magnitudinem equare possit. Tantam fuisse
semper ipfis erga Mtem Vram observantiam omnes passim
non tantum amici testantur. Jam vero nulla est in Principis vir:
tus neq; maior, neq; melior, neq; splendidior deniq; neq; magis
propria, Principisq; nomine dignior, quam lenitas atq; cle:
mentia, atq; ea tam late patet, vt eius minima pax sit qua
erga benivolos atq; benemeritos exhibemus: Ea demum vera
et absoluta sit, que in ignotos et in hostes etiam redundet.

1402
Neq3 enim magis est Regium inimicos ulcisci q̄ delinquentibus
veniam dare. sed eius, clementie videlicet officium, nisiq̄ iniquis
aut inconvenerentibus, aut cum maiore nota pretermittitur, quia
si ob leniculam aliquam offensam, in benemeritos nullo respectu
meritorum et obsequiorum eorum que maxima plurimaq3 pre:
cesserunt animadvertemus. Est enim hoc non solum inclementis
verum etiam inmemoris et ingrati. à quibus nos vitis longis:
sime item Vram abesse non sumus nescii. neq3 id nunc à
Mte Vra nocendi animo factum esse credimus. Sed veremur
ut omnes homines, qui non tam cognitum habent Mte Vre sen:
sum, idem hoc sic existiment. Vulgus enim hominum fere, etiam
que optimo animo fiunt sinistre interpretari solet. Quapropter
etiam atq3 etiam petimus à Mte Vra, ut sese quidem suspitione
hac apud homines: Hieronimum verò Laske vinculis quibus
incertum quoniam suo fato detentus est hactenus, primo q3 tem:
pore liberet. Tribuat hoc Mte Vra si non meritis eius,
saltem interpellationi mee diligentissime, et necessitudini que
inter nos summa est. Nos vicissim quacumq3 in re Mte Vre
gratificari poterimus, nullam pretermittemus occasionem, quin
Mte Vre voluntati cumulate respondeamus. Quamq̄ illum libe:
rum iam esse et dignitati sue pristine restitutum atq3 in gratiam
Vre Mte receptum speramus, quo nihil nobis gratius fue:
rit neq3 incundius. Nunc pro coniunctione mea cupimus ut
Mte Vra quamdm̄tissime salva sit et incolumis, et sumis
quibsq3 foelicitatibus ex animi sui sententia semper cumu:
letur. Vilne xxij Nonembris Anno domini 1534.

Ioannes Rex Ungarie.
Sigismundo regi Polonie.

S^{me} Er^{me} Princeps affinis et tangz Pater n^re char^{me}. Litteras
utis Vre quarto ab hinc mense ad nos in negocio Mg^ri Hie:
ronimi Laschi datas. Sciatis utas Vra nos recepisse ante duos
menses et ad illas illico respondisse, nunc rursus allate sunt
alie h^c utis Vre in eodem negocio per unum ex Cubicu:
lariis utis Vre que nobis vise sunt dircinsele scripte:
Nam postqz utas Vra commemorat seruicia dicti Mg^ri Hie:
ronimi Laschi que nobis impendit promibilo ducen^t omnes
amicos et benivolenciam et sanguinis vinculo sibi coniunctos
uxorem, liberos et omnia que homines chara habent, non
sine maximo rerum et facultatum suarum dispendio extre:
misqz salutis et vite periculis, subtingitqz, ipsius tanta
merita obsequiaqz si nunc nulla ipsius culpa perpetua obli:
uione obliterari debent, quid granius? quid acerbius? ni:
dignusqz ipsi accidere potest et si culpam aliquam aduersus
nos admisit, quod utas Vra dicit se non arbitrari, tñ
vix vllum tam enorme delictum esse posse, quod ille aduer:
sus nos admittere in animum induxisset, vt obsequiorum eius
magnitudinem equare posset. Denique laudata clemencia
Principum utas Vra scribit clemencie officium usqz in:
quius aut cum maiori nota pretermitti qz si ob leniculam
aliquam offensam, in benemeritos nullo respectu meritorum
que maxima plurimaz precesserunt animaduertatur, istudqz
esse non solum inclementis verum etiam inmemoris et ingrati.
Ex quibus utis Vre scriptis, non obstante clausula ad

lemendam forte acerbitatem præcedentium posita in qua M^{tas}
V^{ra} dicit se non esse nesciam longe nos ab huiusmodi vicis
abesse non possumus aliud conijcere quàm M^{ti} V^{re} persuasum
esse ab aliquibus dictum M^gum Hieronimu Laskei
et omne patrimoniu suum in meas necessitates absumpsisse.
quas non negamus multas huius præteritis annis seniente
in nos fortuna fuisse, et tandem per nos absqz vlla causa
post tot merita sua iniuste et innocenter oppressu, idqz
nos inique egisse et ingrate, et profecto non miramur fuisse
aliquos qui huiusmodi M^{ti} V^{re} de nobis conati sunt per
suadere vel propter affinitatem vel propter amicitia di
cti Hieronimi Laskei, quæ facile homines transuersos agunt.
non cessamus tamen admirari et non sine gravi molestia
animi, M^{tem} V^{ram} ea de nobis credidisse, cum et M^{tas}
V^{ra} et vniuersus orbis luce clarius nouit nobis hacten
us plus obfuisse clemenciam q̄ senexitatem ne dicamus cru
delitatem, quæ clemencia nimiam nos in eam calamitate
induxerat, quæ M^{ti} V^{re} notissima est, cuius rei exitus
ut periculum faciamus non possumus animu inducere præ
sertim cum tunc paucorum et amicoru et necessarioru opem
et auxilium expecti fuimus. Si M^{tas} V^{ra} audita detencione
Hieronimi Laskei, voluisset à nobis causas detencionis huiusmodi
perquirere, nos facile pro ea necessitudine que maxima inter
nos est, V^{re} M^{ti} morem gessimus, et tunc M^{tas} V^{ra} cogiti
tis causis, uti præ acta filii vel probasset, vel improbasset: cu
tamen M^{tas} V^{ra} nihil horum egerit: sed ad falsam suggestio
nem et declarationem aliquorum, de Rege affme ea credidit, nō
potuit nobis acerbum non esse, poterat enim M^{tas} V^{ra} con
siderare nos non esse adeo inmemores, et dei in cuius platea su
mus omnes, et rei honoris, neqz salutis, neqz tam absolute
in hoc Regno cui diuina voluntate præsumus, agere Tyrannu,
ut hominem quem fatemur nobis plurima seruitia exhibuisse

et bonorum suorum partem aliquam pro nobis oppignorasse
innocenter et absqz vlla causa vti M^{tas} V^{ra} scribit voluisse:
minus opprimere. Nam non possumus fateri nos solam et vnicam
causam esse vt res sua familiaris coniecta sit in eas angustias
in quibus est: sed forte sunt et alie et M^{ti} V^{re} et multis
aliis notissime: Quod autem M^{tas} V^{ra} scribit vix potuisse
crimen esse tam enorme etc. Miramur quo modo non adnexerit
cum talia scriberet is cui demandate fuerint l^{re} a M^{te} V^{ra}
ad scribendum non solum Ethnicorum et Christianorum an:
nalibus plura esse exempla que illi clausule contraxiantur,
verum et denm ipsum qui est regula infallibilis veritatis per
prophetam promnctiasse generi humano quandocumqz auerterit
se iustus a iusticia sua et fecerit malum in peccato suo inquit
morietur et omnes iusticie sue quas antea fecerat non reco:
dabuntur: Nos hec non scribimus M^{ti} V^{re} ob aliam causam
nisi solum ob eam vt M^{tas} V^{ra} sciat nos scire posse esse cau:
sas non solum propter quas dominus et Princeps seruitorum
coeternum Pater filium et filius Patrem nedum in vnicula conii:
cere verum forte occidere iuste potest: Nos tamen non ita se:
nere intendimus cum eo procedere imo eo amore et benenolen:
tiis quibus semper cum (teste deo) persecuti sumus hoc adiuncto si
volet is nobiscum iure contendere nec hoc refugimus vbi ap:
parere necesse est causas detencionis si exiunt nullae vel aliquis
momenti. Quod si hoc noluerit et alia via contenti sumus
ob predicti Angⁱ Lashi precedencia seruitia ob familie sue
nomen ob amicorum et necessariorum instanciam et potissimum ob M^{ti}s
V^{re} quam semper loco charis^{mi} Parentis duximus petitionem ne:
gocium quod est inter nos et ipsum complanare. Dumodo M^{tas} V^{ra}
et amici sui non cupiant ac velint eum honorare cum mea indi:
gnitate. Quod maxie de M^{te} V^{ra} credere nephas putaremus
neqz alioguin ad hoc faciendum animu inducere possumus vt fama
meam negligamus et aridem. M. V. dñi foelicissima ad vota valere
optamus Dat^m in Varadmi die x^a Iannarii Anno . 1535

Mathie de Drzewicza Archiepō Gnesnen

Tomicius Ep̄s.

RME in Chrō Pr' et domine maior honoran'. Proficiente ad
vram .D. Remam domino foelice Narampinski, Custode Vla:
diſſanien' et Eccleſie mee Canonico. nolui non dare illi ad eam
has meas lras quibus .D. Vram Remam viſo et ſaluto et quoſq;
proſperos ſucceſſus ei ex animo precor et opto.

Que ſcripſit mihi .D. Vra Rema de Arcola Sancti Martini
Craconien' bene intellexi et utruq; non deſint multi homines
qui affirmant eandem Arcolam eſſe Sancti Martini et non Ar:
chiepalem ego tamen faciam ſuper illa debitum iuriſpericulum
ut primum venerit huc dominus Lagierowiczki qui nunc eſt
abſens.

Valde moleſta eſt mihi differencia que inter nonnullos dominos Pr:
tenos ex contencione Remi Ep̄i Culmen' et domini Coſtha orta
eſſe dicunt. Accepi autem nudius tertius lras ab ipſo Remo dno
Ep̄o Culmen' qui ſext graviffime q cum ipſe fuerit et ſit ſemper
fidelis uti Regie et Republice, traducatur tamen per emulos
ſuos apud ſnam Matrem et eius Aulam univerſam, tanq; cauſa
contencioni inter ſe et quosdam dominos Prutenos exorte prebuiſſet.
doletq; vicem hanc et miſericordiam ſnam q cum perfunctus ſit tot
laboribus et periculis, nunc demum rediens in patriam et dmi de:
ſiderata quiete ſe per reliquum vite ſue ſpacium frui poſſe ſpe:
rans, hijs tantis tribulationibus infectetur et vexetur. ſolari tñ
ſe ſcribit recta conſciencia ſua, qua fretus non dubitat q diſſipati
de ſe iſti falſi rumores uti Regie ac etiam nobis fidem non fa:
cient.

Excusat se præterea de commonstratis nonnullis alijs dominis Ben:
tenis. D. Vre Reme literis causans ea que in eis contineba:
tur non solum ad se sed etiam ad illos quosq; pertinuisse et V.
D. R. mam de non facienda curpiam legendi eas copia nihil
sibi significasse.

Ego rogo plurimum. D. Vram R. mam dignetur eundem do:
minum Ep'm Culmen, quem scit esse hominem mansuetum et com:
positum, complecti favore et benivolentia sua, et contra obiectato:
rum invidiam, quibus nemo quemlibet probatissime vite carere
vngq; potuit, manutenere ac tueri, quod ipse et ego vna cum eo
D. Vre Reme omni studio ac officiis nris rependere semper
curabimus.

Ex Lithuania scribitur dominos Lithuanos simul cum Mte Re:
gia publico consilio bellum in Moschoniā constituisse ac susce:
pisse Andream vero fratrem iuniorē defuncti Ducis Mosco:
nie vnamini omnium voto et consensu in Ducem Mosconie Ele:
ctum esse, qui iam collecta non parua manu hominum Arces
finitimas obsequitare et rationes tuendi se nunc dicuntur.
Nostri autem domini Lithuani adhuc non misceunt se nec eqs
nec armis.

Cetera que hic nonit et auduit referret. D. Karopinski
commendo me consuete benivolentie Vre Reme. D. Qua
chris dominus me omnis resurrectionem huius sacris diebus ce:
lebramus servet quamdiutissime sospitem et felicem Dat
Craconie viij Aprilis Anno M. D. XXXij^o

Petrus Tomieski Ep's Crac. Vicecancell.
Mathie Drewiczki Archiep'o Gnesnensi.

RME in Chro' R' et domine maior honoran'. Accepi nunc lras
a Remo domino Ep'o Culmen' quibus deplorat vicem et tribu-
laciones suas in quas coniecit eum singularis fati sui iniquitas
querens calumniatum se esse apud item Regiam per quosda
invidos et obrectatores suos q' ipse causam diffidioru inter no-
nullos dominos Prutenos excitorum prebere debnisset accessisse
vero huic dolori suo ex hoc non parum molestie q' Vra' Rma
D. videtur renocare sibi ^{ad} animum id quod ipse eius lras ad
se prius scriptas aliis dominis Pruthenis comonstraverit
asserens se non fecisse commonstracionem istam animo tradu-
cendi. D. Vram Rmam cuius gram ipse plurimi semper
fecerit sed quia illorum honori ad quos pertinerent ea que
in illis ipsis lris continebantur eque atq' suo consultum iri
vellet Me certe huius vici boni et exga item Regiam
optime meriti non parva subit comiseratio quod enim attinet
inimulacionem ipsius apud Regiam item existinare aliter
non possum qm q' preter omnem culpam suam perstrictus est qua-
doquidem ipse totum fere vite sue spacium in Aulis ma-
gnorum Principum texens ita se moribus excoluerit ut nil
quod prudencie et comitati proprium esset desiderare in eo
possit spero tamen brevi futurum q' quicquid molestie ab ob-
rectatoribus ac invidis ^{illi} conflatum est evanesceat virtusq' et
integritas ipsius apparebit illustrior Vram autem D. Rma
rogo quemadmodum et antea rogareram ut factum ipsius
quod ille in commonstratis eius lris non malo animo admisit

in bonam partem accipiat et boni consulat suamque erga illum
benivolentiam et animi propensionem integram retineat Quo
faciet rem benigna et miti natura sua dignam mihique
gratissimam. Mena quae scripsit mihi idem Remus D.
Episcopus Culmen haec sunt

Petrus Tomiczki Episcopus Cracoviae Vicecancell.
Joanni Dantisco Episcopo Culmensi.

REME in Christo Patre et domine frater et amice charissime ac bono:
ran. Accepi litteras Remi D. Vre admodum lugubres et
meroris plenas quibus putes tribulationes et dolorem suum
nunquam expectatum mihi aperuit et ut immerito ac innocentem
praeter ullam culpam suam delatam et traductam fuerit apud
Principes nostros super nescio quibus tenebris nonationibus et dis:
sidiiis quarum rerum ipsa auctor esse deberet. Petit igitur
a me iuvarem illum consilio et sustinerem eam in tanta eius
animi perturbatione.

Mi domine Remi Ego lectis lris Remi D. Vre indolui
plurimum et non modice etiam commotus eram non quod nesci:
rem innocentem eam traduci, sed quod ipsa tanto merore ob
Principum adversam de se opinionem afficeretur sed ego plu:
rimum rogo Remam D. Vram, eidem quae vere et ex auro
consulo ut has molestias equo fortique animo ferat, Iudiciumque
ac opiniones suas quae in talibus animi motibus facile obne:
minunt prudentia sua moderetur. novit Rema D. Vra
quod propensus est sensus ille mollior ad facile credendum omnia
sed de sermone domino Rege meo cuius animus ego in hoc
perspectum habeo polliceri mihi aliter non possum nisi quod

illius aetas adeo mitis et benigne naturae est ut de Consiliariis
suis etiam in manifestis nihil tale pronunciet quod famam
aut honorem eorum vel leniter perstringere deberet. Nullo
etiam pacto adduci possum ut credam quod dominus olim Chri:
stopherus de Schidlowicz Castellanus Craconien^{sis} fuerit in
ea sententia de Vra^{re} R^{em}a. D. qua fuisse ei significatu^m
est. illud vero crederem citius quod ille volens innare fortunas
servitoris sui domini Plothowski in vacatione Epatus Cul:
men^{sis} dixerit coram Regia^m autem eundem Epatum esse exi:
lem quo benemerita Vre^{re} R^{em}e. D. compensari possint.
forteqz eodem illo tempore snafisse suae uti ut illum suo
servitori Plothowski contulisset. Vram vero D. R^{em}am am:
phiori aliquo Epatu et opibus hic in Regno providisset. Exat
namqz ipse dominus Castellanus Craconien^{sis} quod ego scio. D. Vre^{re}
R^{em}e sumus fautor et patronus. Atqz ita iterum atqz ite:
rum rogo R^{em}am. D. Vram ut ista forti animo ferat,
neqz cesset a solitis obsequiis quae in usum reipublice et in:
gloriam Principum nostrorum prestare consuevit.

N^{on} uterita vel potius euterita est. R^{em}a. D. Vra^{re} in Aulis
magnorum Regum et Principum nonit bene mores Auli:
cos. et sat quod nemo careat in illa invidiis et obrectatoribus
qui illum cribrent, traducant et subvertere studeant. Huic
autem morbo nullum certius presentiusqz remedium est, quod
patienter ferre omnia. ea praesertim quae falso adscribuntur
bono viro. Quemadmodum autem ego consulo Vre^{re}. R^{em}e. D.
ut ipsa in huius aduersitatibus quas sustinet in praesentia ami:
mum suum nequaquam despondeat. sic censeo et ceteris dominis
Consiliariis istarum terrarum faciendum ut videlicet ipsi quod
animos suos exuant omni molestia quam conceperunt ex hoc
quod ad autem Regiam sinistrae falso ac praeter omnem^{eorum} culpam
delati sunt. Nemo namqz est qui credere possit de illis quidpiam
aliud quam quod credi debet de viris optimis et Consiliariis ac

subditis erga Matrem suam Regiam et rempublicam fidelissimis
posteaq[ue] vero Matris sua in Regnum suum redire digna-
bitur poterint vel omnes, vel saltem eorum aliqui innocentia
suam coram Matre sua declarare credantq[ue] firmissime q[uod] tu
audient ex ore sue Matris delationem istam ab illa non solum
in fidem non admissam sed omnino habitam esse vanissimam. Ve-
rum est sparsum fuisse eum rumorem apud nos ut domini
Consiliarii Prussie erga eos dominos et Nobiles nationis
mee qui in exercitiis istis Prussie sunt parum amice essent
affecti sed ego spero q[uod] eiusmodi rumor a solo domino Dzia-
linski et domino Costka prodierit

Roma .D^o. Vra ut dixi istam comotionem animi sui et adue-
sariorem traductionem patienter ferat Tempus enim multa
corriget et tempore tales accusationes erunt languidiores
id quod ita fore facile credet Vra Roma .D^o. si modo
aliquot exempla huius casui non absimilia que haberi
possunt infinita sub oculos suos collegit

Ad Romanum dominum Archiepiscopum scripsi et iterum scribam
rogans illum ut non renocaret sibi ad animam iniuriam quod
Vra Roma .D^o. aliis dominis Consiliariis istarum terra-
rum Prussie lras .D^o. sue Rome legendas prebuerit, qua-
doquidem .D^o. Vra Roma id sincero animo fecerit et no-
ut scripta .D^o. sue Rome traduceret aut publicaret, sed
quod non solum suo, verumetiam illorum bono optime con-
sultum esse vellet. nihilq[ue] dubito quod .D^o. sua Roma utpote
prudens ac benigna natura Prelatus, petitioni mee facile
acquiescet et omnia boni consulat, Romanq[ue] .D^o. Vram solito
amore et benivolentia sua prosequetur.

De domino Comite Palatino Rheno sum in ea opinione, in qua
ante hac fui, et de Principe Philippo hoc ipsum metuo, quod
scribat Roma .D^o. Vra sed multis de causis magis pla-
ceret de Comubio illo tractare cum filio Illius Principis

domini Iohanni Marchioni Brandeburgensi de quo scribam Anti
Regie que ut mihi rescribere dignabitur Remam. D. Vra
faciam certiorum.

Dominum Campeium virum bonum et doctum habeo commendatis:
simus. Diligiturque hic ab omnibus bonis et doctis, prelegit
Epistolam diuini Pauli ad Romanos, placuit vehementer omnibus
auditoribus, sed meditatatur iter ad Italiam ut audiret illum
doctum Hebræum, prosequor hominem singulari benignolentia
minaboque ad hoc iter equo et viatico et per quamcunque occasionem
illi commendare potero libenter faciam.

Quod dominum Dziarniski attinet satis est nobis tales viros
pruenter monuisse ut illum monuit Rema. D. Vra. Vra
amicis et secretis: preterea ubi vir uxorem non repudiauerit
et Concubinam in locum eius publice non substituerit Quare
rogo plurimum Vram Remam. D. curet amicitiam illius et
omnium aliorum, sibi conseruare, quisque namque pendens cupere
debet vel ranculos potius habere amicos quam hostes.

Quod vero negotium Varmien' attinet, illud nunc nouis di
ficultatibus interitum est: idque illis Vris Regis ad Remam
dominum Varmien' datus, quas scripsit mihi molestissimo animo
se accepisse, que quo consilio date misseque hoc tempore fuerint,
plane nescio, Sed tamen ego nuper mittens dominum Maczcionski
Canonicum Ecclesie mee ad ^{tem Regiam} Vram, comisi illi ut hoc nego
cium pro parte Reme. D. Vre, sed alio modo agat et dili
genter promoneat. Quid super hac commissione et postulatione
mea Vra sua Regia respondebit, R. D. Vra scriba.
Ego adhuc bene spero, neque cessabo id agere et promovere quod
putabo pertinere ad honorem et gloriam Reme. D. Vre.
Cognoscemus subinde animum Vris sue quo fuerit erga Remam
D. Vram ex responso illius quod nobis super super hac peti
tione mea dare dignabitur.

De nonis quæ mihi perscribere dignata est Rema. D^o. Vra ma-
gnas illi ago et habeo grās. De promissione Quedanensiu et de:
lectu faciendo in Nobilitate Pomexami^e scribam per idoneam
occasionem Mti^e Regiæ.

In Legatione quam domini Consiliarii terrarum Prussie apud
Mtem Regiam proxime habuerunt speravi illos optatum et gra-
ciosum responsum esse habituros. Quod itaqz sua Mta's Oratores
illoz in hiis omnibus quæ ad illam retulerant benigne audire
et absolnere dignata est quòdqz me spes mea non fefellit, sum
mixifice consolatus.

Molimina et hostilitates quæ streni dicuntur contra Illustrum domi-
num Ducem Prussie iam ante non erant mihi incognite. fuit
namqz ea res proposita et tractata in Comento generali
Proteconien^e proxime præterito et datum est negotium Oribus
ad Regiam Mtem inde missis vt rogarent suam Mtem quo
ipsum dominum Ducem levis necessariis ad omnes status et
ordines Germanie^e providere et accendis à ditione illius
quibusvis aduersis benigne prospicere dignaretur.

Déclamationem Luciani et Carmina quæ misit ad me Vra
Rema. D^o. vidi ac legi quæ optime mihi placent. Comé-
do me amoris et benivolentiæ fraternæ Vre^e Remæ. D^o. Quæ
valeat et sit foelix, omnemqz animi molestiam à se proorsus
abigat, nam ego illi omnibus viribus et facultate mea assi-
stam et cum nunqz ope consilio et patrocinio meo destitua
Dat^o Crac^{iæ} die xi^a Aprilis Anno dñi 1534.

107

Sigismundus primus Rex Poloniæ
Joanni Dantisco Epō Culmensi

Rex ME in chrō Re' sincere nobis dilecte. Reddite sunt no:
bis lre' S. tue xxii^a Maii ad nos date. quibus se no:
bis S. tua purgat, q' se apud nos à delatoribus quibusda'
insinulari subolfaciat. Verum nos nunq' temere monemur
et fidem habemus huiusmodi lenibus et vanis rumusculis
de iis hominibus, quorum fidem et integritatem cognitam
perfectamq' habemus. Itaq' et de S. tua non facile locum
dederimus delacionibus etiamsi que' afferantur. Neq' temere
discedemus à sententia nra, multis enim iam rebus et argu:
mentis nobis fides integritas, et victus S. tue probata est
modo S. tua in animi sui instituto, quo cepit studio persi:
stat. Que' bene Valeat Vilne' Calendis Maiis Anno
domini M^o . D. xxxiii^o

Sigismundus primus Rex Poloniæ
Consiliariis Nobilitati Civitatibus Prussie
Regia'

Rex Mi. Magi, Generosi, Famati sincere et fideles dilecti. Re:
cepimus binas lras vras xviii^a Maii ad nos datas in qua:
rum alteris primo loco erat de claudendis officinis moneta:
riis Qua de re nos cum fuit Principe domino ^{Alberto} Marchione
Brandeburgen' et Duce Prussie Nepote meo per Nuncium mem
egimus Verum nondum quicq' responsi accepimus, nondum enim

illuc nuncios me rediit, sed simulatq; aliquid comperti habere:
 binus non negligemus vobis significare.
 Reditus v^e in gram cum Genexo ^{sta^o Costka Thesaurario} ~~Theuxo~~ meo, disse:
 sionq; composicio, et alia que istic in Conuentu hoc egistis, per:
 grata nobis sunt. Nam quod ad ea que ad cognitionem et de:
 cretum meum Regnum reiecit, attinet, ea de re posteaq; salu:
 et incolumes diuino fauore in Regnum meum reuerſi erimus
 unacum Consiliariis meis indicabimus et decernemus.

In alteris petitis a nobis ut cum filio domino Joachimo Mar:
 chione Brandeburgensi per lras meas agamus ut offensam si
 quam concepit aduersus nuncios Quedanem ad reconciliandos
 cum Hollandis Lubecenses a suis voluntate mea missos, re:
 mitteret, id nos non granatim fecimus. Valete et munera
 mea namque administrate. Vilne xxx Maii Anno
 domini M^o D^o. xxxviii^a Regni vero
 mei anno xxxviii^a

BONA Regina Polonie
 Joanni Dantisco Ep^o Culmen.

R^EDE in Chro P^re sincere nobis dilecte. Accepimus lras
 P. tue datas Lubanie xxii^a Mensis preteriti Maii
 quibus scribit iam tandem cum Costka Sacre M^{tis} Re:
 gie in Prussia Thesaurario composita esse omnia, seq; in
 gram cum eo non modo sermone verumetiam amico conuersu
 conuenisse. Quod nobis placet eo enim animo Sacra M^{tis} Re:
 gia vel mea opera P. tuam ad eum Ep^{at}um istic enexit
 ut hominem sibi, et filio suo Sereno Regi, reiq; publice illi

419
habeat. honori et vsui vtriusq[ue] utriusq[ue] sue et reipublice negocia et
officiales omnes diligere, fouere, et promouere quod specialiter
de .P. tua nos etiam haud dubie sperauimus.

Scribit praeterea .P. tua non debere Remam .D. Archiep[iscopum]
coram utraque Regia et nobis, quere de .P. tua, quia cum antea
redierat per lras migravit. .D. Archiep[iscopum] nunq[ue] questus
est de .P. tua data opera, sed quum in illis diffidiis, audi-
uerimus illum nominari, voluimus ab eo scire quid hac in re
scripserit .P. tua, ille nobis respondit id quod allibi etiam
manibus palpanimus, cum velut p[ro]m patrem paternae ad-
monuisse .P. tuam quae non vulgarem illius consilii obtinet
locum ut ab istis diffidiis abstineret, seq[ue] aliter gereret erga
officiales, et commoda utriusq[ue] sue reip[ublice] publice, ipsamq[ue] .P.
tuam nos q[ue] hortamur ut se sic attemperet, quemadmodum
ille perscripsit. Futurum est utriusq[ue] sue et nobis gratum atq[ue]
.P. tuae aliquando non inutile. Quod si secus fecerit dixerit
a utraque sua et a nobis experietur Bene Valeat Vilne
die ii^a Junii Anno domini M^o. D^o. xxxiii^o

fulgur
& vitro

Petrus Tomicius Ep[iscopu]s Vicecancell[arius]
Stanislao de Coscielec Palat^o Posnamien
Marienburg^{en} Bidgosten^{en} Slochouiensi
Capit^o.

M. Agge domine amice charissime ac honoran^{ti}. Significauit mihi
Aeneasus dominus Achacius Crema Castellanus Qedan^{en} co-
missum esse v[est]re Mag[ist]re per utramq[ue] Regiam negotium componende
differencie inter dominos Consiliarios terrarum Prussie et do-
minum Stanislauum Costka, ac item alterius q[ue] differencie inter
eundem dominum Costka, et ipsum dominum Castellauum Qedan^{en}
exorte. id quod ego libenter video rogoq[ue] plurimum vram
Mag[ist]ram ut eip[s]i vtriusq[ue] differencie complanande omnem opam

suam admoneat, seminariūq; ac materiam omnem dissidii
dominorum prefatorum abroget, funditusq; exadicet et tollat
puto autem non esse incognitum Vre Mgae q; in negotio bo:
norum Reboff et feni cuiusdam necnon Carbonarii et Pi:
cenarii quod dominu Castellano Adanen et Costka interce:
dit Mtis sua Regia, mixta dispositionibus testium inductorū
et lris Vre Mgae, sententiam suam ferre iam dignata est Qua:
re rogo Vram Mgiam vt in componendo eo ipso eam modera:
cionem seruare velit vt neutra pars iustam deinde querendi
occasionem habeat et sententiam Mtis Regie qua bona Re:
boff Castro suo Stumen adindicauit non fiat iuxta Cū
enim bona Reboff predicta sint sue Mtis, nihil illi damni infe:
retur ex hoc q; Arci suo Stumen applicabuntur. De bonis
autem Culborn super quibus est etiam inter eos differentia
Vra Mgia re diligenter peruestigata et expensa id quod iustu:
erit faciat et constituat. In quo officium suum mihiq; rem gra:
tissimam faciet. Valeat foelix et optime incolumis Vra Ma:
gnificencia, meq; habeat sibi charum et commendatu Dat
Craconie feria quarta proxima post festum Sancti Floriani
Anno domini . M^o . D. XXXIII°

1790

Petrus Tomieski Ep's Crac. Vicecancell.
Achatio Cema Castell' Gdanensi.

Cenerose domine amice charis^{me}. Accepimus lras vras, quibus nobis scribitis vos cum Collega vro apud Principes meos, propter preoccupatos sinistra malenorum vrorum delatione, eorum animos, non satis hilari ac benigno vultu esse exceptos. Quod ipsi iam antea q³ ex lris Bemi domini Epi Culmen factum cognoveramus, et displicet nobis plurimum hec iniqua et in tergum vrm facta vri traductio, non dubitamus tamen q³ Regia ac Rhs Mts bre: ni comperient, vos ceterosq³ dominos terrarum Prussie Consiliarios, falso esse traductos. Vos vero sitis interea libero et omni cura ac sollicitudine vacuo animo: hec namq³ nebula, ut orta est ex nihilo, ita facile confidet ac evanescet.

Quod autem scribitis ^{illam} dominum Prussie Ducem cupere ut arctiorem quandam et fraternam pacem nobiscum amicitiam ineat, nos certe ita sincere amamus suam ^{illam} ut amoru huic nro mit amplius addi possit. Relatum quidem nobis fuerat ^{illam} sua nonnihil erga nos comotam fuisse propterea q³ Oratoribus suis respondimus ea, que a votis ac desideriis illius discrepare videbantur. Sed venerea nos culpa omni tunc vacavimus: respondimus namq³ inssu Mts Regie, ea que videbantur sue Mti et omnibus Regni ordinibus iusta et licita, quibus consultus est, ut sua ^{illam} iam acquiescat ne si in sententia sua persisteret, et id quod iam illi negatum est exigere perrexerit, animos ipsorum ordinum Regni a se alienet, quos retinere sue ^{illam} est perutile propter eventum futurarum necessitatu in quibus opera illorum adjuvare debet. Quod

verò nos attrahet, sciatis nos erga Illam suam ita esse propensos ac
benivolos, ut causa sue Illius nihil non facturum sumus, quod saluo
officio ac integritate mea, quam Iuribus et consuetudinibus Re:
gum huius debemus fieri à nobis possit, id quod sue Illi referre
poteritis. Litteras quas postulastis ad Magnam dominum Pala:
tinum Posnamensem scribi, in rem vram fecimus, easque manu
mea subscriptas, vobis mittimus cum presentibus. Coeterum
tamen si parum sit necessaria excusatio apud dominum Casparum
Macziewski, qui proficiscens in Lithuaniam ad illum non descende:
ratis, quippe qui sit homo solers, et Aulicus, sciatque necessita:
tes plerumque mutare solere ea quae designantur ab hominibus, no:
erimus tamen in memores excusationis Vre mentionemque offerre
se nobis occasione apud illum facere. Pro rebus novis quae
nobis communicastis agimus et habemus vobis gratias optamusque
vos bene valere.

Andreas Cricius Ep's Plocen
Petro Tomicio Ep'o. C. Vicecancell.

RME in Christo Patre et domine benefactor colendum me. Remus. D.
Culmen arbitratum se parum sufficere ad agendas gratias Rem.
D. Vre pro ea gratia et patrocinio, quod illi adversus inimicos suos
prestare dignetur, me roganit, ut illum in hoc officio iuvarem, et
pariter cum illo Rem. D. Vre gratias agerem, ego verò tamen si
non possum ipse satis pro me Rem. D. Vre ob collata in me
tot beneficia dignas agere vel referre gratias, et quisque suos pati:
mur manes, tamen ago cum amico meo una Rem. D. Vre
addictissimo eas quas possum gratias eidem Rem. D. Vre
quae patrocinio suo tueretur nos imbecilliores cum nostra causa tu

certè communis ordinis nri. et rei Ecclesiæ intuitu et provide,
quo nos in agendis et referendis seruitute mea graciosius deficiamus,
id diuina benignitas prosperissima valetudine amplissimisq; succes-
sibus R. me. D. Vre supplere dignabitur, pro quo nos eius
clemenciam ingiter precamur.

Mi R. me domine. Dominia Suepiska lassata tot foris spiritali-
bus, terrestribus, et civilibus, in quibus continue volutatur,
nondum tamen saciata, me adhuc intactu versare cepit, indi-
gnata enim, quod Commissarii mei ex officio deputati condemna-
runt enormis cuiusdam falsitatis seruitorem eius, quem habere
fextur à solacio, procurauit ipsos Commissarios et me vna, inquan-
tum mea interesse putarem, Romam citari. Promide cum mihi
non liceat nisi suis officii mei tueri, adorno huius diebus Nuntiu
in Urbem, quem cum primum mihi Regiæ lre afferentur, mit-
tam prius ad visendam R. mam. D. Vram, simul vt haberet
si quid illi lreum dare, aut aliquid mandare dignaretur. Que
itaq; R. me. D. Vre de aliis rebus nunc scribere deberem
scribam per illum, interim me gratie R. me. D. Vre vnice
commendo Polthomie die ix Augusti Anno domini
M^o D^o XXXIII°

Ioannes Dantiscus Ep^s Culmen
Petro Tomicio Ep^o Crac. Vicecancell^o.

R. ME in Chro Patre et domine domine colen^{te}. Salutem et
obsequiorum meorum meiq; plurimam comendacionem, Institueram
manu mea D. Vre R. me scribere, verum quum vidissem me
non satis bene ptingere ne litteris meis. D. Vre R. me in lecti-
one essem molestior, prescripsi amannensi, qui legibilis q; ego, quum
mea que scribo interdum legere nequeam, scribit, det queso igr
D. Vra R. ma veniam, nihilq; ob id ex veteri et debita mea

mea erga .D. Vram Remam. observancia decesse arbi:
tratur.

Scrissi nonissimie .D. Vre. R. me .iii^a Junii copiosius q^z tum
me ob oculorum dolorem scripturum putabam. Interea redidit
mibi sunt quum Nuncius meus ex Vilna redisset Sacre M^{tis}
Regie lre vinam erga me et vere Regiam gram spicantes
Quarum hiis adiunxi exemplum. habuerunt tamen in fine acu:
lenum et quandam de me dubitationem quasi ab instituto animi mei
dudum observato declinare aliquando possem. Quod deo bene fa:
uente, nunq^z futurum est q^d dⁿⁱ hanc molem ^{in collo} ~~in collo~~ carneam. Sa:
era vero R^{lis} M^{tis} q^d adhuc rudementis et minaciter mihi
scribat. ex copia l^{re}rum. .D. Vra Rema etiam cognoscat.
Quod itaq^z nescio quibus malis fatis mutare non possu. ferre
cogore omnem istam afflictionem meam, quemadmodu ex l^{re}s
R^{lis} M^{tis} liquet a Remo domino Anselm^o (Cui deus hac
erga me malivolentiam ignoscat), patior, qui non secus atq^z ia
conuictus essem in his quibus me arguit et obinemat. de me
scribit et pronunciat quum tamen candore et innocencia mea
longe aliud demonstret. Scrissi in nonissimis, q^d debitum centu
ducatoru. quo .D. eius R. me obligabar defalcatis 30 duc^z
quos nepos eius mihi debuit. Quidam repom^o in^o in ma:
nus scribe .D. eius R. me qui tum cum fermentis aderat
ille autem non minus q^z centum integros Ducatus habere
voluit, et sic eam pecuniam apud quendam Cinem reliquit
que adhuc apud illum habetur. Est mihi adhuc calculus
alius manu ipsius domini Joannis Drzevici^o conscriptus in
quo mihi plura debentur, que ob austeritatem patris repe:
tere hucusq^z omisi preter illa que integro anno vno m^ose
excepto, cum vno equo vivens ad mensam meam in Italia et
Germania pro illo solui. nihilominus adeo exacta mecum po:
nitur ratio. Qd si in Squienom^o quum ex Craconia ad
.D. eius R. mani dixerem, intellexissem hoc debitum mihi

475
112
non fuisse dimissum, eo tunc tempore satisfecissem. Non tamen ob
id tanta indignatione sum dignus, ut etiam plus à me exigi
debeat, q̄ debeam. Ego profecto qui inferioris etiam status ho:
minum amicitias floccifacere non soleo, maximo pere. D. eius
Rem gratiam, nedum benivolentiam ambio, quam si assequi ne:
queo, non sunt primi conatus mei, quos nequicq̄ impendi,
suisq̄ deq̄ ferendum est, et deo committendum.

Mitto his adiunctum responsum Sacre M^{ti}s R^e. ad lras
dominorum Consiliarium Prussie, potuissetq̄ illud unico decreto
pro futuro. S. Michaelis Conventu, omnem hanc odiosam causam
absolvuisse. Quum igitur tractari iterum debet, verendum est
ne quid gravius incidat, unde obducte iam non parva ex pte
Cicatrices refricari et in erudum rursus vulnus solui pos:
sint. Quod ne fiat pro virili mea dabo operam. In negotio
cum Costha, nulla fuit alia difficultas, q̄ q̄ petere, ut sibi
ignoscere debet quod illi grane videbatur, et igitur
hoc in cognitionem. S. M^{ti}s. R^e. fuit reiectum, hocq̄
M^{ti}s eius vno verbo determinari potuisset et adhuc in fu:
turo Conventu posset. Q. si. D^o. Vra R^e ma eam sen:
tenciam et declarationem. S. M^{ti}s. R^e. ea in re obtineret ne
(quod vereor) gravius in animis exulceratis quippiam oria:
tur, faceret rem communi nræ tranquillitati apprimè comoda
et necessaria et qua sibi om̃i hic animos plurimum denin:
cueret.

Continui hucusq̄ hunc Nuncium meum si quid scriptum interea
de nobis dignum se offerret. Et ecce quod nos omnes vehe:
menter in animis consternavit et perturbavit maxime, no:
num de adnexa. S. M^{ti}s. R^e. valetudine affertur, etiam
cum rumore quodam (quam dens q̄ dmitissime prohibeat)
mortis. Verum paulo post lre. S. M^{ti}s. eius. nos exere:
runt, quibus de salute sua M^{ti}s eius bene nos sperare
inssit. Qd si illa fieret mutatio dextere celsi. Quid inde boni

foret expectandum non video, proinde sumopere rogo. D. V.
R^{ma} me velit in his reddere certiorē.
Nona^{his} inxi quē Dux Holsaciē Duci in Prussia scripsit oīa
ea in parte cum Lubuensisibus sunt in tumultu dominas. Dux
ex Adano misit Vexillum peditum, hoc est 500. Sororio suo
in subsidium acceptis à domino Joanne à Verden decem mil:
libris Marcis Prutemicis in mutuum pro quibus ei pro pigno:
re Castrum Preuschemark, et ea quē ad illud spectant, in:
scripsit, misit etiam Mazi quasdam ex monte Regio Na:
nes ut suppecias ferat affini suo, quareū vnā et aliam
Ciuim Mercatoriam interceperunt Lubecē, quid inde futu:
rum est breui experiemur.

Quum dominus Dux Prussie intellexisset statuisse me Nuncti:
um mittere ad D. Vram R^{ma} has adiunctas. D.
Vrē R^{me} in scriptas, ad me misit, petens à me ut causam
eius cum Magno Ducatu Lituanie ob oras et terminos. D.
Vrē R^{me} commendarem quod cum etiam publicam tranquil:
litatem concerneret, impense rogo. D. Vra R^{ma} desiderio
et votis ipsius domini Ducis quantum potest et licet satisfi:
ciat dominus Dux, ut scripsi in nouissimis, non conuenit
cum Joachimo Marchione iuniorē, qui ut intellexi pacta
Coringii cum Duce Brunsvicen tractat.

Quod pro domino Duce scribo, non sit abs re quandoquidē
ut vicinus optime mecum conuenit et non adeo illū
Eccliarum nrarum oporem esse existimo quemadmodum sunt
proximi, dedit enim mihi ex propinioribus Syluis suis
omnia ligna, quē pro reparatione existeret hic mee Ecclie
quam vsq; ad tectum rursus exeri habere nolui, multoq;
in multis q̄ prius factus est sacris nrīs propensior.
Quē in nouissimis scripsi de negotio Varmien, si ad eum
modum. D. Vrē R^{me} videbitur per dominū Joannem

143
a Verden tuto multa. D. Vra Roma transigere potest / Remus
D. Varmien' valde sibi metuit ut si (quod deus auertat) S.
Mtas Regia decederet, magnam apud nos Ecclesiasticorum per:
turbacionem et persecucionem futuram quod idem ob decimas
fortassis aliquas non datas et Remus dominus Quesnen' cu:
ins ea de re ad. D. Varmien' vidi lras, aperte in Regno for:
midat, consulendum nobis esset temporius in medium. Ego qui:
dem adhuc non omni spe destitutor, neq; a deo me turbe ille Rex:
manice per Lantgrabium Hessie excitatē permonent, ut pute
coelum ruiturum neq; aliquem Eporem proorsus expulsus scio
preter Lubecen' qui apud gentem agebat acceptalam. Quod si, ut
certo mihi scriptum est, pro Septembre venturo Coesar ex Hyspa:
niis redierit, non deerunt ei consilia, vires, opes, et amici, qui:
bus Pont: Gallum, et eius complices atq; Hessum a nefariis
conatibus reprimat. Deus tandem ut confido, Ecclesie sue
et nri modo respiciamus et ad cor altum redeamus, miserebitur
In hac persto sententia, si quam pro sua prudentia incomparabili
D. Vra Roma perspicaciorum et certiorum in eo habet, queso
me illius participem faciat. Quod reliquum est me in gram. D.
Vra Rome ex corde comendo atq; deo deumq; precor eandem
pro mea et omnium bonorum consolatione q; diutissime in optima
valetudine valere et felicissime vivere concedat Ex Castro
Lubanien' iij^a Augusti Anno domini M^o. D. xxxiij^o

Petrus Tomiczki Ep's Cracc. Vicecancell
Ioanni Dantisco Ep'o Culmensi.

RME in Chr'o Pr' et domine frater et amice charissime ac ho:
noran'. Multis ante diebus lra's a .D. Vra' accepi quas sex:
uitor mens Albertus Luboviczki ab illa mihi reddidit qui:
bus quod bucu'sq; non respondi non aliud causam pre'buit, quam
eorum expectacio que .D. Vra' se ad me scripturam paulo
potest promiserat emy. Nuntius eius quem in Aula Regia
habebat redisset, ad hec egritudo mea non parum impeditenti
adiecit, que cum mihi nimium per duos integros menses molesta
esset, et animum simul corpore commutauit et imbecillum reddi:
disset, sollicitum me esse de officiis et negociis amicorum non per:
misi quamobrem a .D. Vra' plurimum rogo vt silentium hoc
menm non aliter quam res est interpretari et boni consulere ve:
lit.

Ex exemplis litterarum quas Regia et R'lis M'as ad .D.
Vram Remam scripsit, eademque .D. Vra' Rema notauit
ego perspexi, et quantum mihi incunda est M'is Regie' exga
.D. Vram Remam declarata pietas et clemencia, tantu' ex co:
traxio molesta et gravis R'lis M'is austeritas que tu'
qm' subito nata et conciliata est, nimis diuturna esse non po:
terit, Nam hexoinaru' ista est irascendi consuetudo quod cum
precepiti indignatione micendantur et exardescant, illam pan:
lopost vel remittat vel obliuioni tradant, quo non diuersum .D.
Vre' Rema cum R'lis M'is exacerbacione successurum
confido. De domino etiam Archiepo Anagnin' cuius
animus inimicus exga .D. Vram videtur esse factus, futurum

414
confido quod ad pristinam benivolentiam et favorem cum .D. Vra
Reina redire, et displicentiam qua utebatur in amorem et charita:
tem ^{comptare} dignabitur. Qua in re ego ut hortatoris et intercessoris offi:
cium apud .D. suam Ream subibo et facile spero me pro
ea que mihi cum .D. sua Rea intercedit coniunctione eius
animum aduersus .D. Vram Ream ita compositurum ut
qui videbatur aliquid contra .D. Vram facere, ille sit demum
in omnibus eius commodis auxiliator precipuus futurus. Hec ta:
tummodo que ad calculum accepti et expensi attinent .D. Vra
Reina leniter et non nimis exacte ut vetus eius liberalitas
suadet cum .D. sua Rea transigere curet: plures facies
tanti vici coniunctionem quam de paucis numis controuersia
et lite, nolo tamen ut propterea illi qui dives et abundans
est quicquam de suo Vra Rea .D. remittat.

Exemplum litterarum quibus Alas Regia dominis Consiliariis
Prussie respondere dignata est citra fatigationem legi: na
et breue erat et nullum meditandi argumentum in se contine:
bant. hoc vero quod de dñi Costha negotio suspensum est
non satis videtur mihi communibus istis rationibus consul:
tum esse, nam et ipse quod .D. Vra Rea veretur me:
tuo ne quod unico nunc verbo Alas Regia absolvere et
declarare potuisset, multis postea rem tractare et componere
si Cicatrix refricaretur, cogatur. Qua in re quidamque ego ef:
ficere, et persuadere pro comuni istius reipub. bono apud
Matrem suam potuero, id et libenter et officiose sum facturus
hoc tantummodo mihi .D. Vra Rea significare velit qua ra:
cione dñi Consilarii maluit Matrem Regiam id negotii diffi:
mice an ut Costha petat sibi ignosci secundum formulam sibi
prescriptam, an vero ut pronunciet Alas sua dicta et facta
ipsius Costha honori et existimationi dominorum Consilario:
rum terrarum Prussie nunc et demum nihil detrabere posse
ac debere cum enim ego de voluntate dominorum factus ero

ero certior ad eam me intercessione et consiliis meis accomodare
concabo

Insperata utis Regie egritudo magnam ubiq; in animis homi-
num perturbationem concitauerat, Nam et intempestive reip:
rationibus infirme quiescentibus superuuisse noscebatme, et pe-
riculosior q^{uam} uera erat extitisse nobis nunciabatme, sed hec per-
turbatio versa est facile nobis in gaudium cum iam facti sumus
certiores utem suam integre pristinae valetudini restituta esse
quam illi diuturnam et suauem ac iucundam deus opt: Max:
tribuere dignetur.

De perscriptis his que in Dania, Hollacia, et apud Lubecen' gerun-
tur magnas ago et habeo. D. Vra' Beme grās, ea enim a ne-
mine ita apte et copiose mihi sicut a D. Vra' Bema scripta
sunt, declarari solent. De quibus quidem etsi nos sollicitos esse nō
fuerit necessarium, si motus istos illo loco periri et extrinqui in quo
sunt exorti certo scire possemus, et malum hoc vicinum ad nos
per occasionem transferri et derinari non metueremus. Verum
cum et D. Vra' Bema ad me et Illius dominus Dux Prens:
sic ad utem Regiam ita scribat q^d periculum sit ex illorum
vicinorum dissensionibus et aperta dimicatione metnend^{um}, de qua
re iam utas Regia ad nos Consiliarios suos per lras retulit
et consilium a nobis poposat non inutile videtur mihi D. Vra'
consilium, quod de Runctis mittendis et lris in ea re ad Principes
obsidionis Lubecen' per utem Regiam scribendis mente conce-
pit. Qua in re ego uti sue consilium meum, ei non dissimile da-
re et perscribere decreui et simul de Cimitatis Qedanen' ratione
id perscribere, quod D. Vra' Bema pro bono utis Regie et
istius reipublice monet. Et tamen si meminisse mihi videor utem
Regiam verbo Qedanensibus ad eorum postulationem permisisse
quod oneratura non sit eorum rationes, Statuti illius exequutio:
ne, quod de inreinuando et ab aliis qui primum ad Magistratu'
promoti vel subrogati fuerint in presencia Consiliarioru' Prensie

715
prestando editum est. cum tamen non satis fide iis que ad retine:
dum in officio illius Civitatis Statum pertinent provideant, per:
missionem suam utas Regia proculdubio renovare et ut futuris
periculis occurrat Statutum quo uti desiderant in observacionem
reducere dignabitur.

Quod a me et Illmus dominus Dux in Prussia per lras postulavit et
D. Vra Bema poposcit ut uti Regie finium inter se et Duca:
tum Lithuanie constitutorum negotium comendarem, hoc ego pro
mea in Illmam. D. suam observantia sum perqz lubentissime factururus.
Verum si in mora periculum non foret comodius et utilius ei rei
consuli posse putarem, si id pro desiderio Illme D. sue ex Con:
ventu Regni proxime futuro ad utram Regiam nuntiaretur,
et communi omnium nomine pro Illma. D. sua intercederet, de quo
tamen quid. D. Vre Beme videbitur mihi sententiam suam perseri:
bere non gravetur, nam si forte longu videbitur ad Commentum
id negotii differre, ego partes meas quanto magis potero ad pro:
monenda Illme D. sue negotia accommodare curabo.

Legi libenter quod D. Vra Bema scripsit Illmum dominum Du:
cem in Prussia conventurum esse brevi Posnam cum Illtri domino
Marchione ob tractanda pacta Connubii inter Illmam filiam utis
Regie primogenitam et ipsum Illtrem. D. Marchionem futuris illi:
us enim Illti et dotationem celerem et maritum honestu et egre:
gium ex animo fauco et pro virili mea adesse semper iis consiliis
volo que in desponsanda illa meliora quæri et amplecti possint.

Negotium Varmien' eodem amore et affectu quo illud agere incepi
promovere etiam demiceps sum paratus, et nihil equidem opere et mi:
pendii sum pretermisurus quod in D. Vre honorem ac comodum verti
et cedere posse intelligam. Nunc cum ita visum. D. Vre est expedi:
re ut domino Joanni a Verden tractatio // ⁱⁿ // ^{negotii Varmien' committat} // ego confidens illud id ex como:
do. D. Vre Beme curatorem lras ad illum scripsi et rogavi ut qua:
diligentissime possit rem et ageret et conficeret, sed tamen ut
iis modis et ingeniis aggrediatur quos illi. D. Vra Bema preseri:
beret

beret Quare. D. Vre Reme erit officii illum de omnibus que sub
meo nomine de se agi velit certiores facere et instructionem illi aptam
et accommodatam transmittere unde ordiri et prosequi negotium debe:
at mitto autem. D. Vre Reme exemplum literarum quas domino
Tidemano Ripse scripsi, que si videbuntur aliquid in se habere argu:
menti quod ad rem seruiat, domino Joanni a Verden illud communi:
care. D. Vra curabit, et rationibus suis ut melius comodiusq; no:
nexat prospiciet ego enim omnia que videbuntur et dicenda et fa:
cienda nomine meo rata atq; grata habebo.

Domini Costham non puto amplius. D. Vre molestum fore iam enim
cognovisse illum arbitror q; insolens cum Consiliariis contronexia
Mti Regie non sit grata. De domino autem Dzialniski homine
aliocui Aulico et bene morato res erit nobis facilior, ego enim
illum scriptis et persuasione mea traham in amicitiam et obsequium
D. Vre Reme modo et illa in eo reconciliando deesse sibi nolit
Ego iam deo sit gra valeo meliuscule, et spero nichil me valitu:
dinem pristinam et vires firmiores recuperaturum, de quo utaq;
successerit. D. Vre Reme posthac scribam, cuius benivolencie
amori fraterno me comendo et ut deus omnipotens longa illi vi:
tam et valetudinem rectam tribuat ex animo opto Dat Cea:
conie xix^a Augusti Anno domini 1534

BONA Regina Polonie
Joanni Dantisco Epō Culmensi

R DE in Christo Pe sincere nobis dilecte. Accepimus lras. P. his
tue Date ex Arce Lubanien die septima mensis huius qui:
bus rogat, ut eam priore illa gracia prosequamur quam se meruisse
scribit in servicio nro, multis curis laboribus terre Marisq; discri:
minibus, nos equidem semper complexi fuimus. P. etiam singulari
favore nro, quanq; non solum in nro, verumetiam vtrinq; Mti Re:
gie

416

Regie servicio versata est idqz res ipsa plane demonstravit nam mul-
tis remittentibus promouimus. P. tuam ad eam dignitatem scilicet Epis-
copatum Culmen, quam remunerationem grato animo accipere debet
et curet ut nigris Christophorus de Schidlowicz Castellanus Cra-
conien' de P. tua sit falsus vates

Undimus P. tuam loco cuiusdam solacii sui coram multis queri de
nobis. Nos sane bono animo admonueramus. P. tuam ut se ab illis
difficulis temperasset, pro nro in rempublicam studio et amore potis-
simum. P. tuam creaturam nram, quam ad eam sedem promoni-
mus, quod si admonicionem nram alioquin accipit q' res est in ar-
bitrio P. tue

Quod autem pollicetur se nobis fideliter seruituram, quamdiu in ea
spus est, seruiat. P. tua utriqz nri Regie et reipublice, pro suo
debito, quod perinde gratum nobis exit, ac nobis ipsis seruiret Dat
Vilne die xviij mensis Novembris Anno domini 1534

Sigismundus primus Rex Polonie
Mauricio Episcopo Varmensi.

DE domine scripseramus. S. tue superioribus diebus ex certis
causis nos moventibus ratione Coadiutorie, quam una cu
Capitulo Varmien'. S. tua a nobis pro Ven^{to} domino Tidemano
Gisio confirmari petinebant, ut in locum illius Rendum dominum
Epum Culmen' surrogaret, quod lris suis a nobis inter alia. S. tua
supplicavit ut se quamdiu in viuis ageret liberam a Coadiutore
quocumqz suscipiendo dimitteremus. Qua in re quid rescripserimus
S. tuam non preterit, quum autem interea statum Ecclesie Varmi-
en' et hec epa rebus Ecclesiis satis dura apud nos acutius re-
putauerimus, et quorundam regni nri Consiliariozum rationes in

eo et consilia periculis in animum admiserimus, considerantes, q^d Ecc^{la}
S. tue in terris meis Prusie principalior est, et ex qua multa sa:
lubria comoda Regno et Dominis meis, si bene ut sub tue
S. regimine dirigatur, ortum habeant, non abs re nobis curae
est, ut illi temperius vivente adhuc S. tua^{te} prospiciamus, ne
quum S. tua ut mortalium condicio est decesserit, gravis aliqua
difficultas in Electione, vel in persona, ut accideret possit minus
idonea, se offerret qua et Ecclesie et reipublice terrarum nostrarum
Prusie, imo et Regni nostri comodis, iuribus et minuitatibus no:
parum decederet. Hec igitur apud nos perpendentes publice q^d tra:
quillitati et comuni reipub. bono, statuq^{ue} Ecclesie quieto pre:
videntes et recte consulentes, S. tuam ex regio mea erga illam
affectu benigne comonendam duximus et clementer rogamus ut
futuris que se offerre possent pro sua prudentia intendens, quo
post se Ecclesie sue statum quietiorem relinquat, desiderio, meo
priori in personam Rendi domini Epi Culmen de nobis, regno
et Dominis meis, ut S. tua non est incognita bene meriti am:
plius non reluctetur, et illum in Coadiutorem ad hanc meam po:
stulationem et comendationem non granate admittat. Venti Ti:
demanno Giffio pro eius, virtutem et merita a nobis etiam
providebitur. Quemadmodum in his omnibus laus Rendo
domino Epi Crac per Nobilem Joannem a Vexden Capitaneum
Nouen cum S. tua conferre et tractare comissimus, Cui ut ea
in re S. tua fidem det, et se votis et desiderio meo, quod ex
singulari animi mei deliberatione et voluntate procedit facilem
accomodet et exhibeat impense optamus, rem missimis sibi et
etati sue congruentem, statuq^{ue} Ecclesie sue in omnem eventum tu
utilem tum pro tpe necessariam nobis q^d gratissimam, et qua sibi
et suis omnibus gram meam reddet accumulacione factura S. tua
Quam bene valere optamus

477

Sigismundus primus Rex Polonie
Capitulo Varmieni.

V^{tes} En Ea que superiori anno Ven^{ti} Felici Reich Rendi dñi
Epi Varmien et vco Nunctio racione Coadiutorie quam a
nobis confirmari supplicaueratis et que postea per lras meas res:
pondimus latere vos non arbitramur, interea vero quid apud nos
statum Eccleⁱ v^{re} et hęc tempora, in quibus religio et res Ecclⁱ:
siastice non parum tenebantur diligencius perpenderimus, et quorun-
dam regni n^{ri} Consiliario^{rum} raciones et bene reputata inedia in
animum admisimus, cognouimus necessarium esse, vt statum Eccleⁱ
v^{re} acencius considerarem^{us} illiqz opportune prospiceremus, ne-
quum Remus dominus Ep^s v^{re} vt mortales sumus, e^o vni^{us} de-
cederet, in Electione turbacio aliqua vel in persona, vt fieri posset
non satis apta se mitteret, vnde regnum et Domina mea terra:
ru Prussie in tranquillitate et quiete sua atqz etiam ipsamet
Eccl^a v^{ra} in iuribus et libertate sua offenderetur consultumqz
et expediens igitur putamus vincente adhuc Rendo domino Ep^o
v^{ro} vt de Coadiutore nobis grato Ecclesieqz v^{re} et reipublie
terraru^{rum} mearum Prussie commodo cogitarem^{us} et quum ad
presens neminem in terris meis Prussie sciamus qui ad hoc mu-
nus magis sit idoneus, et de nobis Dominorūqz mearum reipub:
melius bene meritus, quā Rendi in Christo Rēm dominū Joannem
Ep^m Culmen qui predecessores meos et nobis a multis annis
in gravibus et arduis negociis ac variis legationibus fideliter in-
seruivit, ob idqz dignus nobis visus est, vt illū Ecclⁱ Culmen
preficeremus, exigentibus eius meritis et virtutibus illum et nūc
ob causas supra descriptas, quum iam Rendus dominus Ep^s v^{re}

sit protectionis etatis et valetudinaris consilioq; meo terrarum
Prussie non semper preesse et adesse possit vobis commendamus po-
stulamusq; et rogamus ut eum communi suffragio in Coadiutorem
Rendi domini Epi' vri designare et eligere velitis ipsumq; do-
minum Ep'm vrm quo post se vos et statum Eccle' vre in quiete
et libertate sua relinquat ob has superscriptas causas bonis mo-
dis inducere ut huic mee Electioni in personam Rendi domini
Epi' Culmen non gravate consenciat quumq; hoc negotium Rendo
in Christo Patri domino Lecho Ep'o Cracovien' et Regni mei
Vicecancellario per Nobilem Joannem à Vexden Capitaneum
Nonen' vobiscum tractare comiserimus volumus ut in his omni-
bus illi fidem integram habeatis sicq; huic voluntati et desu-
derio meo obsequi curetis ut ansa ad proseguendum vos et Ec-
clesiam vram uberiori michi gratia habeamus quam vobis si
votis his meis obtemperaveritis nunq; defuturam pollicemur.

Sigismundus primus Rex Polonie.
Joanni Gize Custodi Varmiensi.

En^{lis} D. Q. superiori anno ad supplicationem Rendi in
Christo Patris domini Manxicii Epi' Varmien' et Capituli eius
in favorem F. tue ratione tunc Coadiutorie factam non sub-
secutus est effectus non fuit in causa, q; F. tuam minus digna
ad hoc munus existimavissimus verum immitentes tractatibus ad
Ecclesia Varmien' confectis censueramus expectandum esse quousq;
se Electionis preberet occasio. Interim tamen apud nos reputa-
vimus q; turbulenta mea sint tempora et rebus Ecclesiis non
parum infensa, admisimus etiam quorundam Consiliarioz nostror-
um in his deliberaciones et bonis rationibus fulcita consilia
quibus visum est (ut nunc nihil non vexendum) ne quum Rens

dominus Epus Varmien' vt mortalium condicio est è vniuersis de-
deret, tunc bacio aliqua et difficultas se in Electione offerre posset,
qua fortassis persona minus idonea, vt aliquando casus ferre solet
eligeretur, vnde regni et dominiorum nostrorum Prussie publica tra-
quillitas, ipsius etiam Ecclesie Varmien' Libertas et Priuile-
gia offenderentur, habentes igitur bonam virtutem et merito-
rum f. tue atqz horum temporum et multarum aliarum causa-
rum rationem, postulauimus à Beudo domino Ep'o Varmien'
et eius Capitulo, q. etiam à f. tua exigimus vt iuxta commissio-
nem meam Beudo domino Ep'o Crac' data, et per Nobilem
Joannem à Verden Capitaneum meum Nouen' tractanda, Beudo
ni Chro' Pr' dominus Joannes Epus Culmen' in Coadiutorem
à Beudo domino Ep'o Varmien' et Capitulo eligeretur et assu-
meretur vt pote qui predecessoribus nostris et nobis diuissime fi-
deliter insequiuit, tuam vero f. cuius fides et virtus satis no-
bis perspecta est, successorem in Epatum Culmen' designauimus
quemadmodum hoc latius ex Beudo domino Ep'o Crac' per No-
bilem Joannem à Verden, cui fidem adhibere volumus, f.
tua accipiet, provide illam hortamur vt votis et voluntati
huius mee f. tua in omnibus obsequatur, curetqz et quantum
p't adiuuet, ipsum dominum Epum Varmien' inducat quo huic
nostro desiderio omnino satisfiat, habituram à nobis gratiam
meam Regiam non vulgarem. Dat

Sigismundus Rex Polonie
Joanni Verden ciui Gdanensi
Capit^o Nouensi.

Nobilis fidelis dilecte. Comissimus Rendo in Chro P^ri domino
Petro Ep^o Craconienⁱ et Regni n^ri Vicecancellario tractare
per. f. tuam negocium Coadiutorie, in personam Rendi dⁱ
Epⁱ Culmenⁱ, cum Rendo in Chro P^re domino Manicio
Ep^o Varmienⁱ et Venti eius Capitulo, seorsum etiam cu
Venti Tidemannu Gissio Custode Varmienⁱ, quibus ob id
seorsim scripsimus. Quam propter. f. tuam hortamine, vt ha:
bita instructione ab ipso Rendo domino Ep^o Craconienⁱ, ad
dominu Ep^m Varmienⁱ et Capitulum eius, Tidemannuqz Gi:
sium Gissium. f. tua se conferat, illisqz mentem et voluntatem
n^ram iuxta instructionem exponat, diligenterqz curet vt in
his que nobis non abs re cure sunt desiderio n^{ro} satisfiat
gram n^ram in his vberiorum. f. tua promeretur Dat^o

Ioannes Daniscus Ep^s Culmenⁱ
Tomcio Ep^o Cracc. Vicecancell^o.

R^eME in Chro P^ri et domine, domine colendissime. Salutem
et obsequiorum meoru plurimam commendacionem, Q^{uod} ad lras
D. Vreⁱ Reme xix^a Augusti preteriti ad me datas hucusqz
non responderim. causa fuit in domino Castellano Gdanenⁱ et
Capitano Nouenⁱ. D. Joanne a Verden ad quem v^ra R^e
D^o in negotio Varmienⁱ ad tractandum cum domino Gissio, scri:
pserat, conuenimusqz paulo ante hic post Conuentum Nonoforesem

119
quum Remus dominus Epus Cameracens^{is} apud me ageret. et
quum diffuse inter nos de omnibus ^{tuli} constituissemus, et nullum non
in eo negotio mouissemus lapidem, minime institutum nostrum tra:
ctari non posse, absqz scientia et consensu Remi doi Varmien.
cuius quamvis dicens est iste sermo, neqz vno ictu arbor hec ster:
ni pot, cognoscentes eius ingenium, et in eo quod semel in ami:
mum admisit tenacitatem, visum nobis fuit, commodius et consul:
tius, q. S. Matas Regia illi iterum scriberet eum in modum
vt ex Scheda his inclusa. D. Vra Rema accipiet, vtqz. D.
Vre Reme Matas Regia rursus comitteret tractare per do:
minum Joannem a Verden cum illo, quo ei modis quibus posset
melioribus, et rationibus, hys temporibus convenientibus per:
suaderet, vt in me consentiret. D^s. Quidius, mo sic fieret, et vo:
luntatem et propensionem suam, imo et omne adminiculum, quod
prestare pot contentus mihi succedere, pollicetur, ob idqz dominus
Joannes a Verden lras. D. V Reme non reddidit domino
Quidius, vt postea alias a D. Vra Rema ad eos tractatus ap:
tas acciperet, in ea sententia, et sub hys rationibus que ipsis
amicis meis ad institutum perficiendum melius videbantur ex:
pedire, confeci lraz exempla a S. Mat^e Regia scribenda ad
Remum. D. Varmien et eius Capitulum, et huius rei tra:
ctatorem ad dominum Joannem a Verden quemadmodum. D.
V. Rema ex adiunctis videbit, misiqz illa ad Remum. D. Pre:
missum et per lras. S. Mat^e Regie supplicavi, quoniam
Matas eius consensisset q. D^o. Vra Rema hoc negotium tra:
ctare posset quo citius in effectum perduceret, vt clementer
amneret istiusmodi scribi lras, atqz de mo hanc tractationem
Dⁿⁱ Vre Reme mingeret, expectantiqz huiusqz responsum, et
hec potissima fuit causa vt de omnibus. D. Vram Rema
plane cetero rem reddere possem, q. scribere hactenus distule:
rim, rediitqz paulo ante Amicus qui hoc mihi relulit res:
ponsum, vt ex copiarum Remi domini Premissum ad me

D^o Vra^o Rema intelliget. permonuit item eius, ut ex rescri:
pto Remi domini L^oemstien^o liquet, q^d iterum R^{mo} D.
Varmien^o, si adhuc pro me modum scraberet, molestare con:
promissu sibi videretur, quum tamen salubris admonicio dia:
molestacio non debeat. Et nisi ea in re de mente S. M^ois Re:
gie^o Remus. D^o Varmien^o comoneat, nihil ab eo obtinebi:
tur. adeo ne Coadiutorem admittat in animu induxit. Consu:
luerunt igit^r. D^o Castellanus Qdanen^o, et dominus Joannes
a Verden qui affinis eius est, et peritius ingenium et mores
eius noverunt, ut per hunc modu ad consensuendu a S. M^ote
Regia induceretur, habitisq^{ue} huiusmodi l^ois certu arbitra:
tur se negociu hoc apud dominu Varmien^o confecturu,
quasi ex instructione. D. Vre^o Reme quam sibi ex re et tpe
in congressu cu domino Varmien^o esset formaturus, pollice:
turq^{ue} se nihil acturu cu indignitate aut offensione. S. M^ois
Regie^o, vel contra Remu. D. Vre^o voluntatem, tantum
abest q^d merito. S. M^oas R^o ferre non posset, aut vellet, ut
dominus Joannes a Verden ex instructione. D. Vre^o Reme
M^ois sue nomine quippiam ageret. Iste modus visus mihi
ex persuasione horum amicoru meoru expedior ad tracta:
du cu Remo domino Varmien^o cuius habito consensu fa:
cilis cum Capitulo, et faciliore cum domino Qsio exit tran:
sactio. Ecce^o h^oc Varmien^o sic se gessit semper et observa:
uit studiosissime ne quem Regium aut in Curia et Aula
mea versatu sibi prescriberet, q^d si in hoc tractatu non persui:
getur, demiceps in hoc instituto diu manebit libera, unde,
ut nunc sunt tempora quid Regno incomodi accidere posset
facilis est coniectura. Ego quid nihil ambio amplius, neq^{ue}
cum Ro: Pontifice paupertatem hanc mea^o (eta) et honesta
comutare velim, plus mihi a deo datu est q^d vel merui
vel unq^{ue} mereri possum, adigit tamen me ad hanc ambicio:
nem fides mea, et amoris observancia exga Principes meos

Regnumq; et Dominia eorum, et q; deo duce nemo hic me fi:
 delius. Seruis Principibus meis et Dominis eorum inferuienti
 voluntatem et propensionem habere possit quamuis longe secus
 calumniatores mei, qui ne nomine quidem noti mihi esse audent,
 falsissime contra me ^{// p'miserint, et nil dixerint: nihilominus contra me //} creditu est quicquid fuit delatum, et quu
 iam nebule iste per Solem veritatis, que temporis est filia,
 sunt repressæ, et nihil contra me probari potuerit, falsosq; fuis:
 se delatores iam compertu habeatur: ^{Quo} tamen adhuc deli:
 quisse videat impingitur mihi, ut ex hancum ad me exemplo
 S. Relis utis patebit, q; sim conquestus, et bono animo ad:
 moniciones mihi factas non suscepim; que quales fuerint
 non sunt. D. Vra Rema incognite. Duceum quidem est tacere
 quum doceas, et in ipso cruciatu comprimere gemitu, ego ta:
 men sic mihi temperavi, ut non de Re li. nite sed de his qui
 me iniquissime persequerentur, amicis aliqui conquestus sim et
 innocenciam meam aperuerim, sic habet fabella de One, que
 Lupo videbatur aduerso flumine turbare aqua, ferendum
 est q; mutare non possumus. Hinc fortassis fit q; S. Utas Re:
 gia in rem mea redditur difficilior, fieri enim non potest q; diu
 indignatio hec contra me concepta scintillet, quin fortunis
 meis modis omnibus obex ponatur, qui tamen contra divina
 voluntatem cui me totum tradidi et commisi obstare non pote:
 rit, illa quod reliquum est pro me perficiet et non permittet
 me ludibrio fieri stolidis et impiis hominibus, sibi quod
 dei est tribuentibus...

Quod. D. Vra Rema ascensu meum et res meas tanta be:
 nivolentia et cura prosequitur, hancq; ad. D. Joannem a Vex:
 den, et ad. D. Qisum dederit, nunq; græas satis dignas ha:
 bere possum, quas tamen tenuitas mea pot. habeo, verum quu
 et. D. Qisus ^{hic} consuluerit ut de mente Regia a. D. ne Vra
 Rema per dominu Joannem a Vexden cum Re mo dno Vax:
 mien, ut in me consenciat, tractetur, quantum possum impetius

oro .D. Vra Bema non velit gravari in omnem eventum ad:
huc tentare si istiusmodi lre, vt in Schedis adiunctis exem:
pla habentur a .S. Mte Regia impetrari possint. Remus
D. Premissis non omnem ademit spem qd si .D. Vre Rme
suffragium acceperit bene sperare non desinam et quum
suceperit Deo in primis oia et .D. Vre Rme accepta
referam quodqz opa .D. Vre Rme feliciter est ceptum
optatum, dabit exitum.

Non exseferat queso .D. Vra Bema consilium hoc amicorum
meorum et meum de quo scripsi in^a Junii preteriti mutatum esse
quum enim cognovimus sine scientia Rmi dei Varmien
ca in re nihil posse perfici et si tractatus huius inⁱ in noticiam eius
pervenissent, graviter animum eius offendi, qd se excluso, ista a
nobis agerentur, consulens visum fuit nobis vt via Regia ad
eum ingrederemur. Qd si igitur .S. Mtas Regia induci posset
vt istiusmodi lris vt sunt exempla desiderium et postulationem
suam serio Remo .D. Varmien declararet sperare possemus
rem esse in portu, certoz putat .D. Joannes a Verden mentem
eius quantumvis immobilem, si tales darentur lre, flecti posse.
dominum Rismum quem iam sententia suam traxit ad eam ex:
pugnacionem dicit dominus Joannes habere adiutorem/de con:
dicionibus Rmi .D. Varmien proponendis, hanc dicit esse
non postremam, vt nomine meo promittat, me nihil ex bonis aut
proventibus, quamdiu in vims est, que ad Ecclesiam et ad
mensam Episcopalem spectant, exacturum, nihilqz esse qd magis ve:
reatur, qd si Coadiutorem assumeret, ne illi partem aliqua pro:
ventuum impartiri cogereetur, quumqz ex eo se minime cognos:
cet, faciliorem ad oia fieri, eo in cardine res hec voluitur
et omnis spes in domino deo est, cui si visum fuerit .D. Vre
Rme suggeret que facto sunt opus, et quod misericordie
eius placuerit per .D. Vram Rmam perficiet.

Quanto merore adnexa valetudo .D. V. Rme me et omnes

dominos harum terrarum Consiliarios affecterit, neq; dici neq; scribi
potest. domino deo sit honor et gloria atq; omnis gratiarum
actio qui eandem .D. Vram nobis restituit, humillimeq; diui-
ne Mit' eius supplico, ut illam pro salute reipublice Regni,
et me' proq; omnium bonorum consolatione q; diutissime nobis
nicolumem conseruet.

Bemolenciam et propensionem .D. Vre' Beme quam erga me et
omnes harum terrarum Consiliarios in nouissimis suis lris decla-
rauit in consilio Conuentus preteriti Nonoforensis exposui om-
nibus, et preteriti oblacionem .D. Vre' Beme in negotio, quod
nobis est cum domino Costha, que tam nobis omnibus grata fuit
ut nihil esse potuerit graciosius scripserunt itaq; ex eo Conuentu
domini Consiliarii .D. Vre' Beme, quas lras his addidi, ex
illis cognoscat, quid a .S. Mit' Regia per .D. Vram Beman
sibi impetrari petunt, et quid in negotio .D. Costha fieri velit,
se omnes .D. Vre' Beme plurimum comendantes.

His diebus quum hic apud me ageret Bemus Camenecem in-
tellexi nescio que adhuc in Curia mea contra me circumferri et
quum iam a duobus et ultra annis in Curia mea visus non sim
et pleriq; nescio quam metamorphosim in me factam esse putant,
existimantq; totum me esse alium q; prius fuero, aliamq; et
mentem et mores me induisse potissimum quum adhuc Belis
Mit' non omnem contra me deposuerit indignationem, nonamq;
occasionem quærat, quasi de illa conquestus sim, ut merito mihi
succensere videri possit, q; plus coniectura q; ut est assequitur:
scripsi Mit' eius, et quibusdam aliis dnis et amicis in Curia
explorando an fieri posset aduentus meus, quo innocentiam et
candorem meum manifestiore, et calumniatores meos mendaces
facerem, ipsamq; Bolem item omni indignatione et suspitione
absterfa coram mi reconciliarem. Que per Beman dominum Pre-
misiem mihi respondit tñ sine fastidio, liberum mihi esse, neq;
displicentem, si venire velim, aut manere, vel prestolari reditu

in Regnum seqz in eo mihi nolle prescribere, subiungendo quicqd
ea in re vel voluntatis vel mandati Sacre Regie Mte fuerit
sibi qd id ipsum placere / Sacra item Mte Regia idem arbitrio
et voluntati mee permisit Porro Bemus . D^s Premislen quid
nemo me accusat ut me per aduentum meum purge non admo:
dum necessarium esse arbitrat, itidem et alii preter dominum
Secretarium Lud: Alphrium, amici consulunt / addit tamen ioco
D^s Premislen qd si pecunie hic in oia et quiete per me non
paruo numero congeste, me extimulauerit, me gratul omnibus
uenturum hospitem. Ego reuera mi Beme et colen^{te} me domine
nunqz fui vno eodem tempore diciox et pauperior, si tamen
necessitas fidei et honoris mei defendendi exigeret inuenire
ad eam profectionem apud amicos viaticu, quum autem ne:
mo est omnium calumniatorum et delatoru meoru qui mihi
notus esse velit, vel audeat, omnesqz contineant, preter illos
ut Sacra Belis Mte scribit, qui fortassis me detulerunt, qd
coram multis cuiusdam solatii loco de Mte emissim conquestus
non video cur hoc duxo tempore tam longam profectionem imire
et tam grandes expensas cum magna rerum mearum iactura fa:
cere debeam nibilo tamen secius. D. Vre Beme peto consilium
quod sequi statui.

Rediit nupex fll: D^s Dux Prensie ex congressu cum filio se:
niore Joachimo fllm Marchionis Brandeburgensi Electoris
rebus ex sententia confectis, quemadmodu, ut certo scio. D.
Vre Beme scripsit, scripsit item et mihi manu sua, quaru
lxarum his iunxi exemplum, ex quo et illa que expediri et
quedam alia. D. Vra Bema intelliget. Mitto etiam ad
Vinny ipsius fll: Joachimi filii Marchionis effigiem, et Re:
ptis Sereni Regis mei Connigis eius nupex mortue ad vi:
num inqz expressam, his simulachris, propter alia que plu:
rimoru Principum habeo plura quum granate carum
libenter tamen. D. Vre Beme do ut a Sacra Mte Regia

et illis quibus ingrata non erunt videantur. Mitto præterea
exempla litterarum ad me nuper ex Curia Cæsareæ utis da:
tarū In primis abſt. domino de Nassau, à domino Rerenoſto
domino de Granuela pro Magno Cancellario Cæsareæ utis
et à domino Doctore Mathia Held Vicecancellario Imperii in
Curia utis Cæsareæ, ex quibus intelliget quæ fortassis etia
ad intercessionem meam in negotio huius acta sunt, et ad quot
annos illud sit suspensum.

Quæ Holſaciæ Dux cum Lubecenſi egit, et quæ foedera non ſatis
Regi decora, Rex Angliæ contra Eccleſiæ et Sanctorum Patrum
conſtituciones cum Lubecenſi pepigit, et alia omnia quæ in illis
ſe obtulerunt partibus, deſcripta. D. V. Bene mitto, pluxi:
numq; rogo, velit non gravari foedera illa Regis Angliæ et
articulos illorum diligenter perlegere, et pro ſua prudencia apud
ſe accutate reputare. Quod ſi Damiæ Regni Regi Angliæ
adeo diviti et potenti permittetur, qualem habituri ſumus vicini:
num, non eſt obſcurum, verendumq; eſſet, ne his periculosis tempo:
ribus ^{cum} quam aperte Lutheraniſmo laboret, omnem oram Maris nri
eadem lucē infectam uſq; ad Viſtulæ oſtia occuparet, meminit
ut reor. D. Vra. Bene, ea quæ in noniſſimis de Conterreaneis
meis perſcripſi. Admitendum igitur omnibus modis cenſere,
ut Holſaciæ Ducem vicibus quibus poſſemus iuvaremus, ne
tam potentem Regem (omnis potencia ſuſpecta eſſe ſolet) pro:
pinq;uorem nobis fieri admitteremus.

Ex Hiſpania mihi ſcribitur Cæsarem validam paraſſe Claſſem
cum qua multi proficiſcantur Aulici verſus terram Nonē In:
diæ quæ nomen habet. Per n ubi tanta vis auri perhibetur quā:
ta Stanni apud Britannos, et in propinquo flumen quoddam
Rio de plata vocatum in cuius ripis imenſa argenti reperi:
tur copia. Mirabilia ſua nro tempore deus proſert, Peſtis gras:
ſatū in Regno Caſtiliæ, unde ad loca tuciora Cæsare cum
Aula ſe contulit. Imperatrix abortivit foetū Maſculum. Cæsare

in ludo Tanxorum qui in Hispaniis frequens est in summo fuit pe-
riculo cecidit a bone in terram cum equo deiectus, dominus
Comes de Nassau postq[ue] mihi scripsisset a Coesare ad Belgas.

Ultimosq[ue] homi[n]es Morinos quos Flandreos vocamus missus
est, ut nescio quē in his partibus molimina Regis Gallorum
antevertat, nusq[ue] tuta fides. Cornelius meus Scepperus con-
queritur toxicum sibi datum, nesciens si Constantinopoli aut in
Hungaria, profectus his diebus languens ad domum et Con-
nigem suam Brucas, tale ex dnr̄is et longinquis Legationi-
bus pro meritis, aut indignatio, aut mors solet esse pre-
mium. Quē in Italia et Hungaria, et quē acta sunt cum dnr̄is
Bobemis, queso. D. V. Rema ad me perscribi iubeat, raro
ex his partibus quē vera sunt ad nos perferuntur.

Generosus dominus Castellanus Culmen Dyalmski in Conne-
tu preterito Nonosoren non gravate meum in gratiam rediit,
utpote qui nunq[ue] tantillū in ista causā habuerit, ob quod re-
ditus in gratiam meam fuisset necessarius, passionis et affectus
hominū sunt variū, quibus cum et ille temperare sibi non po-
tuit, ut istius statueret natura fert facile omnes offensas
ex animo remisi, meumq[ue] quod potui adminiculum prestititi cu[m]
aliis dominis, q[uod] S. Mt̄as Regia consenserit ei Bratianense
Castrum cu[m] his quē ad illud spectant redimere, sicq[ue] erit mihi
q[uod] prius vicinior et nō fallat magis amicus. Excusationem
vero adulterii, sed hęc D. Vra Remē in aurem) satis
adfert ridiculū. Coniugem vicē suam in congressu abs se al-
culo infici, et ideo continere ab ea solere mirum q[uod] pellex
non inficiatur.

Quum hęc scriberem rediit Nuncius meus ex Adano, et has
adiunctas a domino Joanne a Verden. D. Vra Remē inseri-
ptas attulit Pax inter Ducem Holsacē et Lubecen, qui ad
eam multis acceptis damnis tandem compulsi sunt, hīs mediis
est confecta, q[uod] Lubecen Duci restituere debent Castrum et quē

ad illud attinent Tritam dictum, et aliud Lutin Ep^o Lubecen^o ademptum, præterea omnes captivos quos in hoc bello ceperunt Dux vicissim illis reddit Naves nuper receptas una cum captivis præter ducenta Tormenta parva et magna, quæ Duci sunt à Compositoribus adiudicata, hæc pax inter Ducem Holsaciæ quantum ad Holsaciæ duntaxat Ducatum, et inter Lubecen^o et eorum Dominia debet esse perpetua, excluso bello quod à Duce eiusq; confederatis Rege Sveciæ et aliis pro Daniæ Regno geritur, quod in suo manet furore: in eo liberum utriq; Duci et Lubecen^o relinquitur, fortunæ experiri aleam, reservaverunt sibi etiam Lubecen^o ut possint liberare Regem Cristernum, si adhuc in vivis est captivum, non tamen ultra Castrum Sinderborch illud querere debent, et demumceps nullos Mercenarios milites, si Cristermus Rex decessit, aut ab eo Castro abductus est, per Ducatum Holsaciæ ducere vel duci permittere possunt tamen Comiti de Oldemborch qui in Damia agit ferre suspicias unde illi sex Vexilla peditum, sub ductoribus quibusdam Vollemueser, et Marco: qui istos Lubeci tumultus excitaverunt et hoc eo pretextu ne illi duo rerum turbatores redeant, plebs Lubecen^o iam tum demum oculos aperuit, et Magistratum eiectum restituit atq; sexaginta illos viros ex plebe apud quos erat summa rerum exauctoravit, estq; is nunc Lubeci ordo quod fuit in Rep^o ante 40 annos. Coeterum Dux Holsaciæ contra Comitem de Oldemborch cum xvij Vexillis electorum peditum, et cum mille equitibus Mercenariis, præter Nobilitatem domesticam ingressus est paciore partem Daniæ quæ Rutlia dicitur à qua etiam prius in Regem est assumptus et quis huius belli exitus, et an se Rex Angliæ iuxta pacta cum Lubecen^o his turbis miscet, ac iter illorum Rex in Damia fulmens est, successus et tempus docebit.

Quum ista sic aguntur multa se offerunt consideranda quæ quid
ad Curiam meam perscribere vereor. interim quod aliorum
atq; ego sentio omnia à me accipiuntur in sinum D. Vre
Re me reponere statui; ea quæ cum domino Joanne à Vex:
den vico non vulgari prudentia in ea etate prædito ex his
bellosum tumultibus, euentura pro mei intellectus tenuitate
prævideo. Quemadmodum in octavo scripsi articulo: omnem
potenciam suspectam esse: non parum mihi anget suspicionem foe:
dus hoc Regis Angliæ cum Lubecensibus, qui fortassis pro:
pter illud, ut Regem voti compotem faciant, à Comite de
Oldenborch se abstrahi non permiserunt sibiq; reseruarunt
ut illi subsidium et supplicias ferre possent. Sunt etiam ut
certo fertur in foedere cum Moscovitis, Linoniensibus, et
ordine Thentomcorum, qui ut constans fama est, totam vna
auri ut vocant, apud illos in omnem euentum deposuit. Quod si
cum suis confederatis Regnum Daniæ occuparent, et
quæ post diutinum bellum fieri solet cum Duce Holsaciæ
pacem inirent facili negotio in favorem ordinis absolutos
à stipendiis milites, et ad nova inhiantes littoribus nostris
priusq; etiam scire possimus exponerent sicut factum est
ante XIII annos. Re. Mte Thorunie agente, quid inde
(nihil tale expectantibus) incomodi posset inferri, clarum
est. Ex aduerso q; si Duci Holsaciæ victrix fauere fortuna
Regnoq; Daniæ potiretur ab omni hoc metu essemus liberi
Lubecensesq; intra pelliculam se continere cogerentur, illi
quandiu aliquid possunt, nihil est quod cupidinis moliantur
q; ne Hollandi ad nos nauigent, et q; ipsi cum illis omne
habeant commercium / conatusisti, si Dux Holsaciæ qui cum
domo Breugnidiæ in foedere est. Rex fieret, in nihilum
redigerentur et non permitteret sororio suo Mte domino Duci
Brensiæ incommodari. Exercitumq; istum tot millium peditum
pace composita alio diceretur. Hinc est quod in octavo arti:
culo

culo scripsi, ut omnibus modis S. M^{ti} R. et nobis omnibus
admitendum esset, quo Holsacⁱ Dux in hoc Danicⁱ Regnu^m
institueretur / quomodo autem hoc fieri debeat, tempestive in
consultacionem poni oporteret, ut pro futuro vere omnia ad eam
expeditionem necessariam parata haberentur / Quod si S. M^{tas}
R. dominorum Consiliarios Prussie in his uti velit confi-
lio, inveniri possent modi quibus sine magnis M^{ti}s sue mi-
pensis istiusmodi apparatus fierent, possentq; nunc parvo mi-
pendio magnas et periculosa molimina auertere, quae si contempe-
rimus quanti constabunt, postea experiemur.

Hec igitur in noticiam D. Vreⁱ Reme deducenda existimavi
ut pro sua incomparabili prudencia, omnia ista apud se repu-
tet, reiq; publice tum Regni tum meeⁱ consilio suo non desit.
Inbecens si quidem non pro Comite de Oldenborch, quo nisi
pro organo vultur, verum pro Rege Anglie nexos inte-
dunt, qui nisi accedente ope mea per Ducem Holsacⁱ mada-
tur, non potest non ingens malum nobis (quod deus auerstat)
minere.

De Rhodo ^{recuprata} capta, si quid veri habet. D. Vraⁱ Reme scire
aueo) hic apud nos audiri ceptum est, de Anabaptistis, et Vin-
ghiamis, quib^{us} Sacramento Eucharistie nihil tribuunt, ferun-
turq; iam et apud nos esse, apud Ducem Prussie certo sunt,
et quidam de primis eius Consiliariis, veniunt etiam huc
Adannum et ad montem Regium, his sectis pleriq; infecti ex
inferioris Germanie et aliis partibus expulsi, clandestineq;
meos inficiunt, nisi ex S. M^{ti}s Regie auctoritate reme-
dium acce aliquod adhibebitur, nonisim^{us} error peior erit
priori, Incidimus in periculosa tempora / deus sit adiutor
me^{us} et misereatur mei.

Veq; longa scriptione D. Vreⁱ Reme molestus esse desina-
breuibus quae mecum aguntur accipiat / ego deo gra^{ti} melius
hic q^{ui} prius valeo a fomicis pedum quas prius huc veniens

habere consuevi libex. Aere patris et alimenta cum quibus
ante stomacho male conueniebat assuetudine victa nunc in
optime prosunt, vtramque validam hanc meam valetudinem. D.
V. Reme impetrari vel saltem cum illa imbecilliori. D.
Vrē Reme comutare possem nihil facerem libentius, longe
plus siquidem Regno. S. Mitis Regie et Domini eiusque
incolumitate. D. Vrē Reme accedit q̄ mea que nullius
est vsui neque profecto magnum me tenet vite desiderium, qui
in istis calumniis et falsis delationibus perterritus sum illam ali:
quociens et ad presens vaticinans ut S. Relis Mitis scribit
obnoxius p̄teris olim domini Castellani Craconien, quem ta:
men in vita nunq̄ vatem fuisse compertum habetme, sic vndiq̄
contra me occasiones queruntme q̄ ne mortuis quidem contra
me parcitme, gravissime etiam afflicto ne ingemiscere quide
permittitme et fortassis ut fortunis meis impedimentum poni
possit S. Mitas R. redditme difficiliore ad ea que nō
tam pro me q̄ ut hic S. Miti eius utiliter et fideliter misce:
riatme peto, que peticio si. D. Vrē Reme cognoverit q̄
fortassis locum habere nequeat, ut sic ex ista contra me in:
dignatione repulsam pati debeat, sumopere rogo sic sibi tem:
peret ne propter me eo in negotio graviori molestia afficia:
tme Deo omnia committantme, cuius in omnibus sancta illa
et inviolabilis fiat voluntas/pro grā vero et sollicitudine
ad rerum mearum accessionem. D. Vrē Reme quas possum
grās habeo mortales, habitansq̄ dum memor ipse mei dum
spūs hos regit aeternus Neq̄ memorie mee exident vnq̄
tot et tanta que in me. D. Vrē Reme contulit beneficia
hec q̄ qd vnum possum ut deus optimus Maximus in lo:
gena et prosperissima valetudine. D. Vrē Reme rependat
orabo sedulo.

Ad Epilogum et hec pertinent, que de rebus Lubecensium do:
minus Joannes à Verden. D. Vrē Reme cui me diligentis

851
455

comendari pecuit copiosius perscripsit, preterea et hoc, ne archi-
 eptine D. Vra Rema, licet Lubecensis plebs electum Ma-
 gistratum restituerit, q̄ igitur sub meliori regimine Regni
 Dami et commoditates suas omittere debeat, restituti enim
 ut plebi placeant accuratius q̄ prius si potuerint, comodis
 recipi sue intendunt, et ab ea cum Rege Anglie confedera-
 cione non discedent, cuius quum dominus Joannes a Verden
 D. Vre Rema misit exemplum, retinui meum quod paucum,
 illudq̄ Remo domino Archiepo Quesneu, qui adhuc per
 lras suas mihi inculcat, ut me a similitudinibus contineam,
 transmissi, Bonus Pontifex adhuc me factionum et similitu-
 auctorem et amatorem, quum nihil unq̄ minus fuerim esse
 existimat, tantum apud illum calumniatorum meorum potuit
 persuasio. Spero paulo post eum mihi futurum benigniorem, ia
 enim omnem quam voluit accepit pecuniam a me, qui hoc
 anno preterito nominatos ducatos in ameo creditoribus
 meis persolvi, restant solvendi ducati sexingenti et sic ab
 omni debito quod in tam diutina Legatione octo annorum et
 sex mensium contraxi, quum reliquum hoc persolvero, liber
 tandem ero.

Poterit D. Vra Rema merito dicere scriptus et intergo
 nondum finitus Orestes, ipsemet cognosco me prolixiorum
 fuisse q̄ oportuit, verum amor ille et summa mea D. Vram
 Remam obsequancia, me induxerunt, ne sentirem longiore hac
 scripione me D. Vre Rema tedio futurum, visus namq̄
 mihi hec scribens coram cum D. Vra Rema colloqui, cuius
 gratiosissimo colloquio, utinam priusq̄ moriar aliqui sanari
 possem, dabit igitur tumultuarie huic mee prolixitati pro sua
 in me gra. D. Vra Rema veniam. Cui me vna cum domino
 Joanne a Verden q̄ diligentissime et humiliter comendo, domi-
 nus me Ihesus Christus eandem D. Vram Remam saluam,
 micolumem et foelicem (quod cupidissime cupio ex animoq̄

precor) quantum per misericordiam eius fieri potest diutius
conseruat et in terris nobis relinquat / Ex Lubania xvij
Decembris Anno domini M^o D. xxxij

Ioannes Dantiscus Ep^s Culmen
Petro Tomicio Ep^o Crac. Vicecancell^o

RME et colen^{te} me mi domine. Fuit his diebus apud me Fasolt
et reddidit mihi. D. Vre Reme lras Crac xij^a Junii das
quibus mihi. D. Vra Reme negocium et instam eius cau-
sam comendat q^{uod} quum pro illo apud. D. Vram Remam
prius fecerim. D. V. Reme equo ultro emrenti calcaria
addidit ego tempore primi mei huc aduentus cum f^{ratre}mo
domino. Duce^{re} ea in causa multa egi. Verum in pectus
verba conge^{ss}i dolium, tanta in illum amaritudine et ma-
lenolencia domini^{us} Dux feruet, vt vix vnq^{ue} fieri posse
credam reditu^m in gram et adhuc difficiliorem debitoru^m
solucionem / hominem quemadmodu^m et. D^o. Vra Reme
prius nunq^{ue} et ~~D. Vra Reme prius nunq^{ue}~~ ^{nos} non / ea que
feci ob publicam apud^{nos} conseruandam tranquillitatem feci
facturusq^{ue} sum demceps vt illa apud nos illesa maneat.
modis quibus possum omnibus. neq^{ue} eam. D. Vre Reme
comendacionem quicq^{ue} a me desiderari paciar.

Scripsit mihi in nouissimis, quas iste Nuncius meus attulit
D. Vra Reme sparsum illum rumorem, q^{uod} domini Con-
siliarii Prusie parum amice essent affecti exga Nobiles
hic qui nationis Polone essent, a solo domino Dzialinski
et Costka prodi^{ss}et sic profecto est. hoc ita se habere ex
eo illis visum est q^{uod} quum ^{Dzialinski}primus iste sentenciam suam qua

426

dicat in consilio non videt plausibilem, et satisfacere omnibus,
et q̄ non exemplo illi statim exosos hic Polonos conquiritur.
idem facit aliis q̄ in consilium non admittitur, ad quod multa
ambitione totis viribus hiat. hocq; nulla alia de causa q̄ ut
res meas timebat, et omnia cum suis pro sua libidine dirigere
posset. tantum sibi animi et fastus breui hic tempore bonus
vir assumpsit, notus omnibus quis fuerit, et qualis, si in
medium meū intraderetur futurus. Qua de re, ut scripsi nuper
si omnia hic salua et sine magnis turbis D. Vra Roma
esse velit, quantum potest admittatur, quo istiusmodi conatus fren-
strentur.

DE domino Dzialinski quid mihi persuadere debeam nescio,
arte et doli me tractat, quasi et ego aliquando non fu-
issem doliarius, coram multis contra me conquiritur, mihi in-
trās suis blanditur, neq; hominem inducere possum, ut mecum
aliquem in locum conveniat, quo libere de omnibus colloqui
possimus, adhuc publice Coniugis suae pellicem in Oppidulo
suo cui domum emit, sonet. Quod si ego pro officio illum como-
neo, ilico sum Polonorum osor. D. Vra Roma mihi co-
suluit, ut pro ratione temporis amicitia illius conservare,
q̄ quantum in me est facio. Ille autem ut mihi certo relatu
est q̄ quamprimum Agais dominus Castellanus Crac. Comes
de Thancem redierit, se per illum mihi novam Tragediam
excitaturus. Et quum indices experior quantum calumnie
apud nos et in Curia vra possunt, omnia tuta etiam mihi
metuenda sunt, O infelix seculum meū ubi eam vim veri-
tas, et innocencia patitur, ut calumniam quantumvis inquisi-
tionem formidare, et ab ea vinci cogitur. Non abs re igitur
D. Vra Rome supplico, ut si rediit, aut postq; Agais
D. Castellanus redierit, innocenciam meam illi declarare
velit, et ne quem acerbiorum animu contra me conciperet,
si forsan istiusmodi clandestinis technis defeceret, benigne

cum comonere. verum si contra me quippiam acceperit quod
illum mihi in sensu reddere posset. ut hoc ipsum significare
mihi non grave sit. habiturus à me innocentie mee dig-
nam rationem. Etsi ex re esse mea videbitur. D. Vre
Re me non dedignetur ipsi domino Dziatniski scribere
et bonis modis inducere ut mecum bene conveniat. Ego
quidem omnibus iniuriis neglectis quibus ab eo in Aula
mea gravissime affectus sum sic me illi libenter accomo:
dabo. ne minimam in me odii ansam habere reliquam possit
quum instam contra me malivolentiae causa nunquam habue-
rit.

Ad Curiam meam quod prius facere solebam de omnibus ad-
huc scribere non audeo. interea quo concepta de me opi-
nio adversus me scintillare videtur. Ne tamen fidei mee
et integritati erga dominum meum desim. que Adami agun-
tine in noticiam. D. V. Re me que de primis est in con-
silio. S. Regie Artis et Regni. deducenda existimari
Civitas illa ut non est minima ob multorum commerciorum
copiam. inter alias Europae Civitates ita indies crescit.
et ditescit. et fit multo. et variae nationis populo antior
confluentque ad illam libere omni sectarum homines. qui co-
plices et confederatos suos in aliis propinquis et remotio-
ribus regionibus habent. suntque in illa multi boni viri. et
S. Artis Regie atque Regno fidelissimi. sunt et non mali
solum. sed pessimi plurimi. Estque in duplo imbi hominum quod
prius ante 14 annos fuerat multitudo maior. in qua
vixit hoc Lutetianum cum incremento gliscit quodam ty,
vel admodum parvo metu suppressum. Viri Consulares
eo infecti sunt non pauci. non pauci item de his qui iudi-
cio praesunt. inter quos sunt aliqui qui dum actio facti coram
illis agitur. censent fures non ultio supplicio afficiendos
et nescio quos alios insolentes inducunt modos. retinetque

115
vixus hoc et furor admodum tenui vallo, saltem q̄ non erumpit.
fiunt munitiones magnę et fortes, ad quas fabricandas magna
fit diligencia et impensa. Civitasq; omni ex parte redditur
firmior et validior. si (quod omen procul absit) iterum tur:
bari aliquid nasceretur, difficilius longē q̄ prius in ordinē
redigi posset, huic malo obicem non intempestivū, hoc maxime
tempore ponendum censerem. Qualis verō esse debeat, sic cum
amicis quibusdam meis faciendum esse putavimus ut comodo
quodam tempore vel pro Maio futuro (alias periculum in mora)
S. M^{tas} Regia. Nuncios suos auctoritate p̄dicos ad Acla:
nen mitteret sub p̄textu se intellexisse multos novos. Consu:
les factos qui iuramentum sue M^{ti} debitu, quod omnes iu:
raverunt quum novissime M^{tas} eius Aclani ageret, non p̄ce:
stitissent, in quo tantum est q̄ nulla in re Lutherismo adbe:
rere, aut ^{fauere} sectę huius institutum tueri debeant, verum in
omnibus sanctorum patrum constitutionibus, et Ecclesiasticis
ceremoniis obsequi, illasq; omnimode observare. et q̄ hii q̄
non iurassent vnacum illis qui prius iuraverunt, hoc iura:
mentum iterum et denuo p̄starent, hocq; deinceps singulis
annis facerent illosq; S. M^{ti} Regie declararent, qui co:
tra hoc iuramentum tñ egissent, vel illud facere reluctare:
tur hocq; fieret, tum à Consulibus tum etiam à Scabinis
et ut fieret publicum edictum, ne quis istius sectę publicus
professor vel Anabaptista, et hoc genus homines, in Civitate
tanquā Cines comorari p̄mitterentur, vel pro Civibus suscipere:
tur. Quo facto arbitror, et amici quos ad hoc Consilium ad:
hibui, q̄ paulo post colluvies illa minor fieret, et q̄ multi ca:
pitibus primū purgatis, rursus in ordinem redigi et sub
S. Regie M^{tas} fide et obediencia retineri possent. Q̄ si
non fiet meo rudi iudicio, et vtiā fallat casum aliqui
grauem futurum video, quem ^{ut} deus auertat, orandus est
et humana prudentia quam deus nobis dedit providendu).

299re et

Hoc quum ita visum sit rebus. S. Mis Regi nobisq; omni-
bus presentissime expedire, non potui archanum hoc concep-
tum celare. D. V. Remanquam pro eius erga me gra im-
pense oro hanc meam in D. Vram Remam fiduciam boni
consulat et pusillanimitatem hanc q; ad Curiam liberius
scribere metuo non alio sum atq; ego scencio benigniter inter-
pretetur. vulneribus miles didicit habere metum

Verbs nona, dices opum, Dantiscum sine Qedann,
Accipe, que magnus dicit Apollo tibi:
Est breue tempus adhuc subuexteris, imaq; sumis
Iungetur, preceps et miseranda cades, cum
Vltrices Aquile claudent comectia primum
Vistula nanigis demide negabit iter.
Infantem Draco depascens tua moenia eriget,
Alite prognatus, qui regit astra Iouis,
Non decernit vesi, nec apri, neq; teneba Luporu
In tua totq; alie viscera mille fere
Externis tum presidis frustrata, iacebis
Diruta, diuiciis et spoliata gemes
Deperdes vires, ornatum deliciasq;
Et ratis, et capitis, vela superba, tui.
Cremisti cito paulo post superis male grata
Decresces, instant iam tua fata tibi
Rebus mest cunctis etas sua, namq; senescat
Quicquid succeruit perpetuum nihil est
Impietas, luxus, tumor alte mentis, in ista
Te mala deiciunt, non habitura modum.
Sic visum est superis, quos non reuereris, et ergo
Has poenas tibi quas constituere, dabis.

Petrus Tomiczki Ep's Cracc R. P. Vicecancell.
Sigismundo primo Regi Polonie.

Civitas Ait's Vre Adanen' ve non est minima ob multorum
comercioru copiam inter alias Europe Civitates ita indies crescit,
ita ditescit et fit populosior, confluentibus ad eam varie nationis
hominibus, eoq; fit ut vicius qz Luteranu' magis ac magis in ea
gliscat. Ad quod tamen arcendum et reprimendu' vici Consula:
res uti mihi significatur comminere videntur. Itaq; retinetur illic
hoc ipsum vicius et furor adeo tenui vallo, ut vix iam non erum:
pat, verendumq; est, ne (quod procul absit) aliquid turbaru' ac
seditionu' ibi iterum nascatur quod longe difficilius q' prius in
ordinem redigi posset id quod esse in proclini plane video nisi oportu:
tenu' consilium imminenti malo obijciatur. Meminisse autem
credo Aitem Vram Constitutionum suaru' novissime in Civitate
illa sancitarum in quibus inter alia hoc qz habetur ut nullus
Civium eiusdem Civitatis ad Consulat' Scabiniatu' ve assumatur
nisi idem Juramentum prius faciat, de religione iuxta prescriptu'
et normam Sancte Romane Ecclesie in Civitate illa man:
tenenda: hocq; Juramentu' ad formulam in Constitutionibus
prescriptam exequeretur coram Consulibus et Commissariis per
Aitem Vram eiusq; Successores Sexmos Polonie Reges depu:
tandis, viciusq; postea Ait's Vra hoc quod est de Commissariis
ipsis ad excipiendum Juramentum deputandis relaxaverit ad
tempus et beneplacitu' suum. Censeoq; ego magnopere expedire
ut Ait's Vra ad Civitatem ipsam Adanensem oculu' provide:
cie sue diligenter admoneat ac observandis et exequendis con:
stitutionibus suis illam astringat.

Imprimis autem excludendo inde Luteranismo, qui ibi repullulat
operam suam nanare dignaretur ac mittere illuc aliquos Nun:
cios

ctios suos inter quos essent q^o et dominorum Consiliarioꝝ tere:
rarum Prussie aliqui sub eo pretextu tanq³ M^{aj}as V^{er}a
intellexisset, multos Consules ac Scabinos ibi esse factos, qui
Iuramentu^m M^{aj}as V^{er}e debitu^m quod omnes iuraverunt, cum no:
uissime ipsa Q^{ue}dam ageret non prestitissent, quo cuncte q^{ue}
nulla in re Lutherismo adhaerere fauere aut secte^m huius in:
stitutum tueri debeant, verum in omnibus Sanctoru^m patru^m
Constitutionibus et Ecclesiasticis Cerimoniis obsequi, illasq^{ue}
p^{ro}ximode obseruare, vt cum hii ipsi non iurassent, vna cum illis
qui prius iuraverunt, hoc iuramentu^m iterum et denno prestaret
Idq^{ue} demiceps singulis annis facerent, illosq^{ue} M^{aj}as V^{er}e decla:
rarent qui contra hoc Iuramentu^m egissent, vel illud facere
reluctarentur. Id ipsum autem fieret tum a Consulibus, tum
etiam a Scabinis, et vt fieret publicu^m edictu^m, ne qui secte^m
Lutherane^m publici professores vel Anabaptiste^m et hoc genus
homines, in C^om^unitate ^{ortu} C^om^un^{is} commorari p^{er}mitterentur, vel
pro C^om^unibus susciperentur, hoc namq^{ue} pacto arbitror, q^{ue} paulo
post collonies illa ibi minueretur, et multi capitibus p^{ri}mu^m,
purgatis, rursus in ordinem redigi, in fideq^{ue} et obediencia M^{aj}as
V^{er}e retineri possent, id quod nisi explosa, et exterminata prius
inde heresi Lutherana, aliter fieri posse non video. Cum enim
ad mutationem religionis mutatioq^{ue} reipublice sequi soleat m^ut
aptius et efficacius esse potest ad populum illum bono ordine ac
regimine contrinendum, q^{ue} v^{er}o p^{ri}mu^m omnium, cum aliis subditis
et Regnicolis M^{aj}as V^{er}e de religionis idem sentiat, hec ego
M^{aj}as V^{er}e significare volui pro ea fide quam illi et bono com:
muni reipublice regni debeo q^{ue} sciam quantu^m referat tum M^{aj}as
V^{er}e, tum comodo ipsius regni publico vt illa C^om^unitas nihil no:
nationu^m mereat quin ea fide ac obseruancia M^{aj}as V^{er}e Seruie^m
seruiat, quia antecessoribus eius Seruis Polonie Regibus
seruinit.

In C^om^unitate p^{re}terea Crac^o, tametsi non contingerit adhuc que[!]
pia

piam manifesto deprehendi indicio. qui secte Lutherane adhaereret
eamque professione publica in vulgum iactaret Quia tamen acci:
dit non ita pridem. qd cum Mg^r Jacobus de Illa Mr Vra
bene notus. nescio quo spiritu ductus delatus esset mihi qd in Co:
cionibus suis Ceremonias Ecclesiasticas palam improbaret et con:
tra veneracionem Sanctorum. aliisque ab Ecc^a dudum suscepta
et approbata minueretur. vocatusque per me primu omnia que
illi obijciuntur in oculos negaret deinde vero. per Apologias
quas conscripsit et mihi porrexit non solum eadem illa de quibus
arguebatur falsus esset. sed cum sacra scriptura consentire co:
stanter affirmasset. ac ego cognito cum Prelatis Canonicisque
Doctoribus manifesto et dudum probato ipsius errore. tulissem
contra eum sententiam ut erratum suum palam renocaret. et
Psalmodiam exequeretur. quam cum ille facturum se recepisset
diesque illius faciende prefinita sibi per me esset. ipse e Cini:
tate se clam subduxit. et Vratislaniam concessit a nonnullis
Consulibus Crac^a viatico prosequutus. qui nunc qd eum sumptu
et impendio suo illic tenent. Cumque ego rem hanc ad Consula:
tum Crac^a detulissem. et mandatoru ac edictoru M^ris Vre
eum ordinem admonuissem. simulque subiicissem. ut in eos qui illis
contrauenirent. poenis per M^rem Vram constitutis animadu:
tere curaret. non magis profeci qd si fabellam aliquam occi:
nissem. aut ioculari quidpiam obiecissem. unde facile coniecto
plerosque esse in eo ipso ordine Consulari qui ab instituto Lutheri
non abhorrent. supplico ergo M^ris Vre Seren^e. dignetur hiis
obstare incisiis. et eum Consulatui ipsi tum etiam dno Capitulo
Crac^a senex mandare. ut edicta et mandata M^ris Vre contra
dogma Lutheri ad eos iam pridem data debita obseruatione exe:
quantur: factaque inquisitione diligenti. eos qui reperi fuerint
illis contrauenientes. poenis per M^rem Vram propositis afficere
non detrectent. ne vicius hoc pestiferum radices suas agat ac
frimet. ut extripari nisi cum magno labore et effusione sangui:
nis

nis non possit. Factura in hoc M^{tas} V^{ra} rem prudentis^{mo} Prin:
cipe dignam et apprimè necessariam. Commendo me rursus gr^{at}
M^{tas} V^{re} Serenè Quam dominus deus dñi sanam et felicem
in sua gr^{at}a conservare dignetur. Dat^{us} in Dobrowoda die
V^{ra} Decembris Anno dñi M^o D. XXXIII°

Petrus Tomicius Ep^s Crac^{oviae} Vicecancell.
I oanni Dantisco Ep^o Culmensi.

R^{ex} ME in Chr^o R^e et domine frater et amice charis^{ime} ac honoran^t.
Reddite sunt mihi littere. R... D. V^{re} in quibus se excusat
primum q^{uod} tam longo temporis intervallo. nihil meis l^{it}ris XIX^a
Augusti à me datis responderit: Deinde alia via rem aggre:
diendam esse scribit ut in negotio Varmien^{si} voti sui compos
effici queat iterum esse ex amicor^{um} atq^{ue} eorum prudentum vi:
rorum consilio l^{it}ras ad R^{em}u^m. D. Varmien^{si} à M^{te} Regia
impetrandas quibus M^{tas} sua persuadere ei conaretur. ut R^e.
D. V^{ram} in Coadiutorem sibi deligeret ita tamen ut quoad
ille viveret fructus ex bonis Ep^{atus} integros ille perciperet.
renunciò ex illis vno non detracto: aut hanc esse: aut nullam alia
ad locum eius perueniendi rationem. Excusatione qua vltimè
R^ema. D. V^{ra} nihil opus erat nam et nulla pot^{est} esse l^{it}rarum
intermissio tam diuturna ut interrumpat iter amoris mei et fa:
cile ipse coniecbam non nisi graves aliquas causas quas postea
ex l^{it}ris R^eme. D. V^{re} cognovi fuisse quibus adducta R^e.
D. V^{ra} paulò mihi serius rescriberet. Consilium vero quo se Varmiensem Ep^{atum} assequi posse sperat mihi
quidem vehementer probaretur si is quem animo suo proponit
eius exitus futurus esset sed si quid in me iudicii est quantum

certis quibnsdam ex coniecturis colligere licet. longè aliter hęc ca:
suea existimo atq; nos putamus. Nam et apud Regiam item
nulla ratione id obtineri posse credo, ea de re vt scribat iterum
in cuius petitione repulsam, semel iam passa est, persone id et di:
gnitatis sue esse negabit, precipue cum natura qđ illius et con:
suetudo vehementer ab eo abhorreat, quem vt eniq; Coadiutore
esse patiatne. Memoria tenes à magnis id aliquociens vicis
in Regno meo tentatum esse, neq; tamen ullis vnq; machinis
animu' Atis regie expugnari potuisse, vt Coadiutorem ali:
quem alieni esse vellet atq; vt id à Atē Regia optatum
feramus tamen (licet nobis sperare que volumus ita enim
sunt ingenia hominu', vt que volunt maxime eadem sperent
maxime) obfirmatioe mihi videtur Remi D. Varenensis vo:
luntas qđ vt ullis Regis persuasiombus aut etiam precibus
de ea se deici sententia patiatne qua semel sibi imperavit
ad Coadiutorem sibi aliquem constituendum assensu suum ne:
quaq; prebere

Quid igitur nobis erit faciendum? non est clam. R. D. V.
me semper fuisse et fautorem et adiutorem honoris et di:
gnitatis vrē neq; penis quicq; habuisse, qđ vt pro virili
mea rationibus illius semper consularem: ne nunc quidem
velmi esse mei dissimilis, sed certe mea ipsius si res ageretne
aliud quod darem consilii reperirem, nihil, qđ ab ista cura
et sollicitudine paulisper supercederemus, dies ipsa et tempus
dabit nobis et consilii et auxilii copiam. Ne tamen suspicari
possit Rema. D. vrē oneris aliquid et laboris in admi:
da illa me subterfugere, et eam de qua scribit rationem expe:
riar. Qua veniam profici nobis aliquid possit, paucos post dies
meum ipse ad item Regiam mittam remectum, cui dabo ne:
gocium vt per Remu. D. Premisiense' animum et volunta:
tem Atis Regie diligenter pertentet, quem si inclinatam in
eam rem et propensionem viderit agat vt negocium / Si vero

vehementer abhorrentem ita ut spes impetrandi nulla subsit
ne incipiat quidem id quod se ad optatum exitum perducere posse
desperet. hec est summa totius mei hac in re consilii

Mis R^{elis} animum tam esse alienum a R. D. V. valde do-
lenter accepi, sed cum viri boni et sapientis sit, nichil prestare
nisi culpam ea cum R. D. Vra careat modice id incomodi
ferre debet, neqz ob offensam illius voluntatem animi dissen-
ciari, dies ipsa, que solet admovere hominibus egritudines fa-
cile illius qz iram mitigabit nam et calumniatorum perver-
sitate et R. D. Vre innocentiam in apicem profe-
ret etas

Dominos Consiliarios Terrarum Prussie tam grata recordatioe
prosequi meam erga se benivolenciam, qua impulsus, causam eorum
quam habent cum domino Costha tuendam et adiuvandam suscepi
est mihi gratissimum. dabo operam ut principis exitus consenciat
atqz illustrior in dies fiat amor erga illos meus et benivolencia,
ita ut in lris ad me suis scripserunt maiorem etiam cura et
diligentia in causam illorum apud Aitem regiam promouenda
incumbam, ut sedande huic controuersie, que est inter ^{illos} et D.
Costham, ne mora afferatne vlla

Quod querit Roma D. Vra (eodem enim ordine quo scri-
psit respondere statui) an Vilnam proficiscendum ei putem ut
pneget se de his que falso ad Aitem R^{elem} delata sunt,
Ego vero nunqz R. D. Vre auctor fuerim prius causam ut
dicat qz accusator ullus appareat, Nam eiusmodi pnegetio ne-
mine nomen R. D. Vre aperte deferente, maiorem qua-
dam suspicionem nonnullis adferret sed si legationem aliquam
nomine Terrarum Prussie, R. D. V. obire posset, tum
et proficiscendi ad Aitem Regiam causa esset honestissima, et
obiter se pnegeti summa daretur oportunitas.

Agogentes gr^{as} R. D. Vre qz fuit dⁿⁱ Joachimi filii
Marchionis et Coningis eius, ad vinum expressas effigies mihi

misereit valde mihi Marchionis ipsius effigies arceat quo ma:
iorem capio voluptatem filiam primogenitam Regis mei illi
collocatam vici, cuius vel oris linamenta indicant summa esse vir:
te et probitate praeditum, quibus rebus Regis mei filia cessura
illi proculdubio non est. Non ita multis ante diebus q³ reddi:
te mihi fuerunt lice^{re}. R. D. Vre Regia utas et ad me et
ad alios regni sui Senatores de hoc Connubio scripsit. Quod ut
dens foretmet precamine, et foete ceptum ad exitum perducatur
foeliciores.

De Duce Holsacie: de Rege Anglie: deq³ Lubecensibus ea que
scripsit. R. D. Vra^{re} alte sunt pectori meo infixa. Est ita ut
scribit. R. D. Vra^{re}, magni referre quem minus vicinim ha:
bitum, ne quod est in prouerbio, aliquid mali nobis propter
vicinum malum enemat. Quare tam ea res ante mihi futura
est q³ que maxima, primo q³ tempore ad item Regiam de
ea referam, q³ potero diligentissime hortabor ut et gnauiter
et matre^{re} terrarum, Prussie^{re} quieti et tranquillitati prospici:
at. Solet enim parua scintilla neglecta initio tantum postea
incendium excitare ut non nisi cum magno negotio restringi
possit. Videor mihi ad singula fere iam. R. D. V. respo:
disse.

Quod mihi que in Hyspania: Anglia: Dania, nona ageretur
tam subtiliter perscripsit, magnam habeo gratia. Vicißim à
me, que in partibus his nobis vicinioribus gerantur ita
ut cupit paucis accipiat.

Et de Rhodo quidem recuperata, eadem ad nos que istuc ad
vos ex Germania sunt allata: sed certi tamen adhuc nihil
habemus.

Clementem septimum Pontificem Maximum vita iam functum
esse, puto vos istuc certiores iam esse factos. In cuius demor:
tui locum successus est. R. D. Cardinalis Farnesius vic
et camac ipsa venerandus et magno reru usu pendens q³

præditus et præ ceteris vitæ integritate conspicuus: Paulo tertio. no:
men ei est inditum / hoc reipublice Christiane clauum tenente, in ma:
gnam spem vocarunt. Ecclesie Christi quæ magnis est errorum cir:
cumfusa tenebris, aliquam Christo sponsam suam respiciente, tandem
aliquam lucem oborturam. Incredibilis est omnium de eo expecta:
cio, multa enim et egregia per sepe virtutis suæ documenta dedit

In Hungaria hæc acta sunt, quæ et ipsa magnam fortasse partem
R. D. Vre cognita sunt. Dominus Arlti non ita magna
manni in Transiluaniam profectus cepisse consilium de Proceres
Regni Hungarie trucidandi, ut submotis illis aut rerum ipse
potiretur aut in Turci Coesaris sui manus Regni illius guber:
nacula traderet. Itaque simul ut ingressus est Transiluaniam,
vincum et consilio et manu promptum, qui fuit vincum idemque cer:
tissimum Regis Joannis presidium dominum Cibak Vaxadieu
designatum. Epum interficiendum curavit. Cuius vici mors
tantos in omnium Hungarorum animis motus excitavit, ut con:
cordia inter se facta, in unum omnes conspirearent, ut collecto
valido exercitu communi omnium consensu et voluntate ad vicum
sedendum Arlti in Oppido quodam profecti sint, quo expugnato
potestate hominis facta, questionibus illum subiectum, extremo sup:
plicio affecerunt. Ita vix ille magnus, magna apud Principem suum
gratia et auctoritate, cum sollicitè inuicem cepissent ei omnia,
miserum ad extremum, sed nulla tamen misericordia prosequendum
fortune casu subit. Nam cum à Coesare suo interpretem se
pacis inter Reges conciliandæ missum diceret, crudelè ut paulo
ante scripsi cepit animo consilium summa papaverum capita decu:
tendi, quod merito postea in ipsius postea auctoris caput recidit

Dominus à Lasko, cum sociis nonnullis, et particeps Consiliorum
Lodovici Arlti videtur, et ipse custodie traditus est, neque dum
dimissus, subest tamen bona spes, fore eum brevi liberum Na

et Rex n^r valde illius causa laborat. et dominum Castellannum Crac^{ie}
non alia res in Vngaria tamdiu detinet nisi q^d se brevi vna cum eo
rediturum putat.

Sc^{ri}psit etiam ipse dominus a Lasko Regem Joannem captivitatis
eius causam apud dominu Castellannu Crac^{ie} non aliam protulis:
se q^d quod cum annos Vngaroru incredibili eius odio inflam:
matos videret qui Lodovici Gritti culpe consensum esse puta:
bant, non potuerit alia ratione quo minus aut vi aut per insidias
vita ei exiretine prestare q^d si in vinculis eum tantisper detinuis:
set, dum tantam hanc iram et invidiam populi dies ipsa mitiga:
ret. Nunc itaq^{ue} factam sibi esse a Rege ex vinculis exendi
potestatem, ^{sed certis} tamen legibus et condicionibus quas cum longo tempore
accipere recusasset, tandem consilio et precibus domini Castellani
Crac^{ie} adductu se accepisse mox Regis n^ri Cubicularium ad
Regem Joannem missum esse qui hec ei significaret, qui simulatq^{ue}
redierit, enestigio se liberatu rei sperat hec ad me de domino
Laski hodierna die allata sunt.

Profectus erat ad Regem Joannem liberandi illius causa domi:
nus Palatinus Russie dominus Taxnowski, cum fr^{atre} illius dno
Preposito, sed quo tempore hec agebantur nondum peruenisse di:
cebantur.

Valetudo mea deo sit gra^{tia}, meliuscula nunc est, qua depre quod
mibi R. D. Vra^{re} gratulatur, facile agnosco consuetum illi:
us amorem in me et benivolencia. Fui totis iam sex Mensibus
gravibus morbis, atq^{ue} iis subinde repetitis miserandu in mod^o
afflictus, nunc divina ope et misericordia recreatus quidem su,
nondum tamen pristinis meis viribus plene restitutus. Spero eni^m
quod qui me tot tam gravibus morbis relenare dignatus est,
idem etiam vires brevi corpusculo meo sufficientes suppeditabit
Ch^{ri}stus Iesus. Mibi q^{ue} magne fuit voluptati, q^{ue} R. D. Vram
ex scriptis ad me l^{iteris} omnibus iis valetudinis incommodis que
ex longa peregrinatione contraxerat proorsus esse liberata intellexi

Faxit deus ut voti sui compos facta multos in annos vivat memo-
ris Ex Kielce 7ª Ianuarii Anno dñi 1535

Ioannes Dantiscus Ep^s Culmen
Petro Tomicio Ep^o Crac. vicecancell

RENE mi Chro^o Pr^e et domine, domine mi colenime. Salutem et ob-
sequiorum meorum plurimam commendationem. Post nonisimas
quas a .D. Vra^a Roma superioribus diebus accepi rescripti-
bis in compendio de his que tum se offerebant, et hunc promissum
Nuncium meum hucusque continui, ut de rebus que nunc aguntur
certi aliquid scriberem, si quid in tanta rerum varietate adeoque
in certa fama, que undique passim spargitur certi scribi potest,
admitare nibilo secius quoad eius fieri potest, ut eam quam veriore
narrationem putaverim esse, proxime sequar

In primis, ut de rebus meis ordiar, quemadmodum mihi et Collegae
meo Mg^{ro} domino Palatino Mariemburgensi a Sacra Mte R.
inunctionem fuit, pro renouandis et suscipiendis sacramentis ad ge-
tiles meos Adanem nos xvij Aprilis contulimus, et quum
in ea actione essemus, magnam ob vnicui Romanum nomen, cui
his de Consulatu et Scabinis difficultatem habuimus, qui hoc
ex forma sacramenti quod .S. Regie Mte Adani prestitissent
data opera expringentes, pro Romane Sancte Ecclesie, Chriane
Ecclesie nomen substituerunt. perinde quasi Romana, Chriana
non esset neque declaracio mea profuit, qua planum feci eos ad sa-
cramentum non astringi duntius sed eoque quo Romana Ecclesia
facta et Chriana esse persisteret, eo deficiente (quod omen deus
auertat) ad Romane Ecclesie inique et non Chriane ritibus
et Ceremonias et illarum observanciam, neminem etiam necdum illos

obligari aut teneri. Non potuimus, hęc summa est, quicquid obtinere aliud
preter illud quod in eorum responso, cuius exemplum huius innotat D.
Vra Roma leges atque antequam in Romam nomen inuenerunt (quod
non sine horrore audiui) penitus de omnia extrema expectantes di-
cere audebant. Id ipsum tamen tam libere ut D. Vra Roma.
S. Mti. Regie scribere verebatur quum in his à me et domino
Collega scriptis quum reliqua omnia significassemus, rogamus
ut utas eius istorum temporum et hominum clementem habere
rationem. Numquid patricia mea minus quam ad presens mihi placuit.
lachrymatumque cor meum imminente ruinam prospiciens, quam
illi deus ob impietatem in religionem et luxum qui ex diuitiis
fastumque qui ex luxu exenit aperte minatur. Cursus item re-
rum naturalis, si Aristoteli credimus, qui dicit cito peritura
que cito fiunt, idem indicat. Nonisima omnium Civitatum
Europe, que alicuius sunt nominis Adamum est, quatuor aut
quinque annos, si recte memini habens supra ducentos, quo pri-
mus lapis in fundamentum pro membris et auro positus est
a quibus centum anni transierunt, antequam membra cum auro
et turribus circumducta sunt, unde vix centum ab hinc
annis Civitas esse cepit, et in eam hoc paruo temporis cur-
riculo exenit multorum hominum frequentia amplitudine
diuitiarumque et rerum omnium abundantiam, ut in hoc nostro
angulo ei nulla, etiam longe vetustiore, comparari possit,
verendum est igitur, et ob tria hęc monstra, que in illa, ma-
gna cum licentia, aluntur, ne hoc vaticinium, quod scorsum
obsignatum ne fraudi mihi esse possit, his inclusi, verificentur
et enemat, cuius nollem videri fuisse authorem, multoque minus
ut succederet velim, prescribi tamen fata, vitari non possunt
que à deo sunt.

Concionator ille Monachus de quo scripsi in nonisimis Panora:
cuius, qui admodum Paneratice opera Philippi Bischoff Pro:
consulis Adnen, contra me in Quadragesima preterita pub^{re}

debauchatus est, strementum se prebet Ducem, Ducatumqz gentilibus
meis ad interitum, gloriatum illum fecerunt se habere equum ad
id dispositum, ocreas, et Calcaria, quum primum Civitatem in se:
dicionem et tumultum concitaverit, videritqz flagrare omnia
se protinus alio concessum, de quo quum in Consilio sermonem
haberem, videbantur egrefcere omnes qd a Monacho male tra:
ctatus fuerim, significantes aperte fere Philippum Proconsule
in culpa fuisse, qui tum ob morbum Gallicum, quo ^{me} ~~modo~~ conc
Cangelii sui quod nullum habet aut admittit peccatum labo:
rat et ille ex supposita quadam pro puella fextine contra:
xisse non aderat: ipseqz Monachus, quum ob id cum eo fuisset
expostulatus, idem apperuit, qd eam in me declamationem illius
iussu fecisset, quem ego vicum, qui tot ad me literis scriptis
amicum se mihi esse simulavit, neqz offendi, neqz ut merito
mihi male velle posset, ansam unqz dedi, nisi me forte lute:
ramis non facientem, quo totus premeret, odio habeat, sunt
illi complices qz plurimi, ita qd vix unum aut alterum in eo
Consulatu sciam, qui hac labe infectus non sit, maxime vero
ad Communionem sub utraqz specie tendunt, que ut illis per:
mitteretur quidam mihi persuadere conabantur, item et unus
non de inferioribus Consilii mei Preteni, qui sub Diocesi
mea Pomesaniensis Parochus habet quendam Coningatum
in suo oppidulo, quem ille, et quidam ex Palatinis meis, magnis
a me precibus contendunt obtinere ut sustineam, asserent no
liquido adhuc constare de contracto Matrimonio, et si Concubine
permittuntur, possent permitti et uxores, quod ista nichil:
aut, obsecrum non est, Coetereum ut redeam unde digressus
sum & dixerem Monacho illum equum ad abicionem fo:
vere paratum, ut quum gliscentem et a se micensum ignem in:
flamaverit alio duceret, excusarent illum diligenter dicen:
tes nihil per eum in Concubinis emitti, qd publicam tranquil:
litatem tenebatur, aut novas tenebras excitare posset, quum tunc

tamen longè aliter se habere compertum est: audientes non au:
diunt, videntesq; non vident. Q si plebs vulgi, iterum vt pri:
us, insurrexerit, et quod iam cepit frenum momordexit, actu
exit de Agratu et ditionibus, neq; tum communis in malam
professionem consensus prodexit, vbi de habendo ageretur et
vincitur ex rapto, sed hęc ad .D. vram Remam vt liberius
ita et confidentius scripta esse velim.

Non possum mihi temperare quin et illa addam quę se qđ diu
Adami essem, obtulerunt. Applicui diē Lunę, diē veneris se:
quenti, siquidem mora etiam parua magno me inibi affecit tē:
diō abire omnino statueram, cum subito mihi nuntiatur Remę
.D. Epum Lobocę, qui cum aliis Oratoribus Coniugium Sex^{me}
Principis Hedwigis cum Illmo domino Joachimo iuniorē Max:
chione Brandeburgē confererat, eo diē ex Mariemburgo,
malē à Castris Prefectis tractatum, aduenturum, vnde quin
cum illo conuenirem, et à nobis in animo tranquilliorē dimit:
terem, continere me non potui, mansiq; cum illo Adami, et ille
mecum in Germania Germanorum leticia, vsq; ad alteru
diē Lunę, neq; diēs isti sine multo, et interdum etiam de
rebus arduis sermone transierunt, omniq; meā laudabat,
preter hoc duntaxat vnum, quod molestissime et egerrime fe:
rebat, se cum his .S. Atis Regiē quę Prefectis mandabat
vt in Castrum admitteretur, et in eo honorifice haberetur,
non fuisse intromissu, etiam dum peteret vt cum vno puero
vel solus Castrum ingredi posset, Quod sibi in magnam
contumeliam factu granissime conquecebat, meq; fide affe:
xit, quam illi negare non potui, vt hanc ignominiam his
inprimis Regis et sibi illatam, in noticiam .S. Atis .R.
deducerem, seq; non prius ad veram hilaritatem redituru
qđ facinus hoc adeo temerarium et audax cognosceret non in:
pune actum fuisse, Hęc ad eum modum Remo domino Epō
Pręmissu descripsi, nullam in meis ad .S. Atē .R. ne odiu
in me conqueceretur, faciens mentionem

Que acta sunt in Conuentu meo preterito pro Dominica Iudi-
ca, latere. D. V. Remam non arbitror de quibus tamen
generatim quedam attingam, pecuniarie suppecie duodecim
millium florenorum a .S. Mte R. Sermo Danorum Electo
Regi Duci Holsarie decreta per Consilium meum sunt firmata.
Accepta a Nunctio ipsius Electi Regis redemptis ad nos ex Vilna a
.S. Mte Regia reciproca inscriptione satis valida eiusdem
Regis Electi Sigillo munita qua se ad similes suppecias et
confederationem perpetuam contra quosvis hostes .S. Mti Re-
gie et his terris astringit. Dominus Thesaurarius Costha
grauate et non sine molestia hanc a nobis collectam pecunia
numerauit. Quod si totum Regnum Dacie, cuius fere maiorem
partem sibi. Clemens Rex habet obsequentem, ut speramus, asse-
cutus fuerit, illius amicitia non parum nobis et Commercij
meis commodabit, securioresque ab hostium morum moliminibus
nos reddet. Conuenit item me .D. Costha in eo Mariemburgi
Conuentu postulans a me ut intenderem et perentarem, si
adhuc, quod sibi parauit dissidium, cum dominis Consilia-
riis componi posset, ad quod pollicitus meam operam, qua-
tum potui egi accuratius cum dominis quos satis propensos ut
tueretur iste sospici possent, reperi, modo honeste citra notam bo-
ne existimationis mee fieret, et iuxta conceptam deprecationis
formulam a me .D. Vre Rem missam, et in quam plane
.D. Costha per medium olim domini Alga Palatini Posnamien-
co duntaxat dempto quod veniam petere tum reluctabatur, consense-
rat, mitioribus etiam verbis, et quibusdam etiam omissis, que
in formula habentur, his hec transigaretur. Quinque in ea
essem cum domino Costha actione, contenderemque ea que olim
Palatinus Posnamien ex auctoritate Mti Regie inter
dominos Consiliarios et illum tractauerat atque conducerat,
ille omnia ista per domini Palatini confecta et in duas
schedas redacta, nescio quo errore ductus, sine ullo rubore

115

audacter inficiebat me nihil se eorum quæ in schedis scripta erant
 suscepisse imò ne schedas quidem ipsas et contenta in eis se unquam
 vidisse aut legi audivisse constanter affirmabat Quæ ego non
 sine multa admiratione ex eo audiens, non secus atque si Spec-
 trum quoddam terribile se mihi obtulisset, obstupui steteruntque
 comæ fixisque in eum oculis (examus enim nisi soli in conclavi
 meo) quesivi alia ex eo quæ mihi sunt manifestissima, et quæ
 domini Consiliarii sic se habere, et esse aperte sciunt ea parci modo
 facta et dicta esse sine quavis ruga negabat, tum ego inquam si
 non perinde res habet ac ego dixi, mortem non deprecor ipsa
 Deus omnipotens confestim me per iusticiam suam interficiat,
 pro te vero rogo ut per suam immensam misericordiam tibi parcat
 saniorumque det mentem. Ad quæ ille et ego deum Iudicem
 voco. Eo audito totus inhorren, canere respondens ne in manus
 dei viventis incidas, qui veritas est, et veritatis vindex, eaque
 interficere sinit nunquam, sic me confessus fuit dissolutus, ea omnia
 quæ quum in consilio meo recenserem, apprehendit omnes stupor
 satisque mirari homines à re gesta istiusmodi alienacionem non po-
 terunt. Tentata iterum fuit res quum paulo post Agnus dñs
 Palatini Elocen Maximborgen Capitaneus advenisset,
 ceterum à conceptu dinelli non poterat dominus Costka dicebat
 quidem se paratum esse ut ab omnibus dñs Consiliariis simul
 iunctis vel etiam à quolibet seorsum veniam peteret, se autem
 fateri non posse quod aliquem offendisset, veraque esse quæ ipse di-
 xisset et scripisset, immensos dominos Consiliarios contraxim
 fecisset unde dominorum animi non parum timebati exulceratiq,
 moram huius Iudicii quousque S. Altas R in Regnum foe-
 liciter redeat, fecerunt gravissime, et ob id superiori hinc die
 non sine dolore. S. Alti Regie scripserunt, sic res omni-
 um habet cum domino Costka, mecum vero stat ad dei nectum
 ad Regis Tribunal, Ille quod bonum est in oculis suis faciat.

Decreta etiam fuit in novissimo Maximborgen Convenien Instratio

omnium illorum qui tempore belli .S. Mti Regie in his exercis
servire sunt denicti, ut in omnem eventum forent, Quas copias
si ab hostibus gentes littoribus meis exponerentur, contra
illas educere possemus, hancq; Instracionem fieri .S. Mti R.
pere Palatinus certo tempore constituto locis suis, sub omni
bonorum amissione, serio mandavit, factaq; est magna ex pte
in Palatinu Pomeranie, porro in Culmen, culpa ^{quorundam} ~~eorum~~
factiosorum non successit, qui Palatio responderunt mandata
Regia contra morem patrie et Privilegia, emissa fuisse, ipsaq;
Mtem Regiam male informata, ideoq; se nuncios suos ad
Curiam missuros. Quum autem postea intellexissent, q; maior
et potior Nobilitatis pars Palatinus Pomeranie Instraci
se peremisset, penitudinis ducti Nuncios quos ad .S. Mtem
R. mittere statuerant retinentes, alium sibi ipsis Instraci
onis diem deputarunt, pro quo conveniendo Indubium potius
q; Instracionem exhibuerunt. Multa hic paucas his diebus cre:
vit licencia ^{et} inobedientia nullaq; alia q; q; delinquentes no
puniantur, et q; plerisq; plura licent q; oportet, unde plus vo:
luit q; licet sed de his que apud nos aguntur, hactenus.

Que apud externos et vicinos fiunt, sic habent, Comes Oldé:
burchum cum Lubecum adhuc Copenhagen, et angustias illas
Maris, quas Sund vocant, occupant detinueruntq; data
fide publica et libero transitu per eas angustias Hollandis
Naves eorum supra Lx^a, Anglorum preterea Scotorum
Bremenensium et quarundam aliarum Civitatu Naves super xl.
ex quibus omnibus Tormenta pulveres, incendiarios come:
atum homines bello aptos, aliquas etiam potiores Naves et
quicquid usui illis esse potuit, receperunt, easq; adhuc in illis
angustis ademptis Anchoris et Velis morantur. De An:
glicis paulo ante dimiserunt Naves xij ex quibus omnia
Gedaniensium bona que feruntur non paucas fuisse porro et

Anglorum nonnulla diripuerunt totoq; hoc Navigacionis tempo:
re nullæ aliæ Naves Qdam applicuerunt ubi ad præsens Co:
mercia omnia pene mortua esse videntur. Venerat ad Civitatē
Copenhagen illectus spe Regni à Lubecen' paulo ante fuit. dñs
Dux Albertus Mekelburchen' quem vocant Magnopolensem, hunc
Comes Oldenburchen' ad Castrum non admisit cogebatq; cum
Cinibus dinersari, et paulo post se abire infecta. Erigitur item
spe regnandi à Coesarea mte. et domo Burgundie fuit. dñs
Fredericus Comes Palatinus Rhemi, qui, ut nuper non scripsit mihi
ex Augusta. D. Coliscalus Exici à Consiliis Coesareæ. Notis
quondam Regis Christiani extorris Cancellarius ducturus
est in Comitem ipsius Christiani Regis filiam maiorem natu
Dorotheam. Neptem Coesaris hoc sanguinis iure Regni sibi
debere existimans, quemadmodum ex copia litterarum ad me
quam bis iunxi. D. V. Rema clavis cognoscat.

Ex aduerso Electus Danorum Rex fuit. Dux Holsacie nihil
industrie et operæ ad consequendum hoc Regnum omittit
habet Quittiam totam quæ Regni pars est potior, eaq; est vera
Gottia ferturq; his diebus quodam non parvo prælio fuisse
Lubecenses, et alere adminiculo Regis Suecie aliorumq;
amicorum numerosum in Castris adhuc equitum et peditum Exerc:
citum, Lubecensesq; ab eo petere Inducias, de quibus in Co:
uentu qui pro festo Sancti Joannis Baptiste proxime futuro
in Lunenburch constitutus est tractari debet quo Qdanen
D. Georgium Scherbecke cum alio Collega sunt missi, vi:
denturq; iam tum demum et fatigari et deficere Lubecens, vixq;
induci possunt q; hoc tempore Inducias sint impetraturi. Quā:
doquidem Dux Holsacie. e. Rex, cum Suecie Rege non conte:
nendu bene armatarum Narium habet numerum. Ad quē
etiam paulo ante accesserunt septem omni apparatu bellico instru:
ctæ Naves, quas ex Monte Regio fuit. dominus Dux in
Prussia vicinus mens ex pecuniis pro suppenniis datis, conficit

et transmisit, saluq; se aliis, hīs diebus iunxerunt, Non pre-
termittet vllam rei bene gerende, et. Rex occasionem, tanto
Exercitu et Classe adeo valida iam Lubecē⁶⁹ formidabilis
eo in Cardine hoc bellū voluit, exitū pro parte mea foeli-
cem expectamus

De rebus Coesareis nūc nona habeo iam non nona/connemūt
in omnibus cum his quē nūc iustextins Remus dñs Ar-
chiepus Ansfen⁷⁰ ex Lonice ad me perscripsit ea in noticia
D. Vre Remē iam pridem venisse arbitror, scripsit mihi. D.
eius Rema admodū amicas lras ex quibus nūc primū
unde dūxor ille contra me animus causatus est cognoui et qua
de re factus mihi propensior, quā putarem, debitum debito tolli
et defalcari, quod ego. D. eius Remē, et quod mihi Nepos eius
debebat offendi, paulo ante verō quā scripsi, si. D. eius Remē
placere me debitum Nepoti condonaturum, placari, sed hēc aequē
atq; alia ad. R. D. Vram confidentius, Nihil in his lris fuit
mihi graciosius, quantūvis amicis q; q; ferebant eo die. R. D. An-
sfen⁷¹ Nuncium à. D. Vra Rema accepisse, q; rectē ex tam
gravi egritudine conualuisset, hoc ipso quantum me exhilarauit,
scribi nequit, videorq; mihi ob eam significationem ad me facta
Remo dñs Ansfen⁷² debere longē plura, q; prius vñq; fuitq;
non minima causa, vt hunc Nuncium meum eō citius q; consti-
tueram ad. D. Vram Remam mitterem, siquidem expectaba
vt certi quippiam de hūius cum Lubecensibus belli euentu
scriberem, qui breui factus, gaudiūq; meum plenum fuit, quā
Nuncius iste rediens de prospera Remē. D. Vre valetudine
me reddet certiorē, quē non secus iuxta ac si mea mihi chara
est et curē. Dominus deus eandem. D. Vram Remam q; dui-
tissime in ea conseruet.

Accepi nupex horrenda de Anabaptistis, prēter illa, quē in Mo-
nasteriensī Ciuitate Vestfaliē acta sunt in Amsterdamo Ci-
uitate potissima Hollandiē, non pauci erant hac demoniaca

et stulta secta infecti, qui clandestine se mihi continebant et vias
suum in publicum effundere formidabant. Hii cum quibusdam
qui foris in circumiacentibus Oppidis agebant conspiciatione
habita ex illis centum quinquaginta audaciores et robustiores
anteq[ue] Porte Civitatis clauderentur sub crepusculo ad se in
domus suas, nemine cuiusmodi quid suspicante receperunt. Qui
mediæ noctis tempore ^{azmati} ~~armati~~ egressi, relictis complicibus
suis quibusda indigenis in domibus suis, ut ad primum Ca:
pane somitu cum aliis strenue ad Pretorium properaret
primum custodibus et vigilibus Urbis ad unum teneatis,
in Pretorium fractis, repagulis Valnarum se vi contulerunt,
Tormenta q[ue] et Bombardas minores, que pro defensione Pre:
torii parate erant, confestim ad fenestras et loca idonea apta:
runt, et unacum Tormentorum fragoribus et bombis Cam:
pane publice terribilem sonum emisere. ante quem somi:
tum, persciciens hunc tumultu Preconsul quidam vir impiger,
cordatus et industrius, convocatis subito potioribus et ma:
gno numero Civibus forum occupavit. Portas q[ue] Pretorii
obsedit, q[uod] fex Plebis, que conspiciationis erat conscia, et ad
somitu Campanæ accurrebat videns, seq[ue] imparcem vicibus
Civium cognoscens, cunctis retrocessit, et quo quisq[ue] potuit,
ne nosceretur abscondit, fecit igitur nominari, nam nemo huic
sectæ afficitur aut coniungitur, q[uod] qui omnium reru Regn:
tissimus et prede amicus est, ut sunt qui manibus operari
nolunt, homines neq[ue] decoctores, Nepotes, ^{Liguatores} ~~Lignatores~~, et id ge:
nus. Preconsul itaq[ue] cum Civibus, qui ad bombardarum
et Campanæ strepitu excitati, cum magna, cum magna multi:
tude confluerat, Pretorium oppugnare, maiores Martinas
admonere, omnia pro recuperatione Pretorii providere, Illi
contra ex Pretorio in ultima desperatione se defendere, iacu:
lari, in oppugnantes tela et saxa demittere. Quinq[ue] certamen
hoc usq[ue] in diem se protraxisset, verbisq[ue] et tractatibus cum

obsessis nihil fieri potuisset. coacti sunt plus serio rem aggredi et ex maioribus Tormentis quandam Praetorii partem demoliri quo facto, vi ad obsessos irruentes, plerique viros ceperunt ex quibus non paucos supplicis variis affecerunt nonnullos in vita adhuc servantes, ab illis aliorum conspiciatorem nomina extorquebant, sicque deo gra res haec pro religione foelicitate cessit. Quasi miseri et insani isti homines, victoria tamque divite et ampla Civitate potiti fuissent, non est difficilis coniectura quid consequi oportuisset.

Feruntur et alii numero octingenti eorundem Anabaptistarum in eadem apud Belgas regione Monasterium seu Abbacia ut vocant, bene munitum, abundansque omni comestatu, paulo ante intercepisse, in eoque magnam exercuisse crudelitatem. Ad quod expugnandum missus fuit dominus Georgius Schenk Caesaris locumtenens, ut vocant, in Frisia, vir rerum bellicarum peritissimus, mihique apprime notus, is post non longam obsidione, vi miseros cepit, nullumque ex illis reliquit superstitem. Episcopus item Monasterien' plurimos affici supplicis permisit, et non paucos ex illorum Prophetis. De his multa essent scribenda verum quum mihi persuadeam iam. D. V. Remani de his animasse plurima, me continere, non possum tamen hoc omittere quod mihi Remus dñs Lobucensis retulit, apud Saxtorce illum Joannem de Leiden, qui se Regem Israel et totius orbis scripsit, fuisse summum Prophetam, qui idem fuit et Caremfex, quicquid causaverat apud illos, et eorum iudicio more dignum putabatur, per eundem Prophetam decerneretur qui et ipse a se condemnatus supplicio afficiebatur unde contigisset, quod quique Cines Monasterien' coacti omnia bona sua dare in commune penuria postea ducti orarent ab illo Propheta ut eis aliqua bonorum pars redderetur, qua se Coniuges, liberos suos alere, et a fame tueri possent, vel eos cum suis libere ex Civitate dimitterent, ut alibi victum quererent. Ad quae Propheta, Pr

inquit, iussit quia voluntati eius vos opponitis ut vobis decida
capita, illicoq; eos truncavit, quod audientes miserrime illorum
uxores magno cum ploreatu convenere Prophetam, quibus,
dixit, q; vos iungere debeam aliis maritis, Pr iussit, Quum
autem ille flentes, respondissent, alios volumus, cum meos
occidisti, redde nobis bona mea et dimitte nos cum. orbis libe:
ris meis ex Civitate, ut alibi nobis victum quercamus, ille sta:
tim subintulit, Pr item iussit ut et vos occidam, ligatisq; quinq;
illis miserabilibus mulieribus capita amputavit, est ne unq;
tale facinus auditum, sed iam satis obtudi. D. Vra Rema
q; sum plus equo proximior quia coram mihi cum. D. Vra Rema
loqui videor, det queso veniam.

Quo animo hucusq; calumniam iniquissime contra me prolata In:
stinnerem et sustineo ex Epistola ad singularissimum amicum meum
D. Cornelium Dup: Scepperum. D. Vra Rema intelliget
Addidi et alios meos versiculos de filio prodigo, et si adhuc,
ut solebat, meas esse aliquid putare ingas, que Ego in corde
senescunt, quum per oculos huerit, ad quedam etiam mihi alia
calcar addet, Quamvis me ut alias, non trahat amplius ambi:
ciosi consuetudo mali: facit tamen indignatio versum.

Quid agendum erit cum denario sancti Petri, qui totus hoc tempe
emacavit, quum neq; processus ^{certiorem} mittuntur, neq; penduntur, D. Vra
Rema dignetur me reddere, et si quid in novis ex Aula mea
et ex aliis habuerit me illorum facere participem, In Varenien
negotio totus quiesco, et spactam quam nactus sum, teneo,
quantumq; possum orno, restituo vetera, nova etiam edifico
fiat Dei in omnibus voluntas, cui me penitus subdidi et hoc
quod etatis reliquum est tradidi, excedo iam prima Nonembris
die futura annus quinquagesimus, seminumq; adhuc nulla
alia in re senario asperans, q; in oculis, qui aliquando cali:
gare incipiunt, non tamen specillis q;dm possum uti, et has
interdu manus plus consuetudine q; oculis duxit si quid

litere offendent boni queso consulat, deinceps ne D. Vre Reme
sim mala pictura molestior pro sua in me benivolencia per:
mittat oro ut ad D. V. Remam ammannensi uti possim qua
in re veleri et debite mee erga D. Vram Remam obse:
nancie nihil decedat

Alia ad presens sciencia D. Vre Reme digna non restant
q̃ q̃ Joannem illum Dantiscum quemadmodum olim sermicio D.
Vre Reme addictum, ita et nunc addictissimum in gram et
favorem D. Vre Reme humiliter comendo, Deumq; om:
potentem, quantum totis viribus emi possum precor ut eand
D. Vram Remam in prospera valetudine et perpetua for:
tunate reipublice, quum mee, tum regni, mihiq; imprimis
q̃dmitissime conseruet. Ex Castro meo Starigrod XIX
Junij M^o D. XXXV

R^{me} et colendis^{me} mi domine Dedit ad me nuper quum
intellegeret me Nunquam ad D. Vram Remam missum
dominus Joannes a Verden lras quibus me rogavit persuadens
sibi me apud D. V. Remam non vulgariter esse gracio:
sum, ut se D. Vre Reme unicum lris his inunctis
magnopere commendarem, quumq; illud clementia dignum
D. Vre Reme multis nominibus esse iudice, nempe q̃ cu
sciam ad seruiendum D. Vre Reme studiosissimum ac pro:
pensissimum, Illud una meum iterum atq; iterum gratias et fa:
uori D. Vre Reme commendo

439

Petrus Tomic. Ep's Cracc. Vicecancell.
Joanni Dantisco Ep'o Culmensi

RME in Chro' P'e et domine frater et amice charissime et honoran-
Quod D. Vra Bema et per leas et per Nuncium suum
me viderit magnas illi ago grās, longo iam tempore in ma-
gna fui litterarum R. D. Vre expectatione sed abinde in
desiderio meo satisfactum est quandoquidem omnibus de rebus ad
me copiose scribere gravata non est

Qdanenses iterum ab officio velle declinare, et admirationi et dolori
mibi fuit maximo Cui enim dubium esse potest, quin aperte ad
Luthera faciant qui Romanē Ecclesiē nomen oderunt adeo
et contemnunt ita ut angustare R. D. Vra non procul
ab eis abest infortunium Manet eos proculdubio grande ali-
quod malum qui eo praediti sunt ingenio ut nisi accepto malo
sapere nesciant, faxit deus ut falsa sint quae nos vaticinamur
atq; utinam ad officium sanitatemq; revocari possent.

Dominum Ep'm Lubnau contra quam à Mte Regia fuit mā-
datum exclusum esse ab Archie Maximbürgensi inuitus accepi
et dolenter tuli neq; Regiam Mtem a quo id animo latere
existimo: cuius mandatum non ita certē à Praefectis Arcis
neglectum oportebat.

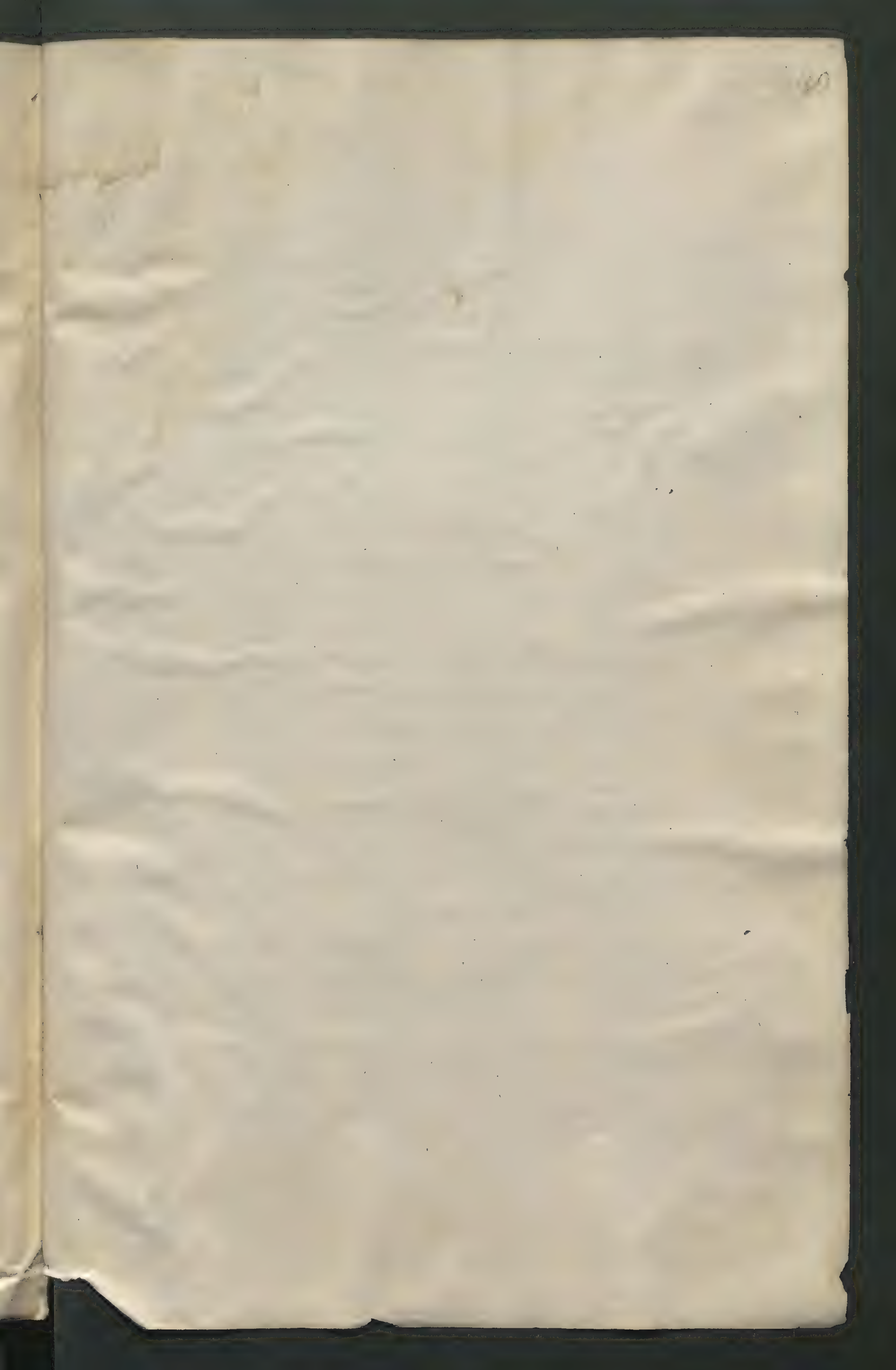
Vellem Consiliarios terrarum Prussie cum D. Costka in gratiam
et concordiam iam esse reductos, sed quando id hactenus fieri
non potuit, reperienda est necessario tota causa hęc in reditu
ad nos Mte Regie quam citius omnium opinione in Regnum
advolatūram ferunt: ut aliquanto ante pareat ea, quae futuris
nuptiis erunt necessaria. Quo tempore mihi dubium non est,
etiam terrarum Prussie Consiliarios, ad honestandas Nuptias
accessituri rei dabiturq; nobis occasio communicandi conveniendi

mutua inter nos mea consilia communicandi mihi certe incundum
erit. R. D. Vram incolumem conspiciere, modo deus hanc no-
bis gratiam concedat id quod pro sua misericordia facere pro-
culdubio dignabitur.

Dominus Joannes à Verden. fuit antea q̃ semper mihi comenda-
tissimus nunc accedet aliquid ad pristinam animi in illum mei
propensionem, quando à R. D. Vra adeo mihi commendatur
Quacumq; in re commodare illi poterō, dabo operam ut se fidem
meam et patrocinium non frustra imploasse intelligat

De novis rebus quarum participem me fecit R. D. Vra
ago illi grās, sed et Carmina illius fuerunt mihi gratissima
magnopere sum legendis illis delectatus Ex locis nobis vicini
^{nobi} ~~non~~ nihil adfertur, nisi quod pax conventura speratur
inter Hungaric Reges neque in spem eius adhuc ma-
iorem vocati sumus quam hoc tempore. Verum dominus Nip-
ric scripsit ad me Ferdinandum Regem. D. Joachimo Mar-
chioni significasse, nihil constitutum iri de condicionibus pacis
nisi in Sereni Regis mei et D. Marchionis presentia, quo tpe
Nuptie celebrabuntur.

Nihil dubito quin ex animo gaudeat mihiq; gratuletur. R. D.
Vra de recuperata bona valetudine sed ego, quemadmodum
recreatus iam me à gravi morbo esse fateor, ita utinam hoc
q̃ affirmare possem, esse me iam corpore plane confirmato
sed adhuc gravis illius et diuturni morbi me reliquit quēda
exerceat. Spes est tamen in Chro Jesu fore brevi ita ut vo-
lumus. Quoniam non longē diem illum abesse suspicor quo
coram inter nos nobis loqui licebit, idcirco brevior nunc in re-
spondendo fui. Quod superest opto. R. D. Vram complu-
res in amos incolumem esse et foelicem: Cuius me mutuo amori
et benivolentię commendo. Dat ex oppido Kilece
die ultima Junij Anno dñi M. D. XXXV.

Pol
And Tenu
Stau

Row 66

ia Horne

De Radium

Jan anor

7

Polina . 160, 110, 200, 274, 286, 493, 619, 641, 710, 503, 569, 619, 681, 710, 711, 712
Aida Tenay, 1100 478. 483. 500, 506
Stanislav Spitek 480

Luc 563
a Hornostain 568
De Radimuta 688

Jan anony a Valentini. Mutinensis Probofa & Admir. Eolus Bay.
742. 748. 750. 756.
742. 748. 750. 756.

Въ змѣнѣ рѣченнаго сѣмѣйскаго дѣла
наказаннаго (442 / сѣмѣйскаго)

VI / 4 /
11900.

Записки 2-й части. 1772.

IX

1833

1834

9

Латинская.

Л:

ОТД.

№